DIAS, Filippe (O.F.M.)

Reverendi Patris Fratris Philippi Diez... Ordinis Minorum, Regularis Obseruantiae... Quadruplicium concionum, super Evangelia omnium sanctorum, quibus etiam funebres conciones accesserunt : tomi tertii secunda pars. -- Editio secunda / nunc denuo per eundem authorem... mendis repurgata. -- Salmanticae : Excudebat Ioannes Ferdinandus, 1585

[4], 494, [2] en bl., [112] p., @2, a-z8, 2a-2p8 ; 4°

Port. con anagr. xil. de los Franciscanos. -- Colofón. -- Apostillas marginales

1. Biblia. N.T. Evangelios-Sermones 2. Biblia. T.B. Ebanjelioak-Sermoiak I. Quadruplicium concionum, super Evangelia omnium sanctorum, quibus etiam funebres conciones accesserunt : tomi tertii secunda pars II. Título

R-5858 Ejemp. falto de port., del cuaderno de [4] p. y de las 141 p. iniciales del de 494 p. -- Datos tomados de CCPB, 156867. -- Enc. perg.
R-6167 Ejemp. falto de 8 p. del cuaderno de [112] p. -- Enc. perg., deteriorada. -- Firma autógr.: "Don J[acint]u Muñoz de la Espada. Cofrade dela llaue"

10 Hoc infert Beatus Paulus. Hoc argumẽto: Quæ ſub viro eſt mu lier viuente viro alligata eſt legi: ſi autem mortuus fuerit vir eius ſoluta eſt à lege viri. Igitur viuente viro vocabitur adultera, ſi fuerit cum alio viro. Si autẽ mortuus fuerit vir eius, liberabitur à lege viri, vt nõ ſit adultera, ſi fuerit cum alio viro. Itaq; fratres mei & vos mortificati eſtis legi, ideſt, liberi eſtis à lege, per corpus Chriſti, vt ſitis alterius, qui à mortuis reſurrexit, vt fructificetis Deo. Summa huius argumenti hæc eſt: Lex vetus ante mortem Chriſti filij Dei erat Iudæis tanquam vir, cui ſubiacebant: mortuo autem Chriſto Ieſu cum eo lex illa mortua eſt: mortuoq; hoc viro, huic nouo viro Ieſu Chriſto nupſimus: quo illius meritis, atq; virtute in Dei miniſterio fructificemus. Qua propter eum vnum diligamus, eique tanquam ſpõſo pareamus, 11 à quo tantum bonum accepimus. Multos annos ſanctus Ioſeph in Pharaonis carcere commoratus fuit, vbi oblongos capillos produxit. Cumq; poſtea in Pharaonis conſpectu eſſet apparitu rus eos abſcidit, vt dicitur in Geneſi. Sic diuinus Ioſeph Ieſus Chriſtus quandiu in huius mundi carcere vixit, oblongos capil los creauit, quæ fuerunt ingentia eius merita. Cumque in cœleſte atrium eſſet ingreſſurus, eos abſcidit, ſanctæque Eccleſiæ ſuæ ad fidelium emolumentum reliquit. In ſecundo Regum volumine dicitur Berzelai magna Dauidi miniſteria præſtitiſſe. Quem cum rex vellet beneficijs donare, ſecumque in curiam Hieruſalem deducere, ipſe reſpondit: Non indigeo hac viciſſitudine. At filium habeo, cui hæc mea miniſteria poteris retribuere. O quam ad literam hoc inter Chriſtum R. N. & æternum 12 Patrem actum eſt. Qui cum ſuperna ei miniſteria ab inſtanti incarnationis ſuæ vſq; ad ſanctiſsimam mortem præſtitiſſet, æterno Patri dixit: Eſſentialigratia: ſiue gloria Domine non indigeo, ſiquidem ex eo inſtanti, in quo anima mea creata fuit, totã habuit gloriam eſſentialem, qua in perpetuum fruitura eſt. Eſt autem ibi filius meus populus Chriſtianus, ei quæſo diuina dona, gratiaſq; tuas meis meritis communica. O bone Ieſu, ò animarum noſtrarum gloria, quam adamantina ſunt corda, quæ cũ hæc audiant, tui amore non liquefiunt, tibique in perpetuum tã quam mancipia deſeruire non proponunt. O quam merito Domine vitis appellaris, ſiquidem ſacratiſsimi ſanguinis tui b re fideles tuos tantopere fo

Rom. 7.

Gene. 41.

2. Reg. 19.

Cumq; ob hanc cauſam dixiſſet: *Ego ſum vitis, & vos palmites.* 13
Neq; ſolos ſanctos diſcipulos palmites eius eſſe putaret: addi
dit dicēs: *Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum.* Qua
ſi diceret: Non ſolum vos, ò diſcipuli mei palmites eſtis: ſed etiā
quicunque mihi fuerit vnitus faciens, quod in ſe eſt, hic palmes
meus erit: in eo namq; ego etiam manebo virtutem meam illi cō
municans, qua adiutus multum fructum afferet. Hic magnum
dubium videtur oriri. Scilicet, ipſe Dominus paulò antea dixe-
rat: Ego ſum vitis vera, & pater meus agricola eſt: omnem palmi
tem in me non ferentem fructum, tollet eum, & omnē, qui fert
fructum, purgabit eum, vt fructum plus afferat. Ecquid eſt hoc
ſumma veritas? Nonne tu modo dixiſti, Qui manet in me, hic
fert fructum multum? Quomodo ergo dicis, Omnem palmitē
in me non ferentem fructum, tollet eum? Si palmes in te manēs 14
multum fructum affert, quomodo Pater in te palmitem infru-
ctiferum deprehendet? Ad hoc reſpondetur, duplicem eſſe mo
dum manendi in Chriſto. Alterum per ſolam fidem: ſicq; omnes
Chriſtiani tam boni, quàm mali in Chriſto manent. Alte-
rum per fidem, gratiam & charitatem. Et de ſingulis, qui in eo
per charitatem manent dicit hic Dominus: Qui manet in me, &
Prou. 8. ego in eo. Idemque dixerat in Prouerbijs: Ego diligentes me di
ligo, & hi ſunt qui fructum afferūt. De ijs autem, qui in hac diui
na vite ſine operibus, & ſine charitate manēt, intelligitur quod
dicit: Omnem palmitem in me non facientem fructum, tol-
let eum. O nimis metuendum verbum. Quomodo fratres il-
lud audientes toto corpore non contremiſcimus? Maxime ve-
rò ij, qui ſeſe actualiter in lethali culpa exiſtere norunt? Atten- 15
dite peccatores, Deum his verbis æterni ignis condemnatione
vos comminari. Illa enim inferius explicans dicit: Siquis in
me non manſerit, ſcilicet, per charitatem, mittetur foras ſicut
palmes, & areſcet: & colligent eum, & in ignem mittent, &
ardet. Quid igitur expectas ò infœlix, qui tandiu concubi-
næ adhæres? Quidue tu miſer vſurarie iniuſte alienas diuitias
detines? Quidque tu expectas, ò infernalis ſuperbe ambitus,
& vanitatis plene, iniuſte honores tibi minime debitos vſur-
pans? Ecquid expectatis aridi palmites gratiæ, & charitatis ex
[illegible] niſi vos in æternos gehennæ ignes diuinæ iuſtitiæ vltores
[illegible] meliorem frugem recepe
[illegible] ritis.

ris, veram q; scelerum vestrorum pœnitentiam egeritis? O fratres dilectissimi per ineffabilem amorem, quo cœlestis hic Dominus terribilem hanc minam protulit, qua vos deterreret, vos deprecor, vt illam timeatis, & ad eum cõuertamini prius quàm à tremendo ipsius furore glutiamini. Attẽdite quàm aperte hic dicitur non sufficere quenquam per solam fidem in Deo manere, nisi sit charitate coniuncta. Exaggerans Deus per Ezechielẽ Prophetam Synagogæ, & eius nomine singulis animabus credentium beneficia à se in eas collata, hoc tanquam nimis singulare recenset. Et dedi, inquit, inaurem super os tuum. Notabile vtiq; hoc est. Inauris aurium est ornamẽtum: quomodo igitur Dominus dicit se illam super eius os collocasse? Respondeo in aurem significare fidem, quia fides ex auditu, vt ait Apostolus. *Ezech. 16.* *Rom. 10.*

17 Subiectum verò fidei in anima est intellectus, qui in diuinis literis dicitur os, vt dicitur in Prouerbijs: Os iusti parturiet sapiẽtiam, & alibi: Os suum aperuit sapientiæ. Et in Psalmo dicitur: Os iusti meditabitur sapientiam. Et Deus animam exornans in hoc eius ore inaurem, idest, fidem collocat. Cum ergo fides tam singulare Dei donum sit, ne tam ingrati sitis, vt ea non vtamini, non operantes iuxta quod ipsa docet, sed eam peccato necãtes. Timete ne tam excellẽti rei, sicuti fidei vitã adimatis. Vbi enim apud B. Iacobũ legimus: Fides sine operibus otiosa est, alij trãstulerunt: Fides sine operibus mortua est, & sic est in context. Græco. Simulq; veremini, ne hac via illã amittatis. Experientia cõperimus oleũ lucis esse nutrimentũ, deficienteq; oleo lampadem extingui. Ideo opus est inlampadẽ oleũ assiduo fundi. Sic *Prou. 4.* *Prou. 31.* *Psal. 36.* *Iacob. 2.* *Simile.*

18 opera misericordiæ, aliæq; sanctæ exercitationes sunt: veluti fidei lucis nutrimentũ, quo ipsa in intellectus lãpade cõseruatur. Et ex huius olei defectu accidit aliquando homines fidei luce amissa in infidelitatẽ prolabi. Vnde pro eo, quod nos legimus: O insensati Galatæ, quis vos fascinauit nõ obedire veritati? alia trãslatio habet: quis vos fascinauit non credere veritati? & sic legit etiã B. Hieronymus. Ex quo colligitur ex eo, quòd quis veritati nõ obedit, prouenire solere, quòd ei non credat. Talia sunt hæc, quæ si ante oculos deferremus, vigilantiùs nos viuere facerẽt, ne in infidelitatis præcipitiũ rueremus. Postquã Dns dixit: *Pater meus*, scilicet, huius vineæ, *agricola est, & omnẽ palmitẽ in ea sõ facientem fructũ tollet eum*, addit statim: *Et omnem, qui fert fructũ* *Galat. 3.*

Purga-

purgabit eum, vt fructum plus afferat. Dicens agricolam esse æternum Patrem nobis consolationis materiam præbet. Cum enim sit, vt est, pater, & pater misericordiarũ, quicquid circa nos fuerit operatus, cum paterno amore faciet & sic paterna charitate palmites in ipsius vitæ per fidem, & charitatem manentes, purgat eos, *vt fructum plus afferant.* Hoc est quod ipse dixit in Apoc. Quos amo, arguo, & castigo. Quemadmodum palmitum superflua oportet abscindi, quò meliorem, atq; excellentiorem proferant fructum: sic Pater æternus tanquam bonus agricola laboris, & ægritudinis falce iustorum imperfectiones solet adimere, quò maiorem gratiam mereantur. Nam quemadmodum cum mare furibundis ventorum flatibus concussum perturbatur, atq; tumescit, omnem à se pellit immunditiam, quam plurima, diuersaque flumina in illud induxerunt: sic humanum cor tentationibus, laboribusque oppugnatum elationem, inanitatem, ignauiã relaxationem, aliasque imperfectiones plerunque ex prosperitate procedentes à se expellere consuescit. Habet se clementissimus hic Pater, vt patres in hoc sæculo se habere solent. Si vir puerum malum aliquid facere videt, illud dissimulat, quasi nihil vnquam tale perspexisset: si verò puer, qui malum fecit, eius filius est, eum colaphis, aut verberibus cædit: & in hoc paternũ ostendit amorem. Sic Deus filios suos prædestinatos ob imperfectiones, quas in eis animaduertit, punire consuescit. Præscitos verò sæpenumerò quanuis grauissima peccata committant in hoc sæculo impunes relinquit, vt cuncta in inferno persoluant. Vnde plærunque Ethnicos magna prosperitate, temporaliumque rerum affluentia florere perspicimus. Quando nobilis dominus sumptuosas nimium ædes conatur extruere, iuxta illas domum (*De petrecho*) ædificat, in qua lapides, & cætera omnia præparentur: aptaque in ædificio collocentur. Ita Deus volens cœleste illud ædificium, quod per Angelorum peccatum corruit, reædificare, hunc mundum constituit (*Que es casa de petrecho*) Vbi prædestinati præparantur: vt quadri, cunctisque imperfectionibus exuti, in eo locentur. Et ita sancta Ecclesia canit: Tunsionibus, pressuris expoliti lapides suis coaptãtur locis, per manus artificis disponũtur, permansuri sacris ædificijs. Quod si quis dicat: Rationi consentaneum mihi videtur, quod siquidem Deus est agricola huius vineæ, palmites superfluum aliquid habent

Apoc. 3.

Simile.

Simile.

Simile.

22 bentes expurget, iustos autem, qui sic in hoc sæculo viuunt, vt
vix peccata venialia committant, vt quid tãtoperè tribulat? Sci
licet, vt fructum plus afferant. Ideò sacratissimam genitricem
suam tot pressuris afflixit, glorioſumque Baptistam tot labori-
bus voluit tribulari, cum tamen vterque sanctissimus esset. Eos
etiam Deus tribulare solet, vt ardentius cœlum exoptantes ma-
iori odio sæcularia omnia detestentur. Cùm quis per viam gra- *Simile.*
ditur, in qua prouisio, & alimonia deest, iumentum agitat, vt ce
leriùs domum suam perueniat. Nunquam Patriarcha Iacob tã-
toperè se se in domum patris sui conferre velle demonstrauit, si-
cut postquam Laban ei toruam faciem ostendit, eumque malè
in se affectũ sensit, vt patet in Genesi. Tunc enim vxoribus suis
reuelans se, illinc proficiscì conari, dixit: Video faciem patris ve *Gene. 31.*
23 stri, quòd non sit erga me sicut heri, & nudius tertius. Similiter
filij Israel quãdiu in Aegypto humaniter tractati fuerunt, vix
patriæ suæ reminiscebantur: at vbi primum se afflictos, flagellis
que cæsos experti sunt, protinus à Deo assiduis vociferationi-
bus postularunt, vt eos illinc educeret.

Super hoc verbum: *Purgabit eum*, est valde notandum, artifi-
cium infinitæ sapientiæ Dei. Quanuis enim Deus in veteri le-
ge temporalia bona, quæ homines naturaliter expetunt, promi
sisset, perpauci tamen ad eam ex gentibus conuersi sunt, cum ta-
men tot millibus annorum durauerit. Cum autem supernus Sal
uator in mundum veniret, hominibusque labores, & persecutio
nes, quas illi tantopere oderant, promitteret, nihilominus tamẽ
ad eum totus mũdus conuersus fuit. In quo diuinæ potentię vir
24 tus maxime declaratur. Et ita dicit D. Paulus: Quanuis verbum *1. Cor. 1.*
crucis pereũtibus, id est, præscitis stultitia est: ijs, qui salui fiunt
Dei virtus est. Meritò inquit, Dei virtus est, siquidem cum ho-
minibus adeò voluptatum cupidis crucem polliceretur, eum ta
men sequuti sunt, atque sequuntur illum magnopere diligentes.

Ex ijs igitur Domini verbis, nos in eo tanquam palmites in vi
te per fidem, charitatemque manere, totius boni, meritique no-
stri fundamentum esse colligimus. Ad quod efficacius curandũ
vt nobis persuadeat, dicit inferi°: *Sine me nihil potestis facere.* Quasi
dicat: Quicquid sine mei amore, gratiaque mea fit, nihil reputa
re debetis, cum vitæ æternæ meritorium non sit. Ideo loquens *Isai. 59.*
Isaias Propheta de peccatoribus dicit: Telas araneæ texuerunt.

Nam ſicut aranea, viſcera euellit (*Se deſentraña*) vt telã texat, quã 25
muſcas aucupetur: ſic peccatores, quanuis ſubtiles telas intexãt,
& bona opera faciant, bona tamẽ ſpiritualia illis non merentur:
omniaque temporalia, quæ illis impetrant, ſunt veluti muſcæ re
ſpectu bonorum gratiæ, & gloriæ. Miſerabiles ſunt viſu labo-
res, quos filij huius ſæculi patiuntur, vt mundo deſeruiant: &
Simile. tamen ipſi videntes ſe cuncta illa miniſteria, quæ ei præſtãt, amit-
tere: nihilominus tamen ab eius miniſterio non deſiſtunt. Adeò
inſipientes ſunt columbç, vt in eodem caniſtro, ex quo illis com
plures pulli ſurrepti ſunt, alios denuò procreent. Stultiores autẽ
columbis ſunt mundani: ſiquidem omnes curas laboreſque ſuos
in mundum immittunt, qui eſt diſruptũ caniſtrum, in quo quic
quid collocatur, amittitur. Et ſic de quibuſdam mundanis dicit
Oſe. 7. Oſee Propheta: Ephraim quaſi colũba ſeducta non habens cor, 26
id eſt, ſenſum. Nidificate quæſo fratres mei in dulciſſimi ſponſi
veſtri Ieſu Chriſti corde, per veram charitatem in hac cœleſtivi
te inſerimini, laboreſque veſtros in eius miniſterium dirigite,
omneſque ad culmen perueniẽt, & diuinæ ipſius maieſtati gra
tiſsimi erunt.

Amos. 7. Apparuit Deus Amos Prophetæ ſtans ſuper murum litum,
& in manu eius trulla cęmentarij. In quo ſignificatum eſt operũ
noſtrorum ędificia Deo grata non fore: niſi ipſe Dominus ſuper
ea ſiſtat nobis ſua diuina manu auxilians, & bonum, quod faci-
mus miſericordiæ ſuæ trulla linens. Vtque ad illud nos vrgẽtius
moueat, quod toties dixerat, addit vlterius, dicens: *Si manſeritis
in me, & verba mea in vobis manſerint, quodcunque volueritis, pete-
tis, & fiet vobis.* In his mirabilibus verbis includũtur omnes cõ 27
ditiones requiſitæ ad hoc, vt oratio habeat efficaciã. Si manſeri
tis in me, id eſt, ſi in gratia mea fueritis. Hæc prima cõditio requi
Iſai. 1. ritur in oratione. Ob cuius defectũ dixit Deus Hebręis per Iſaiã
Prophetã: Cũ extenderitis manus veſtras, auertã oculos meos à
vobis, & cũ multiplicaueritis orationẽ, nõ exaudiã: manus enim
veſtræ ſanguine plenæ ſunt. Naturale eſt ſingulis hominibus in
neceſsitate conſtitutis ſurſum manus extendere. Quod multò
melius oportet Chriſtianos facere, cùm fide ſint illuſtrati, reme
diũq; ſuũ è cœlo ſperẽt. Ideo ſuperna cũ prouidẽtia Chriſtus
Redemptor noſter extẽſis in cruce manibus mori voluit, ſicque
nos æterno Patri ſuo reconciliauit, & ab eo nobis miſericordiã
impetra-

28 uit. Et quia Hebræi hoc facere solebãt, id circo eis Dñs dicit: Cũ in necessitate cõstituti ad me manus expãderitis, auertã oculos meos à vobis, quia sanguine illas cruentatas habetis, id est, peccatis estis infecti, & tam malè dispositi quãnis multiplicetis orationẽ, nõ exaudiã. At optimum vos remediũ erudiam. Lauamini (inquit) & mũdi estote: auferte malũ cogitationũ vestrarũ ab oculis meis, &c. Quo facto venite, inquit, & arguite me, dicit Dominꝰ. Id est, facultatẽ vobis cõcedo, vt de me cõqueramini, si cũ hoc feceritis, vos nõ audierim. In his etiã verbis: Si manseritis in me, significatur perseuerãtia in petẽdo orationi valde necessaria esse. Sunamitis quædã sancti Elisei pedes amplexa, ei magna cũ spiritus efficacia dixit: Viuit Dñs, & viuit anima tua, nõ dimittã te. Et valde perseuerãs eũ non dimisit, quousq; ipsius filiũ à 29 mortuis reuocauit. Sic deuotã, piam q; animã facere oportet, Deũ quippè nõ dimittere debet, quousq; sibi petita cõcedat. Filijs Aarõ præcepit Deus, vt sibi animalis adipẽ, & pinguedinẽ, reticulũq; iecoris, & totã caudam immolarent. In quo significatum est, Deum velle, vt homo feruida sibi vsq; ad finem viscera sine defatigatione offerat. Si manseritis in me etiam significat: si estis mecum, si attẽtis animis estis: etenim orationem cum attentione fieri oportet. Si cum terrestri Rege loquimini, omnem attentionem possibilem habere debetis: quanto igitur attentius cõsiderare debetis, quid cum Deo loquamini? Nõ enim tam verba, quam cor diuina eius celsitudo considerat. Homini si deficit anima non est homo, sed cadauer: sic oratio sine attentione quodãmodo mortua videtur: nõ enim efficacia illa, feruoreq; 30 pollet, qui in ea requiritur. Dicẽsq;: Si verba mea in vobis mãserint, alias præcipuas cõditiones significauit. Si enim illius verba cordibus nostris infixa remãserint, eũq; nobis in eis omnia sæcularia contemnere præcepisse meminerimus: nõ ea ab illo in oratione efficaciter postulabimus: quæ si petierimus, ea tãtum poscemus, quæ alimoniæ, conditioniq; nostræ necessaria sunt. Recordabimurq; illum nobis tanquam filijs charissimis à cœlesti patre necessaria petentibus confidenter postulare iussisse. His omnibus præsuppositis intelligitis Dominum hic dicere: Si in gratia mea fueritis, & à me perseueranter, & confidenter, debita cum attentione, ac reuerentia res conformes præceptis meis petieritis, quodcunque volueritis petetis, & fiet vobis. Quo abun-

4. Reg. 4.

Leuit. 3.

dantiori gratia locupletati cœlesti gloria fruituri, ad empyrea regna conscendere valeatis, Amen.

¶Communi plurimorum Martyrum tempore Paschali præ dicta deseruiunt. Nam præter primam sancti Euangelij periodum, quæ etiam exposita est, vnũ & idem Euangelium in vtroque communi decantatur.

IN COMMVNI PLVrimorum Martyrum

Concio Prima. 1

Cùm audieritis prælia, & seditiones, nolite terreri, &c. Luc. 21.

HODIERNA sacrosancti Euangelij lectio, dilectissimi fratres, est responsio, qua Christus Redemptor noster quæstionẽ sibi à discipulis suis propositam dissoluit. Etenim cũ die quadã ab illo Hierosolymæ tẽplo exeuntes illius celebris ædificij admirabilẽ pulchritudinẽ suspiciẽtes in admirationẽ rapti, illud apud cœlestẽ magistrũ collaudare cœpissent, cũ eos sic admirantes videret, 2 dixit eis: Videtis hæc omnia? Amẽ dico vobis, non relinquetur hic lapis super lapidẽ, qui nõ destruatur. In hoc nos cælestis magister voluit erudire, vt cũ res magnæ, sumptuosæ, decoræq; se se nobis ante oculos proposuerint, protinus ad earum finem cõsiderandũ recurramus, ne illarum aspectu conturbemur. Hæc enim exitus recordatio est quasi aqua, qua rerũ delectabiliũ atque pulchrarũ vinũ temperatur. Vinum purũ homines inebriare, ac dementare cõsueuit: si verò aqua misceatur, nõ nocet. Res pulchræ, ac delectabiles huius sęculi absq; cõsideratione spiritali perspectæ, quasi vinũ purũ nos dementare sufficiunt. Si vero protinus earum finis recordatio adsit, hæc cõsideratio sicut

Simile.

aqua

aqua huius vini vires temperat, ne rationem nobis obtenebret Deumque nos amittere faciat.

Vides principem magno fastu, comitatuque prætereuntem, ne hinc tibi mœror, & intolerantia, ob paupertatem, inopiamque tuam oriatur, protinus considera eum cum omni fastu suo, teque cum tua paupertate citò esse finiendos. Eademque consideratione vos, cum alia pulchra, & delectabilia videritis, permulcere debetis. Hoc enim efficax quoddam remedium est, ne cordibus nostris officiant. Hoc visus est Deus per Ezechielem Prophetam significare voluisse. Apud quem dicitur quibusdam viris imperasse, vt quotquot Hierosolymis inuenirent, occiderent: præter eos, qui Thau vltima, scilicet, litera Hebraici Alphabeti signati essent. Ezech. 9.

Nonnulli dixerunt Thau esse signum crucis, Deumque in hoc significare voluisse vnigenitum filium suum esse venturum qui mundum cruce redimeret, eosque tantummodo esse saluandos, qui crucis, dominicæque mortis essent virtute signati: cæteros verò in perpetuum esse morituros. Satis pia, deuotaque est expositio hæc, & merito amplectenda, si litera Thau crux esset. Verum perspicuum est eam crucis figuram in Hebræo sermone non habere. Hoc autem alijs autoribus, qui super hoc scripserunt, dicendum videtur: nimirum apud Hebræos per hanc literam Thau finem designari. Est nanque vltima in eorum alphabeto: quemadmodum apud Græcos per hanc literam ω mega finis intelligitur, quia in eorum alphabeto vltima est. Et ita dicitur in Apocalypsi: Ego sum Alpha, & ω mega, principium & finis, dicit Dominus Deus. Vbi posterior particula est prioris expositio. Eos igitur literam Thau in fonte depictam gerere, significat illos finem in cogitatione defixum, & memoria impressum gerere. Vnde sensus huius mysterij est, quòd præcipit Deus, vt qui finis, citissimique exitus sæcularium rerum reminiscuntur: salui fiant, neque æterna morte moriantur: siquidem hac consideratione se se à culpæ morte liberarunt: atque ad quam plurimas virtutes operandas fulti sunt. Illi vero, quibus hæc consideratio defuit, æterna morte intercant, cùm ob eius defectum in culpæ mortem corruerint. Apoc. 1.

Mundani optime huiús sæculi gloriam vident: eius autem fi-

nem non considerant: ideòque eam tantopere diligunt. Iusti autem vix eam aspiciunt, cùm iam illius finem considerant? siquidem, vt ait Ecclesiasticus: Numerus dierum hominum, vt multum, centum anni, quasi guttæ aquæ maris deputati sunt: & sicut calculus arenæ, sic exigui anni in die æui. Vbi alia translatio habet: Numerus dierum hominum quasi gutta aquæ maris deputati sunt. Et sic est in contextu Græco, & sic legit etiam Rabanus. O eximiam exaggerationem. Attendite fratres, quid hic sapiens dicat. Videlicet, quanuis centum annos vos victuros esse certo sentietis, eos non plus esse, quam guttam aquæ amarissimi maris, quæ minimo quoque calore cosumitur, respectu æternitatis futuri sæculi. 6

Ecclc. 18.

Si ergo vita centum annorum est velut gutta maris, & arenæ calculus si cum æternitate illa conferatur, cur adeò amentes sumus, vt propter res tam leues, ac breues æterna bona deperdere, perpetuosque inferni cruciatus velimus acquirere? Quia hæc consideratio nimis efficax est, ipsa nos D. Paulus hortatur, ne ab inanibus huius sæculi prosperitatibus, seu calamitatibus nos perturbari patiamur, dicēs: Hoc itaq; dico fratres, tempus breue est. Reliquū est, vt, & qui habent vxores, tanquā non habentes sint: & qui flent, tanquā non flentes sint: & qui gaudent, tanquam nō gaudentes sint, & qui emūt, tanquā non possidētes: & qui vtūtur hoc mūdo, tanquā non vtantur: præterit enim figura huius mundi. Per charitatem Dei vos deprecor, aduertatis, quo vocabulo sanctus Apostolus huius mundi machinam nūcupat. Illam quippe figuram, id est, apparentiam vocat. Figura enim significat apparentiam, nihil aliud præterquam quod exterius repræsentat, interius habētem. Talia sunt omnia sæcularia. Delectabilia enim, honorabilia q; videntur, & quæ appetitui nostro satisfacere possint: cum tamen interius vacua sint, nec quicquam præter exteriorem apparentiam habeant. 7

2. Cor. 7.

Cum Dominus eis dixisset, templum illud, & cuncta, quæ videbant, atque mirabantur esse destruenda: ipsi eum percontati sunt, dicentes: Dic nobis, quando hæc erunt, & quod signum aduentus tui. Hæc duo pariter quæsierunt: quia tantam illam, tamq; illustrem ædificij molem, non nisi in nouissima sæculi consummatione euerti posse credebant. 8

Et inter alia multa, quæ æterna patris sapientia humanata illis

lis respondit, quod hodierna sacri Euangelij lectio continet, eis dixit: *Cum audieritis prælia, & seditiones, nolite terreri, &c.* Dicatur totum Euangelium ad literam. In his verbis summatim eis explicuit, quæ à glorioſa ipsius ascensione, vsque ad mundi consummationē euentura sunt orbi. Vnde colligitur quid miser hic mundus sit. Colligitur enim fons esse errorum, bellorum seminarium, locus pestis, ac famis, fidelium afflictio, frigefactio charitatis. O quàm meritò dixit Beatus Ioannes: Totus mundus in maligno positus est. Ipse enim est fons, ac radix, ex qua tam pestiferi prodeunt rami. Et tamen adeò cæci sunt homines, vt in eo libenter inhabitent: atque etiam si fieri posset, nonnulli in eo in perpetuū viuere vellēt. O inferam cæcitatem. Diuus Paulus de Christo reparatore nostro loquens, dicit: Dedit semetipsum pro peccatis nostris, vt eriperet nos de præsenti sęculo nequam. Nos vero nihilominus illud diligimus, scilicet, quia id nondum penitus agnouimus. Quemadmodum marini pisces amarissimas æquoris aquas non sentiunt, quia, scilicet, in eis educati sunt sic qui in hoc mundo immersi sunt, eius damna, & mala non sentiunt, quia eis nimium assuefacti sunt.

1. *Ioan.* 5.

Gala. 1.

Simile.

Est etiam valde pensandum, quòd referens Dominus mala, quæ mundo sunt euentura: prima omnium bella recensuit, illa enim sunt omnium ferè malorum origo. Illis enim bona, corpora, & quod peius est, probi mores, atque animæ destruuntur. Ex illis fames, pestis, errores, alia denique innumera detrimenta, tanquam ex nociuo fonte dimanant. Ideo fratres nos magnoperè oportet Deum assiduò deprecari, vt ab eis nos liberet, pacemque concedat. Pax enim tantum bonum est, vt quemadmodum Rex melioris regni, quod habet, Rex inscribitur: sic Deus tanti pacem æstimet, vt Deus pacis appelletur. Et ita eum vocat Beatus Paulus plurimis in locis. Gloriatur etiā Dominus pacis autor esse. Vnde per Isaiam Prophetam dicit: Ego Dominus faciens pacem. Et quandoquidem ipsius donum est humiliter illud ab eo postulare debemus. Ad hanc autem pacem à diuina maiestate consequendam oportet prius eius gratiam impetrare. Ideò enim vt ait Diuus Hieronymus, omnes Epistolæ Pauli in salutationis principio non prius habent pacem, & sic gratiam, sed ante gratiam, & sic pacem vt donatis nobis peccatis nostris pacem Domini consequamur.

1. *Cor.* 14. 2. *Cor.* 13. 1. *Thes.* 5. 2. *Thes.* 3. *Isai.* 45. *Hiero. in Epistol. ad Cyprian.*

Non dicit: Pax vobis, & gratia: sed: Gratia vobis, & pax. Semperque sanctus Apostolus addit: A Deo. Ipse est enim, vt prædiximus, autor, ac largitor pacis. Estque valde hic pensandum eum pacem hominibus largiendo maxime gloriari: sicut apparet in Cantico, quod Angeli in sacratissima Domini natiuitate decantarunt, dicentes: Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Quæ verba Gregorius Nyssenus ita declarat: Gloria in excelsis Deo, quia in terra pax hominibus. Et hæc pax fiet pro bona Dei voluntate erga homines, aut hominum erga Deum. Itaque illud, &, non est illic copulatiuum, sed causale. Nam, vt ait etiam Theophylactus in sacris literis, & pro, quia, poni solet. Vt in Psalmo: Da nobis auxilium, & vana salus hominis, id est, quia vana salus hominis. Et 1. Ioan. 1. Manus nostræ contrectauerunt de verbo vitæ, & vita manifestata est, id est, quia vita manifestata est, & vidimus, & testamur. Et siquidem Deus hominum pacem gloriam sibi esse ducit, confidenter illam ab eo petere possumus. Victoria etiam bellorum ipsius est donum: quod ipse cuilibet, concedit.

Gre. Nysse. in sermone Natiuitatis Domi. Theophyl. sup. Luc. 1. cap. Psal. 59. 1. Ioan. 1.

Hoc optimè præstantissimus dux Iephte intellexit, siquidem Deum alloquens, dixit: Si tradideris filios Ammon in manus meas, quicunque primus fuerit egressus de foribus domus meæ, mihique occurrerit reuertenti cũ pace à filijs Ammon, eum holocaustum offeram Domino. Vbi valde pensandum est quod dicit: Si tradideris filios Ammon in manus meas: cognoscens, scilicet, victoriam à nullo alio, nisi à Deo sibi prouenire posse: sicuti Dauid fatetur dicens: Præcinxisti me virtute ad bellum, & supplantasti insurgentes in me subtus me. Non sic superbi fatentur, sicut apparet ex ijs, quæ Pharao eructabat Hebræos persequens. Persequar, inquit, inimicos meos, & comprehendam illos, diuidam spolia, implebitur anima mea: Euaginabo gladium meum, & interficiet eos manus mea. Omnia sibi superbus ille tyrannus tribuebat. Victoriam Dei donum esse non cognoscebat, quia in illum non credebat. Nos autem, qui Christiani sumus, & credimus tam victoriam, quàm ruinam, & captiuitatem à diuina prouidentia dimanare, oportet non solùm pacem, sed etiam victoriam à Deo prælio rum tempore postulare. Et hoc fuit mysterium, quare priusquã populus Israel cũ illis barbaris nationibus præliaretur, ei Dñs

Iudi. 11. Psal. 17. Exod. 15.

15 oratorium, in quo preces funderet, præcepit instruere: cum in hoc docens præcipua arma ad victoriam impetrandam esse ora- *Exod. 25.*
tiones in gratia & charitate profusas. Ideòque Deus totum annum populum illum Israel iuxta montem Sinai detinuit. Vt enim ex libro Exodi apparet, tertio mense egressionis ad montem Sinai peruenerunt. Et in Numeris dicuntur se- cundo mense anni secundi, adhuc ibidem fuisse commorati. *Exod. 19.*
Noluit enim Deus eos illinc discedere, quousque optimè sci- *Num. 1.*
rent omnia, quę circa diuinum cultum Dei populum scire opor tebat. Itaque illos tenuit, sicuti nouitij totum annum ante pro fessionem detineri consuescunt. Vbi docuit omnes illas præ- uentiones requiri ad victoriam ab hostibus comparandam. Et ita dixit eis: Si feceris omnia, quæ loquor, inimicus ero ini- *Exod. 23.*
16 micis tuis: & affligam affligentes te. Et paulo inferiùs: Ser- monem, inquit, meum mittam in præcursum tuum, cunctorumque inimicorum tuorum coram te terga vertam, emittens crabrones prius, qui fugabunt eos. Hoc vltimũ metaphorice hic intelligi potest. Quasi diceret: Ita attonitos, & stupidos eos reddam, vt à crabronibus superentur, sicuti sciniphibus AEgyptios superaui. Ex his omnibus inferre possumus, si- quidem nunc tam modicas ab hostibus victorias reportamus, imò ab Hæreticis, Mauris, Turcis, alijsque infidelibus supera mur, tot, tantaque hæc supplicia in pœnam fortasse ingentiũ scelerum nostrorum de nobis sumi.

Veram igitur fratres charissimi, pœnitentiam agentes diuinis præceptis pareamus, Deumque in his laboribus, qui
17 bus vndique obsidemur, auxiliatorem habebimus. *Sed ante hæc omnia inijcient vobis manus suas, & persequentur tradentes in Synagogas, &c.* Quorum labores, vt amplius exaggeret, eis in ferius dicit: *Trademini autem à parentibus, & fratribus, & cogna tis, & amicis, & morte afficient ex vobis.* Maiori enim angustia afficitur quispiam, cùm se à fratre, aut patre suo experitur oppressum, quàm si ab extraneo iniurijs afficiatur. Ex hoc ap- paret, quid iusti ab hoc mundo debeant sperare, cùm hic Dominus affirmet eos tam à propinquis, quam ab alienis es- se persequendos. Ideòque subdidit, dicens: *Et eritis odio omnibus hominibus*, id est, omnes mũdi nationes Iudęi, Gẽtes, Mauri, Tur cæ denique vos persequentur: omnes orbis ciuitates Christiano

rum sanguine perfundentur. Non simul quidem: sed, quemad- 18
modum fides paulatim prædicatur, & introducitur: sic nunc
hic, nunc illic, affligetur, eamque tyranni persequentur. O
Christe spiritalis vitæ reparator, infinitęque sapientiæ magister
quomodo Domine discipulis, fidelibusque seruis tuis, tot, tam
que terribiles labores prædicis? Non vides eos timore percul
Num. 13. sos fortasse regressuros, qui iam te sequi cœperunt? Cum ex-
ploratores, quos sanctus Moyses misit ad explorandam ter-
ram promissionis, in populum Israel reuersi sunt, dixerunt:
Venimus in terram, ad quam misisti nos, quæ reuera fluit la-
cte, & melle. At quanuis terra vberrima est maxima tamen ei
discrimina insunt. Primum est, quod habet cultores fortissi-
mos. Secundum, habet vrbes grãdes, atq; muratas. Tertium, 19
stirpem Enac vidimus ibi, ideſt, vidimus ibi Gigantes. Quartũ,
in ea diuersa sunt nationum genera, ideſt, innumeræ gẽtes illam
possident, quam etiam defendere debent. Sic hæc concluserũt
dicentes: Nequaquã ad hũc populũ valemus ascendere: quia for
tior nobis est. Terra, quã lustrauimus, deuorat habitatores suos:
populus quẽ aspeximus, proceræ staturæ est. Ibi vidimus mon
Num. 14. stra quædam de genere Gigantæo, quibus comparati quasi locu
stæ videbamur. His verbis tanto timore populus perculsus est
vt in sequenti capite dicatur: Igitur vociferans omnis populus
fleuit nocte illa, & dixerunt: Constituamus nobis ducem, & re-
uertamur in Aegyptum. Cum igitur tu, ò Domine, sicut verus
Deus hæc omnia noueris, quantumque malum exploratores il
li populo fecerint discrimina illa recensentes, qua propter eos
grauissime punijsti (ibidem namque sic dicitur: omnes mortui 20
sunt, atque percussi in conspectu Domini) cum (inquam) hæc
omnia noueris, quomodo nunc amicis tuis tam minutim quæ
in mundo ob sancti Euangelij tui obseruationem, & prædica-
tionem discrimina sunt passuri prædicis? Ad hoc fratres respõ
detur, exploratores illos discrimina recẽsuisse, quæ ad terrã pro
missionis expugnandam offerri poterant. Dei tamen adiutoris
sui, diuinorumque ipsius promissorum non meminisse. Si enim
illi dicerent: Fratres hæc sunt discrimina, quæ in illius terræ ex
pugnatione nobis offerentur, verum infinita est Dei nostri
potentia, & veritas: siquidem igitur ipse nobis promisit se
aduersus illas barbaras nationes victoriam concessurum, confi-

denter

denter pergamus: ipse enim promissis stabit: nunquam Hebrei
timorem illum conciperent, neque pusillanimes redderentur:
nec dicerent: Reuertamur in Aegyptum. At Christus Redemptor noster referens labores, quos discipuli sui passuri erant, sæpe addebat: Propter nomen meum. Quasi diceret: attendite vos mea causa pati, qui infinita potentia polleo: vobisque in omnibus his laboribus fauebo. Et ità eis hic dicit: *Ego dabo vobis os, & sapientiam, cui non poterunt resistere, & contradicere omnes aduersarij vestri.* Atque hinc intelligetis mysterium, quare vbi nos leginus in psalmo: Cogitauerunt aduersus sanctos tuos, Beatus Hieronymus vertit ex Hebræo: Cogitauerunt aduersus *Psal.* 82.
abscónditos tuos. In quo ostenditur quàm securi sunt iusti in
medio tribulationum, & quam protecti à diuina misericordia.
22 Et ita dicit Dauid: Abscondes eos in abscondito faciei tuæ, à *Psal.* 30.
conturbatione hominum. Facies est pars hominis manifestior: sic facies Dei est manifestior ipsius, quæ est infinita eius misericordia. Nam miserationes eius super omnia opera eius. *Psal.* 44.
Dicit Dauid per exaggerationem Deum in abscondito, & intimo misericordiæ suæ seruos suos custodire. Dicuntur etiam iusti abscónditi, quia licet à Deo adiuuantur, & consolantur, hoc mundus non videt: imo potius arbitratur eorum fere nunquam Deum meminisse, cum illos inter tot tribulationes patiatur incidere. Et hæc mihi videtur vera intelligentia verborum illorum Beati Pauli: Mortui enim estis, & vita ve- *Coloss.* 3.
stra abscóndita est cum Christo. Bonum enim, ac tranquillitatem, quam iusti in medio laborum habent, mali non dicam in-
23 telligere, verum, nec mente concipere, nec animo cogitare possunt. Et sic vult hic dicere Diuus Paulus: Exterius mortui apparetis: interius autem vita dulcissima in Christo fruimini. Hæc autem vita abscóndita delitescit, nec foris apparet: sicuti personati, & qui alterius figuram assumũt, saccis exterius induuntur, interius autẽ sericas, auroq; cõtextas gerũt vestes. Et sic, vt habetur in libro Sapientiæ, dãnati in inferno dicunt: Nos insensati vitam illorum, scilicet, iustorum, æstimabamus insaniam: & fi- *Sap.* 5.
nem illorum sine honore. Ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, & inter sanctos sors illorum est. Et sequitur statim. Ergo erraui? à via veritatis, & iustitiæ lumẽ nõ illuxit nobis. Ac *Simile.*
cidit flagrum ingentis auorum, cupressorum, aliarumq; frõdo-

sarum arborum corona esse circundatum, cuius quietam aquã 24
si aspicias, in ea vniuersas illas arbores videbis, quæ in profundo stagni esse videntur: cumque surſum erectæ sint, vertices earum subtus, radices autem supra esse apparẽt: quod prouenit ex aquæ res vice versa repræsentante. Sic viri sanctitate insignes, sæcularium quẽ rerum contemptores, & veri Dei amatores, quãuis ab hoc sæculo affligantur, & iniurijs, opprobrijsque afficiantur, veram nihilominus dignitatem, honoremque possident, qui est inseparabilis virtutis splendor, spiritualique consolatione permulcentur, quam eis Dominus inter maiores agones, afflictionesque corporales communicat. Infra esse videntur, cùm tamẽ sint super omnia. Abiecti apparent, cum in altissimum dignitatis gradum euecti sint: cadere videntur, cùm firmissimi subsistent. Tristes apparent, cùm tamen indicibili quodam gaudio eorũ 25
corda interius perfundantur. Sic decipimur, quia non substantiam quidem, sed figuram, & imaginem rerum consideramus: in vmbram, & non in res oculos conijcimus. Res per medium aquæ passionum nostrarum, non verò mediante veritatis luce perspicimus. Cùmque illos exterius nõ cernamus, sicut nos esse cupimus diuites, scilicet, ab hominibus permagni æstimatos, sensualitatibus, atque voluptatibus circunfluẽtes: eos abiectos, despectos, miserosque putamus: quæ re vera omnia viceuersa geruntur. Ecce cur iusti vocantur absconditi.

Propter hæc omnia Dominus discipulis suis, & in illis vniuersis iustis magnos labores, ac tribulationes euenturas esse, securè prædicit. Nec verò contentus est superioribus omnibus eos 26
confortasse: verùm amplius etiam addit, dicens: *Capillus de capite vestro non peribit.* Vbi mysticè significauit minimam quanq; cogitationum illorum mercedis expertem non esse mansuram. O glorificatus sit talis Deus. Benedictum sit sacrosanctum os tuũ, & tua cælestis lingua, ò suauissime animarum nostrarum spõse, qua tam sanctum, & glorioſum verbum locutus es: & quanti minimum quodque ministerium tibi à fidelibus seruis tuis exhibitum æstimes, ostendisti. Quale præmium arbitramini fratres Dominum pro ingentibus cruciatibus, prolixisq; martyrijs ob eius nomẽ toleratis esse daturũ, qui vel vnã sanctã cogitationem æternis bonis exoluit: & pro vase aquæ frigidæ cum charitate largitæ cælestem beatitudinem retribuit? Ecquis est igitur

adeò

27 adeò rebellis, durus, sibiq́ue ipsi contrarius, qui præ harum rerũ
consideratione teneri non reddatur? Propter has, & similes pro-
missiones, labores sanctis dulcissimi visi sunt. Et ita dicit Beatus 2. Cor. 4.
Paulus: Id enim, quod in præsenti momẽtaneum est, & leue tri-
bulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternum gloriæ
pondus operatur in nobis. Mirabile vtiq́ue est cõsideratu, quod
cum sanctus apostolus labores huius sæculi momentaneos ac le
ues appellet, tunc gloriam pondus æternum vocat. Vice versa
hoc dicere debuisse videtur, scilicet, gloriam leuem, laborem au
tem grauissimum esse. Dico illum vocasse gloriam põdus æter
num, quia sicut graue pondus, quod eivincitur, post se defert, sic
gloria hominem post se ducit, si per affectionem, & spem illi est
alligatus. Hæc enim efficit, vt omnes temporales labores ei le-
28 ues, ac momentanei videãtur, & eos suauissimè perferat, quò tã
tum præmium consequatur. Qui dixit: Ego sum lux mũdi, quæ
infinita est ipsius clementia, metibus nostris illucescat, quo hæc
omnia, sicut oportet, intelligamus, quemadmodũ hi sancti Mar
tyres ea intellexerunt. Vt illa intimo cordis amore diligentes
eosque imitantes, discrimina, & labores, qui se se nobis in Chri-
stiana vita obtulerint, cõstanti animo perferamus. Quò sic diui
nam gratiam impetrantes simul cum eis æterna beatitudine per
frui mereamur: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amẽ.

In eodem Communi plurimorum Martyrum Concio Secunda.

1

Cùm audieritis prælia, & seditiones, nolite terreri, &c. Luc. 21.

IN Apocalypsi dicit Deus cuidã amico suo: Ego dilexi te, quoniã seruauisti verbum patientiæ meę: & ego seruabo te ab hora tẽtationis, quę vẽ tura est in orbem vniuersum tẽtare habitantes in terra. In quibus verbis duo valde necessaria Dns manifestat: q æ scitu digniss. ma sunt. Alterum, adeò singu- Apoc. 3.

larem

larem virtutem esse patientiam, vt siquis illam possideat, diuina maiestas se propter illam eum diligere fateatur. Et hoc significat: Dilexi te: quoniam seruasti verbum patientiæ meæ, ideſt, tui amore captus sum: quia quodammodo simili meæ patientia præemines. Et ita dicit Diuus Petrus: Si exprobramini in nomine Christi, beati estis: quoniã quod est honoris, gloriæ, & virtutis Dei, & qui est eius spiritus, super vos requiescet. O verba dignissima sempiterna recordatione celebratu. Ecquis satis digne poterit exaggerare singulares promissiones, quas hic sanctus Apostolus Dei nomine ijs, qui patienter iniurias, atque labores propter nomen Domini Iesu Christi, pertulerint, pollicetur? Vbi valde notandum est hic in alia translatione sic esse: Quoniam quod est honoris, gloriæ, & virtutis Dei, & qui est eius spiritus, super vos requiescit. Ex quo manifestè colligitur nimis singulare signum esse, vnde perspici potest spiritus sanctus lentissimè in eo, qui veram habet patientiam, habitare, atque habitaturum esse. Ideo in hodierna sacri Euangelij lectione dicit: *In patientia vestra possidebitis animas vestras*. Multi aures suas possident, cohibentes se ab audiendis murmurationibus. Alij oculos suos possident, eos à vanarum rerum visu retrahentes. Alij possident pedes domi suæ inclusi commorantes: alij manus, aliena non rapientes: alij denique linguas, silentium obseruantes. De nullo autem horum dixit Dominus, illum animam suam possidere, nisi qui patientia pollet. Nam nullũ istorum tantæ perfectionis est, quãtę patientia. Ipsa enim animam efficaciùs disponit, vt diuinus spiritus cum cœlestibus ipsius donis in ea requiescat, illamque à misera Sathanæ seruitute liberet. Et quia hac maledicta captiuitate libera est, ideo Dominus dicit: In patientia vestra possidebitis animas vestras, ideſt, Si patientiam habueritis, animæ vestræ à Diabolo non deferentur: vos illarum dominabimini, & non illæ. Cũ que hæc sit virtus altissima, ideò est impetratu difficillima, raroque in Christianis inuenitur. Religiosa fœmina religiosum quendam spiritali conuersatione alloquens dixit ei de virtute patientiæ: Contigit nobis nudiustertius aliquibus religiosis in sancta conuersatione commorantibus perfectam monialem velle depingere. Et quemadmodum mundani decoram fœminam fabricare volentes dicunt: Fœmina, quæ haberet oculos

1 Petr. 4.

2

3

4

5 los (*De fulana*) & os illius fœminæ, nares illius, frontem alius
corpus denique alius, decora esset: sic nos perfectam monialem pingere volentes dicebamus: Monialis, quæ oraret, sicut (*Fulana,*) ieiunaret, sicut (*fulana*) haberet silentium (*de fulana*) obedientiam (*de fulana*) cum ventum est ad patientiam inter octoginta moniales, quæ in hoc monasterio commoramur, ne vnam quidem inuenimus, de qua dicere possemus, & patientiam (*de fulana*) vt concludentes diceremus: hæc esset perfecta monialis. Itaque cùm cæteras omnes virtutes in monialibus huius conuentus inuenerimus, hanc vnam reperire nequiuimus. Et hoc, quod prudens illa religiosa dixit, credo in alijs compluribus congregationibus esse reperiendum. Ex quo quam rara,
6 quamque difficilis virtus sit patientia demonstratur. Alterum notandum super illa verba Apocalypsis est. Dominum dicere: eo quod vir ille in primis laboribus patientiam præstitit, se in futuris eum esse conseruaturum, ne illam amittat. Vnde colligitur præmium esse, quo Deus quenquam afficit, quia magnum aliquem laborem ipsius causa patienti animo tolerauit, cum alium laborem perpetitur patientiam non amittens. Contra verò impatientiam in paruo labore præstita alia maiori impatientia puniri consueuit. De his dicit Dauid: Cadent super eos carbo- *Psal. 139.*
nes, in ignem deijcies eos: in miserijs non subsistent. Ideest ex malis ad deteriora prolabentur, quia primos labores patienter non ferunt, permittes Domine illos in alios maiores labores incidere, eosque maiori impatientia recipere, quod ad maiorem ipsorum condemnationem fiet. Eo quod virtus hæc tam sin-
7 gularis sit, instantissimè nos oportet dilectissimi fratres curare illam adipisci non solum Dominum feruidissimè deprecantes, vt eam nobis concedat: sed illis etiam exercitijs intendentes, quibus illa comparari solet. Vnum est, rationes quæri, bonaque considerari, vt cum laboribus affligimur, patientiam habeamus. Hoc medio vsus est sanctus Iob, cum tot se calamitatibus circunseptum experiens dixit: Nudus egressus sum de vtero matris meæ, & nudus reuertar illuc. Dominus de- *Iob. 1.*
dit, Dominus abstulit, sit nomen Domini benedictum. Quasi diceret: Nunquid ego aliquid perdo? Nunquid ego quicquam proprium habeo? Non vtique, cum nudus natus fuerim. Quare igitur affligar? Nunquid ad futurum seculum mecum aliquid

sum

sum delaturus? Non vtique. Quare igitur conquerar? Sic nos in 8
omnibus infortunijs, atque laboribus, qui nobis acciderint, face
re oportet. Amisso honore, siue diuitijs vnusquisque dicat: Hic
honor nõ erat meus, hæ diuitiæ nõ erant meæ, neq; enim ego cũ
1. Tim. 6. illis natus sum. Ita dicit B. Paulus: Nihil intulimus in hunc mũ-
dũ, haud dubiũ, quia neq; auferre quid possumus. Alia etiã con
solatione se seidem vir sanctus consolabatur, dicens: Dominus
dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit, ita factum est.
Quasi diceret: Hæc omnia mutua possidebam, illa à me ipsorũ
Dominus petijt, quare affligar? Sit nomẽ Domini benedictum.
Si tot gratias sanctus hic vir agebat, quando ei auferebatur quod
possidebat, quales gratiarum actiones Domino referret, quãdo
sibi hæc omnia concedebat? Tu verò infœlix cum Deo gratias
agere non memineris, cum tibi dona concedit, quid facies, quã 9
do te illis priuat? Contemplor ego sanctum Iob vtraque manu
Deum tenentem, Sathanamque illum persecutionibus infectã-
tem, Iobque dicẽtem: O Domine nullatenus te deseram. Et hoc
significat quod statim vlterius sequitur: In his omnibus nõ pec-
cauit Iob in labijs suis. O beati qui cœlestem hanc doctrinam se
cuti fuerint, sanctum hũc virum imitantes. Multum etiam pro-
dest (ait seraphicus Doctor Beatus Bonauentura) ad calamitates
æquo, ac patienti animo perferendas, si consideres quoties tu
creatorem tuum offenderis, teque dignum esse, in quem omnes
creaturæ consurgant, illataque Domino suo iniurias vlciscãtur.
Aliud efficacissimum remedium ad patientiam impetrandam
est, hominem se se ante labores præmunire, considerando labo-
res sibi euenire posse, aut re vera euenturos esse, & ex tunc se ad 10
illorum tolerantiam fulciendo.

Vnde vtilis contemplationis modus est, quenquam imagina
ri. Si mihi talis inferretur iniuria, quomodo illam perferrem? Si
hic, siue ille mihi labor accideret, quomodo me in illo gererem?
Et ibi patientiæ actus exercere contemplando se iam labores il-
los actualiter pati, atque in illis calamitatibus funditus esse sub-
mersum, quas tunc propter Deum corde, & animo perfert. Et
sic præparabitur, vt cum hæc omnia realiter euenerint, ea patiẽ
ter exanthlet. Ob hanc causam Christus Redemptor noster tan
to prius suis sanctis Apostolis, alijsque iustis labores, & calamita
tes, quas per temporum discursus in mundo passuri erant, præ-

dicere

11 dicere voluit: ſicut in hodierna ſancti Euangelij lectione appa-
ret. Vbi eis dicit: *Injecient vobis manus ſuas, & perſequentur tradentes in Synagogas, & cuſtodias. &c. Et eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum.* Hoc eis dicit quaſi admonens eos, vt parati eſſent. Et ita dicit Diuus Gregorius: Dominus ac Redemptor noſter perituri mundi mala denunciat: vt eo minus perturbent venientia, quo fuerint præſcita. Minus enim iacula feriunt, quæ præuidentur: & nos tolerabilius mundi mala percipimus, ſi contra hæc per præſcientiæ clypeum muniamur. Singulare eſt etiã remedium ad patientiam conſequendam, nos in ea, quæ priſci quondam ſanctiſimę fidei noſtrę patres omneſque glorioſi ſanctę Eccleſię Martyres ſũt perpeſi oculos cõijcere quomodo humi tracti, flagellis cęſi immanibus immiſsi belluis, pruniſq; ardẽ
12 tibus aſſati, & deniq; vt refert Euſebius Cæſariẽſis, quomodo in eis Tyrãni omnia tormentorũ genera, quæ reperire, ac mẽte cogitare potuerunt, intenſiſsime exercuerunt. Itaque ſiquis ótioſe tormenti genus contemplabatur, ſtatim ſe ſe ad iudicem conferebat, illudque in eis immaniter exercebat. Omnia autẽ hęc tormenta nõ potuerunt efficere, vt inuictiſsimi illi martyres fidem, ac patientiam amitterent. Vbi experientia compertũ eſt quod Beatus Paulus affirmauerat dicens: Quis nos ſeparabit à charitate Chriſti? Tribulatio, an anguſtia an fames, an perſequutio, an gladius? Certus ſum quod neque mors, neque vita, &c. poterit nos ſeparare à charitate Dei, quę eſt in Chriſto Ieſu Domino noſtro. Salmones in ſalſa æquoris aqua naſcuntur: ſi verò
13 ſemel ad flumẽ aſcendunt, dulcemque aquam guſtant, moripotius, quam ad mare reuerti volũt. Sic viri ſancti quamuis in peccato concepti, & nonnulli etiam ingentes peccatores fuerunt, poſtquam ſemel Deum guſtauerunt, lacerari ſe potius patientur, quam ad peccatorum amaritudinem redire. O fratres quomodo hæc audientes non confundimur? Ecqua eſt religio noſtra, ſi illorum inuictiſsimorum martyrum fidei cõferatur? Nũc ſatis multum nos feciſſe putamus, ſi aliena bona non rapiamus, ſi proximi vxorem non deturpemus, ſi alios non occidamus, ſi nẽ ini officiamus: at bene operari, calamitates æquo animo tolerare vix nouimus. In illos deſideratiſsimi fratres oculos cõijcite, quos Deus nobis, vt exemplaria ante oculos propoſuit, illoſque diligenter imitamini: ſiquidem ſicut & vos exoſſe, & carne

Greg. Hom 37.

Euſeb. Cæſa. lib. 8. Hiſt. Eccleſ.

Roma. 8

Simile.

conſtiterunt, idemque vobis, atque illis eſt auxiliator. Poſſet vti 14
que Deus fidem fidelium cordibus abſque vlla contradictione imprimere. Poſſet quod trecentis poſt annis in Conſtantino imperatore perfecit, in Traiano, Adriano, Tiberio, aut in alio quouis imperatore illius tempeſtatis operari, vt ſic fides in pace reciperetur. At non conuenit ſanctam Eccleſiam tot martyrum gloria, atque honore priuari. Sed voluit Dominus eos credentium omnium eſſe duces, quo poſteà in toto futurorum temporum diſcurſu, ſibi oblatos labores patientibus animis tolerarent. Vnde in Canticis ſpōſus perfectiones ſponſæ ſuæ recēſens dicit: Dētes tui, ſicut greges tonſarum, qui aſcenderunt de lauacro. Hi ſponſæ, ſcilicet, Eccleſiæ dentes ſunt ſancti Martyres, qui infideles manderunt, & in myſticum Domini corpus intulerunt. Dētes hominis teſte Plinio, cōbuſtis omnibus oſſibus integri per- 15
manēt. Illi ſoli igni reſiſtūt, quod perfectiſsimā martyrū fortitudinē ſignificat. Hos diuinus ſpiritus cōparat mirificè, pulchreq; gregibus ouiū, quæ aſcenderunt de lauacro. Oculos in cœlū erigentes fratres mei innumeros illos martyrum greges cōtemplamini, qui tanquā oues tonſi, proprijque ſanguinis lauacro abluti corporū ſuorū velleribus derelictis ad montē Dñi, ad vberrimos gloriæ paſtus conſcenderunt. Sicq; intelligetis quam eximia ſit hæc ſponſi ſimilitudo, quæ prima facie nullā cōuenientiā habere videbatur. Dicitq; ſponſus: Omnes gemellis fœtibus, quia duplici fructuū genere inter Angelos illuceſcūt, vitę, ſcilicet, ſanctitate, ac martyrij tolerātia. Et ſterilis nō eſt in eis, quia ſibi, nobiſq; ſuo pio exēplo profuerunt. Idcirco dicit D. Paulus: Ideo 16
que & nos tantā habentes impoſitā nubē teſtiū deponentes omne pondus, & circunſtans nos peccatū per patiētiā curramus ad propoſitum nobis certamen aſpicientes, nō ſolum in glorioſam tot martyrum conſtantiam, ſed etiam in autorem fidei, & conſummatorem Ieſum. Verū heù, heù, heù, quando propter Deū tormenta patietur, qui ne voluptatis quidem relinquendæ animum habet? O cæci filij Adæ, qui pro minimis huius ſæculi rebus tot labores perfertis, cum martyrum cruciatus non perferatis, cur ſaltem difficultatē, quā virtus ſecū affert, perferre nō vultis? Quæ cæcitas, qui ſtupor, quæ væcordia, quæ tā denſa caligo eſt hæc? Ex hoc vtiq; argumēto apparet, quā mortua eſt in multis fides, ac ſpes: cūtā deteſtabilis, ac maledicta pigritia, & rela-

Cant. 4.

Plinius.

Hebr. 12.

xatio

17 xatio in vobis dominetur. Sic creditis, quasi nõ crederetis: sic speratis, quasi penitus non speraretis: siquidem ne minimũ quenq; laborem ob illud æternum bonum perferre vultis.

Est valde pensandũ Dñm hic discipulis suis referẽtem quam immaniter illos mũdus esset insectaturus, bis dixisse: *Propter nomen meum.* Quasi diceret: Sic vos mũdus persequetur, quia honorẽ meũ propugnabitis, deq; ineffabili innocẽtia, ac sanctitate mea, & veritate diuinitatis meæ testimonium perhibebitis. In quo eximia seruorũ Dei singularitas innotescit. Loquẽs D. Pau. de sacrosãcto Euãgelio dicit. Quod prędicatum est in vniuersa creatura, quę sub cœlo est, cui⁹ fact⁹ sum ego Paul. minister qui nunc gaudeo in passionib⁹ pro vobis, & adimpleo ea, quæ desunt passionũ Christi in carne mea p̃ corpore ei⁹, q̃d est Ecclesia. *Colos. 1.*

18 Temeritas hęc D. Paul. videtur. Quid vir sancte? Anne quid defuit patiẽtissimo Iesu, quod pati debuisset, vt tu nũc id patiaris? Nõ hoc dicere volo, sẽdq; postquam supernus mũdi Saluator Iesus Christus pass⁹ fuerat, ac resurrexerat, hominib⁹ illi opus erat qui de sacratissima ipsius vita morte, ac resurrectione testimoniũ perhiberẽt: quiq; pro harũ infallibiliũ veritatũ cõfessione, ac fide vitã offerent, persecutionesq;, tomenta, & mortẽ paterẽtur. Hoc igitur fecit B. Petr⁹, ac D. Paul. reliquiq; sancti apostoli, ac martyres. Vnde colligitur Martyrij duos præcipuos esse effectus: alterũ, illud esse vitæ æternę meritoriũ: alterũ, illo Iesum Christũ verũ Deũ, & hominẽ honestari, eoq; p̃ passioni ei⁹ defuit, adimpleri Videlicet, ineffabilis illius pretij, ac gloriæ homi-

19 nibus testimoniũ perhiberi: quo hæc passio sacratissima fidem, magnãq; haberet apud homines ęstimationẽ. Etenim hoc ei de erat. Vt enim D. Paul. ait: Iudæis erat scãdalũ, & Græcis stultitia. O ineffabilẽ martyrũ excellẽtiã, quos ipse De⁹ veritatis suę testes adducit. Sicq; Martyr idẽ est, quod testis. Etsi tãta fuit cõpluriũ Iudęorũ, ac gẽtiũ cæcitas, & obstinatio: vt neq; sanctorũ Apostolorũ, ac martyrũ admirabilis innocẽtia, nec ineffabilis patiẽtia, qua eos tot cruciatus pati cernebãt, nec stupẽda miracula, quib⁹ suã cęlestẽ doctrinã cõprobabãt, aliquã in eis impressionẽ fecerũt. Ideo dicit hic Dominus, *Continget autem vobis in testimonium*, idest, Hæc omnia, quæ passuri estis apud quam plurimos solum ad causam meam iustificandam, proderunt, atque vt illi penitus inexcusabiles maneant. O Christe infinitæ

clementię, ac pietatis perennis fons per amorem, quo in mundũ 20
veniſti, te ſuppliciter deprecamur nos liberes, ne in tantum malum incidamus, vt conciones, aliaque diuina beneficia, quæ à te percipimus, hoc tantũ efficiant, vt apud te inexcuſabiles maneamus. Inſtantiſsime conabatur Loth duos illos iuuenes generos
Gen. 19. ſuos ſecum Sodomis abſtrahere dicens: Surgite egredimini de loco iſto, quia delebit Dominus ciuitatem hanc. Et viſus eſt eis quaſi ludens loqui. Sicque concremati fuerunt. Vt enim ait Gloſſa interlinearis prauæ conſuetudinis amor eos ligauerat. O quot ſunt hodie in orbe ſimiles his, qui quia ex ſanctis admonitionibus fructum non percipiunt æternis inferni ignibus cõ-
Eccleſ. 32. burentur. Homo peccator (ait Eccleſiaſticus) vitabit correctionem, & ſecundum voluntatem ſuam inueniet comparationem, ideſt, aliquem ſibi ſimilem, vel peiorem. Cùm peccator repre- 21
henditur, & æterna comminatione deterretur, protinus oculos in alium ſibi ſimilem, vel peiorem, qui etiam eſt obſtinatus, conijcit: hunc q; in ſui defenſionem, & excuſationem citat. Et quia illi ſunt tam mali, & peiores etiam, ideò contentus ſecuruſq; manet, quaſi idcirco illis infernus mitior, ac ſuauior eſſet futurus.
Pſalm. 57. De quibus dicit Dauid: Furor illis ſicut aſpidis ſurdæ, & obthurantis aures ſuas, quæ non exaudiet vocem incantãtium, & venefici incantãtis ſapienter. Non eſt mirum colubrum conſultò obſurdeſcere, ne ab ſpelũca exeat: ſuſpicatur enim ſe vbi primum ab ea prodierit, eſſe necandum. Tu autem ò peccator, qui ſcis te à Deo vocari, vt viuificeris: quare diuinis nunciorum magni Regis verbis obſurdeſcis? Similis es illis, ò infœlix, qui prædican-
Act. 7. te Beato Stephano Protomartyre cœleſtem quãdam concio- 22
nem continuerunt aures ſuas, & impetum fecerunt vnanimiter in eum, ſi enim illi audita concione iuſtum lapidarunt: tu finita prædicatione iuſtorum Dominum tuis horrendis ſceleribus lapidas.

Non eſt contentus clementiſsimus, & gratiſsimus Dominus ſuos ſanctos diſcipulos ad futuros labores fulciſſe eis auxilium ſuum promittens, ac dicens: Ego dabo vobis os, & ſapientiam, cui non poterunt reſiſtere, & contradicere omnes aduerſarij veſtri: verum eos etiam ſpe præmij confortat dicens: *Et capillus de capite veſtro non peribit.* Quod eſt aliud excellentiſsimum medium ad virtutem patientiæ conſequendam. O ſi profundè cõ-

ſidera-

23 ſideraremus, quam glorioſi reſurrecturi ſunt qui in hoc ſæculo propter Deum labores patiuntur. Etenim quanquam hic dilaniati, diſcerptiq; fuerunt, illic tamē ne minimus quidē capillus eis deerit. Sicque cū Domino in gloriæ throno locabūtur, quia ob eius amorem paſsi ſunt. Ipſe enim dixit in Apoc. Qui vicerit, dabo ei ſedere in throno meo: ſicut & ego vici, & ſedi cū patre meo in throno eius. O quanto honore, gloriaq; afficitur, qui in throno cum ſuperno rege ſedet ſtantibus omnibus principatib⁹, poteſtatibus throniſq; ac dominationibus. Daniel enim propheta dicit: Millia milliū miniſtrabant ei & decies millies cētena millia aſsiſtebāt ei. Nullus eorū ſediſſe dicitur: viliſsimus autē terræ vermiculus, eo quòd vicerit in regio throno ſedebit? Sedebit vtiq;. Nō quod homines Angelis præferamus: nā etiam
24 & ipſi cum dracone præliati ſunt, & viceruntin ſanguine Agni: ſed quia iuſto Dei iudicio hæc Martyribus prærogatiua conceditur, vt ſedeant genteſq; iudicent, ſicut ipſi ab eis iniuſte iudicati ſunt. Mirabile eſt conſideratu quoties Dominus in diuinis literis æterna præmia recenſet, vt videat nùm forte aliquis ad eorum cupiditatem propendeat: & tamen paucos reperit, qui ea verè & ex animo cupiant. Aliquando enim dicit: Vincēti dabo edere de ligno vitæ, quod eſt in paradiſo Dei mei. Iterum dicit: Qui vicerit, faciam illum columnam in templo Dei. O immensam Dei probitatem. Ecquis tot, ac tāta bona contemnet. Breuis eſt pugna, & æterna corona. Id enim (ait Diuus Paulus) quod in præſenti eſt momentaneum, & leue tribulationis noſtræ, ſupra modū æternū gloriæ pondus operatur. Meritòquidem ait, Glo
25 riæ pōdus. Tātum enim eſt, vt nequaquā ab homine, aut ab Angelo ſuſtineri poſſet, niſi à Deo mirabiliter illi ſuſtinerentur. Ingens nanq; impetus illius fluminis deliciarum ex Dei throno profluentis tam admirabili virtute illas beatorum animas perfundit, ac penetrat, vt nulla vi creata ſuſtineri poſſet, niſi à diuina potentia mirabiliter ſuſtentaretur, ne penitus à ſe proſilirēt. Hoc nos dilectiſsimi fratres præmiū manet: hoc nimis diligēter exquirite: propter hoc æquo, patiētiq; animo cunctas præſentis vitæ calamitates, ac pericula tolerate, quo diuina ditati gratia æterna cœleſtis beatitudinis gloria coronemini. Quod nobis præſtare dignetur Ieſus Mariæ filius, Amen.

Apoc. 3.

Dan. 7.

Apoc. 2.
Apoc. 3.

2. Cor. 4.

In eodem Communi plurimorum Martyrum Concio Prima.

Deſcendens Ieſus de monte ſtetit in loco campeſtri, &c. Luc. 6.

POST QVAM Sanctus Propheta Dauid dixerat: Exquiſiui Dñm, & exaudiuit me, & ex omnibus tribulationibus meis eripuit me: nos omnes inuitauit dicens: Accedite ad eũ, & illuminamini, & facies veſtræ nõ confundẽtur. Quaſi diceret: Siquidem ego Deũ exquirens omniũ neceſsitatum mearũ remediũ reperi ad eum accedite: omnes enim remediũ conſequemini. Quod ſi dicatis: Cùm Deus ſit infinitæ eſſentiæ, omnia implẽs, intimiuſque in nobis quam nos metipſi, perſiſtens, vt quid nos hic Propheta hortatur, vt ad illum accedamus? Ad hoc quadam ſimilitudine reſpondet B. Anſelmus dicens: Quemadmodũ cœlum nos omnes in hoc ſæculo viuentes operit, nulloque nos conferre poſſumus, quin ſub eo ſimus: hoc tamen intereſt, quod cũ in cœlo ſit oriẽs, & occidẽs, quò magis ad oriens accedimus, eò magis ab occidente recedimus: & vice verſa: ſic aliquo modo circa hoc agitur. Etenim licet Deus omnia impleat, atque comprehẽdat: cùm tamen in eo ſit oriens, ideſt, infinita miſericordia (quæ ideò dicitur oriens, quia per eam animæ in diuina ipſius gratia oriũtur) ſitq; occidens, ideſt, infinita eius iuſtitia, occidens dicta quia peccatores æterna morte punit, quò longiùs à peccatis recedimus, & in virtutibus exercemur, eò propius ad oriens diuinæ illius miſericordiæ accedentes longius ab occidente iuſtitiæ ipſius recedimus. Et è contra: quò longius à virtutibus recedimus, & peccatis intendimus, eò remotiùs ab eius miſericordia rece-

Pſal. 33.

Anſelm.

1 2 3

4 recedentes propius iustitiæ propinquamus. Sicque monēs nos Dauid, vt ad Deum accedamus, hortatur, vt peccatorum cōtritione, sanctisq; meditationibus, atq; affectionibus, ac virtutum exercitationibus, qui sunt pulcherrimi gressus, ad diuinas eius misericordias recipiendas disponamur, quibus anima illuminatur, & clarificatur. Ideoq; dicit: Accedite ad eum, & illuminamini. Ad cuius sententiæ maiorem intelligentiam oportet perpendi verba Diui Augustini dicentis. Gratias tibi ago lux mea, quoniam illuminasti me, & inueni te, & me, vbi inueni me, ibi cognoui te: vbi inueni te, ibi cognoui me, vbi autē cognoui te, illuminasti me. Et hoc arbitror significare illud Psalmi: Ego autē in iustitia apparebo conspectui tuo, satiabor, cum apparuerit gloria tua. Ex Hebræo enim transfertur: Ego autem in iustitia

Aug. in Soliloq. cap. 31. Psal. 16.

5 contemplaui faciem tuam, satiabor, cum euigilauero specie tua. Quæ verba (meo iudicio) cuncta de hac, nō solum de futura vita intelligi debent. Vult dicere Sanctus Propheta: Quando impetrata perfecta iustitia, quæ in conscientiæ puritate consistit, & in verò Dei amore fita est, infinitam probitatem, atque excellētiam tuam contemplabor: & in hac contemplatione infinita species, ac pulchritudo tua me excitauerit, & in me ingredi fecerit, mihique perfectiones tuas reuelauerit, tunc anima mea contenta esse poterit, & quantum in hoc seculo fieri potest, saturabitur. Sumit hic Propheta metaphoram à quodam homine somno sopito, qui repentina luce expergiscitur, & à sopore resurgit. In his omnibus docemur, eum, qui conscientiæ puritate per affectuosam contemplationem ad Deum accedit, diuinæ pulchri

6 tudinis luce radiari, atque excitari, atque ad maiorē diuinæ maiestatis cognitionem adduci. Ex quo tam singularis animæ consolatio resultat, vt per exaggerationem satietas hic appelletur. O quàm obscura materia est hæc compluribus nostrum: quia (quæ nostra est culpa, & negligentia) nondum illam sumus experti, quasi bruta animantia essemus. Dicit vlterius Sanctus Propheta: Et facies vestræ non confundentur. Hac enim illuminatione spiritus valde fulcitur, vt vsq; ad finē in charitate perseueret. Qua propter nō afficietur cōfusione illa, qua mali in die iudicij cōfundentur. Osee Propheta de adultera quadam loquens dicit: Confusa est. Vbi Vatablus pro, cōfusa est, vertit, pudefacta est. Et glossa interlinea. exponit: Obstupuit. Sic nunc

Ose. 2.

possumus dicere, iustos non esse confundendos, neq; pudore af- 7
ficiendos, neq; in illa hora stupore deterrendos, sicuti malis acci
det. Quibus meritò dici potest illud Hieremiæ: Cõfundemini à
Hierem. 12. fructibus vestris propter iram furoris Domini. Ecquis igitur fra
tres charissimi tot bonorum desiderio excandescens ad sum-
mum bonum nostrum Iesum Christum, sicuti diximus, instan-
tissimè non curet accedere?

In hodierna sancti Euangelij lectione refertur, quod *Descendẽs Iesus de monte stetit in loco campestri, & turba discipulorũ eius, & multitudo copiosa, &c.* eum circundedit, Et *omnis turba quærebat eum tãgere, quia virtus de illo exibat, & sanabat omnes.* Et quanuis modo sic corporalibus passibus ad hunc supernum Saluatorem nequea-
mus accedere, spiritalibus tamen affectibus, & amoris passibus
illum tangere possumus, vt ab eo singularia beneficia percipia- 8
mus, sicut Dauid in prædictis affirmat. Est nimis perpendendũ
Matth. 5. Beatum Matthæum referre, quòd Dominus videns turbas ascẽ
dit in montem. Atq; vt delicatissimus erat, pedesterq;, ac nudis
pedibus nimijsq; laboribus, & pœnitẽtijs defessus incedebat, se
dit in mõtis fastigio, sicq; solennissimã habuit concionẽ. In quo
etiã significauit, quàm ex proposito, (*y quan de assiento*) salutis no
stræ res ageret. Medicus, cuius dilectissimus filius ęgrotat, sedẽs
(*muy de assiento*) ei medetur: nũquã ab eo recedit: passim eius pul
sum cõsiderat. Quãdo autẽ alios curat, quos tãtopere nõ diligit,
vix sedet. Sic sedẽs diuinus magister ad prædicãdũ, amorẽ, & af
fectionẽ, qua hoc faciebat, ostendit. Et in illa cõcione dixit: Bea
ti pauperes spiritu, beati mites, beati q lugẽt, &c. At verò B. Lu
cas hic dicit, dominum ex monte descendentem eandẽ doctri- 9
nam turbis prædicasse. Ecce fratres quomodo cum Christus sit
perẽnis fons infinitæ sapientiæ vnam eãdemq; doctrinam bis
prædicat. Vos autẽ, vt primum concionatorem vnum idemque
punctum bis concionari perspicitis, protinus ei detrahitis dicen
tes illum vnum & idem sæpe repetere, quia plura nescit. O per-
uersam curiositatẽ. Cum ex audita doctrina fructum non perce
Simile. peritis semper noua vobis dici vultis, quæ nunquã antea ad au-
res vestras peruenerint. Sagittarius, qui emissa sagitta ferã per
cutit, non illam perdit, sed sanguine tergit, & in pharetram im-
mittit, plurisque illam æstimat, vt sępius illam iterum immittat.
Psal. 44. In sacro eloquio diuina verba sagittæ vocantur, vt patet in Psal-

mo

psalmo quadrageſimoquarto, vbi dicitur: Sagittæ tuæ acutæ. Non haſtæ, vel haſtilia, ſed ſagittæ dicuntur. Quemadmodum enim cũ venator procul diſtat à feris, quas cupit occidere, ſagittis vtitur: ſic oportet cõcionatorem non eſſe prope feras, ideſt, peccatores, quos Deo conatur venari, & occidere: ſed longiſsimè ab eorũ conuerſationibus, vitijs, moribuſque abeſſe, eum autem, qui iuxta illos eſt, acerrimè D. Paulus obiurgat dicens: Qui prædicas non furandum furaris: qui dicis non mœchãdum mœcharis. Quia ſagittæ hæ acutiſsimæ ſunt, protinus addit Sanctus Propheta: Populi ſub te cadent: in corda inimicorũ regis. Ideſt His ſagittis inimicorum Dei corda penetrantibus, ſtatim diuinę illius obedientiæ ſubmiſsi adipſius pedes cõſternuntur. Quoties accidit animã excõcione ſauciatã exire ita, vt nequeat requi
11 eſcere, neq; in cibis, aut familiariũ cõuerſatione guſtũ inueniat, exit rus, vt eorũ, quibus fatigatur, obliuiſcens oblectetur. Ettñ illic ea ſagitta multum operatur: ei mortem in memoriam reuocat: hortaturq; interiùs, diem eſſe ſtatutum, in quo arctiſsimam ſcelerum omniũ, & vel minimi verbi otioſi, quod protulit, creatori ſuo rationem redditurus ſit: necnon impœnitentes æternatormẽta ſubituros eſſe. His conſiderationibus hæc anima redit ad ſe: ſeq; profundo peccatorũ pelago experitur immerſam: cognoſcitq; viam, qua graditur, non ad cœlũ quidem, ſed ad infernũ deducere. Maliſque ſuis confuſa dicit: Ad me reuerti, meque in meliorem frugem recipere volo. Statimque ſalutis ſuæ initium incipit ordiri, modoſque perquirit, quibus creatori ſuo placeat, ipſiuſque amori reconcilietur. Proculdubio hæc
12 anima percuſſa eſt, corque acuta ſagitta transfixum defert. Et quemadmodum percuſſa fera decurrit (*Viene a caer tras vna mata*) ibique quicquid in inteſtinis habet, euomit, quouſque ſanguinem etiam effundit: ſic anima diuino verbo percuſſa in confeſsionarium corruit, ibiq; per puram, atque integram confeſsionem omnia peccata ſua euomit, quouſq; ſanguinẽ, ideſt, nimiã propinquorum, amicorum, & temporalium rerum amorem effundit. Si ergo concionator intelligit vnam concionem, aut conſiderationem eſſe acutã ſagittam, efficaciſsimamq; ad peccatores cõuertẽdos, quare illã in memoriæ ſuæ pharetra nõ ſeruabit vteã iterũ, atq; iterũ proferat, ſicuti venator ſagittã cuſtodit? Iuſi piẽter ergo, atq; iniquè illũ irrideris, cũ ipſe prudẽtiſsimè faciat.

Similes.

Romanz.

Et sic dicebat Diuus Paulus: Eadem vobis scribere mihi qui- 13
dem non pigrum vobis autem necessarium.

Phil.3.

Et ipse eleuatis oculis in discipulos suos dicebat: Beati pauperes, quoniã vestrum est regnum Dei. O vniuersalis animarũ omnium Domine, illarumque amator efficacissime, quomodo videns totã hãc turbam ex lõginquis regionibus ad cœlestem doctrinam tuam audiendam conuenire, teq; intentis oculis aspicere expectantẽ vt incipias prædicare, tu verò in initio concionis in solos discipulos tuos oculos conijcis? Extende, extende Dñe benedictos oculos tuos in totũ auditorium, & omnes intuere: siquidẽ omnibus natus es, omnesque redimere cupis. Dico concionem has duas partes præcipuas habuisse. In priori docuit Dominus, quibus exercitationibus prædestinatos oporteat intendere, dicens: Beati pauperes spiritu. &c, vsque ibi: Gaudete in illa die. Ideo- 14
que, vt ea diceret, in suos sacros Apostolos, per quos prædestinati repræsentabãtur, oculos coniecit. In posteriori verò parte de vijs inferni, deque reproborum exercitationibus egit. Et, vt de ijs ageret oculos conuertit ad turbas, vbi forsitan multi ex reprobis erant, dixitq;: Væ vobis diuitibus, qui habetis consolationem vestram. Væ vobis, qui saturati estis, quia esurietis. Væ vobis, qui ridetis nunc: quia lugebitis, & flebitis. Væ cum bene dixerint vobis homines. (O *sancta Maria señora*) quam metuẽda sunt hæc dictu, atq; auditu: quomodo illa dicẽtes, & audiẽtes nõ obstupemus? Fratres si arbitramini has comminationes, exagge-

Eccle.1.

rationes, aut loquendi modos esse, fallimini. Ideo vnumquemque peculiariter sacra pagina monet dicens: Ne sis incredibilis timori Domini, ideſt, ne sis incredulus verbis, & ministe ad Dei 15
timorem concipiendum inuitantibus: quum magnũ emolumẽtum timor in anima tua possit efficere.

Sic igitur diuinus magister est orsus: *Beati pauperes, quoniam vestrum est regnum Dei.* Mirabile est consideratu, vnde Dominus initium sumit. O admirabile exordium. Tanquam supernus Philosophus à beatitudine artificiose fuit exorsus. Prius enim oportet affigi scopum, deinde sagitta est emittenda. Prius debet finis proponi, postea verò, ostendenda sunt media ad illum finẽ consequẽdum. Naturale est hominibus optare esse beatos: si cũ primi parentes in tam amœno, delectabiliq; loco morarentur, aliam maiorem fælicitatem, ac beatitudinem exoptarunt: quid

nos

16 nos tot miſerijs circunſepti faciemus? Ex hoc tam vniuerſali deſiderio ortum eſt homini deſiderium cognoſcendi in quo eius beatitudo conſiſtat. Atque, vt Beatus Auguſtinus affirmat, Marcus Varro ducẽtas octoginta, & octo varias opiniones Philoſophorum circa hanc materiam in vnum librum congeſsit. Et Ariſtoteles, vt explicaret, in quo conſiſtit beatitudo, & fælicitas, quam homines in hoc ſæculo conſequi poſſunt (de æterna quippe nihil penitus intellexit) prius improbat erroneas opiniones aſſerentes fœlicitatem in voluptatibus, diuitijs, honoribus, ac ciborũ affluẽtia cõſiſtere. Quę opiniones inter multos, Chriſtianos (quæ ipſorum eſt miſeria, morumq; deprauatio) ſatis hodie ſunt acceptæ, atq; probatæ: quas quidem Ethnicus Ariſtoteles naturali tantum lumine ductus confutauit. Quibus improba

17 tis, ſententiam ſuam ſtatuit dicens, ſedem, à qua humana beatitudo ſeparari non poteſt, eſſe virtutem, illiuſque exercitationem. Et Seneca dicit, illum ſolum eſſe beatum, qui nihil nociuum eſſe ducit, præter vitium, atque delicias, & in nihilo voluptatem reperit, niſi in virtute, fallaciumque illecebrarum ſenſualitatis contemptu. Idemq; dixit Plato. Eia ergo libidinoſi, voraces, luſores voluptatibus dediti, auari, quid vobis videtur hæc alapa, qua vos Ethnici affĩciunt? Quomodo pudore non confundimini, videntes Ethnicos hæc, in quibus vos ſummam fœlicitatẽ ſitã eſſe putatis, improbare? O cęci, cæci, cæci quo ſupplicio vos à Deo puniendos eſſe ſperatis pro tot abominationibus? Proh, & millies proh dolor. Hi ſapientiſsimi viri ſolam intellectus lucem in præceptricem habentes veriſsimè diffiniunt huma-

18 nam huius ſæculi fælicitatem, in virtute, & vitiorum contemptu conſiſtere: nos verò multo pręſtantiori præceptore eruditi, cuius opera plus etiam, quam ipſius labia prædicarunt qui finem non in virtutibus ſtatuit, ſed illas tanquam media, neceſſaria docuit ad alium excellentiorem gloriæ finem impetrandum & tamen adeò parum apud nos virtus eiuſque ſequaces valent, vt tam eam, quam illos paſsim contemnamus, & pedibus conculcemus, ex vitijs ſerta texentes, quibus capita noſtra exornemus. Credite mihi fratres, in die Iudicij Philoſophi illi non tã aſperè tractabũtur, quã nos. Quam peruerſita tẽ ſanctus Dauid Propheta cõſiderãs ſpiritus feruore dicebat: Filij hominum vſque quo graui corde? Vt quid diligitis vanitatẽ,

Aug. de ciuit. di. 19. c. 1.

Ari. 1. Ethi. ca. 5. & per ſequentia capita.

Pſalm. 4.

& quę

& quæritis mendacium. Quasi diceret: Si belluarum filij essetis, non esset mirum, si caducas, ac perituras huius sæculi res tãtopere diligeretis: vos autem, cùm filij hominum sitis, tàm grauibus esse cordibus, & quemadmodum grauia magno impetu in terrã corruunt, sic corda vestra ad terrena propendi, hoc magnã mihi affert admirationem, multoque maiorem vobis afferet, considerantibus vos homines esse fidei lumine illustratos. Beati pauperes, quoniam vestrum est regnum Dei. Ecce quomodo Dominus cœlorum regnum finem, virtutem verò medium statuit. Estque animaduertendum duplex esse genus paupertatis, exterius, scilicet, & interius. Paupertas exterior est diuitiarum inopia, & hæc ex genere suo neque bona, neque mala est. Qua si bene vsus fueris, bona erit: si verò abusus, mala erit. Et de hac dicitur in Ecclesiastico: Propter inopiam multi deliquerunt. Vnde qui pauperi subuenit, non solum opus charitatis exercet, verùm etiam obstat homini malo esse volenti, ne peccatum committat, atque ita duplici afficitur præmio. Altera est paupertas interior, qui est temporalium rerum contemptus. De hac bina paupertate dicitur in Prouerbijs: Est quasi diues, cum nihil habeat, & est quasi pauper, cum in multis diuitijs sit. Est quidam multa bona possidens, qui tamen omnia negligit, estque alter nihil possidens, omniaque habere desiderans. Dominus autem hic dicit Beati pauperes, nec addidit spiritu, vt significet, quãuis sibi placeat ille, qui cum diues sit, spiritum tamen in diuitijs locatum non habet: multò magis sibi placere illum, qui ingenti spiritus feruore ob ipsius amorem omnia derelinquit, aut si diuitias haberet, reuera illas desereret: hic est enim singularis quidam charitatis effectus. Nam, vt sapientissimè dicit subtilis Doctor Scotus: Quælibet virtus non solum inclinat ad actum immediatum sui sed etiam ad euitandos, & detestãdos actus contrarios sibi. Verbi gratia, habitus castitatis, qui me immediatè ad castitatem seruandam inclinat, etiam me propendit, vt videam, qui castitati potest repugnare, atq; illud euitem. Sic charitas immediate me ad Dei, proximiq; amorem inclinat. Et quia nimius creaturarũ amor charitatis ignẽ cõminuit, hinc est, quod prẽter quã, quod charitas me ad Dei amorem inclinat, me etiam ad illarum rerum, quæ hunc amorem impediunt, contemptum propendit.

Eccle. 27.

Prou. 13.

Scot. in. 4. d. 14. q. 2. lite. i.

Et hic

22 Et hic contemptus temporalium bonorum, qui efficit, vt is, qui ea possidet, illa relinquat, & qui non possidet, illa non optet, in hoc loco à Domino commendatur. Ad quem contemptum, & paupertatem propensiùs inclinat charitas, quàm ad aliquā aliā virtutem præter amorē Dei. O cœleste verbum: Beati pauperes, quoniam vestrum est regnum Dei. Innumeri propter illud sese pauperes effecerunt. Optimè dixit Dauid: Vox Domini præparantis ceruos. Cerui adeò velociter per terram currunt, vt in ea pedes non ponere videantur. Sic iusti hac diuina voce præparati tam velociter per huius vitæ stadium prætereunt, vt vix in aliqua re terrestri affectionem statuant. Cerui cùm currētes fossam aliquam reperiūt, ità saliunt, vt visu mirabiles sint. Sic iusti, vt in virtute decurrunt, cùm eis aliqua mali offertur occasio, 23 aliquod ve offendiculum, quod est periculosum præcipitium, & fossa, tunc saliunt: tunc per diuinarum rerum contemplationem in cœlum efferuntur, ne in peccati fossam incidant. Non sic mundani faciunt: qui vbi minima quæque peccati offertur occasio nō considerātes Deum esse in cœlis, qui hoc prohibeat tanquam cæci amentes offendunt, & misere prolabuntur ob affectionem, qua temporalia diligunt. Pater æternus veterem legem in diuitiarum spe fundauit: eas enim illius obseruatoribus promittebat: ipsius autem transgressores paupertate minabatur, vt patet in libro Leuitici. Vbi dicitur: Si in præceptis meis ambulaueritis, dabo vobis pluuias temporibus suis, & terra gignet semen suum, & pomis arbores replebuntur, &c. Quod si non audieritis me, & feceritis omnia mandata mea, visitabo vos celeri 24 ter in egestate: frustrà seretis sementem, &c. At vnigenitū suū in mundum mittens maiora illi commendauit, vt hominum corda ad cœlestia præmia erigeret. Puero fit plaustrum, in quod innititur, vt ambulare discat: postquam autem accrescit, & aliquantulum maior est, plaustrum ei adimitur, vt tāquam vir per se incedat. Sic se Deus cum homine habuit, quem, vt cœlestia amare doceret: quando puer tener, ac debilis erat, ei in veteri lege temporalia bona promisit, quæ illi fuerunt tanquam plaustrum, cui adhęreret in obseruatione diuinæ legis incedens. Aduenientе autem legis gratiæ tempore, iam non vult nos quasi pueros esse: non vult nos temporalium rerum spei innixi, sed totā spem nostram in æternis bonis esse locatam. Et ideò dicit,

Psal. 28.

Leuit. 26.

Simile.

Beati

Beati pauperes, quoniam vestrum est regnum Dei. 25

Dicit vlterius: *Beati qui nunc esuritis, quia saturabimini.* Homo sobrietati deditus & propter Deum, esurire solitus, diuinæ contemplationi est valde dispositus: estque eius cor quasi exhalatio quæ terrestris grauitatis immunis in altum ascendit, & in ignem conuertitur. Sic cor sobrium facile sursum erigitur, vt diuini amoris igni inflammetur. Etiam est valdè necessaria hæc virtus temperantiæ ad castitatem impetrandã. Nam, vt ait Beatus Ioannes Climacus, qui castus esse, atq; à se vitium sensuale conatur expellere, simulq; corpus suum delicate tractat, est similis illi, qui volens á se canem expellere, illi panis fragmẽtum immittit: qui ideò eum diligentius sequitur. Prius Deus brutis, quàm hominibus escas produxit, vt significaret, quàm parum curæ corporalis alimoniæ habere deberemus, & quantopere diuina 26 contemplatione nos oblectari oporteret. Quam nobis Beatus Petrus Apostolus valde commendat dicens: Succincti lumbos mentis vestræ sobrij, perfecti, sperate in eam, quæ offertur vobis gratiam in reuelationem Iesu Christi. Vbi admonens nos, vt præparemur ad aduentum filij Dei in iudicium solius sobrietatis tanquam virtutis ad perfectionem obtinendam valde necessariæ meminit. Ideò hic Dominus dicit: Beati, qui nunc esuritis, quia saturabimini. Nec addidit iustitiam, vt nos doceret, etiam corporalem hanc famem viam esse ad æternam saturitatem. Quanquam iustitiæ fames est quid nimis heroicum, quod nobis Spiritus diuinus commendat dicens: Pro iustitia agonizare. O singularia verba. O quis ea in corde suo defigeret. Agonem á nobis, atque etiam mortem Spiritus sanctus pro iustitia 27 postulat. Sed proh dolor, quàm parum nos præstamus multo, quod Deus petit. Ecquis diuinum honorem zelat? Ecquis eum propugnat? Ecquis agonizatur, vt quod Deo debetur, persoluatur? Ecquis fatigatur, vt Deo suo iniurias à mundo illatas aliqua ex parte satisfaciat? Ecquis solicitudine angitur, vt Deo ipsius iura soluantur? O Domine Deus meus quid dicam ad hæc? Video quippe reginam Iezabel pro idolorum suorum honore solicitam (*Y que los regala*) atque vt illis magis placeat, mensæ suę cibos illis præbere, vt Deos suos caducos reuerẽtiùs honestarent: in Ecclesia autem veri Dei neminem video, qui hac solicitudine pro illius gloria, & honore afficiatur. Ecqua

Simile.

Ioan. Clim.

1. Petr. 1.

Eccles. 4.

3. Reg. 18.

poterit

28 poterit fratres lingua recensĕri, quantopere sacrosancti hi martyres iustitiam esurierint, quoties agonizati sunt, vt eam non sibi solum sed proximis etiam suis obtinerent? Et siquidem nulla hoc lingua satis dignè valet explicari, cordibus vestris cotemplandum relinquo, vt pijs eorum exemplis inflammati, ad illos imitandos concitemini. Quò in hoc sæculo in virtute, gratiaq; eorum socij effecti, ipsorum cohæredes in cœlesti beatitudine fieri valeatis. Quod nobis præstare dignetur Iesus Mariæ filius: qui cum Patre, & Spiritu sancto viuit, & regnat in sæcula sæculorum. Amen.

In eodem Communi plurimorum Martyrum Concio Secunda.

Descendens Iesus de monte stetit in loco campestri, &c. Luc. 6.

1 2 DILINIVS Refert pantheram tantam odoris fragrantiã ore proferre, vt omnia animalia illi⁹ odoris suauitate allecta spelũcis suis derelictis eam sequãtur. Multò autẽ præstantior est suauitas odoris mirabiliũ operũ, cœlestiumq; verborũ Iesu Christi R.N. Ideoq; maiori ratione hi, dequibus hodierna sancti Euãgelij lectio loquitur domibus, regionibusq; suis desertis eũ per asperas solitudines sequebãtur. In quorũ diligẽtia valde cõfunditur ignauia qua hodie Christiani ad cõciones audiẽdas accedũt. Quomodo se ad illas audiẽdas in vastas solitudines cõferrẽt, cũ domo sua in tẽplũ ire pigrescant? Cùm venatorius canis venationis odorẽ nõ percipit, nec eius vestigiũ reperit, tepidus, atque remissus huc atque illuc diuagatur: si verò ei venatio olet, admirabili impetu per spinas, & tribulos eam insequitur quousque comprehendit. Sic

Plin. lib. 8. cap. 18.

Simile.

Sic nos, quia Deum non gustamus, neque illius odorem sentimus, ideircò tam remissi incedimus. Cùm nimium viget frigoris rheumæ quædam ad caput ascendere solent, quæ adeò olfactus vias impediunt, vt homo illum prorsus amittat. Sicque nec odoriferarum suauitatem, neque corruptarum rerum fætorem sentit: ita, vt quanuis ei suauissima thymiamata, storaciſque odores, aut corruptissima cadauera proponantur, nec priorū suauitate delectetur, neque posteriorum fætore grauetur. Sic propter diuini amoris frigiditatem tam pestiferæ quædam rheumæ ad animas nostras ascendunt, vt impediant, quominus res odoriferæ, aut fœtidæ nobis oleant, aut oboleant. Mirabili suauitatis odore verba illa fragrant: Venite ad me omnes, qui laboratis, & oneratiestis, & ego reficiam vos. Et illa etiam, Centuplum accipietis, & vitam æternam possidebitis. Atque illa: Gaudete, & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cœlis. Nec non illa: Siquis sitit, veniat ad me, & bibat. Atque illa: Venite benedicti Patris mei, percipite regnum. Et tamen aliqui nullam in eis suauitatem, gustum vè reperiunt, nec eis commouentur: eorum admirabilem fragrantiam non sentiunt. Et quanuis de horrendo illo gehennæ fœtore, de arctissimo iudicio, cui affuturi sunt, deque illo nunquam finiendo igni multa audiant, nec ista etiã sentiunt, neque eorum fœtorem percipiunt: nec maiori timore afficiuntur, quàm si hæc omnia mendacia, aut quicquid infallibilis fides prædicat, fabula esset. O quàm magna insensibilitas. Vnde hoc prouenit? Ex eo vtiq; quod cupiditas, superbia, luxuria inuidia, cæteraque omnia vitia sunt quædam nimis pernicioſæ rheumæ, quibus infœlix anima præpedita est, sicque nec boni, nec mali odorem percipit. Quid igitur remedij erit? Quo vtitur qui rheumatismo, idest, catharro laborat: ille quippe, vt rheumatismo liberetur, potionem quantunuis amaram recipit. Sic igitur tu, ò peccator spirituali rheumatismo laborans veræ pœnitẽtiæ, cõtritionis, scilicet, confessionis, ac satisfactionis potione te purga: quæ licet sensualitati sint amara, nimis tamen salutifera sunt: hisque maledictis rheumis animam purificant: quo cœlestium odorum suauitatem percipere possit, infernaliumq; pœnarum fætorem sentiat. Et quia ad hoc tibi cœlesti auxilio est opus, puro corde id dicito quod sponsa dicebat in Canticis. Trahe me post te, curremus in odorem vnguentorum tuorum. O si

3

4

5

Matth. 11.

Cant. 1.

ita

6 ita purificati essemus, quàm suauiter post diuini verbi odorem
curreremus: quod quidem hodie tanta cum amaritudine audi-
mus, vt visu miserabile sit. Hieremias Propheta lamentabatur,
dicens: Viæ Sion lugent, eò quòd non sint qui veniant ad solen Thren. 1.
nitatem. Ille plorabat, quia non erat in illo regno, qui ad festiui-
tates iret; quia Iudæi Babylonem captiui ducti fuerant. Nũc au-
tem non deficiunt homines, cùm viæ, forum, domusque sint re-
pletæ. Est autem pij affectus, ac deuotionis defectus. Atq; hinc
est quòd cum homines in foro supersint, in ecclesijs desint: præ-
cipueque cùm diuinũ verbum prædicatur. Nec verò est qui tan
tam hanc calamitatem deploret, neque qui ei obstet. O Deus in
finitæ probitatis, ac maiestatis, tu tanto huic malo remedium ad
hibe, siquidem nosti, quantum emolumenti hominibus adueni
7 ret, si diuina verba tua libenter, & affectuosè perciperẽt. Super- Eccle. 41.
nus hic Dominus ait: Reuertimini in his, quæ procedunt de ore
meo, id est, verbis, quæ concionatores mei meo nomine prædi D. Tho. 1.
cant, quæ de ore meo prodierunt, ad me conuertimini. In quo di 2. q. 73. ar-
uini verbi efficacia singularis ostenditur, cùm dicat: reuertimini ti. 3. ad. 2.
in illis. Peccatum, fratres charissimi, est auersio à Deo, & cõuer & 1. q. 77.
sio ad creaturam. Et egregiè dicunt Beatus Thomas, & Scotus art. 6. ad. 1.
quod peccati grauitas magis attẽditur ex auersione à Deo: ideò & 2. 2. q.
que in inferno grauiori pœna punitur. Cùm enim certum sit in 118. artic.
inferno pœnã sensus & pœnã dãni esse: pœna sensus (vt ipsemet 5. in corp.
D. Tho. ait) imponitur ob conuersionẽ ad creaturam: pœna ve- & 1. q. 20.
rò dãni, quæ multo grauior est (est enim carentia diuinæ Dei vi- arti. 3.
8 sionis, cui nulla alia pœna comparari potest, vt ait Chrysosto- Scotus in. 2.
mus) infligitur propter auersionem ab eo. Admonetque hic Do d. 37.
minus peccatores, vt diuinis ipsius verbis concitati ad eum con D. Tho. 1.
uertantur, maximamque hanc sibi illatam iniuriam ipsi satisfa- 2. q. 87. ar-
ciant. Estque valde notandum, hic, vbi nos legimus: Reuertimi ti. 4.
ni in his, quæ procedunt de ore meo: in alia translatione esse: Re Chrysost. ho.
ueremini in his, quæ procedunt de ore meo. Et sic est in contex- 47. ad popu-
tu Græco. Vnde colligitur, diuina verba reuereri mediũ quod- lũ Antio. to.
dam esse, quo animæ ad Dominum conuertantur. 5. & homi.

De his, qui per solitudinem cœlestem magistrum sequeban- 24. in Mat.
tur, dicitur in hac sancti Euangelij lectione: *Venerant, vt audirent eum, & sanarentur à Langoribus suis.* Vbi manifestatur præcipua in tentio, ob quam illum sequebantur, esse animarũ suarum salus.

Vt audirent eum, & ſecundariè propter temporale emolumen 9
tum: vt ſanarentur à langoribus ſuis. Ideoque vtrumque adepti
ſunt. Ipſe enim Dominus alibi dixit: Quærite primum regnũ
Matth. 6. Dei, & iuſtitiam eius: & hæc omnia adijcientur vobis. Verum
proh dolor, quàm viceuerſa nunc facimus. Prius enim, atque
præcipue quæ ad corpus attinent, ac temporalia bona perquiri
mus: de ſpiritalibus autem, & æternis nimium accidẽtaliter agi-
Simile. mus, quaſi ad nos non ſpectarent. Experientia comperimus,
quãuis in humano corpore cor magis ad ſiniſtrum, quam ad dex
trum latus propendet, ſubtiliores tamen ſpiritus, & vitales ope-
rationes ex eo ad dextrum, quam ad ſiniſtrum latus procedere.
Vnde pars dextra fortior, & ad quidlibet faciendum habilior,
eſt, quàm ſiniſtra: contrariumque, videlicet, quẽquam crebrius
ſiniſtra, quam dextera vti monſtrum in natura eſſe ducitur. Sic 10
quanuis cor animæ, quæ eſt voluntas ob concupiſcentiæ corru-
ptionem ad corporalia præſentis vitæ bona, quæ eſt pars ſini-
ſtra, propenſius inclinetur, quam ad ſpiritalia futuri ſeculi bo-
na, quæ eſt pars dextera, tamen naturalis ipſius voluntatis pro-
pẽſio magis ad æterna, quam ad temporalia bona dirigitur. Imo
prodigium eſſe videtur quenquam magis optare huius, quam
futuri ſæculi bona perquirere. Idcirco ſponſa dicebat: Læua eius
Cant. 2. ſub capite meo, quaſi omnia temporalia contemneret, & dex-
tera illius amplexabitur me, quaſi cœleſtium bonorum amore
correpta. Vt enim dicit Diuus Gregorius: quid per læuam, ni
Greg. in homil. reſur. ſi vita præſens? quid autem per dexteram, niſi perpetua vita de-
ſignatur? O fœlix anima, quæ tanquam præſentis immemor vi- 11
tæ illam ſub capite ſuo habet: & futuræ amore capta eam ſem-
per præ oculis fert.

Hoc ſumma veritas in iſto ſingulari ſermone, quem in loco
campeſtri habuit ad turbas, aptè cõfirmat, cùm ſic exorſus fue
Dani. 2. rit. *Beati pauperes: quoniam veſtrum eſt regnum Dei.* Nabuchodono
ſor in ſomnis proceram quandam ſtatuam perſpexit. Huius ſta
tuæ caput ex auro erat: pectus autem, & brachia ex argento: ven
ter, & fœmora ex ære: tibiæ autem ferreæ: pedum quædam pars
erat fictilis. Et lapis abſciſſus eſt de monte ſine manibus, & per
cuſsit ſtatuam in pedibus fictilibus, & comminuit eos, tunc
contrita ſunt pariter omnia quæ fundata erant ſuper eos. In hoc
delineata eſt operatio, quam fecit aduentus filij Dei in terram.

In hac

12 In hac mundi mole aurum, humana scientia, fama, potentia, fortitudoque multum valebant. Descendit autem lapis ex alto monte, idest, ex cœlo, quod dicitur mons, vt dixit Dauid. Et exaudisti me de monte sancto tuo, idest, de cœlo. Petra autem erat Christus. Diciturque lapis abscissus sine manibus: quia in tanta hac re, qualis fuit admirabilis incarnatio Verbi diuini nihil rudes hominum manus effecerunt: sed fuit spiritus sancti operatio. Vnde quærenti virgini sacratissimæ, quomodo fiet istud? Angelus respondit: Spiritus sanctus superueniet in te. Dicitur etiam lapis hic abscissus sine manibus, quia manus aut opera nostra illum non attulerunt. Non descendit, vt humanam assumeret naturam, propter iustitiam, quæ nobis inerat. Et sic dixit sapientissima virgo Maria in suo cantico: Suscepit, 13 scilicet, Deus Israel puerum suum, scilicet, Christum, in vtero meo, non ob aliquod humanum meritum, sed, recordatus misericordiæ suæ. O quàm mirabiliter, atque succinctè sacratissima virgo mysterium incarnationis explicuit. Suscepit, inquit. Non fuit vtriusque naturæ commistio, sed mirabilis quædam assumptio humanæ naturæ ad diuinitatem, sacratissimumque Iesum aptissime puerum, & Israel appellat. Puerum, quia ineffabili puritate præcelluit: Israel, quia ab instanti conceptionis suæ beatissima eius anima Dei visione fruita fuit. Hoc autem non ex operibus iustitiæ, quæ fecimus nos: sed, recordatus misericordiæ suæ. Et hoc significat: Abscissus sine manibus. Hic igitur lapis è cœli monte descendens lutum comminuit, & omnia, quæ in eo sita erant: aurumque & argentum à sui æstima- 14 tione decidit. Quando autem diuinus hic lapis lutum, ac statuam tetigit? Non solum quando pauper in stabulo natus est, pauperque in hoc sæculo vixit, sed etiam cum dixit: *Beati pauperes, quoniam vestrum est regnum* Dei: O Christe æterna sapientia, quomodo pauperes Beatos appellas? Cum Beati solum sint, qui Deum vident? Dico iustos, qui in cœlis, & qui in terris commorantur, vtrosque Deum videre: quanuis dissimiliter: hos, scilicet, per fidem, obscure: illos autem per claram visionem. Et hoc est, quod Diuus Paul. ait: videmus nunc per speculum in ænigmate: tunc autem facie ad faciem. Et quemadmodum visio sic & beatitudo dispar est. Commendatariorum alij vestem cũ insignibus simulque cõplures redditus, ac possessiones habent:

Psal. 30.

Luc. 1.

Tit. 3.

1. Cori. 13.

Simile.

alij verò insignia tantum cum veste gerunt, sperantes se per tem- 15
poris discursum redditibus esse donandos. Vtríque sunt cõmẽ
datarij, alteri in spe, alteri in possessione: ita omnes iusti sunt bea
ti: cælites verò sunt iam possidentes: qui autem in terra commo-
rantur, sunt beati spe. Et quanuis nonnulli hæc verba sic explí-
cant: Beati pauperes, id est, humiles: Dominus tamen ad literam
dẽ pauperibus loquitur, qui vel se propter Deum pauperes ef-
fecerũt, vel quos Deus pauperes fecit: ipsíque paupertatẽ æquo
animo patiuntur: huncque statum, in quo à Deo locati sunt, dili-
Simile. gunt. Et sic in contextu Græco habetur: Beati pauperes, & men
dici. Priusque Dominus hanc virtutem statuit, tanquam mirifi
cus artifex sublimes ædes extruere volẽs prius terram perfodit
& terram abstrahit, statimque lapides fundamẽti constituit. Sic
Christus Redemptor noster vt diuini amoris, aliarumq; virtu- 16
tum lapides in hominum cordibus statueret, priùs terrenum sæ
cularium rerũ amorem foras expellere curauit. Ideòque quod
Matth. 10. dixit adolescenti volẽti ipsum sequi: Si vis perfectus esse, vade,
& vẽde omnia quæ habes, & da pauperibus, & sequere me, sic
debet intelligi: Si vis dispositus esse ad perfectionẽ, vade, & vẽ
de omnia, quæ habes, &c. Perfectio quippe non in paupertate,
Quintus Curtius. sed in charitate consistit. Quintus Curtius refert, Alexandrum
Magnum cum Indiam vellet expugnare, omnes tã suas, quàm
suorum diuitias cumulasse, atque igne cremasse: quò ipsius mili
tes paupertate coacti viriliter dimicarent, & ab Indis victoriam
reportarent, sicq; quòd ipse expetebat impetraret. Quid vobis
videtur fratres de animo, & artificio præstantissimi ducis illius?
Quomodo ad æternam beatitudinem consequendam id non fa- 17
cere curatis, quod Ethnicus ille fecit, vt Indiam expugnaret? Si
quidem in sacro Baptismate vos mundo eiusque pompis renun
ciare promisistis: cur fidem, quàm Deo sanctæque eius ecclesiæ
astrinxistis, non liberatis? Quare promissis nõ statis? Cur vestra
bona temporalia diuini amoris igne non vritis, atque consumi-
tis? Quare non curatis, vt hęc super vos benedictio, Beati paupe
res, cadat. O quantæ confusionis est mundum alios habere bea-
tos longe dissimiles ijs, quos Christus Redẽptor noster hic bea-
tificat: & ferè omnes homines male ex mundi, quam Iesu Chri-
sti beatis esse. Ecqui autem sunt beati huius sæculi? Dauid hoc di
Psal. 143. cit, Deum sic alloquens: Erue me de manu filiorum alienorum,

quorum

18 quorum os locutum est vanitatem: & dextera eorum dextera iniquitatis: quorum filij sicut nouellæ plantationes in iuuentute sua. Filiæ eorum compositæ circumornatæ, vt similitudo templi. Promptuaria eorum plena eructantia ex hoc in illud. Oues eorum fœtosæ, abundantes in egressibus suis. Boues eorum crassæ. Beatum dixerunt populum cui hæc sunt. Vt homines ex his beatis sint, varijs solicitudinibus anguntur, maria tranant, orbem circumeunt, nec vna saltem hora quiescunt. Melius autem maledicti vocari possunt. Hic enim cõcludit Dauid, dicẽs: Sed, beatus populus, cuius Dominus Deus eius. O quantopere hi miseri in hora mortis turbabuntur, videntes mortem sibi inuitis, tunc bona subtrahere, quæ nimia cum anxietate comparauerãt cum eius tranquilli perfrui conabantur. Quod optimè depingit

19 Ecclesiasticus diuitem quendam auarum ita loquentem inducens: Inueni requiem mihi, & nunc manducabo de bonis meis solus. Et nescit quòd tempus prætereat, & mors appropinquet, & relinquat omnia alijs. Et alia translatio habet. Et nescit, quòd mors appropinquet, & relinquet omnia alijs. Et sic est in contextu Græco. Vbi huius rei infallibilis certitudo designatur. Ec quid igitur remedij nos doces, ò Pater, (dicit quispiam) vt à tanto hoc malo liberemur? Hoc remediũ est fratres, siquidem Dominus hic dicit, regnum cœlorum esse pauperum, ab eis illud diuitijs vestris emere curate. O mirificam pauperum prærogatiuam, quòd si fericas, aut auro contextas vestes emere vultis in mercatorum officinas vos conferatis: si verò cœlum emere velitis, in pauperum domos vos confugere oporteat. *Eccle.* 11.

20 *Beati qui nunc esuritis, quia saturabimini.* Perpendite illud, nunc, in quo præsentis vitæ breuitas designatur, vbi fames toleratur. Vt enim ait D. Paulus, quod in præsenti est momentaneum, & leue, in futuro autem sæculo erit æterna saturitas. Et quanuis qui in hoc sæculo propter Deum famem corporalem patiũtur, beati sint, multò tamen beatiores sunt, qui iustitiam esuriunt. Diuinusque Magister post paupertatem famem etiam collocauit, quia ex priori posterior sequitur, tam in temporalibus, quàm in spiritualibus. Experientia quippè comperimus, eos, qui allijs, porris, cepisque saturantur, & alijs rudibus cibis abundè vescũtur, gallinas postea, siue perdices, quanuis excellentiora sunt, nõ esurire. Sic homines temporalibus saturati spiritalia bona non *1. Cor. 4.*

esuriunt: sicque illis vesci obliuiscuntur: ex quo magna animæ 21
prouenit imbecillitas. Satis hoc Dauid sentiebat, cùm diceret:
Psal. 101. Aruit cor meum, quia oblitus sum comedere panem meum. Diuinæ legis obseruatio, diuinum verbum, sanctissima sacramenta, aliæq; spiritales exercitationes sunt animæ cibus: & cùm hoc pane caret, arescit. Ideò ad iustitiam esuriendam valde conducit spiritus paupertas. Deus est magnanimus, ac munificētissimus, complureſque diuitias, quas largiatur, habet: velletque homines ingenti esse stomacho ad eas recipiendas, illasque maximè esurire. Atque ideò dicit: Beati, qui esuriunt, &c. Nonnulli tam arcto sunt stomacho, vt modico saturentur, Cùm vnã lachrymã effunderint, vnam diem ieiunarint, vnam pauperi eleemosynã erogauerint, iam se sanctos esse arbitrantur. Non hoc Deo placet. Si Rex magnates regni sui inuitaret, splendidissimumque 22
præclarissimis refertum cibis eis conuiuium præparare iuberet, nonne tristaretur, si cum primus catinus in mensam est allatus, conuiuæ adhuc vix aliquid delibantes dicerent: Ne plus nobis afferatur: iam enim saturati sumus, iam plus edere nequimus. O superne Saluator Iesu Christe, tu es Domine Rex potens, atque magnanimus, qui in mundum veniens regale conuiuium fecisti, quod non auro quidem, sed abundanti sanguinis affluentia, plurimisque laboribus, & afflictionibus præparasti: cumq; nos omnes ad illo fuendum inuites, adeò miseri, arctoque stomacho sumus, vt prima buccella simus contenti: & minimo quoq; pietatis opere nobis satisfaciamus. Attẽdite fratres, & iterum, atq; iterum attendite, vnum ex laqueis diaboli esse, hominibus persuadere, eos in Dei ministerio nimium profeciſſe: iamq; ad me- 23
tam virtutis peruenisse, cùm vix passum vnum in eius via gressi fuerint. Dilata os tuum, & adimplebo illud: dixit Deus Dauidi,
Psal. 62. & singulos nos oportet cogitare Deum hęc nobis verba dicere. Aperi os, ò Christiane, animi tui desiderium amplifica, ne modi co spiritali cibo sis contentus, sed te maioribus assuefac. O beata anima, quæ in hoc Deo paret, quæque in eius ministerio nimiũ progressa adhuc tũc se exordiri credit. O glorioſe Apostole Pau-
Phil. 4. le quãtopere iustitiã esuriebas, nec plurimis ministerijs, quę Deo exhibueras, cõtentus eras, sicq; dicebas: Omnia detrimentũ feci, & arbitror vt stercora, vt Christũ lucrifaciã, vt & inueniar in illo ad cognoscendũ illũ, & virtutem resurrectionis eius,

& socie-

24 & societatem passionis illius configuratus morti eius, si quo modo occurrã ad resurrectionem, quæ est ex mortuis, non quòd iã acceperim, aut iam perfectus sim. O mirabilem sancti Apostoli humilitatem, & mirabilem maioris perfectionis famem. Postquã tot labores fuerat perpessus, Euangelicamq; legem ad vnguẽ (vt aiunt) obseruarat, dicit: Liberet me Deus à tali cogitatione, vt meiã ad perfectionẽ peruenisse credam: at quantũ valeo, laboro, vt Dominum meum Iesum Christum in morte imiter. O quàm ad literam hic adimpletur quod dixit Dauid: Accedet homo ad cor altũ, & exaltabitur Deus. Id est, quò sublimius cor iusti ad maiora eleuatur: eò illi magis repræsentatur multũ sibi deesse, vt ad Deũ perueniat. Ideò statim Beatus Paulus subdit dicens: Fratres, ego me non arbitror comprehendisse, vnum au- *Psal. 53.*

25 tem, quę quidem retro sunt, obliuiscẽs, ad ea verò, quę sunt priora, extendens me ipsum ad destinatum persequor brauium supernæ vocationis Dei in Christo Iesu. Et postea subdit. Quicunq; ergo perfecti sumus, hoc sentiamus. Quasi dicat: Animę perfectio docet hominem de se humiliter sentire, neq; ad opera bona, quæ fecit respicere: sed semper optare in Dei ministerio maiora ꝓficere. Qui ergo fratres mei de perfectiõe vestra gloriamini, hęc, quę hic S. Apostol⁹ dicit: Audiẽtes erubescite. Nimia solicitudo, atq; anxietas, qua filij hui⁹ sęculi terrena perquirũt, exẽplar nobis esse deberet, quò ducti cęlestia inextinguibili quadã fame quæreremus. Ecquid mũdanus homo non facit, ecquid intentatũ relinquit, vt mille sibi aureos acquirat? Oĩa cõprehẽdit, nullũ discrimẽ pertimescit: frigoribus, & calorib⁹ nõ deterretur.

26 Oĩa ei facilia, & plana vidẽtur arbitranti se aliqua ratione, mille aureos esse lucraturum. Per viscera Iesu Christi ob nos crucifixi vos deprecor, dilectissimi fratres, vestrã viuẽdi rationẽ cõmutetis, curãq; qua hui⁹ sęculi caduca perquiritis, in diuino Dei ministerio à modò adhibeatis. Nosmetipsos vincam⁹. Quãuis enim vires nostræ modicæ sint, quod de nobis diffidim⁹, id Deo fidamus: ipse enim est securus, ac fidelis amicus. Quid nobis facillimũ non reddetur, quantũcũq; difficile sit, si à Deo iuuabimur? Oĩa (inquit Apostolus) possum in eo, qui me cõfortat. Quasi dicat: Nullũ malum mihi officit Deum in adiutorem habẽti. Fames mihi saturitas, carceres, ac vincula libertas, labores sunt indulgentiæ, mors vita, quũ tali sim adiutus auxilio. Ecquis igitur *Phil. 4.*

noſtrum cùm ipſum Deum auxiliatorem habeamus, mundum 27
infernumque in certamẽ non accerſiat, & de vtroque certam victoriam non ſperet? Eia fratres, num quicquam efficio, an non? Deus hoc efficiat, Deus hoc efficiat, Deus hoc efficiat: ipſe etenim omnia poteſt. Ipſe (quæ eius eſt pietas) vos ſemetipſum faciat eſurire. O incommutabilis Deus, quomodo ego viliſsimus terræ vermiculus cùm ſim, te non eſuriam: ſiquidem tu æternus ac potentiſsimus Dominus me eſuris, totq; artibus, ac rationibus exquiris? Quòd ſi me perquiris, non propter tuam quidem ſed propter meã vtilitatem me quæris, neq; enim me tibi opus eſt, & ideò vis, vt iuſtitiam tuam eſuriam, ſcilicet, quò illa me repleas. Quid diceretis de homine, cui areã immũditia plenam habenti & exdiceret: Euacuathecam iſtam, volo enim eam tibi auro, margaritiſque replere: ille autem reſponderet, Abi Dñe 28
aurũ, margaritaſque tuas nolo, ſed thecam meã immunditia plenã habere malo? O inſane in tantam amẽtiam incidere potuiſti? Nunquid ſi quis hoc faceret, non valdè miraremini? Sic vtique. Multò igitur magis vos inetipſos miramini, qui cum ſæculariũ rerum amore plenum habeatis cor, quæ omnes ſunt immunditiæ, & ſtercora, illud euacuare nõ vultis, vt Deus ſuis diuinis donis impleat, quanuis ipſe hoc ſub æternæ condemnationis pœna præcipiat. Cur igitur talem in vobis amentiam cernentes pudore non confundimini? Per Dei reuerẽtiam vos deprecor, oculos aperiatis, tantoque huic malo remedium adhibeatis, à cordibus veſtris hoc ſtercus expellite, quò Deus illa diuina gratia repleat, qua cæleſtis gloria comparatur: ad quam nos perducat Ieſus Mariæ 29
filius, Amen.

In

In eodem Communi plurimorum Martyrum : & maximè pro Beatis Fabiano & Sebastiano Concio Tertia.

Beati qui nunc fletis, quia ridebitis, &c. Luc. 6.

PEr Amos Prophetam comminatus est Deus Hebræos, dicens: In omnibus plateis plãctus, & in omnibus, qui foris sunt, dicetur: Væ, væ, & in omnibus vijs erit planctus. Profectò si modo vera charitate niteremus, quod Dominus Hebræis minitatus est, faceremus. Animaduertẽtes enim mala, quibus orbis est plenus, domos, vias, atque plateas lachrymis repleremus. Et quanuis lachrymæ ob hunc finem effusę nimis meritoriæ sint, & de ijs, qui eas effundunt dici possit: *Beati qui nunc fletis*, Aliæ etiam sunt cõ plures causæ, ob quas Deo lachrymę maximè placent. Vna est in iustis viris imperfectionũ suarum cognitio, quæ in tepidis, ac remissis hunc effectum operari non solet. Qui se in speculo conspiderat, experientia comperit, imaginem talem vultum repræsentare, qualem ipse habet. Si hilari est vultu, hilarem eum speculum repræsentat, si verò mœsto, mœstum ostendit. De Christo vera Patris sapientia dicitur: Speculum sine macula imago bonitatis illius: taleque hoc speculum, & hæc imago nobis repræsentatur, quales nos sumus. Iustis iustus, atque seuerus repræsentatur: & sic cum timore viuunt, defectusque suos quantũuis paruos lamentãtur cognoscentes eos esse aliquo modo iniurias infinitæ maiestatis Domino illatas. Remissis verò, & amplæ conscientiæ viris Deus remissus, & negligens repræsentatur. Non enim sibi persuadent, se ab eo seuere esse tractandos: sicque peccatis onusti tristitiæ ac timoris expertes viuunt. Alia est etiam iustis effundendi lachrymarum causa, scilicet, animaduersio occasionum, & offendiculorum, quæ sunt in orbe terrarum. Rex videns omnes magnates, cæterosque totius regni sui

1
2 *Amos 5.*
Simile.
3 *Sap. 7.*

viros ſibi rebellare, atque etiam domeſticos ſuos nihil eorũ, quę 4
ipſe præcipit, facere ſed omnes in ipſum conſurgere quã eſſet af
flictus, quotque lachrymas effunderet? Hoc vtique iuſtus conſi
derat, omnia, ſcilicet, corporalia, quæ Deus in hominis miniſte
rium creauit, pulchritudine, odore, ſaporeq; ſuo corruptam ho-
minis naturam ad malum inuitare. Non ſolum autem res exte-
riores, ſed domeſticas etiam, qui ſunt proprij ſenſus capitales
ipſius hoſtes exiſtere, adeò vt eos Sathanas in inſtrumenta ad-
uerſus ſpiritum aſſumat, ſibi perſuadens, illis ſe de ſpiritu victo-
riam eſſe reportaturum, quam per ſe conſequi minime poteſt.
Matth. 10. Et ita dixit Dñs: Inimici hominis domeſtici eius. Hæc omnia iu
ſti profunde conſiderant: ſcienteſque quot, ac quantis periculis
ſint expoſiti vberem lachrymarũ copiam effundunt, ſibi, proxi 5
miſq; ſuis à diuina maieſtate auxilium deprecantes. Ita Hiere-
mias Propheta faciebat, ſicut ipſe fatetur dicens: Oculus meus
Thren. 3. afflictus eſt: nec tacui, eo quòd non eſſet requies, donec reſpice-
ret, & videret de cœlis Deus. Verba hęc ſunt animaduerſu dig-
niſsima: in quibus viuæ lachrymę orationes eſſe ſignificãtur: at-
q; ingẽs in eis viri ſancti perſeuerãtia deſignatur. Plorant etiam
iuſti præ deſiderio ab hoc exilio exeundi, & in illa cœleſti beati
Simile. tudine cũ ſecuritate morandi. Quando feſta ludique in vrbe ce-
lebrantur, maiori mœrore, anguſtiaque afficiũtur qui in carcere
detinentur, quia illinc exire nequeunt, vt aliorum gaudijs per-
fruantur. Ita cùm iuſti ineffabilia gaudia contemplẽtur, quibus
iuſti in diuino conſpectu perfruuntur, ſeſeque in his mortalibus
corporibus incluſos detentoſque, ac terrenarum paſsionum, qui
bus affliguntur, atque torquentur, vinculis alligatos experian- 6
Pſal. 141. tur, ſe tanto bono priuari, maxime dolent, plorantque deſideran
tes eo iam perfrui. Si Dauid tãto cum affectu dicebat: Educ de
cuſtodia animam meam ad confitendum nomini tuo: me expe-
ctant iuſti donec retribuas mihi, ſciens quanuis è corporis carce
re exiret, ſe vſque ad ſacrã Ieſu Chriſti filij ſui mortẽ Deo non
eſſe fruiturũ, & pro tunc conſolationẽ, qua iuſti in ſinu Abrahæ
permulcebantur, retributionem appellabat, quomodo iuſti ar-
dẽtiùs nõ optabunt ab his fœtidiſsimis ergaſtulis exire, vt proti
nus ſuperno illo bono fruãtur? Has, aliaſq; iuſtiſsimas lugendi
cauſas habent iuſti. Et de his dicit Dñs: Beati qui nũc fletis, quia
ridebitis. Non verò de ijs, qui tẽporalia detrimenta lamentãtur.

Vt

7 Vt enim B. Paul. ait, quæ ſecundū Deū triſtitia eſt, pœnitentiā in ſalutem ſtabilē operatur: ſæculi autē triſtitia mortē operatur. Vos igitur dilectiſsimi fratres deprecor, vt omnes has flendi occaſiones pijs cordibus contēplemini, quanuis per miſericordiā Dei, nullū in vobis lethalē reatū ſentiatis: quò ſuper vos hæc dominī benedictio cadat. Qui vero actualiter in mortali culpa perſiſtitis, hoc etiā ſingulari vtimini remedio: magna cordis veſtri amaritudine lamētamini, ſiquidē hic ſanctus Apoſtolus dicit, Triſtitiā, quæ ſecundū Deū eſt, pœnitentiā in ſalutem ſtabilem operari. Vbi valde penſandū eſt verbū illud: Stabilem. Ex quo infertur eum, qui pœnitentiā egit, & in idem peccatū reincidit, oportere vereri, an forte hac triſtitia caruerit, de qua hic B. Apoſtolus loquitur. Felices igitur qui in hac lachrymarū valle plo- 8 ratis, & ſecundum Deum contriſtamini, quia ridebitis, ſcilicet, in cœleſti Hieruſalem ſempiternis gaudijs perfruentes. Deuſq; proprijs manibus lachrymas ab oculis veſtris abſterget, quēadmodum mater dilectiſsimū filium lachrymātem tergere ſolet: ſicut B. Ioānes affirmat dicens: Abſterget Deus omnem lachrymam ab oculis eorū: & luctus vltra non erit, neq; clamor, neque dolor erit vltra, quæ prima abierunt. O benedictus, & glorificatus talis Deus, qui talē, ac tantā indulgentiā, conſolationemque ſeruis ſuis pollicetur. Super quo verbum illud: Quæ prima abierūt, perpendi oportet. Quaſi dicat: Quia in hoc ſæculo fleuerūt & mala paſsi ſunt.

2. Cor. 7.

Apoc. 21.

Nam de his, qui in hoc ſæculo non lugent dixit paulò inferius: *Væ vobis qui ridetis nunc, quia lugebitis, & flebitis.* Et 9 multo antea Iſaias propheta prædixerat: Ingemuerunt omnes, qui lætabantur corde. Ceſſauit gaudium tympanorum, & quieuit ſonitus lætantium. Gaudere corde, eſt ſe ex animo humanis voluptatibus tradere. O infœlices quàm fraudulenter vos Sathanas decipit, cum breuiſsima quæque gaudia, & voluptates æternis ſitis cruciatibus ſoluturi. Fratres deſideratiſsimi ne, quæſo, ſemen in cordibus veſtris ſeratis, ex quo talis fructus eſt proditurus: ſed ſemen ſerite, quod optimū fructū ferat. Si gaudia ſeueritis, triſtitiam metetis: nā extrema gaudij luct⁹ occupat. Quod ſi mœrorē ſeueritis, eterna gaudia colligetis. Qui fructiferā arborē plātare conatur, non plātat ramum folia, flores, ac fructum habentem: hoc enim eſſet

Iſai. 24.

Prou. 14.

Similis.

operam

operam perdere: cùm futurum ſit, vt ſtatim frondes marceſcãt, 10
flores excidant, ſimulque cum ramo fructus areſcat. At ſi prudẽ
ter facere vult, debet ſtirpem cum radicibus plantare: ſicq; am-
pliores radices aget, creſcetque in arborem, & frondes, flores, ac
fructum feret. Cor noſtrũ eſt veluti viretum. Si in eo lætitiæ ra-
mum cum floribus, ac fructu plãtare velimus, incaſſum labora-
bimus: nã ex vno gaudio non alia gaudia oriuntur. Statim quip-
pè humana voluptas areſcit, & omnia in triſtitiam conuertun-
tur. Vultis fratres lætitiæ arborem habere, quæ æternæ lętitiæ
fructũ ferat? Dimittite ramos, & ad veræ lætitiæ ſtirpem confu-
gite, eamque in cordibus veſtris plantate. Ea eſt triſtitia, & non
quæcunque: ſed quæ ſecundum Deum eſt, de qua ſuperius dixi
Pſal. 125. mus. Hoc Dauid affirmat, dicens: Qui ſeminant in lachrymis,
in exultatione metent. Et ſic Sapiens temporum diſcrimen aſsi- 11
Eccle. 3. gnans dicit: Tempus plorandi: & tempus ridendi: tempus tacen
di, & tempus loquendi. Prius vtique dixit: Tempus plorandi,
quàm tempus ridendi: & prius dixit: tempus tacendi, quám, tẽ-
pus loquendi: quia per lachrymas, & ſilentium vera lętitia, cœ-
leſtiſque conuerſatio impetratur.

Vlteriùs ſummus prædicator in ſua cœleſti cõcione progre-
ditur, dicens: *Beati eritis cùm vos oderint homines, & cum ſeparauerint*
vos, &c. propter filium hominis. Gaudete in illa die, & exultate. O Chri
ſte Angelorum gloria, beatorumque ſpiritũ vera lætitia, quo-
modo fidelibus amicis tuis præcipis, vt in maximis quibuſque
tribulationibus exultent? Nunquid non illi ex oſſe, carneque
ſenſibili conſtant? Vtique. Sed in hoc ineffabilis potentia mea
perſpicietur, cum talia in debili, imbecillaque natura perficere 12
poſsim, vt homines, ac fœminæ in medio cruciatuum ſingulari
lætitia, & conſolatione interius perfundantur. Idcirco B. Paulus
2. Cor. 1. ſingulares Deo gratias agebat, dicens: Benedictus Deus & Pa-
ter Domini noſtri Ieſu Chriſti, Pater miſericordiarum, & Deus
totius conſolationis, qui conſolatur nos in omni tribulatione
noſtra, vt poſsimus, & ipſi conſolari eos, qui in omni preſ-
ſura ſunt. Quoniam ſicut abundant paſsiones Chriſti in no-
Bernar. bis, ita abundat conſolatio noſtra. Infallibilis vtique veritas
hæc eſt. At quomodo dicit Beatus Bernardus: Filij huius ſæ-
culi vident cruces noſtras, & non conſolationes noſtras. Ecquid
perſpicit mundus in ſeruo Dei, præter famẽ, paupertatem, af-
flictionem,

13 fli&tionem, perſecutionem que beatitudinem autem in eius pe-
ctore delitentem non cernit. Et vice verſa malorum voluptates
ſaturitateſque perſpicit, infernum autem in eorum pectoribus
volutantem non videt: ſicque homines hos ſequi volunt, atque
deſiderant, illorum autem imitationem repudiant. Etiam Da- Pſal. 72.
uid quanuis Deo nimis amicus dicebat: Mei autem penè moti
ſunt pedes: penè effuſi ſunt greſſus mei: quia zelaui ſuper ini-
quos pacem peccatorum videns. Id eſt, ſenſualitas mea ad malo
rum vitam ſectãdam me inuitabat: cum exteriorem illorũ pro
ſperitatem perſpicerem. Quia non eſt reſpectus morti eorũ, id
eſt, videntur ad moriendum nati non fuiſſe. Sic corpora ſua tra-
ctant, ſicque voluptatibus indulgent, & mortis obliuiſcuntur,
ac ſi immortales eſſent. Et non eſt firmamentum in plaga eorũ,
14 id eſt, ſi eis labor aduenit, ſtatim finitur: nã vel minis, vel numis
omnia conficiunt. In labore hominũ non ſunt, & cũ hominibus
nõ flagellabũtur, pro flagellãtur. Si peſtis in vrbe graſſatur, eos
non tangit: ſtatim enim ſeſe in pagũ conferũt. Si annonæ caritas
viget, domum eorum non ingreditur. Et quia ſe adeò proſperos
animaduertunt, ideò tenuit eos ſuperbia: operti ſunt iniquitate,
& impietate ſua. Sicut vir locuples hodie vnum, cras alterum ve
ſtis genus depromit: ita hi hodie vnam, cras alteram peccandi ra
tionem inueniunt. Modo furantur, deinde ludunt, poſtea turpi-
tudines admittunt: paſsimque varijs ſcelerum generibus ope-
riuntur. Liberet nos Deus ab hominibus, qui iniquitatibus ſuis
operiuntur. Si lex Euangelica damnat hypocritas, quia boni
ſpeciem præ ſe ferunt, cùm intus ſceleſti ſint: quid fiet illis, qui
15 præ nimia cordis deprauatione exterius malitia ſuperinduun-
tur, vt quod intus latet, foris appareat? Quomodo amator de per
polita veſte gloriatur? O diabolica abominatio, quàm ſæuis cru
ciatibus punieris? Ne huiuſcemodi homines æmulemini fratres
chariſsimi. De illis enim dicit inferius ipſe Propheta: Deieciſti
eos dum alleuarentur. Quomodo facti ſunt in deſolationem: ſu-
bitò defecerunt: perierunt propter iniquitatẽ ſuam. Velut ſom
nium ſurgentium Domine in ciuitate tua imaginem ipſorum
ad nihilum rediges. Ecce vanitatum, proſperitatumque fæcula-
rium finem. Attendite quomodo hic Dauid omnia vocat imagi
nem: quæ apparentiam tantum ſine exiſtentia habet, & in in-
ſtanti euaneſcit. Ideò fratres ne malorum exteriora conſidere-
tis:

tis: illa enim ſpecies vos fallet: nec exterioribus iuſtorum laboribus terreamini. Sed beatitudinem cæleſtem que conſolationem eorum animis delitentem conſiderate, quò eorum exẽplo labores etiam patiamini. Dauid ait: Beati omnes, qui timent Dominum, qui ambulant in vijs eius. Statimq; priuatim recẽſet quid ſingulis quibuſque in hoc mũdo contingat, dicens: Labores manuum tuarum, quia manducabis, beatus es, & bene tibi erit. Ecquid hoc eſt ſancte Propheta? Ijs, quæ homines manuum ſuarũ laboribus acquirunt, veſci conſueſcunt: quomodo tu dicis iuſtũ ipſos labores eſſe comeſturum? Vult dicere: ipſos labores, quos iuſtus propter Deum patitur, cordis ſui alimoniam, gaudium, & exultationem eſſe. Ex ijs enim iuſtus magnam ſibi conſolationẽ percipit. Et ita dicit Abacuc Propheta: Facies homines quaſi piſces maris. Nam quemadmodum piſces in amaris æquoris aquis natare, volutari que gaudent: ſic verorum hominum, id eſt iuſtorum exultatio, atque lætitia eſt, huius ſæculi amaritudinibus perfundi. Sicque Diuus Paulus ſuo, aliorumque iuſtorũ nomine dicit: Gloriamur in tribulationibus, ſcientes quòd tribulatio patientiam operatur: patientia autem probationem: probatio verò ſpem. Ideò piſces in amaro mari delectabiliter viuunt, quia quandam occultam dulcedinem ſuggũt in amara aqua latentem, quæ illos nutrit, atque ſaginat. Sic iuſti ex amaris laborum, tribulationum, aſperitatumque vitæ pœnitentis aquis certum quendam ſpiritalem dulcorem eliciunt, qui humanis linguis non valet explicari, etſi poteſt ſentiri, atque guſtari. Eſtq; valde notandum (vt piſcium metaphoram proſequamur) quemadmodum in mari, aquiſque amaris maiores, pinguiores, dulciores q; piſces reperiũtur, quam in dulcibus fluminibus: ita quãuis in ſtatibus magnatũ, diuitũq; & corpora ſua delicate tractantiũ iuſti aliqui ſint, in mari tamen pœnitẽtis, auſteræq; vitæ in paupertate, ac calamitatibus multo maiores, perfectioreſq; ſanctos reperiri. Ipſe nãq; tribulationes cor dilatant, animãq; ad maiora Dei dona recipiẽda diſponũt. Et ita dicit Dauid: In tribulatione dilataſti mihi. Quemadmodũ aurifex argentũ malleo quatiẽdo dilatat, quo vas maius efficiatur: ſic Deus ſupernus artifex mediãtibus malleis tyrannorũ, aliarũq; calamitatũ iuſtũ quatit, quibus ictibus ei cor amore, & charitate dilatatur, magiſq; diſponitur ad maiora dona, plureſq; cœleſtes liquores in ſe recipiendos.

Pſal. 127.

Abac. 1.

Rom. 5.

Simile.

16 17 18

Peccator

19 Peccator autem est quasi sartago vetus, quæ vno mallei ictu in
fringitur, & vndique perforatur patientiam amittens. In Prouer
bijs dicitur: Legatus fidelis egestas, & ignominia. Et quemadmo
dum, qui Regium legatum iniuria afficit, ipsi Regi iniuriam in-
fert: sic, qui de laboribus sibi à Deo immissis queritur, Deo iniu
riam infert. *Prou. 13.*

Animaduerte igitur, ò frater, singulos labores tibi contingẽ
tes, Dei esse legatos: brachia expande, illosque charitatis viscerĩ
bus amplectere. Considera quid summa veritas in hodierna san
cti Euangelij lectione dicat: *Beati*, inquit, *eritis, cum vos oderint ho-
mines, &c. Propter filium hominis.* Quod si quis quęrat: Pater, si pro
pter peccata mea passus fuero, nunquid pars aliqua huius bene-
dictionis super me cadet, cùm hic Dominus dicat, labores pro
20 pter filium hominis esse patiendos? Ad hoc tibi respõdeo, si ve *2. Reg. 22.*
re, & ex animo ad Deum fueris cõuersus, hoc propter Deũ pati
esse dicẽdũ. Hoc perspicue patet in Dauid. Qui cũ à Nathã Pro
pheta ob adulteriũ, homicidiũq; reprehẽsus peccatis suis digna
pateretur, dixit in Psalmo: Quoniam propter te sustinui oppro *Psalm. 64.*
brium, operuit cõfusio faciẽ meã. Quomodo sustines propter
me (posset Deus dicere.) Nunquid propter peccata tua nõ susti
nes? Sic. Verum, quia hoc patienti animo sustineo, dico me pro-
pter te pati. Patientiã igitur ò peccator præsta, verãq; age pœni
tentiã, & quicquid propter adulteriũ, homicidiũ, vel furtũ susti
nueris, propter Deũ pati iudicaberis: sicut accidit Dauidi. Et quã
uis, verum sit Deum in ipsismet tribulationibus diuinarũ conso-
lationum rores immittere, vt prædiximus. At præter has conso
21 lationes subdit hic Dñs, *Gaudete in illo die & exultate: ecce enim
merces vestra multa est in cælis.* Gaudium in solo corde persistit: at
exultatio est lætitia ex corde ad exteriora prosiliẽs. Vultq; bo
nus Iesus iustos in tribulatione gaudere, & exultare. Huiusque
gaudij, & exultationis causam assignat spem ingentis præmij, *Roman. 15.*
quod eos in cœlo manet. Etiã Beatus Paulus (vt prædictũ est) *D. Thom.*
cùm dixit: Gloriamur in tribulationibus, gaudium illud merce- *super epist.*
dis præmijque spei attribuit. Posteaque concluſit, dicens: Spes *ad Roma-*
autem non confundit, id est, non deficit: sicut exponit D. Tho- *nos.*
mas super hunc locum. Quia ille dicitur à spe sua confundi, qui *Eccli. 2.*
deficit ab eo, quod sperat. Et sic oportet intelligi locum illum
Ecclesiastici dicẽtis: Nullus sperauit in Domino, & cõfusus est:
ideſt:

Vatab. id est, Nullus sperauit in Domino, & sua spe destitutus est. Et 22
Vatablus in Psalmo trigesimo: In te Domine speraui, non con
fundar in æternum: pro, confundar, vertit, non pudefiam spe, sci
licet, mea frustratus. O si hęc spes cordibus nostris dominaretur,
Iudi. 10. quàm aliter, ac viuimus, viueremus: & quàm fortiter vniuersas
sæculi calamitates perferremus. Vt milites Holofernis Iudith
pulchritudinem perspexerunt, dixerunt: Quis cõtemnat popu
lum Hebræorum, qui tam decoras mulieres habent: vt non pro
his meritò pugnare contra eos debeamus? Quod si illi tanto se la
bori, periculoque pro caduca mulierum pulchritudine volebãt
exponere, qd nos facere oportet, vt infinita Dei pulchritudine
perfruamur. O quot labores, quamque patienti animo glorio-
sus martyr Sebastianus pertulit, cuius glorioſum martyriũ, mor
temque sancta mater ecclesia hodie celebrat. A tyrãnis ob fidei 23
confessionem sagittis est confitus. Ideoque cum vnaquæque sa
Psal. 118. gitta in eum mittebatur, & vnaquæque plaga ei infligebatur, di
cere potuit: Hæc facta est mihi, quia iustificationes tuas exquisi
ui. Has sagittas tam patienter pertulit, quia eius cor prius alijs sa
gittis fuerat sauciatum. Vna fuerat verbum Dei. Nam sagittarij
qui hanc sagittam peritè immittere norunt, qui sunt feruidi, ze
Isai. 40. loque accensi concionatores, semper illa cor sauciare conantur.
Deus enim dicit: Loquimini ad cor Hierusalem. Si verò tu es Ba
bylon, difficilè hæc sagitta ad cor tuum perueniet. Qui est simi
lis Hierusalẽ, & quoad potest, se disponere curat, huius cor hac
sagitta percussum manet, sicut huic sancto viro accidit. Alia sa
gitta fuit diuinus amor, quo etiam eius cor fuit transfixũ. Quẽ
admodum qui sagittis confodiendus est, peritissimum quenq; 24
eligit sagittarium, qui prima sagitta eius cor vulneret & eũ occi
dat ne postea aliarũ ictus persentiat, (tot enim mortibus affice-
retur, quot sagittis feriretur, nisi prima ipsi⁹ cor trãsfixũ fuisset)
sic Diuus Sebastianus Christũ mundi Saluatorẽ, tanquam peri-
tissimũ sagittariũ elegit, quò diuinæ voluntatis suæ arcũ con-
tendens in eius cor sacri amoris sui sagittam immitteret, illudq;
ea transfigeret, mundoque occideret, ne aliæ sagittæ ei nocerẽt
corpusque tãtoperè affligerent. Vultis fratres, ne sagittæ, quas
vobis mundus immittit, persecutiones, ac damna, quibus vos in
sectatur, vobis patientiam amittendi occasioni sint? hunc cœle-
stem sagittarium deprecamini, vt corda vestra diuini amoris sui

sagitta

sagitta sauciet: & quasi insensibiles, mortuosq; carni, & eius passionibus vos reddat. Sicq; cum Sanctis morientes vitam gratiæ viuetis, posteaq; cum eis cœlesti beatitudine fruituri ad æthera regna ducemini. Quod nobis prestare dignetur Iesus Mariæ filius, Amen.

¶ IN Quatuor concionibus, quæ habentur in Festo omnium Sanctorum complura reperies, quæ huic Euangelio possis aptare.

IN COMMVNI Confessorum Pontificum Concio Prima.

Homo quidam peregrè proficiscens vocauit seruos suos & tradidit illis bona sua, &c. Matth. 25.

MAgnam vtique affert admirationē, quòd cùm per hunc hominem Christus Redēptor noster vniuersalis rerum omniū Dominus significetur: de quo dixit B. Paulus Diues in omnes, qui inuocant illum, bona sua in seruos suos diuidēs, vni quinq;, alij verò duo, alij verò vnū talentū cōmiserit, cū singulis quinq;, & octo etiā, aut omnia quæ vellet, dedere posset. Ad huius dubij responsionē animaduertendū est, Deū sua admirabili prouidentia sic homines in hoc sęculo disposuisse, vt cōmuniter nullus esset adeò perfectus quin ei aliquid deesset. Est quis nimis abstinēs pius, ac castus, verùm ei humilitas deest. Non ita, vt superbus sit: tunc enim iam non esset iustus: sed aliquam in se difficultatem, ac repugnantiā sentit, vt alteri subijciatur, iniuriasque sibi illatas perferat. Alius est humilis: sed ei prōpta facilitas ad tēperātiā deest. Sic se De- *Roman. 10.*

cum hominum cordibus, vt cũ terris, ac regionibus habuit. Noluit quippe omnes regiones necessaria sibi producere. Si vna est ferax tritici, est sterilis vini. Si altera pane, vinoque exuberat, pecoribus indiget, quia pastus ei desunt. Quod si pecoribus abũdat, oleo caret. Et sic de alijs. Diuus Augustinus, ac B. Gregorius affirmant, Deum ita prouidisse duplici ratione, tũm vt hominum humilitati consuleret, quo qui vna re careret, eam humilis ab alio postularet: tũm etiam vt ampliaretur charitas. Nam si Gallia omnia necessaria haberet, Gallus cum Hispano non conuersaretur: sicque cùm homines inuicem inter se non communicarentur, angusta nimis, & astricta esset charitas. Ob has etiam duas ipsas rationes homines ità disposuit, vt singulis aliquid deesset. Tum propter humilitatem, quo animaduertens tu in altero virtutem, quæ tibi deest, humilieris, illumq; te meliorem iudices: proximusq; tuus in te videns, quod ipse non habet, se humiliet, teque meliorem, quã se esse ducat. Quod intelli
Philip. 2. gens D. Paulus admonet Philippenses dicens: In humilitate superiores sibi inuicem arbitrantes, non quæ sua sunt singuli considerantes, sed ea, quæ aliorum. Ad huius doctrinæ confirmationem duos singulares sacræ paginæ locos D. Gregorius adducit.
Greg. Sup. Ezechi. Alterum B. Pauli dicentis: Non sum dignus vocari Apostolus:
1. Cor. 15. quoniam persecutus sum Ecclesiam Dei. Attendite quomodo vir sanctus humiliabatur: quia in se non videbat innocentiam, quam in alijs Apostolis considerabat: qui, sicut ipse, sanctos nõ fuerant insectati. Alterum diui Petri dicentis: Propter quod charissimi hæc expectantes satagite immaculati, & inuiolati ei inueniri. &c, sicut & charissimus frater noster Paulus secundũ datã sibi sapientiã scripsit vobis. Ecce quomodo B. Petrus sese abijcit, Diuũq; Paulũ plus sapientiæ, quã se diuinitus accepisse fatetur. Nõ equidẽ ità nos facim⁹, sed ego in proximo meo defectũ cõsidero, quo ipse careo, ficq; me illo meliorẽ iudico: ipseque in me defectũ animaduertit, cuius ipse immunis est, & ita se meliorẽ, quã me putat. Viã cõmutamus, & erramus. Ideo D. Paul. dicit: Non quæ sua sunt singuli cõsiderantes, sed ea, quæ aliorum. Tum etiam vt charitas extenderetur, eiusq; exercitatio ampliaretur hominibus inuicem virtutes suas exemplo, piaque doctrina alijs communicantibus. Sicque loquens Ezechiel Prophetа de illis quatuor mysterioſis animalibus, quæ perspexit, dicit:

Pennas

6 Pennas per quatuor partes habebant, iunctæque erant pennæ eorum alterius ad alterũ. Hæc sancta quatuor animalia significabant diuersos iustorũ status in terra cõmorantiũ. Alæ, quibus volant, sunt virtutes, quibus è terra erigũtur: subalternusq; pennarũ cõtactus est assiduitas hortationũ, doctrinę, correptionũq;, quibus sese inuicẽ tàm verbis quã operibus exhortãtur, & excitant. Quanuis nouacula exactissima sit, aliquando tamen eam exacui oportet. Sic quãtanuis lucido quis sit intellectu, rectaq; intentione aliquando sanctis consilijs, atque exhortationibus illum admoneri necesse est. Ideò vt dicitur in Ecclesiastico: Mandauit illis (scilicet Deus) vnicuiq; de proximo suo. Gemini fratres Ioab, scilicet, & Abisai aduersus duos exercitus, videlicet, Assyriorũ, & Ammonitarũ in pręliũ exierunt. Dixitq;. Ioab: 7 Si pręualuerint aduersum me Syri, eris mihi in adiutoriũ: si autẽ filij Amon pręualuerint aduersum te, auxiliabor tibi. Esto vir fortis, & pugnemus pro populo nostro, & ciuitate Dei nostri. Sicq; vterque victor euasit. Omnes vos fratres estis, dixit Christus Redẽptor noster omnes sumus vnius Patris, scilicet, Dei filij vniusq; hæreditatis, quod est regnũ cœlorũ, cohæredes. Omnibus sunt aduersarij fortissimi, vt significauit Apostolus dicẽs: Non est nobis colluctatio aduersus carnem, & sanguinem, sed aduersus principes, & potestates. Et quantò quis iustior est, tanto durioribus tentationũ telis oppugnatur. Experiẽtia enim comperimus ad complures homines vinctos, & sub claue reclusos custodiendum paucos homines sufficere: atque etiam vnum illos custodire optimè posse: at vero ad hominem fugien 8 tem apprehendendum complures requiri. Sic ad multos peccatores scelerum suorum vinculis alligatos custodiendum vnus diabolus sufficit, ac supereſt. Verum ad iustum catenis solutum fugientem, seque à diabolicis illusionibus longissimè separantem, & in Dei ministerio velocissimè currentem, apprehendendum multi Dæmones congregantur: ibi enim maiorem adhibent diligentiam, vbi maiorem sentiunt resistentiam. Sicut apparuit in visione, quam pater eremita sanctus perspexit, vt refert Beatus Gregorius. Qui conferens se in vrbem ingentem Dæmonum cateruam super quoddam monasterium vidit: ingredienſque vrbem vnum tantum dæmonem super eam perspexit, Eique tantam disparitatem

Ezech. 1.

Simile.

2. Reg. 10.

Matth. 23.

Ephes. 5.

Simile.

Greg. in dialogis.

admiranti apparuit Angelus dicẽs: In hac vrbe omnes ſunt ma- 9
li ideoq; ad eos ſeruandos vnus tantum diabolus ſufficit: in illo autem monaſterio multi ſunt ſerui Dei: ideoq; ad eos euertendos totillic Dæmones ſunt.

Iob. 14. Cùm igitur verum ſit omnes nos illud Iob dicere poſſe: Cunctis diebus, quibus nunc milito: ſiquidem fratres ſumus in Chriſto, omnes inuicem ineamus, & vnuſquiſq; dicat: Frater ego me ſuperbia oppugnatum experior, alteriq; difficulter obedio; & iniurijs, atq; cõtemptibus valde cõtriſtor. Deprecor te, vt cùm me in aliquem defectum circa hoc incidere videris, me reprehẽdas, aliquoq; bono conſilio mihi ſuccurras. Aliuſq; alteri dicat: Frater, ego carnis tentationibus vehementer oppugnor, de qua vt credo, tu iam victoriam reportaſti. Rogote, vt ſi quando me circa hoc corruere perſpexeris, me acriter reprehendas: aliquaq; 10
ſancta exhortatione mihi ſubuenias. Quod ſi puro corde faceremus, abſque dubio è tentationibus noſtris victores, euaderemus. At tam immanes ſumus, vt licet proximos noſtros in magnas ſpiritales ærumnas incidere videamus, illis ne verbo ſaltem ſuccurramus. O infœlicia tempora, ò deprauatos mores, cum homines brutis animantibus in ſe inuicem ſint immaniores. Verum eſt aliquibus eſſe linguam ad reprehendendum, non autem patientiam, qua correptionem percipiant. Vermes duriſsimum
Simile. quodq; lignum ore penetrant: ipſi autem adeò debiles ſunt, vt ſi tangantur, ſtatim medij crepent, atq; frangantur: manuſque veſtras coinquinent. Itaq; ad tangendum duri, vt autem tangãtur, molles, tenueſq; ſunt. Solum os durum, reliquum verò corporis 11
tenerũ eſt. Sic multi ad corrigendum os habent, atq; etiã viros iuſtos increpare audent: durumque lignum, quaſi vermes penetrãt. Vt autem corrigantur, adeò molles debileſq; ſunt, vt ſtatim
2. Tim. 5. impatientia perfringantur, & eos, à quibus corripiũtur, iniurijs opprobrijſque afficiant. D. Paulus dicit: Seniorem ne increpaueris, ſed obſecra, vt patrem. Si D. Paulus etiam Timotheũ epiſcopum hortatur, ne ſenem reprehendat, ſed cùm eum in defectum aliquem prolabi perſpexerit, tanquam patrem humiliter deprecetur: quare homini impatiẽti virum iuſtum licebit obiurgare? Hanc non charitatem quidem, ſed impudentiam potius voco. Curemus igitur fratres inuicem animarum noſtrarũ ſpiritale emolumentum exquirere, noſq; in proximos noſtros circa

hoc

12 hoc potissimum misericordes exhibere: Si quidem, vt optime dicit Diuus Thomas, spiritalia opera misericordiæ corporalib⁹ nimis excellunt. Confusionis est magnę nos cum proximum corporali morbo laborantem videntes omnes nos medicos efficiamus, milleque ei remedia præbeamus: eius spiritaliter laborãtis non misereri: nec illi aduersus superbiam, auaritiam, seu inuidiã, vel aliud quodlibet peccati genus remediũ aliquod perhibere. Si eius domũ vrividemus statim cõcurrimus aqua, alijsque remedijs ignẽ curãtes extinguere: tũ ob domini eius emolumẽtũ; tũ etiã ne ex illa flãma prorũpat, qua totus vicus inflãmetur. Videntes autẽ proximũ nostrũ viuis peccatorum flãmis ardentẽ ex quo tanquam ex accensa domo malorum exemplorum titiones, ac scintillæ prosiliũt, quibus magna pars reipublicæ vritur, 13 & peruertitur, in eum sanctarum exhortationũ, consiliorum q; aquã non effundimus. De hoc queritur Deus per Isaiam Prophetam dicens: Vulnus, & liuor, & plaga tumens non est circũligata, nec curata medicamine, nec fota oleo. Eccerationẽ, quare Dominus in seruos suos sic talẽta diuidere voluit, vt non omnes pariter illa perciperent.

D. Tho. 2. 2 q. 33. art. 2. in corp.

Isai. 1.

Et profectus est statim. Deus non proficiscitur, non enim habet, quò discedere possit, cũ omnia penetret, atq; impleat. Sed quẽadmodũ dño domi suæ manẽte œconomus sibi videtur optatã libertatem nõ habere, vt suomet cõsilio gubernetur: nã Dñi præsentia illũ vidẽtur astringere, ne absq; illi⁹ instructione moueatur. Illo autẽ absente manet œconomus, quasi dominus absolutus. Dicensq; Christus R. N. Dñm procul abijsse significat eum 14 adeò operũ nostrorum, liberiq; arbitrij dominos nos fecisse, quasi à nobis longissimè distaret. O ineffabilẽ Dei probitatẽ, qui diuitias suas in hominis potestate cõstituit, & sicut absolutũ arbitrij sui dñm eũ reliquit, quo si in earũ administratione diligẽter prudenterq; se gesserit, maiorẽ sibi gloriã obtineat. Null⁹ est qui de mille aureis, quos industria, diligẽtiãq; sua cõparauit, magisquã dequatuor mille quos paterna hereditate acquisiuit, non gloriet. Et vir egregius glorioſius ducit se armis insigne aliquod adipisci, quo parma suã (*Escudo*) exornet, quã omnia maiorũ suorũ trophęa. Sicq; præcipua insignia in parma depingit, quę ipse cõparauit, reliqua vero maiorũ suorũ circũ pro ornamẽto (*orla*) cõstituit. Posset vtiq; Deus gloriã suã nobis cõferre, absq; eo, q talentis

talẽtis suis aliquid negotiaremur, aut aliquã ex nobis diligẽtiã, 15
adhiberemus. Vt aũt nos amplius honestaret, voluit nos suos es
se coadiutores: beatitudinẽq; & gloriã nostrã ex nobis quodã-
modo depẽdere. O quã singulari gaudio iusti afficiẽtur in cœlo
cõsiderãtes se diuino adiutos auxilio coronas immarcescibiles,
D. Tho. 1. 2 quas possidẽt, impetrasse. Quod siquis dicat: B. Tho. dicit Gra-
q. 111. art. 1 tia omne debitũ excludit: & hæc est cõcors sentẽtia omniũ san
ad. 2. ctorũ Patrũ, quare igitur Dñs seruis suis talẽta cõmisit, siquidẽ il
lis diuinã gratiã lucrari nõ possunt? Ad hoc respõdeo ipsum B.
Thomã dicere, q̃ quãuis bona opera quæ antecedũt iustificatio
D. Tho. 2. nẽ nõ merẽtur aliquã gratiã directè, nihil tamẽ obstat, q̃ indire-
2. q. 177. ar ctè sint adiumẽto ad gratiã obtinẽdã. Atq; vt vniuersalior sit do
tic. 1. ad. 3. ctrina, eaq; magis vtamini, dicere possumus, nõ solũ dona natu-
ræ, & gratiæ talẽta esse vnicuiq; à Deo cõcessa, sed etiã bona for 16
tunæ, videlicet diuitias, quas possidetis. Atq; vtinã vobis peni-
tus persuadere possem vosearũ possessores nõ dños quidẽ, sed
œconomos esse: vt eas iuxta veri illarũ dñi volũtatẽ expẽderetis.
D. Paul. ait: Hic iã quæritur inter dispẽsatores, vt fidelis quis
1. Cor. 4. inueniatur. Hæc verba fratres mei in cordibus vestris impressã
gerere deberetis: in quibus sanctus Apostolus manifestat, Deum
maximè velle vos fideles diuitiarũ suarũ dispẽsatores existere:
Quæ fidelitas in duob⁹ maximè cõsistit. Alterũ est diuitias iux
ta Dñi volũtatẽ cõmutare, & illis alia bona lucrari, sine furto, do
lo, mẽdacio, ac sine vllo peccato, sed honestis, licitisq; negotia-
tionibus, atq; cõtractibus. Alterũ verò illas ad Dñi arbitriũ ex-
pendere non in vanitatibus, turpitudinibus, aut splendidis, ni-
misque conuiuijs: sed in familiæ vestræ honesta, temperataque 17
sustentatione, in pauperum opitulatione, alijsq; charitatis ope-
ribus. Ideo iusti dispensatores fideles appellantur, quia fidelita-
tem hanc seruant: peccatores autẽ dissipatores vocantur. Et ita
dicit Dauid: Mutuabitur peccator & non soluet, idest, suscipiet
Psal. 36. diuersa Dei beneficia, & non soluet: Deo gratias agẽdo, eiusque
præceptis obediendo. Vbi alij transtulerunt: Mutuatur pecca-
tor, & non soluet. Et sic est in cõt. Græco, & in Paraphr. Chal.
Inquo Dei liberalitas denotatur, cũ peccatori de præsenti bona
concedat: nec defatigandus vnquã sit, sed in posterũ ei beneficia
sit facturus. Peccator autem illa recipiẽs, & receepturus, adeò du
rus est, vt ad hæc debita persoluẽda nõ moueatur nec cõmouen

dus

dus sit. Iustus autē miseretur, & retribuet. Vbi alij transtulerūt: Iustus autē miseretur, & retribuit. Et sic est in cont. Græco, & in Paraphr. Chal. Vbi iusti pietas, & perseuerātia designatur, quia retribuit, & retribuet: neq; deficit benefacere, quia cū Deo conuersatur. De homine autē cū Deo agente dicitur paulò inferius. Apud Dñm gressus hominis dirigetur. Vbi alia translatio habet: Apud Dñm gressus hominis dirigentur. In qua translationū varietate significatur homo cū Deo agens discere gressus suos omnes ad Deum dirigere, talentaque à diuina ipsius manu percepta bene expendere.

Profectus est Dñs nec seruis suis tēpus reuelauit, in quo reuersurus esset, vt ab eis talētorū, & lucri rationē exigeret, vt semper diligentissimè vigilarent, neq; vnquā laborare desinerent. Si eis diceret: Post quadriēnij redibo: forsitā primo triennio, voluptatibus indulgentes laborare nollēt, & quarto anno laborarent, & pecunijs diligētissimè negociarētur. Dñs ingrediēs domū amici sui ad ladendū nō dicit famulis suis: Hora decima hinc discessurus sum: hoc enim dicēs eis occasionē præberet, vt abirent, & vsq; ad illā horā aliquot mala patrarent: sed vt semper inuigilēt, nihil eis dicit. Sic Deus, ac Dñs noster nō nos admonet, quādo venturus sit. Nā si etiā ignorantes qua hora venturus sit, adeò negligentes sumus tēpusq; tot abominationes cōmittentes cōsumimus: quid faceremus, scientes eū vsq; ad decimū, aut vicesimū annū nō esse venturū? Ideo, vt ait B. Aug. voluit Deus, vt diem vltimum ignoraremus, vt ab omnibus caueremus. Exemplū adhibet, Si quam domum ingredereris, vbi certo scires te ab ouno illius habitatore esse necandum, quem tamen ignorares: nō dubito quin ab omnibus caueres, omnesque suspicioſos haberes. Contemplare igitur ò frater hunc mundum esse aliquā domum, cuius habitatores sunt dies, quorum vnus te occisurus est, mortē, scilicet, tibi offerens. Siquidem igitur quis ille futurus sit prorsus ignoras, ab omnibus te cauere oportet, & vnūquenque timere, atq; in singulis illis ita viuere debes, ac si in singulis esses obiturus. Ideo nō dicit Dñs: Cras, aut anno vēturo veniā. Et ita nos diuinus spiritus hortatur dicēs: Memētoto irę, in die cōsumma tionis, & tēpus retributionis in conuersatione facies. Ideſt in cō uersatione tua cōtēplare te iā esse in tēpore arctissimæ rationis, & in die, quo operū tuorū præmio, siue supplicio es afficiēdus.

Simile.

August. Simile.

Eccle. 18.

Et alia trãslatio habet: Tẽpꝰ retributionis in cõuersatione faciei. Id est, cũ facies tua ad ea, quę nõ cõueniũt, aspiciẽda cõuertitur, ne cor tuũ peruertatur, hoc vtere remedio: retributionis, scilicet tẽpus cõsidera. O fratres desideratissimi Deus (quæ eius est clemẽtia) hęc valde necessaria in cordibus vestris imprimat, quo ex illis fructũ percipere noueritis. *Abijt autẽ qui quinque talẽta acceperat, & operatus est in eis.* In hoc significatur Deus velle vnũquẽq; viuere, & fructũ ferre iuxta status sui cõditionẽ, & talenta, quæ accepit, sicut hi fecerũt. Et enim qui quinq; talẽta susceperat, alia quinq; lucratus est, & qui duo, alia duo cõparauit: quorũ vtrũq; Dñs cõmendauit. Apud B. Matthęũ Dñs ecclesiã suã horto diuersis arboribꝰ cõsito cõparauit dicẽs: Arbor bona fructꝰ bonos facit. Et quẽadmodũ in horto à singulis arboribus iuxta genus suũ fructus exposcitur: á nuce enim nuces, à pyro pyra, glandes à quercu poscũtur, quæ ferentes, singulæ (si ita dici potest) debito suo satisfaciunt: ita etiã Deus permagni æstimat in sua sancta ecclesia cõiugatos iuxta statũ suũ fructus ferre bonorũ operũ: sacerdotẽq; ac religiosum virũ secundũ statũ etiã suũ meliorũ operũ fructus ꝓducere. Neq; ab homine cõiugato religiosi perfectionẽ postulat, nec vult religiosum virũ ad coniugati negotia cõficienda subijci. Et ità dicit D. Paulus: Vnumquenq; sicut vocauit Deus, ita ambulet, & sicut in omnibus ecclesijs doceo. Et paulò inferius, Vnusquisq;, inquit, in qua vocatione vocatus est in ea permaneat. In eo enim statu vitæ æternæ fructũ ferre põt. Quãdo tubarũ clãgore mœnia Iericho in terrã corruerũt, ascendit vnusquisq; per locũ, qui contra se erat, ceperũtq; ciuitatem. Itaq; ex loco, vbi vnusquisq; fuerat constitutus, in vrbẽ fuit ingressus. Ità prostratis offendiculis, cœlique ianuis patefactis per merita, voces, ac prædicationẽ illius diuinę tubæ Iesu Christi filij Dei: vnusquisque in suo statu decenter, & sicut oportet, viuens in cœlestẽ gloriã ingreditur. ¶ *Post multũ vero temporis venit Dñs seruorũ illorũ, & posuit rationẽ cũ eis.* Quãuis diu demoratꝰ est tãdẽ venit bonos pręmijs, malos autẽ supplicijs affecturus. David dicebat: Tẽpus faciẽdi Dñe: dissipauerũt legẽ tuã. Quasi diceret: Tempus est Dñe faciendi, quod faciendũ est. Totũ huius vitæ tempus fuit loquendi tempus. Deus enim nobis leges, Apostolos, cõcionatoresque cõcessit, qui nos eius nomine docerent & cõminarentur: nos verò ex longo tempore nobis à Deo concesso-

Matth. 7.

1. Cor. 7.

Iosue. 6.

Psal. 118.

24 ceſſo occaſionẽ aſſumẽtes, ex nihilo horũ fructũ percipim⁹ ſperãtes in poſterũ pœnitẽtiã agi poſſe. Quod vidẽs Dauid inſpiritu dicit: Iã Dñe nõ eſt tẽpus plura verba cõſumẽdi, cùm nihil ꝓſint. Cõcionatores tui viginti ab hinc annos decẽ ab hinc annos, duos ab hinc annos prędicauerũt: quod ſi homines anno prętcrito mali fuerũt, peiores nũc ſunt. Qua propter adſit tẽpus faciẽdi: tẽpus rationis, in quo nemo eis cõcionabitur, admonebit nemo, nemo cõminabitur. Iã verba ceſſabũt, & operib⁹ cõtẽdetur. Iã ſupplicia propinquabũt, quibus eos toties cõcionatores cõminati ſunt: qa diſsipauerũt legẽ tuã. O peccator, qui nũc ibi ſedes trãquill⁹, atq; quietus attẽde infœlix quãtũ tẽporis eſt, ex quo Dei bona diſperdis. Meminẽto quoties te te ſerui Dei eius nomine fuerint minitati, neq; verò vnquã reſipiſcere voluiſti. Ego
25 igitur tibi affirmo, tẽpus faciẽdi eſſe vẽturũ, & diſſolutionis tuę arctiſsima ratio à te poſtulabitur, vbi diuin⁹ iudex iã te nõminabitur. Verba ceſſabũt operaq; & ęterna tormẽta propinquabũt. Hic ſacri Euãgelij lectio dicit, Dñm à ſeruis ſuis talẽtorũ, quę illis cõmiſit, rationẽ eſſe petiturũ. Ego aũt dico illũ etiã ab eis eorũ, quę illis nõ dedit, rationẽ exacturũ eſſe. Accidit dñm in œconomũ ſuũ iratũ ab eo claues accipere, & thecas euoluere, reſq; inuenire, quæ licet ſuę nõ ſint, cognoſcit eũ illa abſq; ſui iniuria, detrimẽto q; acquirere nõ potuiſſe. Et dicit œconomo: Quamquã hoc nõ eſt meũ, cedo rationẽ, vnde illud acquiſieris (*o ſanctissima Maria ſeñora*) quã tremẽda ſunt hæc. Ecquid infœlix homo reſpõdebis cũ cordis tui theca patefacta Deus illic tot odia, iras, inuidias ambituſq; repererit, tibiq; dixerit: O traditor, cui⁹ ſũt hęc? Ego
26 modo hęc hic collocaſti? Hęc nõ ego tibi dedi tu tua malitia hęc feciſti in diuinę maieſtatis meę iniuriã. Ecce quomodo eorũ etiã quæ nõ dedit rationẽ exiget. Eorũ etiã, quæ dedit rationẽ poſtulabit: admiſſorũ ſcelerũ, acceptorũq; beneficiorũ rationẽ petet.

Simile.

Et accedens qui quinq; talẽta acceperat, &c. Eſt valde notãdũ hos bonos ſeruos omnia, quæ negotiantes acquiſierãt, Dño obtuliſſe, à quo talẽta receperãt. Nõ dicũt: Dñe, ecce quę nobis dediſti hæc illis acquiſiui, hæc ſunt tua, & hæc noſtra: ſed ei vtraq; obtulerũt. Vnus obtulit alia quinq. talẽta, quę fuerat lucratus, & ſimul illa, quæ acceperat. Aliuſq. obtulit duo talenta, quæ pepererat. In quo vera iuſtorum humilitas, & gratitudo declaratur: qui ſi quid habent, ſiquid faciũt ſiquid valent, id ſibi à Deo prouenire

fatẽtur, Deũq; ſuis bonis operibus valorẽ cõferre, vſumq; bonũ liberi arbitrij, quẽ ipſi adhibẽt, reſpectu eorũ quę Deꝰ facit, quaſi nihil eſſe cognoſcũt. Et ita dicit D. Ioannes: Procidẽrũt viginti quatuor ſeniores ante ſedẽtẽ in throno, & adorabãt viuentem in ſæcula ſæculorũ: & mittebãt coronas ſuas ante thronũ Dei dicẽtes: Dignus es Dñe Deus noſter accipere gloriã, & honorẽ, & victoriã. Illi vtiq; coronarũ, quas habebant, gloriã tribuebant. 7

Apoc. 4.

Ait illi Dominus eius: Euge ſerue bone, & fidelis. Non ſolum autẽ Deus ſeruos ſuos talẽtis ſapienter vtentes in illã gloriæ abyſſum inducit, & in æternum glorificat, veũ hoc nõ cõtentus inſtituit, vt eos etiã mundus veneretur, ſicut apparet in hoc glorioſo cõfeſſore, cuius feſtũ hodie ſacra mater eccleſia celebrat. Qui cùm multis ab hinc annis ex hac vita diſceſſerit, maxima hominũ veneratione recolitur. Eſt mũdus ſimilis cauponi, per cuius tabernam multi prætereunt: qui ſi ei cibos, & reliqua bene perſoluũt, nunquã amplius eorum recordatur. Quodſi viator præterit, qui eũ obiurgat, neq; ei ſoluere vult, nunquã illius obliuiſcitur, ſed potiùs de illo aſſidèo loquitur dicens: Vidiſtis ne quàm immaniter me viator ille tractarit? Viatorũ ſibi liberaliter cũcta ſoluẽtiũ obliuiſcitur: illũ aũt, à quo inhumaniter fuit obiurgatus, atq; tractatus, ſemper memoria tenet. Talis eſt hic mũdus, tanquam caupo magnos, & paruos, diuites, & pauperes, in ſe recipit: & de illis, qui cùm ipſo melius ſe agunt, eũq; mitius, ac liberaliùs tractãt, minus recordatur. O quot Imperatores, Principes, atq; magnates per hunc mundũ præterierunt, eũq; honeſtarũt, & maximi eſtimarũt, eiq; iuxta ipſius volũtatẽ cũcta ſoluerũt quicquid ipſe volebat, efficiẽtes: quorũ tñ oblitus eſt mũdus. Et hic de illis dicitur Sapientiæ. 5. Spes impij tãquam fumus, qui à vẽto diffuſus eſt: & tãquam memoria hoſpitis vnius diei prætereũtis. Prætereũtes etiã ſancti per hoc diuerſoriũ mũdũ obiurgarũt, illũq; mendacẽ, fallacẽ, vanũ, atq; caducũ appellarunt: neq; ei perſoluerũt. Nõ enim eius vanitatibus reſpõderũt, quinimo cõtra eius præcepta faciebãt. Horũq;, à quibus ſic fuit tractatus perpetua quotãnis memoria recolitur, feſtũq; exultãtibus animis celebratur. Quæ cũ ita ſint fratres in Chriſto Ieſu, illos inſtantiſsime curemus imitari. Quo virtutũ, gratiæq; illorũ participes effecti, cę leſti beatitudine in ipſorum cõſortio fruituri ad empyrea regna peruenire mereamur. Adquę nos ꝓducat Ieſus Marię filiꝰ. Amẽ. 8

Simile.

Sap. 5. 29

In

In eodem Communi Confessorum Pontificum Concio Secunda.

Homo quidam peregrè proficiscens vocauit seruos suos & tradidit illis bona sua, &c. Matth. 25.

IN hac similitudine supernus Dñs se in bonos misericordē: in malos autē seuerū esse demōstrauit. Quod etiā per Zachariā prophetā multò antea significauerat dicēs: Et assumpsi mihi duas virgas vnā vocaui decorē, & alterā vocaui funiculū, & paui gregē. Nonnulli dicūt, per has duas virgas significari tribulationes, quibus Deus gregē suū flagellat, regit, atq; alit: quarū alterā decorē alterā funiculū vocat, ob dispares effectus, quos in hominibus operātur. Iusto quippe tribulatio decor, atq; etiam dulcor est. Nā vox Hebræa, Nohā, pro qua Latinus interpres vertit, virgā, dulcorem etiā, iucūditatēq; significat. Hoc etenim iusti in tribulatione reperiunt, & hoc pulchriores efficiūtur. Alterā virgā Dñs funiculū appellat, qa peccatores supplicijs astrictiūs sceleribus vinciri, atq. implicari cōsueuerūt: cùm impatiētia, atq. indignatione repleātur, durioresq. reddāt, vt apparuit in Pharaone. Et quāuis hęc expositio optima sit, nō tñ mihi displicet aliorū elucidatio, dicentiū, per has duas virgas misericordiā, ac iustitiā, quibus Deus populum suum gubernat, significari. Misericordiam decorem, iustitiam verò funiculum esse dicit ideſt, flagellū. Hoc etiam Dñs significauit præcipiens in templi colūnis mala granata, catenasq. depingi. Ecquid est catenis cum malis granatis? Dico Deum velle nos scire ex domo sua tractū misericordiæ, iustitiæq. catenas sperari oportere, quæ sunt duæ colūnę, quibus vniuersus mūdus sustinetur. Exitā dicebat Dauid: Virga tua, & baculus tuus ipsa me cōsolata sunt. Quasi dicat Valde delector, gaudeoq. Dñe mi tibi iustitiæ virgā, baculūq. misericordiæ esse. Hac misericordia dicit Sācti Euāgelij lectio hodierna Dñm vsum fuisse in eos, qui talenta sibi ab eo cōmissa prudēter expenderūt. Hancque iustitiā exercuit in pigro, ignauoque seruo qui acceptum talentum in suffossa terra abscondit.

Zacha. 11.

3. Reg. 7.

Psal. 22.

Exor-

Exorditur igitur ſanctũ Euãgeliũ dicẽs: *Homo quidã peregre pro* 4
ficiſcens &c. Hic homo eſt Chriſtus reparator noſter: ſeruiq. nos
ſumus. Vocauitq. hic clemẽtiſsimus Dñs peregrinationẽ glorio
ſam in cœlos aſcẽſionẽ: quia tũc ab hominib⁹ recedebat, ob quo
rũ emolumẽtũ in mũdũ venerat, in eoq. triginta tres annos vixe
rat. Atq. vt oſtẽderet, quid, ſi mortalis adhuc eſſet, nos in hoc ſę
culo ſolos relinquẽs ſentiret, aſcẽſum ſuũ ad cœlos peregrinatio
nis viã appellat, cũ ad dexterã patris ſeſſurus aſcẽderet. O mira
bilẽ amorẽ. O mirabilẽ viſcerũ teneritudinẽ, qua clemẽtiſsimus
Ieſus prę celluit: cùm ſe peregre proficiſci dicat, quia ad cœleſtia
regna cõſcẽdens homines in hoc mũdo relinquit. O verba ſuper
acutiſsimos gladios penetrãtia, & duriſsima quęq. corda cõfrin
gere ſufficiẽtia. Ecquis fratres adeo marmoreus eſt, qui Angelo 5
rũ regẽ peregrinũ ſe appellantẽ audiẽs, quia ab hominibus rece
dit teneritudine nõ cõficiatur? Ille peregrin⁹ dicitur, quia in cœ
lis à nobis abeſt: noſque peregrini dicẽdi ſumus, quia ſine corpo
rali ipſius præſentia in terra moramur. Hunc mundum patriam
ſuam appellat, quia nos in illa moramur, cœlũq. nos oportet pa
triam noſtrã appellare, quia ipſe illic habitat. Patres veteris teſta
mẽti (ait D. Paulus) confitentes, quia peregrini ſunt & hoſpites
ſuper terram. Statimque addit: Qui enim hoc dicunt, ſignificãt
ſe patriam inquirere. Et ſiquidem ipſius meminiſſent, de qua
exierunt, habebant vtique tempus reuertendi: nunc autem me-
liorem appetunt, ideſt, cœleſtem. Probat hic Sãctus Apoſtolus
quemadmodum peregrini paſsim itineris terminum cõtemplã
tur ſuſpirantes, & dicentes quãdo tãdem ad patrias noſtras per-
ueniemus? ſic ſanctos illos patres ſuſpirare cõſueuiſſe, nõ vt ali- 6
quam huius ſæculi regionẽ poſsiderẽt, ſed, vt iam tandẽ ad illã
cœleſtem patriam peruenirẽt. Quid igitur erit, ſi poſtquã Deus
talem nobis oſtendit amorem, ac talia nobis beneficia fecit, &
ppter nos ſeſe peregrinũ appellauit, ſcilicet, quia nos ſecũ in cę
lo nõ habebat, nos in terra nõ peregrinos quidẽ, ſed illius incolas
Oſee. 4. ac perpetuos habitatores indicauerim⁹? O diabolicã ingratitudi
nã. O quàm meritò nos maledictio illa Oſee Prophetæ compre
hẽdet, ſcilicet: Iudiciũ Dñi cũ habitatoribus, terrę, ideſt, cũ illi⁹
Hiere. 1. amatoribus. Nã de illis etiã Hiere. pphetaloquebatur dicẽs: A fa
Apoc. 8. cie Aquilonis exardeſcũt mala ſuper habitatores terrę. Hos etiã
cõminata eſt vox, quã B. Ioã. audiuit dicẽtẽ: vę, vę, vę, habitãtib⁹
in terra

7 in terra: Fratres dilectissimi ingentis infidelitatis est, vos iã terram tantopere diligere. Sursum corda, sursum corda: siquidem totum bonum nostrum in cœlis habemus. Dominus dicit de Hierusalem: AEdificabunt filij peregrinorum muros tuos. Siue ad militantem, siue ad triumphantem referas Hierusalem, locus est optimus, atq; significans quantum ex huius sæculi peregrinatione vtilitatis elicitur. Filij peregrinorum in Hebraica phrasi dicuntur qui verè peregrinos se reputant. Et hi sunt qui militantis Ecclesiæ muros ædificant, quiq; triumphantis sedes adimplent. Et sanctus Iob hæc notabilia verba, magnæq; consolationis peregrinis dicit: Lapidem caliginis, & vmbram mortis diuidit torrens à populo peregrinante. Ecquis est hic torrens, nisi ille, de quo dicitur: Torrente voluptatis tuæ potabis eos? Torrẽs
8 hic sitim extinguit, & voluptate afficit non omnes sine discrimine: sed populũ peregrinantem. Hic populus diuisus est ab vmbra mortis, nempe ab inferno liberatur, & á petra caliginis, scilicet, Sathana. *Isai. 60.* *Iob. 28.*

Vocauit seruos suos, & tradidit illis bona sua. Bona (inquit) sua, & non aliena. O quot in hoc sæculo testantur, & in hæredes suos bona non sua, sed aliena diuidunt, quæ illicitis vsuris, contractibusq; acquisierunt. O infœlix auare, si cum sedens domi tuæ in Italia, Flãdria, Galliaq; furatus fueris quando obieris, peccata, quæ diuitias istas acquirens commisisti, simul cum ipsis diuitijs inter hæredes tuos esses diuisurus, ità vt diuitiarũ expers, culparũ etiã reddereris immunis, quãuis magnũ crudelitatis esset genus aliqua tamẽ cõsolatione permulceri posses. Verũ væ, & mil
9 lies vç tibi, nã filij tui diuitijs delectabũtur, tu verò infœlix tecũ peccata portabis, & propterea in perpetuos inferni cruciatus deruderis. Et quanuis hç diuitiç iure paratç essent, tuçq;, illas filijs tuis relinquens eis superbiẽdi, turpitudines admittẽdi, & in alias cõplures ærũnas incidendi occasionẽ relinqueres. Vnũ ex ijs, quæ Dauid inter bonos, & malos dixit intercesse, hoc est, quòd de malis dicit: De abscõditis tuis adimpletus est venter eorum. Saturati sunt filijs: & diuiserũt reliquias suas paruulis suis. Idest, quãdiu viuũt totã curã suã in bonis tẽporalibus adquirẽdis adhibẽt. Quodsi tu dñe illis multas diuitias cõcedis, liberosq; habere permittis, quib⁹ post mortẽ illa bona relinquãt, beatos se ducũt neq; alicuius rei cœlestis recordantur. Filios suos solum locuple-

Psal. 16.

tare

tare conantur, & quamuis magni peccatores ſint, nihil hoc ſua in- 10
tereſſe credunt. Ego autem in iuſtitia apparebo conſpectui tuo. Hoc eſt, magna animi cõtentione curabo iuſtitia pollere, & in tuo diuino cõſpectu illa ornatus apparere. Nolo tẽporaliũ rerũ ſaturitatẽ, ſed ſatiabor cũ apparuerit gloria tua. Atquerat quiſpiã: quare loquẽs hic S. Propheta de bonis tẽporalibus dicit: De abſcõditis tuis? Dico eũ hoc loquẽdi modo tẽporaliũ rerũ vilita-
Simile. tẽ ſignificare voluiſſe. Ingrederis magnatis alicuius domũ aulã q; ſpecioſiſsimis tapetibus ornatã vides. Interiuſq; introiẽs cono pæa, lectoſq; aureis, & ſericis lodicib⁹ cõpoſitos vides, abaceſq; aureis, atq; argẽteis vaſis refertos perſpicis, quibus eximia illius domini poteſtas, ac magnitudo demõſtratur. Quodſi quęras: nũ quid in hac domo nõ ſunt aliqua vilia, quæ ipſius miniſterio de-
ſeruiãt? Nõne ſunt lebetes, ſartagines, verua, & alia huius gene- 11
ris? Sũt vtiq;, verum iſtæc vilia abſcõdita in culinis, & angulis deliteſcũt. Pretioſiſsima quæq; in omniũ cõſpectu ſunt poſita: vilia autẽ recõdita ſunt. Sic vult Deus domi tuæ fieri, virtutes, ſcilicet, in omniũ cõſpectu eſſe, atq; omnibus perſpici, vnęſque aliis proximis ſuis perhibere virtutis exẽplũ. In omnibuſq; charitatẽ, miſericordiã, ſobrietatẽ, caſtitatẽ, humilitatẽ, patientiam. atq; alia ſpiritalia dona cupit illuceſcere. Aurum verò, argẽtũ, ac margaritas, quę ob ipſorũ vilitatẽ ſunt ſtercora domus Dei in terræ venis voluit deliteſcere atq; in marinis cõchis abſcõdi, vbi non apparerent. Dicitq; Dauid: Attẽde Dñe quales ſint hi, qui terrenis rebus, quas tu, quia viles ſunt, abſcodiſti, & in abyſſis in cluſiſti, ne tuorũ oculos offendant, deſideria ſua curãt adimple-
Matth. 7. re. De abſcõditis tuis adimpletus eſt vẽter eorum. Ideoq; dicit: 12
Domine à paucis de terra diuide eos in vita eorum. Pauci dicuntur iuſtitiã Dominus dixit: Arcta via, eſt, quæ ducit ad vitã, & pauci ſunt, qui inueniunt eam. Precaturque Dauid Deum, vt ab eis auaros ſegreget: quia inhumanitatibus ſuis, impijſque exemplis iuſtos maxime lædunt. Curate igitur fratres filios veſtros virtutum diuites relinquere, nec ſoliciti ſitis, vt eos temporalibus bonis locupletetis, ſiquidem cœli viam tantopere impediunt.

Dicit vlterius Sanctum Euangelium hunc Dominum inter ſeruos ſuos talenta diuiſiſſe. *Et vni dedit quinque talenta: alij autem duo.* Conſiderandum eſt Sanctum Euangelium non dicere,

hos

13 hos seruos de domino suo fuisse conquestos, aut murmurasse, quanuis vnus quinque alter autem duo talenta percepit. Vnde vos discere oportet, ne contradicatis, sed contenti sitis omnibus quæ Deus vobis facit, cum omnia infinita Sapientia disponat: O homo (ait Diuus Paulus) tu quis es, qui respondeas Deo. *Rom. 9.* Nunquid dicit figmentum ei, qui se fingit: quid me feciſti sic? Et addit. *Vnicuique secundum propriam virtutem*. In quo significatur, quanuis Deus suos prædestinauit ad bona eorum opera non respiciens: ad officia tamen eos elegisse respiciendo ea, quę in illis præuidit. Dicitq; D. Augusti. Deum nõ ad virtutes solùm, sed ad vitia etiã respexisse: quia in eis aliqua vidit, quæ licet mala essent, signa tamẽ erãt, ex quibus colligi posset, illos ad munera exercenda idoneos esse. *Aug. in Exod.* Sicut elegit Moysem, qui cũ videret
14 Aegyptiũ percutientẽ quendã de Hebręis, percussum abscõdit sabulo. Iterumq; inter duos Hebræos rixantes pacem inserere voluit. Quãuis in illo homicidio peccauit, aduertit Deus hominem tam pręstanti pectore præcellentem ad suos defendendos, & in pace componendos, populo ducẽdo idoneum esse. Perspicienſq; in B. Paulo zelum ardẽtissimum, quo legem suã defendens Christianos insectabatur, vidit hunc ad fidem conuersum maximum sancti Euangelij zelatorem, feruidissimũq; fore, sicut postea fuit. Sicut agricola videns agrũ oleastris maximis plenum, aliumq; carduis repletum, dicit inter se: Alter eorũ oliueto: alter verò segetibus esset aptissimus, si excolerentur. O mirabilẽ doctrinam, quam nos summus mundi magister erudiuit, talenta in seruos suos secundum propriam virtutem diuidẽs, ideſt
15 iuxta vniuscuiusq; dispositionem, & ingenium distribuens. Super quo valde notandũ est, quòd si cũm eo qui aliquẽ ad munus exercendũ eligit, Deus sit, qui ei sufficientiã ad illud exequedũ cõferre potest, sicuti reuerã facit, vt colligitur ex illis verbis. D. Pauli dicẽtis: Idoneos nos fecit ministros noui testamẽti, ideſt, in suos ministros nos Deus elegit, necessariãq; tam sancto ministerio sufficientiam nobis contulit, tamen quem eligit, cõsiderat vtrum habilis sit illi muneri suscipiendo: quomodo homines Ecclesiasticis, aut sæcularibus dignitatibus sine delectu quosdã perficere audent, non considerantes, vtrùm requisitis cõditionibus polleant, cum ipsi nullam eis sufficientiam conferre valeãt? Operniciosam iniquitatem. Cõtra hos, inquit, D. Augustinus: *Simile* *2. Cor. 3.* *Augusti. in Ep. 29. to. 2.*

Quis

Cant. 1. Quis ferat, ſiquis diuitem alligat ad ſedē honoris Eccleſiæ cōtē 16
Anſel. pto paupere inſtructiore, & ſanctiore? Sponſus in Cāticis dicit
Tho. 2. 2. q. ſpōſæ: Oculi tui columbarum. Cur oculos colūbarum in ſpon-
63. art. 2. ad ſa cōmendat? Reſpōdet D. Anſelmus: quoniā inter alia ſemper
3. colūba eligit meliora grana. Tu etiam ex omnibus ſatis in agro
Tho. 2. 2. q. Eccleſiæ, elige ſelectiores, nō peiores. Et ita dicit B. Thom. licet
185. art. 3. in foro cōtentioſo ſufficiat, q̄ electus ſit bonus: in foro tamē con
in corp. ſciētiæ requiritur, q̄ ſit optimus: vel ſimpliciter, vel in ordine ad
1. Tim. 3. bonū cōmune. Et de electo dicit alibi, requiri in illo, q̄ nihil in ſe
Tit. 1. inueniat,, per quod illicitū ei reddatur aſſumere prę lationis offi
ciū. Quod cōſonat doctrinæ B. Pauli dicentis: Oportet Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe. Et alibi, Oportet, inquit, Epiſcopum ſine crimine eſſe: ſed hoſpitalem, benignum, ſobrium. Vbi alij tranſtulerunt: prudentem. Quæ eſt valde neceſſaria cōditio 17
in eo, qui alios recturus eſt. Nulla hominū lingua ſatis explicari queunt damna, quæ rebus publicis indè proueniunt, quòd in electionibus hæc iuſtitia non ſeruatur. Elegit Bacchides viros
1. Mach. 9. impios, & conſtituit eos dominos regionis. Ecquid ex horū gubernatione ſubſecutum eſt? Attendite quid ſacer textus dicat: Facta eſt magna tribulatio in Iſrael qualis nō fuit ex die, qua nō
Prou. 28. eſt viſus propheta in Iſrael. Et in Prouerbijs dicitur: Regnātib⁹
Eccleſi. 10. impijs ruina hominum. Et in eccleſiaſtico: Rex inſipiens perdet populū ſuū. Per viſcera miſericordiæ Dei noſtri fratres dilectiſ ſimi vos quāta animi cōtentione poſſum, deprecor, vt in electio
Simile. nibus veſtris omnē paſſionē, affectionē q̄; diligētiſsimè fugiatis neq; animabus veſtris tā graue onus imponatis. Quis vnquā colūnas ædificij maximi, atq; pretioſiſsimi ex putridiſsimis lignis 18
deinduſtria fecit? Domus pretioſiſsima, in qua habitat rex cœlorū, eſt Eccleſia. Cauete ergo ne colūnas, hoc eſt, prælatos, & gubernatores extruatis homines corruptis moribus infectos: cūcta nāq; dāna, quæ ex iſtis colūnis prouenerint, ſuper cōſciētias veſtras corruēt. Quāobrē ante electiones diuinū ſpiritū conſulite,
Iudi. 1. rogātes, vt vos illuminet, quò diuinæ ipſius volūtati cōformari noueritis. Ita fecerūt filij Iſrael. Qui poſt mortē ſancti Ioſue cō ſuluerūt Dñm dicētes: Quis aſcēdet ante nos cōtra Chananæū, & erit dux belli? Et obſeruate quātum Deo fuerit grata hęc conſultatio: ob eam enim tanta animi præſtantia, & fortitudine inſignem à Deo ducem obtinuerunt, vt terram Chananæorum tradi-

19 tradiderit in manus eius. Sequitur enim ibi: Iudas ascendit, & ecce tradidi terram in manus eius. Dicite mihi, obsecro, cur tã crebrò vincimur? cur Respublicæ langueſcunt? cur ſubditos plerũque deteriores fieri conſpicimus? Certè quia electores, Dei obliti potiùs cõmodum, carnemque ſuam, quàm Deum conſulunt.

Poſt multum vero temporis venit Dominus ſeruorum illorum, & poſuit rationem cum eis. Vbi nos legimus apud Iſaiam: Ecce dies Dominiveniet crudelis: alia trãſlatio habet: Ecce dies Domini venit crudelis. Et ſic eſt in contex. Græco, & in paraphraſi Chaldaica. Et ſic etiam legit Beatus Hieronymus. In hoc verbo, venit, duo ſignificantur. Alterum eſt: diem illum adeò certum fore, quaſi iam eſſet tranſactus. Alterum eſt: illius aduentum adeò citum, breuemq; fore, vt à ſacra Scriptura iã præteriiſſe dicatur. Quod 20 cùm ita ſit, quomodo dicit hic ſumma veritas, ſe poſt multũ tẽporis à ſeruis ſuis rationẽ exacturum eſſe venturũ. Dico quãuis poſtquam rationis vſum pertingimus, vnum tantum diem viueremus, illum vnum multum temporis poſſe vocari, quia in illo multum mereri poſſumus, magnaque in diuino conſpectu præmia cœleſti adiuti auxilio adipiſci valemus. Quod ſi ita nõ eſſet quodammodo homo de fortuna ſua conqueri poſſe videretur, quia cùm Deus elephanti, coruo, aliiſque brutis oblongam vitã conceſſerit, ipſi tam excellenti creaturæ, in quo ſapientiam ſuã oſtendere voluit, cùm dulciùs vita fruitur, eã abſcindat. At noluit Dominus tam liberali manu hominẽ multis donare, quàm alia animantia, vt excellẽtiori portione, ſcilicet, ratione, prudẽtiaque vtendi occaſionem haberet: non quidẽ ad corporalia, ſed 21 ad ſpiritalia perquirenda. Et quanuis hic ob prædictam cauſam hominis vita longum tempus ad merẽdum vocetur, in alijs quã plurimis locis ſacra pagina humanæ vitæ breuitatem exaggerat, vt homo illius ſit parcus, nec eam inſipienter expendat. Diuus Paulus dicit: Redimentes tempus, quoniam dies mali ſunt. *Epheſ. 5.* Id eſt, ne punctum quidem temporis amittatis, ſed illius parciſſimi eſtote, dies enim nimis laborioſi ſunt. Stultus eſſet, qui aſſem tantum modo poſſidens illo magnum conuiuium vellet extruere. Omnes ſumus pauperes vitæ. Et ita dicit Iob: Homo natus de muliere breui viuens tempore. Et iterũ: Breues, inquit, dies hominis ſunt. Nos autem adeò inſenſati ſumus, vt vitam acſi illius locupletiſſimi eſſemus, liberaliſſimè conſumamus: verum nul-

Iſai. 13.

Iob. 13.

Iob. 14.

Iius rei tam prodigi sumus, quam modicæ vitæ, quam viuimus. 22
Pecuniã custodimus, fundos diligenter excolimus, breuissimæ verò vitæ prodigi sumus. Qua si sapienter vti vellemus, illã ex
Sap. 4. breui longam facere possemus. Sic enim in libro sapientiæ de iusto dicitur: Consummatus in breui expleuit tẽpora multa. Mul
Gene. 24. ti diutius vixerunt, quã Abraham: de quo tamen dicitur in Genesi: Abraham senex erat, dierumq; multorum. Quod de nullo eorum, qui eum præcesserant, dictũ est, quanuis multò plures annos, quam ille, vixerunt, cùm nonnulli nongentos annos vixerint: quia sanctus hic Patriarcha breues dies, quos vixit, sapienter, & in feruenti Dei ministerio nouit expendere, & sic pauci eius dies pretiosiores in Dei conspectu, quam multi aliorum extiterunt. Acceleremus igitur dilectissimi fratres & talẽtis nobis à Deo concessis, diligentissime æternam salutem negotiemur. 23
Et quod vitæ deficit, diligentia suppleamus.

Etiam Dñs dicit, P*ost multum verò temporis*: propter multa beneficia, quæ in nos confert, & propter multas indulgentias, & auxilia, quibus nos quandiu in hac vita breuissima viuimus, afficit. Estq; valde notandũ Deum solere tẽpus, in quo hominibus be-
Thren. 1. neficia facit, annumerare, vt si ipsi ingrati fuerim⁹, illius rationẽ á nobis exigens acerrime puniat. In threnis ait Hierusalẽ. Vocauit aduersum me tẽpus. Quid est, aduersus Hierusalẽ tẽpus vocari, nisi eã secũdũ tẽpus, in quo á Deo beneficia susceperat, & iuxta beneficiorũ magnitudinẽ ob ipsius ingratitudinẽ puniri? Si enim B. Paulus numerat tẽpus, quo ob vnũ populũ fleuerat, di-
Act. 10. cens: Propter quod vigilate memoria retinẽtes quoniã per triẽniũ non cessaui nocte, ac die cũ lachrymis monere vnũquenque
24 vestrũ, quare non dicemus Deũ tempus, in quo in nos beneficia confert, annumerare, sicut etiã solet tẽpus, quo nos flagellat, numerare, vt postea maioribus nos præmijs afficiat? Quamobrem
Psal. 89. dicunt Iusti, vt affirmat Dauid. Lętati sumus pro diebus, quibus
Ezech. 4. nos humiliasti, annis, quibus vidimus mala: Et per Ezechielem Prophetam dicit ipse Deus. Pro anno diem, inquam, pro anno dedi tibi: Attendite quæso quo pacto repetitione captet attentionem dicens: diẽ pro anno, vt doceat quomne tẽpus signat, vt deinde puniat, vel præmijs afficiat. O si hęc semper ante oculos gereremus, quantã nobis in animis impressionẽ facerẽt. Vellẽ etiam vos animaduertere, longe dissimillimam esse rationem,

quam

25 quam Dominus in futuro sæculo ab œconomis suis exigit, illi, quam domini huius sæculi à seruis suis, postulant. Nam in humanis rationibus, qui plura recepit, pluribusque domini sui bonis vsus est, hic maiorem reddituros est rationem, & plus habet, de quo illam reddere debeat. At in ratione Deo reddenda vice versa fit: nam qui magis Dei bonis vtitur, minorem habet reddendam rationem. Itaque iusti, qui à Deo multa bona susceperunt, & ex eis fructum perceperunt, minus habent, cuius rationem reddere teneantur: peccatores verò illam arctissimam reddent, quia Dei bonis vti noluerunt. Et ita dicitur in Apocalypsi: Beati, qui lauant stolas suas in sanguine Agni, vt sit potestas eorum *Apoc. 22.*
in ligno vitæ, & per portas intrent ciuitatem. Hoc est, beati qui
Agni sacratissimi Iesu Christi diuitijs, ac meritis vti sciunt: hi
26 enim per sacratissima ipsius vulnera quasi per portas ad cœlestem Hierusalem ingredientur.

Et sic vnicuique horum fidelium seruorum, qui talentis sibi commissis vti nouerũt, illisque alia lucrati sunt, dicit hic munificentissimus Dominus: *Euge serue bone, & fidelis. &c*, intra in gaudiũ Dñi tui. Vulgo dici solet, cũ quis lætatur, gaudiũ in eius cor ingredi: hic autẽ dicitur homo, & eius cor in domini sui gaudiũ introire: nã gaudia huius sæculi tam modica sunt, vt ea humanũ cor capere possit, neq; illis impleatur. Cõsolationes autẽ, & gaudia cœlestia nequaquam homo capere potest, sed ipse in illa sic introibit, vt vndiq; submergatur in eis. Perpendite etiã, idem, quod Deũ beatificat, scilicet, ipsius essentiã, idẽ (inquam) Angelos, atq; homines beatificare. Ideoq; hic Dñs dicit: Intra in gau-
27 diũ Dñi tui: nã in ipso, quo Deus gaudet, omnes beatorũ spiritus congaudẽt. O admirabilẽ iustorũ dignitatẽ. Ecquis vel marmorei cordis hæc audiẽs mille vitas offerre non exoptet, si tot haberet, vt tantã hanc fœlicitatem cõsequatur? Qui vnũ talentum accepit, dixit Dño suo se ne illud amitteret, in suffossa terra abscõdisse. Hæc excusatio in eo videtur inniti, quod non quinq; sicut alius talenta, sed vnũ tantũ acceperat, vidẽs se tã parum habere substãtiæ, ne illud amitteret, noluit negociari. Dñs autem hanc excusationẽ non accepit. In quo nos docuit singulos, etsi parũ substãtię modicaq; talẽta susceperint, in domo Dei diligenter negotiari debere, nec excusari posse dicendo separũ habere substantiæ ad tantum, tamq; sublime mercimoniũ cõpa-

randum. Maximum malum est ò peccator, talentum, quod tibi 28
Deus commisit, quo sibi seruires, te sub pedibus posuisse, & sub
terra peccatorū tuorū illud abscondisse volentem, vt salus, inge
nium, diuitiæ, sapientia, omniaq;, quæ á Deo recepisti, corpo-
ris tui terræ deseruiāt. Etenim hoc est talentum in subfossa terra
abscondi, videlicet, terrenis voluptatibus inseruire. O quātope-
Ezech. 16. re de hoc Ezechiel Propheta Dei nomine queritur, dicens: Per
fecta eras in decore meo, quem posueram super te, & habens fi-
duciam in pulchritudine tua fornicata es in nomine tuo. Et tuli
sti vasa decoris tui de auro meo, & argento meo, quæ dedi tibi:
& fecisti tibi imagines, & fornicata es in eis. Ecce, ego extēdam
manum meam super te, & auferam iustificationem tuam, id est,
remedium, ac tempus, quo iustificari posses. Et dabo te in ma-
nus odientium te. Væ, væ tibi, ait Dominus Deus. O terribilia 29
verba. Ecquis non stupet audiens supplicia, quibus Deus com-
minatur peccatores armis, ipsi bellū inferentes, quæ illis Deus
concessit, vt aduersarijs suis bellum inferrēt? Nimis longū esset
diffuse recenseri pœnas, quas sacer contextus ibidē refert. Qua-
rū vna est, iustificationis ablatio, quod idem est, ac præcipere,
vt ab eo talentum auferatur, qui illud abscondit. Qua pœna, om
nes peccatores in hora mortis afficiuntur, scilicet, ĩeriles relin-
quuntur, ineptique, ne vllo vnquam tempore pœnitentiam fa-
ciāt. Negligentiam igitur, dilectissimi fratres, qua circa hoc huc
vsque vsi fuistis amarissimis lachrymis lamentamini, talentoq;
suscepto vtimini, veram agentes pœnitentiam, priùs quàm à
vobis auferatur. Sicque Deus gratiam suam vobis conferet
qua cœlestis gloriæ beatitudo comparatur: ad 30
quam nos perducat Iesus Mariæ
filius, Amen.

IN

In eodem Communi Confessorum Pontificum Concio prima.

Nemo accendit lucernam, & in abscondito ponit eam, neque sub modio, &c. Luc. 11.

ISAIAS Propheta exhortans Hebræos vt in fide atque obedientia Dei conseruarẽtur, dicebat eis: Audite me, qui sequimini quod iustum est, & quæritis Dominum. Attendite ad petram, vnde scissi estis, & ad cauernam laci, de qua præscissi estis. Attendite ad Abraham Patrẽ vestrum, & ad Saram, quæ peperit vos. His verbis sanctus Propheta eos ad patris eorum Abrahæ fidem, & obedientiam, matrisque Saræ synceritatẽ, ac sanctimoniam imitandam incitare conabatur. Vnde egregia similitudine vocat Abraham petram propter fidei firmitatem, & obedientiam singularem. Beatus Ioannes dicit in Apocalypsi: Structura muri ciuitatis sanctę Hierusalem cœlestis erat ex lapide Iaspide, & fundamẽta muri ciuitatis omni lapide pretioso erat ornata. Hi lapides pretiosi sunt iusti, quorum vnus ex præcipuis est Abraham. Ideoq; hic petra vocatur. Quasi Hebræis diceret: Cauete, ne similes sitis lateribus, ex terra & aqua humanarum voluptatũ, cupiditatũque compositis, qui per laterẽ illũ figurati sunt, de quo dixit Deus Ezechieli Prophetæ: Sume tibi laterem & scribes in eo ciuitatem Hierusalem, & ordinabis aduersus eam obsidionẽ. Quasi diceret: Hebræus peruersus non est lapis pretiosus excissus ab Abraham dignus, qui in cœlesti ædificatione collocetur: sed terreus later perpetuo bello in inferno deuastandus, & conterẽdus. Magnam vtiq; habet efficaciã, piũ viri sancti exemplũ, si quidẽ sanctus Isaias homines pio Abrahæ exẽplo, qui tot ab illinc annos præterierat, ad virtutem cõcitare conabatur. Cumq; præsentibus magis quàm absentibus moueamur, hinc infertur, bona opera, quæ homines ab alijs hominibus fieri proprijs oculis

Isa. 51.

Apoc. 21.

Ezech. 4.

lis iuſtificetur, maximè illos commouere. Ideo non ſolũ vult Deus quenquam interius eſſe iuſtũ, ſed etiam iuſtitiam aſpectu, exterioribuſq; operibus præcipit patefieri. Et ita dicebat D. Paulus: Spero autẽ quòd cognoſcitis, quia nos non ſumus reprobi. Ex quo apparet, ſanctos Apoſtolos talia opera exterius facere conſueuiſſe, taliaq; virtutis exempla præſtitiſſe, ex quibus, tanquã ex euidentiſsimo teſtimonio colligi, atq; etiam intelligi poſſet, eos reprobos non eſſe. Eſtq; notandum hic aliam tranſlationem habere: ſpero autẽ, quòd cognoſcetis, quòd nõ ſumus reprobi. Et ſic eſt in contex. Græco: & ſic legit etiã B. Ambroſius. In qua temporũ, cognoſcitis, ſcilicet, & cognoſcetis, varietate illorum cæleſtiũ virorũ perſeuerãtia in ipſorum operibus, pioq; exemplo ſignificatur. Idemq; ſanctus Apoſtolus Chriſtianos facere præcipiebat, dicens: Modeſtia veſtra nota ſit omnibus hominibus. Nõ dicit: Vni, vel alteri, nota ſit modeſtia veſtra, ſed omnibus hominibus. Et D. Thomas ait: Ad modeſtiam ſpectat gubernare omnes hominis greſſus, & corporis motus, vt interiùs, & exteriùs ſanctus exiſtat. Et iterũ ipſe Apoſtolus: Induite, inquit, vos ſicut electi Dei, ſancti, & dilecti, modeſtiam. Quaſi dicat: Licet infideles exterioribus ſenſibus diſſolutos, publiceque peccare videatis: vos tamen tanquam electi, atque dilecti Dei inſignia ſeruorum eius accipite, & ea vos ſuperinduite. In omnibus mẽbris veſtris illuceſcat modeſtia. Ob hoc ſponſus ſponſam commẽdabat in Cãticis, dicẽs: Odor veſtimẽtorũ tuorũ, ſicut odor thuris, vbi per veſtimẽta, corporis mẽbra poſſunt intelligi, quæ ſunt animæ veſtimẽta, ſicut ait Iob his verbis: Pelle, & carnibus veſtiſti me. Et omnia eius mẽbra, quę ſunt animę indumẽta erãt ſicut odor thuris, quia in illis omnib⁹ modeſtia relucebat. Et vbi nobis S. Apoſtolus modeſtiã commẽdat: præcipit etiam, vt viſcera miſericordię, benignitatem, humilitatẽ, patiẽtiam, aliaſq; virtutes induamur. Et virtutes illas indumenta vocans ſignificauit, illa etiam exterius oſtendi debere.

2. Cor. 13. 4

Philip. 4. 5

D. Tho. 2. 2. q. 168. arti. 1. Coloſſ. 3.

Iob. 10. 6

Hanc cœleſtẽ doctrinã diuinus magiſter noſter in hodierna ſancti Euangelij lectione confirmat, dicẽs: *Nemo accendit lucernã & in abſcondito ponit, ſed ſuper candelabrum, vt qui ingrediuntur, lumẽ videãt.* In quibus verbis nos ita bona opera facere præcipit, vt proximis noſtris luci ſint, magnoq; pietatis exemplo. Lucerna ſignificat bonũ op⁹. Et ita dicit B. Gregorius: Lucernas quippe

Grego. homil. 5. ſup. Lucam

ardentes

7 ardentes in manibus tenemus, cùm per bona opera proximis no
ſtris lucis exempla monſtramus. Per lucē verò diuina gratia de-
ſignatur. Vnde in libro Iob, poſt quā de ſingularibus Dei inuē-
tionibus dictum eſt, additur: Ecce hæc omnia operatur, vt reuo
cet animas eorum à corruptione, & illuminet in luce viuentiū. Iob. 33
Lux viuentium eſt gloria. Nam hæc corporea lux eſt viuorum,
atque mortuorum lux, iuſtorum, ſcilicet, peccatorumq; cōmu
nis. Ideò hic non fit ſermo de hac luce, ſed de gratia, quæ ſolis iu
ſtis illucescit, ſolorumque viuentium lux eſt. Quæ ob triplicem
rationē lux appellatur. Primo, quia animi oculos illuminat, at-
que clarificat. Et ita dixit Dominus per Iſaiam Prophetam. 54.
c. & eſt apud B. Ioānem: Vnctio eius docebat vos. Deque ijs, qui 1. Ioan. 2.
ſine gratia atque in peccato commorantur, dicit Sophonias Pro Sopho. 1.
8 pheta: Ambulabunt vt cæci, quia Domino peccauerunt. Vna Exod. 10.
ex plagis, quas Deus immiſit in Aegyptios, fuerūt horribiles te-
nebræ. Mirabileq; fuit, q̄ filijs Iſrael cū Aegyptijs cōmorātib⁹,
vbicūq; habitabāt filij Iſrael, lux erat. Illa erat quædā figura mi
litantis Eccleſiæ, in qua iuſti peccatoribus admiſti morantur: iu-
ſtique in luce, peccatores autem in tenebris ſunt. Contemplami
ni dimidium huius templi lucidum, dimidiū verò eſſe tenebro
ſum, & vtrobiq; homines eſſe. Hoc intervtroſq; intereſſet, quòd
in lucido commorantes non viderent eos, qui eſſent in obſcuro
ſed ſemetipſos inuicem intuerentur: homines verò in obſcuro
delitētes nō ſe quidē, ſocioſue ſuos, ſed alios, qui in lucido ſunt
apertè viderent. O quā verè hoc inter iuſtos, ac peccatores inter
eſt. Peccator in tenebris exiſtēs, neq; ſe, neque ſocios ſuos videt.
9 Eſt cōcubinarius cū alijs ſibi ſimilib⁹ cōuerſans, neq; ſua horribi
lia peccata, irā, paſsionē, aliaq; innumera mala in ſe, neq; in ſo-
cijs ſuis animaduertit, videſ autē ſeruū Dei iraſci, aut ridere ſta-
tim de illo detrahit, dicēs: Vidiſtis ne quomodo ſanct⁹ ridet, quo
modo ira excā deſcit? Itaq; ſua ingētia mala non animaduertēs
minimos quoſq; iuſtorū defect⁹ condēnat. O miſerrime, quia in
tenebris, & in vmbra mortis ſedes, temetipſum nō vidēs, aliosin
luce perſiſtētes cernis: profectò ſi ille tui ſimilis eſſet, hoc (credo)
nō di[illegible]res. Ē contra facit iuſtus, qui cū ſit in luce, defectus ſuos,
ſociorumque virtutes perſpicit: peccatores autem ſedentes in
tenebris non videt, neque de eorum ſceleribus perſcrutandis
rationem habet, ad detrahēdum, aut eos infamādos: ſed tātum,

vt, si potest, eis remedium adhibeat. Magnum est hoc argumentum ad iustos à peccatoribus distinguẽdos. Nam qui seruis Dei honorem detrahit, eosque imperfectos, & peccatores esse dicit, occasionem præbet, vt ipsemet tanquã Aegyptius in tenebris esse iudicetur. Secundò gratia dicitur lux, quia lux lętitiam gignit. Et ita dixit Tobias, quale gaudium mihi erit, quia lumẽ cęli non video? Maiorẽ autem lætitiam gratia in anima causatur. Et ita in Psalmo dicitur, oleum lætitiæ. Sicque alibi ipse Dauid dicit: Lux orta est iusto, & rectis corde lætitia.

Tob. 5.

Psal. 44.

Psal. 95.

Cùm igitur per lucernam bonum opus, & per lucem gratia designetur, ille lucernam accendit, qui bonũ opus facere curat in gratia persistens. O quã salubre erit animabus vestris, fratres dilectissimi, si prius quàm bona opera faciatis, per veram pœnitẽtiam Dei gratiam curetis adipisci. Scriptum est enim: Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & si tradidero corpus meum, ita vt ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Aurũ, & argentũ, quia pretiosa sunt metalla, etiam si in nummos versa non sint, pretium tamen non amittunt. Aes autem, vt vile est metallũ, & nisi ex illo numus fiat, nihil ferè pro paruo ære dabitur vobis. Si fragmentum lebetis acciperes, & in forũ pro eo aliquid empturus te conferres, ab omnibus irrideremini, nec aliquid eo emeres: quia nõ est moneta. Si verò in isto ære cuneus regius locaretur, & nummus efficeretur, valorẽ haberet. Sic opera nostra nõ aurea quidẽ vel argẽtea sunt, sed viliſsimi, atq; abiectiſsimi metalli, quia, vt ait Isaias: Facti sumꝰ, vt immundi omnes nos, & quasi pannus menstruatæ vniuersæ iustitię nostræ. Quicquid facere possumus, ex se non sufficit ad æternã beatitudinẽ comparandã. At si in hoc vili metallo cœlestis regis cuneus, quæ est diuina ipsius gratia, imprimatur, opera nostra acceptabilis moneta efficiũtur, quibus cęlorũ regnũ emere valeamus. Quod si quis quęrat, quomodo Dominus vnius tãtum lucernæ similitudinem adducit: nunquid ipse contẽtus est quòd vnum tantum bonum opus efficiamus? Non vtiq; sed potius dicit: Quodcunque facere potest manus tua, instãter operare: quia neque opus, neque ratio erunt apud inferos. Valdè perpendite illam dicere: Quodcunque facere potest manus tua, ne arbitremini eum leuiſsimo quoq; ministerio sibi exhibito esse contentum. Et sic vbi nos legimus in Psalmo: Veritatẽ requiret

Isai. 64.

Eccle. 9.

Psal. 30.

Dominus

13 Dominus: alij transtulerunt, veritates requirit Dominus. Et sic habet Græcus eó textus, & paraphrasis Chaldaica. In qua translationum varietate duo mysteria delitescunt. Alterum, Deum non esse contentum vna veritate, id est vno bono opere, sed multa exigere. Alterum verò, ipsum non solùm requirere, vt in posterum, & in futuro tempore bona opera faciamus, sed etiam vel le, vt de præsenti ea operemur. At vnius lucernæ similitudinem adduxit, quia vnum bonum opus in Dei gratia, & charitate homo perficiens ad alia multa facienda disponitur.

Dicensque, *Nemo accendit lucernã, &c.* vsque ibi, *Lumẽ videãt*, Admonet nos, ne bona opera nostra abscõdamus, sed illa palam faciamus, vt omnibus innotescant, sicq; nostro pio exemplo ad alia similia facienda concitentur. At, dicet quispiam: Hoc repu-
14 gnare videtur verbis illis, quæ alibi hæc eadẽ summa veritas dixit: scilicet, Attẽdite, ne iustitiam vestram faciatis coram homi nibus. Prius quàm dubio respondeatur, operæ pretiũ erit hæc verba explicari: sunt enim magnæ animarum nostrarum ædificationi. Nonnullæ sunt virtutes adeò excellentes, vt sacra pagina eis per hyperbolẽ totius sanctitatis, atq; iustitiæ nomẽ soleat attribuere: nõ quòd illę per se solę tota iustitia sint, sed quia alias virtutes secũ afferunt. Humilitas tanta, tamq; insignis est virtus vt cùm de illa Christus Redemptor noster loqueretur, recusanti glorioso Baptistæ illum baptizare dixerit: Sine modò: sic enim decet nos implere omnem iustitiam, id est, humilitatem. Omnẽ vtique iustitiam appellauit humilitatem: non quod illa per se sine charitate sanctitatis aliquid habeat: sed quia tam excellens
15 est, vt sola sine charitate esse nequeat: atque etiam, quia ad alias virtutes impetrandas est via. Et ita de amore proximi dicit Beatus Paulus: Qui diligit proximum, legem impleuit. Hoc dicit, quia adeò est excellens charitas proximi, vt si sit vera, & perfecta, sine Dei amore esse non possit, ipsaque reliqua legis præcepta faciat adimpleri. Sic eleemosynam erogare: veraque in proximos misericordia vt adeò est excellens, atque animam ad alia complura bona tãtopere disponit, vt hic à Domino absolute iustitia nuncupetur, dicente: Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, quasi ipsa esset tota iustitia iusti. Dicitur etiam iustitia, quia per eam disponitur homo, quamuis sit in lethali peccato, ad hoc, vt iustificetur. Et sic dixit san-

Matt. 6.

Matt. 3.

Rom. 13.

Dan. 4.

ſus Daniel Nabuchodonoſor Regi intelligens eum in Dei in 16
dignatione eſſe: Quamobrem rex conſilium meum placeat tibi
& peccata tua eleemoſynis redime: & iniquitates tuas miſericor
diis pauperum. Forſitan ignoſcet Deus delictis tuis. Dicitur
etiam iuſtitia, quia ſuperflua demit, iuſtaſque veſtes, ac diuitias
finit. Habes veſtem oblonga cauda, abſcindis caudam, eaque
pauperem induis, tunc veſtis remanet iuſta. Cum ſerpens proto
parentem noſtram Euam deceperit, mulieres eius caudam hære
ditario iure acquiſiſſe videntur, ſicque oblongas caudas in veſti-
bus gerere ſtudent. Has igitur caudas dominæ abſcindite, ve-
ſteſque iuſtæ manebunt. Non ſolum autem in veſtibus, ſed
Luc. 11. multò ſtudioſius etiam in diuitijs hoc ſeruare debetis, ita vt tan-
tummodo maneat neceſſarium, cũ ſumma veritas dicat: Quod
ſupereſt, date eleemoſynam. Dicitur etiam eleemoſyna iuſtitia, 17
Simile. quia iuſte non per affectionem, ſed per charitatem diuidi opor-
tet. Contingit, vrbis gubernatores fontem in ciuitatem indu-
cere, vt canalibus per diuerſa loca decurrat, ita vt monaſterijs,
hoſpitalibus, populoque deſeruiat. Si multum aquæ per vnum
illorum canalium decurrit, parum, aut nihil ſupererit, quod
in alios canales diſtribuatur. In diuitem, tanquam in fontem
multæ diuitiæ concurrunt, quæ ex diuinæ miſericordiæ ve-
nis procedunt. Hæc aqua tibi, ò diues, conceditur, vt eam in-
ter egenos diuidas. Et ita dicitur in Prouerbijs, Deriuẽtur fon-
tes tui foras, & in plateis aquas tuas diuide, ſit vena tua benedi-
cta. At ſi tota aqua per affectionis canalem exit, & in tuorum
propinquorum diuitum pilum deuenit, charitatis canalis, qui
in ſeruorum tuorum, clientumque pauperum pilum tendit, are 18
ſcet. Quod ſi tota aqua per affectionis canalem, exit, qui in diui-
tum clientum, famulorumque tuorum pilum ducitur, charitatis
canalis areſcit, quo pauperum alienorum neceſsitates ſubleuan-
dæ erant. O Charitatis canalis quam parum aquæ per te de-
fluit, quia homines affectione, vanitateque moti diuitias ſuas
cum propinquis amiciſque ſuis inordinatè conſumunt: vixque
illis remanet quid ob pietatem alienis valeant elargiri. Fra-
tres dilectiſsimi per illam ineffabilem charitatem, qua nos Deus
diligit, atque adiuuat, vos deprecor, ne ſic ſe res vlterius habeat:
ſed in bonorum veſtrorum diſtributione iuſtitiam obſeruetis,
quo eleemoſyna veſtra diuinæ ſit grata celſitudini, meritoque

iuſtitia

iuſtitia poſsit appellari. De hac iuſtitia loquitur Dominus cùm dicit, Videte, ne iuſtitiam veſtram faciatis coram hominibus. Quod vt ſuperius dicebamus, contradicere videtur his verbis, quæ hic Dominus dicit: Nemo accendit lucernam, & ponit eam ſub modio: &c. Verum idem Dominus hoc dubium ſoluit. Nã cum dixiſſet: Attendite, ne iuſtitiam veſtram faciatis coram hominibus: addidit, vt videamini ab eis. Ex quo apparet, hic malã tantummodo intentionem prohiberi, ne, ſcilicet, opera cum inanis gloriæ cupiditate fiant, ne illa deſtruantur, atque inania reddantur. Apponitur tibi in menſa catinus gerens (*vna pella de manjar blanco, aunque ſea todo pechugas de gallinas*) ſi tamen cibus hic eſt fumo infectus, amariſsimus eſt, nec illum edere potes. O quã excellens eſt quenquam, hoſpitale, aut monaſterium extruere, aut aliquod aliud charitatis opus efficere: at inanis gloriæ fumus illud perdidit, quia hoc, vt hominibus placeres, effeciſti. Tolle iſthinc cibos iſtos, illos quippe Deus nũquam edet. Itaq; ex prædictis liquet, valdè neceſſarium eſſe, vnos proximos ſuis optimis operibus publicè factis ob hunc tãtummodò finem, vt Deus propterea ab omnibus glorificetur, alios ad virtutem ardentibus animis concitare. *Simile.*

Eſtque valde notandum, hoc ſanctum Euangelium nobis à ſacra Matre Eccleſia in ſanctorum Confeſſorum Pontificum ſolennitatibus proponi, vt prælatos erudiat, eos magis, quam alios oportere alijs præſtare pietatis exemplum. Omnibus cõpertum eſt ſcandalum à quocunque perhibeatur, nimis perniciosum eſſe, illudque videntes valde inficere. Vnde quanuis ſancti Patres multa ſigna reprobationis aſsignarunt, vnum tamen ex præcipuis eſſe credo, quenquam non eſſe contentum iniquitatibus ſuis, ſed alios etiam ad peccandum inducere. In veteri lege decretum quoddam ſic habebat: Animam pro anima, dentem pro dẽte, oculũ pro oculo. Quid igitur pretij ſoluet, qui fuit in cauſa, vt proximus ſuus in inferno perpetuis cruciatibus torqueatur? Iuſtũ vtiq; Dei ſupplicium fuit, Pharaonẽ, q Hebræorũ pueros immaniter in fluuio ſubmergebat, cũ vniuerſo exercitu ſuo in mari rubro ſubmergi, indeq; in infernũ detrudi. Et David etiã iuſtè punitus fuit cũ eius filius Abſalõ ipſius vxores publice violauit, quia ipſe proximi ſui vxorem deturpauerat. Et in libro Iudicũ dixit Adonibezec, Septuaginta reges amputatis manuum *Exo. 21.* *Exo. 14.* *Iudi. 1.*

manuum, ac pedũ ſummitatibus colligebant ſub menſa mea ci- 22
borũ reliquias, ſicut feci, ita reddidit mihi Deus. Ecquid ex his omnibus ſequitur, niſi, eius, qui cauſa fuit, vt anima pretioſo Ieſu Chriſti ſanguine redẽpta Sathanæ traderetur, animam iuſto Dei iudicio ipſi Sathanæ eſſe tradendã, niſi veram egerit pœnitentiã? Quis igitur hęc audiens amodò nõ timebit proximis ſuis ſcandalum dare? At quanuis omnium ſcãdala nimis pernicioſa ſint, longè tamen prælatorum, principum, & concionatorũ ſcandala pernicioſiſsima ſunt. Cùm Dauid filium ſuum Abſalonem
2. Reg. 16. fugeret, occurrit ei viliſsimus quidam Semei, qui eum conuitijs inſectatus eſt: petentiq́ue militi facultatem occidendi illum, reſpondit Dauid: Ecce filius meus, qui egreſſus eſt de vtero meo, quærit animam meam, quanto magis hic filius Gemini maledicet mihi? Quaſi diceret: Quid mirũ ſi me alienus opprobrijs affi- 23
ciat, cùm proprius filius meus mihi mortem curet inferre? Et forſitan iniquus ille Semei ideò in regem auſus eſt exurgere, quia proprium eius filium ipſi bellum inferre perſpexit. Sic dicere poſſumus: Quid mirum ſi plebeij, ſæculareſq; homines peccata committant, cùm magnates, Eccleſiaſticiq́ue viri Deum offendant? Quantum maiorum ſcandalũ officiat, eo quòd minores magnopere mouet, humana lingua nequit explicari. Vbi nos le-
Iſai. 1. gimus in Iſaia: Principes tui infideles, in contextu Græco habetur: Principes tui rebelles. In quo ſignificantur principes Deo inobediẽtes muneri ſuo eſſe infideles: cùm enim minores ad bonum excitaturi eſſent, eos in malum inducũt. Quemadmodum igitur malum eorum exemplum pernicioſus eſt minorum ſcandalo, ſic bonũ ipſorum exemplum vtilius eſt. Ideò volens Deus 24
Oſe. 2. Iudæorum Synagogam reformare, dixit per Oſeã Prophetã, illam maximis ſupplicijs comminans: Auferat fornicationes ſuas à facie ſua, & adulteria ſua de medio vberum ſuorum, ne forte ſpoliem eam, & nudam ſtatuam eam, ſecundum diem natiuitatis ſuæ, & ponam eam, quaſi ſolitudinem, & ſtatuã eam, velut terrã inuiã: & interficiã eã ſiti. O quot pœnas, atq; ſupplicia hic Dñs accumulat. Valde neceſſariũ eſſe oportet, quod ſub tã terribilib⁹ pœnis præcipit. Senſus literalis hui⁹ ſentẽtiæ eſt, q̃ tũc Sy-
Auguſt. lib. 22. de ciuit. cap. 18. nagoga erat vnũ corpus myſticũ, ſicuti nũc eſt ſancta eccleſia, vt ait D. Auguſt. Vultus hui⁹ corporis ſunt eccleſiaſtici prælati, ſçculareſq; dñi, atq; magnates. Vbera aũt ſunt viri eruditi, & cõcionatores,

natores, qui doctrinæ ſuæ lacte populum alunt. Præcipiens igi-
25 tur Deus tanta cum exaggeratione, vt ſpiritales, corporaleſque idololatriæ, atque adulteria à facie, & vberibus tollerentur, præcipit, vt prælati, concionatores, atque magnates ſe ſe à ſceleribus abſtinerent, & præ cæteris optimum pietatis exemplum in Republica præbere curarent. Et hæc eſt, vt prædictũ eſt, cauſa, quare hæc ſancti Euangelij lectio in confeſſorum Pontificum ſolennitatibus decantatur. Atque etiam dicere poſſumus virum iuſtũ accenſam eſſe lucernam. Nam de ſancto Elia dicitur in eccleſiaſtico: Surrexit Elias Propheta quaſi ignis, & verbũ ipſius quaſi facula ardebat. Et de glorioſo Baptiſta dixit Chriſtus Redemptor noſter. Ille erat lucerna ardens, & lucẽs. Super quæ verba dicit Beatus Bernardus: Ardere, & non lucere parum eſt: lucere,
26 & non ardere vanum eſt: lucere verò & ardere perfectionis eſt. Ardere eſt bene operari: lucere, eſt docere, optimumque præſtare pietatis exemplum. Talis erat Diuus Ioannes, lucerna ardẽs, & lucẽs. Et de ſanctis quatuor myſterioſis animalibus dicit Ezechiel Propheta: Aſpectus eorum, quaſi carbonis ignis ardentis, & quaſi aſpectus lampadarum. Nonnullæ faces lychnum (*Elpa nilo*) craſſum, & ſtupeum, ceramque infectam, & immundam, nigramque habent. Et quanuis exterius mundæ, pulchræque ceræ operimentum habeant, non bene lucent, quia, vt quod latet interiùs eſt immundũ, lux fumo profilit adpiſta. Aliæ habent lychnum tenuẽ, mundaque cera, exactiſque filis ſunt confectæ, & hæ lucidæ, ac ſplendidæ ſunt. Sic accidit in hominibus: alij craſſum nimis lychnum, ſtupaque ariſtis plena confectũ habẽt:
27 id eſt cõſcientiam habent diuini timoris expertem, alienis ſumptibus aluntur, vſque ad altaria (vt aiunt) deprædantur, nec ideò ſcrupulo cruciantur. Cum igitur conſcientiæ lychnus, vitęq; cera tam corrupta, atque immunda ſit, qualem poterunt Reipublicæ lucem exhibere? Quicquid in illis videtur, ſcandali, malique odoris eſt fumus. Alij delicatè nent, conſcientiæque lychnum nimis tenuem habent. Ex his erat Diuus Paulus, qui dicebat: Gloria noſtra hæc eſt, teſtimonium conſcientiæ noſtræ. Simulque cum delicato, tenuique bonæ conſciẽtiæ lychno puriſſima ſunt cera confecti, quę eſt exterior vita, hiſq; optimis rebus ſplẽdidiſſimam lucem emittunt, qua vniuerſæ Reipublicæ illucęſcunt. Has igitur lucernas non abſcondi quidem, ſed ſuper dignitatum,

Eccle. 28. *Ioan. 5.* *Bernar.* *Ezech. 1.* *2. Cor. 1.*

tatum, publicorum q; munerum Reipublicæ candelabra locari 28
oportet. Nam: *Nemo accendit lucernam, & ponit eam ſub modio, ſed ſuper candelabrum, vt qui ingrediuntur, lumen videant.* Quod ita declarari poteſt. Quemadmodum, qui lucernã accẽdit, eam, vt in cã delabro ponat, accendit: ſic, quem Deus gratia ſua incendit, cuique virtutem, ac ſapientiam communicat, vult ſuper dignitatis candelabrum conſtitui, non autem improbum, & ignarum. Nõ dicit, vt ipſe ſe ponat, ſicuti lucerna non ſe in candelabro conſtituit. Vt enim ait Beatus Paulus: Neque quiſquam ſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron. Atque etiam Diuus Thomas ait, melius eſſe recuſare prælationem, ad quam aliquis eligitur, quàm ei conſentire, vel eam acceptare, dummodo non imponatur à ſuperiori neceſsitas. At electores quantum eſt ex ſe, meliorem tenentur eligere: magnamque diligentiam eos 29
oportet adhibere, vt munus publicum electus acceptet. Sicque illi multum merebuntur Reipublicæ commune bonum curantes, ipſeque apud Deum etiam multum gratiæ conſequetur munus illud ob ſolum diuinæ maieſtatis miniſterium, ſpiritaleque animarum emolumẽtum inuitus acceptans. Sicque optimi exempli ipſius luce ſubditi in virtute, gratiaque proficient, qua cœleſtis gloria comparatur: ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius, Amen.

Heb. 5.

Thomas Corinth. 5.

In eodem Communi Confeſſorum Pontificum Concio Secunda. 1

Lucerna corporis tui, eſt oculus tuus, &c.

Luc. 11.

GLorioſus Apoſtolus Petrus dicit: In fide omnes vnanimes, compatientes, fraternitatis amatores, miſericordes, modeſti, humiles: non reddentes malum pro malo, nec maledictum pro maledicto: ſed è contrario benedicentes. Verba vtique ſunt hæc tam ſancto Apoſtolo digna, Superque notan-

2. Petr. 3.

2 notãdum est, hic, vbi nos legimus: In fide omnes vnanimes, alia tranſlationẽ habere: in fine omnes vnanimes. Et ſic eſt in cõtex. Græco. In quo ſignificatur, nos omnes à fide doceri, vt in omnibus noſtris pijs operibus vnũ, & eundem finẽ cũcti expetamus, videlicet, vt vni Deo placeamus. Et ita in libro Ezechielis Prophetæ dicuntur iuſti, qui ab Angelo non ſunt percuſsi, ſignum Thau in frontibus habuiſſe. Idemque ſignum in frontibus impreſſum habebant iuſti, quos vidit Beatus Ioãnes, vt habetur in Apocalypſi. Vbi affirmat ſe vidiſſe Angelũ clamantem, & dicentem: Nolite nocere terræ, & mari, quoadusque ſignemus ſeruos Dei noſtri in frontibus eorũ. Et audiui numerum ſignatorum centũ quadraginta millia ſignati. Thau eſt vltima litera Hebraici Alphabeti, ſicut omega eſt vltima in Græco. Et quia ome-

3 ga eſt vltima litera in Græco Alphabeto, ideò Græci per eam finem ſignificare conſueſcunt. Vt in Apoc. Ego ſum Alpha, & omega, principium, & finis. Sic etiam inter Hebræos Thau ſignificat finem. Et ad hoc facit, quòd ipſa litera finem ſignificat. Nam, vt ait Diuus Hieronymus, omnes literæ Hebraicæ propriam habẽt ſignificationem. Iuſtoſq; omnes Thau in fontibus eſſe ſignatos, ſignificat, eos in omnibus operibus, quæ fecerunt Deum vltimum finem habuiſſe præ oculis, ob diuinum ipſius amorẽ cum ſancta intentione illa facientes.

Ezech. 9.

Apoc. 7.

Apoc. 1.

Hieron. in lib. de nomi. Hebr.

Idemq; nobis hic Dominus in his Euãgelicæ lectionis verbis præcipit, dicens: *Lucerna corporis tui, &c.* In quibus huiuſcemodi ſimilitudinem adhibet. Materiales oculi ſunt corporis lucerna, quia illud illuminãt: ſicq; oculis claris, lucidiſq; exiſtẽtibus cor-

4 pus operationes ſuas efficit, ſicut oportet, ſcribit, ambulat, laborat, &c. Quòd ſi oculi obſcuri, tenebroſiq; ſunt, nihil bene facit: totũ oblinit, ac perdit. Sic eſt in ſpiritalibus. Oculus eſt intẽtio iuxta ſanctorũ Patrũ, Gregorij, Auguſtini, ac Thomæ expoſitionẽ. Et D. Tho. dicit: Merito oculus vocatur intẽtio, quia cognitionẽ præſupponit: per quã ꝓponitur volũtati finis, ad quẽ mouet: ſicut oculo præuidem⁹, quòd tẽdere corporaliter debeam⁹. Quę intẽtio, ſi lucida, bonaq; fuerit, oĩa lucidè, beneq; fiẽt: dũmodo opera bona ſint, & in diuina gratia fiãt. Quod ſi intẽtio tenebroſa, malaq; eſt, bona opera perdit. Vel aliter. Quẽadmodũ oculꝰ eſt lucerna corporis: ſic aĩa noſtra fide, doctrinaq;, rerũque, quas fieri oportet, cognitione illuminata vitæ, operũq; noſtrorum

Gregor. lib. 28. moral. c. 13.

Auguſti. li. 4. contra Iul. li. c. 3. & in ſer. Dom. in monte. li. 2. cap. 21. de mo. 4.

D. Tho. 1. 2. q. 12. art. 1. ad. 1.

ſtrorum eſt oculus. Quæ cognitio, ſi ſimplex ac ſyncera eſt, om 5
nibus operibus noſtris illuceſcit: ſicque totum vitæ noſtræ cor-
pus lucidum, ac ſplendidum eſt.

Et addit Dominus dicens: *Vide ergo ne lumen quod in te eſt, tene*
bræ ſint. Id eſt, vide, vt bonas, ſynceraſque rerum opiniones ha-
beas. Vt enim dixit Iſaias Propheta: Væ, qui dicitis malum bo
Iſai. 5. num, & bonum malum? Et hæc ſyncera cognitio, *Sicut lucerna ful*
goris illuminabit te. Vbi alij tranſtulerunt: Erit lucidum totum, vt
cum lucerna fulgore illuminat te. Sic (ait) te ſyncera, puraq; co-
gnitio illuminabit. Huius duplicis ſententiæ (quò omnibus cla-
riùs innoteſcat) hic eſt ordo. Ex puro mentis oculo, pura quoq;
vita ſequitur. Ea deniq; vitæ puritas mētis oculū à quo profecta
eſt, magis purgat, & illuminat. Cauſę enim, vt aiunt philoſophi,
ſunt ſibi inuicem cauſæ: itaque mater filiam, filia matrem per- 6
ficit, & illuminat. Vt igitur priorem expoſitionem ſequamur,
iuxta quam nobis diuinus magiſter noſter præcipit, vt om-
nium operum noſtrorum lucida, bonaque ſit intentio, opor-
Luc. 21. tet nos ſcire, intentionis puritatem bonorum operum pre-
tium nimis adaugere. Reſpiciens Dominus Ieſus vidit eos, qui
mittebant munera ſua in gazophylacium diuites. Vidit autem
& quandam viduam pauperculam, mittentem ęra minuta duo,
& dixit: Vere dico vobis, quia vidua hæc pauper plus quàm om
Hilarius. nes miſit. Super quo dicit Beatus Hilarius: In hoc nos ſupernus
magiſter erudiuit, quanti bonam intentionem æſtimet, ſiquidē
frigida diuitum intentio fecit, ne eius numi aurei tāti apud Deū
valerent, quanti illius probæ viduæ minuta, quia illa feruida, &
deuota intentione obtulit. Itaque non ſolum mala intētio opus 7
Simile. perdit, ſed intentio etiam minus perfecta multum operi valoris,
ac pretij detrahit. Quod hac ſimilitudine clarius apparebit. Si
gemini bellatores magna hominum multitudine ſpectante in
campo arma conſererent, quorum alter regium oppugnat ho-
norem, alter verò eundem propugnat, Rexque bellatori ſuo ſi
victor euaderet, ingentia dona promitteret: nō eſt dubium, quin
hic eques omnes vires ſuas in victoria reportanda eſſet adhibi-
turus. Hoc autem ob diuerſos reſpectus facere poſſet. Poſſet
enim finem ſuum in proprio honore locare, conſiderans ſe pro-
pter illam victoriam inter fortiſsimos quoſque viros eſſe nume-
randum. Vel propter ingentis promiſsionis auiditatem id face-

re

8 re posset, aut, vt hostem suum, qui ipsum conatur occidere, vlciscatur: vel vt circunstantibus placeat. Vel etiã posset ad viriliter dimicandum fulciri ob regium honorem, cùm rex eũ intueatur, illumq; victorem exire desideret. Dicite, quaeso, si rex illius serui sui cor nosset, videretq; eum, cum ob illos omnes respectus dimicare posset, ob vnum ipsius honorem, amoremq; decertare, nunquid hoc non pluris æstimaret, quam, si ob vnum illorum finium pugnaret? Sic vtique: nisi forte iudicij, ac rationis expers esset.

Scitote igitur, fratres, de singulis nobis Sanctum Iob dixisse Militia est vita hominis super terram. In hac militia aduersus Apoc. 3.
Dęmonem cœlestis gloriæ regis hostem dimicamus. Hoc q; certamẽ tunc incipit cum rationis vsus illucescit. Vincẽtibus nobis cœlorũ regnum promittitur, magnæq; maiestatis in gloria sedes
9 pręparatur. Ipse nanque Deus dicit. Qui vicerit, dabo ei sedere mecum in throno meo. Hoc prælium coram omnibus sanctis, Angelisq; committitur. Adestq; supernus rex victoriam nostram vehementer exoptans. Qua propter maximè nos oportet fulciri, & pręstantissimè decertare. Animaduertendus est autẽ finis, quem nobis in hoc prælio proponimus. Continget enim nos ob vnum complurium finium dimicare. Aut propter promissionis auiditatem, aut, vt sanctis placeamus, & inter eos numeremur, aut, vt Dęmonem vlciscamur: aut propter solum cœlestis regis nos aspicientis, intentionesque nostras cognoscentis honorem. Ideoque quanuis quælibet prædictarum intentio in operibus licet haberi, non tamen est dubium, quin hæc vltima sit omnibus perfectior, Deoque gratior, & perinde maiori præ
10 mio afficienda, quam aliæ. Quamobrem omnibus his finibus depositis perfectiorem amplectamur: ne fontem pro riuulo, nec solem pro stellis, nec summum bonum pro peculiaribus dimittamus. Verum est ad hoc, vt quis tam simplici sit oculo, id est, tã pura intentione, in omnibus q; ob solum Dei amorẽ, atq; beneplacitum moueatur, oportere eum prius spe præmij excitari. Si Psalm. 118
cut fecit Dauid qui de se fatetur: Inclina aut cor meum ad faciendas iustificationes tuas in æternum propter retributionem: siue, vt Beatus Hieronymus vertit, propter æternam retributionem. Deincepsq; intentionem hanc perficere debet quo adusq; totius auiditatis extet immunis. Et ita dicit Diuus Bernardus: Bern.

Charitas mercenaria non est: & tamen sine mercede non est. 11
3. Reg. 21. Cum rex Achab flagitiosissimus esset, ita, vt de illo sacra scriptura dicat: Igitur non fuit alter talis sicut Achab: qui venundatus est, vt faceret malum in conspectu Domini: illum Deo per Eliam Prophetam comminante, scidit vestimenta sua, & operuit cilicio carnem suam, ieiunauitque, & dormiuit in sacco, & ambulauit demisso capite. Et factus est sermo Domini ad Eliã: Nonne vidisti humiliatum Achab coram me? quia igitur humiliatus est mei causa, non inducam malum in diebus eius. O benedictus, & glorificatus sit talis Deus: Omnes te Domine cœlestes Hierarchiæ collaudent: quia tantopere peccatorum pœnitentia mitigaris. Eia fratres, qui peccastis, & tantam hanc maiestatem offendistis, hunc regem imitamini, cilicijs operimini, ieiunate, in diuino eius conspectu hu- 12
miliamini, sicque eius furorem placabitis. At ex omnibus prædictis hæc verba perpendite: quia humiliatus est mei causa: quæ ad rem, de qua loquimur, valde conducunt: cùm Dominus intentionem, qua hic rex pœnitentiam egit, præ cæteris omnibus æstimet. Non vtique dicit, eum ob inferni timorem humiliatum fuisse, aut quia temporalia flagella timeret, sed, mei causa: quanuis in principio hæc illum ad pœnitentiam agendam commouerunt. Est etiam valde notandum quomodo (*separa Dios*) vt peccatorem pœnitentem prospiciat: Eliamque vocat, vt eum etiam videat tanquam rem sibi gratissimam. Non solum autem pœnitentiam, sed minimum quodque bonum opus, quod iusti faciunt, attentè considerat: sicut apparuit in glorioso Confessore Martino. 13
A quo cum pauper eleemosynam peteret, neque ille quicquam aliud præter pallium haberet, quo operiebatur (etenim miles erat) illud abscidit, mediumque pauperi erogauit. Illaque nocte ei Christus redemptor noster illo medio pallio coopertus apparuit dicens: Martinus adhuc catechumenus hac me veste contexit. Hoc (credo) clementissimus Iesus Angelis, qui eum comitabantur, dicebat, tanquam eos inuitans, vt ministerium illud sibi à seruo suo exhibitum aspicerent. Quanuis dimidium erat pallij, illud tamen Dominus integram vestem appellat, quia intentionem potius, quam vestem considerauit, sciebat enim eum si posset, integrum pallium fuisse daturum

Beati.

14 Beati, qui gratissimo huic Domino seruiunt, qui sic exhibita sibi ministeria nouit æstimare. Parum equidem dimidium illud pallij valebat, & tamen tot ab hinc annis de eo loquitur, eiusque memoria nunquam vsque ad mundi cõsummationem inter homines abolebit: in cœlo autem vsque ad æterna sæcula perdurabit. O vani sæculi amatores, quare hæc audientes non confundimini? Quot diuitias in illius ministerio expenditis, quæ postquam consumuntur, protinus obliuioni traduntur: dimidium autem pallij propter Deum datũ nulla vnquã delebit obliuio. Vt videatis, quid intersit inter eos, qui in Dei ministerio, & eos, qui in mundi seruitute temporalia bona consumunt. Ecquid hoc est Domine? Quam plurimi non vnum quidem pallium, sed multa etiam bona pauperibus erogarunt propter te,
15 nec tamen ea tanti æstimasti, nec illa tuis, sicut hoc dimidium pallij, tanquam rem tibi gratissimam ostendisti. Dico, illa bona non tanto cum affectu, & charitate, quanta pallium hoc beati Martini, pauperibus erogari: ideoque Deus illa tanti non æstimat. Qua propter non contenti sitis eleemosynam erogare, sed eam etiam cum affectione, ac pietate largimini. Dauid *Psal. 40.* enim dicit: Beatus, qui intelligit super egenum, & pauperem. Vbi notandum est eum non dicere: Beatus, qui condolet, aut qui miseretur, sed: Qui intelligit super egenum, & pauperem. Nam ad pauperi, siue pauperibus subueniendum opus est intelligentia. Primo oportet te intelligere, quid eroges, atque quid à te petatur, & cuius causa petatur. Nunquid petitur à te, vt vitam dones, sicuti Martyres tradiderunt? An, vt om-
16 nia, quæ possides largiaris, sicuti plurimi fecerunt, seque ad vastas asperasque solitudines contulerunt, aut in arctissimas religiones ingressi fuerunt? Ijs quæ tibi supersunt, pauperibus à te postulantibus poteris subuenire. Quid igitur facis cum eis subuenias eius amore, qui tibi quidquid habes, concessit, & à quo quicquid tibi deficit, speras? Et quanuis te oportet intelligere, & considerare, cui confers eleemosynam, ne nimium fatigeris in hoc perscrutando. Quanuis enim pauper cui eleemosynam erogas, malus sit, & ingratus, Dominus tamen, propter quem illam præbes, optimus est, atque gratissimus. Quod si dicas: Si pauper est malus, non deprecabitur pro me, nihil tua interesse credas; nam ipsamet eleemosyna

Eccleſ. 29. orabit pro te. Sic enim affirmat Eccleſiaſticus dicens: Conclu- 17
de eleemoſynam in ſinu pauperis, & ipſa orabit pro te. Quod
ſi cui præbes eleemoſynam, pauperem ſe eſſe fingit, cum tamen
is non ſit, ſe vtique & non te decipit: nam intentio tua eſt paupe
ri largiendi. Et quamuis hæc omnia ita ſe habeant, rationi cõſen-
taneum eſt, vt intelligas ſuper egenu & pauperem, ideſt, vt ani-
Rom. 12. maduertas cui, & quomodo, & quo ordine illam præbeas. Ad
quod aduerte B. Paulum inter ſpiritus ſancti dona hoc recẽſere
dicẽtem: Qui tribuit in ſimplicitate. Donum Dei eſt quenquã
non ob vtilitatem aliquam, ſed cum ſimplicitate donare. Quan-
uis ipſa natura hominem ad humanitatẽ, largitatemq; propẽdit
tamen dare ſicut oportet, donum Dei eſt.

Quo circa illum ſuppliciter deprecare, vt te benignũ, libera-
lemq; efficiat, quo intelligas ſuper egnum, & pauperem, atque, 18
vt ſit in ſimplicitate. Nam, *Si oculus tuus ſimplex fuerit, totum corpus*
tuum lucidum erit. Quod ſi quem iuſtum, pauperem repereris, cui
bonis tuis faueas, ſcito Deum illum tibi offerẽdo magnum in te
conferre beneficium. Satis vtiq, ſuperq, bonorum Deus habet,
quibus amicos ſuos alat, ſiquidem vnius corui miniſterio ſanctũ
Eliam diù in ſolitudine aluit. Statuit autem, vt indigeant prop-
ter emolumentum eorum, qui eis ſubueniunt. Etſic annumerat
D. Paulus in prædicto loco inter Spiritus ſancti dona: Neceſſita
tibus ſanctorũ cõmunicantes. Quod cùm ita ſit, donũ Dei eſſe
Hiero. ſuper 25. Matth. ducito ſeſe tibi pauperẽ iuſtum, cui ſuccurras, offerre. B. Hiero.
ſuper caput vicesimum quintum D. Matthæi perpendit Domi
num ſignate dixiſſe: Amen dico vobis, quãdiu feciſtis vni de his
fratribꝰ meis minimis mihi feciſtis, vbi peculiariter de pauperi- 19
bus iuſtis meminit: quod de alijs pauperibus nõ dixit. Non qui
dẽ quòd eleemoſyna cuilibet pauperi ob ipſius amorem eroga
ta illi grata non ſit, ſed, vt ſignificaret, eleemoſynam pauperibus
iuſtis largitam ſibi longè gratiſsimam eſſe. Cùm eleemoſynam,
Matth. 6. ſiue quodlibet aliud pietatis opus effeceris, recordare etiam Do
minum dixiſſe: Cum facis eleemoſynam noli tuba canere ante
te, ſicut hypocritæ faciunt, vt honorificentur ab hominibus.
Amen dico vobis, receperunt mercedem ſuam. Tu vero, ò Chri
ſtiane trophæa, imaginemq; tuam in opere, quod in templo, ſi-
ue hoſpitali, capella, ſiue Eccleſiaſticis paramentis fieri iuſſiſti
depingi vis? Qualem magis ſonoram tubam vis, quam iſtam?

Vis

20 Vis non ſolum præſentibus, ſed futuris etiam ſeculis opus illud tuum eſſe, tuiſque expenſis factum fuiſſe innoteſcat. Maxima hæc eſt vtique tuba. Verere frater, ne illa trophæa, ſimulacra, & characteres opus, quod piè faceres in diuino conſpectu oblinant: Dominuſque tibi dicat: Recepiſti mercedem tuam. In his etiam verbis, Beatus, qui intelligit ſuper egenum, & pauperē, doceris, ſi manu tua eleemoſynam facere potes, eā facere, nec pauperis vulnera horrere. Accede ad eū, & forſitā eleemoſyna iſta per cordis compaſsionem tibi fructuoſior erit, quam per pecuniæ largitatem. Videbitis dominam, quæ canem (*Perrillo de falda*) habet, quem manibus contrectat, in ſinu collocat, & ori applicat. Quod ſi pauper ad eius oſtium accedit, dicit ancillæ, Porrige pauperi eleemoſynā, dicq́; ne huc ſic vulneratus ac
21 cedat. Ecce leoninam immanitatem. Non horret canis immunditiam, & eum ore deoſculatur, pauperis autem plagas recuſat aſpicere. O diabolicam crudelitatem. Quid ſperas, ô miſera te à Deo in hora mortis audituram, cum ſic pauperes eius nomine ad oſtium tuum accedentes neglexeris? Si regis ſeruus in hāc vrbem veniret, regiumq; chirographum ipſius regis manu ſubſcriptum, ſigilloque munitum afferret, vbi rex diceret: ſiquis ipſius ſeruo quicquam largiretur, ſibi fore gratiſsimum, ſeque centuplum eſſe ſoluturum, quàm libenter illum omnes excipere-tis, eumque, vt aliquid à vobis acciperet, rogaretis, quia vos à rege centuplum accepturos ſperabatis? O infideles, quomodo centuplo Dei non mouemini? Nunquid eius verbum deficere poteſt? Vbi eſt fides veſtra? Quod ſi hoc creditis, quomodo
22 non intelligitis ſuper egenum, & pauperem? Præſertim cùm tantum vobis lucrum promittatur? Quod ſi non creditis, quomodo Chriſtiani vocamini? Valde vtique fratres hæc parcitas fidem noſtram confundit. Atque etiam modica noſtra in pauperes compaſsio, illorumque viliſsima æſtimatio fidem noſtram tepidiſsimam eſſe demonſtrat. Non ſic iuſti faciunt, qui, vt ait Iſaias Propheta, viri miſericordiæ nuncupantur. Peculiariter que Diuus Martinus, cuius ſacratiſsimam ſolennitatem ſancta mater Eccleſia ineffabili cordis perfuſa lætitia celebrat. Beatus Hieronymus in quadam Epiſtola explicans verba illa Diui Pauli dicentis: Vt ſit Deus omnia in omnibus, dicit: Sic Saluator noſter nunc omnia non eſt in omnibus, ſed pars in ſingulis. Verbi

Iſa. 57.

Hieron. 1. C...

gratia, in Salomone Sapientia: in Dauid bonitas, in Iob patien-23
tia: in Daniele cognitio futurorum, & ſic de alijs. At poſt huius ſæculi conſummationem erit omnia in omnibus, ita, vt ſinguli ſancti cunctis virtutibus illuceſcant, gratiaſque atque virtutes, quas nunc Deus in ſanctos diuidit, tunc in ſingulis cunctas collocabit.

Interea tanquam apes diuerſos flores in diuerſis ſanctis in hoc ſanctæ Eccleſiæ vireto colligere debemus, ex quibus in pectoris, cordiſque noſtri cortice dulces ſanctarum meditationum, affectionumque fauos fabricemus. Inter quos nobis hodie glorioſus hic Sanctus proponitur. A quo quanuis plurimos virtutum flores per imitationem colligere poſſumus: præcipuè tamen in eo humilitas, ac miſericordia floruerunt: Qui Ethnici filius cùm eſſet, ſanctiſsimus extitit. Vos autem24
fratres mei optimorum parentum Chriſtianorum liberi eſtis, multique veſtrum (quæ veſtra eſt culpa, atque miſeria) quaſi Dæmones eſtis. Per immenſam Dei charitatem vos deprecor, vt erubeſcatis, tam degeneres vos præbere, doctrinæque piæ, quam à parentibus veſtris percepiſtis, tam malè reſpondere. Ad huius ſancti imitationem humiliamini: in proximos veſtros miſericordes eſtote, Deuſque ſe in vos benigniſsimum exhibebit ſuam hic vobis gratiam, & in futuro cœleſtem beatitudinem conferens. Amen.

IN 25

IN COMMVNI Doctorum Concio prima.

Vos estis sal terræ, quòd si sal euanuerit, in quo salietur? &c. Matth. 5.

HODIERNA Sancti Euangelij lectio dilectissimi fratres est pars quædā oblongæ cuiusdam concionis, quam supernus mundi Reparator Christus Iesus discipulis suis in montis fastigio habuit. In qua benedictum os suum aperiens dixit: Beati pauperes spiritu, Beati mites, Beati pacifici: Beati qui lugent. &c. Statimque illis dixit: *Vos estis sal terræ*, Quasi diceret: Ecce præparo, apponoq; mundo mensam optimis, saluberrimisque refertam cibis, quales sunt paupertas spiritus, mansuetudo, iniuriarum spontanea tolerantia, cæteræq; virtutes: at hi cibi sensualitati sunt insulsi, atq; insipidi: vosq; estis sal, quo illi condiendi sunt. Adeo paupertatem, fletum, laborum, persecutionumque tolerantiam amare debetis, vt omnibus his virtutibus saporem, ac dulcedinem conferatis quò illas homines libenter exerceant. Quando Deus Aaron in summū Sacerdotem elegit, præcepit virgas in templo statui, illumque cuius virga floreret, summum esse sacerdotem: vt patet in libro Numerorum. Vbi dicitur: Moyses inuenit germinasse virgam Aaron, & turgentibus gemmis eruperāt flores, qui foliis dilatatis in amygdalas deformati sunt. Pōtatu dignissimū est, cur virga palmea, seu pyrea potiùs, quàm amygdalina non fuerit. Ad huius rei mysterium intelligendum, animaduertendum vobis est, hoc præ cęteris, inter peccatum, virtutemq; interesse, quòd virtus amaritudinem, asperitatemq; in exteriori specie præ se fert: sub qua asperitate, atque amaritudine dulcor, *Numer. 17.*

& ſuauitas deliteſcit. In peccati autem exteriori ſpecie dulcor apparet, ſub quo tamen fel draconum amariſsimum ineſt. Hoc etiam intereſt inter fructus (*De cueſco, y los de caſcara*) Dactilus (*El dat l*) exterius ſuauiſsimus eſt, interius autem (*el cueſco*) duriſsimus eſt. Idem eſt in ceraſo, malocotonio, & alijs huius generis. Amygdalũ eſt vice verſa, durum, ſcilicet, exteriùs, quod priùs oportet infringi dentibus: & ſic prius os cruentatur, digiti que lacerantur, quàm interiori medulla fruamur. Hoc igitur eſt prælati concionatoris, & patris familias munus, has, ſcilicet, difficultates exemplo ſuo, efficacibus rationibus, cœleſtibuſq; promiſsionibus perfringere: Ideoq; data eſt Aarõ Amygdalina, & non palmea virga, vt quæ eius exercitatio eſſe deberet, in ea ſignificaretur. Reperientibus diſcipulis Eliſei ollæ pulmentum amariſsimum, præcepit S. Propheta in ollam parum farinæ immitti, & non fuit amplius quicquã amaritudinis in olla. In hoc opere Sanctus Eliſeus filios illos prophetarum, qui futuri erant concionatores, voluit erudire eorũ munus eſſe amariſsima quæq; in dulcorem conuertere. Ideò Dominus diſcipulis ſuis dicit *Vos eſtis ſal terræ*. Sal etiã ſterilem terrã efficit, vt patet in terris mariti mis. Sic vos doctrina veſtra, pioq; ſanctitatis exemplo debetis efficere, vt animæ illius peſtiferi fructus, quê plerunq; ferre conſueſcunt, ſteriles ſint. Certum vtique eſt, quòd quemadmodum, poſtquam Deus maledixit terræ dicens: Maledicta terra in opere tuo, ſpinas, & tribulos germinabit tibi, quod ex ſe inculta, & non ſata profert, ſpinæ, ac tribuli ſunt, triticum autem vinum, aut oleum non niſi culta producit: ſic anima noſtra ex natura ſua non, niſi mala poſt lapſum producit. Vt enim dixit Dominus, De corde exeunt cogitationes malę, homicidia, adulteria fornicationes, furta, falſa teſtimonia, & blaſphemiæ. O miſera terra, quàm peſtiferum profers fructum. Huius fructus vberrima eſt infœlix anima noſtra. Hicque ſal prodeſt ad eam ſterilem reddendam, ne tam maledictum fructum ferat. Sal etiam carnes exſiccat: atque eundem effectum in peccatore operari conſueſcit. Videbitis hominem adeò pinguem, atque decorum, vt templi oſtium vix eum capere poſsit: quem, vt Deus concionatoris voce pertingit, adeò contractus, ac macillentus, inediaque conſumptus poſt quindecim dies reuertitur, vt vix poſsit agnoſci. Ecquid eſt hoc? A ſale penetratus eſt. Et quem

4 Reg. 4.

5

6

Gene. 3.

Matth. 15.

vix

7 vix ampliſsimæ byſsinæ, ſericæque veſtes capere poterant, iam arcta quædam ſaccea veſtis induit. Lacedæmones homines nimis pingues, & craſſos à republica expellere conſueuerant. Dicebant enim, hominem adeò pinguem voluptatibus nimium indulgere: qui autem hoc faceret gubernationi aptum eſſe negabant. Vna ex præcipuis ſalis proprietatibus eſt, quòd nõ cõdit, niſi conteratur, (*Yſe deſhaze*) Si integer manet, condire non poteſt. Ideoque oportet illum (*Queſe deſhaga*) vt debitam efficiat operationem. Et hæc eſt cauſa, ob quã hodie maior pars reipublicæ Chriſtianæ manet inſulſa, ſcilicet, quia ſal integer manet, nec prælati, neq; domini, neq; rectores, neq; etiam concionatores plerunq; munera ſuſcipiunt, vt conſumantur, & conficiantur, ſed potius, vt ſe ſuoſq; reficiant. O ſi conſumerentur,
8 & conficerentur voluptates, pecuniarum q̃ aceruos conſumẽtes, aliaſque, quibus abundant, ſuperfluitates expellentes, quantum ſaporem, atque dulcedinem reipublicæ conferrent. Cùm autem vnuſquiſque ſe reficere, alios autem deſtruere, atq; conſumere conetur, hinc prouenit, quòd animæ adeò diuinarum rerum ſaporis immunes, experteſque remaneant. O Chriſte vere ſal quanto Domine te labore, atque afflictione confecisti, vt ijs, quæ hominibus inſulſa videbantur ſaporem conferres. De hoc diuino ſale dicit Apoſtolus ſemetipſum exinaniuit formã ſerui accipiens in ſimilitudinem hominum factus. Et Diuus Auguſtinus dicit: Filius vocatur cor patris. Et de hoc corde dici poteſt illud Pſalmi: Cor contritum, & humiliatum Deus non deſpicies. Nam hoc cor quaſi ſal in ſacratiſsima eius paſsione, ac
9 morte contritum fuit, vt inſipida dulcia redderet. Iniiciens Eliſeus Propheta vas ſalis in aquas Iericho illas ſanauit, omnemq; morbum, & amaritudinem ab eis expulit. Hoc ipſo remedio vſus eſt pater æternus, vt mundi malis mederetur: filium quippe ſuum humanatum tanquam vas ſalis in paupertatem, labores, virginitatem, mortem deniq; immiſit, ſicq; hęc omnia iuſtis dulcia effecit. Ante quàm Deus hoc faceret, adeò inſipida erat paupertas, vt etiam ſanctiſsimi quiq; illam effugerẽt, diuitiaſq; perquirerent. Caſtitas adeo hominibus amara videbatur, vt etia & amici Dei, & viri ſancti vna vxore cõtenti non fuerint, ſed plures acceperint. Morſq; ità inſipida erat, vt etiam & iuſtiſsimus Elias illam effugerit. At poſtquam verbum diuinum homo fa-

Philip. 2.
Aug. lib. de ſubſt. diuin.
Pſalm. 50.
4. Reg. 2.

ctus est, seseq; tanquam salem in isthæc immisit, quam plurimi 10
paupertate, virginitate, laboribus, ac deniq; morte delectari cœ
perunt. Siquidem de multis dicitur in actibus Apostolorũ: Ibãt
gaudentes à conspectu concilij, quoniã digni habiti sunt pro no
mine Iesu contumeliã pati. Itaq; fortiorẽ puella tredecim anno
rũ, veluti Beata Agnes, quã Elias se præbebat: cũ ille mortem
effugerit, hæc autẽ puella exultanti animo sese illi offerebat. O
patres præsides, cõcionatores, & omnes, qui aliqua huius sanctæ
Ecclesiæ administratione fungimini, per immẽsam Dei charita
tẽ vos deprecor, vt ab hoc cœlesti magistro discatis, quomodo
salsuri, cõdituriq; sitis multũ deliciarũ vestrarũ amittentes, quo
inferiores vestri spiritalibus cibis, idest, virtutibus oblectentur.
2. Cor. 4. Attendite, quid B. Paulus de se, & de socijs suis fateatur dicens: 11
Habentes hanc administrationẽ, iuxta quod misericordiã con-
secuti sumus, nõ deficimus, sed abdicamus occulta dedecoris nõ
ambulantes in astutia, nec adulterantes verbum Dei: sed in ma-
nifestatione veritatis commendantes nosmetipsos ad omnem
conscientiam hominum coram Deo. O verba summa perpensio
ne dignissima. Dominus nobis spiritum concedat, quo ex illis
fructum percipere nouerimus. Primò hic notandum est, virum
sanctum singulare Dei beneficium, ac misericordiam appella-
re, Deum ipsos suos effecisse ministros sanctique euangelij ope
rarios. Cognoscensque ingens beneficium, quod in hoc accepe
rant, dicit: Non deficimus, idest, in eo ministerio exercendo nõ
satiamur, nec quiescimus, nec debito desumus. Imo non solum
non deficiebant, verùm indies magis, ac magis proficiebant.
Iustus enim indies magis proficit, & melior efficitur. Hodie su- 12
Thren. 3. perat quod heri erat, crasque quod hodie, vincit. De illo nãq;
dicitur in Threnis: Leuauit se supra se. Sed abdicamus (inquit B.
Apostolus) occulta dedecoris, idest, cogitationes malas, quæ si
apparerent, ignominiosæ essent, à nobis auellimus. Itaq; ad pro
ficiendum in virtute oportet omnes malas cogitationes abdica
ri. Non ambulantes in astutia, idest, nõ artificiosè nos gerimus.
O quot hodie in mundo artificiosè viuunt, & vnam prædicãtes
veritatem mille mendacia interserunt: & vna, quam operantur,
virtute complura vitia contegunt. Nos autem adeo syncere vi-
timus, vt quod interius latet, exterius videatur. Nec adulteran
tes verbum Dei. Quemadmodum adulteri non prolem quidem,

13 dē, ſed voluptatem ſuā expetunt: ſic multi concionatores nō ſpiritalem prolem, ſed potius inanem gloriam adipiſci conātur, ſeque doctos, & eloquentes iactare intendunt. Nos vero non inanem gloriam, voluptatemue ex diuini verbi concione perquirimus, ſed ſpiritualem potius generationē expetimus: peccatorū conuerſionem exoptamus, vt ex filijs Sathanæ, Dei filij reddātur. Ob hoc prædicamus, veritatemque Euangelicam mūdo explanamus, commendantes noſmetipſos ad omnem conſcientiā hominum corā Deo. Ideſt, ita viuere curamus, vt omnibus ſanctum pietatis præbeamus exēplum: operaq; noſtra in diuino exhibita miniſterio omnibus placeant, & hoc coram Deo, non vt hominibus tantū placeamus, ſed præſertim vt Deo gratiſimus. O patres præſides, & patres concionatores, ſi omnia hæc verba
14 in cordibus veſtris imprimeretis, vt eis in muneribus veſtris gubernaremini: quā efficax ſal eſſetis, & quātam in animabus operationem faceretis.

At, animaduertite Dominū dicere: *Vos eſtis ſal terræ.* Quod ſi terra non eſt terra, quomodo prælati, & concionatores erunt ſal terræ? Quāuis illi, ſicuti ſal ſit ex aqua & ſole, ex lacrymis, & charitate cōpoſiti ſint, quid proderit, ſi terra nō ſit terra? Ideſt, ſi homines non ſunt ſimiles terræ, quæ mollis eſt, & cœleſtes influentias, atq; impreſſiones facile recipit, ſed ſunt duriſsima ſaxa, impotētia impreſſionē vllā recipere, qualē ſal in lapidibus impreſſionem facere poteſt? O peccatores obdurati, quam merito de vobis dicere poſſumus illud Hieremiæ prophetæ, Induraue *Hiere. 5.*
runt facies ſuas ſuper petram, & noluerunt reuerti. Quod cūita
15 ſit, in qua culpa ſunt prælati, & concionatores veſtri modici prouentus? Conuertimini lapides, conuertimini, & iam ij eſſe deſinite, terra eſtote, vt ſal, ſit ſal terræ. Attendite nūc vobis tempus acceptabile eſſe, illo vtimini: cauete ne ſuper vos grauiſsimum illud ſupplicium, quo Deus peccatricem animam, & omnes *Apoc. 2.*
eius ſequaces, comminatus eſt, corruat. Dedi (inquit) illi tempus vt pœnitētiam ageret, & non vult pœnitere à fornicatione ſua. Ecce mittam eā in lectū, & qui mœchantur cum ea in tribulatione maxima erūt, niſi pœnitentiam ab operibus ſuis egerint. V bi alij tranſtulerunt: Ego mitto eam in lectum. Et ſic eſt in contex. Græco. In quo manifeſtatur ſupplicium incorrigibili, & indurato peccatori tam citò eſſe venturum, vt illud iam adeſſe,

iudica-

Luc. 24. Simile.

iudicare posit. *Quod si sal euanuerit, in quo salietur?* Vnus sensus huius sententiæ est: Si sal disparuerit, & abierit. Nam hoc significat, Euanesco, vt patet apud B. Lucam, vbi de Christo R. N. dicitur: Et ipse euanuit ab oculis eorũ. Sedes ad mensam, apponiturq; tibi perdix in catino. Estq; in mẽsa salinum deauratum, manum extẽdis, vt ab eo salẽ accipias, nec salẽ inuenis. Cõuersus est in aquam: euanuit. Tunc dicis: Non est sal. O quàm miserabilia sunt visu in mensa sanctæ Ecclesię tot salina, tot pręlati, doctores gubernatores inaurati, & quàm plurimis redditibus locupletati. Accedit autem pauper mœrore affectus, cùmq; inauratum perspiciat salinũ, brachium porrigit, vt salem consolationis, auxilijq; percipiat: & fæpenumerò nec auxilium, nec cõsolationem, neq; eleemosynam reperit: cuius causa est, quia ille sal tunc in voluptatum, pompæ, humanarumq; affectionum aquã conuersus est, & efficaciam debitam non habet. 16 17

Etiam, *Si sal euanuerit*, vult dicere: Si sal medullam amiserit, in quo salietur? Res vana vocatur cùm interiori medulla caret. Et sic dicere solemus: Hęc nux, hoc amygdalũ est vanũ, cùm nihil habet interius. Medulla animæ est charitas, & anima charitatis expers est inanis, & vana. Et sic iam effectum suum non operatur: nam ex charitate illi dimanabat, docere, reprehendere, consolari, spiritalibusque, & corporalibus necessitatibus subuenire: Et deficiente charitate, illius effectus deficiũt. Vt igitur hæc charitas conseruetur, hancq; habeat efficaciam, oportet sapiẽtes nõ esse contentos his mortuis libris operam dare, sed vt etiam libro vitæ Iesu Christo filio Dei diligenter incumbant, eum, & sanctissima ipsius opera summa animi affectione diligentes. Et ita 18

Bern. Epist. 106. dicit Beatus Bernardus: Experto crede, aliquid amplius inuenies in syluis quàm in libris. Ligna, & lapides docebunt te quod à magistris audire non possis. An non montes stillabunt dulcedinem, & colles fluent lac, & mel, & valles abundabunt frumento? In hoc significat vir Sanctus, quàm cœleste sit sanctæ considerationis, & contemplationis studium: & docet nos per corporalia in diuinorum cognitionem, amoremq; deuenire. Ecquid prodest Theologo de diuinarum personarum productione, & de mysterijs sacramentorum, virtutumque, quas Christus supernus Magister noster erudiuit, magna animi contentione, miraque eruditione disceptare,

nisi

19 nisi voluntatem suam ad ipsarum amorem applicet? Et multò minus tibi prodest, ò iuris perite, quod omnes Bartoli, & Baldi leges, eorumque expositiones memoria teneas, nisi noueris quomodo diuinam legem debeas adimplere. Sicuti nec quicquam medico prodest, eum omnes curare scire, nisi sibi pulsum consideret, culpisque suis remedium, verumque medicamen nouerit adhibere. Et quid prodest cuiquam, magnum esse astrologum, cœlorumque motus cognoscere, planetarum cursus, stellarum influentias, rerumdenique naturas intelligere: nisi cordis sui inordinatos motus, scelerũq; suorum influentias cognoscat? Ideo dixit Deus per Isaiam Prophetam, quòd etiam Beatus Paulus citat, perdam Sapientiam, sapientium, & prudentiam prudentium reprobabo: quia non 20 ad maiorem quidem charitatem impetrandam, sed ad se insiandos, maioremque iactãtiam ostentandum, sapientes esse volebant. Hinc intelligent viri eruditi quanto cum timore in hoc sæculo viuere debeant, ne eorum scientia in ipsorum confusionem, condemnationemque vertatur. Mysteriosum est vtique quòd referens Isaias Propheta diuini spiritus dona, quibus sacratissima R. N. Iesu Christi anima fuit exornata, illa bina recenset, in fine autem solum timorem addidit. Requiescet super eum inquit Spiritus Domini, spiritus sapientiæ, & intellectus, spiritus consilij, & fortitudinis, spiritus scientiæ, & pietatis: & replebit eum spiritus timoris Domini. O admirabile mysterium, quòd anima quæ nequaquam poterat peccare, quæque gloria plena erat, timoris etiam Do- 21 mini repleta esset. Non vtique seruilis, sed filialis, ac reuerentialis hic timor erat: qui quidem viatorum spiritibus donatur. Et sic decantat Ecclesia: Tremunt potestates. Et Dauid dicit: Timor Domini Sanctus permanet in sæculum sæculi. Nam, vbi Deus apertiùs cognoscitur, illic hoc diuino timore magis timetur, & excolitur. Adhibens Sanctus propheta timorem solum, nec eum vlli ex cæteris donis coniungens significauit, illum cæteris omnibus esse connectendum: quo vtilia sint animæ, quæ vllum, aut vila illorum habuerit. Itaque donum Sapientiæ cum dono timoris oportet incedere, donumque consilij, fortitudinis, scientiæ, ac pietatis timori coniungi debet: ne homo (quæ ipsius est de-

Isai. 29. 1. Cor. 1.

Isai. 11.

Psal. 18.

pra

prauatio) ex aliqua eorum ſuperbiendi occaſionem ſumat: 22
ſed potius cuncta ei occaſioni ſint, Deum ardentiùs diligendi.

Quod ſi ſal euanuerit, in quo ſalietur? In his verbis nobis ſumma veritas ſignificat bonum, ſiue malum totius populi magna ex parte à bona, ſeu mala prælatorum, & maxime Eccleſiaſticorum vita pendere. Nec verò hoc modo, dicit, ſed multo antea idem per Hieremiam Prophetam prædixerat. Cum, poſtquam multa, & ingentia populi mala recenſuerat, ſubdidit: Factus eſt curſus eorum malus. Et huius rationem aſsignat dicens: Propheta nanque & ſacerdos polluti ſunt, & in domo mea inueni malum eorum ait Dominus. Idcircò via eorum erit quaſi lubricum in tenebris: impellentur enim: & corruent in ea. Liberet nos Deus à tan- 23
to malo. Animaduertite quantopere Dominus in hac metaphora exaggerat, quam pernicioſi ſint mali Eccleſiaſtici. Si diceret, iniquam ſacerdotum, & Eccleſiaſticorum vitam præcipitium eſſe ſæcularibus hominibus in lucido: illa vtique via poſſet euitari, & alia iter fieri. Verum præcipitium *in tenebris quis aſpiciet?* Quod ſi non fuerit viſum quomodo fugietur? Omnes mali ſunt lubricum, quorum malis exemplis iuſti prolabi conſueſcunt. At cum mali, vt tales cogniti alijs peccatorum occaſioni ſunt, & alios ſcandalizant, diurna lubrica ſunt, ideſt, non tantum damni afferunt, neque ad peccandum tantopere alios commouent. Sed cum ij, qui vulgo probi æſtimantur, & alios erudiunt, peccant, impium que exemplum præbent, hi ſunt quaſi nocturnum, ac tene- 24
broſum lubricum, quod vix quiſquam nouit effugere. Infœliciſsima erunt illa tempora, in quibus qui vitiorum carnifices, ſpiritualium que vulnerum chirurgi eſſe deberent, aliorum peccatorum ſcuta extiterint: cumque ſæculares homines vitiorum obiurgati reſponderint: Non eſt mirum nos hoc facere, cum Eccleſiaſtici viri docti, concionatores, ac prælati idem faciant. De hoc ſale ita vacuo, & infecto dicit hic Dominus: *Ad nihilum valet vltra, niſi vt mittatur foras, & conculcetur ab hominibus.* Non permittit tanquam licitum hic Dominus vt Eccleſiaſtici viri quantumuis mali tam ſupremo fungentes munere, vt Angelis antecellant ſa-

Hiere. 23.

cratiſ-

25 cratissimum ipsius corpus consecrantes contemnantur : sed supplicium assignat, quo illi ab ipsorum scelera digni sunt. Et notanter dixit : Vt conculcetur ad hominibus, idest, ab alijs peccatoribus. Nam iuxta nonnullorum sententiam, hic, hominibus, accipitur, sicuti cùm Beatus Paulus dixit : Cùm enim sit inter vos zelus, & contentio, nonne carnales estis, & secundum hominem ambulatis ? Et sic est verum, quòd soli scelerati ecclesiasticos viros in aliquem defectum prolapsos spernunt, atque conculcant. Verum quid mirum, si hos negligant, & conuitijs infectentur, cum illos tantum presbyteros suspiciant, atque venerentur, qui redditibus, temporalibusque bonis exuberant ? Atque adeo inconsiderati sunt, vt pari plebeium quemque, ac pauperem sacerdotem, quan- 26 tumcunque iustum honore afficiant. O infelicissima, & misserrima tempora, in quibus ministri Dei, à vilissimis hominibus adeo contemnuntur. Etsi Pharao Ethnicus erat, idolorum sacerdotes maximè coluit : nam arctissimæ illius famis tempore omnes homines regni sui, præter sacerdotes idolorum tributarios effecit, vt patet in Genesi : Et Nabuchodonosor, quanuis etiam erat Idololatra, intelligens Danielem Dei esse ministrum illum tanto affecit honore, vt dicatur in ipsius Historia : Tunc rex Nabuchodonosor cecidit in faciem suam, & Danielem adorauit, & hostias, & incensum præcepit, vt sacrificarent ei. Et Alexander Magnus cum Hierosolymam oppugnaturus accessisset, exeunti sibi obuiam summo sacerdoti pontificijs vestimen- 27 tis induto ab equo descendens eumque sacerdotem esse cognoscens, obedijt, & eius causa Hierosolymam noluit expugnare. Quomodo hæc audientes, & quæ hodie in mundo aguntur, considerantes lachrymis non conficimur. Octaua Synodus generalis dicit : Imperatores, ac Principes, qui se pios Christianos esse ducunt, episcopos sibi æquales esse cognoscant, vt eos suorum defectuum audeant reprehendere. Et nullus Episcopus siquem in via Principem offenderit à mula descendat, neque coram eo prosternatur. Quod si quis huic decreto non obedierit, per totum annum Pontificio munere priuetur: & Princeps, qui tale agi concesserit, biēnio excōmunicatus sit. Heuheu, quàm malè hoc hodie obseruatur.

1. Cor. 3.

Genes. 47.

Danie. 2.

Octa. Syn. gen. can. 14

Ideo

Ideo quidem Deus inferos frustra non fecit. Melius obseruauit Alexander Magnus, licet Ethnicus, & totius orbis Monarcha, canonem hunc, quam hodie Christiani Principes illum custodiunt. Dico igitur, malos, & peccatores homines non solum imperfectos Sacerdotes, sed & perfectos etiam parui facere. Etenim iusti vtrosque suspiciunt, ac venerantur ob excelsum munus, quo funguntur. Cum Dauid, & socij eius in spelunca ob Saulis persecutionem absconderentur, in eandem speluncam Saul ingressus est, cum quadam naturali necessitate. Cùmque serui Dauid tam bonam, opportunamque occasionem animaduerterent, eum hortabantur, vt ipsum occideret: at ipse nolens præscidit oram chlamydis Saul silenter. Statimque, vt sacer contextus addit, percussit cor suum Dauid, eò quod abscidisset oram chlamydis Saul. Atque, vt comitum suorum furorem extingueret, dixit eis: Propitius sit mihi Dominus: ne faciam hanc rem Domino meo Christo Domini. Idest, tam procul sum ab hoc, vt quod vos vultis, efficiam, vt etiam me magnopere pœniteat, chlamydis eius oram abscidisse, eo quod Christus, idest, vnctus Domini sit. Quod si Dauid tanta fuit contritione percussus, quia maledicti cuiusdam viri, qui iam à Deo fuerat reprobatus chlamydem abciderit, solummodo quia Domini Christus erat: quanto magis eos oportet compungi, qui de Sacerdotibus Euangelicis detrahunt, eosque iniurijs afficiunt: tametsi peccatores sint? In Concilio Nicæno libellus in Sacerdotes Constantino Magno Imperatori fuit oblatus: quem vt Optimus Imperator legit, disrupit, dicens: Liberet me Deus ne ego iudex efficiar Sacerdotum, qui sacratissimum eius corpus, & sanguinem manibus contrectant. Si hoc spiritu, diuinoque zelo res Dei diligeremus, hunc vtique nobilissimum Imperatorem sequeremur, & sacerdotum quantumcunque malorum iudices non nos efficeremus. Dimittamus eos fratres charissimi: nam si mali fuerint, quanuis in hoc sæculo ab hominibus non conculcentur, in futuro tamen à Diabolis acerrimè calcabuntur. O quàm terribiles calces sunt cruciatus inferni: vbi damnati non solum in animabus, sed in omnibus etiam membris corporũ torquebuntur. Nam sicut in gloria bonorum merces est vniuersale quoddam bonum, in quo cuncta

28 29 30

1. Reg. 24.

bona

bona reperiuntur: sic malorum supplicium est malum vniuersale, in quo suo modo cuncta mala inueniuntur. Si videretis hominem capite simul & oculis, chiragra, dentibus, stomacho, corde, ac podagra laborantem, cuique nulla pars corporis dolore vacaret, dicite quæso, quanto agone miser angeretur? Hoc equidem est (si qua potest inter vtrunque esse comparatio) quod non in vnam quidem, aut mille noctes, sed in perpetuum in illo teterrimo loco miseri patiūtur. Quod si verū est, quomodo quihęc credunt, & confitentur adeo negligentes sunt, & tam alto sopore dormiunt? Quibus homo laboribus se se libentissime non offeret, vt vnum tantum diem hæc tormēta subterfugeret? Quomodo igitur homines adeò cæci sunt, vt ad tam grauium malorum æternitatem effugiendam, tam modicum virtutis laborem non
2 suscipiant? Hoc vtique profundè considerantem in maximum stuporem inducit. O animæ pretiosissimo Iesu Christi sanguine redemptæ per viscera charitatis ipsius vos deprecor, ne vos deperdatis: vosmetipsas miseramini. Qui estis sal, si euanuistis, peruersique fuistis, tempus nunc remedij habetis: veram agite pœnitentiam. Et qui lapides estis, eodem medicamine in terram conuerti potestis, vt sal in vobis aliquid operetur. Sicque diuina gratia donati, sempiterna gloria digni eritis: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

In eodem Communi Doctorum, & maxime pro beato Patre Dominico Concio Secunda.

Vos estis sal terræ, quòd si sal euanuerit, in quo salietur? &c. Matth. 5.

HAEC sacri Euangelij lectio sæpenumero in anno prædicari consuescit. Verùm neque ideò vobis fastidiosa esse debet: cùm res, de quibus loquitur, nūquam tœdium afferant. Agit quippè de sale, qui quotidie mensæ apponitur, quoq; omnia cōdiūtur nec tamē vnquam tœdium gignit. Imò si seruus vester

illum vobis in mensa non apponit, eum obiurgatis. Quod si ma 2
terialis sal nunquam est fastidiosus, minus vobis esse debet sæ-
pè multa audire de illo sale, qui spiritalem virtutibus saporem
confert, easque conseruat. Agit etiam de luce, quam quoti-
die videmus, & semper nobis denuò lætitiam affert: quod si
eam vno die non cerneremus, mœrore afficeremur. Quare igi-
tur nobis fastidiosum erit de Euangelicæ doctrinæ mysterio-
rumque illius luce sæpe audire? Loquitur etiam sacrum hoc
euangelium de ciuitate: ciuitas autem populosa tædium ho-
mini afferre non solet: indies enim in ea delectabilia denuò
videnda occurrunt. Minus igitur molestum nobis esse opor-
tet de ciuitatibus refugij nostri sæpe multa percipere. Hi
sunt sapientes, quos Deus habet in hoc sæculo, in quibus ali- 3
moniam spiritualem, qua ad perueniendum ad illam cœle-
stem vrbem Hierusalem alimur, inuenimus. Ecce quomodo
licet sacrum hoc euangelium nimis attritum sit, semper in eo
nouos gustus reperiemus, sicuti illa, de quibus agit, eos af-
ferre consueuerunt. In illa superna concione, quam summus
orbis prædicator, ac Dominus in montis fastigio habuit, vbi
leges sanxit, quibus populus ipsius gubernandus esset, cum di-
xisset. Beati pauperes spiritu: Beati pacifici: Beati mites, &c.
subdidit dicēs: *Vos estis sal terræ.* Ineffabili ipsius charitati visum
est, non sufficere populo suo se vitam contulisse, eūque ab erro
ris, ac vitiorum tenebris abstraxisse: nisi ei remedium relinque-
ret, quo conseruaretur. Ideoque illi concionatores, ac prælatos
concesit, qui vita, doctrina, pijsque exemplis in eo idem effi-
Simile. cerēt, quod sal in carnibus solet operari. Qui in initio hebdoma 4
dæ recentes carnes emit, quibus in tota hebdomada vescatur: sa-
lem etiam emit, quo illas saliat. Quod si eum interrogas? Domi
ne, quare carnes istas cū recentes sint, salis? respondet: Non quia
corruptæ sint, sed ne corrumpantur, & oboleant. O Christe vitę
reparator, vereque necessitatum nostrarum auxiliator, tanta
cum perfectione, suauissimaque virtutum fragrantia sanctam
Ecclesiam tuam extruxisti sacratissimi sanguinis tui illam vir-
tute decorasti, quare illam salis? Vt in puritate, ac sanctitate qua
ego illam fundaui, conseruetur. Experientia cōperimus duplex
Simile. esse genus salis. Alterum, quod non indiget cultu, qualis est sal
Cataloniæ, & Aragoniæ, qui sine humanis artibus, & industria,

sed

5 sed duntaxat cœlestibus influentijs verus, sapiduſque est sal. Alterũ, quod oportet ex cœli: & huiuscemodi sal in salinis humano perficitur artificio. Sic duplex est cõcionatorũ genus. Alteri nãque sine humana industria sal fuerũt. Hi fuerũt sacri Domini discipuli, qui sine studio, humano ve artificio sapiẽtissimi extiterũt. Eos nãque diuinus spiritus eruditit: sicut ipse Dns eis promiserat dicens: Cum venerit ille spiritus veritatis, docebit vos omnẽ veritatẽ. Et alibi dixit eis: Dũ steteritis ante reges, & præsides, nolite cogitare quomodo, aut quid loquamini: dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini. Hic fuit sal sine labore confectus. Nihil opus erat, nisi ex rupe succidere: Nõ erat opus studijs, ueq; argumentis: omnia diuinus spiritus ministrabat. Alter sal communis conficitur artificio: è mari hauritur aqua, & so-
6 lis radijs exponitur, sicq; condẽsatur, & efficitur sal. Sic igitur oportet modo perfici salẽ, qui nũc Christianũ populum condit: qui sunt viri eruditi. Etenim è negotiorũ, conuersationũque humanarũ mari abstracti literarũ studijs intẽdere debẽt, vt hac exercitatione sapiẽtes efficiantur. Vt autẽ noueritis quã necessariũ sit Ecclesiasticis esse sapientes, maximeq; prælatos, & concionatores sapientia pollere, & quantũ Deus oderit ignaros, perpendite, quæso seueram quãdam cõminationem, qua eos deterret per Oseam Prophetam dicens: Quia tu scientiam repulisti, repellam te & ego, ne sacerdotio fungaris mihi. In his verbis huius criminis grauitatẽ Dominus manifestat, scilicet, repellere scientiam, dum pœnam talionis infligit, quæ non nisi in grauissimis criminibus infligitur, vt Theologi dicunt, & præcipue
7 Diuus Thomas, vt apud Exodum, & Deuteronomiũ reperies: nempè in peccato falsi testimonij & in percussuris & mutilationibus &c. digna profecto est hæc Dei comminatio, qua timeatur. Quamobrem ij, qui ecclesiastici esse conamini, vere, & ex animo sapientiam amplectimini: & aduertite in ecclesiaste dici, Qui addit scientiam, addit laborem. Vbi alij transtulerunt: Qui addit scientiam, addit dolorem. Et sic est in contex. Græco, & in Paraphr. Chald. & sic etiam vertit Beatus Hieronymus. In quo docemini, si in scientia crescere vultis, oportere vos laborem labori, & vigilias lucubrationibus addere: vnde dolores, morbique proueniunt. Quæsitus aliquando Plato, quomodo ad tantam sapientiam peruenisset,

Iesu. 16. Matth. 10. Oseæ. 4. D. Tho. 2. 2. q. 105. ar. 1. ad. 10 Exo. 22. Deut. 19. Eccle. 2.

uenisset, respondit: Quia de olio plus consumpsi in lampade, quàm de vino in scypho. Quem profecto si nunc multi imitarẽ tur, non tot essent ignari, quot sunt: quos summoperè fugere debent electores, quanuis eorum propinqui, siue amici sint. 8

Ad construendam domum Dei in Hierusalem, non Iudæos quidem elegit Salomon, vt patet in libro Paralip. secundo, & in tertio Regum volumine: sed quæsiuit qui scirent ligna cædere, videlicet, Sidonios dicens regi Hiram: Non est in populo meo qui sciat ligna cædere. Ecquid nos sumus, teste Apostolo, nisi templum Dei? V tergo extruatur hoc templum, quærendus est artifex, qui sciat ligna, id est, virtutes cædere, & aptare in ædificio: non insipiens, & scientiæ Dei imperitus. Audite obsecro, quid Apostolus dicat secundum gratiã Dei, quæ data est mihi, vt sapiens architectus fundamentum posui. Non vtique dicit: vt insipiens, aut imperitus architectus, sed vt sapiens. Agnouit enim architectum insipientem esse dedecere, sed sapientia excultum. In Exodo præcepit Deus quæri sapientes corde viros, & repletos spiritu prudentiæ ad consuendas vestes sacerdotis Aaron. Quod si vestes non, nisi à sapientibus Deus fieri præcipit, quanto sapiẽtiores sacerdotes esse volet, cùm eorũ munus sit animas virtutibus exornare? Quod vt significaret, inter vestes & ornamenta sacerdotis primum posuit rationale, in quo iussit scribi: doctrina & veritas, vt patet in Exodo, vt significaret primum, & ante omnia in sacerdotis pectore doctrinã, & Dei scientiam esse perquirendã. Et in Hebræo contextu pro dictione, doctrina, est dictio, vrim, id est, illuminationes: oportet enim illum esse illuminatum scientia Dei. Est q; animaduertendum, quemadmodum diximus opus esse ad hoc, vt aqua condensetur, & in salem conuertatur, à solis radijs vndique penetrari: sic oportere hominem non esse contentum intellectum sapientia illuminare, atque perficere, sed curare etiam, vt voluntas charitate inflãmetur: quo non inanis quidem, sed solidus, atque efficax sal efficiatur. Glorioſus Apostolus Paulus in priori Epistola, quam ad Corinthios misit, gratias Dei gratis datas recensет dicens: Diuisiones gratiarum sunt. Idem autem spiritus, qui operatur omnia in omnibus, vnicuique autem datur manifestatio spiritus ad vtilitatem. Alij quidem per spiritum datur sermo sapientiæ: alij autem sermo scientiæ secundum eundem spiritum: alij gratia sanitatum 9 10

2. Para. 2. 3. Reg. 5. 1. Cor. 3. Exod. 28. Exod. 28. 1. Cor. 12.

11 tatum: alij operatio virtutum: alij prophetia, alij diſcretio ſpiritu-
um: alij genera linguarum: alij interpretatio ſermonum. Hæc
autem omnia operatur vnus, atque idem ſpiritus diuidens ſingu
lis prout vult. Et quia nonnunquam homines ex ijs ſuperbiẽdi
occaſionem ſumunt, & ſic contingit, aliquos eas in peccato poſ-
ſidere: ideò non hic Beatus Paulus ſtetit: ſed poſtquam has om-
nes gratias, earumque effectus retulit, vlterius progreſſus in fine
capitis dixit: Æmulamini autem chariſmata meliora, id eſt, ſu
per altiora competite. Ne fatigemini contendẽtes, quisnam do-
ctior, linguæque expeditior, & ſacræ Scripturę peritior elucida
tor ſit. Nam licet verum ſit has ab ipſo Deo gratias eſſe datas: at
mali ex illis malorum, ſcelerumque anſam aſſumunt. Quapro
pter acquiſita ſapientia, neque etiam infuſa contenti ſitis: ſed ſu-
12 per hoc contendite: quis ardẽtius Deum amabit, & quis humi-
lior erit, diuiniſque ipſius pręceptis promptius obediet. Et ideò
addit: Et adhuc, id eſt, ad hoc, excellentiorem viam vobis demõ
ſtro. Et quę eſt hęc via glorioſe Apoſtole? Ipſe ſtatim in initio
ſequentis capitis explicat, dicens: Si linguis hominũ loquar, &
Angelorum, & habuerim prophetiam, & nouerim myſteria om
nia, & omnem ſciẽtiam, charitatem autem non habuero, nihil
ſum. Oœleſtem doctrinam tam ſancto Apoſtolo dignam. In
qua nos docet, quamuis ſcientia excellens ſit, & vt illam conſe-
quamur, magnopere nos oporteat laborare, multo tamen præ-
ſtantiorem eſſe charitatem: atque idcirco longe diligentius nos
ad illam impetrandam laborare oportere. Quod multi vice ver
ſa faciunt. Qui cum dies, menſes, & annos varia ſcientiarum ge-
13 nera perdiſcentes intellectum clarificando conſumant, vix vnã
horam in voluntate ad diuina myſteria, quę didicerunt, diligen
da perpendere norunt. Canis venatorius, ſi bonus eſt, leporem,
quem apprehendit, non edit: ſed eum integrum Domino ſuo Simile.
reſeruat. Sic oportet facere intellectum. Etenim veritates ſpiri-
tuales Dei, quas ſtudijs ſuis acquiſierit, & venatus fuerit, non
ipſe ſolus comedere, ſed voluntati tanquam dominæ illas tra-
dere debet, vt illa eas comedat, diligendo, & ad eas ſe propen-
ſius inclinando. Qui ſic vixerint, merito ſal appellari poſſunt.
Et quemadmodum ſal vulneribus applicitus (*Eſcuezey laſtima*,)
vbi autem non ſunt vulnera, non nocet: ſic prædicatores zelo
accenſi doctrina ſua peccatores vrgere, atque arcere debent, qui

peccatorum vulneribus ſunt conſiti. Et prælatos nõ oportet eſ- 14
ſe reprehenſionibus contentos: ſed cum id neceſsitas poſtularit,
corporalibus etiam ſupplicijs affligere, cum autem illis opus nõ
fuerit, illa prætermittere debent. Moyſi dixit Deus: Tolle vir-
gam, & congrega populum tu, & Aaron frater tuus, & loquimi
ni ad petram coram eis, & illa dabit aquas. Et ſequitur inferius:
Cumq; eleuaſſet Moyſes manum percutiens virga bis ſilicem,
egreſſę ſunt aquę largiſsimę. Dixitq; Dominus ad Moyſen, &
Aarõ: Quia nõ credidiſtis mihi, vt ſanctificaretis me corã filijs
Iſrael non introducetis hos populos in terram, quã dabo eis. O
incõmutabilis Deus, ecquid hoc eſt Domine? Ecquid hi ſancti
viri deliquerũt, quare ſic eos reprehendis, atq; minaris? In quo
te non ſanctificarunt? Doctores Hebræi dicunt horum fratrum
peccatũ fuiſſe, quòd petræ non ſunt locuti, ſicuti Dominus præ 15
ceperat eis dicens: Loquimini ad petram, & illa dabit aquas.
Cumq; ſufficeret eos loqui ad petrã, vt aquas produceret, Moy
ſes illam gemino ictu percuſsit. Ideòq; Deus queritur, quia
ipſum coram populo non ſanctificarunt. Mirabilius quippe eſ-
ſet petram ſolo verborum ſonitu, quam virgæ ictu aquas produ
cere: ſicq; Deus à populo magis glorificaretur. O quam mirabi
lis doctrina in hoc myſterio deliteſcit. Voluit nos in hoc Domi
nus docere, cum pręſides, patres familias, populiq; rectores mi-
tibus verbis damna, & mala reſarcire, illiſque obuiare poſſunt,
ne aſperis ſermonibus vtantur: & cum aſperis reprehẽſionibus
mala curari poterunt, ictus virgæ non addant. Superfluum eſt
ſupplicium opere ſumi, cũ verbo ſufficit. Et in hoc ſimiles erunt
ſali, qui vulnera perſtringit, & ea dolere facit, ſanam autem car- 16
nẽ non lædit: ſiquidẽ illis dicitur: Vos eſtis ſal terræ. Conſidera-
te menſam delicatiſsimis, & nimis opiparis refertã cibis, & tamẽ
inſulſis. Vbi primum qui ad menſam conſident, ſalis defectum
experiuntur, protinus buccellam ex ore proijciunt dicentes: O
quam inſulſus, atq; inſipidus cibus: & mille horroris ſigna de-
monſtrant. Sic (dicit Dominus) eſt mundus, & omnia eius, ſi-
ne doctrinæ, & exempli veſtri ſale. Quod cum ita ſit, fratres,
ſiquidem omnes, quos editis cibos, ſale conditis: ſic omnia
negotia, quæ egeritis peritorum ſententiæ ſale condite illos con
ſulendo. Et quemadmodum ſal cibis inijci ſolet prius quam
coquantur: ſic talium peritorum conſilium adhibendum eſt.

ante-

17 antequam hæc negotia suscipiantur: quo iustitiæ, rationiq; conformia sint. Et si quidem semper tã in hyeme, quam in veris tale vtimini: sic semper diuinum verbum, & conciones libenter audite: nec dicatis, Magnus viget æstus, neq; hoc tempore concionibus possumus interesse. Sic ego credo nimium esse causam esse vestri modici affectus, & deuotionis: non materialem quidem, sed carnalis cõcupiscentiæ calorem. Quemadmodum præ nimio calore materiali frigus perantipariſtasim in interiores partes se recipit: vnde experientia comperimus verno tẽpore puteos, fontes, ac cauernas terræ frigidissimas esse: sic etiam nimius sensualis calor, qui in exterioribus partibus dominatur, efficit tantam in humanis cordibus frigiditatem esse reclusam. O diabolica antipariſtasis, quantum animabus officis. Hinc fra- *Similc.*

18 tres mei prouenit, quòd cœlesti doctrinã tam parũ diligitis cũ tamẽ illã audire, atq; opere cõplere vestra vel maximi referat. Profecto cũ comœdiæ fiunt, & cũ in foro tauri agitãtur, non dicitis: Magnus viget æstus, ne illuc eamus. At tenim cum his oblectemini, nunquam ea videre fatigamini. Homini fornicario omnis panis dulcis, non fatigabitur transgrediens vsq; ad finem, dicitur in libro Eccli. Vbi alia translatio habet: Homini fornicario omnis panis dulcis: non cessabit vsque ad finem. Hunc fratres, obsecro ignem calorem q; sensualem diuini timoris aqua extinguite, ita tim q; hoc sale delectabimini. *Eccle. 23.*

Quod si sal euanuerit, in quo saletur. O quantum malum est salem euanescere. Dauid dicit in psalmo: Vani filij hominum, mendaces filij hominum in stateris, ideſt, in deliberatione boni, & ma- *Psal. 61.*

19 li: vt decipiant ipsi de vanitate in idipsum. Ideſt vanitate commouentur, vt sese inuicem decipiant. At regem esse vanum, nõ est mirum: cum maiestas illa, potestas, atq; diuitiæ, quæ cuncta sunt vanitas, occasionẽ ei præbeant, vt vanus sit, & cum alijs sibi similibus contendat. Est vtiq; cum vanitate vanus. Iuenis q; præ pulchritudine, nobilitate, diuitijsq; vanus, est cum vanitate vanus. Qui autem rebus sanctis est vanus, hic non solum vanus est, sed vanissimus etiam. Tu, qui sacræ Theologiæ mysteria perlegis, scilicet, quo modo Deus humanam assumpsit naturam, & factus est humilis, atq; obediens vsque ad mortem mortem autem crucis, & quomodo nobis præcepit ipsum imitari: & tu qui mundi contemptum

virtutumque exercitationem prędicas, ijsque euanescis, hocvti 20
que nimis horrendum est. Hoc totis viribus, totoq; conatu diabolus expetit, vt mũdus sine sale, ac sapore maneat, Deoq; insipidus sit. Est diabolus similis (*Alpadrino*) hominis sagitandi, qui prima sagitta illius cor transfigere curat: quò cęteras nõ sentiat. Cor sanctæ ecclesiæ sunt Ecclesiastici viri, & hoc diabolus ante omnia curat euertere, vt Deo mortuum maneat: arbitratur enim se per cæteras huius mystici corporis partes tuto (vt aiunt) pede ingredi posse. Peruersis enim Ecclesiasticis tota Respublica facile posset euerti. Et ita dicit Isaias Propheta: Nisi Dominus exercituum reliquisset nobis semen, quasi Sodoma fuissemus. Vbi glossa interlinea. dicit: Semen, id est, superstites, qui sunt prælati, sapientes, proceres virtute, sanctitateque pleni, quibus, veluti sale sancta ecclesia conseruatur. Quorum perseuerantia, ò 21
patres ecclesiastici, cùm tam maximi Reipublicæ interfit, per immensam Dei charitatem vos deprecor, ne illam amittatis.

Isai. 1.

Vos estis lux mundi. Estis sal ad virtutes saporandas, & condiendas, ne malis affectionibus corrumpãtur: & estis lux ad intellectus illuminandos, ne in errorem incidant, & qua iter facere debeant, nouerint. Dauid ait: Posuisti tenebras, & facta est nox: in ipsa pertransibunt omnes bestiæ syluæ, catuli leonum rugientes, vt rapiant, & quærant à Deo escam sibi. Ortus est sol, & cõgregati sunt: & in cubilibus suis collocabuntur. Exibit homo ad opus suum, & ad operationem suam vsque ad vesperam. Hoc, quod singulis diebus, ac noctib⁹ ad litera in mũdo agitur, quod in nocte ferę ab speluncis exeũtes agros depopulantur, & pẽcudes deuorant, lucisque aurora prorumpente homines ad laborã 22
dum exeunt, hoc statim in mundi primordio factum est spiritaliter. Nam per peccatum vniuersus mundus fuit obtenebratus, bestiæque infernales in nocte culpæ ingentia damna hominibus intulerunt, magnos in eis errores, idololatrias, & abominationes seuerunt. At vbi primum ortus est mundo sol iustitię Christus Deus noster, cœlestis doctrinæ ipsius radijs, eiusque atque discipulorum prædicatione mala euanuerunt: hominesque tanto spiritus feruore virtutes exequi cœperunt, vt solitudines eremitis, vrbesque martyribus, confessoribus, atque virginibus replerentur. Atque ne vnquam viri deessent, qui in sancta ecclesia opera vitæ, gratiæque perficerent, prouidit diuinus prouisor

Psal. 103.

vt

23 vt semper hæc lux in ea esset, qui sunt viri sapientia, & pietate referti, qui idcirco lux vocantur, quia eius ministri sunt. Vulgò dici solet: Iustitia hominem suspēdit, iustitia hoc, & illud fecit. *Simile.* Quid? quisnam est iustitia? Iustitia est perpetua quædam, & cōstantissima virtus in voluntate, rectitudine, & in suum vnicuiq; reddendo constituta. Quid igitur? nunquid hæc rectitudo hominem suspendit? Non vtique, quia tortor illum suspendit. Verùm, quia ille quod rectitudo, atque iustitia præcipit, fuit executus, ideò dicitur iustitia hominem suspendisse. Quemadmodum igitur ministri iustitiæ, iustitia nuncupantur: ita Euangelicæ legis animarum lucis doctores, atque ministri lux appellantur, quia hanc lucem ministrant. Dicuntur etiam lux ab effectu. Quia, sicut lux semper cum tenebris bellum gerit, quousq;
24 illas profugat: sic te, qui es prælatus, gubernator, concionator, seu pater familias, semper vitijs resistere, & cum eis sanguinolētum bellum gerere oportet, etsi ob id vitam amittas. Ideò dicebat Hieremias Propheta: Væ mihi mater mea, quare genuisti me virum rixæ, virum discordiæ in vniuersa terra. *Hiere. 15.* Quia semper vir Dei quasi lux cum peccatoribus bellum gerebat, eos propter ipsorum scelera Dei nomine reprehendens, atque comminans. Quapropter ingentes labores, ac infortunia tolerauit. O quàm ampla hic offertur materia complures lachrymas effundendi, cùm tam pauci hodie viri rixæ, atque discordiæ sint, & qui præ defatigatione dicant: Væ mihi: acerrimè dimicātes, vt victorū tenebras ab orbe profugent. Nam ferè omnes tam tepide frigideque docent, vt vnusquisque eorum dicere videatur: Si quid
25 vos doceo, facere volueritis, facite, sin minus, nihil mea. Multò feruentior erat zelus glorioſi Ioannis Apostoli, & Euangelistæ dicentis: Maiorem horum non habeo gratiam, quàm, vt audiam *3. Ioan.* filios meos in veritate ambulare. Et alia translatio habet: Maius horum non habeo gaudium, quàm vt audiam filios meos in veritate ambulare. Et sic est in contextu Græco. Ex quo apparet gloriosus Apostolus hoc, singularem Dei gratiam, & beneficium, ingentisque gaudij materiam habuisse: contrariumq; grandem infœlicitatem, magnique mœroris occasionem duxisse. Eodem zelo alij sancti Domini discipuli exardebant: sicut apparet ex compluribus sacræ paginę locis: maximeque ex priori epistola Diui Pauli ad Thessalonicenses, vbi dicitur: Nunc viuimus, si *1. Thes. 3.*

vos ſtatis in Domino. O miram cœleſtium virorum charitatē: 26
qui niſi proximi in charitate perſiſterent, ſemetipſos non viuere iudicabant.

Vox eſtis lux mundi. Si in mundo lux non eſſet, nec cùm in luto & cùm in puluere eſſemus, cognoſceremus, & quando in ſolitudine, aut in vrbe moraremur, penitus neſciremus, alij alios inuicem conculcaremus, & omnia conturbarentur. Talis equidem (ait Dominus) eſſet mundus, obſcœnus, luto infectus, perturbatuſque, niſi vos illi illuceretis. Gedeon dux præſtantiſsimus, & *Iudi. 7.* milites eius vrnas, quas manibus deferebant, infregerunt, quando ad Madianitarum caſtra peruenerunt: quò lucernarum interius delitentium ſplendor illuceſceret. In quo delineatum fuit quantopere ſancti exoptarunt, vt vrnæ corporum ſuorum per martyrium frangerentur: ſicque animarum ſuarum lux ſplendi- 27
dius inniteret. Tantopere mundo ſplendere cupiebant. Et præ illa charitate quando eis tortores deerant, ipſi ſe ſe contorquebant, atque affligebant. Ecquis poterit explicare tormenta, quibus glorioſi Hieronymus, Auguſtinus, alijque ſancti doctores, & confeſſores corpora ſua cruciarunt? Glorioſus pater Beatus Dominicus ſingulis noctibus ſe ſe ter ferrea catena vſque ad ſanguinis effuſionem dicitur verberaſſe. Primo ob ipſius peccata, quæ ſatis modica, & leuia, vt credo, erant. Secùdo pro ijs, qui in lethali culpa perſiſtunt. Tertiò pro animabus exiſtentibus in purgatorio. Et ſemper ſuis ſanctiſsimis membris catenam ferream circumponere conſueuit, quam ne in vltimo quidem morbo, quo obijt, ſibi voluit abſtrahere: & ſic poſt ſacrā ipſius mortem in eius corpore ſacroſancto fuit inuēta. Rogatuſque glorio- 28
ſiſsimꝰ hic pater, quid faceret, ſi in via ab hęreticis, quos ipſe magnopere perſequebatur, deprehenderetur, qui eum occidere vellent, reſpōdit, efficaciſsime illos rogarem, ne me cito necarent, ſed paulatim corporis mei membra ſecarent, quo maiores paterer dolores, & aliqua in re Dominum meum Ieſum Chriſtum imitarer. Cum his ardentiſsimis deſiderijs viuebat vir ſanctus ſacri corporis ſui vrnā, quo ad poterat, frangens. Et de hoc martyrio dicit Beatus Bernardus: Eſt quidem hoc martyrij genus, paſ- *Bernar.*
ſionis quidem acerbitate leuius, ſed temporis diuturnitate grauius. Sicque innumeras animas cœleſti doctrina ſua, pioque exemplo hic vir ſanctus illuminauit. Et in eo tāquā in fideli ſeruo

fuit

29 fuit adimpletum quod Iſaias Propheta de vnigenito filio Dei multo antea prædixerat, his verbis: Spiritus meus, qui eſt in te, & verba mea, quæ poſui in ore tuo, non recedent de ore tuo, & de ore ſementis tui amodò, & vſque in ſempiternum. Qui ſpiritus quantoperè vigeat in ſacro ſancta religione, quam inſtruxit, ſatis apparet ex ſingularibus effectibus, quos per vniuerſum operatur. *Iſai. 59.*

Vos eſtis lux mundi. Tam ſublime, atque illuſtre eſt hoc diuinũ myſterium, vt de illo Beatus Paulus ſermonẽ faciens dicat? Habentes hanc adminiſtrationem, iuxta quod miſericordiam conſecuti ſumus. Vbi grauiſsimus, ac vetuſtiſsimꝰ Doctor Oecumenius adnotat ſanctum Apoſtolum in his verbis affirmare, miniſtros Euãgelicos à Deo miſericordiã accepiſſe in hoc, quod hãc 3 adminiſtrationẽ ſuſceperunt. Itaq; nullus purus homo, ſiue Angelus de condigno tã pręſtãs, ac mirabile munus mereri potuit, ſed per ſingulare Dei beneficiũ etiam & apoſtolis commiſſum fuit. Quod probatur ex eo, quod dicit: Iuxta quod miſericordiã conſecuti ſumus. Solus Chriſtus Redemptor noſter hoc officiũ meritus eſt, ſicq; iuſtè illud ei Pater ętернꝰ cõmiſit, ſicuti ipſius Chriſti nomine Dauid dicit in Pſalmo: Ego autem conſtitutus ſum rex ab eo ſuper Sion montem ſanctum eius, prędicans præceptum eius. Et ob hanc rationem, vt credo, Beatus Paulus cæleſtem hunc magiſtrum in Epiſtola, quam miſit ad Hebræos ſanctorum miniſtrũ appellat. Ex quo apparet quales eos eſſe oporteat, qui tam excellens munus ſuſcipiunt. Priſtinis quondã temporibus Euangelica fides atque doctrina ſignis, prodigijs, atque 3 portentis, & varijs Spiritus ſanctꝰi diſtributionibus confirmabatur, vt ait D. Paulus: Nũc autẽ illã bonis operibus á nobis cõprobari oportet. Et in hoc ſenſu credo eſſe intelligendũ, quod Dñs inferiùs dicit his verbis: *Sic luceat lux veſtra*, ſcilicet, Euãgelicę prędicationis corã hominibꝰ, vt videãt homines in atteſtationẽ veritatis bona opera veſtra, & glorificent patrẽ veſtrũ qui in cœlis eſt: ſicuti olim eum glorificabãt, quãdo miracula proprijs oculis videbãt. Nã quãuis ſanctæ Eccleſiæ fides ſatis ſuperq; cõfirmata ſit, tñ fides, quę vnicuiq; ineſt ex ipſius operibus vigere probat. Et ita dicebat B. Iacobꝰ Apoſtolus: Ego oſtendã tibi ex operibꝰ fidẽ meã. Ideò Dñs prius ſanctos Apoſtolos ſuos ſalẽ, & poſtea lucẽ appellauit: qa, vt ait B. Aug. prius eſt bene viuere, quã bene dicere. *2. Cor. 4.* *Oecume.* *Pſal. 2.* *Hebr. 8.* *Heb. 2.* *Iacob. 2.* *Auguſt.*

dicere. Et de illo Angelico concionatore glorioso Ioanne Baptista dixit ipsa veritas: Ille erat lucerna ardens, & lucens. Prius
Ioan. 5. vtique amore exarsit, & postea docendo illuxit. Quæ omnia, vt magis confirmaret, eos protinus vrbi comparauit. Nam in prælatis, sapientibus, & concionatoribus totam spiritalem prouisionem, & alimoniam oportet inueniri, charitatem, scilicet, humilitatem, mansuetudinem, cæterasque virtutes doctrinæ coniunctas. Si in pago non inuenitur alimonia, non est mirum: in
Simile frequentissima autẽ vrbe, veluti Roma, Olysippone, Toleto, siue Parisijs, omnia ciborum genera non reperiri, magnus vtique esset defectus. Sic quòd in priuato homine charitas, humilitas, & patientia non reperiatur, malum est: at non est nimis mirãdum. Verum has virtutes prælato, concionatori, atque doctori deesse longè pessimum esset, maximumque Reipublicæ detrimẽtum. Eia igitur peccatores, siquidem Dominus vobis salem largitus est, quo corda vestra condiatis, lucemque, qua mentes vestræ illuminentur: necnon ciuitatem, in qua ad huius vitæ iter peragendum alimoniam reperietis, ex ijs Dei beneficijs fructum percipite, à peccatis vestris recedite, veram agite pœnitentiam. Etenim hic est finis doctrinæ, pijque exempli, quod ex hac luce percipitis. Sicque Deus gratiam suam vobis conferet, qua cælestis glorię beatitudo comparatur: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodem Cõmuni Doctorũ

Concio Tertia

Vos estis sal terræ, quòd si sal euanuerit, in quo salietur? &c. Matth. 5.

VM summus Doctor, cœlestisque Magister Iesus Christus filius Dei discipulis suis prædicasset, ea, quæ mundus maiora mala, atque infortunia iudicat, paupertatem, scilicet, lachrymas, ac persecutionem pretiosissima, supernaq; bona esse, & per consequens illos oportere pauperes esse spiritu, mansuetos, ac pacificos,

2 pacificos, ardentissimaque sane exoptare, virtutem, atque iusti
tiam in toto orbe dominari, & se vsque ad mortem pro sacrosan
cto ipsius nomine assiduis persecutionibus affligi, æquo animo
perferre, ne illi dicere possent, eum nimium rigorem vitæ postu
lare, ac multo minus sibi sufficere, vt debito suo satisfacerẽt, ex
ijs omnibus, quæ in sacra Euangelij lectione audistis, illis osten
dit quanti eis referat pauperes spiritu, humiles ac mãsuetos esse,
&c. Nam, vos, inquit, estis sal terræ, qui eam condire, illiq́ue sa-
porẽ conferre debetis. Quod si sal euanescit, id est, saporem suũ
amittit, non est alter sal, quo condiatur. Si cæteræ gẽtes aliquos
habuerint defectus, & imperfectiones, vestrũ est illis remediũ
adhibere. Si verò vos, qui estis regula, deficitis, nullꝰ est, qui vos
corrigat: & sic quodammodo sine remedio, & inutiles, atque in-
3 fructiferi remanetis. Atque etiam, quia lux estis, & similes vrbi
in sublimi montis fastigio sitę: sic vos in omnium conspectu con
stituti estis. Et quemadmodũ lucerna quæ non absconditur, sed
super caudelabrum statuitur: & per totam domum lucem suam
diffundit, nõ potest delitescere: sic, si vos aliquot defectus habue
ritis, quantumuis modici sint, ab alijs videndi, notandique sunt
in ignominiam vestram, communeq́ue omnium detrimentum.
Et siquidem docendi, imperandique munus vos in lucem prodi
turum est, efficite, vt simul cũ luce doctrinæ, vitæ etiam, ac mo-
rum lux, & probitas illucescat. Quod si forsitã (ait Dominus) eo
quòd ego aliquas Pharisæorum ceremonias obseruare prętermi
serim, suspicamini me ad legem violandam venisse, longè falli-
mini: nõ enim veni eam soluturus, sed impleturus, atque vt eius
4 figuras, & vmbras opere compleam, & vt verè, rectèque illa ex-
plicem, quæ ficta Pharisæorum religio, & hypocrisis obscurauе
rat. Hoc primum in hodierna hac sancti Euangelij lectione no-
tandum occurrit, Dominum discipulis suis non dixisse: Vos ter
ram estis salsuri, sed: *Vos estis sal terræ.* Videlicet, vt significaret, nõ
sufficere, quòd prędes, concionator, & doctor terrã doctrina, &
reprehensionibus saliat, sed eos ipsum etiam salem esse oporte-
re. Vnde infertur non sufficere, illos hanc sapientiã, quæ assidua
librorum lectione comparatur, habere: sed opus etiam esse, vt sa
pientia polleant, quæ est practica quædam, ac sapida Dei scien-
tia. Fateor quidem opus esse Grammaticam, Logicam, & Philo
sophiam perdiscì. Et ita dicitur in Prouerbijs: Sapientia ædifica *Prouer. 9.*
uit

uit sibi domum, excidit columnas septem: misit ancillas suas, 5
vt vocarent ad arcem, & ad mœnia ciuitatis. Quid sint hæ ancillæ, dicit Beatus Thomas: scilicet, scientiæ à Philosophis tra-
D. Tho. 1. ditæ, & adinuentę. Et proculdubio desetuiunt in structura arcis
p. q. 1. art. 5. Ecclesiæ: & ad excidendas columnas septem, id est, multos po-
in argu. sed liendos fideles, qui Ecclesiam sanctam sustineant. Est namque
contra. sacræ Scripturæ consuetudo numerum septenarium pro multitudinis numero collocare. Multoque magis necessaria est Christiana Theologia tam positiua, quam scholastica. At hæc non sufficiunt: sed necessaria est etiam mystica Theologia. Pro quo est notandum, duplex esse genus Theologiæ. Altera est Theologia speculatiua, quæ in gymnasijs perlegitur: altera verò affectiua, quæ dicitur mystica, cuius doctor est diuinus spiritus. In speculatiua intellectus illuminat voluntatem, quò Dei 6
amore capiatur: sicque speculatiua mysticam præcedit. Et postquam anima affectiua, mysticaque scientia est exornata, voluntas intellectum erudit, ac ducit, qui tanquam exteriùs splendidior manet præ voluntatis gustu diuina probitate gaudentis. Quod mirificè Dauid significat, dicens: Gustate, & vide-
Psal. 33. te, quoniam suauis est Dominus. Prius nobis consulit, vt gustemus, & postea videamus. Nam ex gustu voluntatis intellectus maiorem, ac lucidiorem diuinæ bonitatis cognitionem assequitur. Hæc sapientia, id est, sapida scientia, cuius præceptor est Spiritus sanctus, siquidem ipsius est donum, quia omnis sapientia à Domino Deo est, humiliter ab ipso petita com-
Iacob. 1. paratur: sicuti docet Beatus Iacobus in sua Canonica, dicens: Si quis vestrum indiget sapientia, postulet à Deo, scili- 7
cet, cum puritate conscientiæ, sanctarumque virtutum exer-
Prou. 15. citatione. Et sic, vbi nos legimus in Prouerbijs: Mens iusti meditabitur obedientiam, alij transtulerunt: mens iusti meditabitur sapientiam. Vbi significatur obedientia certissimum esse iter, quod ducit ad sapientiam. Quod clarius apparet in
Eccle. 1. ecclesiastico, vbi spiritus diuinus ait: Fili concupiscens sapientiam, conserua iustitiam. Et in contextu Græco habetur: Conserua mandata. Et sic Osee Propheta mundi mala deplorans dicit: Non est veritas, non est misericordia, non est
Osee. 4. scientia Dei in terra. Perpendite quæso, quomodo in fine, scientiæ Dei defectum adhibuit. Primum dicit: Non est veritas.

8 ritas. Quod perinde est, ac si dicat: Nemo est, qui seruet fidē proximo suo. Et postea dicit: Non est misericordia. Super quo animaduertendum maximè illud est, quod Beatus Thomas dicit: Misericordia non solùm compassionē cordis includit, sed etiā subuentionem. Quod accepit ex Beato Augustino in libro nono de ciuitate Dei. Vbi dicit: Misericordia est alienæ miseriæ quædam in corde nostro compassio, qua si possumus, subuenire compellimur. Et ita Vatablus, pro misericordia trāstulit hic beneficentiam dicens: Non est beneficentia. Et in fine dixit sanctus Propheta: Non est scientia Dei, significans Dei scientiam in terra non esse, ex illo maximè prouenire, quòd veritas, ac misericordia deest. Et hic, vbi nos legimus: Non est scientia Dei, Vatablus vertit: Non est notitia Dei: & Theophylactus vertit: Non est cognitio Dei: & Theodoretus transtulit: Non est notio Dei. Sicque hoc verbo, scientia Dei, religionem, & pietatem erga Deum comprehendere videntur. Vultis igitur, ò Patres sacerdotes, præsides, & concionatores esse sal terræ? ne humanis scientijs, uec etiam speculatiua Theologia sitis contenti: sed sanctarum virtutum assidua exercitatione, diuinarumque rerum sublimi contemplatione mysticam Theologiam curate perdiscere, quæ est Dei scientia, cuius magna inopia est in terra. Seuere Dominus Hebræos reprehendit, dicens: Cùm videritis nubem orientem ab occasu, statim dicitis: Nimbus venit, & ita fit. Et cùm austrum flantem dicitis, quia æstus erit, & fit. Hypocritæ faciem cæli, & terræ nostis probare: hoc autem tempus quomodo non pro-
9 batis? Quasi diceret: Siquidem ex diuersis ventorum flatibus cognoscitis, quando tempestas, & quando calor erit: quare ex Prophetarum oraculis, & prophetijs fœliciſsimum humanæ reparationis tempus iam peruenisse non infertis? Iam est ablatum sceptrum de Iuda. Iam impletę sunt Hebdomadę Danielis: iam impletum est illud Isaiæ dicentis: Tunc aperientur oculi cæcorum, &c. Quare ergo ad hæc non aduertitis, meque cum fide, atque amore non recipitis? O miseros homines, qui ad terrena perquirenda sapientes: ad animarum autem salutem comparandam insipientes estis. Ideo dicit prædictus sanctus Propheta Osee: Non est scientia Dei in terra. Notanter dixit: scientia Dei, terrenæ quippe, animalis, ac diabolicæ scientię satis

Tho. 2. 2. q. 30. arti. 1.

Augst. de ciuita. Dei, lib. 9. cap. 5. ante med. te. 5.

Luc. 12.

Dani. 9. Isai. 35.

tis superque est in terra. O quot hodie in mundo his Hebræis si- 11
miles reperietis: qui inutiles de cœlo, ac terra quæstiones disce-
ptant: in ijs autem, quæ ad ipsorum animas spectant, ne vnam
quidem horam consumere norunt. Ideò Beatus Paulus Galatas
Gala. 4. in ea, quam ad illos scripsit, obiurgabat, dicens: Quomodo con-
uertimini iterum, ad infirma, & egena elementa, quibus denuò
seruire voluistis? Dies obseruatis, & menses, & tempora, & an-
nos. Timeo vos, ne forte sine causa laborauerim in vobis. Quid
tibi prodest cœlorum cursus agnoscere, nisi ipsorum creatorem
amorosa quadam, & affectiua cognitione cognoueris. Quid tibi
prodest, lapidum, herbarumque virtutes nosse: cùm temetip-
Eccla. 3. sum ignores? O incognite à temetipso ad te reuertere. At-
tende quid tibi sacra Scriptura dicat: Quæ præcepit tibi Deus, 12
illa cogita semper: & in pluribus operibus eius, ne sis cu-
rioſus. Perpende frater, te hic non moneri, vt vnum, aut
quatuor dies hæc consideres. Sed, illa, inquit, cogita sem-
Psal. 118. per. Et de hoc facientibus dicit Dauid: Beati qui scrutantur
testimonia eius: in toto corde exquirunt eum. Qui versus,
vt ait Titelmanus, sic ordinandus est. Beati qui in toto cor-
de exquirunt eum: quod, vt efficacius faciant, scrutantur te-
stimonia eius. Nam sola curiosa diuinarum scripturarum reuo
lutio, & perscrutatio, ad nihil aliud, quàm ad discendum
hominem non beatificat. Sed illas perscrutari ad sciendum,
& simul ad Deum ardentiùs diligendum, hoc hominem bea-
tum efficit. Sciendi auiditate diabolus primam fœminam de
Gene. 3. cepit, dicens: Eritis sicut dij scientes bonum & malum. Quod
autem primum scierunt, fuit ipsorum nuditas, atque confu- 13
sio. Et ita dicitur in Genesi, quod vbi primum Dei præce-
ptum transgressi fuerunt, aperti sunt oculi amborum, & co-
gnouerunt se esse nudos. Complures Sathanas multæ scien-
tiæ auiditate stimulat: quorum postea scientiæ in ipsorum
confusionem condemnationemque resultant: sicuti sæpenu-
merò experientia compertum est. Etenim multi, quia scien-
tiam sine virtute acquisierunt, excæcati sunt, & in quàm-
plurimos errores corruerunt. Quamobrem fratres desidera-
tissimi, multum scire cupite, vt infinitum Deum infinito
amore diguissimum ardentissimè diligatis, illiusque præce-
ptis promptissime pareatis. Quod cùm feceritis, terræ sal
eritis,

14 eritis. In Leuitico præcipiebat Deus sacerdotes sibi immaculatos eligi, rationemque assignans dicit: Ego Dominus, qui sanctifico eos. Quasi diceret: Animaduertant sacerdotes se sacrificiũ offerre mihi Deo sanctificationis Domino. Et paulò superius præceperat dici filijs Israel: Sãcti estote, quia ego sanctus sum Dominus Deus vester. Ex hoc igitur cognoscetis quàm sanctos, & immaculatos eos esse oporteat, qui non materialem quidem, sed innocentissimum Agnum Iesum Christum oblaturi sunt. Quemadmodum niuis candor alios omnes terræ candores superat, sic eorum puritas, ac probitas cæterorum omnium virtutes debet excellere. Verum proh dolor, multi sacrosanctum ministerium, quod exercent, non animaduertentes adeò corrupti, deprauatiq; sunt, vt (*Solimã*) potius, quã sal valeãt
15 sappellari. O patres sacerdotes ne, quæso, huius verbi, vos estis sal terræ, obliuiscamini, magnum enim remediũ erit, quo ij, qui venenum estis, in salẽ cõuertamini, terræq; saporẽ cõferatis. Sal si in aquam injiciatur, non stridet, sed in aquam mitius conuertitur: aquaq; eius saporẽ accipit. Quod si in ignem immittitur, ignis ingentẽ edit strepitum, nec eius saporẽ recipit. Idem interest inter prædestinatum, atque præscitum. Prædestinatus quippe tanquã aqua, reprehensionis salem recipit, & leniter, silẽterque correptionem amplectitur, salisque saporem suauiter accipit, vitã suã ad illius imitationem, à quo corripitur, atq; docetur, emẽdat. At verò præscitus, cùm luxuriæ, cupiditatis, atque furoris igne excandescat, statim exasperatur, & grunit, vbi primum prælatus, siue concionator eũ reprehensionis sale perstringit: & tan-
16 dem nullum salis saporẽ accipit. Ad resistendum his aduersitatibus oportet seruum Dei virile, ac præstãs pectus habere. D. Paulus in priori, quã scripsit ad Corinthios, omnibus Christianis dicit: Empti enim estis pretio magno: glorificate, & portate Deum in corpore vestro. Hoc autẽ multo magis ministris Dei conuenit. Nam sicuti de quodam regis ministro dicimus: Hic regem gerit in corpore: sic ministrum Euangelicum talem exterius zelum oportet ostendere, vt de illo dicatur: Hic Deum gerit in corpore. Nec de sacerdotibus, & ministris Dei dicatur illud Isaiæ Prophetæ: Canes muti non valẽtes latrare. Sed quem admodum boni canes pecuarij non solùm pecus à lupis, alijsq; feris defendunt: sed, si aquilæ, siue alius auis rapinæ vmbram in

Leui. 21.

Leuit. 19.

1. Cor. 6.

Isai. 56.

Simile.

tuentur, fœuientes in ipſam vmbram inuehuntur, eamque mor- 17
ſibus conficere volunt: ſic concionatores, patres, atque prælati charitatis zelo accenſi non ſolum in peccata, ſed in eorum etiam vmbras, quæ ſunt occaſiones, diſſolutioneſque deſæuire debent latrantes, eaſq; aſperrimè obiurgantes.

Quod ſi ſal euanuerit, in quo ſalietur? Hoc alijs verbis dicitur in
Eccle. 12. eccleſiaſtico: Quis medebitur incantatori à ſerpente percuſſo, & omnibus, qui appropriant beſtijs? Ideſt, ſi ſerpēs aliquem mordere volet, incātator illum ſuis veneficijs poterit deuouere. At ſi veneficus ante quam illum incantet, ab eo mordebitur, quis illi poterit mederi, & quis ſerpentem incantabit, ne mordeat eos, qui ad ipſum acceſſerint? O ingens malum, medicamentum in venenum conuerti. Peruerſum prælatum, & concionatorem quis curabit: & quis reipublicæ remedium 18
adhibebit? Hinc apparet quanta ſit inſania filiorum huius ſæculi, qui ſi eccleſiaſticum virum in crimen aliquod prolabi cernunt, gaudent, illudque in conuerſationem adducunt, & de alijs clericis religioſiſque tanta exultatione repleti detrahunt, ac ſi aliquid vtiliſsimum referrent. O inſani, inſani, inſani. Id, quod vos in lachrymarum fluuios conuertere deberet, in ludi, atque lætitiæ occaſionem vertitis? Dicite, quæſo, ſi po-
Simile. pulus hic corruptis aeribus repletus, peſteque aut alio grauiſſimo morbo infectus eſſet: quod Deus, quæ eius eſt infinita clementia à nobis auertat, vobiſque illo morbo omnibus contactis nunciaretur, vniuerſos medicos, atque chirurgos, in quibus aliqua ſalutis ſpes ſupererat, eodem morbo infectos eſſe: ijs nun-
cijs moleſtia, an lætitia afficeremini? Profectò, niſi amentes eſ- 19
ſetis, ingentem mœrorē perciperetis. Quare igitur adeo inſenſati eſtis, vt ſpirituali ſacerdotum morbo lætemini: qui animarū veſtrarum ſunt medici, voſque à peccatis veſtris curaturi ſunt? Profecto, niſi rationem amiſiſſetis, vbi primum eccleſiaſticum virum in aliquod flagitium incidiſſe audiretis, lachrymis confici deberetis, cùm in tantum veſtrum totiuſque reipublicæ detrimentum redundet. Nam ſi ſal euanuerit, in quo ſalietur?
Simile. Quemadmodum vnum ex grauioribus ſupplicijs, quæ de homine in hoc ſæculo ſumi poſſunt, eſt ei oculos auelli, hocque magis ipſe perſentit, quàm ſi in quouis alio membro torqueretur: ſic vnum ex durioribus verberibus, quibus Deus popu-

lum

Solum aliquem punire consueſcit, eſt, ei ſapientes adimere, ſeu permittere, vt ſceleribus excæcentur. Vnde Iſaias Propheta hoc malum valde exaggerat dicens: Obſtupeſcite, & admiramini: fluctuate, & vacillate, inebriamini, & non à vino, mouemini & non ab ebrietate. O ſancte Propheta, vt quid tam ſtupendas exaggerationes adducis? Quare vis nos tanto eſſe timore perculſos? Ipſe protinus explicat dicens: Quoniam claudet, ſcilicet, Dominus, oculos veſtros. Et ſtatim qui ſint hi oculi declarat. Prophetas (inquit) & principes veſtros, qui vident viſiones, operiet. In Apocalypſi deplorabat Beatus Ioannes, eo quòd non eſſet qui aperiret librum, & ſolueret ſignacula eius. In quo ſignificauit quantopere defectus, & inopia ſapientium ſit deploranda, qui vita, & doctrina, ardubia, & difficultates, quæ in ſpiritali vita offeruntur, explanat. Artaxerxes Rex iuſsit œconomo ſuo, vt ſacerdoti Eſdræ certam numorum quantitatem daret, oleumque ac triticum ad templi miniſterium, diuinumque cultum ei præberet. At ſolum ſalem abſque menſura illi dari præcepit. Sic modo eſſe deberet. Etenim quamuis rationi conſentaneum eſt, menſuram, taximque eſſe in omnibus rebus corporalibus, quæ rectæ reipublicæ gubernationi opus ſunt: at in ſale diuinæ ſapientiæ nullam taxim eſſe oportet. Quò enim ſapientiores, ſanctiores, maiorique diuini honoris zelo accenſi fuerint prælides, concionatores, & gubernatores maius afferent Chriſtianæ reipublicæ emolumentum. Vellem etiam vos ſcire fratres, ſacram ſcripturam de hominum creatione loquentem, & ordinem ac modum viuendi, quem eos Dominus erudiuit, recenſentem inter alia dicere: Et mandauit illis vnicuique de proximo ſuo. Ex quo infertur, omnes nos debere alios aliorum eſſe ſalem nobis inuicem pietatis exempla præbentes, noſque alterutros admonentes, & cum charitate reprehendentes, cum id neceſsitas poſtularit: & tanquam ſalem conteri. & confici (*deſhazernos*) debere, vt alios ſaliamus, eiſque ſaporem conferamus. Habitat quis in domo viri primarij, quem multa peccata committere videt, à quibus fortaſſe reſipiſceret, ſeque cohiberet, ſi ipſe illi aliqua ſancta admonitione, & correctione ſuccurreret: nec tamen minimum aliquod verbum ei dicere audet, ne illum conterat, ne domo expellat, O

Iſai. 29.

Apoc. 5.

1. Eſdræ. 7.

Eccle. 17.

quam algidam charitatem modicumque diuini honoris zelum, 23
& spiritalis proximorum prouentus auiditatem habes ò miser:
cùm ne tam paruum temporale bonum amittas, tot mala dissi-
mules, nec proximo tuo in tanta necessitate subuenias. Fratres
Gala. 6. (ait Beatus Paulus) si præoccupatus fuerit homo in aliquo deli
cto, vos, qui spirituales estis, huiusmodi instruite in spiritu lenitatis. Quod si proximum in vnum tãtum delictum prolapsum debemus instruere: quantò magis, quem in profundum peccatorum pelagus corruisse perspicimus? Ne igitur timeas frater paruum istud temporale bonum pro spirituali proximi tui emolumento deperdere. Et quanuis credas te ab illo esse terendum, domoque expellendum, nihilominus tamen hac misericordia animę illius maximè necessaria cum ipso vtere. Aeternum Deũ nostrum dicere possumus comedere homines: at eos non crudos 24
quidem, sed conditos edit: eosque maximè esurit, ac simul ingentem habet stomachum, vbi infinitos, si essent, recipere posset. Idcirco vnusquisque nostrum non debet esse contentus seipsum virtutibus condire, vt à Deo comedatur, & in eum per charitatem, & gratiam transformetur: hic enim medicus est cibus tanto stomacho, & tam ingenti fami extinguẽdę. Sed alios proximos sanctis exemplis hortationibusque condire debemus, quò eos sic conditos etiam diuina maiestas comedat. Et quemadmodum sal parti sanæ non officit, nec eam arcet, sic peccatores iam emendatos, & in meliorem frugem receptos per-
Leuit. 9. stringere non debemus. In Leuitico præcipiebat Deus: Si habitauerit aduena in terra vestra, & moratus fuerit inter vos, non exprobretis ei, sed diligetis eum, quasi vosmetipsos: fuistis enim 25
& vos aduenæ in terra Aegypti. O diuinam probitatem, & summam misericordiam. Quomodo nos hic mysticè, & figuratiuè docuit, quam piè, ac leniter iusti cum conuersis peccatoribus se gerere debeant. Iusti significantur per habitatores terræ promissionis, quia illi in terra Dei, in virtute, & gratia quietè viuunt. Aduenæ autem sunt peccatores, qui ex illa exierunt, & per terram, regionesque vitiorum diuagati sunt. Quando igitur quispiam horum ad pristinam patriam fuerit reuersus, pieque ac laudabiliter vixerit, nõ est ei obijciendũ, neq; dicendũ: Tu fuisti peccator, vsurarius, cõcubinarius: si iã eũ in terra virtutis habitare perspicitis. Tanquã ex illa oriundũ eũ tractate: memẽto et vos

etiam

26 etiam aliquando aduenas in terra Aegypti fuisse, sicut illũ pec-
casse, seu peccare posse, & quemadmodum nolletis vobis extra
neitatem obijci, ne illa fratres vestros dedecoretis.

Vos estis lux mundi. Hoc est quàm necessarius est sol vitę corpo
rali: tam necessarij sunt concionatores, atq; prælati spirituali vi-
tæ. Quid esset, si in toto mense sol non oriretur? stupore morere-
mur. Sistant paulisper motus cœlestes, & omnia vitam amittẽt.
O cœli, ò prę sides, ò concionatores, ne in vestris sanctis exercita
tionibus sistatis. Quod si vos quieueritis, lucẽq; amiseritis, quid
erit animabus. S. Propheta Hieremias populi mala deplorans in *Hiere. 4.*
ter alia plurima dicit: Aspexi terrã, & ecce vacua erat, & nihil.
Huiusq; rei causam assignans subdidit: Et aspexi cœlos, & non
erat lux in eis. Certum quippe est terrã absq; cœlestibus influẽ-
27 tijs non posse producere. Per terrã hic plebeij homines designã
tur, qui tanquam terra, cæteros alunt. Quod si hęc terra bonorũ
operũ fructus est expers, hoc ex eo prouenit, quòd lux deest in
cœlis, qui sunt sapientes, concionatores, præsides, alijque eccle-
siastici. Hoc vtique terram sterilem efficit. Idcircò oportet hos
cœlos à se peccatorum nubes expellere, quò eorum terram,
idest, inferiores subditos fœcundet. Et non solum Dominus hiç
ministros suos cœlesti luci confert dicens: Vos estis lux mundi:
sed etiam luci lucernæ illos comparat dicens.

*Non accendunt lucernam, & ponunt eam sub modio: sed super candela
brum, vt luceat omnibus, qui in domo sunt.* Hæc lucerna accensa est
prælatus. Et quemadmodum cùm lucerna accensa in obscurum *Simile.*
cubiculum introducta oculos in eo commorantium offendit,
28 ita, vt vix eam valeant sustinere, dicantque: tolle tolle isthinç
lucem, qua nos offendis: sic etiam peccatores cùm in peccato-
rum tenebris commorentur luce doctrinæ, reprehensionumque
ministrorum Dei indignantur, easque molestè ferunt. Ob hoc
Isaias propheta de rebelli illo populo Iudæorum querebatur di
cens: Populus ad iracundiam prouocans est, & filij mendaces: fi
lij nolentes audire verbum Dei, qui dicunt videntibus: nolite vi
dere: aspicientibus, nolite aspicere nobis ea, quę recta sunt: loqui
mini nobis placentia. O quàm ad literam idem hodie in Chri-
stiano populo agitur. Quã indignati, ac furiosi nunc fere omnes
de concionatorum reprehensionibus conqueruntur eosque effu
giunt, qui diuini honoris zelo accensi sunt. Lõgè profectò fallũ

tur homines, si forte putant se nunc minus esse corruptos, quàm 29
Hebræi erant, cum summus concionator Iesus Christus filius
Dei illis prædicabat. Miserrimamque est, tales cùm simus, illis-
Ioan. 3. que similes, nos mitioribus verbis tractari velle, quã illos: quos
quidem Beatus Baptista viperarum genimina nuncupabat. Et
summa veritas eos filios Diaboli appellabat. Hanc lucernam di
Apoc. 1. cit Dominus in candelabro locari debere. Candelabrum autem
vt ait Diuus Ioannes in Apocalypsi, est Ecclesia. Candelabra
(inquit) septem, septem ecclesiæ sunt. Et in hoc candelabro loca
ri debet lucerna. Non ipsa se ponere debet: nam seruum Dei
oportet exquiri, & rogitari, vt prælaturam suscipiat, ipse autem
non debet se interserere, aut munus expetere: hoc enim ambitio
nis, atque elationis est proprium. Et quemadmodum monstruo
sum esset vnam lucernam plura occupare candelabra: sic mon- 30
struosum est, quenquam multis præbendis, ac beneficijs incom
patibiliter fungi. Et sicuti lucerna in candelabro posita in pro
prio loco sibi competenti commoratur, quod si à cãdelabro ab
strahatur, iam non erit in suo loco: & in candelabro tuta est, &
extra candelabrum quauis parieti hæreat, periculo est exposi-
ta, & cùm minus arbitramini in terram excidens extinguitur: sic
prælatus in ecclesia sua in decenti loco moratur, & extra eam
modicam, aut nullam reperiet tranquillitatem. Lucerna in can-
delabro persistente reliquiæ, quæ supersunt ex materia, qua ig-
nis alitur, omnes in candelabro manent: sic quidquid prælato
post honestum ipsius victum, atque ministerium superest, in ip
sius ecclesia, & eius pauperibus oportet expendi: non autem in
alendis canibus, sumptuosisque atque immodicis fastibus. 31

Postquam diuinus magister dixit: *Vos estis lux mundi*, Per parã
thesim addit: *Non potest ciuitas abscondi supra montem posita*. Quasi di
ceret: Ideò discipuli mei volo vos talem, ac lucẽ esse, quia eccle
siæ præfuturi estis, quæ vsque ad sæculi consummationẽ nõ dee
rit: est enim super montem sita. Hic mons est ipsemet Christus,
verus Deus, & homo. Et ità dixit D. Paulus in priori, quam scri
1. Cor. 8. psit ad Corinthios tertio capite. Fundamentum aliud nemo po-
test ponere, præter id, quod positũ est, quod est Christus Iesus.
Arbor in humido, humili, vmbrosoq; loco cõsita, vt radices hu
Simile. more putrefiunt, citò corrumpitur, atque consumitur. Cõsidera
te modò quàm velociter mundi imperia, & monarchiæ sunt cõ

sumptæ

sumptæ. Vbi est Græcorum imperiũ? Vbi Persarum, Medorũ, Romanorumq; monarchiæ sunt? Omnia sunt consumpta. Quæ res autẽ? Scilicet, quia eorum radices in humili, vmbrosoq; huius miseræ terræ loco sitæ erant. Huius autem supernæ ciuitatis monarchia, cum super tam sublime fundamentum sit posita, vsque ad sæculi consummationem duratura est. Et quanuis à tyrannis, hæreticis, alijsque infidelibus affligatur, atq; rodatur: nequaquã tamẽ cõsumetur, aut prosternetur, nec funditus euertetur. Quãdo fluuius iuxta hortus tui sepem defluit, & paulatim ædificium minuit, omnes, quas potes artes exquiris, ne penit9 prolabatur. Fratres in Christo Iesu iam persecutionum in Sanctam ecclesiã irruentium fluuiũ furibũde defluentem perspicitis, & quomodo paulatim sacrum hoc ædificium corrodit. Quamobrem nũc oportet vos sanctis orationibus, ieiunijs, alijsq; pijs exercitationibus his cõtradictionibus opponi diuinam suppliciter maiestatem deprecantes, vt hoc sanctæ ecclesiæ ædificium sustineat, ne in prouincijs, & regnis, in quibus nunc stat, sicut & in alijs regionibus, excidat. Quando magnus ille draco fluuium aduersus mirabilem illam fœminam ore proiecit: datæ sunt mulieri alæ duæ, vt volaret in desertum locum suum. Hic draco absque dubio est diabolus. Fluuiusque eius ore demissus sunt omnes persecutiones, atq; hæreses, quæ ipsius astutia, atq; industria aduersus Sanctam ecclesiam consurgunt, cui Deus alas contulit ad volandũ. Et sic cùm illã tyrãni in Palæstina persecuti sunt, volauit in Aegyptum, & Græciam. Cumq; illic affligeretur, in Germaniã Flãdriam, Galliãq; pertrãsiuit. At per illas infœlices regiones hęresum, aliarũq; persecutionũ fluuius perfluxit, & quia citò illarũ regionum incolæ ædificio reseruando, & restaurando non occurrerunt, in terrã corruit. Etenim quãuis tota vniuersalis ecclesia penitus corruere nequeat, potest tamẽ aliquibus in partibus excidere, sicuti reuera excidit. Quę cũ ita sint fratres charissimi intẽtissimi vigilate: diligentissimè cũctis spiritualibus artificijs, quæ excogitare poteritis, obsistite, ne maledictus hic fluuius in hæc fœlicia regna ingrediatur, in quę huc vsq; (quæ infinita Dei est clemẽtia) nõ fuit ingressus. Quo fide viua infiãmati, diuinaq; gratia adiuti tandiu in diuino ministerio persistamus, quousque cœlestis beatitudinis gloriam consequamur. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

Simile.

Apoc. 12.

In eodem Cõmuni Doctorũ

& maximè pro Beato Antonio de Padua Concio Quarta

Vos estis sal terræ, quòd si sal euanuerit, in quo salietur? &c. Matth. 5.

3. Reg. 7. IN tertio Regum volumine dicitur Salomõ inter alia vasa in templo decem luteres æneos ex se ipsis sculptos posuisse, in quibus aqua plenis sacerdotes sacrificia sua lauarent: quorum bases & fundamẽta erãt bos, Cherub, & leo ex eodẽ ere fabrefacti. Hoc prefigurauit in S. Ecclesia prælatos cõcionatores, atq; ecclesiasticos viros esse futuros, qui quasi luteres, & vasa essent, in quibus, & per quæ mũdarentur omnia, quæ Deo in sacrificiũ essent offerẽda. Itaq; horũ munus est hominũ cõscientias semper abluere, qua ablutione Deus maximè gaudet. Ideoque oportet eos promptissima esse charitate ad cõmune omniũ ministeriũ ac spiritualẽ prouentũ: quale est bouis ingenium, qui tãta cum mansuetudine aliorum vtilitati laborat. Et hoc significabat luteres boui inniti. Oportet etiam eos habere lucem sapientiæ, veræque doctrinæ, qualis est Cherub, qui significat plenitudinem scientiæ. Et hoc significat luteres super Cherub esse locatos. Debent etiam constanti, regioque pectore pollere, quale est leonis pectus, quo proximorum defectus sustineant. Et quia prælati & ecclesiastici peculiariter concionatores, & confessarij his tribus virtutibus ornati esse debẽt, ideo Dñs eos in hodierna Sãcti Euãgelij lectione sali cõfert, qui vt alijs rebus, quibus adiũgitur, saporem cõferat, conteritur, atq; cõsumitur. Atq; etiã lucerne accẽse, quę vt alijs illucescat, liquefit, atq; cõficitur. Necnõ ciuitati, quę furibũda hostiũ tela fortiter recipit, eorũq; ictibus obnixè resistit: sicq; eius incolæ defenduntur. Et ita dicit B. Paulus ad Ephes. ipse, scilicet, Christus, dedit, videlicet, Ecclesiæ suę quosdã quidem Apostolos, quosdã autẽ Prophetas: alios verò Euãgelistas: alios autẽ pastores, & doctores ad consummationẽ sanctorũ in opus ministerij, in ędificationẽ corporis Christi. Ad

Ephes. 4.

consta-

4 cõsummationẽ(inquit)sanctorũ,qa mediãte hoc ministerio prę
destinatorũ numerus adimpletur. In psalmo septuagesimo sep- Psal. 77.
timo dixerat Dauid: Recordatus est,quia caro sunt,spiritus va-
dens.& non rediẽs. Et siquidẽ vniuersi homines caro sunt,ad ip
sorũ conseruationẽ,maximè necessarius illis erat sal, vt hæc ca-
ro Deo iucunda esset. Ideoq; dicit hic B. Paulus, Deũ in eccle-
sia sua ministros statuisse,quos ipse Dñs hic salẽ vocat. Qui ex il
la nõ deficient, donec occurramus omnes in vnitatẽ fidei,& ag-
nitionis filij Dei in virũ perfectum in mensuram ætatis plenitu-
dinis Christi:quod in vniuersali resurrectione adimplebitur. Et
qui huius salis efficaciam cognoscere volet cõsideret, qualis fue
rit orbis,antequàm sacra discipulorũ Domini doctrina condire
tur,Quod, vt facilius intelligatis,primũ caput epistolæ D. Pau
5 liad Romanos legite. Vbi sanctus Apostolus affirmat eos tam
corruptos,tamq;horrẽdo peccatorũ pelago submersos fuisse vt
etiam & eorũ auditũ pij viri indignum esse ducant. Mutauerũt
(inquit)gloriã incorruptibilis Dei in similitudinẽ imaginis cor-
ruptibilis hominis,& volucrũ,& quadrupedũ,& serpẽtium. Ec
qua maior stultitia esse potuit,quã belluas,atq;serpẽtes,vt deos
adorari? Propter quod protinus addit, tradiditillos Deus in pas
siones ignominiæ:nã mutauerunt naturalẽ vsum in eũ,qui est cõ
tra naturã. Et paulò inferius repletos(ait)omni iniquitate,mali-
tia,fornicatione,auaritia,nequitia, plenos inuidia, homicidijs
cõtentione,dolo,malignitate. Longũ vtiq; esset,abominationes
quas illic sanctus Apostolus refert, sigillatim recensere, quibus
mundus in illo infœlicissimo tempore plenus erat. Diuina autẽ
6 lege per sanctos Apostolos promulgata homines illa omnia de
relinquere cœperunt,& similes Angelis effecti sunt in terra. Ita
q;nõ solũ illas turpitudines non admittebant,verũ multi licito
etiã matrimonio vti nolebãt. Et sic asperrimæ solitudines cõplu
ribus eremitis repletę sunt. Qui quidẽ mũdi illecebras,cõuersa-
tionesq; reliquerunt, vt diuinarũ rerũ contẽplationi intensius,
expeditiusq; vacarẽt,atq; vt sanctissimũ Euãgeliũ purius obser
uarent. Hanc operationẽ efficacissimus ille sal effecit in mundo.

Ideoq; meritò Dominus discipulis suis dicit: *Vos estis sal terræ.*
Quando olim aliquod fœdus feriebatur, mensa cum sale statue
batur, quem omnes fœdus ferientes tangere debebant, vt refert
Diogenes Laerti⁹. Et in Numeris loquẽs Dñs de fœdere, quod cũ Diog. Laer.

Aarõ ſacerdote, eiuſq; liberis pepigerat, dixit: Pactũ ſaliſeſt ſem 7
piternũ corã Dño tibi, & filijs tuis. Dicitur cõcordia ſal: qa quẽ
admodũ ſal id, qđ ſalitur, à corruptiõe preſeruat, reſq; durabiles
reddit: ſic cõcordia res ſtabiles, firmaſq; efficit. Cõtra verò diſcor
dia illas deſtruit, atq; corrumpit. Et ita dicere Dñm: Vos eſtis ſal
terrę: proinde fuit, acſi diceret: Mũd⁹ plen⁹ eſt diſcordijs ac diui
ſionibus, magna in eo rituũ, hęreſum, ac cęremoniarũ, opinionũ
q; diuerſitas extat. Munus igitur veſtrũ eſt, vnũ Deũ, vnã eccle
ſiã, vnã fidẽ, vnũ baptiſma, vnã deniq; verã interiorẽ, exteriorẽ
q; pacẽ prędicare. Vos eſtis ſal terrę, ideſt, vos eſtis mũdi cõcor
dia: homines inuicẽ adunare debetis. Vos eſtis ſal verę cõfœdera
tionis: vos mitto recõciliatores mũdi cũ Deo ipſius, ſcilicet me.
Et quẽadmodũ ſal quantũuis cõtritus, & cõculcatus ſit, nũquã 8
tamẽ ſaporẽ ſalis amittit, ſic ſacroſancti Dñi diſcipuli quantũcũ
q; cõtriti, afflictiq; fuerũt nũquã eis ẽtiã, ac ſaporẽ diſcipulorũ
Dñi reliquerũt: imò perſecutionib⁹ oppreſsi maiorẽ ſaporẽ ede
bãt, & virtutẽ in eorũ animis delitẽtẽ clari⁹ oſtẽdebãt. Cũq; ma
nifeſtũ ſit quãtũ fructus ſancti illi patres attulerint: operæ pretiũ
erit nos modo perſcrutari quæ ſit cauſa, cur cũ nos idẽ Euãgeliũ
prædicemus, quod illi prædicarũt, eadẽq; bona, quæ illi pollice
bãtur, nũc tã aſsiduò polliceamur, & eiſdẽ pœnis peccatores cõ
minemur, quibus illi minitari cõſueuerãt, vix ſit qui ſaporẽ reci
piat: Quomodo fieri poteſt tãtã hominibus ineſſe corruptionẽ
ſuper quos tantũ ſalis effunditur? Hui⁹ portẽti hãc pręcipuã ſu-
ſpicor eſſe cauſam, ingentẽ, ſcilicet, duritatẽ, & obſtinationẽ, ad
Eſai. 44. quã homines hodie peruenerũt. Loquẽs Deus per Iſaiã Prophe
tã cũ populo Iſraelitico dixit ei: Scio enim, quod durus es tu: & 9
neruus ferreus ceruix tua: & tranſgreſſorẽ ex vtero vocaui te. In
quibus verbis eos duab⁹ duriſsimis rebus, neruo, ſcilicet, ferroq;
cõfert. Et quanuis populus hic adeo rebellis, ac durus erat, de illo
Pſal. 77. tamẽ dicit Dauid: cũ occideret eos, quęrebãt eũ, & reuertebãtur
& diluculo veniebãt ad eũ, vt paſsim ex libro Iudicum apparet
Quippe cũ à finitimis regibus affligerentur, ſtatim ad Deũ con
uertebantur. Nos autẽ adeò miſeri, proterui, atq; obſtinati ſum⁹
in malis noſtris, vt, cũ tot neciũ, bellorũ, hęreſumq; verberib⁹ fe
riamur, nihil nobis proſit. Ideo nũc meritò Dñs idẽ dicere põt,
Ezech. 24. quod per Ezechielẽ Prophetã dixit: Magno labore ſudatũ eſt,
& nõ exiuit de ea nimia rubigo eius, nec per ignẽ. Ideſt, nec voces

in vita Pythag. Numer. 18.

nec ſudores cõcionatorũ, nec tribulationũ ignis ſufficit, quò à malis noſtris ſeparemur. Poſt omnes hos labores tã ſuperbi, ambitioſi, carnales, cupidi, vltionũq; auidi, quã antea remanemus. O Deus infinitæ maieſtatis, & miſericordiæ iã Dñe qd amplius facturus ſis neſcio. Et enim nihil iã intẽtatũ reliquiſſe videris, vt hominẽ ad bonũ allicias, & tamẽ nil prodeſt. O patres cõcionatores, ne deficiatis animaduertẽtes modicũ prædicationis veſtrę prouẽtũ. Si enim populus ex illa fructũ percipere nollet, vtilli⁹ eſt culpa, ipſius eritetiã & pœna: vos autẽ laborũ, defatigationũ q́ue veſtrarũ præmiũ nõ amittetis. Quãobrẽ proclamate, & maximos ac minimoſquoſq; reprehẽdite ſine perſonarũ acceptione: Deiq́; cauſam iuſtificate. Oglorioſe pater Antoni quã merito teſalẽ poſſumus appellare, quũ omne hominũ genus tuis ſanctiſſimis verbis tã acriter coercueris. Et itá de te canitur: Loquẽs magnis, paruulis, veritatis iaculis æquè feriebat. In maritimis regionibus aqua ex mari hauritur, & in arctas paludes immittitur: illiq́; incluſa breui in ſalẽ cõuertitur: & quò arctiores ſunt lacus, eo citius aqua cõdenſatur, & exactior efficitur ſal. Mũdi ſalinæ ſunt ſanctæ religiones. Homineſq́; tãquã aqua ab hui⁹ ſęculi mari abſtracti, & in arctã regularis vitę paludẽ immiſſi in ſalẽ cõuertũtur, quo ipſi⁹ maris piſces ſaliũtur. Eſtq́; valde notãdũ, ſi in marinæ aquæ paludẽ, quãuis ſemicõdenſata ſit aqua, gutta dulcis aquæ cadit, ſalẽ nõ efficiet, ſed totã aquã liquefieri. Sic etiã quãuis homines in religionib⁹ ſint incluſi, ſi humanos dulcores, atq; delicias admittũt: in Dei miniſterio nõ cõdẽſabũtur. O patres religioſi, qui vltrò mũdũ reliquiſtis, ad hæc attẽdite, ne religio in cõ
x 2 fuſionẽ, cõdẽnationẽq́; vobis (quæ veſtra erit culpa) cõuertatur. Quid de glorioſo Antonio dicã? Qui cũ ſe in ſalinã ordinis B. Patris Auguſtini immiſiſſet, vt exactior, atq; efficacior ſal efficeret in aliã arctiorẽ, quæ eſt fratrũ Minorũ ſe tranſtulit: in quã ingreſſus eſt inextinguibili deſiderio excãdeſcẽs vitã pro Chriſti Redẽptoris noſtri honore periculis, mortiq; exponẽdi. Et ita cor dulci deliciarũ aquę occluſit, vt vix panc, & aqua hummo victui neceſſaria aleretur: & ſic pedibus ſuis vix poterat ſuſtineri. Heù heù fratres mei, & millies heù, quantæ cõfuſioni erit nobis in eadem ſalina reclusis, niſi hunc cœleſtem virum imitari curauerimus. Siquidem omnes diuini numinis adiuuante gratia in hãc ſanctam ſalinam cum fœnore piaq́; intẽtione, cũ propoſito cum

Simile

ctas mundi illecebras fugiendi, ſumus ingreſsi, ſanctum hoc propoſitũ cõſeruemus: & nequaquã ab eo deſiſtamus. Admirabilis eſt cõſideratu affectus, quo ſanctus Ioſue humi proſtratus, & capite puluere, cinereq; operto Dño dixit. Mi Dñe Deus, quid dicam vidēs Iſraelē hoſtibus ſuis terga vertentē? Maiore vtiq; dolore, miſerationeq; oportet nos affici animaduertentes nonnullos religioſos Deo terga vertentes, & tanquam ſæculares mũdanas voluptates in corde ſuo admittentes. Animaduertite patres mei quanta animi conſtantia dixit Iephte cũ rem tam lamentabilem, tantiq; doloris eſſet effecturus, qualis erat, vnicam filiã ſuam in ſacrificiũ Dño offerre. Aperui enim os meũ ad Dominũ, & aliud facere non potero, ideſt, hoc Deo promiſi. Liberũ vtiq; arbitriũ habebat hic vir, vt ſi vellet, votum hoc nõ adimpleret, ſed dicit. Non potero aliud facere cõſiderans ſe ſine peccato aliter facere nõ poſſe. Ideoq; dicebat: Nõ potero. O frater religioſe animaduerte, te os tuum aperuiſſe, & obſeruantiã votorũ religionis tuæ promiſiſſe: aliudq; ſub æternæ condēnationis pœna facere non poſſe. Vlterius in incepto progredere. Audi Dominũ tibi dicentem: Qui perſeuerauerit vſq; in finem, hic ſaluus erit. O metuenda verba, & æterna recordatione digniſsima. Si nos Chriſtus R. N. ſuo diuino ore nũc hic alloqueretur: illaq; verba proferret: Ite maledicti in ignem æternũ, & hæc: Qui perſeuerauerit vſq; in finē, hic ſaluus erit: magis nos hæc, quam illa terrere deberent. Nam in illis: Ite maledicti, cum peccatoribus, adulteris, homicidis, auaris atq; ſuperbis loquitur. In his autē: Qui perſeuerauerit, cũ iuſtis loquitur: quib⁹ dicit, niſi in diuino ipſius miniſterio vſq; in finē perſeuerauerint, nihil illis prodeſſe, & non eſſe ſaluandos. Oculos igitur aperite, & conſiderate, quãti veſtra referat in incepto bono perſeuerare. Hunc ſanctum imitamini, ſiquidē in cadē ſalina, qua & ille fuit, vos eſtis incluſi: qui exactiſsimus extitit ſal, ingentemq; mũdo ſaporem cõtulit. Sanctus Propheta Eliſeus nouum vas ſalis in aquas iniecit, illaſq; ſanauit. O Chriſte ſumme ſæculi reparator, qui hoc vas nouũ, iuuenem tenerũ paruę ætatis, nouũ ętate, vitę q; ratione, ſale ſapientiæ plenũ B. Antoniũ apprehēdiſti: vt eo, illiuſq; admirabili exēplo paſsionum noſtrarũ aquis mederetis. Nõ ſolum autē ſal, ſed lux etiam fuit. B. Ioannes in Apocalypſi dicit ſe vidiſſe Angelũ lucem manu tenentem, quæ toti mundo illucebat.

Ioſue. 7.

Iudi. 11.

Matth. 10.

4. Reg. 3.

Apoc. 18.

16 bat. Angelus vita, puritate, charitate que fuit Diuus Antonius: tanta que luce, ac splendore nituit, vt illo mundum irradiarit. Et quemadmodum lux velocissima est, sic Beatus Antonius in clientibus, deuotisque sibi adiuuandis citissimus est. Iacebat sponsa in lecto neque sponso aperire volebat pulsanti, atque dicenti: Aperi mihi soror mea sponsa. Non est illi similis B. Antonius in singulis quippe suspirijs, incommodis, ac necessitatibus deuotis suis auxiliaturus occurrit. Abrahæ tanquam ũngula re beneficiũ ei conferens dixit Dominus: Multiplicabo semen tuum, sicut stellas cœli. Nec etiam glorioſissimum hunc Sanctum sterilem esse voluit, sed multos spirituales filios gignere multamque deuotorum sibi prolem habere. Etenim quæ gens, quod nã regnũ, quæue prouincia hũc sanctissimũ Patriarcham 17 non amandum, non colendum, non omni veneratione, pioq; affectu prosequẽdum putat? Quem ũiquidẽ omnes diligimus, eiq; deuoti sumus, omnes etiã nos præcipueq; Minorum gregem eũ oportet instãtissime imitari. Si ex Hispania pretiosissimus quidam fructus Romam deferretur, quãuis Italis gratissimus esset, multo tamen gratior esset Hispanis, eo quòd regionis suæ fructus esset. Quod si cuidam Hispano diceretur: Hic fructus non solum est ex regione tua oriundus, sed in horto etiam matris tuę productus est, maiori gustu, & delectatione, quam cęteri omnes illum susciperet, atq; comederet. Gloriosus Antonius est pretiosissimus quidam fructus, quem nobis hodie Sancta Mater ecclesia per imitationẽ comedẽdum proponit. Et quamuis hic cœlestis fructus Hispanis omnibus debet esse gratissimus, eo q; ex 18 Hispania nostra sit oriundus: multo tamẽ gratior debet esse fratribus Minoribꝰ, cũ sit fructus horti matris nostrę, quę est nostra sacrosancta religio. *Vos estis lux mũdi.* Quãuis Christus R. N. hæc verba ad suos sacros Apostolos præcipue direxit, nec nõ ad prælates, & cõcionatores, attamẽ B. Paulus hoc nomẽ lucis omnibus iustis attribuit dicens: Eratis enim aliquando tenebræ: nunc autem lux in Dño. Idest, quando in infidelitate, siue in lethali peccato eratis, tenebræ quidem appellari debebatis: nunc autẽ qui diuinam gratiam recepistis, lux estis in Dño. Itaq; quamuis humilis conditionis abiectiq; generis sitis, illustres tamen estis in Dño. Nam virtus, & gratia sunt sapo, quo humilis generis macula diluitur. Et hæc est vera nobilitas, atq; vbi hæc deest, parũ prodest humani generis claritas. Parum prodest riuulum ex

Cant. 5.

Gene. 22.

Simile.

Ephe. 4.

perspi-

perſpicuo fonte manare, ſi protinus, vt exit obſcœnus redditur, in quo immunda animalia creantur. Et multo minus prodeſt, hominẽ iactari ſe à nobiliſsima parentũ ſtirpe prodijſſe, qui virtutibus floruerũt, ſi ipſe in obſcœnam vitiorũ paludem conuerſus fuit. Primus filius Iacob dictus eſt Rubẽ, tertius autẽ Leui. Vt que Ruben erat primogenitus: omnes illius tribus nobiliores ſe quã cęteros gloriabantur. Vnde Dathã, & Abirõ prælaturã, ſummũq; ſacerdotiũ expetebãt, quia nobiliores ſe ducebãt, eo quòd eſſent ex tribu Ruben: Deus autẽ Aarõ ex tribu Leui prælaturã cõmiſit: quia virtutem potiùs, quàm generis nobilitatẽ animaduertit. Et ita dixit in primo regum volumine: Qui honorificauerit me, glorificabo eũ, qui autẽ contẽnunt me erũt ignobiles. Sic eos facere oportet, quibus prælaturarũ diſtributio incũbit. Nõ enim munera, gubernationes, & prælationes illis ſunt cõmittendæ, quorum vita eſt ſterilis meritorũ: quãuis illuſtris ſint generis: ſed illis, quorum vita viridis, florens, atq; fructifera eſt, ſicuti virga Aaron. Verũ eſt, quòd quemadmodũ aurum exactũ meliùs, atque facilius, quam æs, aut ſtannum ferrugine coopertũ in ſe recipit cęlaturas: ſic viri illuſtres faciliùs virtutum cælaturas recipere deberent, quàm ignobiles: contrariũq; ſæpè fieri magnæ eſt confuſionis. Eia igitur fratres verã ne vultis nobilitatẽ ſimulare, ſed ſti eſſe curate, & eritis lux mundi. Attẽdite quanta cũ anxietate homines per regias, & tribunalia incedunt, illucq; conductos teſtes adducunt, vt generis ſui nobilitatem probent, quæ tamẽ eſt carnis nobilitas. Quod ſi tantũ curæ adhibetur in eo, quod tã parũ valet: quare plus curæ, atq; ſolicitudinis in hoc nõ erit adhibẽdũ, cũ noſtra tãti referat? Et ſcitote, adhãc nobilitatẽ cõprobãdã non pluribus teſtibus opus eſſe: ſed vnũ tantũ, ſi adſit, illã poſſe probare. Illũ videlicet, de quo dixit B. Paulus: gloria noſtra hęc eſt teſtimoniũ cõſcientiæ noſtrę: quòd in ſimplicitate cordis, & ſynceritate Dei, & nõ in ſapiẽtia carnali, ſed in gratia Dei cõuerſati ſumus in hoc mundo. Beati, quibus hoc teſtimoniũ eſt. Et enim hi ſunt lux in Dño. Et ſiquidem nos omnes luces eſſe oportet, rationi conſentaneũ eſt, vt lucis cõditiones habere curemus. Lux immundis rebus non inficitur, neq; illis adhæret: quamuis per ſterquilinia, aliaq; immũda prętereat, ſemper munda remanet. Talem te oportet eſſe, ò Chriſtiane, ne ſæcularibus rebus inhæreas. Si naturæ tuæ fabricã & cõpoſitionẽ fueris contẽplatus, & animaduerteris, quantũ à cęteris animãtibus differat, videbis

quo;

19

20

21

Num. 8.

1. Reg. 2.

Simile.

2. Cor. 1.

22 quomodo omnia habentia manus, illis super terram serpunt, prę
ter te, alioſq; homines quibus ſunt erectæ. Et ità dixit Ouidius:
Pronaque cũ ſpectent animalia cætera terram: Os homini ſublime dedit,
cœlũque videre Iuſsit, & erectos ad ſidera tollere vultus. In quo nos
vniuerſalis autor voluit erudire bruta animantia non niſi ad ter
ram poſsidendã nata fuiſſe, ideòq; illam manibus contrectãt,
& oculis cernũt. Nos autẽ cũ ad cœlũ poſsidendũ creati fueri-
mus, nõ terrã manibus tangimus, vt illã teneamus, & poſsidea-
mus: ſed pedibus potius pertingimus, vt eã cõculcemus, & negli
gamus. Hęc eſt noſtrę naturalis cõpoſitionis Philoſophia: & iux
ta illã oportet nos viuere, & operari. Aliud eſt etiã propriũ lucis
quippe quę velociſsima eſt, multas regiones breuiter decurrit, &
illuminat. In quo etiã nos illi ſimiles eſſe oportet. Etenim in bo-
23 norũ operũ executione diligẽtiſsimi eſſe debemꝰ. Et ità nos B. *Rom.* 12.
Paulus admonet, vt ſimus ſolicitudine nõ pigri. Eſtque animad
uertendũ regulam eſſe prudentiæ, in boni operis deliberatione
morã, in executione verò diligentiã eſſe debere. Vnde Roma
nus Imperator T. Veſpaſianus delphinem anchora inuolutũ in
inſigne gerebat, quia per anchorã mora, & per delphinẽ veloci-
tas deſignatur. De quo dixit Appianus, eũ tam velociter aquã, *Appianus li-*
quãcitiſsimam quãq; auẽ aera tranare. In quo prudẽs ille impe *bro de na-*
rator ſignificabat, ſe in rerum ſuarũ deliberatione moram: in earũ *piſ.*
verò executione diligentia vti. Simulque hoc peculiare lux
habet, quòd nimis cõmunicatiua eſt. Ex vna lucerna mille, ac vi
ginti mille lucẽ percipiunt, cũ tamẽ illa nihil propriæ lucis amit
tat. Hoc eſt etiã propriũ iuſto: etenim quidquid habet, libenter
24 alijs cõmunicat. Diuitias, ſapiẽtiã, vires, ac deniq; omnia ad pro
ximorũ emolumẽtũ dirigit. Ita faciebat B. Apoſtolus Paulus,
qui dicebat: Omnibus omnia factus ſum, vt omnes facerẽ ſaluos. 1. *Cor.* 9.
Vbi valde penſandũ eſt tãtum conducere adiutorium, quod in
ſti peccatoribus prębent, ad ſpiritalẽ eorũ ſalutẽ, vt dicat hic ſan
ctus Apoſtolus, ſe ſuo auxilio illos ſaluos facere: quia eos ad ſalu
tẽ impetrãdã adiuuabat, quod magnũ exaggerationis eſt genꝰ.
Atq;, vt ſeruus Dei nouerit quantopere ſe proximis cõmunica
re debeat, non eſt contentus diuinus magiſter eũ lucẽ appellare,
ſed inferiùs explicuit illum debere ſimilẽ eſſe lucilucernæ, quæ
vt alijs luceat, liquefit, atque conſumitur: ſicut omnes ſanctꝰ
ipſeque ſanctorum Dominus effecit. O Chriſte lux beatiſsima

vere

vere hominũ amator. O lucerna, & ceree paſchalis in crucis can- 25
delabro cõſtitute, ecquis pulchritudinis, ac venuſtatis ſpeciei
tuæ florem obliuit? Ecquis famam, honoremq; tuũ obſcurauit,
& te inter latrones ſtatuit? Ecquis ſacratiſsimum corpus tuũ li-
quefecit, quod lachrymis, atq; cruore perfuſum habes? Ecquis
tibi vitã confecit? O iuſtorũ vita quid tibi totus tabefactus in cru
ce facis abrupto corpore, ſectis venis, viſceribus patefactis? Ad
hoc nobis reſpondere poteſt dicẽs: Nemo accẽdit lucernam, &
ponit eã ſub modio: ſed ſuper cãdelabrũ vt luceat omnibus, qui
in domo ſunt. In hac cruce tanquam in candelabro lucerna, po-
ſitus ſum, vt mũdo illuceam. O diuine magiſter, quã efficacibus
verbis, & operibus nos illuminas, & doces: & iure optimo vis
prælatos, & doctores, ſiquidem tui vicarij ſunt; tam operibus,
quam verbis ſubditos ſuos erudire. Ideòque concludis dicens: 26
Qui ergo ſoluerit vnum de mãdatis iſtis minimis, & docuerit ſic
homines, minimus vocabitur in regno cœlorum. Dñs hic præ
cepta ſua minima vocat: quanuis nõ omnia in materia, merito,
neq; præmio paria ſint: ſed alia maiora, & alia minora ſunt. Et
tamen omnia ſunt minima & impletu facillima, cõſideratis pe-
culiaribus auxilijs, quibus Deus eorum obſeruatoribus fauet.
Quanuis enim debiles ſimus ſpiritus, vt ait D. Paulus, adiuuat
Rom. 8. infirmitatem noſtram. Vel dicere poſſumus, Dñm hic minima
præcepta vocare neceſſaria, & obligatoria: qualia ſunt præcepta
Auguſt. decalogi quæ vt ait B. Auguſtinus, ſi cum Euangelicæ legis per
fectione conferantur, minima ſunt. Et licet quatenus ad obliga-
tionẽ maxima ſint, quatenus tamẽ ad perfectionẽ minora ſunt.
2. Petr. 2. His mihi cõformare videtur verba illa B. Petri dicentis: Depo- 27
nentes omnem malitiam, & omnem dolum, & ſimulationes, &
inuidias, & omnes detractiones, ſicut modo geniti infantes ratio
nabiles, & ſine dolo, lac concupiſcite, vt in eo creſcatis in ſalutẽ:
ſi tamen guſtatis quoniam dulcis eſt Dominus. Vbi valde no-
tandum eſt ſanctum Apoſtolum dicere, poſtquam anima hæc
omnia mala diuinę legis obſeruationi repugnantia à ſe expellit,
eã conſciẽtiæ pace delectari, iuſtitiæq; ſuauitate gaudere & in
perfectione proficere. In quo nos docet, humiliorem, & mino-
rem perfectionis gradum eſſe vitia, & voluptates diuinæ legi re-
pugnantes repudiari, atq; relinqui.

Nã qui dicit: Hęc vitia relinquite, vt creſcatis, manifeſte decla-

rat

28 rat minorē,& humiliorem Christianę perfectionis gradum esse illa relinqui. *Qui ergo soluerit vnum de mandatis istis minimis, &c. Qui autem fecerit, & docuerit: hic magnus vocabitur in regno cælorum.* Tentauit Gedeon in aquæ potu, quinam militum ad dimicandum aptiores erant: eosque, qui flexo genu aquam solo ore tangebant, improbauit: qui vero lingua simul & manu illam capiebant, secum in certamē deduxit. Omnes nos aduersus dæmonem, & vitia acerrimum certamen manet: seruique ac milites veri diuini ducis Iesu Christi in aqua probātur. Aqua vero Euāgelicam doctrinam significat. Nam quemadmodum ardorem ignis extinguit, resque immundas purificat: sic diuinum verbum. Et sicut in aqua, tanquam in speculo homo faciem contemplatur: sic in verbo Dei tanquam in speculo vnusquisque 29 qualis sit, animaduertit. Et hæc est causa, ob quam mali conciones oderunt: sicut mulier informis se in speculo non considerat, quoniam quotiescunque fāciem suam animaduertit, ingenti cordis mœrore conficitur. O miseri peccatores, quia in aqua diuinæ doctrinæ tanquam in speculo, scelerum vestrorum deformitates aspicitis, ideò illam tanquam dæmon crucem effugitis. In hac igitur veri milites Iesu Christi, qui ab hostibus spiritalibus victoriam reportaturi sunt, apte probantur. Quippe qui solo ore hanc aquam, ideſt, diuinam doctrinam tangunt, & de illa solummodò loqui contenti sunt, hi ab hoc diuino duce reprobantur. De quorum singulis dicit: Minimus vocabitur in regno cœlorum. Qui verò hāc aquā manibus simul, atq; ore pertingunt, ideſt, qui verbis opera iungunt, hi ab ipso eliguntur: 30 & ab hostibus victoriam reportabunt. Et de vnoquoq; horum Dominus dicit: Qui fecerit, & docuerit, hic magnus vocabitur in regno cœlorum. O miram permutationem. Pristinis quondam temporibus hoc nomen, magnus, soli Deo tribui cōsueuit & ita dicit Dauid: Magnus Dominus, & laudabilis nimis: nunc autem munificentissimus Dominus illud singulis iustis accommodat. Ipse paruulus factus est, quia, vt ait Apostolus, exinaniuit semetipsum formam serui accipiens. Sicq;, qui prius parui erāt in diuino ipsius conspectu magnos effecit. Quicquam propter ipsius amplitudinē dicitur magnum, & sic forum, quia amplum est, magnum vocare consueuimus. Aliud vero dicitur magnum, quia altum est: vnde cupressum proceram, magnam appella-

Iudic. 7.

Simile.

Psal. 47.

Philip. 2.

pellamus. Aliud autem dicitur magnum, quia profundum est, 31
unde puteus nimis profundum, magnum, dicimus. Vltimò dicitur aliquid magnum, quia est longum, quanuis arctum sit: veut iter longum, magnum dicimus. Quod si ob vnam harū quatuor rationum quicquam magnum dicitur multò melius, quod omnes quatuor has causas habuerit, magnum poterit appellari, videlicet, quod altum, amplum, longum, profundumq; fuerit. Talis est vnusquisq; iustorum, amplus scilicet charitate, longus liberalitate, altus contẽplatione, profundus humilitate. Ex quo apparet quàm meritò Dominus iustum, magnum appellat. Et peculiariter hoc dici potest de hoc glorioso Doctore, cuius solennitatem sancta mater ecclesia exultãtibus fidelium animis celebrat, cùm tot operatus fuerit: tamque egregiam doctrinam Christianum populum erudierit, eamque ad animarum nostra- 32
rum emolumentum literis commendarit. Quamobrem idẽ de illo dicere possumus, quod Hortensius de Demosthene dixit: videlicet, quamcunq; periodum orationum eius multò sublimius illum commendare, quàm quicquid de ipso in eius laudem dici posset. Sic etiam si huius glorioſi Doctoris Beati Augustini, Hieronymi, Thomæ de Aquino, ac Diui Bonauenturæ, &c. opera attentis animis considerentur, in qualibet eorum parte eorum ingenium, spiritus, & excandescens inflammatissimæ charitatis ardor, atque flagrantia clariùs innotesceret, quàm ex iis omnibus, quæ nunc concionatores dicere possumus. Qui siquidem tantus est in diuo conspectu, eum nos ardẽtissimè diligamus, nosque ipsi instantissimè commendemus, eumq; diligentissimè imitemur: quo nobis apud Deum faueat illiusque auxilio disponamur, & diuinam à Domino gratiam consequamur, qua locupletati ad cœlestem beatitudinem perducamur. Amen.

IN

IN COMMVNI Confessorum non Pontificum Concio Prima.

Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris, &c. Luc. 12.

ISAIAS Propheta loquens de gloria, quã Dominus præparauit seruis suis, illã conuiuium appellat dicens: Et faciet Dominus exercituum omnibus populis conuiuiũ pinguium, conuiuiũ vindemiæ, pinguium medullatorum, vindemiæ defæcatæ. Et præcipitabit in monte isto faciem vinculi colligati super omnes populos: & telam, quã orditus est super omnes nationes. Præcipitabit mortem in sempiternũ. In omnibus his verbis Sanctus Propheta corporearum rerum similitudinibus æternæ vitæ superna gaudia manifestat. Ĕtenim cùm plerique homines ea, quæ sensibus percipiunt, clarius cognoscant, illaque pluris æstiment: ideo aptissimè per ea, quæ homines tanti æstimant, inaccessibilem gloriæ excellentiam explicat. Primũ dicit, conuiuium illud omnibus populis, non Hebræorum tantum, sed gentium etiam nationibus esse faciendum, videlicet, vt spem nostrã excitet. Et sic Beatus Ioannes in Apocalypsi postquam ingentem electorum ex tribubus Israel multitudĩnem recensuerat, aliorum etiam innumerabilium inuitatorum ad hoc conuiuium ex gentibus meminit accersitum. Et sic addit: Post hæc vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus, & tribubus, & linguis stantes ante thronum in conspectu Agni amicti stolis albis, & palmæ in manibus eorum. Quod vero ait delicatissimas carnes, & defecatũ; ideſt, expers fecũ atq; probatũ

Isai. 25

Apoc. 7

vinum in eo conuiuio ministrandum duobus his nominibus ex 4
quisitissimas eius conuiuij delicias designauit. Ibi enim erit clara splendidissimæ diuinitatis, & sacræ humanitatis cognitio & fruitio qua beati omnes, cũ ineffabili suauitate reficientur. Ibi nanq; (vt Saluator ait) ingredientur, & egredientur & pascua fę cũdissima, quibus corpus, & anima depascentur, inuenient. Addit deinde S. Propheta: Et præcipitabit faciẽ vinculi colligati super omnes populos, & telã, quã orditus est super omnes nationes. Vinculũ autem, quo omnes populi, idest, vniuersum genus humanũ colligatum est, non vnum, sed multa vincula complectitur, quibus omnes communis peccati vitio eramus astricti, & miserrimè obligati. Alium quippe vinculum est, reatus mortis æternæ: aliud lex membrorum, & fomes peccati: aliud seruitus sub dira diaboli captiuitate: aliud innumeræ cupiditates, quę vi 5
tam nostram non modo inquinãt: sed etiam cruciant, atque dilacerant. Omnia igitur hæc vincula in hoc augustissimo, & cœlesti monte rumpentur. Vel, vt in Hebræo habetur, absorbebũtur, vt ne vllum quidem eorum vestigium reliquum sit. Quo fit vt omnes isti conuiuæ plenissima libertate, ac pace fruantur. Nec vincula hæc modò, sed telam etiam, quam Dominus orsus est, super omnes nationes, ibidem disrumpet. Huius verò telæ nomine communem illam maledictionem accipimus, qua generis nostri principes, & nos in illis ad innumeras huius vitæ æru mnas, multiplicesque miserias damnati fuimus. Quæ quidem tela ex multis filis, idest, ex multis doloribus, & lachrymis quas in hac vita quotidie miseri mortales fundunt, contexta est. Quam idem ipse dns orsus fuit, quia eius imperio, atque de- 6
creto ad omnes has calamitates adstricti fuimus. Hæ igitur omnes ab illo cœlesti monte exterminandæ, atque præcipitandæ sunt. Quod idem sanctus vates annumerare incipit, cùm protinus subdit: Et præcipitabit mortem in sempiternum. Ibi enim mortis imperium mortis Christi merito euertendum erit. Addit deinde: Et auferet Dñs omnem lachrymam abomni facie, & opprobrium populi sui auferet. Hoc est labem omnem, & omne dedecus, & quicquid fœlices animas vllo incõmodo, iniuria seu dãno afficere possit, è medio tollet, vt nihil ibidem sit, quod conuiuij illius iucunditatem, & suauitatem, aut vlla tristitia affligere, aut vllo mortis metu perturbare, aut vlla dedecoris labe aspergere,

7 pergent, aut lachrymis vllis inficere posit. Quid autem ex ijs omnibus consequetur? Nimirum gratiarum actio, & vox laudis, quæ ibi perpetuò resonabunt. Dicet namque Dei populus, quod hic addit Propheta Sanctus: Ecce Deus noster iste: expectabimus eum, & saluabit nos. Iste Dominus sustinebimus eũ, & exultabimus, & lætabimur in salutari eius: quia requiescet manus Domini in monte isto. Hoc est, vt Diuus Hieronymus interpretatur, Absorpta morte in perpetuum populus Dei qui de manu mortis fuerit liberatus dicet ad Dominum: Ecce iste Iesus Mariæ filius quem increduli hominem tantum esse putabant, Deus noster est. Tunc enim præsentes agnoscent maiestatem eius, & diuinitatem, quam hic per speculum tantum, & in ænigmate contemplabantur. Expectabimus enim,
8 cùm in hac mortali vita credidimus verbis ipsius, & promissis. Et quanuis ea in longum differrentur, non propterea fracto sumus animo, neque ab eius fide, atque obedientia desciuimus: sed longanimiter, & aduersa tulimus, & prospera expectauimus. Exultabimus ergo, & lætabimur in salutari eius, hoc est, in æterna salute, quæ nobis eius beneficio contigit: quæ nos ab omnibus malis ereptos æterna fœlicitate beauit. Quia requiescet manus Domini in monte isto. Idest, immensas potentiæ, sapientiæ, opulentiæ, bonitatis, & gloriæ eius opes in monte hoc non solùm aperte videbimus, sed etiam in nostræ fœlicitatis magnitudine experiemur: quas dum in corpore viximus obscurè, & quasi per caliginem videamus. Hæc fratres mei sunt, quæ Sanctus hic Propheta de huius comuiuij magnificen-
9 tia in communi disseruit. Cæterùm, quoniam inter hæc tam varia, & pretiosa fercula omnium pretiosissimum, atque suauissimum diuinæ pulchritudinis visionem esse constat, iniurius vobis ero fratres, nisi de hoc etiam aliquid attigero: quanuis munus hoc non humanæ solùm, sed Angelicæ etiam linguæ superet facultatem. Nos igitur, qui in tanta cœlestium rerum oratione versamur, quorum omnis cognitio à corporis sensibus exorditur, ab ijs, quæ sensu percipimus, veluti scalam quandam erigemus, per quam à creaturis ad creatorem ascendentes ab effectibus ad summam causam assurgere poterimus. Ad hoc igitur primo loco statuamus omnes conditarum rerum perfectiones, quæ verè, & proprie hoc nomen me-

uentur, in conditore longe perfectius depeti. Quia enim nemo dat, quod non habet, ideo non potuit summus ille rerum conditor in se non habere, quæ rebus á se conditis dedit. Quemadmodum enim ol, qui astris omnibus splendorem confert, splendidissimus, atque ea deo multis partibus omnibus ille splendidior est: ita supernus ille artifex, qui tam multiplicem creaturis contulit pulchritudinem vnus ipse earum omnium pulchritudinē cum infinito excessu continet. In ipso igitur est species florum, pulchritudo gemmarum, splendor auri, atq; argenti, claritas fluminum, & fontium; auium concentus, solis, lunæ, atq; astrorum fulgor, amœnitas syluarū, atq; camporum, sicut ipse ait in Psalmo: Pulchritudo agri mecum est. Progrediamur vlterius, & mūdana omnia prætergressi ad cœlestiū vsq; sedes cōscendamus: ibiq; innumerabilē beatarum mentium exercitum cōtemplemur.

Psal. 49.

D. Tho. 1. p. q. 50. art. 3. Iob. 25.

Quanquā equidē numerū, ita res omnes alias superare ait D. Tho. quemadmodū cœli magnitudo longissimo interuallo corporū omnium magnitudinē superat. Hinc sanctus Iob ait: Nūquid est numerus militum eius? Quo loquendi modo innumerabilē esse Angelorum exercitum intelligimus. Statuamus etiam hic & illud, quod idem B. Thomas ait, videlicet, omnes Angelos specie differre. Simulq; attendite Aristotelē dicere, rerū species numerorū rationē imitari. Vt, scilicet, quēadmodū superior numerus inferiorē continet, & aliquid sibi propriū adijcit: ita superior species tū inferioris perfectiones, tū etiam suam peculiarē contineat. Ab infimo ergo Angelorum ordiamur: quem statuamus res omnes corporeas perfectionis, & pulchritudinis suæ decore lōge superare. Quod facile indicat Angelus ille, qui Danieli apparēs pulchritudinis suæ specie, atq; fulgore prophetā pene exanimauit. Et secundus Angelus inferioris Angeli pulchritudinē, & suam itidē peculiarē retinet. Tertius vero Angelus vtriusq; præcedētis, & suam itē speciem, atq; decorem super addit. Quartus vero Angelus omnes has perfectiones amplectitur, & suā itē, qua in noua specie cōstituitur. Hac igitur ratione per omnes Angelorū ordines in hac creaturarū scala, ab inferioribus ad superiora cōscendētes, ad supremū vsq; seraphicū ordinē, qui Deo cōiunctissimus est, veniamus. Cū hic igitur omnes inferiorū Angelorū perfectiones, pulchritudinesq; & suā item cōtineat: Angeli autē, vt prædiximus, numerari nō possint, quia

Aristot. lib. 8 meta. tex. 10. tom. 3.

Dani. 10.

lis,

lis, quæso illas speciet, & pulchritudo erit, quę vna in se perfectiones, virtutes, & pulchritudines innumeras cõtinet? Et nouæ dicendi facultas, quę hoc possit oratione cõplecti? Minime sane. Hinc vlterius gradũ, ad ipsum rerũ omnium, atq; Angelorũ Dñm faciamus: qui & has omnes perfectiones, & immitas alias, quę diuinitatis proprię sunt, in se vno cõtinet. Et si ante splendidissimũ solis iubar fulgorẽ sæpe stellæ tueri non possũt, & perinde sunt, quasi nõ essẽt: consequẽs est, vt omnes omniũ rerũ, atq; Angelorũ perfectiones: omnis q; creata pulchritudo diuinæ collata pulchritudini vix vlla sit. Hac igitur ratione pius homo se se Angelorũ choris interserens ex illorũ pulchritudine immẽsam diuinę maiestatis pulchritudinẽ cõtemplatur. Quod Dñs in libro Iob significare videtur his verbis: Nunquid ad præceptum *Iob. 39.*
14 tuum eleuabitur aquila, & in arduis ponet nidum suum? In petris manet, & in prę ruptis silicibus commoratur. Inde contemplatur escã. Quem locũ D. Gregorius sic explicat: Vir sanctus *Grego.*
cum terrena despicit, more se aquilæ ad altiora suspendit: & per contemplationem spiritus subleuatus perennem Angelorum gloriam præstolatur. Atq; huic modo hospes illa appetẽdo, quę aspicit, iã in sublimibus figitur. Sed quisquis ita cõtemplatione rapitur vt per diuinã gratiã euectus intentionem suã iam Angelorũ choris interserat: & fixus in sublimibus ab omni se infirmatione suspẽdat: nõ ei sufficit gloriã Angelicæ claritatis aspicere, nisi eũ etiã, qui est super Angelos valeat meditari. Sola nanq; eius visio vera mẽtis nostræ refectio est. Vnde cũ sanctus Iob dixisset, hãc aquilã in petris manere, & in prę ruptis silicibus, atq;
15 inaccessis rupibus cõmorari, illico subdidit: Inde contẽplatur escã. Idest ex illis choris Angelicis tẽdit oculũ mẽtis ad cõtẽplãdã gloriã supernæ maiestatis, quã nõdũ visam adhuc esurit, quã tãdẽ visa satiatur. Hactenus Gregorius. Ex cuius verbis intelligimus piũ virũ ex varia, & multiplici Angelorũ perfectione ad immẽsam cõditoris perfectionẽ, & pulchritudinẽ contẽplandã gradũ facere atq; assurgere. Cũ ergo cõditor ipse beatitudo nra obiectiua, vt Theologi loquũtur, sit, cui hãc tãtã pulchritudinẽ aperta facie beati oẽs in patria videãt, qualẽ quæso hãc beatitudinẽ, qualem hanc felicitatẽ, quale hoc gaudiũ futurũ esse putamus? Est ne vlla mẽs, siue hominũ, siue Angelorũ, quæ hoc prodigiũ queat explicare? Hoc tamẽ vates regius *Psal. 35.*

eum de hac beatorum fœlicitate cum ipso fœlicitatis autore lo- 16
querctur. Inebriabuntur (inquit) ab vbertate domus tuæ: & torrente voluptatis tuæ potabis eos. Quoniam apud te est fons vitæ, & in lumine tuo videbimus lumen. Non potuit pauciorib̃us verbis hæc tanta beatitudo describi. In verbo enim inebriãdi opulentissimam gaudiorum exuberantiam intelligit. Torrentis autem nomine, qui incitatissimo frequenter impetu ferri solet: admirabilem eius vim ad oblectandos animos designauit. Addit deinde: Quoniam apud te est fons vitæ. Ex quo fœlices animæ viuentes vitã hauriunt fœliciss imã, & sempiternã, quæ in summi regis visione, ac fruitione consistit. Et in lumine, scilicet gloriæ illustrati, immensum illud, atq; incircunscriptum lumen vident. Qualis igitur hæc fœlicitas erit? Quid igitur habes, ò cor humanum, quò vlteriùs tendere, quo vlteriùs possis aspira 17
re? Quò abis? Quò tendis? Quid optas? Ad quam aliam fœlicitatem properas, cum ad tãtarum rerum spem non modo cõditus, sed etiam redemptus sis? Si alicuius creaturæ pulchritudo tantã ad rapiendos animos vim habet: vt homines interdum vel insanire, vel marcescere, & ægrotare faciat: quod Ammoni Dauidis filio propter eximiam sororis Thamar pulchritudinem cõtigit, quid nos facere par est, vt hac tãta diuinæ pulchritudinis specie in æternum perfruamur? Quod si (vt ait Quintilianus) non putant indignum Troiani principes Graios, Troianosq; propter Helenæ speciem tot mala tandiu sustinere, quod quidem nõ dicit Paris, qui rapuit, non aliquis inuenis, aut vnus è vulgo, sed senes, & prudentissimi quiq;, & Priamo assidentes. Verùm & ipse rex decennio bello exhaustus, amissis tot liberis, imminente 18
summo discrimine, cui faciem illam, ex qua tot lachrymarum origo fluxisset, inuisam, atq; abominãdam esse oportebat: & audit hæc, & eam filiam appellans iuxta se locat, & excusat etiam, atq; sibi esse malorũ causam negat. Hæc recitat Fabius. Nũc fratres Dei, atq; hominũ fidẽ imploro. Si hęc adeò parua pulchritudinis (vt ita dixerim) gutula tantũ apud homines valuit, vt immẽsos decennij labores, tot funera, tot mortes, tot rerũ discrimina subire cõpulerit, quid quæso vos ob immẽsam illam diuinæ pulchritudinis speciem, ob altissimam illam omnium gratiarũ, atq; bonorum impermeabilem abyssum, ob infinitum illum, & inexhaustum diuini decoris mare nos facere par est, vt eo nõ

ad

19 ad horam, non ad diem, non ad annum, non ad mille annos, nō ad centum annorum millia: sed sempiternis sæculorum ętatibus perfruamur? Si mille mortes nobis quotidie obeundæ, si omnia martyrum supplicia perferenda essent, quid hæc ad tantam fœlicitatem? quid hæc ad hanc cœlestem hæreditatem? quid ad has tantas opes? quid ad hanc tantam gloriam? quid ad tanta gaudia? quid ad tantas delicias? quid postremò ad æternam sempiternæ fœlicitatis communionem? O stulta mortalium auaritia. O deploranda cæcitas. O detestanda infamia, quæ his tantis opibus prætermissis momentaneis, atque abiectissimis rebus toto pectore inhias, & propter exiguum terræ gurgustiolū tam amplacœli palatia in æternum duratura amittis? Quid igitur (inquies) nobis facto opus est, ne ab hac tanta gloria excidamus?

20 Audite fratres dilectissimi supernum sæculi magistrum in sacri Euangelij hodierna lectione nobis breuiter explicantem, quid ad tantam hanc beatitudinem impetrandam facere debeamus.

Sint (inquit) *lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris.* Et de hęc facientibus dicit inferius: *Beati serui illi, quos cum venerit Dominus, inuenerit vigilantes: Amen dico vobis, quod præcinget se, & faciet illos discumbere, & transiens ministrabit illis.* Attentis animis considerate Dominum illis requiem, sedem, atq; conuiuiū pollicentem. Eos esse succinctos idem est, atque esse paratos, & quicquid optimum Christianum decet, effecisse. Cingulum quippe est vltimum corporis ornamentum. Quando quis accingitur, iam nihil ei restat induendum. Recumbis in lecto tuo, lo-

21 tamque subuculam petis, qua indutus, toracem te induis, vestemque ac cætera necessaria indumenta superimponis. Et post quam tete iam omnibus vestibus induisti, cingulo te præcingis quo accinctus iam tibi nil supereſt. Ideoque præcipiens nobis Dominus esse præcinctos, iubet nos ita viuere, vt omnibus iam omnino necessarijs operibus effectis mortem semper expectemus. Christianus vir, qui peccata sua expiauit, pristinaq; cum proximis suis inijt amicitias, testamētum confecit, aliena dominis restituit, debita exoluit, & pro viribus misericordiæ opera fuit executus, diuina deniq; præcepta, sicut oportet, obseruauit hic iuxta diuinę maiestatis institutum præcinctus est, cum vsq; ad illam horam omnia fecerit, quæ operari tenebatur,

Itaq; si tunc morte occuparetur, illum succinctum reperiret, atq; paratum, vt nihil ei amplius faciendum superesset. Sic nos omnes esse oportet. Et addit vlterius: *Et lucernæ ardentes in manibus vestris.* Hoc posterius ex priori proficiscitur. Quando famuli accensis iam facibus dominum suum expectant, si vnam horã dominus demoretur, eum integrũ annum demoratum fuisse arbitrantur. Ideoque præcipiens nobis, vt accensas lucernas manibus teneamus, hortatur nos ita paratos esse, vt aduentum Domini expectantes singulas horas, quas vixerimus, singulos annos esse putemus. Etenim ex optimæ conscientiæ testimonio, & ex diuinę legis obseruatione singulare quoddam desiderium huius vitæ relinquendæ, Deoque videndi proficiscitur. Quo exardebat Diuus Paulus tũ diceret: Desiderium habeo dissolui, & esse cum Christo. Et omnium prædestinatorum nomine alibi dixit: Nos ipsi primitias spiritus habentes intra nos gemimus expectantes redemptionẽ corporis nostri. Beati sunt serui illi (ait hic summa veritas) quos cùm venerit Dominus, inuenerit sic, scilicet, vigilantes. Fratres desideratissimi cum vobis explicuerim, quid sit, vos sic esse præcinctos, deprecor vos per clementissima huius cœlestis Domini viscera, qui hoc nobis tanta cum charitate commendauit, vt nunc cùm opportunum tempus, ingensque diuini ipsius spiritus auxilium vobis præsto est, vos velocissimè præcingatis. Etenim diuinus hic spiritus nos in hac re magnopere iuuat: Sicut affirmat Apostolus in ea, quam ad Ephesios scripsit. Vbi pro eo, quod nos legimus: Nolite contristare Spiritum sanctum Dei, in quo signati estis in die redemptionis: alia translatio habet: In quo signati estis in diem redemptionis. Et sic est etiam in contextu Græco. Dies redemptionis est dies obitus, in quo homo à profundo miseriarum pelago extrahitur. Et sic in prædictis verbis dicit Sanctus Apostolus: Expectantes redemptionem corporis nostri. Atque vt in hunc diem parati simus, diuinus spiritus nobis suis cœlestib⁹ donis auxiliatur. Admonẽsque nos sanctus Apostolus, ne illum contristemur, hortatur, vt diuinis ipsius fauoribus vtamur. Si enim tristitia posset affici, maximam ex eo acciperet, quia illis non vtimur. O quot hodie, quorum vtinam nullus hic adsit, hoc tempus, quod illis Dominus ad se præcingendos, ornandosque concedit, vt ad hoc cœleste conuiuium mirifice exornati

Philip. 1. *Rom. 8.* *Ephes. 4.*

25 tiingrediantur, & exuendo, atque inficiendo consumant, & sic indigni reddantur, qui tanto bono fruantur. Ideò meritò queritur Dauid in Psalmo centesimo decimo octauo. Vbi pro eo, quod nos legimus: Tempus faciendi Domine: dissipauerunt legem tuam, alij transtulerunt: Tempus faciendi Domino: dissipauerunt legem tuam: & sic est in contexto Graco: Idest, quo tempore Deo, creatoriq; suo seruire debebant, quod est tempus vitæ adhoc præcipuè dedicatum, in eo dissipauerũt legem tuã. O rem dignam sanguineis lachrymis lachrymatu: homines scilicet adeo esse ingratos, suique metipsorum inimicos, vt tempus faciendi Domino, ita consumant, acsi esset tempus faciendi diabolo, videlicet, in ludis, turpitudinibus, vltionibus, in diuitijs illicite acquirendis, alijsque quàm plurimis malis admittendis. *Psal. 118.*

26 O infœlices quomodo non timetis, ne vos incautos mors occupet, æternisque tormentis: tam breues istas voluptates persoluatis? Apud B. Lucam adduxit Dominus parabolam diuitis vitam suam iuxta ipsius voluntatem noctu disponentem, atq; dicentem: Anima mea habes multa bona posita in annos plurimos, requiescе, comede, bibe, & epulare. Dixit autem illi Deus: Stulte hac nocte animam tuam repetunt à te: quæ autem parasti, cuius erunt? O rem dictu, atque auditu tremendam. Hic Dominus præsciti depinxit statum. Vbi præcipuè tria perpendi oportet. Primum miserum hunc cum noctu in lecto recumberet, esse nudatum: in quo significatur, quàm expers pietatis, bonorũq; operum nudus existeret. Secundò, Dñm ei dicere: Stulte hac nocte animã tuã repetunt à te, scilicet, Dæmones. De fidelibus Dei ser *Luc. 12.*

27 uis dicit Diuinus Apostolus: Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cũ Christo. Si infœlix hic animam atq; vitam suam abscondisset in Christo: nõ vtiq; illam Dæmones raperent. At quia illam in se habere illiusq; Dominus esse voluit, illam in eis quæ ipsi libebat, consumens: ideo eam ab ipso Dæmones abstulerunt. Deus nos tanto malo liberet ò fratres. Vitas animasq; nostras in illas manus cõmendemus, quæ pro omnibus nobis cruci suffixæ sunt. Hic enim tutissimus est locus: illis nos spoliemus. Si enim in nobis fuerint, maximo periculo sunt expositæ. Quia diues ille hoc non fecit, ideirco illum Dominus stultum vocat: & iure quidem optimo. Tertiò notandum est verbum illud, hac nocte. In quo denotatur, plerunque qui male viuit, ma-

Colos. 3.

male mori. Hunc noctu mori significat obscuritatem conscien- 28
tiæ, cum qua mortuus est. Quando quis domo sua noctu tene-
brosus exit, plęraque obliuiscitur: nunc gladium, nunc calcaria,
nunc sarcinulam, nunc denique galerum demittit. Sic illum no-
cte mori significat eum oblitum fuisse illorum, quæ ipsius plu-
ris interetant, videlicet, quæ ad animæ salutem spectabant. Hãc
adeò metuendam parabolam adduxit Dominus ad animaduer-
sionem nostram: ideo fratres debitum ex illa fructum perci-
pite.

Sint lumbi vestri præcincti: & lucernæ ardentes in manibus vestris. Et vos similes hominibus expectantibus Dominum suum, quando reuertatur à nuptijs: vt cum venerit, & pulsauerit, confestim aperiant ei. Etenim de his dicit, *Amen dico vobis quod faciet illos discumbere*, videlicet, in illa superna beatitudine. *Et ministrabit illis.* Scilicet, quia 29
ipse Dominus eorum cibus, atque saturitas erit: ipseque om-
nia illorum desideria adimplebit, atque perficiet. Et hoc signi-
ficat: *ministrabit illis*. Estque diligenter animaduertendum Do-
minum de ijs, qui sibi ità diligenter ministrant, bis dicere:
Beati sunt serui illi. Grauis vtique atque onerosa est corpo-
ralis seruitus, & qui eam non timeat, atque effugiat, est ne-
mo. Nam qui ea tenetur libertate priuatur, quæ ab homi-
nibus melior ducitur, ac pluris, quam omnia æstimatur: quam
etiam, & belluæ, ac volucres diligenter exquirunt. Est au-
tem alia captiuitas, ac seruitus diuina, quam iusti expetunt:
quæ nos potentes reges efficit. Vt enim Beatus Gregorius,
inquit, seruire Deo regnare est. Vnde glorioſus Paulus non 30
cessabat se Iesu Christi seruum appellare. Hoc erat omnium
Epistolarum eius exordium: Paulus seruus Iesu Christi. Adeò
vt nonnulli, quia Epistola, quam scripsit ad Hebræos hoc
exordio caret, illam Beati Pauli esse olim dubitarint. De
hac sacra seruitute magnopere gloriabatur Dauid, ideoque il-
lam sæpenumero repetebat: peculiariterque in Psalmo cen-
Psal. 115. tesimo decimoquinto, vbi ait: Ego seruus tuus, ego seruus
tuus, & filius ancillæ tuæ. De hoc etiam titulo nos maxime
gloriari oportet. Qui ex ancilla nascitur, mãcipium est. Et si qui
dẽ Ecclesię sanctæ filij sumus, quæ quidem est magni regis Iesu
Christi ancilla, serui sumus ipsius. Ideò ex puro corde dicamus:

Ego

31 Ego seruus tuus, ego seruus tuus, & filius ancillæ tuæ. Hocque nos bis repetere oportet: corpore quippe, & anima illi seruire debemus. Sicque de nobis merito dicetur: Beati serui illi. Si enim Domino fideliter, diligenterque seruierimus gratiam ipse suam nobis conferet, qua cœlestis gloriæ beatitudo comparatur. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodem Communi Confessorum non pontificum Concio Secunda.

1 *Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris, &c.* Luc. 12.

VNVM ex ijs, quæ Christus Redemptor noster in sacro Euangelio nos sæpius admonuit, hoc fuit, ne dormiremus, sed intentis animis vigilaremus. Vnde colligitur vnum, quod nostra præ cæteris omnibus interest, hoc esse: cum idē toties, tot verbis, tamque efficaciter nobis clemētissimus, nostrique amantissimus Dominus commendarit. Beatus Ioannes dicit: In hoc apparuit filius Dei, vt dissoluat opera Diaboli. Cumque vnum ex ijs, quæ Diabolus expetit, sit nos 2 profundo peccatorum somno soporare: satis aperte colligitur filij Dei munus esse nos ab hoc lethali somno excitare. Et de vigilantibus dicit Dominus in hac hodierna Sancti Euangelij lectione. *Beati serui illi, quos cùm venerit Dominus, inuenerit vigilantes.* Illis quippe nuptialis veniet. Scitote fratres hoc nimis gloriosum esse promissum. Loquens Dominus cum discipulis suis de metuendis signis, quæ in mundo aduentum ipsius ad iudicium vniuersale præuentura sunt, deque ingentibus infortunijs, atque laboribus quibus, tunc homines grauabuntur dixit eis, & in illis omnibus iustis: His autem fieri incipientibus respicite, & leuate capita vestra: quoniam appropinquat redemptio vestra. Quasi diceret: Illa signa tam terribi-

1. Ioan. 3.

Luc. 21.

lia

Simile. lia malis, erunt vobis magnæ lætitiæ. Et quemadmodum qui 3
in nundinis deambulant, maxime delectantur de officina in officinam diuagantes, vt pretiosissima quæq; perspiciant: sic vos gaudebitis cometas illos, fulgura, atq; tonitrua contemplantes, & maris fremitus, quadrupedum gemitus, atq; auium clamores audientes. O beatos iustos, quibus tantæ calamitatis tẽpore, & cum vniuersus mundus terroribus inauditis est quatiendus, tranquillitas, & consolatio promittitur. Merito B. Paulus ait: Pax
Philip. 4. Dei, quæ exuperat omnem sensum custodiat corda vestra, & intelligentias vestras in Christo Iesu. O miram benedictionem. Securitas illa (inquit sanctus Apostolus) quam Deus animę cõfert, quæ cum non nouit offendere, quæ exuperat omnem sensum, hoc est quæ non solum verbis nequit explicari, verum ne mente quidem comprehendi potest: sed tantummodo illa 4
fruentes eam valent intelligere, hæc per merita Iesu Christi vos ab omni malo custodiat. Nec vero mirum est, nunc iustorum corda esse pacifica, atque tranquilla, siquidem tantę afflictionis tempore tantam eis Dominus tranquillitatem pollicetur. In
Iob. 5. libro Iob ipse Dominus iusto promittit: Non timebis calamitatem, cum venerit. In vastitate & fame ridebis, & bestias terræ non formidabis. Sed cum lapidibus regionum pactum tuum, & bestiæ terræ pacificæ erunt tibi: & scies, quòd pacem habeat tabernaculum tuum. O benedictus sit talis Deus, qui suos tam solicitus protegit: cum pactum pepigerit cum omnibus creaturis, vsque etiam cum lapidibus, nequis possit pacem, ac tranquillitatem ab eorum animis auferre. Quod non solum nunc facit, sed etiam dicit, se cum cœlis, ac terræ motibus, cæteris; 5
q; calamitatibus, quæ vniuerso mundo superuenturæ sunt in vltimo illo, atq; tremendo tempore esse facturũ, ne amicos suos lædant, siue deterreant. Dicẽt tunc impij iustis: Cur tot tribulationes videntes non timetis, cum maria montes attingant? Qui maxima cum exultatione respõdebunt: Deus noster refugium, & virtus. Propterea non timebimus, cum turbabitur terra: & transferentur montes in cor maris. O quam ad literam illic im-
Rom. 8. plebitur illud Apostoli dicentis: Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum: Siquidem in tam metuendis periculis eis Dominus dicit: Respicite, & leuate capita vestra, quoniam appropinquat redemptio vestra. Ex quo apparet, Dominum

6 minum hic eos alloqui, qui hic tribulati, ac dimisso capite vixerunt: vereque, & ex animo diuini amoris sanctæque ipsius legis captiui fuerunt: cum eis dicat: Respicite, & leuate capita vestra: appropinquat redemptio vestra. Tanti boni spe fulciebat Diuus Petrus peccatores ad agendam pœnitentiam dicens: Pœnitemini igitur, & conuertimini, vt deleantur peccata vestra, vt cum venerint tempora refrigerij à Act. 3.
conspectu Domini, & miserit eum, qui prædicatus est vobis, Iesum Christum, supple, cum alijs iustis vos etiam refrigerium capiatis. Perpendite quæso fratres quod nomen glorioſus Apostolorum princeps rigoroso, atque tremendo vniuersalis iudicij tempori imponit. Tempora (inquit) refrigerij. Eo autem quod hoc tantum, tamque efficax est ad pec-
7 catores commouendos, vt pœnitentiam agant, idem summus sæculi magister sæpenumero, ac diuersis rationibus nos voluit admonere, sicut apparet in hac sacri Euangelij lectione, vbi dicit, se bonis nuptiali aspectu esse venturum. Optime nostis multum interesse inter illius exceptionem, qui à nuptijs reuertitur, à quibus homines hilares, atque contenti redire, & cum gaudio aliqua faceta, quæ illic dicta sunt, recensere, & reliquias conuiuiorum (*de las colaciones*) quæ in nuptijs facta sunt, afferre consuescunt, quibus amicos, atque domesticos suos inuitant, atque inter illius exceptionem, qui vtiudex atque inquisitor aduenit, cum illius exceptor & hospes sit ipse delinquens, qui iudicis liberos occidit, vxorem surripuit, ac diuitias igne succendit. Idem equidem interest in
8 ter iustos, atq; peccatores. Etenim iusti supernum sponsum Iesum Christum, quasi à nuptijs venientem eos consolaturum, & gloria inuitaturum suscipiunt: quem sanctis operibus, desiderijsq; vigilãtes expectãt. Et ideo ait Dominus: & vos similes hominibus expectantibus Dominum suum, quando reuertatur à nuptijs. Peccatores autem illum tanquam iudicem atq; inquisitorẽ seuerum in eos venientem, peccata, quæ aduersus diuinam ipsius maiestatem admiserunt, pũniturum recipient. O infelix peccator, qui tuo impio exemplo proximos tuos huius superni iudicis filios occidisti, eiusque sponsam animam tuam ei subtraxisti, ac diabolis tradidisti: ipsius diuitias, quæ sunt cœlestia dona quę suscepisti in sacro baptismate, atq; in alijs diuinis

sacra-

sacramentis, malitiæ tuæ igne cremasti. Qui igitur tibi accidet, cum ipsemet has tantas iniurias iudicaturus aduenerit.

Quod si quis quærat: Quid faciemus, vt Angelorum Dominus ad nos nuptialis adueniat? Ad hoc ipse Dominus respõdet dicens: *Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris.* Beatus Bernardus in libro complurium sententiarum, tria cingula assignat, quibus eos præcingi oportet, qui hoc præceptum cupiunt adimplere. Primum est, zona pellicea, quæ per illam fuit obumbrata, qua cingebatur Elias, & Beatus Ioannes Baptista, quæ est corporeæ mortis recordatio. De Elia dicitur in quarto Regum volumine: Zona pellicea accinctus renibus. Et de glorioso Baptista dicit Diuus Marcus: Zona pellicea circa lũbos eius. In hoc figuratum est, ad hoc, vt quis diuini honoris zelator, bonusq; prædicator exiliat, oportere illum mortis recordationem præ oculis semper habere. O quàm optimum cingulum, nullus illud vendit in orbe. Ex cœlo descendere, in Dei officina emi debet. Nam, vt Beatus Iacobus inquit, Omne datum optimum, & omne donum perfectum de sursum est descendens à patre luminum. Eo quod hoc cingulum tam excellens sit, dicit diuinus spiritus: Melius est ire ad domum luctus, quam ad domum conuiuij: in illa enim finis cunctorum admonetur hominum, & viuens cogitat quid futurũ sit. Vbi alia translatio habet: & viuens cogitat quid futurus sit. Et Hebraicè legitur: & viuens dabit ad cor suum. In hac translationũ varietate significatur animadueršio, & visio, atque intuitus mortis proximi, qui cũ locuti conuersatiq; fuimus, multũ conducere ad hoc, vt assiduo cogitemus crebraq, animi consideratione contemplemur, quid nobis post obitum futurum sit. O quam apte hæc zona hominem cingit: & quantumcunq; dissolutus incedat, eum coercet, atq; à quamplurimis malis reuocat. Cum Sanctus Elias in mõte Oreb moraretur, spiritus grandis, & fortis subuertens montes, & conterens petras iuxta illum præterijt: & post spiritũ commotio, & post commotionem ignis. Et ab his omnibus, videlicet ab spiritu, commotione atque igne fuit ereptus, & hæc omnia eua sit, quia in spelũca latebat. Vbi mysterioše significatum est tribus præcipuis malis quæ in orbe grassantur, de quibus dixit B. Ioã. Omne, quod est in mũdo cõcupiscẽtia carnis est & cõcupiscentia

Bernar.

4. Reg. 1. Marc. 1.

Iaco. 1.

Eccle. 7.

3. Reg. 19.

1. Io n. 2.

12 scentia oculorum, & superbia vitæ, hominem facilè liberari, si in spelunca, quę est viua quædã recordatio, & consideratio mortis, includatur. Ventus euertens montes, & conterens petras est superbia. Turbo mundum reuoluens est cupiditas. Ignis autem cuncta comburens est luxuria. Vis ò homo ista incolumis euadere? In hac spelunca quandiu poteris, delitesce. Diuinus enim spiritus ait: Memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis. Secundum cingulum est lineum, de quo dixit Deus loquẽs de Aaron: Accingetur zona linea. Vbi significatum est ad gratum Deo sacrificium offerendum conuenientissimũ esse quenquam hac pretiosa castitatis zona esse succinctum. Quod cingulum etiam in cœlesti Dei officina lachrymis, humiliq; atque assidua oratione venditur. Etenim supernum est etiam donum
13 Dei. Nolo dicere hanc duplicem zonam ita Dei donum esse, vt ea penitus à diuina ipsius maiestate sperare debeamus, solummodo illam postulando: nam simul complures diligentias ad illam impetrandam nos oportet adhibere. Tertia zona est aurea, de qua Diuus Ioannes ait: Vidi similem filio hominis præcinctum ad mãmillas zona aurea. Hæc zona est charitas. Atque in illa mirabili visione significatum est, eum qui filius Dei adoptiuus esse vult, cœlestisq; beatitudinis hæreditatem conatur accipere charitatis cingulo viscera præcincta habere debere. Quę zona in cœlesti etiã officina reperitur. Et ita dicit Beatus Paulus: Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctũ qui datus est nobis. Beatus Gregorius vnum tantum cingulum assignat, dicens: Lumbos enim præcingimus, cùm carnis luxu-
14 riam per continentiam coarctamus. Nec verò sufficit continentiæ cingulo, corporis, sed etiam mentis lumbos præcingi oportet. Et ita nos admonet Diuus Petrus dicens: Succincti lumbos mentis vestræ sobrij, perfecti sperate in eam, quæ offertur vobis gratiam in reuelationem Iesu Christi, hoc est, in aduentum eius. Mentis lumbos succingi est, turpes cogitationes extingui: quò sic tam turpi, atque nociuo luxuriæ vitio liberemur. De qua dicit Osee Propheta: Fornicatio, & vinum, & ebrietas auferunt cor. Quæ verba Diuus Hieronymus sic ordinat: Sicut vinum, & ebrietas mentem impotentem facit illius, qui bibit: ita fornicatio, atque voluptas peruertit sensum, animumque debilitat, & de rationali homine brutum efficit animal. Et pro, ebrietas, He-

Eccle. 7.

Leuit. 16.

Apoc. 1.

Rom. 5.

Gregor. in hom. sup. hoc Euãgelium.

1. Petri. 1.

Osee. 4.

Hiero.

braice legitur: Muſtum. Ita, videlicet: fornicatio, & vinum, & muſtum auferunt cor. At noſter interpres effectum pro cauſa trāſtulit, quod eſt mirum elationis genus. Muſtum quippe efficacius eſt ad inebriandum, quam vinum. Multo autem magis inebriat fornicatio, ſiquidem inebriat ſicut vinum, & muſtum. Et quia hoc vitium aufert cor, ideo dixit Dauid: Cor meū dere liquit me. Et alibi: Loquetur (inquit) pacem ſuper ſanctos ſuos, & in eos, qui cōuertuntur ad cor. Non ſolum autem hoc vitium aufert cor, ſed, vt etiam probat B. Thomas: illo hominis actio debilitatur circa intelligibilia. Et non ſolum hoc efficit: ſed naturā etiam corrumpit, vireſq; eneruat. Vnde vna ex rationibus, quæ aſsignari conſueſcunt, cur patres illi priſtinis quondam temporibus tandiu vixerint, eſt, quia non erāt effrænati ad libidinē. Et idcirco quanuis cum Salomon obijt, nō plurium quam quinquaginta vnius annorum eſſet, multo tamen antea illum diuinę literæ ſenem appellarunt: vt patet in tertio regum volumine, quia ante tēpus ſenſuali turpitudine fuit conſumptus & ſenuit.

15 Psal. 39. Psal. 84. D. Th. 2.2 q. 15. art. 3. 16 3. Reg. 11.

Non modo nos admonet dominus, vt ſint lūbi noſtri præcincti, ſed etiā addit: Et *lucernæ ardentes in manibus veſtris*. B. Ambroſius ſuper pſalmum centeſimum decimum octauum, hunc locum explicans dicit: Quia multæ ſunt tenebræ, multæ ſunt lucernę neceſſariæ. Ideſt, ſiquidem complures ſunt ſcelerum noſtrorum tenebræ, oportet nos multas luces, ideſt, multas virtutes exquirere, vt tenebras expellamus. Ad ſingulis vitijs reſiſtēdum ſingulis virtutibus opus eſt. Caſtitate ſiquidem ab animis veſtris facile luxuriæ, non autem ſuperbiæ tenebras, aut furoris caliginem expelletis: humilitatis lucerna ſuperbiæ quidem, nō vero luxuriæ tenebras poteſtis eijcere. Nonnulli virtutum, bonorumq; operum lucernas non in manibus quidem, ſed in pedibus habēt: & hi ſunt, qui bonis propoſitis repleti cum ſint, nunquam ea opere complent. In prouerbijs ait diuinus ſpiritus: Mulierem fortem quis inueniet? Ecqua Domine mulierem iſtam fortitudine pollere oportet? Statim ipſe reſpondit dicens: Manum ſuam miſit ad fortia, & digiti eius apprehenderunt fuſum, O rem mirabilem. In hoc Domine fortitudinem ſitam eſſe ducis? Si diceres: Accepto gladio tigres, leones, ſiue gigantes occidit, merito equidem illam fortem appellare videreris: at quia manum ſuam miſit ad fortia & digiti eius apprehende-

Ambr. ſup. pſal. 17 Prou. 31.

runt

18 runt fusum? Vtiq;, in hoc enim vera fortitudo consistit, in hoc, videlicet, quòd homo passiones suas superet & actualiter sanctis exercitationibus intendat, non contentus bonis desiderijs, atque propositis: qui in fuso quod elaboratũ est reponitur. Alij lucernas, verũ mortuas, præ manibus habent. Et hi sunt qui, licet bene operentur, à malo tamen non recedunt, & sic bona opera sceleribus oblinũt. Quãuis mille virtutes habeas, si cũ eis vnũ habeas lethale peccatum, hoc vnum sufficiet te in infernum detrudere. In Ecclesiastico dicitur: Vnus ædificãs, & vnus destruẽs quid prodest illis, nisi labor? Si autem ipse construens destruit, quid inde eliciet? Quapropter fratres accensas lucernas in gratia, & diuino amore habere curate. Nec vero contenti sitis, lucernas retrorsum relinquere, multa in testamentis legantes, vt ea 19 post obitum vestrum hæredes exequantur, cum eas ante vos deferre possitis. Si enim tu ò frater crudelis es in te, quomodo speras hæredes tuos maiori in te misericordia esse vsuros, quam tumetipse dum lucis vsura fruereris in te ipsum vsus es? O stulte stulte quantopere deciperis. Vt has lucernas manibus accensas haberetis fratres dilectissimi, vellem vos cogitatione contemplari viam procliuem gelu plenam, per quam quisquam tenebrosus ac sine luce graditur, quem furibundus miles nudato ense persequitur cupiens eum illo confodere. Simulque animo contemplamini in illius cliui termino profundissimam quãdam esse paludem serpentibus plenam in quam incidere atque perire valde pertimescit. Dicite fratres, quali animo in tanto periculo sisteret? Sola vtique huius periculi consideratio in- 20 gentem affert stuporem. Quid autem faceret homo in tanto periculo, atque afflictione constitutus? Credite mihi fratres, hæc, & alia multo maiora discrimina sunt in humana vita. Quamobrem dici potest in infœlicibus filijs Adam maledictionem, quam Dauid persecutoribus suis iaciebat, seu potius prophetiam, quam de illis prædicebat adimpleri. Fiant (inquit) viæ illorum tenebræ, & lubricum, & Angelus Domini persequens eos. Ecquid aliud est hæc humana vita, nisi labilis cliuus compluribus peccandi, & corruendi occasionibus repletus, atq; ignorantijs obtenebratus, per quẽ fortissimus, expertissimusq; miles diabolus hominem gradientem furibundus insequitur? In cuius periculosæ viæ termino est terribilis in-

Eccle. 34.

Psal. 34.

Rom. 5. ferni lacus, in quē omnes ab hoc metuendo hoſte percuſsi ac vi- 21
ēti prolabentur, ſicut affirmat Beatus Apoſtolus, dicens: Stipendia peccati mors. O quam digna ſunt hæc, quæ ingenti pauore timeantur. O quomodo ſi hęc attente conſideraremus, tam horribili diſcrimini expoſiti lachrymis perfunderemur, haſque lucernas accenſas manu gerere curaremus: vt ſiquidē via, qua tendimus, labilis eſt, non eſſet tenebroſa, & ſic tanto periculo liberaremur. Hæc duo hic adhibuit Dominus, quibus nos voluit exhortari, vt intentis animis vigilemus, nec peccati ſomno indulgeamus. Qui enim præcinctus eſt, non poteſt dormire: ſe nanq; nimis aſtrictum eſſe, non facile patitur. Pręcipueque, ſi iuxta huius infœliciſsimæ tempeſtatis conſuetudinē præcinctus ſit, cùm homines adeò arcti, rigidique zonaque ac ligulis tam perſtricti incedunt, vt crepare velle videantur. Quæ omnia vanitate com- 22
moti libentiſsime perferunt. Sunt vtique Martyres diaboli. Et qui facem accenſam manu tenens ſtat, non poteſt bene dormire, quia illius fulgore perturbatur. Sic qui ſpiritaliter præcincti ſunt, haſque lucernas, de quibus hucuſque ſermonem fecimus, accenſas manibus tenent, facilè culpæ ſomno liberantur, & in Dei miniſterio diligenter inuigilant.

Additque vlterius Dominus dicens: *Et vos ſimiles hominibus exſpectantibus Dominum ſuum quando reuertatur à nuptijs.* Qui ſic expectant, de Domino ſuo loquuntur, quomodo veniet, & eis aliquid de nuptijs afferet. Hos oportet eſſe ſermones noſtros, quibus, ſi fideles ipſius ſerui eſſemus, ardentiſsimo illius videndi, eiuſque ſocietate fruendi deſiderio inflammaremur. Tales erant illi, quibus dicebat Beatus Iacobus in ſua Canonica: Patientes eſtote, 23
Iacob. 5. fratres vſque ad aduentum Domini, & cōfirmate corda veſtra, quoniam aduentus Domini appropinquabit. O mirum ſeruorum Dei amorem: quo adeò illius videndi cupiditate torquebā tur, vt oporteret eos ad patientiam concitari. Et ideo bis repetit ſanctus Apoſtolus verba illa: Patientes eſtote.

Beati ſunt ſerui illi, quos cū venerit Dñs, *inuenerit vigilantes. Amē dico vobis, quod præcinget ſe, & faciet illos diſcumbere, & tranſiens miniſtrabit illis.* In his breuibus verbis ſupernus magiſter ineffabilem beatorum gloriam comprehendit. Ecqua maior gloria excogitari poterit, quàm rerum omnium creatorem, ac Dominum, in cuius conſpectu cunctæ cœlorum poteſtates conſternuntur, ac-

cingi,

24 cingi, atque diſponi, ſicque ſuccinctum, ac rebus omnibus expe
ditum eis miniſtrare? Quæ fuit Rex Aſſuerus ab Aman familia
riſsimo ſuo: Quid debet fieri viro, quem Rex honorare deſide- Hester. 6.
rat? Quanuis Aman elatiſsimus erat, ſeque illum, quem Rex
vellet honorare, eſſe putabat: & quanuis multa recenſuit, quibus
ille deberet honorari, nunquam tamen tantum hoc honoris ge-
nus optare, neque inter ea, quæ Regi reſpondit, annumerare au-
ſus eſt. Etenim elatum eius cor & ſuperba mens tantum hunc ho
norem nequiuit apprehendere. Et ſiquidem in cœlis non ſunt
materiales menſæ, nec conuiuia, aut corporei cibi, dico cœleſtẽ
Saluatorem hoc loquendi modo ſummum honoris, dignitatiſ-
que gradum omnibus penitus inacceſsibilem, & inexcogitabi
lem ſignificare voluiſſe. Sicuti magno Rex afficeret honore ſer
25 uum, cui ad menſam ſedenti ipſe miniſtraret: quantò igitur ma-
ioris amplitudinis erit iuſtis, Deum infinitæ maieſtatis ipſis vi-
liſsimis terræ vermiculis deſeruire, omnibus, ſcilicet, eorum de-
ſiderijs ſatisfaciendo? De manna dicitur in libro Sapientiæ: Pa- Sap. 16.
nem de cœlo præſtitiſti illis, ſine labore omne delectamentum
in ſe habentem, & omnis ſaporis ſuauitatem. At non cunctos ſi-
mul ſapores habebat, nec cunctos illud comedens ſentiebat, ſed
nunc vnum, & poſtea alterum, ſicut ipſi libebat. Verùm diui-
nus hic cibus cunctos ſimul ſapores, ac ſuauitates illum come-
dentibus confert: vnde omnium deſideriorum ſatisfactio, tran-
quillitaſque dimanat. Tantò maior eſt quædam voluptas, quan
tò plures ſenſus ſimul oblectat. Vnde cùm quis ſolenne con-
uiuium conatur inſtruere cuncta, quæ cunctis ſenſibus delecta-
26 bilia eſſe conſueſcunt, curat adiungere, quales ſunt optimi, ſua-
uiſsimique cibi qui guſtui, palatoque magnam afferunt volupta
tem: conuiuiumque in amœno, vmbroſoque vireto roſis, ac va
rijs floribus exornato præparat, vt viſus oblectetur: locumque
pretioſis odoribus, atque aromatibus ſuffit, quibus odoratus
maximè gaudet. Suauiſsimum concentum, qui aures oblectet,
accerſit: amicoſque conuocat, qui cõuerſationis ſuæ dulcedine
conuiuarum animos recreent: ita, vt nullus ſenſus, nulla animi
potentia voluptatis expers maneat. Ex hoc quodammodo cœ-
leſtis conuiuij excellentia, miraque voluptas conijci poteſt: in
quo nullus prorſus ſenſus, nullaque potentia ſine maxima ſua-
uitate remanebit. Hoc autem non ad horam quidem, ſicut ac-

cidit in terrestribus conuiuijs, sed ad innumeras, atque infinitas 27
sæculorum ætates. Nonne fratres mei tanti boni spe gaudẽtibus animis exultatis? Hæc nos fœlicitas manet: hæc nobis gloria reseruata est: citò illam videbimus: citò ea fruemur: citò ab hac misera vita exibimus, quã nobis Dominus concesserit, vt assiduis virtutum exercitationibus maiorem gloriæ coronã adipiscamur. Hæc assiduò cõtemplamini, hęc crebra animi contemplatione cogitate, hæc noctu, die que reuoluite: cor enim vehemẽtissimè
Psal. 126. fulciunt. Vnde post quã Dauid dixit: Cùm dederit dilectis suis somnũ, ecce hęreditas Domini filij merces fructus ventris: paulò inferiùs subdidit: Beatus vir, qui impleuit desiderium suum ex ipsis: non cõfundetur, cum loquetur inimicis suis in porta. Id est, in illo arctissimo ostio, quo ab hac vita exeuntes in alteram ingredimur, quæ est mors, vbi furibundæ belluę varijs tentatio- 28
nibus nos cõcussuræ, & si possint, deuoraturæ expectant, tunc vtique non confundetur, qui hoc pretioso licore cordis sui desiderium in hoc sæculo impleuerit. Harum quippe rerum assidua consideratio animum corroborat, quò victor euadat.

Et quia sæpenumerò hominibus accidit adolescentiam, & aliquando potiorem vitæ partem in somno transire, ne tales desperent, dicit eis clementissimus Dominus: *Et si venerit in secunda vigilia, & si in tertia vigilia venerit, & ita inuenerit, beati sunt serui illi.* Quasi dicat: Multos, quos in iuuentute vigilantes inueni, in illa ætate ad conuiuia æterna perduxi. Et quauuis vos ætatem istã, & maiorem vitæ partem dormiendo transegistis, nunc tamẽ veram agentes pœnitentiam vigilate, gloriam que ficut & illi con
sequemini. Nam vsque ad senectam ego ipse, & vsque ad canos 29
Isai. 46. ego portabo. Ego feci, & ego feram: ego portabo, & saluabo, ait ipse Dominus. Miseros illos, qui ne canis quidem onusti, cum Deus ad hoc illos expectauerit, ad eum conuerti volunt. Per has tres vigilias triplicem ætatem pueritiæ, scilicet, iuuentutis, & senectutis Dominus designauit. Et in qualibet istarum Dominus hominem vigilantem inuenerit, licet in alijs dormierit, beatus erit.

Statim que addit. *Hoc autem scitote, quoniam si sciret pater familias qua hora fur veniret, vigilaret vtique, & non sineret perfodi domum suã.* Hoc exemplum cœlestis magister ad cõfusionem nostram adduxit cùm ad temporalia damna fugienda tam soliciti, ad spiri-

talia

talia verō detrimenta euitanda tam pigri simus. Magnæ confusionis est nos tantopere quatuor drachmas custodire, in diuitijs autem animæ seruādis pigerrimos esse. Et quia clementissimus hic Pater ignauiam nostram agnouit, ideò iterum nos admonet dicens: *Estote parati, quia qua hora non putatis, filius hominis veniet.* O benedictus talis Deus quam manifestè in hoc quantopere bonum nostrum exoptet, ostendit, qui nos toties hortatur, non vult nos incautos occupare. Hac igitur superna clementia vtamur, nūc nos opportune præparemus: quò diuina gratia locupletatos nos Dns inueniēs, secū in cęlestē gloriā perducat. Amē

In eodem Communi Cōfessorum non pontificum, & maximè pro Diuo Antonio Abbate Concio Tertia.

Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris, &c. Luc. 12.

DVO in hodierna sancti Euangelij lectione continentur. Alterū, certitudo infallibilis aduētus filij Dei in vniuersale & particulare iudiciū: alterū verò, quid ad illū excipiendū nos facere oporteat. Statuēs Deus ad hominū salutē in mūdū homo factus venire, aduentū suū in carne humana per sanctos Prophetas sæpe promisit, nūquā tamē certū diē, in quo vēturus esset, explicuit. Etenim ipsius aduentū hominibus reuelari opus fuit, ne desperarēt intelligētes quām impossibilis sibi erat cōparatu cęlestis beatitudo, ad quā possidendā cōditi fuerāt. At si eis peculiariter declararet tēpus, ac locū, vbi hoc esset faciēdū illis noceret. Nā filius Dei nō solū venit in mundū, vt nos redimeret sed vt etiā erudiret: sicut in multis sacrę paginę locis promissum erat. Præcipuè verò apud Isaiā Prophetā, vbi dicitur: Erunt oculi tui videntes præceptorē tuū: & aures tuæ audient verbū post tergum monentis. Hæc est via, ambulate in ea, & nō declinetis, neque ad dexteram, neque ad sinistram. Cumque ecclesiam viā tam verbis, quàm operibus nos esset eruditurus, oportebat eum *Isai. 30.*

labores, paupertatem, ac denique mortem acerbissimam summa illa, qua passus est, patientia, atque animi æquitate tolerare. 3
Quod si mundus certo sciret quando, & vbi esset appariturus: ecquis eum in stabulo nasci sineret? Ecquis eum affligi, ac mori pateretur? Neque verò ipse diabolus cum eo certamen auderet inire, sed diceret: Quid Domine? tua tanta maiestas cum pusillitate mea contendere vult? Iam ictus tuos expertus sum, nolo
Hymnus. amplius confundi. Ideo voluit Dominus ortus sui horam, operire, sicut sancta mater Ecclesia concinit, dicens: Ars vt artem falleret. Quemadmodum igitur prioris aduentus illa duntaxat explicuit, quæ necessaria, atque vtilia erant, quod autem officere posse cognouit, abscondit, sic loquens de posteriori illud tantum reuelauit, quod nobis nouit expedire, videlicet, ipsius aduentus infallibilem certitudinem. At certum tempus non ex- 4
plicuit, sciens illud nobis esse nociturum: quippe qui vltimam (quæ nostra est ignauia) horam expectaremus, reliquum verò temporis perperam degeremus, & in postremam horam totius
August. Simile. vitæ pœnitentiam differremus. Vnde Beatus Augustinus: Hęc inquit, est ratio, quare voluit Deus, vt diem vltimum ignoraremus, vt ab omnibus caueremus. Si domum ingrediens nosses vnum ex illius habitatoribus tibi mortem esse illaturum, quem tamen ignorares, necessario tibi ab omnibus esset cauendum. Contemplare igitur, ò frater, domũ esse hoc sæculum, cuius habitatores sunt dies, ac noctes: quorum aliquis tibi vitam ablaturus est, mortem, scilicet, tibi offerens. Etenim aliquã diem oportet illucescere, in quo ad noctem non peruenies: seu aliqua nox est aduentura, in qua vsque ad auroram non viuas. Siquidem er 5
go quisnam sit, prorsus ignoras, ab omnibus pariter te cauere oportet, & in omnibus cautum ac præparatum viuere. Hoc ad literam significat quod Dominus dixit apud Beatum Mat-
Matth. 25. thęum: Vigilate, inquit, quia nescitis diem, neque horam. Quod perinde est, ac si diceret: Cùm diem certum ignoretis, quotidie vigilate. Et siquidem horam nescitis, omnibus horis intentis animis estote parati. Quid enim tibi prodesset, diu vigilasse, si tamẽ adueniens Dominus te dormientem inueniret? Ecquid profuit Sauli, ac Iudæ aliquando vigilasse, cum vigilare cessantes mortis tempore fuerint soporati? Ideò nos in omnibus horis oportet vigilare.

Illam

6 Illam etiam horam à nobis vult Dominus ignorari, vt maioris meriti nobis occasionem præbeat. Etenim cùm homo in extrema vitæ suæ hora consistens, illum sibi esse supremum tempus ignoret, putetque se diutiùs esse victurum, tũc firmiter proponit, se in reliquo vitæ creatori, Dominoq; suo feruentissimè seruiturum. Quod propositũ homini in gratia perstistenti ingentis est meriti. Sciens autem se in illa hora esse moriturũ, illud minimè proponeret, non enim opus esset. O infinitam Dei probitatem, qui quenquam incerta quadam hora moriturum esse decreuit, non vultq; illum illius horæ conscium esse, quò tempus, quod se victurum esse putabat, ei offerens multum gratiæ mereatur. Animaduertite quomodo Pater misericordiarum rationes exquirit, quibus se se à nobis decipi patiatur. Quod autẽ nos
7 facere oportet, in exordio sancti Euangelij Dominus docet his verbis: *Sint lumbi vestri præcincti, &c.* Quẽquam lumbos accingere est, se rebus omnibus expedire, vt vniuersa diligẽter efficiat. Vnde Eliseus Propheta puero suo Giezi dixit: Accinge lũbos tuos, & tolle baculum meum in manu tua & vade. Hoc est, fac, vt expeditus sis ad opus, quod tibi præcipio. Ita hic Dominus prẽcipiens nos accingi, monet, vt offendicula cũcta, peccata, & occasiones euitemus: quò ad illa omnia, quę ad diuinæ ipsius maiestatis ministerium pertinent, exequenda promptissimi simus. Etenim sicut vestes oblongæ, atque dimissæ quodlibet opus corporale impediunt: sic etiam affectiones atque curæ oblongę, neq; astrictæ spiritales exercitationes impediũt. Ideòq; nos oportet illas ab humo leuare, fortitudiniq; cingulo accingi, ne nobis
8 impedimento sint: sicuti fecit sancta illa anima, de qua dicitur in Prouerbijs: Accinxit fortitudine lumbos suos, & roborauit brachiũ suũ. Gustauit, & vidit, quia bona est negotiatio eius: nõ extinguet in nocte lucerna eius. Ex ijs verbis apparẽt cõmoda, quæ homini ex eo q̃ cingitur, proficiscuntur. Inde enim in sanctis exercitationibus virtus, & corroboratio prouenit. Inde dimanat, q̃ illis oblectatur, & ex earũ delectatione gustuq; perseuerãtia exoritur, ita vt eam mors tenebrosam nõ occupet. D. Paulus inquit: Flecto genua mea ad patrẽ Dñi nostri Iesu Christi, vt det vobis secundũ diuitias gloriæ suæ virtutẽ corroborari per spiritũ eius in interiori homine. Vbi alij trãstulerũt, vt det vobis secũdũ diuitias glorię suę virtute corroborari per spiritũ eius interiorẽ hominem.

Simile

4. *Reg.* 4.

Prouer. 31.

Ephes. 3.

minem. Et ſic eſt in contex. Græco, & ita legit etiã B. Hiero. 9
In qua tranſlationum varietate ſignificatur virtutem eſſe inſtrumentum, quo diuinus ſpiritus animum fulcit, atq; corroborat, quo vniuerſa impedimenta diligenter abſtrahat, diuinoq; ipſius miniſterio intendat. Idcirco ſanctum Apoſtolum imitantes idẽ humiliter efflagitare debemus. Verum, proh dolor, quam pauci ſe accingũt, & expediunt, vt per ſancta exercitia currãt, & quot
Pſal. 61. per vitia velociter decurrunt: ſicut Dominus per Prophetã cõqueritur. Vbi pro eo, quod nos legimus: Veruntamen pretium meum cogitauerunt repellere, cucurri in ſiti, ore ſuo benedicebant, & corde ſuo maledicebant: alia tranſlatio habet: Cucurrerunt in ſiti. Ideſt, præ nimia ſiti, qua mali vniuerſum virtutis genus à ſe expellere exardebant (quod eſt pretium, quo cœleſtis beatitudo emitur) per vitia diligentiſsime cucurrerunt. 10
Per viſcera miſericordię Dei noſtri vos deprecor fratres dilectiſſimi, vt iam per tantæ maieſtatis offenſiones currere ceſſetis, & præcincti cœleſtium præceptorum viam curratis. Sint lumbi veſtri præcincti. Sunt etiam & animæ ſui lumbi intellectus, videlicet, atq; voluntas, quos etiam cingi oportet. Si enim intellectum diſſolutum dimiſeritis, mille inſanias contemplabitur, &
2. Cor. 12. in complures errores prolabetur, in quos ne corruat illum fidei zona ſuccingite, atq; perſtringite, ſicuti nos admonet D. Paulus dicens: In captiuitatem redigentes omnem intellectum in
Philip. 2. obſequium Chriſti. Hoc tantũ eſt ſacrificij genus, vt de illo ipſe Apoſtolus dicat: Si æmulor ſupra ſacrificium, & obſequium fidei veſtræ: gaudeo, & gratulor omnibus vobis. Admirabilis eſt hæc elatio fidei Philippenſium, cum tam ſanctus Apoſtolus ſil- 11
lis gaudeat inuidere, illiſq; tantopere gratuletur. Vbi notãdum eſt, dictionẽ illam, &, declaratiuam eſſe poſſe: ita vt ſit ſenſus. Si æmulor ſupra ſacrificiũ, ideſt, obſequiũ fidei veſtræ, gaudeo. O infœlices hæreticos, qui quia hoc cingulo intellectus ſuos cingere noluerũt, in to terrores, ac mala corruerunt. Negãt ſe ſacrorũ conciliorũ decretis aſtringi debere, nec ſummorum Pontificũ, ſanctorumq; doctorũ ſententijs gubernari teneri. Sicq; intellectus liberos dimittẽtes ſinguli ſingulas errorũ vias, quaſlibet amplectuntur. Deus nos (quæ ipſius eſt infinita clemẽtia) tãto malo liberet. Maxime etiã nos oportet intellectũ nõ fide ſolũ, ſed
Pſal. 142. ſanctis etiã cõſiderationibus præcingere. Sic faciebat Dauid, q dice-

12 dicebat in Psalmo: Memor fui dierũ antiquorũ, meditatus sum in omnibus operibus tuis, & in factis manuũ tuarũ meditabar. Ecquid aũt vtilitatis inde tulisti Rex sancte? Expãdi (inquit) manus meas ad te, anima mea sicut terra sine aqua tibi: Velociter exaudi me Dñe Deus meus, &c. Ex eo q̃ viri sanctus trãsactam vitam, perceptaq; à Deo beneficia, atq; alia mirabilia ipsius opera fuit contẽplatus, animę suę necessitates, defectusq; cognouit, atq; illorũ remediũ postulauit. Ecce quã necessariũ sit intellectũ sanctis cõsiderationibus accingi. Hinc sp̃õsus sp̃õsam cõmendat in cãticis dicẽs: Vulnerasti cor meũ in vno crine colli tui. In hoc significat diuinus spiritus sp̃õsam omnibus vanis cogitationibus depositis vnã solũmodo fuisse amplexam, videlicet, quomodo Deo studiosius deseruiret. Ideoq; illã vnius solius capilli cõmẽ

13 dat. (O *sancta Maria señora*) si ex quot horis quotidie in terrestrib⁹ rebus contemplandis insumimus, in cœlestibus considerandis, inferniq́ue cruciatibus animaduertendis vnam saltem horam consumeremus, quantum hinc vtilitatis perciperemus. De illo celebri quondam pictore Zeuxe refert Plinius, quod in se fuit iratus, quia cum puerum vuas manu tenentem depinxisset, auis eas rostro compunxit, puerum depictum non pertimescens: si cuti eũ viuũ timeret. Dicebat ille: Si tã proprie puerũ, quã vuas depinxissem, auis vtiq; illũ timẽs vuas tangere nõ auderet. Maiori vtique ratione fratres mei nos in nosmetipsos irasci debere mus, quia, vt humanas voluptates, honores, cęteraq; tẽporalia cõsideratione depingere nouimus, quę cũ mortua quidẽ sint, ea nimis viuida pingim⁹: inferni cruciatus cõtẽplatione nostra de-

14 pingere nescimus diuiniq; iudicij seueritatẽ, cœlestisq; beatitudinis bona nõ contẽplamur, cũ viuidissima sint. Vnde quia ea, sicut oportet depingere nescimus nec illa timemus nec ista concupiscimus. Voluntatem etiam præcingi oportet, quæ itidem lumbus est animæ, debetque diuini amoris zona præcingi. Nullatenus eã demissam sinas, ea enim diliget quæ ei non sunt necessaria, nec verã voluptatẽ afferre possunt. O quãta dissolutio, quãta affectio, & amaritudo in omnibus huius sęculi statibus est eò q̃ cæca volũtas dimittitur, vt quęlibet diligat. Vultis fratres quodãmodo intelligere quantũ inter Dei, & creaturarũ amorẽ interfit? hac appositissima similitudine intelligetis. Si plurima vulnera linteis alligata habetis, quotiescunque vittæ soluuntur

Cant. 4.

Plin. lib. 35. cap. 10.

Simile.

& au-

& auferũtur, nouũ dolorẽ perſentitis. Si quis autẽ chirurgus vul- 15
neribus mederetur, nec vittas amoueret, ecquis eũ ad medẽ dum
ſibi non accerſiret? Noſtis vtiq; amorẽ vulnus appellari. Vnde
ſponſus dixit ſponſę: Vulneraſti cor meũ in vno oculorũ tuorũ.
Cant. 4. Totq; vulneribus vnuſquiſq; conſtitus eſt, quot amoribus eſt af-
fectus. Vittæq; ſunt ea, quæ diligimus, diuitię, videlicet, amici,
liberi, ac deniq; fratres, &c. Deus etiã eſt vitta, quæ diuini amo-
ris vulneri ſuper imponitur. At creaturæ, quas diligimus, ſæpe-
numerò ab his vulneribus maximo cũ dolore neceſſariò amouẽ
tur. Etenim nunc liberos, nunc virũ, nũc diuitias, nunc deniq; fa-
miliares amittitis: quæ omnia cor magnopere torquẽt. Deus au-
tem nũquam ab animis veſtris auferetur, nec eũ inuiti amittetis.
In æternum illũ ſeruare poteſtis vulneri amoris impoſitũ in eius
obediẽtia perſeuerãtes: ſicq; vobis non officiet, ſed ſingularẽ af- 16
feret cõſolationẽ. O fœlices qui hoc cingulo volũtatẽ ſuã aſtrin
gere norũt, quàm expertes totius amaritudinis etiã in hoc ſæcu
lo viuũt. Ex eo, quòd homines ita ſe cingunt prouenit, quòd ha
bent lucernas ardentes in manibus ſuis, quæ ſunt bona opera: hi
quippè ex diuino amore proficiſcũtur effectus. Qui firmiter cre
dit, & vehementer amat, facile bonis operibus intendit: & hoc
eſt quenquam accenſas in manibus habere lucernas. Eſtque hic
attentis animis perpendendum quomodo Dominus dicit: Sint
lumbi veſtri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus veſtris.
Lũbi, inquit, veſtri, &, manibus veſtris. Multi quippè alios eſſe
ſuccinctos, lucernaſque manibus habere, inſtãtiſsimè curãt, qui
tamen neque præcingi, neque lucernas accenſas in manibus ſuis
habere volunt. Amentiſsimum vtique eſt, ò frater, te alijs cœ- 17
lum exquirere, tibi autem infernum deligere. Quamobrem
vnuſquiſque ſemetipſum curet accingere, appetituſque ſuos
coercere, ac bonis intendat operibus. Etenim hoc nobis præci-
puè in hodierna ſancti Euangelij lectione commendat: deinde
proximorum ſuorum reformationem expetere poterit. Etiam
dicere poſſumus: Lucernæ ardẽtes in manibus veſtris. Id eſt, vi
uite ſicuti, qui iã in extremo vitæ perſiſtentes, accenſam præ ma
nibus lucernã habent. Attendite quali intentione eſt qui iã pro
ximè ſpiritũ exhalaturus lucernã accẽſam manibus tenet, à me
dicis relictus, corpore ſemimortuo demiſsis oculis. Quomodo
alienæ reſtitui iubet, quàm efficaciter ſe Deo cõmendat: quãque

ſupplici

18 suppliciter ab eo misericordiam postulat: quàm procul à cupiditatibus, voluptatibus, atque vltionibus abest: quam diligenter ex bonis suis eleemosynas pauperibus præcipit erogari. Has igitur cogitationes, & curas vult Deus vos semper habere.

Et vos similes hominibus expectantibus Dominum suum, quando reuertatur à nuptijs. Neque totum in vltima hora perficere expectetis: est nanque hoc periculosum nimis. Beatus nanque Augustinus; & Beatus Ambrosius, & Hugo maximè dubitant de illorum salute, qui in horam mortis pœnitentiam differunt. Deus enim permittit eos, qui tunc vsque mali fuerunt, rem hanc adeo necessariam bene facere nescire. Hoc significat illud Psalmi, vbi Dominus ipse dicit: Multiplicatæ sunt infirmitates eorum: postea accelerauerunt. Non congregabo conuenticula eorum

19 de sanguinibus, nec memor ero nominum eorũ per labia mea. O nimis metuenda verba, atque dignissima, quæ semper hominum animis impressa manerent. Plerunque concionatores huius sententiæ initium citare consueuerunt, vt morbos vtiles esse probent. Suspicor autem hic diuinum spiritum hoc in his verbis significare noluisse. Sed eorum hic est sensus: Qui totam vitam in grauissimis peccatis perpetrandis insumunt: vrgentibusque morbis coacti accelerant, & in hora mortis dicunt: Accersiatur confessarius, volo enim peccata mea confiteri: vocetur tabellio, quia testamentum facere volo, illi hæc tam male, atq; inordinate facient, vt non congregem conuenticula eorum de sanguinibus, id est, in diuinæ acceptationis meæ thesauro scelerum eorum congregationes non recipiam. Hoc est, quanuis ea in me

20 omoriam reuocent, & in vno loco peccata luxuriæ, & in alio superbiæ, & in alio cupiditatis, atque auaritiæ peccata constituãt, vt ea ordinatè confiteantur, omnes has diligentias non acceptabo. Nam ob ipsorum culpam hæc sicut oportet facere nescient. Ecquis fratres hæc audiens non trepidat? O Deus infinitæ maiestatis, per infinitam clementiam tuam te deprecor nobis illucescas, quò ex illis fructum percipere nouerimus. Non vult Dominus in his verbis dicere, eos, qui in tota vita pœnitẽtiam agere neglexerunt, in hora mortis illam agere non debere, nec ab se misericordiam petere oportere. Nam quandiu homo in hoc sæculo viuit, opportunam habet occasionem, ac tempus hoc faciẽdi. At voluit magnum discrimen, quod in hoc est, exaggerare:

noſq;

Aug. in ser. mo. Innocentium, & lib. 5. homil. homil. 41. & habetur de pœnit. d. 7. cap. siquis. Ambros. li. 2. de pœnit. c. finali. Hugo lib. 2. de sacramẽ. par. 14. c. 5. Psal. 15.

noſque admonere, ne rem tam neceſſariam in tam breue tẽpus 21
faciendam differamus, cùm tot impedimẽta ſe offerunt, quibus
Simile. eã rectè facere neſciemus. Sed in toto vitæ diſcurſu mature cõſi
ciamus: ne ſimus ſimiles aſino ſemper remiſſe, ac pedetẽtim am-
bulãti, cùm vero domũ appropinquat, velociter currit: quod fa
cit, vt comedat, atq; quieſcat. Sic multi in tota vita remiſsi, igna
uiq; viuũt, at in hora mortis accelerãt facere teſtamẽtũ, & pec
cata fateri, vt inferni laborẽ effugiãt, atq; in cœlo quieſcãt: quæ
maxima quæ dã miſeria eſt. Vt cũ venerit, & pulſauerit, confe-
ſtim aperiant ei. Qui parati nõ ſunt, nollẽt tam cito aperire, ſed
quo ad poſſunt, mortẽ differũt, corporibus indulgẽtes, eaq; deli
catè tractãtes, & quicquid poſſunt faciẽtes, ne citò moriantur.
Simile. Vellẽt quippe multa ſęcula viuere. Adultera cũ domi ſuę ami-
cũ habet, & vir ei⁹ ad oſtiũ pulſat, quoad poteſt, demoratur, nec 22
ei aperit, quouſq; illũ abſcõdat. Caſta verò atq; fidelis pulſanti
viro, quem intimo cordis amore proſequitur, citiſsimè aperit.

Beati ſunt ſerui illi, &c. vſque ibi, *Et faciet illos diſcumbere.* Hoc di
xit cœleſtis magiſter, quò ineffabilis gloriæ ſpe nos commoue-
ret, atque excitaret, vt ad eam conſequendam nos pręcingamus
accẽſaſq; lucernas manibus teneamus. Sic faciebat Abacuc Pro
Abac. 3. pheta, qui dicebat: Ingrediatur putredo in oſsib⁹ meis, & ſubter
me ſcateat, vt requieſcam in die tribulationis, & aſcẽdam ad po-
pulum accinctum noſtrum. Introeant, inquit, in me vermes, qui
me vſque ad oſſa penetrẽt, ac medullitus abrodant: & ex me pu-
tredinis fluenta decurrant, & Deus in hoc ſæculo me aſperrimè
tractet, vt in die tribulationis (id eſt, in die mortis, qui per anto-
nomaſiam dicitur dies tribulationis) requieſcam, & ad cœleſtem 23
Hieruſalem, quæ eſt ciuitas noſtra, conſcendam. Non enim hic
permanentem habemus ciuitatem, ſed futuram inquirimus. Di
citur autem populus accinctus, quia cũcti eius habitatores ſunt
Dei voluntate ſuccincti. Ideòque quotidie dicimus: Fiat volun
tas tua ſicut in cœlo, & in terra. O quis huius ſancti Prophetę ſpi
ritu polleret, omniaq; cruciatuum genera in hoc breui vitæ cur
riculo pati exoptaret, ne perpetuam Dei, ſanctorumque eius ſo
cietatem amitteret. Sanctus Dauid cũ ſpiritus ſui feruore dixit:
Pſal. 83. Quàm dilecta tabernacula tua Domine virtutum: cõcupiſcit, &
deficit anima mea in atria Domini. Hæc tabernacula ſunt man-
Ioan. 14. ſiones illæ, de quibus dixit Dñs: In domo patris mei manſiones
multæ

24 multæ sunt. Posteaq; sanctus Propheta subdidit: Etenim passer
inuenit sibi domũ, & turtur nidũ, vbi ponat pullos suos. In quib⁹
verbis nos acerrimè reprehẽdit. Etenim hirũdo solicita opti
mam domum quærit, vbi nidificet, & quousque illam reperiat,
non cessat: & turtur etiam solicitus nidum fabricatur, vbi quie-
scat: homo autem tam piger & ignauus erit, in nido suo in cœlo
construendo, vbi ipsius anima requiescat? Altaria tua Dñe virtu
tũ Rex meus, & Deus meus. Id est, cõcupiscit etiam anima mea
altaria tua Dñe: qui sunt iusti tui, in quibus tibi in illa beatitudi-
ne cœlesti, in perpetuũ holocaustũ amoris offeretur, inter quos
te in æternum perfruens commorari vellem. Hæc efficacissima
desideria oportet semper in animis nostris exardere: quib⁹ vt ar
dentius accendamur, opus est nobis æterna cœlestis illius regni
25 bona crebra animi consideratione contẽplari. De quo dixit ipse
Dauid: Regnum tuum, regnum omnium sæculorum, id est, re- Psal. 144.
gnum sempiternum. Illic Deus suam ineffabilem pulchritudi-
nem collocauit: illic suam incomprehensibilem maiestatem ma
nifestat. Totum quippe cœlum Empyreum vbiq; est pulchrius
sole. Et quanuis cuncti cœli mobiles in omnibus partibus solis
splendorẽ adæquarẽt, nunquã tamen Empyrei cœli nitorẽ per-
tingerẽt. Et cũ hoc ita sit, solum corpus glorioſum cuiuscũq; bea
ti splendidius erit Empyreo cœlo: & sola vna anima beata pul-
chrior, atq; nitidior erit cunctis beatorũ corporibus glorificatis.
Quã admirabilia igitur erũt visu in tã decoro cœlo, tot tãq; glorio
sa, ac rutilãtia corpora? Quã delectabiles aspectu erũt tot, tamq;
innumeræ animæ, tã ineffabili splẽdore præditę, Angelorũ cho
26 ris admistæ, qui quidẽ adeò speciosi sunt, vt qui vnũ eorũ aspice
ret, illũ Deum esse putaret? Qui oẽs iusti, atq; Angeli, & plures,
si essent si diuinæ pulchritudini, atq; excellẽtijs eius conferãtur,
quasi nihil esse videbũtur. Itaq; quemadmodũ Isaias Propheta
dicit: Omnes gentes quasi non sint, sic sunt coram eo: & quasi ni-
hilum & inane reputatæ sunt ei: sic etiam dicere possumus: Om
nes Hierarchiæ cœli, quasi non sint, sic sunt coram eo. Quam ad Isai. 40.
mirabilis, atque suauis erit igitur visu Deus, qui infinita quadam
essentiæ perfectione creaturas omnes, quas condidit, antecellit?
Ecquis adeo tepidus, atque algidus hæc attentè cõsiderans eorũ
desiderio vehemẽtissimè nõ inflãmetur, hoc q; ardẽtissimo desi
derio excãdescens mille vitas, si tot haberet, pro tãto bono dare

quanto

quanto magis breuiſsimam quandam in eo comparando vitam 27
non exoptet inſumere? O quot dies, atque annos glorioſus Antonius Abbas in his cœleſtibus conſiderationibus commoratus eſt: ſiquidem vt eis intenſiùs vacaret octoginta quinque fere annos in aſperrimis ſolitudinibus vixit: & ſæpenumerò de ſole queri conſueuit, eo quod tam citò naſceretur, radijſque ſuis diuini ſolis iuſtitiæ contemplationem ſibi impediret. In quibus annis tantam egit pœnitentiam, vt ſæpe nihil omnino guſtarit in biduo: poſtea quę pane tātum, & aqua vſus fuerit. Nihilominus tamen tanta erat eius humilitas, vt ea hanc à diabolis victoriam reportarit, quod vbicunq; illius nomen proferretur dęmones ingenti timore perculſi corpora, in quibus morabantur, deſererēt. Diuinus ille ſpiritus, dilectiſsimi fratres, qui ſanctiſsimum hūc virum tam eximiè erudiuit, & ad tanta fulſit, nos doceat, ac ful- 28
ciat, quò illum inſtantiſsimè imitemur, imitanteſque diuinam gratiam impetremus, qua ditati ad eius conſortium cœleſti beatitudine fruituri fœliciter perducamur. Amen.

In eodem Communi Cõfeſſorum non pontificum Concio Vnica. 1

Homo quidam nobilis abijt in regionem longinquam accipere ſibi regnum, &c. Luc. 19.

HIVS Parabolæ duæ ſunt præcipuæ partes. In quarum altera agitur de numis, quos nobilis quidam homo ſeruis ſuis commiſit, vt eis negotiarentur, quandiu ipſe proficiſceretur, *In regionem longinquam accipere ſibi regnum*. In altera vero agitur de odio, quo eum ipſius ciues, & regnum proſecutiſunt, & quomodo illium ſibi dominari nolebant. Priorem partem diuini numinis aſpirante

2 aſpirante gratia, quia plus nobis emolumenti conducet, explica
bimus. Hic homo nobilis eſt ipſe Chriſtus filius Dei, qui totius
nobilitatis eſt caput, atq; principium: ex quo cũcti, qui nobiles
eſſe cupiunt, addiſcere debent. Priſtinis quondam temporibus
antequam filius Dei humanam aſſumeret naturam, quamuis ho
mines vix vnum exemplar haberent, à quo veram perdiſcerent
nobilitatem, multi tamen nobiles extiterunt, ſicut affirmat
eccleſiaſticus dicens: Laudemus viros glorioſos, & parentes no- *Eccle.44.*
ſtros in generatione ſua. Dominantes in poteſtatibus ſuis ho
mines magni, virtute, & prudentia ſua præditi, in pueritia ſua
requirentes modos muſicos, & enarrantes carmina ſcriptura-
rum, homines diuites in virtute, pulchritudinis ſtudiũ haben-
tes, pacificãtes in domibus ſuis, oẽs iſti in generationibus gentis
3 ſuæ gloriam adepti ſunt, & in diebus ſuis habentur in laudibus.
Qui de illis nati ſunt reliquerunt nomen narrandi laudes eorũ.
Et paulo inferius: Sed illi, inquit, viri miſericordiæ ſunt, quorum
pietates non defuerũt: cum ſemine eorum permanent bona: hæ-
reditas ſancta nepotes eorum. Miras quidem excellentias refert
hic diuinus ſpiritus de illorum temporum nobilibus, digniſsi-
mas vtique, quæ ſigillatim perpendantur. Peculiariterque con-
ſiderandum eſt eos ab ineunte ætate ſanctorum librorum lectio
ni ſtudioſe vacaſſe: virtutum que diuites eſſe ſtuduiſſe: ac ſum-
mopere liberos ſuos ad ſui ipſorum imitationem exhortatos fuiſ
ſe. Deniq; illos viros miſericordiæ, ideſt, eius amantiſsimos,
atque ipſius ſeruos extitiſſe: atque ita in ea perſeueraſſe, vt eo-
rum pietates nulla vnquam ſæculorum ætate defuerint. O
4 quantæ confuſioni ijs, qui nunc ſe nobiles eſſe iactant, horum au
ditus eſſe debet: cum pleriq; illorum nullam harum virtutũ ſi
bi in eſſe perſpiciãt. Etenim ab intimis incunabulis laſciuiæ, ac
diſſolutioni ſe tradunt, & nihil aliud minoris, quam virtutem
æſtimant: maluntque domi ſuæ pietates, quam tapetes, famu-
los, faſtumque deeſſe. Totam curam in ijs acquirendis, & con-
ſeruandis adhibent, quibus euaneſcunt, aperuertuntur, vt quan
uis ſibi ea deficiant, quibus cœlum eſt impetrandum, nihili ſua
intereſſe ducunt. O miſeriam ſanguineis lachrymis deplorandam. Quod nunc, cum Deus homo factus tale, ac tam ſingulare
hominibus præſtitit exemplar, quo nobiles eſſe perdiſcerent
vix vnus vere nobilis exiſtat, cum tamen multo maiori ratione

esse nobiles teneantur, quàm priscæ illius tempestatis viri. 5

Hic igitur homo nobilis, *Vocatis decem seruis suis dedit illis decẽ minas. Vocatis* (inquit) *seruis*, vt nouerimus nos prius quã ad fidei lumen Euangelicamque obedientiam accersiamus, seruos esse. Etenim procreationis & conseruationis beneficio cuncti tam fideles, quàm infideles Deo seruire tenentur. Et licet hoc modo vtrique sint eius serui, omnesque vocauit rationis lumẽ illis indens, quò per ea, quæ facta sunt intellecta, conspicerentur sempiterna virtus eius, & diuinitas, ita, vt sint inexcusabiles, vt ait Apostolus. Vnde pro eo, quod nos legimus in libro Iob: Super quem non surget lumen illius? alia translatio habet: Super quem non fulget lumen illius? Etenim hoc vniuersali lumine omnibus illuxerit. At peculiariter Christiani hic vocati dicuntur, quia alia peculiari efficaciorique 6 vocatione ad lumen fidei, ac sancti Euangelij vocati fuerunt. Atquærat quisquam: Cur Dominus Christianos non viginti quidem, seu quadraginta, sed decem esse dicit? Quia scilicet, ad decem præceptorum obseruantiam illos vocauit. Ob quam etiam causam, præmium, quo illos est donaturus, denarium ipse Dominus alibi nuncupauit, quia ob decem diuinæ legis præceptorum obseruantiam redditur. Atque ob eandem rationem Dauid sanctam ecclesiam decachordon, hoc est, psalterium decem chordarum appellauit, dicens: Bonum est confiteri Domino, & psallere nomini tuo altissime, in psalterio decachordo. Et sicut Dominus dixit Abrahæ, si decem iustos in illis turpissimis ciuitatibus Sodomæ, & Gomorrhæ inueniret, se illas nõ esse subuersurum: sic vtique nunc propter hos decem seruos, id est, propter 7 Christianos iustos, qui in sancta ecclesia viuunt, Deus sustinet orbem. Qui nisi existerent, cùm cæteræ omnes gentes Deũ ad iracundiam assiduo prouocent, iam mundus esset euersus. Ex quo infertur quantum amoris, ac reuerentiæ iustis debeamus, cùm eorum causa Deus tot nobis bona concedat. Vt quid autẽ Domine hos tuos decem seruos accersis? Nunquid vt eos punias, aut ab eis rationem exigas? Non vtique. Etenim non est hoc tempus exigendæ rationis, siue puniendi, ad hoc tamen proprium aduenies.

Rom. 1. Iob. 26.

Matth. 20.

Psal. 91.

Gene. 18.

Nunc Deus diuitias, gratias, perfectionesq; suas diuidit. Nec verò illa solum promittit, sed ipsa etiam tradit: Et ita dicit Beatus

8 tus Matthæus: Tradidit illis bona sua: & hic Diuus Lucas: *Dedit illis decem mnas.* Homines huius sæculi, ne in vltimo quidem arti culo vitæ liberis suis dicunt: Accipite: sed testamenta faciẽtes di cũt, hoc iubeo dari filio meo. Nõ dicũt: Trado. In quo se adhuc victuros sperare videntur. Ideò nolunt se penitus bonis suis spoliare. Deus autẽ protinus seruis suis ingeniũ, gratiã, & cõplura cę lestia dona cõmittit. Dicensq; se in regionem longinquam abire, libertatem significat, quã vnicuiq; indit, postquã illi sua cœlestia munera tradidit. Ipse enim tã prẹsens postea, quàm anteá permanet. Quamobrem fratres ne sitis similes illis, de quibus dixit Regius Propheta: Et dixerunt: Nõ videbit Dñs: nec intelliget Deus Iacob. Quibus ipse illico dicit: Intelligite insipiẽtes in populo, & stulti aliquando sapite. Qui plãtauit aurẽ nõ audiet? 9 aut qui finxit oculũ non considerat? qui corripit gentes, non arguet? Ostulti, stulti ij, qui ita viuitis, acsi Deus lõgissimè à vobis abesset: nec quid facitis videre posset. Cũ ipse barbaras nationes fidei luce carentes acerrimè puniat, quomodo vobis persuadere potestis tyrãnides, atq; abominationes vestras supplicij expertes esse mãsuras? Lõgè vtiq; opinione fallimini. Etenim, nisi vos in meliorem frugem receperitis, multò acriùs puniemini.

Matth. 25.

Psal. 93.

Et ait ad illos: *Negotiamini dum venio.* Ad hoc munificentissimus Dominus seruis suis cœlestia dona committit: vt, scilicet, illis negotiantes ingentem spiritualium diuitiarũ copiam acquirant. Et quanuis dicat, se abire, eo quod eos in sua libertate relinquit, fidelissimus tamen socius huius spiritualis negotiationis semper manet. Et ita Diuus Paulus, Fidelis, inquit, Deus per 10 quem vocati estis in societatem filij eius Iesu Christi Domini nostri. Multũ vtiq; interest inter hãc societatẽ, & sęcularium mercatorũ: quippe qui iuxta sumptuũ, laborũq; magnitudinem lucra partiũtur. At huius cœlestis socij talis est societas, vt cũ ipse fere totum laborem, sumptumq; adhibeat, ferè totũ lucrum homini fit, sibi enim tot fatigationibus, sudoribus, & ignominijs, tãque atroci morte nullã essentialẽ gratiã, seu gloriam cõparauit. Ecquis igitur tali adiut? auxilio dormiat? Ecquis in re tã necessaria, sicuti vita ęterna perquirenda pigrescat? Maximeque sciens quãta sit huius miserrimę vitę breuitas: ignorãsq; vtrũ hodie, an cras, qui nunc socius noster est à nobis rationem exacturus sit eorum, quæ ipsius pecunia negotiati sumus? Baldad Suites di-

1. Cor. 1.

Iob.8. xit: Hesterni sumus, & ignoramus, quoniam sicut vmbra 11
dies nostri sunt super terram. O vtinam hæc verba nunquam
è mentibus nostris exciderent. Ecclesiasticus etiam hortatur
Eccle. 7. dicens: Memento iræ, quoniam non tardabit. Et apud Isaiam
Isai. 47. Prophetam dicitur: Veniet repente super te miseria, quam ne-
scis. Ideo Dominus hic quando reuersurus esset, illis non dixit,
vt semper parati essent. Et tandem accessit hora.

Et factus est cum rediret iussit vocari seruos suos, &c. Venit autem primus dicens: *Domine mna tua decem mnas acquisiuit*. Est valde
Matth.25. pensandum, eum, qui talenta suscepit, dixisse: Domine quin-
que talenta tradidisti mihi: Ecce alia quinque superlucratus
sum, hunc autem seruum dicere: Mna tua decem mnas acqui-
siuit. Ecquid hoc est mysterij? Ille quippe se talentis alia ac-
quisisse: hic autem mnas ipsas alias mnas lucratas fuisse fa- 12
tetur. Hoc est diuini spiritus artificium, atque sapientia. Et-
enim vtrunque verissimũ est. Atque in hoc diuerso dicendi mo
do significatur, neque nos solos, neque diuinam gratiam sine no
bis ad meritum posse sufficere: sed vtrunq; requiri. Quod etiam
1. Cor. 15. B. Paulus significauit dicens: Abundantius illis omnibus labo-
raui: non ego autem: sed gratia Dei mecum.

Et ait illi: *Euge serue bone quia in modico fuisti fidelis, eris potestatem habens super decem ciuitates*. Inter magnas prophetias Bea-
ti Pauli vna est animaduersu dignissima: videlicet, in die obi-
tus sanctorum Deum laudum ipsorum fore præconem: & sin-
gulos quosque pro ipsorum meritis in patriæ cœlestis introi-
1. Cor. 4. tu esse laudaturum: sicut apparet ex priori epistola ad Corin-
thios, vbi ait: Nolite ante tempus iudicare, quoadusque veniat 13
Dominus, qui illuminabit abscondita tenebrarum, & mani-
festabit consilia cordiũ: & tunc laus erit vnicuique à Deo. O be-
nedictus sit talis Deus. O glorificatus talis Dñs. Te cunctæ Bea
torũ Hierarchiæ, ò superne rerum omnium fabricator, pro tãto
hoc, tamque singulari beneficio inessabili laudum iubilo sem-
per extollant. Attendite, quam apte Beati Pauli sententia domi
nicis verbis concordet: cum tam suaui sermone diligentem ser
uum commendat dicens: Euge serue bone, in modico fuisti
fidelis. O inextinguibilis iustorum gloria, quomodo vilis-
simum terræ vermiculum hominem bonum appellas? Nun-
Marc.10. quid tu alibi non dixisti: Nemo bonus, nisi solus Deus? Ve-

rum.

14 rum est solum Deum per essentiam esse bonum: at homines natura filios iræ ipse Dominus per gratiæ communicationem bonos effecit. Et ita dicit D. Paulus de Christo R. N. loquens: Factus est nobis sapientia, iustitia, sanctificatio, & redēptio, vt qui gloriatur, in Domino glorietur. Qui locus sic venit intelligēdus quod Christus per naturam suæ hypostasis, iustus, & sanctus, & sapiens est: nos vero participatione illius efficimur iusti, sancti, & sapientes ipsius redemptione participata. Ideo vigilanter dixit: Factus est nobis iustitia, ne inani gloria efferamur, cū nobis extrinsecus totū bonum proueniat. Sicuti sol ex natura sua clarus omnia tenebrosa, lucida reddit: sic omnes nos ab illo diui no sole claritatem bonitatem q; recipimus. Illum etiam fidelem appellat, quod est mirum commendationis genus. Inter vos di-
15 citur fidelis seruus, qui ex quo domino suo seruire cœpit, nullā proditionem, aut perfidiam in dominū suum admisit, sed vsq; ad mortem sese illi fidum præbuit. Vnde vrbs, dux, seu comes, qui semel in regem proditionem admisit, vsq; in æternum fidelitatis nomen amittit. At vero apud Deum, quanuis aliquando illum offenderis, si veram egeris pœnitentiam fidelitatis nomē habebis. Maioris vtiq; fidelitatis esset te illum nunquam offendisse: de qua gloriabatur D. Paulus dicens: Bonū certamen certaui, cursum cōsummaui, fidē seruaui, idest, fidelitatem. Etenim ex instanti conuersionis suæ vsq; ad mortem nullo vnquam lethali peccato fidelitatem hanc amisit. Nos autem miseri quando tanquam imbecilles peccauerimus, ne diffidamus: sed veram agamus pœnitentiam: illa enim per Iesu Christi merita sanc-
16 tificabimur. Vt enim ipse Apostolus ait, si sanguis hircorū, atq; taurorum inquinatos sanctificat ad emundationem carnis, quanto magis sanguis Christi, qui per Spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, emundauit conscientiam nostram ab operibus mortis, ad seruiendū Deo viuenti? Vbi alij trāstulerūt: Quāto magis sanguis Christi emūdabit conscientiā nostrā? Et sic est in contex. Græco. In quo mira sacratissimi illius sanguinis sufficientia declaratur: qui non præterita tantum peccata mundauit, sed vsq; etiam ad sæculi cōsummationem eorū delicta mūdabit, qui eo vti voluerint. Quod si mundus in æternum, duraret, hanc miram operationem semper efficeret. Videlicet, vt noueris, ò homo quàm confidenter illo vti possis. Si autē cū

1. Cor. 1.

Simile

2. Thes. 4.

Heb. 9.

hac ſanctificatione te mors occupauerit, à Deo honoraberis, & fidelis ſeruus appellaberis, licet illũ prius ſæpius offenderis. Ecquis igitur hæc audiẽs ardẽtiſsimo huic gratiſsimo Dño, quiex hibita tibi miniſteria tã abũdẽ perſoluit ſeruiẽdi diligẽdiq; deſiderio nõ excãdeſcat? Quidnã dicitis fratres? quid intrinſecus cogitatis? quid vos facturos eſſe decernitis? Per clemẽtiſsima huius munificẽtiſsimi Dñi viſcera vos deprecor dilectiſsimi, vt iã tan dẽ eius obedientiæ atque beneplacito vos penitus ſubmittatis. 17

Et alter venit dicens: Domine ecce mna tua, quam habui, repoſita eſt in ſudario: timui enim, quia homo auſterus es, tollens quod non poſuiſti. & c. Orem ſtupendam, Deum huic miſero, atque infœlici ſeruo auſterũ videri. Singulis iuxta ipſorum ingenium Deus repręſentari conſueſcit, huic vultus, illi autem lenis, atque ſuauis. Nonnullæ animæ ſimiles manſuetis ouibus, humiles, quæ ſe cœleſti doctrina depaſci permittunt, Deum tanquam paſtorem habent, & hoc illum vocabulo nuncupant: quibus ipſe dicit: Ego ſum paſtor bonus. Aliæ animę amori, diuinæque contemplationi intendentes, quibus Deus complures fauores confert, Deum in ſponſum habent, eumque ſponſum vocant: quibus ille dicit: Ecce ſponſus venit, exite obuiam ei. Aliæ animæ feruidæ iuſtitiam ąue ſitientes Deum habent in fontem, quibus ipſe dicit: Si quis ſitit, veniat ad me, & bibat. Aliæ animæ obedientes, quæ nulla in re voluntate ſua ducuntur, Deum habent in patrem, illiq; ſingulari animi affectu dicũt: pater noſter, qui es in cœlis. Quidam autem homines duri, atque crudeles Deum durum, crudelemq; eſſe ducunt. Cum ſancto ſanctus eris, & cum peruerſo peruerteris ait Dauid Deum alloquens. Quaſi dicat Domine à ſanctis, atque clementibus, ſanctus, & clemẽs: at verò à duris, atq; peruerſis durus, & crudelis haberis. 18 19

Ioan. 10.

Pſal. 17.

Dicit illi: *De ore tuo te iudico ſerue nequam & c.* vſque ibi. *Et aſtantibus dixit: Auferte illi mnã, & date illi, qui decẽ mnas habet.* O quã ſeuerũ eſt ſupplicium hoc. Etenim hic ſignificatur in vltimo obitus articulo, & in illa arctiſsima ratione peccatori nullã vnquã pœnitentiam agendi poteſtatem eſſe relinquendam, Quod ſi quia homo hic mna illa ſibi commiſſa alias non acquiſiuit, eã illi iubet auferri, & tam graui ſupplicio puniri, quid illis fieri iubebit, qui non modò acceptis beneficijs non negotiantur, ſed eis etiã illum ſæpiſsimè impudenter offendunt? O miſeri peccatores

20 res quid in illa nimis laborioſa hora facietis, qui vniuerſas pecu-
nias vobis à Deo cõmiſſas in eo offendendo cõſumpſiſtis? Vale
tudine quippe, ſapiẽtia, diuitijs, atq; alijs cõpluribus donis diui
nã maieſtatem offendiſtis. Quomodo huius argumenti efficaciã audientes non cõfundimini? Beneficia ſunt ſimilia acui, qua *Simile.*
filum per pannũ ingreditur, atque ex duobus pãnis vnus efficitur, alterq; alteri conſutus manet. Sic etiam beneficia ſunt arctiſsimi amoris occaſio inter Deum, & homines, quò in vna vnitate conſuuntur. Qui autẽ ex beneficijs occaſionem ſumit longius à Deo recedendi, quo ſupplicio ſatis dignè punietur? Per Hieremiam Prophetam Deus de Hebræis grauiſsimè queritur dicens: Induxi vos in terram Carmeli vt comederetis fru- *Hiere. 2.*
ctum eius, & bona illius, & ingreſsi contaminaſtis terram
21 meam, & hæreditatem meam poſuiſtis in abominationem.
O diabolicam ingratitudinem: quòd ex ijs, quæ hominibus Deum ardentiùs diligendi, illique intenſius ſeruiendi occaſioni eſſe deberent, ipſi illius offendendi anſam aſſumunt. Auferte (inquit) ab illo mnam. Hæc vtique eſt vna ex pœnis, quæ ingrato digne infliguntur. Quærens Diuus Thomas vtrùm ingratis *D. Tho. 2.*
ſint beneficia ſubtrahenda dicit. Si conſideremus quid ingratus *2. q. 107. ar.*
dignus ſit pati, certum eſt, quòd meretur beneficij ſubtractio- *4.*
nem. Sed antequam ſubtrahatur, prius debet ſubtrahens ſe medicũ exhibere, vt, ſcilicet, iteratis beneficijs ingratitudini medeatur. Si vero ex beneficijs multiplicatis ingratitudinẽ augeat, & peior fiat, debet à beneficiorum exhibitione ceſſare. Concludit que diuinus magiſter inferius dicens: Omni habenti dabitur, &
22 abũdabit. Ab eo autẽ, qui non habet, & quod videtur habere, auferetur ab eo. In quo ſignificatur, quòd iuſtus quò magis diſponitur, Deoq; diligẽtius ſeruit, eò maiora à diuina maieſtate percipit beneficia. Peccator autẽ, qui diuinis beneficijs vti nõ vult in dies peior, ac peior efficitur, quouſque illis ſubtrãctis naturalia etiam amittit. Et ita ex hac ſententia infertur, quod qui fruſtra gratiæ dona percepit, iuſto Dei iudicio à bonis etiam naturæ denudatur. Vnde prouenit, multos eſſe Chriſtianos, in quibus nec gentium quidem virtutes reperiuntur. Ad cuius confirmationem inſigne quoddam factum, quod Plutarchus de *Plutar.*
Themiſtocle refert, vobis recenſebo. Hic Athenienſes ſicut in concione alloquens dixit eis, ſe ſalubre quoddam conſilium

reperisse, quo seruato ipsorũ respublica longe præcelleret, quod 23
q; illorum permagni intererat. Consilium autem tale esse affir-
mauit, vt ne ore quidem digne proferri posset. Populus autem
decreuit, vt illud vni tãtum viro Aristidæ nomine diceret, quod
si ille probaret, omnes illud optimum esse testarentur. Explicãs
igitur Themistocles consilium suum dixit: vtilissimum esse to-
tam Græcorũ classem igne comburi: sic enim Athenienses toti
Græciæ dominaturos affirmauit. Quod cum audiret Aristides,
dixit populo: Nihil Themistoclis consilio vtilius, at nihil iniu-
stius. Quod cum populus audisset, Themistoclẽ amplius de hac
re loqui prohibuit. O quam acris reprehensio hoc Ethnicorũ fa
ctum nobis est. Ecquis nũc hanc inter Christianos viros iustitiã
reperiet? Ecquis sibi vtilia quantumuis iniusta modo non expe
tit? Quot, quantaq; quotidie mercatores, artifices, scribæ, aduo 24
catiq; atq; alij aliarum cõditionum homines pro minima quaq;
vtilitate peccata committũt? Ecce in quantam morũ corruptio
nem, nequitiamq; multi Christiani deuenerint. Quicquid eis
placet, exoptant: quicquid volunt, cogitant: quicquid in os ve-
nit, libere loquũtur: quicquid volũt, & impunes facere possunt,
efficiunt. Quem in his timorẽ, quam spiritualis salutis solicitudi
nem, quam ad futuram vitam prouisionem reperietis? In pœnã
scelerum eorum sicuti fidẽ, sic naturale lumẽ frustra receperunt
cũ tam parũ fructus ex eo percipiãt. Magno spiritus affectu di-
Isai. 63. cebat Isaias Deo: Facti sumus velut à principio cum non domi-
nareris nostri: neq; inuocaretur nomen tuum super nos. In hoc
gentis ipsius destructionem compendiose notauit dicens: He-
bræos illos ad tantam morum deprauationem peruenisse, sicuti 25
cum Deum non cognoscerent: nunc autem vlterius peruersitas
nostra progreditur: siquidem multos adhuc Ethnicos, qui Deũ
non cognoscunt, non imitamur. O terribilem infœlicitatem.
Tales nos esse pudeat fratres mei: veramque pœnitentiam aga-
mus: quo Deus suam nobis gratiam communicet, qua cœlestis
beatitudinis gloria comparatur. Ad quam nos perducat Iesus
Mariæ filius. Amen.

¶ HVIC Euangelio apte applicari possunt fere omnes con-
siderationes, atq; materiæ, quæ in euangelium talentorum in
communi Confess. Pont. superius sunt adductæ.

In

In eodem Communi Cõfessorum non pontificum Concio Prima.

Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te: quid ergo erit nobis? &c. Matth. 19.

1 HIVS Sacræ historiæ exordium ex superioribus proficiscitur: ex quæstione, videlicet, quæ Christo Redẽptori nostro
2 propositafuit. Etenim B. Matthæus in hoc ipso capite dicit: Ecce vnus accedens ait illi: Magister bone quid boni faciam, vt habeam vitam æternam? Has fratres charissimi oportet esse quæstiones nostras, vt rem quæ nostra tam magni refert, agere noueri mus. At, cùm huius rei præ cęteris obliuiscamur, de illa nunquã agimus. Cui Dominus respondit: Si vis ad vitam ingredi, serua mandata. Ille autem dixit: Omnia hæc custodiui a iuuentute mea: quid adhuc mihi deest? Melior vtique erat hic iuuenis plurimis huius miseræ tempestatis, qui tam dissoluti, deprauatique viuunt, vt vix Dei præcepta esse meminerint. His ironicè dici- *Eccle.* 11.
tur: Lætare iuuenis in adolescentia tua; & in bono sit cor tuum
3 in diebus iuuentutis tuæ: & ambula in vijs cordis tui: & in intuitu oculorum tuorum. Quasi diceret diuinus spiritus: Nunc sicut *Thren.* 4.
tibi libuerit, viue: tu enim hoc æternis cruciatibus exolues. Vt etiam ironicè dicitur in Threnis Hieremiæ: Gaude, & lætare filia Edom, quæ habitas in terra Hus. Ad te quoque perueniet calix, inebriaberis, atq; nudaberis. Huius adolescentum deprauationis magna in culpa sunt parentes. Nam si immanes belluæ sicut vrsi, atque leones inter homines educati naturæ suæ crudelitatem relinquere videntur, mansuetique, domestici, atque tractabiles efficiuntur, quod ab eorum natura longe alienum est: quid facerent pueri, si in sancta societate, piaque doctrina educarentur, qui quidem non solum mitis, sed rationalis etiam

ad virtutem q; applicabilis sunt naturę? Prę cipuè si simul suppli 4
cium, ac timor addatur. Sed cùm patres sint solius carnis pa-
rentes, ipsique carnales, tantummodo in liberorum carne delica
Simile. te tractanda diligentiam adhibent. Et quemadmodum hedera
arborem amplectens illam amplexu, vmbraque sua arefacit, ste
rilemque reddit: sic etiam parentes indulgentijs, atque comple
xibus liberos omni virtutum generi inhabiles reddunt. O dia-
bolicam atrocitatem? Fratres dilectissimi per infinitam Dei pro
bitatem vos deprecor, ne tam crudeles sitis in eos, quos tantope
Ephes. 6. re diligitis. Educate filios vestros in disciplina, & correctione
Domini, vos admonet Diuus Paulus. Et vna ex præcipuis dili-
gentijs, quas adhibere debetis, hæc est maxima, quod Deum in
stantissimè exoretis, vt illos probos efficiat: sicuti faciebat san-
ctus Iob, qui pro liberis suis in diuino conspectu quotidie sacri- 5
ficia offerebat: intelligēs quia nisi Dominus ędificauerit domū,
Gene. 27. in vanum laborauerunt, qui ædificant eam. Itaque quemadmo-
dū patriarcha Isaac filio suo Iacob dixit: Det tibi Deus de rore
cœli, & de pinguedine terræ: sic vos ante omnia liberis vestris
3. Reg. 12. diuinæ gratiæ rorem expetite: posteaque bonum est etiam vos
eis corporalem alimoniam exquirere. Nō sic Salomon fecit: qui
ingens filio suo regnum reliquit: at quia hoc non in Deo nitebā-
tur, vbi primum pater obijt, potiorem illius partē amisit. Sic sæ-
pè contingit, quod hæreditates, quas liberis vestris summo cum
labore acquisitas relinquitis, post triduum pereunt, quia eis fun-
damentum, cui inniti deberent, deest: qui est Deus. Vt iuuenis
hic quæsiuit: Quid adhuc mihi deest? ait illi Iesus: Si vis perfe-
ctus esse, vade, & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus, & 6
habebis thesaurum in cœlis, & veni, & sequere me. Ex ijs sum-
Simile. mæ veritatis verbis infertur, vtilissimum esse diuitibus paupe-
res in orbe existere: siquidem per eos tanquam per muliones bo
na sua in cœlum tutò transmittere possunt. Dux prudens quæ
in bello parauit, non demoratur domum suam mittere, vbi se
tranquillum aliquando perstiturum sperat. Sic etiam pruden-
tes Christiani diuitias, quas in huius vitæ prælio laborioſè per-
quirunt, per manus pauperum in domum suam, quod est cœ-
lum, vbi se quietos demoraturos sperant, studioſè transmit-
tunt. At quare Domine illi præcipis, vt omnia sua vendat, &
eorum pretium pauperibus eroget? Nunquid non sufficeret,

si ei

7 si ei diceres? Vade, & da omnia, quæ habes pauperibus? Hoc dixit diuinus magister, quia multa possident diuites, quæ per se pauperibus non prosunt, illorum autem pretium eis valde conducit. Arma, & equus quid pauperi claudo, in lecto moranti prosunt? & sic de alijs. Hac singulari arte vsus est etiam clementissimus Iesus in nos: etenim omnia, quæ in mundo habebat, ad paupertatem nostram subleuandam vendidit. Ecquid autem habebat in mundo ille qui dixit: Vulpes foueas habent, & volucres cœli nidos, filius autem hominis non habet vbi caput suum reclinet? Hoc equidem habebat multos, scilicet, labores, opprobria, lassitudines. Et ita dixit Dauid ipsius nomine: Pauper sum ego, & in laboribus à iuuentute mea Exaltatus autem humiliatus sum, & conturbatus. Exaltatus, vi-
8 delicet in cruce: vbi etiam humiliatus sum, & conturbatus in morte. Hosq; labores quibus satis locuples abūdauit, æterno patri vendidit, vt eorum pretio necessitatibus nostris subueniret, sicuti reuera fit, cum illis vti volumus facientes quod in nobis est: si quidem eius meritis nobis gratia, gloria que confertur. Cū audisset autem adolescens verbum, scilicet, Vade, & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus, abijt tristis: erat enim habens multas possessiones. Volebat bonus adolescens sanctus esse, at non tā sanctus. Valde difficile visum est ei bona, quæ possidebat, abnegare, atq; in paupertate viuere. Tuncq; dixit Dominus discipulis suis: Amē dico vobis, quia diues difficile intrabit in regnum cœlorum. O verba nimium metuenda diuitibus atq; ijs, qui diuites esse desiderant. Oculos fratres mei aperite, at
9 quæ ad hæc quæ summa hic veritas dicit, diligēter attendite, nec ijs cor vestrum apponatis, quæ salutem vestram tātopere impediūt. Quando equum emere quis vult, non venditori, nec sibi ipsi credit, sed cursorē bonę conscientiæ virum quærit, qui ei dicit vtrum sibi ille equus expediat, nec ne, & illi ad aurē accedens dicit: Dñe equus hic capistros dentibus abrodit: & si aliquando eū dimiseris, ferò iterū apprehēdes: nec in via quietus graditur, sed si paululum negligens fueris te humi prosternet. Equus, quem ad huius vitæ iter peragendum emere vultis sunt diuitiæ. Munduſq; hunc equum vendens dicit, quicquid pretij laborum pro illis impendatur, optimè, meritòq; insumi. Animaduerte ò homo te ab isto venditore decipi: etenim hic equus nō tibi pedē (vt aiunt)

Matth. 8.

Psal. 87.

Simile.

aiunt á luto abſtrahet: nam in terribili illo volutabro hoc eſt in mortis tranſitu nihil tibi proderit. In prouerbijs enim dicitur: Prou. 11. Nihil proderunt diuitiæ in die vltionis. O quot tunc ſeſe deceptos experiuntur, laboreſq;, quos pro illis paſsi ſunt, male inſumptos eſſe ducunt. Non ſolùm autem hoc vitium habet hic equus, ſed capiſtros etiam rodit, ideſt, cordis lætitiam, quietemque abrodit. Quod ſi aliquando diſſoluitur, eſt nimium difficilis apprehenſu: nam diuitijs ſemel amiſsis, difficulter iterum acquiruntur. Non plane incedit, hominẽ enim ſuperbũ, elatumq; efficit, & in multas peccatorũ ruinas illũ præcipitat. Quapropter ne credas ijs, quæ mundus, ideſt, homines mundani, de hac re teſtãtur. Nã, vt ait B. Paulus, animalis homo nõ percipit ea, 1. Cor. 2. quæ ſunt ſpiritus Dei: ſtultitia enim eſt illi. Sed cœleſtẽ illũ curſorẽ audi, qui exultauit vt Gigas ad currendã viam: qui ſatis hic 12 quã periculoſus ſit hic equus, manifeſtat, cùm de illius ſeſſore dicat: Amen dico vobis, quia diues difficile intrabit in regnũ cœlorum. Et amplius addit: Et iterum dico vobis. Facilius eſt camelũ per foramen acus intrare, quàm diuitem intrare in regnũ cœlorũ. (O *Sancta Maria ſeñora* quàm ferrei ſunt qui diuites cùm ſint & hæc ex ſummæ veritatis ore percipiant, toto corpore non cõtremiſcunt. Auditis autem his diſcipuli mirabantur valde dicẽtes: Quis ergo poterit ſaluus eſſe? Quibus Dominus reſpondit: Apud homines hoc impoſsibile eſt: apud Deum autem omnia poſsibilia ſunt. Videamus nunc, pauper ne poteſt abſq; Dei auxilio ſaluus fieri? non vtique. Cur igitur Dominus exaggerat diuitem abſque diuino auxilio non poſſe ſaluari? Multum quidẽ intereſt inter diuitem, & pauperem: quanuis neuter Dei ope deſtitutus poſsit ſaluari. Quod hoc exemplo perſpicuum apparebit. *Simile.* Habetis hic duos lapides quorum alter vnam, alter autem viginti libras appendit. Nunquid hi ſurſum aſcendent? Non vtique: quia hoc naturali eorum propenſioni repugnat: illis quippe deſcẽſus eſt naturalis. Quod ſi violẽte ſurſum emittãtur, multò plures vires requiruntur, vt qui viginti, quam, qui vnam libram appendet, aſcendet. Sic quanuis pauperi, diuitique opus ſit diuino auxilio ad aſcendendum in cœlum: multò tamẽ maiori ope dives, quàm pauper indiget. Licet enim vterque pariter ad malũ ſit propenſus: plures tamen peccandi occaſiones habet dives, quam pauper, & prę impedientium diuitiarum pondere per virtutes

13 tutes difficilius aſcendit. Eſt q; diligẽter animaduertẽdũ, Dñm dicere: facilius eſt camelum per foramẽ acus intrare, quam diuitẽ intrare in regnũ cœlorũ. Facilius, inquit, quia ad hoc, vt camelus per foramẽ acus ingrediatur, ſola Dei volũtas ſufficit: ad hoc autem, vt diues ingrediatur in cœlũ, ipſius etiam diuitis volũtas requiritur, atq; opus eſt eum diſponi, temporaliumq; bonorum amore exonerari: nec ſola Dei volũtas (libero illi arbitrio remanẽte) ſat eſt. Beatus Hieronymus, & Eraſmus ſuper hęc verba dicunt, hic cameli nomine funem ex cameli pilis confectum intelligi. Et Theophylactus, Facilius eſt, inquit, camelũ, ideſt, funẽ nauticum. Quæ expoſitiones mihi placent: maximè cum inter collationes, & ſimilitudines conuenientiam eſſe oporteat. Ex quo apparet diuinũ Saluatorẽ his verbis explicare voluiſſe quo 14 modo diuitem oporteat ſaluum fieri. Etenim quemadmodum funis diſſolutus & in fila diuiſus paulatim per foramen acus ingredi poteſt: ſic diues ſi in fibras fuerit diuiſus, hoc eſt, ſi cumulatas diuitias miſericorditer, pieque in pauperes diſtribuerit, ad diuinam miſericordiam impetrandam, & in cœlum ingrediendum aptè diſponetur. Ipſe quippe Dominus dixit: Beati miſericordes, quoniam ipſi miſericordiã conſequẽtur. O quam fœlices nuncij ſunt hi diuitibus, ſi eis vti voluerint. Nec vero ij, qui temporalium bonorum vbertate non affluunt, arbitrentur, ſe non teneri alijs pauperibus, quomodo poterũt ſubuenire. Prouerbiũ eſt circa hoc, quod tamẽ malè intelligitur, ſcilicet: Charitas bene ordinata incipit à ſe ipſa. Eleemoſynã (dicet aliquis) erogabo, non tamẽ ita, vt ego in neceſsitatem deueniam.

Hiero. Eraſm. Theophy. ſuper. Matth. 19. cap.

Matth. 5.

15 Dico autem heroicũ charitatis opus eſſe, quemquam alimoniam ſibi ſubtrahere, eamq; egenis impendere. Et ità dixit ſanctus Tobias filio ſuo. Quomodo potueris, ità eſto miſericors. Si multũ tibi fuerit, abũdanter tribue: ſi exiguũ, etiã hoc libenter impartiri ſtude. Vt B. Petrus audiuit Dñm iuueni illi dixiſſe: Si vis perfectus eſſe, vade, & vẽde omnia, quę habes, & da pauperibus, ideſt, ſi vis ad perfectionẽ eſſe diſpoſitus (etenim Chriſtiana perfectio in charitate conſiſtit) quia ipſe & alij Apoſtoli, quæ poſsidebant, non vendiderant, ſed ea reliquerant dubitans fortaſsis vtrum ſic facientes rectè feciſſent, dixit diuino Magiſtro. *Ecce nos reliquimus omnia & ſecuti ſumus te, quid ergo erit nobis?* Quaſi diceret: nos ea, quæ poſsidebamus, non vendidimus,

Tobi. 4.

ne c

nec pauperibus erogauimus, ſed reliquimus. Nunquid hac 16
etiam ratione perfectionem conſequi poterimus? Atq; ex diui
ni magiſtri reſpõſione infertur, hac etiam via perfectionem poſ
ſe comparari. Iuuenem diuitias ſuas iam poſsidentem hortatur
Dñs illa diſtrahere, ac pauperibus erogare. At B. Ioanni, atq; Ia
cobo ſatis fuit patris ſui hæreditatem, quam nondũ poſsidebãt,
reliquiſſe. Et Beatus Petrus pauperẽ habens ſocrum, & filiã, ea,
quæ poſsidebat, eis reliquit. Vnde infertur, iuuenẽ qui nõdũ pa
ternas diuitias hæreditauit, cũ patrimonium ſuum vendere, ac
pauperibus elargiri non poſsit, ſatis ad perfectionem diſponi, ſi
ea omnia, quæ ſibi iure debebãtur, vltro relinquat. Ideo loquẽs
Dominus vniuerſaliter de ijs, qui ipſius diſcipuli futuri erant,
Luc. 14. non dixit: Qui diſcipulus meus eſſe voluerit, vadat, & vendat
omnia quę habet: ſed dixit: Qui non renũciat omnibus, quę poſ 17
ſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Etenim multi bona ſua
vendere nequeunt: alij autem conſanguineos habent pauperes,
quibus illa relinquant. Diligenter hæc verba Beati Petri pen-
ſari oportet: in quibus omnis Euangelicæ legis perfectio inclu-
ſa deliteſcit. Peculiaris fuit huic glorioſo Apoſtolo gratia in eo,
quòd breuibus verbis multa myſteria comprehẽdere nouit: qui
niſi cœleſti dono eſſet affectus tot myſteria, & arcana tam breui
ſermone neſciret includere. Quando cœleſti Dño illius pedes
abluere volenti contradixit, totam Chriſtianam Theologiã his
duobus verbis incluſit. Dñe (inquit) tu mihi lauas pedes? In his
quippe duobus pronominibus Dei cognitio, amor, debitaq; obe
dientia, propriæq; vilitatis cognitio ſignificatur. Atq; etiam cũ
Dominus interrogaret: Quem dicunt homines eſſe filiũ homi- 18
nis: ille reſpondit: Tu es Chriſtus filius Dei viui. Nihil amplius
Ioan. 6. penes hoc myſteriũ dici poterat. Illũ enim B. Petrus filiũ Dei vi
ui appellans naturalẽ Dei filiũ nuncupauit. Quærentiq; Dño ab
omnibus diſcipulis ſuis: Nũquid vos vultis abire? ipſe cunctorũ
Apoſtolorum nomine reſpondit dicẽs: Dñe ad quẽ ibimus? ver
ba vitæ æternę habes. Animaduertite vtrum ſatis breui ſermo-
ne ineffabilem Ieſu Chriſti excellentiam fuerit cõplexus. Nunc
que dicens: Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te perfe
ctionis faſtigium deſcripſit, remq; totius religionis Chriſtianæ
difficiliorem comprehendit. Etenim ſicut malus ſe rerum om-
nium centrum efficit omneſq; lineas ad ſeipſum tendere cupit,

& quic-

& quicquid diligit, sua causa diligit, Deum quippe, vxorem, liberos, atq; diuitias propter semetipsum amat: sic iustus ad Deū omnia dirigens cuncta, & seipsum ob Dei amorem, imitationēque deserit. Et hoc Christiana religio addit naturæ: videlicet, vt tibi, cūctisq; appetitibus tuis renuncies: tuiq; loco Deus, eiusq; amor & obediētia tibi dominetur. Quicquid est in Christo filio Dei, mihi est. Paruulus natus est nobis, & filius datus est nobis, ait Isaias. Et ita in omnib⁹ articulis fidei addi potest, mihi: Deus mihi, creator mihi, Dñs mihi, homo factus mihi, mortuus mihi &c. Quare igitur ego Deo totus nō ero? Iusti, qui propius ad Deū accesserūt, tāquā gratissimi eū in hoc amoris genere studio sius sunt imitati. Ideoq; D. Petrus suo, comitūq; suorū nomine dicit: Ecce nos reliquim⁹ omnia, & secuti sumus te. Et licet nihil aliud, quā se ipsos reliquissent, hoc merito dicere possent. Quippe qui seipsum relinquit omnia relinquit: qui verò se nondū abnegauit, parū adhuc effecit. Et idcircò cùm Dñs diceret: Qui venit ad me, & non odit patrē suū, & matrē suā, & vxorē, & filios, & fratres, & sorores: addidit, Adhuc autem, & animā suā: posteà cōclusit dicēs: Nō potest meus esse discipulus, nā hoc vltimum præcipuum est. Quid est hoc quod summa bonitas hic ait? Venit ne filius Dei leges naturę quas ipse cōdidit destruere? Cū hominibus semetipsos parentesq; odio habere præcipiat, quos ipsemet colere & obseruare imperauit? Nō certe sed in hoc nos docere voluit ita nos ad obediendū Deo creatori nostro salutisque nostræ autori teneri, vt omnia potius naturæ vincula seu leges perfringamus, quā debitā ei obediētiā prętermittamus. Hoc est vt potius patrē & matrem & cætera, quam Deum summum bonum relinquamus: & ad hoc omnes & singuli tenemur.

Iesus autē dixit illis: Amē dico vobis quod vos, qui secuti estis me &c.

Solū meminit hui⁹ quod eū sequuti sunt, nō vero quod omnia tēporalia & trāsitoria pro eo dimiserūt. Illud enim (vt D. Hieronym⁹ super hūc locū notat) etiā Ethnici philosophi fecerūt. De Zenone philosopho ait Seneca dixisse cū totā rē suā familiarē demersam audisset, Iubet me (inquit) fortuna expeditius philosophari. Et Valerius Max. de Anaxagora scribit, cū in suam patriā post longissimā peregrinationē redijsset totamq; rem suā deperditam ei nuntiaretur dixisse: Nō essem ego saluus, nisi ista perijssent. De Platone etiā legitur omnia cū ditissim⁹ esset posse habuisse

Isai. 9.

Luc. 14.

D. Hier.

Seneca. libr. de Trāqui. Animi.

Val. Max.

habuiſſe & cõciues ſuos perſuaſiſſe vt quidquid haberẽt renun- 22
Crates The. tiarent, ne ve aliquis quid priuatũ poſsideret, ſed omnia eis com
munia eſſent. Crates Thebanus magnã auri copiam in mare pro
iecit dicẽs: Abite peſsimę diuitię: ego ſubmergã vos, ne ſubmer
Diogen. gar à vobis. Diogenes etiã quidquid habebat reliquit. Qui cũ ni
hil prẽter vas, quo biberet, retinuiſſet conſpecto quodã homine
manibus aquã in os mittente, reliquit ac fregit dicens: neſcie-
bam quod natura dediſſet mihi ſcyphum. Et Sanctus Hierony-
D. Hiero. in epi. ad Paul. mus de Socrate philoſopho ait: Socrates ille Thebanus homo
quondam ditiſsimus cũ ad philoſophandum Athenas pergeret
magnum auri pondus abiecit, nec putauit ſe poſſe virtutes ſi-
Cicero. 1. li. de off. mul, & diuitias poſsidere. Et Tullius ait: Pecuniæ fugienda
cupiditas eſt, nihil eſt enim tam anguſti animi, quam amare
diuitias, nihil honeſtius, quam ipſas contemnere, (*O que bofeta-* 23
da tan grande es eſta para noſotros.) Magnæ profecto confuſionis
notæ Chriſtianis eſt nos à tali magiſtro inſtitutos & edoctos
non efficere quod philoſophi lumine tantum naturali ducti præ
ſtiterunt, imò tam effrẽnata cupiditate diuitias inueſtigare, quas
illi contẽpſerunt, atq; ob eas comparandas multos plurima at-
que horribilia peccata committere. Apud Diuũ Paulũ vbi nos
Ad epheſ. 5. c. legimus, Omnis fornicator, aut immundus, aut auarus, quod eſt
idolorũ ſeruitus, nõ habet hæreditatem in regno Chriſti & Dei
alia tranſlatio habet, Qui eſt idolorum ſeruus, & ſic eſt in cõtex
tu Græco. Vbi apertius conſtat auarum peculiariter Apoſtolũ
appellaſſe idolorũ ſeruũ, ſignificãdo quã pernicioſum hoc vitiũ
ſit maximè vero quoniã ipſum mouet ad acquirendas opes, &
Pſalm. 100 facultates, quibus quã plurima alia vitia alũtur. Et ita inquit Da- 24
uid, Superbo oculo & inſatiabili corde cum hoc non edebam.
Auarũ vocat inſatiabili corde, & ab huiꝰ cõſortio, eo quod perni
cioſiſsimũ erat fugiebat, atq; itidẽ homo timens Deũ facere de
bet. Sanctus Propheta ſuperbiã cũ auaritia cõiunxit, nã vt pluri
mũ, alterum horũ vitiorũ ab alio emanare contingit, abundãtia
enim diuitiarum auide quæſitarum, quod communiter affert ſu
perbia eſt. Atque ita Diuus Paulus cum ſuo diſcipulo Timo-
1. Ad Time. 6. c. theo agens, quid nam diuitibus prędicaturus eſſet ait: Diuitibus
huius ſeculi præcipe non ſublime ſapere. Ne eos ſuas opes relin-
quere cogas, ſed mederi vitio, quod diuitijs cõmunicari ſolet, vi
delicet, ſuperbię. Sufficeret certe ſcire hic Sanctũ Apoſtolũ ido

lo-

25 lorũ ſeruũ auarũ appellare, vt homo rationis particeps tã execrabile vitiũ odio haberet. Sed heu dolor, quod pleriq; tã exoſam ſanctã paupertatẽ habẽt, quod vt eã fugiãt, aurũ velut Deũ adorẽt. Qui ſtatuã aureã Nabuchodonoſor nõ adorabãt in ignẽ mittebãtur. Quã fornacẽ ne ingrederentur omnes ſtatuã adorauerũt præter tres adoleſcentes, videlicet, Ananiam Azariam, Miſaelem: qui quoniam ſtatuam adorare noluerũt in caminũ ignis coniecti ſunt. Eodem modo ne homines in fornacem paupertatis, & inopiæ ingrediantur (ita enim Dominus eam appellauit, dicens: Elegi te in camino paupertatis (pauciſsimi ſunt, qui auream ſtatuam (videlicet bona temporalia) non adorent. Atq; huiuſmodi cultus omnes ferè Idololatræ ſunt: ſiquidem cogitationes, vota, deſideria, amorẽ, vitã, ſalutẽ, & omnia in huius ido-

26 li obſequio & cultu collocant. Si vero dicatis, Si diuitiæ tot mala inuehunt cur priſtinis tẽporibus Deus amiciſsimis ſuis tãtam eorum copiam ſuggeſsit, vt Abrahamo, Iſaac, Iacob, Iob, & alijs quam plurimis, qui vt ex ſacra ſcriptura conſtat omniũ rerum copijs ditati fuerunt? Ad hoc reſpondeo, diſcrimen quod inter nos, & illos integerrimos ſanctos verſatur eſt, quod inter vas luteum coctum, & incoctum intereſt. Vas luteum incoctũ cuicũque rei adiũgatur rei adhęreſcit, ſiue pulueri, ſiue paleis, aut alijs huiuſmodi, coctum autem nequaquã. Sic illi veteres Patres ità diuini amoris igne cocti erant, vt bonis tẽporalibus, quę poſſidebant non inficerentur, nec eis adhæreſcerẽt. Nunc autem tã crudi & incocti ſumus, tamq; ſine diuini amoris igne vt bonis tẽporalibus adhærentes eas ſine modo diligamus: ideõ optimum

27 conſilium eſt ea omnia relinquere eiſq; renuntiare. Vas oleum continenti, quantũuis maxima aquæ copia infundatur nihil tamen ei nocet, oleũ enim ſine vlla ſui cum aqua cõmixtione, ſurſum tendit, at verò ſi aqua vino infundatur continuo illi miſcetur, & ſuam vim, atq; vigorem, & etiam ſaporem deperdit. Patres illi antiqui inſtar olei fuerũt, qui nunquam commixti, aut corrupti ſunt nimia bonorum temporalium aqua, quæ Deus illis tribuebat, ſemper enim illi ſicut oleum ſuper aquam enatabant, dominantes diuitijs, & non dominati ab eis, nos verò qua ſi vinum ſumus, qui ſtatim maximo ſtudio & auiditate bonorum temporalium aquę immiſcemur, quibus vim, virtutem, atque fortitudinem denique ſaporem amittimus, & Deo Opt.

Dauie. 3.

Iſai. 48.

Simile.

Simile.

Max. inſulſi manemus. Ideirco, quemadmodũ vino, vt cõſeruetur aquã non infundere oportet, ita vt nos in virtute cõſeruemur optimũ remediũ extat omnia huius ſeculi trãſitoria relinquere. In Leuitico præcepit Deus, vt primitiæ tritici ſibi offerrẽtur, q̃ ſi meſſes adhuc virides eſſent igne torrerẽtur, vt triticũ puluere, & palea purgatũ remaneret. Quo ſignificatum fuit Deo gratiſsimum eſſe hominẽ illi ſe offerre puluere, & palea excuſſum, hoc eſt, terrenis & perituris bonis expeditũ. Cęterũ, quia ipſe homo cõcupiſcẽtia viret his paleis, hiſq; bonis temporalibus valde adhęret, affectuſq; eſt, ideoq; neceſſum eſt, vt ignẽ diuini amoris inquirat, qui eius cor torreat, & deſiccet, vt facile, & ſuauiter ab illis ſe expediat, & cũ D. Petro iure proclamare poſsit, *Ecce nos reliquimus omnia.* Veruntamẽ frater, ne per hoc duntaxat omnia adimpleſſe exiſtimes: præcipuũ enim tibi faciendũ reliquũ eſt, videlicet, *Sequuti ſumus te.* Vnde diuinus magiſter huiꝰ pręcipue meminit dicens: Vos, qui ſecuti eſtis me, &c. Experiẽtia nobis cõpertũ eſt q̃ vmbra corpus, & ſubſtantiã cauſantẽ ipſam ſequitur. Si enim illud incedit, & progreditur, ipſa etiã, ſi ſiſtit, ſiſtit, ſi brachia erigit ipſa quoq;, ſi illa demittit idẽ ipſa efficit, quot deniq; geſticulationes corpus efficit tot ipſa quoq; imitatur. Chriſtus Redẽptor noſter eſt ſubſtãtia, nos aũt vmbra eius, ideo qđ ipſe facit nos facere oportet. Ille ſe abiecit, & demiſit, idem nos præſtare conemur, ille vſq; ad crucis mortem obediuit, ille grauiſsimas ignominiæ notas, & improperia æquiſsime pertulit, ille ſuũ æternum patrem puro, & ſimplici corde pro inimicis ſuis exorauit: illũ pro viribus noſtris in his omnibus ſequamur, quoniam auxilium ex eius parte nobis non deerit. Magnum profecto ſtuporem incuteret, vmbram elatam cernere, & ſubſtãtiam, quæ illam efficit terram vſq; deiectam, & humi proſtratam. O Chriſte vere humilitatis magiſter, cur te tam contemptũ, & deſpectum in miſeræ & mortalis vitæ curſu aſpicere non obſtupeſcimus, qui tam mitis, manſuetus, & humilis extitiſti, nos vero contra, tam elatos, arrogantes & impatiẽtes cernere, qui vmbra tua ſumus? Aperi obſecro domine oculos noſtros, illuſtra atque excita nos, vt tanto malo remedium adhibeamus, teque veriſsima imitatione ſequamur. Sicut portauimus, inquit Apoſtolus imaginem terreni, portemus & imaginem cœleſtis, terreni, ideſt, Adã. Et ſic, vbi nos legimus: Sũ ego ex genere terreno, alia tranſ-

Leu. 2.

Simile.

1. Ad Cor. 15.

31 translatio habet, Sũ ego, ex genere terreni illius, qui prior factus est. Igitur sicut hactenus illũ Adamũ terrenũ imitati sumus, imitemur modo nostrisq; animis, & corporibus, illius cœlestis magistri Iesu Christi imaginẽ imprimamus, ita, vt qui nos aspexerit in modestia, & mãsuetudine nostra, nos Iesu Christi dñi sectatores esse cognoscat, vt hic glorioſissimus sanctus fuit, cuius hodiernũ festũ sacrosancta mater Ecclesia agit, de quo illud eccle siastici dicere possumus: Dilectus Deo & hominibus, cuius memoria in benedictione est. Hoc est, talis eius vita, & facta extiterũt, vt solũ illius recordatio ad benedicendũ Deum, qui eũ talẽ fecit cõmoueat, nec nõ & ipsum qui diuinis fauoribus, & auxilijs sic vti nouit. In fide & lenitate ipsius sanctum fecit illũ, & elegit eũ ex omni carne. Vbi nos legimus, speciẽ Iacob, quã dilexit, 32 alia trãslatio habet, speciẽ Iacob, quẽ dilexit. In quo denotatur Deũ virtutẽ & spiritualẽ decorẽ adamare & illũ, qui eam diligit, summo amore prosequi, atq; ideo dilectus Deo vocatur. Ad huius igitur glorioſissimi viri imitationem, qui sicut, & nos ossibus & carne compactus fuit, nostrum supremũ iudicem Iesum Christum sequamur. Vt gratia pleni, gloria cum ipso perfrui mereamur, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

Sapien. 7.

Eccle. 45.

Psal. 46.

In eodem Cõmuni Confessorum non Pontificum Concio Secunda.

1 *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te: quid ergo erit nobis? &c.* Matth. 19.

GLorioſus Apostolus Paulus de promiſsionib⁹ à Deo Abrahæ patriarchę factis agẽs inquit Abrahę promittẽs Deus, quoniam neminem habuit, per quẽ iuraret maiorẽ iurauit per semetipsum dicens: Benedicens benedicã te & multiplicans multiplicabo te, & sic lõganimiter ferẽs adeptus est repromiſsionem. Et paulò inferius: In quo abũdantius volẽs Deus ostẽdere pollicitationes hæredibus immobilitatẽ consilij sui, interposuit iusiurãdum. Vt per duas res immobiles, quibus impossibile est Deũ mentiri, fortiſsimum solatium habeamus,

Hebr. 6.

qui confugimus ad tenendam propositam spem, quam sicut an 3
choram animæ habemus tutam, ac firmam, & incedentes vsque
ad interiora velaminis, vbi præcursor pro nobis introiuit Iesus
secundum ordinem Melchisedec Pontifex factus in æternum.
Duæ res immobiles sunt, altera Deum incõmutabilem esse, qui
mentiri non potest, altera verò ipsummet Deum iurasse. Atqui
his duabus reb⁹ tam firmis, ait diuinus Apostolus, voluisse Deũ
corda nostra confirmare ad tenendã propositã spẽ. Perpẽdite
diligenter verbũ hoc: Ad tenẽdã spẽ: quo spẽ faciẽ peccatorũ fu
gere significatur. Et te ò homo oportet per virtutẽ decurrere, ex
peditis & emissis à te peccatis, & hoc modo eã ne effluat retine
re Dei promissis, & Iesu Christo ei⁹ filio, qui pro te stat, cõfisus.
Hæc enim spes est quæ pœnitentẽ ad interiora velaminis ducit,
idest, vsq; ad gloriã. Hic alluditad velũ, quod in tẽplo ante san- 4
cta sanctorũ erat, quo soli summo sacerdoti ingredi licebat, qđ
gloriã præfigurabat in quam solũmodo summus sacerdos Iesus
Christus ingreditur. Etenim vt ipsemet dixit: Nemo ascẽdit in
Ioan. 3. cœlũ nisi filius hominis, qui est in cœlo. In omnibus enim cœlũ
ingrediẽtibus dicitur Christũ intrare, quia omnes ei⁹ meritis ad
iuti illuc ingrediuntur. Cum generosus quidã eques ad regẽ in
Simile. cubiculũ suũ alloquẽdũ ingreditur, omnis famulorũ comitatus
foris manet, solus assecla, idest, ?El paje de falda) qui orã indumẽ-
Hebr. 4. ti portat cũ eo introeũdi facultatẽ habet. De supremo Principe
Iesu Christo ait idem Apostolus: Introiuit semel in sancta æter
na redemptione inuenta, & omni illi, qui tanquã assecla eius in-
dumẽti imbriã portat cũ eo simul ingredi licet. Hęc ora est, quę
dã pars indumenti humi procidens, & quæ vesti supersit, quod 5
autẽ sacratissimæ Christi humanitati supersit, (quo veluti indu
mẽto ipsum diuinũ verbũ vestitũ est) vitę ipsi⁹ passionis & mor
tis merita infinita sunt. Illis enim nullã sibi meruit gratiã, neque
gloriã essentialẽ: accidentalis vero tã magno merito paruũ præ-
miũ est. Ille ergo, qui propria industria, & dispositione, horũ sa-
cratissimorũ meritorũ participẽ se reddiderit, hic orę assecla est
qui eã humi cadere non patitur, & hic cũ summo principe Iesu
Christo in diuinũ æterni patris cõspectũ introibit. Et quãuis hic
dicat vt fortissimũ solatiũ habeam⁹, hãc spẽ cõsequentes (vt etiã
Roma. 12. ad Romanos affirmat dicens: spe gaudentes. Hoc est peccatis li
beros & expurgatos vos videntes, & in via Dñi ambulantes spe

viua

viua in cœlũ eundi lætamini) cæterùm hoc solatiũ & lętitia sit vt dixit Dauid: Lętetur cor meũ, vt timeat nomẽ tuũ. Quod perinde est ac si diceret: Ita Dñe me venia frui facito, vt nũquã sine timore, & culpę formidine maneã. ¶ Hebręis, trãsmisso mari, & hostibus interẽptis, adhuc tñ quã plurima bella, cõcertationes, & repugnãtię residuę fuerũt ad illã promissã terrã possidẽdã, sic erũt semper, & iustis prælia, & cõtradictiones donec in gloria cernant. Atq; ideò eis semper timore cõcuti cõuenit. Et quẽadmodũ quõdã Deus Patriarchã Abrahã, eiusq; posteros in eo cõsolari voluit, ità modo idẽ Deus humanatus eius Sãctos Apostolos, & oẽs eorũ sectatores huius sacrosancti Euãgelij promissis iureiurãdo factis cõsolari voluit, dicẽs: *Amen dico vobis, quod vos qui secuti estis me. &c. Et omnis qui reliquerit domũ. &c.* D. Matthęus narrat Simonẽ Petrũ ad Iesum dixisse: *Ecce nos reliquimus omnia & secuti sumus te, quid ergo erit nobis?* Ofœlices, & beatos, qui hoc verè dicere possunt. Omnia fratres charissimi relicturi estis saltim peccata, & mala, nõ dimidiã Deo, dimidiã verò partẽ mũdo daturi estis. Homines castos, & nemini detrahẽtes videas, qui rẽ sacrã audire & cõcioni interesse nullatenus omittẽt, alias verò in seruãdis rebus auari, & in debitis exigẽdis tyranni existunt. Alios castos & liberales videas, &, vt videtur omni virtute præditos, sed sub his dotibus terribilẽ quãdã, & vrgẽtissimã ossibus adhærentẽ ambitionẽ habẽt. Et hi qui partim aliquod hũiusmodi bonũ obtinẽt, statũ quodãmodo periculosiorẽ habẽt. Nã quãuis absolutè loquẽdo peior ille sit, qui omnino malus est, quã q ex parte bonus tñ quãtũ ad hũc articulũ remedij horũ, deterior est, qui ex parte bonus est, nã malũ iniquitatũ suarũ deformitas ab illis exire cõpellit aut iuuat. Et hoc est q S. Hiere. ait Arguet te malitia tua, & auersio tua increpabit te. Alius verò bonis quæ agit fretus valde securus viuit. Piscator, qui funiculũ in mare mittit, etsi piscẽ ad hamũ accedere sentiat, & ore pertingere cibũ, nõ statim funiculũ subtrahit, imo potius amplius protẽdit, vt piscis melius hamũ glutiat, postquã verò optime prehẽsum habet illũ extrahit. Ita dęmõ sæpe chordã peccatori mittit, & funẽ extẽdit, & vt bene operetur permittit, vt sic malorũ cõmissorũ oblitus, eũ melius catenatũ & cõpeditũ habeat. Hoc pacto vinctum Herodẽ habebat, de quo S. Marcus inquit: Libẽter D. Ioan. cõciones audiebat: & audito eo multa faciebat. Habebat eũ Sathanas carnis hamo cuius fratris vxore ligatũ, alias cõciones audiebat.

Psal. 85.

Iere. 2.

Simile.

Marc. 6.

bat, & bona operabatur. Quid nã obsecro illa bona Herodi prõficiebãt? Videlicet, ne agnosceret mala, quæ perpetrabat, & ita illũ diabolus sibi deuinctiorẽ habebat. In Leuitico præcipiebat Deus: Si operuerit lepra omnẽ carnẽ à capite vsq; ad pedes, cõsiderabit eũ sacerdos, & teneri lepra mundissima iudicabit: & id circo homo mũdus erit. Quando vero caro viuẽs in eo apparuerit, tunc sacerdotis iudicio polluetur, & inter immundos reputabitur. Res est certe admiratione dignissima, vt si homo totũ corpus lepra plenũ absq; aliqua parte sana haberet à sacerdote sanꝰ iudicaretur, cæterũ, si aliquas partes sanas, aliquas verò infectas haberet, ægerrimus iudicaretur. Videtur in hoc Dñm significare voluisse maius periculũ esse aliquod bonitatis specimẽ hominem habere, quam omnino malũ esse. Hęc enim omnimoda improbitas, confundi, conuertiq; facit habentẽ eam. Ideò Hebræis S. Ieremias dicebat: Nolite confidere in verbis mẽdacij dicẽtes: Templum Dñi, templũ Dñi est. Persuadebant sibi miseri se esse securissimos, & sanctos, quoniã boues in tẽplo offerẽdos occidebant, grauissima alioquin peccata cõmittentes. De Samaritanis sacra scriptura refert, qui Deũ habentes, simul idola colebãt. Intolerabilis atq; horrenda abominatio est, ex parte Deo seruire velle, alia vero ex parte turpissimos appetitus explere, eisq; velle satisfacere, cuius rei mũdus plenus est. Quendã globulos precatorios, idest, (*Rosario*) prolixe voluentem videbitis, alias tamen cor mundo & dæmoni tradẽtem. Quanquã Philistæi maxime conati sunt, nunquã tamen efficere valuerunt, vt Dagonis idolũ & arca Dñi simul in vno altari consisterent. Nõ patitur Deus vitia coli, vbi ipsemet adoratur. Quid quæso prodest, ciuitate hostibus obsessa omnes fores intercludi, & custodiri, si quoddã dũtaxat posticũ apertũ relinquitur, isto inimici inuadẽt, & expugnabũt vrbẽ. Eadem ratione licet omnia ostia vitijs omnibus homo includat, si tamen cõsensum soli ambitioni, aut luxuriæ, aut inuidiæ patefaciat, istud tantũ vitiũ ad inferos illum deducet. Mortem subitam, & improuisam (quod maximũ sub cœlo malũ est) Ananias & Saphira obierunt, vt in actibus Apost. habetur, quoniã partẽ rei suæ ad pedes Apostolorũ proiecerũt, partem autẽ cõtra maiorum decreta sibi seruauerunt. O quot sunt hodie in mundo, etiã in monachorum familijs, qui volũtatis parti renuntiant, partẽ tamẽ sibi retinent suis præpositis aliquibus in rebus obsecundantes in alijs vero nõ, qui quidem in maximo

Leui. 13.

Ier. 7.

4. Reg. 17.

2. Reg. 5.

Simile.

Act. 5.

salutis

salutis suæ discrimine versantur. De D. Ioānis parentibus ait S. Lucas: Erant ambo incedentes in omnibus mandatis, & iustificationibus Domini. Et Regius Dauid dicebat. Ad omnia mandata tua dirigebar, omnem viam iniquam odio habui. Ecce iustitiæ perfectio, & cōplementum, videlicet, hominem ab omni malo se amouere, omneq; bonū, ad quod tenetur, agere, vt ergo omnia mala relinquere valeamus, magni refert, plurimumq; iuuat, temporalia bona posthabere, quæ offendicula sunt & occasio ad incidendum in mala. Vnde D. Paulus discipulum suum Timotheum his verbis commonet dicens: Diuitibus huius sęculi præcipe non sublime sapere, nec sperare in incerto diuitiarum sed in Deo viuo (qui præstat nobis omnia abūde ad fruendum) bene agere, diuites fieri in bonis operibus, facile tribuere, cōmunicare, thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurū, vt apprehendant bonam vitam. O cœlestem doctrinam eam spiritus sanctus in diuitum, & pauperum cordibus pro eius misericordia imprimat: quandoquidem omnibus perneccssaria est. Vnumquodq; per se verbum magna animaduersione dignissimū est. Doce inquit, huius sæculi præpotentes, ne efferantur, & superbiant eo quod se diuites videāt, neve spē in incertis diuitijs collocent, quæ earum possessorem opportuno tempore deserūt, videlicet mortis tempore, quādo auxiliū ei præstituræ erant. Præcipe (inquit) vt numismata thesaurizent, quę in illa patria in vsu habentur. Si in terra quadam essetis, vbi pro moneta, testulas quasdam seu lapillos incolæ æstimarent, contra vero aurum, & gemmæ vilipenderentur, postea verò in Hispaniam, vbi vestra natio, vestraque domus est, redituri essetis, nonne ingens amentia esset, plurimum illorum lapillorum, & rerum ludicrarum magnam copiam colligere, non vero aurum, & gemmas, quæ magno pretio in Hispania habentur? Aduertite fratres hoc aurum, & argentum, quæ hic tāti æstimatis, quid in alia vita valere putatis? Nihil omnino, non plus illic quā lapilli minutissimi valent. E contra ieiunia, vigiliæ, orationes, eleemosynæ sunt moneta, quæ versatur & plurimum valet in cœlo, his rebus illic sedes, & domicilium locatur. Opera enim illorum sequuntur illos. Magnum itaq; deliramentū profecto est, se homines auro & argento onerare, quæ licet alicuius momenti in hoc sæculo sint, in alio vero nihil omnino valent, & ob id diuitijs illic valentibus non se ditare, virtutibus inquam. Ob id dico;

Luc. 1.

Psal. 118.

1. Tim. 6.

Simile.

Apoc. 14.

quoniã vnũ ex præcipuis cœleſtis viæ obſtaculis opes eſſe exiſtimo, quarũ cupiditas plurimos obcęcatos tenet, vt ſanctus Hieremias amare flebat dicẽs: A minore quippe vſq; ad maiorẽ omnes auaritiæ ſtudẽt. Eorũ omnia negotia, & cogitationes ſunt, qualiter diuites fiãt, hoc diebus noctibuſq; cogitãt, ex omnibus mundi ſtatibus, quã plures diræ auaritiæ diſcipulos inuenietis. Hęc ius effringi, iuſtitiã violari, leges reflecti, vſuras cõmitti, verũq; negari efficit. Hæc dolos, fraudes, pactioneſq; iniquas fieri docet propter illa deniq; maxima ex parte mũdus peruerſus eſt. O Deus maieſtatis infinitę, quid nã eſt hoc Dñe, vt tua omnipotentia patiatur auaritiã tecũ diſceptare, &, vt pecunia parẽ ſe tibi æqualẽ q; reddat? id eſt, (*que ſe ponga a tu por tu contigo*,) & tibi in mundo præſtet? Plures animas quã tu ipſe lucretur? Maior deniq; pecuniã, quã te multitudo ſequatur? O miſerorũ filiorũ Adãi ſummã infœlicitatẽ, qui ad talẽ ſtatũ deuenerũt. Nec ſolũ diuitiarũ maledictus amor, præcepta diuina infringere, ſed etiã ſępe fidẽ amittere facit, vt in illo iniquo Rege Ieroboã apparet, De quo facer textus cõmemorat, qui ne decẽ tribus Iſrael Hieroſolymã petẽtes, vt adorarẽt in tẽplo, eiuſq; legẽ & obſeruantiã adamãtes ibi remanerẽt, aut aduerſus eũ rebellarẽt, hinc q; ipſe ſuos redditus & vectigalia amitteret, obediẽtia veri Dei (qui eũ Regẽ fecerat) & fide omiſſa, idola cõflare, & loca, in quibus ea populus, ſicut & aliæ gentes coleret, præparari imperauit, nõ autẽ cõuenirẽt in Hieruſalẽ, vt in tẽplo verũ Deũ adorarent. Et quanquã, vt ibidẽ enarratur ad illũ cõuertendũ edidit Deus prodigia quæ ad lapides cõuertẽdos ſufficerent, nihilominus maledictus Rex ſemper in ſua improbitate perſeuerauit, tãta eſt auaritię vis, Quod ſanctus propheta optime denotauit: qui cognoſcẽs cũ rege loqui vanũ fore & inutile, ad ſaxa, & altare ſermonẽ cõuertit dicẽs: Altare altare hęc dicit dñs. Et quãquã prophetę verbis altare ſciſſum eſt, non fuit ſciſſum cor regis, nec quia eius manus tunc exaruit, ſanitaſque ei Prophetæ precibus reſtituta.

14 Hier. 6.

15 3. Reg. 12. & 13.

16

Auertat à nobis Deus tã dirã peſtẽ, qualis auaritia eſt. Ideirco D. Petro eiuſq; ſocijs viſum eſt (& meritò quidẽ) maximi intereſſe omnia dimittere ad ſupremũ ſeruatorẽ ſequẽdũ. Vnde ait: *Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumuſte.* Illud, Ecce, prõptitudinẽ volũtatẽq; denotat, qua omnibus relictis, dñm ſecuti fuere, qđ eius diuinæ maieſtati gratiſsimũ eſt. Vnde ſanctus Dauid Salomoni eius filio dixit: Tu autẽ Salomõ fili mi, ſcito Deũ patris

1. Paral. 28

tui

17 tui, & seruitio corde perfecto, & animo volũtario, omnia enim corda scrutatur Dñs, & vniuersas mẽtiũ cogitationes intelligit. Quasi diceret: Plus Deus animũ, voluntatẽ prõptitudinẽq; quibus ab hominibus ministratur inspicit, quã exhibita sibi obsequia. Et prius dicit: *Reliquimus omnia.* Postea vero addit: *Et sequuti sumus te.* Alterũ enim ad alterũ requiritur. Si quod ceræ sigillũ imprimẽdũ est, operæpretiũ est, vt mollis sit prius & disposita, & alterius sigilli figurã nõ habeat, vacua enim & plena secũdi sigilli nõ satis apparebũt, siqua plena, & vacua prioris sigilli extiterint. Ita charissime, si Christũ Iesum vera imitatione sequi cõtẽdis, illiusq; virtutes animo tuo imprimere, & si vt ille veluti sigillũ eius diuina dona in te sculpat vis, da operã, ne huius seculi cupiditates, affectiones ve in eo impressæ maneant, imò, vt sit 18 facilis, docilis, tractabilis, ab amoreq; humano lõge remotus, ad omnia deniq; á Deo opt. max. præcepta paratus: hoc enim est mũdũ relinquere. Corpus nãq; ab illo tollere, nõ nisi morte fieri potest: nec te eius pœniteat. Nãq; in domo Labã maximas diuitias sanctus Iacob lucratus fuit, quibus in patria sua vsus est, & cũ illis è Mesopotamia egressus est. Sic in hoc mũdo facultates, quibus in nostra vera patria, quæ est sempiterna fœlicitas fruituri sumus lucrari debemus, quare hic nos immorari & viuere ne doleamus. Cęterũ frater, ne affectu aut desiderio hic maneas, nec secũ dũ legẽ Laban vitam agas, veluti Iacob secundũ eã nõ agebat. Quilicet Laban & omnes illius terræ incolæ idololatræ essent, tamẽ vir sanctus idololatriã cũ eis nõ exercebat. Sic tu quanuis in hoc seculo viuas, & in eo quam plures Idololatras cõspicias, 19 ne iuxta mũdi regulas viuas, nec, vt illi idololatra sis.

Iesus autẽ dixit illis. Amẽ dico vobis, quod vos, qui secuti estis me in regeneratione &c. sedebitis, & vos super sedes duodecim Iudicantes duodecim tribus Israel. O benedictus & glorificatus sit talis Deus, qui ità sibi exhibita seruitia persoluit & gratificat. Eritis inquit simul mecum iudices. O admirabilem seruorum Dei excellentiam qui in illo tremendo atq; horribili die (de quo. S. Haias inquit:) Cõplicabuntur sicut liber cœli, & omnis militia eorũ defluet, sicut defluit folium de vinea & de ficu, vel, vt septuaginta interp. transtulerũt: stellæ defluẽt in similitudinẽ foliorũ quæ appropinquante frigore arentia, ac cõtracta de vinea & ficu defluunt quoniam inebriatus est in cœlo gladius meus, quando improbi maximo timore perterriti fuerint, ipsi verò tanta quiete & cõsola-

Simile.

Gene. 31.

Isai. 34.

tione cũ vniuersali iudice ad illius diffinitiuã sententiã approbãdã confidebũt. Nec solũ de sanctis Apostolis hoc, sed etiam de omnibus iustis dicitur: Stabũt iusti in magna cõstantia aduersus eos, qui se angustiauerũt, & qui abstulerunt labores eorũ. Agite ergo serui Dei, bono animo estote ad patiendũ pro tã bono dño hi potissimũ, qui munus Apostolicũ geritis, aut animarũ curã habetis seu familiæ, bene locatos (*Por bien empleados*) quoscũque pro animarum & proximorum salute labores susceptos existimate. Nolite quæso persecutiones, quibus obid oppressi fueritis attẽdere, sed dñm potius intuemini, ob quem eas patimini, qui sanctis Apostolis & omnibus iustis, qui eius amore aliquid perpessi fuerint talem promissionẽ facit.

Sapien. 5.

Et vlterius subiungit. *Et omnis qui reliquerit domũ, vel fratres, aut sorores &c. propter nomẽ meũ cẽtuplum accipiet & vitã æternam possidebit.* Dicet aliquis: pergratũ est mihi, vt mihi Deus centuplũ tribuat, videlicet, agros centũ pro vno, domos cẽtũ pro vna: sed, vt centũ pro vno patres mihi donet, grauissimũ est. Etenim patrẽ solũ, quẽ habeo senẽ, quoniã me obiurgat tolerare nequeo, quid si cẽtum mihi parẽtes sint? Quod si centũ mihi fratres dederit, quid faciã? Duos quos habeo Deũ precor, vt Monachalẽ vitã profiteãtur, & ita solus maneã. Quid si centũ mihi essent efficerẽ? Quod si cẽtũ mihi sorores daret graue mihi esset? vnã siquidẽ dũtaxat, quã habeo, nescio quomodo nuptui tradã, nã ita dotes creuerũt, vt omnis patris mei substantia illi nõ sufficiat. Deniq; cẽtũ vxores quis ferre poterit, cũ vna vix tolerari possit? Dico igitur has diuinas promissiones, nõ ita crasse, & carnaliter intelligẽdas esse, sed Deũ hic tibi largiturũ, quod cẽties plus valeat, etsi plurimũ quod pro Deo relinquis pendatur, postea vero æternã vitã. D. Bernar. in hęc verba inquit, Arbitror verba lectionis huius ea esse, de quib⁹ ad immortalẽ spõsum à finibus terrę clamat ecclesia. Propter verba labiorũ tuorũ ego custodiui vias duras. Hæc nẽpe sunt verba, quæ, cõtẽptũ mundi in vniuerso mundo, & voluptariã persuasere hominibus paupertatẽ. Hæc sunt, quæ monachis claustra replẽt, deserta Anachoretis. Hæc, inquã, sunt verba, quæ Aegyptũ expoliãt, & optima quæq; eius vasa diripiũt. Hic sermo viuus, & efficax cõuertẽs animas fœlici æmulatione sanctitatis, & veritatis promissione fideli. Hæc verba faciũt etiã, sicut D. Augu. inquit, multa hominũ millia hilari animo sequi id, qđ ille adolescens, qui ad Dñm interrogandũ accessit:

22

D. Bern.

D. August. pe. 33.

23 sit: quidnã faceret ad salutẽ assequendã, vix, nisi maxima animi acerbitate audire potuit, videlicet, cũ ei diceretur: Si vis perfectus esse vade, & vẽde omnia, quæ habes, & da pauperibus, & veni & sequere me. In Genesi legitur Patriarchã Isaac Iacob filio suo benedixisse dicens: Det tibi Deus de rore cœli, & de pingue dine terræ, abũdantiã frumẽti, & vini, & seruiãt tibi populi. In qua benedictione ita Deus perseuerauit, vt cũ illa filios Israel ad legis suæ obseruantiã cõmoueret. Hic literalis sensus est illorum carminũ Dauidis: Visitasti terrã, & inebriasti eam, multiplicasti locupletare eã. Flumen Dei repletũ est aquis, parasti cibũ illorũ &c. vsq; in finẽ psalmi. In quibus verbis sanctus Dauid inter prę cipuas illius populi Deo seruiẽdi obligationes retũ abũdantiã, quæ ad victum necessaria erant, cõmemorat. Quæ igitur tanta 24 mutatio hæc est? Vt ipsemet Deus, ita benedictionem cõmutet vt loco affluentiæ famem, & inopiam, loco diuitiarum paupertatem, loco imperij subiectionem tribuat? Respondeo, voluisse Deum vim spiritus sui, quo intra ostendere, quidq; aduentus eius in terras operetur: siquidem antea tot bona temporalia pollicens, eaq; distribuens, perpaucos, qui ei seruirent, reperiebat, Modò verò ad res sensualitati tam aduersas vocãs plurimos, qui sese omnino eius obsequio deuoueant inuenit. Et etiã vt confundantur, qui hanc viã nõ sequuntur, cernentes (*que no acaba Dios cõ ellos*) ne aliena desiderẽt (*acabando con otros,*) vt propria relinquãt. Nã quẽadmodũ semẽ licet totũ idẽ sit, fructũ tamẽ secundũ terrã vbi incidit affert, quẽadmodũ Dñs dixit. Ita hoc verbũ scilicet, & omnis qui reliquerit dñm &c. quanuis totũ vnũ sit, & spi- 25 ritus, qui cõmunicatur, vnus & idem, tamẽ quia corda, in quibus seminatur, diuersa sunt, ita dissimiles effectus producit. Quare veritas dura est tibi, (quidam sapiens dixit) nisi propter duritiam cordis tui? Ostendite mihi mollia & suauia corda, & legem Dei illis suauem esse vobis dabo. Velut pene innumeris viris fuit, qui hoc diuinum verbum custodientes glorioſum patriarcham sanctum Benedictum sequuti sunt, cuius hodiernum festum Ecclesia celebrat. Hic cœlestis vir, quoddam stratum iter lucidum valde, & latissimũ vidit, ab eius cella vsque ad cœlum protensum, quo animarum innumera multitudo scandebat. In quo quidem ei Deus reuelauit innumeram gentis multitudinem, quæ ab eodem conuertenda, & ad diuinam obedientiã traducẽda erat. Siquidẽ, vt Tritemius refert ex eius sacro or

Simile Luc. 8.

Pro. S. Benedicto.

Tritemius

dine

dine quindecim millia & ſexcenti in ſanctorũ numerũ relati exti- 26
terunt. Nec nõ quindecim millia, & ſeptingenti doctores nominati, & cogniti, præter alios, quos cõſequi nõ potuit. Et quadraginta ſeptẽ ſummi Põtifices, quorum plurimi ſancti fuerunt, Et in cuiuſdam grauiſsimi doctoris ſcriptura memini me legiſſe in eodẽ ſacro inſtituto centũ, & duodecim imperatores, & vnũ, & Viginti reges extitiſſe, qui imperijs regalibuſq; ſceptris omiſſis, ea vili & pauperculo cucullo cõmutauerunt. Et multo præſtantiorẽ magnitudinẽ in Chriſti paupertatem incluſam inuenerũt, quam in ſceptris regijs. Inter quos celeberrimi fuere Rex Bamba Hiſpaniarum anno domini. 670. & Ramirus Aragoniæ rex, anno. 1147. O mirabilis vnius duntaxat ſancti viri fructus. Sed quæro, cur hi imperatores, & Reges ſua regna relinquebant cum Rex pius tantam occaſionem habeat, ad maxima obſequia 27
Deo præſtandum, Regnum, videlicet, moderando, vitiaque ab
Sap. 6. eo exterminando? Quia, vt Sapiens ait: Rex ſapiens populi ſtabilimentum erit? Dico primò, maiorem ſapientiam eſſe hominem ſolum certam ſalutem facere, quam eam periculo cum multis exponere. Et planum eſt maiorem quietem obtinere monachum in ſolitudine & in monaſterij incluſione, quam regem in regni gubernatione. Secundò dico, quod quamuis bona, quæ in officijs publicis fiunt maxima ſint, ſublimior tamen virtus eſt, ea poſtquam acquiſita fuerint relinquere, quam illis bene vti. Nam ad optime illis fruendum ſæpenumero mundus, & proprius honor cõferunt. Cæterum ad relinquendum, maximo animi robore, maximaq; virtute opus eſt, nec nõ & auxilio Dei efficaciſsimo, vt patet de adoleſcente, qui dixit, ſe à iuuẽtute ſua 28
Marc. omnia diuina mandata ſeruaſſe, & verũ dicebat. Nam D. Marcus inquit Dominum illum intuitum dilexiſſe, & in obſeruantia mandatorum bonus rei familiaris, & honoris vſus continebatur. Veruntamen virtus, quæ his omnibus ſatis erat, nequaquam vt diuitijs renuntiaret, ſuffecit, ſiquidẽ admonente eũ domino, vt eas relinqueret triſtatus eſt, & abijt triſtis. Vt igitur hoc diuinum verbum, quod tantum potuit apud illorum ſanctorum virorũ corda, apud noſtra efficiat, omni peccato ea purgemus, ſanctiſsimiſq; exercitijs excolamus. Et ita eorum ſocij hic erimus in virtute & gratia, poſtea vero in beatitudinis gloria. Ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius, qui cum patre &c. Amen.

In

In eodem Communi Cõfessorum non pontificum Concio Tertia.

Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te: quid ergo erit nobis? &c. Matth. 19.

DE rebus, quę mihi animaduersione digniores videntur in festis, quæ cuicũq; sancto celebramus, illa vna est (quæ an in mentem vestrã quando ea celebratis inciderit ignoro) videlicet, ꝙ propriæ festiuitates vitã conatũ seu intẽtũ nostrũ cõdẽnant. Etenim, si vos interrogẽ, quid nã vos moueat, vt tãto apparatu, & sumptu festũ hoc celebretis tantũ tẽporis insumentes in operiẽdo & tapetibus pretiosissimis sanctissimũ hoc tẽplũ adornando, sicut cernimus tã magnifice decoratũ: dicetis vtiq; spiritũ, quo sanctus hic mũdi res contemnere modosque ac rationes, quæ inquirere nouit ad illũ melius imitãdũ, qui pro eo crucis patibulũ subijt, vos mouere. Quod si in iudicio vobiscũ intretis, vosq; interrogetis de fundamẽtis & cogitationib⁹, quib⁹, nitimini omnia ad hoc esse cognoscetis, scilicet, quonãmodo, quod ipse cõtẽpsit cõsequamini, & quod ipse amplex⁹ fuit abijciatis. Vestri enim precipui conat⁹, in quib⁹ dies noctesq; collocatis sunt, quo pacto diuites, nobiles, lauti, & delicati eritis. Patet ergo hos tapetes, & oẽs huius diei apparat⁹, cogitationes, molimina q; vestra cõdẽnare, ita, vt illud Sapiẽtis dicere possimus: cõdẽnat autẽ iustus mortuus viuos impios, & iuuẽtus celerius cõsummata lõgã vitã iniusti hoc est, triginti annos cuiusdã viri sancti, sexaginta, septuagintã vè multorũ condẽnare, qui in vanitatibus senuerũt. Aliã rẽ iudico in nostris solẽnitatibus perpẽsu dignissimã. Et est (cũ tot bona sint in illis spiritualia, quæ admiremur, & sequamur, quæ illos tã glorioſos in diuino cõspectu reddidere) nos magis honoribus, & laudibus eos celebrem⁹, eorũq; festa, ꝓpter bona tẽporalia, quę ab ipsis expectamus, quã propter spiritualia recolamus, à quibus alia nascũtur. Ex charitatis nanq; feruore, ex amore in proximos, deniq; ex suimet contẽptu, quibus Sãctus hic vitã traduxit, puenit, vt illi De⁹ virtutẽ daret ad morbos curãdos, hominibusq; in necessitatib⁹ miraculose subueniẽ

Sap. 4.

dum

dũ, cũ satis cõpertũ sit, ob vnũ duorũ siniũ Deũ in eius sanctaeẽ 4
clesia miracula cõstituisse, vel ad fidei veritatẽ roborãdã, vel ad
hominũ corda deuouẽda illorũ virtutib⁹, quorũ meritis fiũt. Vt
turba, quę pretiũ dignitatẽq; sanctorũ Deo seruiẽtiũ intelligere
nequit, exterioribus operibus, quę ipse dñs pro ipsis effecit dig
noscat, necnõ, vt omnia Deo ex animo obsequẽti obediãt, faci
le perspiciat. Si igitur beneficia, quę sanctorũ meritis accipimus
nos eis deuoueri cõpellunt, quãto magis illorum nos virtutibus
deuoueri adstringimur, à quibus tam sublimis potestas eis obor
ta fuit? Equidẽ homines sanctos mortuos, vt viuos tractare exi-
stimo. Nam quando in sanctis viris, sanctitas cũ gratia, seu valo-
re, potestate, autoritateq; in mũdo coniungitur, multo plus vos
illis commẽdatis, quatenus à magnatibus, & prępotẽtibus suf-
fulti sunt, quam suis orationibus, dum sancti coram Deo exist ũ 5
& multò plus illis inuidetis ob id, quod tanquam priuati magna
tum possunt, quàm ob id, quod tanquam probi & studiosi sunt.
Attendite ergo dilectissimi, vt homines prudẽtię cõpotes vnam
celebrationis festorum causam esse, vt virtutibus, quæ illos san-
ctos effecerunt, nos dedamus, & ab hoc glorioso sancto mundi
contemptum, veramque Christi imitationẽ discere poterimus.
Et ideo sacrosancta mater ecclesia hoc sacrum Euangelium ho-
die proponit, quod incipit: *Dixit Simon Petrus ad Iesum, &c.* An
Luc. 18. te hoc diuinus Euangelista ait: quòd quidam adolescens Domi-
num interrogauit: Magister bone, quid boni faciam, vt habeam
vitam æternam? Et Sanctus Lucas ait, quòd erat quidam prin-
ceps. Cum princeps esset, adolescens, & habens multas posses-
siones, non quęstiones curiosas inquirit, neque terrenas, nisi quo 6
modo saluus fieri posset. Pauci principes modo in orbe terrarũ
reperiuntur, qui de his rebus agant: sed potiùs ómne tempus in
Psal. 72. ludis deambulationibus, comessationibus denique turpissimis
appetitibus suis explendis consumunt. Et de his sanctus Da-
uid ait, Quia cum in labore hominum non sunt, ideò tenuit eos
Iob. 41. superbia. Hoc est, à superbia alligantur, & captiuãtur, & illi diu
noctuq́ue inseruiunt. Vnde Sanctus Iob eos appellat filios
superbiæ, de dæmone inquiens: Ipse est Rex super omnes fi-
liossuperbiæ. Et ità appellantur, quia summopere superbiæ
Eccle. 23. dediti sunt, quemadmodum filij lucis illi vocantur, qui virtu-
tem totis visceribus sectãtur. Et ita, vbi nos legimus: In vani-
tate sua comprehenditur peccator, alia translatio habet: In va-

nitate

7 nitate ſua cõprehendetur peccator. Et ſic eſt in cõtextu Græco. Vbi aperte ſignificatur, quomodo vanitas peccatorẽ apprehendit, quæ eũ ita irretitũ tenet, ꝙ ab ea vix ſe expedire valebit. Et ab hoc vanitatis ſcelere alligati, nõ de ſalute inquirũt, ſed quomodo iniurias ſibi illatas vindicabũt, quomodo alijs pręponẽtur qua etiã ratione miſerã virginẽ decipiẽt, atq; labefactabũt, & alia huiuſmodi. O infœlicia ſecula, quibus, vt plurimũ maiores in bonis tẽporalibus, in iniquitatibus maiores ſunt. Hic adoleſcẽs princeps eò vſq; tãta animi puritate, & mãdatorũ Dei obſeruãtia vixerat, ꝙ vt S. Lucas refert illi dñs dixit: Adhuc vnũ tibi deeſt, & hoc vnũ, quod ei deerat, vt perfectus eſſet, erat ſcilicet, vt omnia quæcũq; haberet vẽderet, & daret pauperibus, & ita expeditus Dñm ſequeretur. O quãtę cõfuſioni hæc audire no
8 bis eſſe deberet. Etenim illi adoleſcẽti, vt perfectus eſſet, vnũ tãtũ deerat: nobis vero ò quot deſiderãtur, & deſunt, nõ ſolũ, vt perfecti ſimus, ſed etiã ad diuinã gratiã aſſequẽdã. Scrutamini fratres cõſciẽtias veſtras, & videbitis, quot qualeſq; defectus in eis inuenietis, qui planũ teſtimoniũ reddũt, quã lõge à iuſtitia abſitis. Nec ſolũ adoleſcẽtes iuuẽtute cæci (qua ſe excuſare volunt) ſed etiã ſenes ætate cõfecti in hac miſeria deprehẽdũtur, in quo reprehẽſibiliores ſunt. Delicta iuuẽtutis meę, & ignorãtias meas ne memineris Dñe, dicebat Regius Dauid. Et S. Iob etiã aiebat: Cõſumere me vis peccatis adoleſcẽtię meę. In quibus verbis hi ſanctiſsimi viri ſignificãt, ꝙ quãuis homines, vt fragiles in aliquos defectus in iuuẽtute inciderint, in ſenectute tñ omnino illis carere debẽt. Cũ eques ad curſum equũ ſtimulat, accidit curſus tẽpo
9 re, vt comas ſeu crines incõpoſitas gerat, equitiverò palliũ ſeu pileũ decidere cõtingit. Et nihil mirũ: nã id accidit, quo tempore equus effrænatè currebat. Peracto tñ curſu neceſsũ eſt, vt ſe cõponat, & ornet, aliter enim deformitas magnà eſſet. Oẽs indomito, & effrẽni corporis noſtri equo in iuuẽtutis curſu currimus, ꝙ ſi tũc aliquid inordinate indecenſq; fiat inconſonũ eſt, veruntamẽ, nõ adeo culpabile eſt, quoniã equus effrẽnis celeriter currit. Corpus, videlicet, iuuẽtutis vitijs furioſe effrẽnateq; currit, at verò adoleſcẽtiæ curſu peracto, ſenectutẽ cõponere, perquã neceſſariũ eſt: quodcunq; enim delictũ, ſeu defectus in ea valde reprehenſibilis eſt. Cũ eram paruulus, inquit Diuinus Apoſtolus, loquebar, vt paruulus, ſapiebã, vt paruulus, cogitabã, vt paruulus, quando autem factus ſum vir, euacuaui quæ erant paruuli.

Pſal. 34.
Iob. 13.
Simile.
1. Cor. 13.

Et

Et ſiquidē vos tā iuuenes, quā ſenes paruulos nō vos exiſtimatis 10
oportet, vt puerilibus his, quibus modo tenemini penitus renū-
tietis, *Vade, & vē de omnia quæ habes, & da pauperibus*, huic iuueni
dicit Dñs. Maximæ ſemper curæ omnipotēti Deo fuit, vt pau
perū egeſtati ſubueniretur, quinimo ipſemet nō dedignatus eſt
propriis manibus protoparētes noſtros pauperes, & nudos in-
duere. Et in Deuteronomio præcepit ſeptimo quoq; anno debi
Deut. 15. ta remitti. Et in Leuitico etiā præcepit, vt omnes hæreditates ad
Leui. 25. proprios dominos redirēt. Et alibi imperauit, vt in meſſe tritic ū
Deut. 24. & in vineis vuæ, quæ pauperes colligerēt remanerēt. In lege ve-
rò gratiæ multis in locis efficacius eos cōmendauit, & hic adole-
ſcenti huic dicit, vt vadat & vendat omnia, quę habet, & det pau
peribus. O benedictus & glorificatus ſit tam pius Dominus, qui
ita vult, vt alteri aliorum corporeas neceſsitates curemus. Atq; 11
hoc artificio vult etiam, vt proprias ſpirituales indigentias ad iu
Simile uemus. Quia ſicut auibus alæ, ne longe volitēt ſcindūtur, & alę,
quibus cor volitat, & à Deo diſcedit bona tēporalia ſunt, ideò
vult, vt has alas ſcindamus, ne corda noſtra volitēt & ab ei⁹ diui
no amore diſcedāt. Et quāquā adoleſcēs hic virtute prædit⁹ erat
cū audiſſet hoc verbū abijt triſtis. Hoc illi conſiliū minimè pla-
cuit. Ità cōtingere ſolet: nā qui cōſiliū poſcit eius appetitui, vo-
lūtatiq; reſpondens dari vellet, ſi ſecus fit triſtatur. Magnū Dei
beneficiū eſt tales viros inuenire, quos cū opus eſt, cōſulere poſ
ſitis. Quod planū videtur, quādoquidē in peccatorū pœnā con
Iſai. 3. ſiliarios ſe ablaturū Deus minatur his verbis, per Iſaiā dicēs: Au
feret Dñs ab Hieruſalē, & ab Iuda ſenē, & honorē de vultu, & 12
cōſiliarū. Ex quo apertè colligitur maxima eſſe nūc peccata no-
ſtra, ſiquidē vix in noſtra Hiſpania inueniemus, tā in ſæcularī-
bus, quā in eccleſiaſticis ſtatibus viros, qui cōſilio ſenes iu⁹ dici
poſsint, quos Deus ab hinc viginti annis oēs ſuſtulit. Quintilia-
nus, & Cicero aiūt nō cōſultari res vniuerſales, quia ad has ſciē-
tia habetur, ſed particulares, quibus experientia opus eſt, & au-
fert Deus ſenes experiētia plenos, nè ſit qui dicat: Ne id fācias:
nā nō multi ſunt anni poſtquā ſimile quid actū eſt, & infœlici-
ter ob id ſucceſsit. Et ita ob delicta noſtra abſq; viris reuerētia di
gnis manemus & etiā ſine hominib⁹ reſpectus, reputationis expe
riētię atq; cōſilij. Quos cū De⁹ in peccatorū pœnā auferat ſequi
tur euidēter maximū eius beneficiū eſſe, illos habere pro tēpore

quę

13 quo se se occasio, aut necessitas obtulerit. Cæterum summa miseria est, sanctè & honestè vobis suadentem inuenire, & sequi nolle, quoniam appetitui vestro, gustuique displicet, & alios ex animo vobis placentia loquentes inquirere.

Ad hanc ergo opportunitatem Beatus Petrus dixit: *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te, quid ergo erit nobis?* Ad imaginē in tabula pingendam, prius tabulam dolari, & expoliri necessarium est, omnem grossitiem, & ruditatem ab ea auferendo, & cum Christum bonum nostrum sequi, illū imitari sit, eius virtutes in nobis scribentes operæpretium est nos ante omnia dedolare & expolire omnes appetitus immodicos, & effrenatas cupiditates à nobis abijcientes, & bonis temporalibus nos expedientes: & quanto magis dedolati, & expoliti fuerimus, tanto 14 plus ad hanc sequelam imitationemque dispositi erimus. Ideo sanctus Apostolus prius ait: *Ecce reliquimus omnia*, & subdit, *secuti sumus te*. Hoc summa Veritas altissimè, atque profundè docuit, dicens: Quis enim ex vobis volens turrim ædificare, nōne prius sedens computat sumptus, qui necessarij sunt, si habeat ad perficiendum, ne postquam posuerit fundamentum, & non potuerit perficere, omnes qui videant incipiant illudere ei, dicētes: Quia hic homo cœpit ædificare, & non potuit cōsummare? Aut, quis Rex iturus committere bellum aduersus alium Regem, non sedens prius cogitat, si possit cum decē millibus occurrere ei, qui cum viginti millibus venit ad se? Alioquin adhuc illo lōge agente legationem mittens rogat ea, quæ pacis sunt. Sic ergo omnis ex vobis, qui non renuntiat omnibus, quæ possidet, non potest 15 meus esse discipulus. Quid ad rem facit hęc applicatio cum hac comparatione? Profectò hæc prima facie inspiciendo malè cohærere videntur inter se, diuitias, & exercitus cum renuntiatione omnium, quæ possidemus coniungere, quandoquidem alterum colligere, alterum verò dispergere est. Verum cum ille, qui hæc dixit verus Deus sit, rectè nouerat has comparationes ad rē valde facere. Quoniam intelligebat, quòd sicut ad præliandum exercitus multitudo, & ad ędificandum pecuniarum copia prodest, ita ad ædificium, & militiam spiritualem pauperies, & omnium rerū despectio deseruit. Et enim, vt Rex quilibet, quò maiores copias habet, eo securior est ab hoste, sic homo, quo pauperior, minus, quo à demone inuadatur habet. Et sicut quanto opu

Simile.

Luc. 14.

lentior fuerit, qui ædificat præstãtius ædificium erigere potest: 16
ita quo quis rebus temporalibus expeditior fuerit, melius spiri-
tuale ædificium erigere poterit, perfectiusque Redemptoris sui
Simile. vitam sacratissimam in semetipso imprimere. In vera Philoso-
phia perspicitur terram cœlum tacturam, si forte tota aqua, aer
& ignis, quæ in medio sunt consumerentur, ne vacuũ daretur.
Ita, vt nos (qui terra vilissima sumus) ad cœlestem perfectamq;
vitam ascendere valeamus necesse est, vt in nobis prius turpitu
dinum sensualiumque voluptatum aqua consumatur, aer superbiæ, ignis cupiditatis & auaritiæ, quæ tria sunt mala, quibus mũ-
dus plenus est, vt Diuus Ioannes in sua canonica affirmat di-
1. Ioan. 2. cens: Omne quod est in mundo concupiscentia carnis est, &
concupiscentia oculorum, & superbia vitæ. Et ad his tribus ma-
liscarendũ, diuitias, quibus illa sustẽtari solẽt omittere plurimũ 17
conducit. Vnde quoniam Deus homines his thesauris ad has
abominationes perpetrandas abusuros esse prænouerat thesau-
ros in terræ venis abscondit, vt pia mater filiolo cultellũ celat
ne se illo feriat. Attamẽ homines cupidine moti terræ viscera rũ
punt, maximoque labore effodiunt. Credite mihi fratres, vnũ
omnium, quod diabolus magis expetit est, vt vos his temporali
bus bonis oneretis, ne cœlum ascendere possitis. Optime enim
ipse nouit hominem cum non possit per terram planam sarcina
grauissima humeris imposita incedere, multo minus cœlum
scandere posse terrenorum inordinato affectu oneratum. Quan-
Exo. 8. do Israeliticus populus ex AEgypto egredi voluit, iter trium die-
rum se velle ire significans ad sacrificandum Deo suo in deser-
to, Pharao Rex illi bono operi se opposuit, qui illorum sacri- 18
ficandi animum cognoscens dixit eis: Ite, & sacrificate Deo
vestro in terra hac. Et ait Moyses: Non potest ita fieri. Et
cum eis persuadere non posset, vt in AEgypto sacrificarent ait
illis: Ite viri tantum, & filios ac vxores hic relinquite, putans
vtique illorum pignorum amorem eos ad AEgyptum reductu
rum. Et nec in hoc Sanctus Moyses consensit. Atque cum nec
hoc ab eis consequi posset ait: Ite & sacrificate Domino, oues
tantum vestræ & armenta remaneant, ad quod Moyses respon
dit: Cuncti greges pergent nobiscum, non remanebit ex eis vn-
gula quæ necessaria sunt in cultum Domini Dei nostri. Etiam
maledictus Pharao nixus est, vt ex AEgypto ad sacrifican-
dum

19 dum exirent, ne longe pergerent, sed iuxta Aegypti confinia re
manerent. Ecce Sathanæ ingeniũ hic descriptum. Vias per quas
homines mundum non relinquant, neque omnia mala de-
nent inuestigat, ne acceptum & gratum conditori suo sacrifi-
cium offerant. Vbi quis sese conuertere, & è tenebris Aegypti
egredi statuit, mox ipse dæmon ex se & per plures ministros
suos, quos in terra habet, ei persuadere conatur, bene Deo seruire
re in statu, in quo est, & in illo cõmercio, & conuersatione salua-
ri posse. Cum autem ad hoc eum inducere nequit, saltim ne lon
ge abeat ab eo efflagitat, hoc est, vt in occasione maneat. Sin mi
nus, saltim, vt vxores & paruuli videlicet, affectiones, & cogita
tiones malorum præteritorum ibi remaneant suadet. Quod si
hoc ei adhuc persuadere non potest, satagit, vt animalia, hoc est
20 nonnulla negotia incepta, relinquantur, quæ ad iterum in
Aegyptiacam captiuitatem illum redire compellãt. O inferna
lis astutia, quanto spiritu, & vehementia opus est ne nos vin-
ci sinamus, & ad respondendum audacter, sicut Moyses respõ-
dit: Non remanebit ex eis vngula, quę necessaria sunt in cultum *Exod. 10.*
Domini Dei nostri.

Omnibus prorsus, quæ nos à Christo superno duce sequen-
do retardant renuntiare nos oportet, vt cum Petro dicere possi
mus: *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te.* Sed væ, væ &
millies væ, quam pauci sunt, qui hoc vere dicere possint. Ari-
stoteles inquit: Frigiditas congregat heterogenia, idest, res di- *Arist. 2. de genero*
uersi generis: vt cum in hyeme gelat videmus, frigus nanque,
& gelu in aquæ stagno lapides cum lignis & paleis, & alijs, quæ
21 ibi consistunt ita constringere, vt vnum omnia videantur. Ita
peccatũ, quod gelu quoddam est, & frigiditas, his rebus tempo-
ralibus animam complicat, cũ quibus nulla ei consanguinitas,
aut affinitas est. Vnde S. Dauid ait: Conglutinatus est in terra *Psal. 43.*
venter noster, idest, cor nostrum: & manet anima, vt ipse dicit, *Psal. 118.*
sicut vter in pruina. O Christe vitæ reparator, & verissime ho-
minum amator, infunde Domine animis nostris tui amoris
calorem, qui hoc gelu liquefaciat, frigusque culpæ amoueat,
vt his rebus temporalibus nos exoluamus, & sic expediti ti-
bi adhærere seruireque valeamus. Huic Diui Petri quæstioni
summa bonitas respondit: *Amen dico vobis, quod vos, qui secuti*
estis me, in regeneratione cum sederit filius hominis, &c. O ineffabilis

Dei clementia, & liberalitas. Aduertite commutationem dextræ excelsi, pro bonorum pereuntium vilitate, pro leui & momentaneo labore, quem in eo sequendo passi sunt, Deum illas summæ iudicaturæ cathedras eis se daturum promittit: vbi quidam mendici & pauperes supremo Dei tribunali assistũt, & supremi iudicis assessores sunt. Diuus Chrysostomus super hæc verba notat, cũ Dominus hoc promissum fecit Iudam proditorem ibi etiam interfuisse, qui vnus de duodecim erat, & tamen promisso nõ fuit perfruitus, quãuis summa Veritas dixit: Sedebitis & vos super sedes duodecim, vt omnes Dei promissiones sub hac cõditione esse intelligamus, scilicet, si quod debemus feceritimus, si in bono cœpto perstiterimus. O sancta perseuerãtia, sine te nullus promissis præmijs fruetur. Esto fidelis vsq; ad mortem, ait Dominus, & dabo tibi coronã vitæ. Non, inquit, & esto fidelis vno anno, aut quatuor annis, sed vsq; ad mortẽ, & dabo tibi coronam vitę, alioquin sine illa sicut infœliciſsimus Iudas manebis. D. Bernardus de perseuerantia loquens, ait: Perseuerantia est ductrix ad meritum, mediatrix ad præmium, soror patientię filia constantiæ, amica pacis, amicitiarũ nodus, vnanimitatis vinculũ, & propugnaculum sanctitatis, tolle perseuerantiã, & tunc nec fortitudo laudem, nec obsequiũ mercedem, nec beneficiũ gratiã obtinebit. Per hanc enim solã homo æternitati redditur, pugnator vincit, & victor etiam coronatur: quia, qui perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit. Hæc ille. Agite ergo fratres, aperite oculos, qui Christo vitæ vestræ seruire cœpistis, ne frangamini, memores estote vxoris Loth, docet vos idem Dominus quæ quoniam retro aspexit in statuã salis conuersa fuit. Vbi notãdum est, præcepisse ei Deum, Noli respicere post tergum, nõ fuisse quidem, ne supplicium, quod iustitia diuina in illis peccatoribus exercebat, conspiceret, nec etiam ne illorum, qui ita illa patiebantur, tametsi iuste, cõmisereretur, sed quia cum ibi rem suam reliquisset, & omnis comburenda erat, ne eam deseruisse doleret: quoniam siquidem à Deo ducta discedebat, nihil erat quòd rei iacturę mœstitia afficeretur. Qui enim ab illo igne eã eripuerat, in suis inopijs ei opem ferret. O quam singularis admonitio omnibus Christianis, & pręcipuè religiosis, quos Deus ab igne Sodomæ eduxit. Time monache, qui mundum, & quæ in eo sunt, quæ contempsisti respicis, ne forte in salis statuã conuertaris,

D. Chrys.

Apoc. 2.

S. Bernar.

Luc. 17.

Gene. 19.

suertaris, quia religiosi esse non habebis, sed speciem duntaxat & formam, vt statua, quæ nihil, præter quod apparet, habet. Intuere eum, qui te è mundo deduxit & in tantæ securitatis loco statuit, nam ipse te enutriet. Atque hoc modo in tua vocatione persistens, cum diuina gratia beatitudinem consequeris, ad quã nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodem Cõmuni Confessorum non Pontificum Concio Quarta.

Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te. &c.

Matth. 19.

NOTATV digna profecto sunt illa verba, quæ Dominus Ecclesiastici ore asserit, scilicet: Trãsite ad me omnes, qui concupiscitis me. In quibus nos ab amore concupiscentiæ, qui mercenarius amor est, ad amicitiæ amorem transire iubet. Vnde hæc verba significant: Omnes, qui diligitis me amore concupiscentiæ, non quietemini in hoc amore mercenario, nec in meorum beneficiorum amore, sed transite ad me, idest, Transite ad me amandum propter me metipsum. Nam, quanquam verum est, quòd sicut aucupes ante aucupium quædam carnis frusta, id est, (*Picaduras*) falconibus præbẽt ad eos ad aucupiũ stimulãdos. *Simile*

2 Sic ego (inquit Deus) gaudijs spiritualibus ad meum obsequiũ homines excitare soleo, alijsque quam plurimis beneficijs. Et licet hoc in principio necessarium sit, tamen non ibi sistatis: transite ad me, vt ille trãsierat, qui dixit: Quid mihi est in cœlo, & à te quid volui super terrã? Quasi diceret: Nihil Dñe, nisi te solũ affecto, te solum, summã bonitatẽ consequi vellem. Vnde infertur hic Diuũ Petrũ in hac interrogatione: Quid ergo erit nobis? Loquutum fuisse, vel ad imperfectorum solatium, vel tanquam tyronem, & adhuc non satis dedolatum, & limatum. Quid præmij vis, ò sancte vir, nonne plus quam sufficiens præmium iudicas Deum infinitæ maiestatis à te seruiri velle? Adhuc sanctus Apostolus mentem & oculos in mercedem tanquam non ony- *Psal. 72*

nino perfectus conuertebat. At Dominus ad illius, & nostram 1
subleuationem respondit: *Amen dico vobis, quod vos, qui secuti estis me, &c.* O Christe vere magister, & doctor, despector fluxorũ huius seculi bonorum, cur nullam mentionem facis huius, scilicet
Simile. quòd vt te illi sequerentur omnia reliquerunt? Ad hoc dico, in verbo, sequuti estis me, contineri, & eliquistis omnia. Nam sicut fieri non potest, vt quis plene vno oculo cœlum, altero vero terram aspiciat: ita fieri nequit, vt ex parte Christum perfecte sequamur, alias in rebus transitorijs amorem fixum habetes. Duo septentrionalia sydera, quæ dicimus (*nortes*) sunt in cœlo, Arcticum, videlicet, & Antarcticum, qui alterum sequitur necessario terga vertere alteri debet. Qui Indias petũt sydus Antarcticum sequuntur, & Arctico terga vertunt, quod versus nos est. Contra verò qui ab Indijs reuertuntur Arcticum sequuntur, & An 4
tarctico terga dant. Christus verus Deus, & homo, & etiam mũdus hæc duo sydera sunt. Si mũdum sequimini Iesu Christo ter-
1. Ioan. 5. ga vertitis. Nam vt Diuus Ioannes ait: Mundus totus in maligno positus est: si verò Christum sequi vultis necessario mundo terga daturi estis. Hinc abominationem, quã mundi sequaces cõmittunt intelligetis, si quidem creatori suo terga vertunt. Hoc
Augus. lib. 83. q. 30. nõ procul à prin. to. 4. adhuc multo magis. D. Augustinus exaggerat dicens: Summa peruersitas est vti fruendis, & frui vtendis, hoc est, ex Deo creaturam, & ex creatura Deum facere. Quid? Num qui tantum malum perpetretur erit? Maxime. Et comparatione quadam in vobismet experiemini. Non dignoscitur quis melior sit hastarum
Simile. lusor vulgo, *Iustador*, nisi in fractione hastarũ, qui plures lanceas confringit dexterius ludũ illud exercet. Ita in vobis etiã dignoscitur, quis nam plus possit an amor Dei, an creaturarũ. Hi duo 3
amores in corde vestro congrediuntur, & plures hastas si ãgitis, ac plus assidue pro creaturarũ amore, quam Dei facitis, quin potius, vt amori creaturarum satisfaciatis, quotiescunque occasio offertur, Dei amori satisfacere intermittitis: creaturas tunc pro Deo colitis, & Deũ vice versa pro creaturis, quod est summa peruersitas. Orem assiduis lachrymis deplorandam. Pudeat vos (obsecro fratres) rei tã horridę, vt hæc est. Cõuertite, cõuertite affectionis vestræ faciẽ ad summũ bonũ, terga vero, & contẽptũ ad omnia mũdi, quæ talia sunt, vt ipse dæmõ parua esse cõ-
Iob. 1. fessus sit. Nã à Deo postulãs vt S. Iob afflingeret, dixit ei: Extẽde

manum

paululũ manum tuã, & tange cuncta, quæ possidet. Vbi filios & totã substantiã, quam possidebat paululum nuncupauit. Tota illa statua ingens, quã Nabuchodonosor vidit, luto nitebatur. Aurũ, argentum, metallũ, & ferrũ omnia luto sustentabantur, quã uis metalla pergrauia erant. Eodem modo omnes huius mundi res, quantumuis pretiosæ, & graues videãtur, luto tamẽ & limo nostræ mortalitatis fundantur. Vnde dicere consueuistis, homo diues, homo nobilis, homo sapiens, homo potẽs, homo pulcher omnia tamen super hominem, & super humanã vitam, & super mortalitatis terram fundantur. Attende igitur, ò miser peccator quas obres immensam bonitatem aspernaris, eamq; potius, quã eas perdere vis. Siquis à tyrannis captus exforcipãdus esset, & foramen quoddã cõspiceret, quo exire posset, & illo periculo se eripere, & cũ egredi non posset absq; eo q̃ pallium deponeret, & vestibus se exueret, potius vita priuari, & mortem illã crudelissimam perpeti mallet, quàm à vestibus se expedire, nõne tã inauditã amentiã demiraremini? O stulte, stulte, qui ne vilissimi pretij rẽ perderes, vita potius mulctari vis? Si igitur hoc nos in admiratione adducit, quomodo nõ obstupescimus plurimos videtes qui ne palliũ perdãt, Deũ potius, & animam suam perdere malũt, & diuites potius ad inferos descẽdere, quã pauperes in cœlũ peruolare. Agens Propheta Oseas quomodo Hebræi verũ Deũ reliquerunt, & ad idola adoranda se conuerterũt, illud peccatũ stultitiam vocat Dei nomine dicẽs: Et nunc reuelabo stultitiam eius. Vbi Vatablus vertit: Et nunc retegam turpitudinẽ eius. Et septuaginta interpret. trãstulerunt: Reuelabo immunditiã eius, & in Paraphrasi Chaldaica habetur: Ignominiã eius. In hac interpretationum varietate, quæ verbo Hebræo in hoc loco posito assignãtur, satis aperte declaratur quanta peruersitas sit Deũ pro creaturis relinquere, illis amorẽ, reuerẽtiã, & obedientiã illi vni debitã tribuendo, siquidẽ stultitia, turpitudo, ignominia, atq; immunditia, vocatur, quod, vt diximus, huius ęculi amatores faciũt.

Similis.

Osee. 2.

Ex his dñi verbis: *Vos qui secuti estis me, &c.* Quæ secũdum sensum quẽ hic dedimus præsupponũt *reliquistis omnia*, infertur, quã singulare beneficiũ illis dñs confert, quibus spiritum donat, vt mundum omnino relinquant, & in sanctas religiones ad vitam austeram assidua pœnitentiã degendam se se recipiãt. Tametsi Deus Abrahamũ maximis beneficijs affecit, vt contra quatuor

illos reges victorē illū reddere, & ei promittere in eius genera- 9
tione futurū quēdam, qui benedictionū pelagus esset, & in quo
benedicendæ erant omnes tribus terræ, veruntamē cum eo Ge
ne. 15. loquens non ei iterauit, neque in memoriam vllam harū
Gene. 15. rerum reduxit, sed dixit illi: Ego Dominus qui eduxi te de Vr
Chaldæorum. Quasi diceret: Recordare Abrahā illius eximij
beneficij, quod tibi feci, te ab illo igne & idololatrijs Chaldæo-
rum eripiens, ne cum illis comburereris sicut qui ibi remanse-
runt, combusti sunt. Id ipsum singulis monachorum dicere pos
sumus: Recordare frater tā singularis beneficij, quod tibi Deus
contulit, te ab idololatriæ mundi igne educens. Cōsidera quam
combusti instar carbonum, in ista mundi Chaldea mūdani ver-
sentur, & in hac Babylonis fornace, teque fortè peiorem illis fu-
turum, si illic mansisses. Est siquidem hodie mundus tot offendi-
culis, laqueis, & occasionibus plenus, vt de vnoquoque illorum,
Amos. 5. qui eum incolunt illa summè tremenda Prophetæ verba dicere
possimus: Quomodo, si fugiat vir à facie leonis, & occurrat ei vr
sus, & ingrediatur domum, & innitatur manu sua super parietē
& mordeat eum coluber. Passim vrsum qui te dilaniet offen-
des, leonem, qui te deuoret, viperam, quæ te veneno inficiat, vi-
delicet, homines peruersos, mulieres impudicas, qui suis corru-
ptis exemplis, persuasionibusque iniquis secum agētes peruer-
tunt. Quid igitur religiosi Deum glorificare lassantur, eique gra
tias ingentes agere, quòd á tanto eos periculo liberarit, in loci-
tutissimis constituerit? Sed cupio, vt patres religiosi intelligant
Coloss. 3. Beatum Apostolum Colossenses, in eisque omnes Christianos
admonere his verbis: Nūc autem deponite vos omnia, iram, in- 11
dignationem, malitiam, blasphemiam, turpem sermonē de ore
vestro nolite mentiri, expoliantes vos veterem hominem, cum
actibus suis, & induentes nouum, eum qui renouatur in agnitio-
nem Dei, secundum imaginem eius, qui creauit eum. O cęlestē
doctrinam, eam omnium animis Spiritus sanctus imprimat. Vbi
valde ponderandum est, quomodo diuinus Apostolus fateatur
hanc renouationem fieri, vnoquoque, videlicet, imaginē sui con
ditoris in se insculpentē, cum agnitione, & contemplatione per
fectionum eius. Itaque, vt ille qui alicuius effigiem exprimit,
in duas oculos partes conuertit, scilicet, in personam illius, quē
describit, & in imaginem, quam depingit: ita Christianus purif-

12 firmam Seruatoris sui vitam, & etiam se ipsum intueri debet, vt paulatim se depingat, secundum id, quod in illo contemplatus fuerit. At qui, si hoc Christianis præcipitur, multo magis id religiosi facere tenentur: & siquidem temporales diuitias reliquerunt, semetipsos magis abnegare studeant. Beatus Bernardus quendam monachum alloquens ait: Vtinam frater Guillerme ex duobus malis minus eligeres, scilicet, vt pecunias, quas in mũdo reliquisti huc adduceres, quam malas cupiditates, quę in religionem asportasti. Etenim pecunijs aliquos ruinosos, & inueteratos parietes reficerem⁹, tuis verò improbis desiderijs, nostros bonos, & pristinos mores labefactas. Expoliauit se Rex Saul vestimentis suis, & prophetauit cum cæteris Prophetis, & cecinit nudus tota die illa & nocte. Ita que tandiu spiritus prophetiæ il-
13 li perdurauit, quandiu nudus fuit. In quo significatum est, malis desiderijs appetitibusque nos exonerare oportere, vt Spiritus sanctus in nobis inhabitet. Et idcirco, vt Aymon ponderat, vbi Saul vestimẽta resumpsit statim Prophetiæ spiritum amisit. Ne simus patres mei, vt Saul, qui postquam inter Dei seruos fuimus sicut in Prophetarum choro diuinas eiusdem laudes decantantes passionibus denuo indomitis, & affectionibus inordinatis nos induamus, Maximè Dei ingenium ab huius sæculi dominorũ dissidet. Illi etenim volunt eos, qui domum suam sibi seruituros ingrediuntur, bene politeque indutos venire volunt (*Ta sua costa.*) vt si nihil aliud lucrati fuerint, quod attulerunt saltim in eorum seruitio deterant, & consumãt. Contra verò Deus vult illos qui in suum palatiũ, quod est sancta religio ei famulaturi veniũt
14 non solùm bonis sæculi, sed semetipsis denudatos introire, quia ipse Deus suis sumptibus varietate, hoc est, (*De su librea*) eos vult vestire. Ita, vt nihil in eis maneat, quod diuinæ eius celsitudini nõ sit gratum. Qui illius sanctissimæ Esther spiritum habuerit, facili negotio hæc omnia perficiet, quę cum alias Regis Assueri vxor legitima esset, viginti septem prouinciarũ Domini, ita suis proprijs appetitibus denudata erat, vt diceret, Deum alloquens: Tu scis Domine necessitatem meam, quòd abominer signum superbiæ, & gloriæ meę, quod est super caput meũ in diebus ostentationis meæ, & detester illud, quasi pannum menstruatæ, & nõ portem in diebus silentij mei, & quòd non comederim in mensa Aman, nec mihi placuerit conuiuium Regis, & non biberim vi-

D. *Bern.*

1. *Reg.* 19.

Aymon.

Esther. 14.

num libaminum, & nunquam lætata sit ancilla tua, ex quo huc, 5
translata sum vsq; in præsentem diem, nisi in te Domine Deus
Abraham. (O valas me la beatissima Trinidad) qui fœminæ spiri-
tus, & qualis, ac tantus huius sæculi bonorum contemptus? Re
vera hęc verba digna sunt, vt singula per se expendãtur. Tria po
tissima inter alia hæc sancta fœmina hic protulit. Primũ quod
execrabatur omnia ornamenta, quibus decorabatur ad prodeũ-
dum in lucem. Secundum, quòd cum fericis & aureis indumen
tis vestiebatur, se pannis menstruatis, & sordidis ornari cogita-
bat, ac proinde non libenter ea sibi induere. Tertium, quòd cum
sola erat omnibus illis se exuebat, & omnino ea contemnebat,
Simile. deniq; nisi ob necessitatem non se ornare solere. Cibi, qui ex
se boni probatiq; sunt, absque formidine eduntur: sed indiffe-
rentes metum prudẽtibus inferunt, & solùm propter necessita- 6
tem, modicè eis vtuntur, & temperate. Huiusmodi sunt hono-
res, & bona temporalia. Ideo sancta Esther tanta formidine, &
Simile. temperantia illis vtebatur. Columba escam in valle propter sa-
gittarium cum timore accipit, sed cum volat, secure deuolat. Ita
huius mundi rebus magna formidine atque respectu nos vti de-
cet, quanquam multò melius esset eas omnino relinquere, nec rẽ
tantæ suspectionis nobiscum habere, tantum per mandata Dei
volare quiete, ac secure possumus. Idcirco, vt dixi, religiosi, qui
diuinæ misericordiæ spiritum, & gratiam susceperunt maximè
Deum glorificare tenentur, quoniam ad hæc omnia relinquen-
da, verosque Apostolorum sanctorum imitatores se exhibẽdos
Simile. spiritum acceperunt. Qui enim in molendino versatur fieri ne-
quit, quin tunicæ, seu pedibus aliquid farinæ adhæreat. Eodem 7
modo maximè mirum est, inter mundi vanitates viuere, & cor
Gene. 39. ab illis liberum habere. Maluit Ioseph in illius obscœnæ mulie
ris manibus pallium relinquere, quam Deum perdere.

Vos qui secuti estis me, sedebitis, &c. O admirabile promissum,
vt tantæ afflictionis, tantæque calamitatis tempore, tantam eis
quietem, & securitatem Dominus promittat. *Sedebitis*, inquit, *su-*
per sedes duodecim. Quia illic sederunt sedes in iudicio, inquit san-
Psal. 121. ctus Dauid. Quid hæc loquendi norma, ò sancte Rex sibi vult?
Quis vsquam sellas sedere vidit? Sedes quidem dici possunt ege
ni, & pauperes, qui laborant, vt diuites conquiescant, & sedeant.
Quis enim pompas, & fastus optimatum, nisi operarij, & agri-

colæ

colæ ſuſtentant? Super illis quaſi ſuper ſedibus huius ſæculi diuites conquieſcunt. Quòd ſi id patienter ferant, virtutem q̃ ſe ſtentur ſedem habebunt, hoc eſt, otium & requiem in iudicio. Quia illic ſederũt ſedes in iudicio. Ponit illud in præterito, propter eius certitudinem. Eia ergo fratres, qui modo labores ſuſtertis, vt veſtri proximi in neceſsitatibus refrigerentur, vos ſellas eſſe intelligite, ac ſi in bono cœpto perſeueratis in illo laborioſiſſimo die in quiete & requie ſedebitis. Sed præ omnibus, quod hic ſanctus Propheta dicit, conuenit ſacris Apoſtolis, qui ſedes, vbi Deus ſingulariter ſedit, fuerunt. Etiam ſedes extiterunt, quoniam grauiſsimos labores ad peccatores conuertendos ſuſtulerunt, & ita ſedem, & requiem in hoc mundo, & multo plus in alio ipſi peccatores haberent. Ex his ſedibus peculiariter ait Do
19 minus: *Sedebitis ſuper ſedes duodecim, &c. Et omnis qui reliquerit domũ, &c. Propter nomen meum centuplum accipiet* (ſcilicet in hoc ſæculo) *& vitam æternam poſſidebit*, in alio. Non ſatis reputat Dominus, illis, qui pro eius amore aliquid in hac vita relinquũt, in alia glorificare, ſed hic etiam maximis muneribus eos afficit, quibus maximos, & potentiſsimos illos efficit, vt diſſerit Beatus Ambroſius. Et in exemplum Moyſen adducit, qui cum filiæ Pharaonis adoptiuus filius eſſet, cũque hac via potens in Aegypto poſſet eſſe, de illo Diuus Paulus ait: Fide Moyſes: Grandis factus, negauit ſe eſſe filium filiæ Pharaonis magis eligens affligi cum populo Dei, quam temporalis peccati habere iucunditatem. Maiores diuitias æſtimans theſauro Aegyptiorum improperium Chriſti. Sed, vt ait Diuus Ambroſius, fugiendo potentiam
20 potentior factus eſt. Nam illi dixit Deus: Ecce conſtitui te Deũ Pharaonis. Id eſt, eris ipſi Regi horribilis, qui te velut Deũ timebit. Perpẽdite, vt illi etiam in hoc mũdo, quod pro ipſo reliquit perſoluat. Et propter nauiculã, & retia quæ D. Petrus reliquit, quid adhuc in hoc ſæculo acceperit, cõſpicite: quę poteſtas, quę autoritas, ad aperiendũ, claudendumq; cælũ illi cõmiſſa fuerit: quam denique poteſtatẽ (ac ſi Deus eſſet) naturæ imperandi habuerit. Nam iuueni dixit, qui erat claudus ex vtero matris ſuæ: Argentum, & aurum non eſt mihi, quod autem habeo, hoc tibi do. In nomine Ieſu Chriſti Nazareni ſurge, & ambula, & ſtatim ſanus factus fuit. Et præterea: In plateas infirmos ponebant in lectulis, vt veniente Petro, ſaltim vmbra illius obumbraret quempiam

D. *Ambr. ſer. 8. ſuper Beati immaculati.*

Hebr. 11.

Exod. 7.

Act. 3.

Act. 5.

quempiam illorũ, & liberarentur omnes ab infirmitatibus suis. Et post hoc centuplum vitam æternam promittit. O incomprehensibilem Dei liberalitatem, qui tanta, tamque singularia bona pro tam exiguis seruitijs promittit. Si in terris aliqua officina esset, in qua humana vita venalis haberetur, quis maiorem diuitiarum suarum partem non impenderet, vt plures annos posset emere? Quare ergo non excitamur ad emendum vitam æternã, siquidem incomparabiliter hæc illa maior est? Huius supremæ vitæ spes effecit, vt ille sanctus iuuenis viriliter se exponeret, li-
2. *Mach.* 7. benterque ad se membratim diuidendum offerret. Linguam postulatus (ait sacer textus) citò protulit, & manus etiam constanter extendit, & cum fiducia ait: E cœlo ista possideo, sed propter Dei leges nunc hæc ipsa despicio, quoniam ab ipso me ea recepturum spero. O singularem sancti iuuenis constantiam, qui carnifice linguam abscindendam postulante, citò produxit, simulque manus amputandas extendit. Hic satis nostra timiditas confunditur, siquidem in lege gratiæ viuentes, tot diuinis auxilijs ditati, animum, quem illi in lege scripta præ se ferebant non præstamus, nec tam parum laborem qualis est, quem secum virtutis exercitiũ affert sustinemus. Timeamus ergo, ait Diuus Paulus,
Hebr. 4. ne forte relicta pollicitatione introeundi in requiem eius, existimetur aliquis ex vobis deesse. Etenim, & nobis nuntiatum est, id est, promissum quemadmodum & illis. O profunda, & mysteriosa, sed & horribilia verba. In Baptismo vita æterna ob legis diuinæ obseruantiam nobis promittitur, & nos eius obseruantiã pollicemur Sanctus autem Apostolus ait: Ne ita viuamus, vt Dei pollicitatione contempta, ab eo, quod ei promisimus, defi- 23
ciamus. Miseros illos, qui suis passionibus cæci tam eximiã pollicitationem negligunt, quique, vt suis prauis cupiditatibus satisfaciant, quod Deo promiserunt, complere desinunt. Fœlices vero illos, qui ad hoc diuinum promissum oculos conuertentes omni spiritus feruore, quod Deo deuouerunt, reddere laborant: quoniam hi gratiæ centuplũ hic accipiẽt & postea vitam æternam: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius.

Amen.

IN

IN COMMVNI Virginum Concio Prima.

Simile est regnum cœlorum decem Virginibus, quæ accipientes lampades suas, &c. Matth. 25.

4

D intelligendũ, quo fine Dominus ac Redemptor noster hãc parabolam posuit, notare oportet illum antea dixisse: Si autẽ dixerit malꝰ seruus in corde suo; Morã facit Dominꝰ meus venire: & cœperit percutere conseruos suos, manducet autẽ, & bibat cũ ebriosis, veniet Dominus serui illius in die qua non sperat, & hora qua ignorat, & diuidet eum partemque eius ponet cum hypocritis, illic erit fletus & stridor dentium. Quod nuntium hoc dominis meis ac potentibus sæculi huiꝰ, qui cũ equitũ titulũ sortiãtur itapedites, & reptãtes incedunt, vt dictu, nedũ visu miserabile sit: propter quos ad literã Christus Redẽptor noster videtur hæc verba tremẽda dixisse: In tria capita illiꝰ serui nequã iniquitatem Dominus redegit, videlicet, in spem vitæ longæuæ, & mortis obliuio
6 nem in cibum, & potum, & tyrãnidem erga proximos suos. Ex quo patet, quam nociuus sit nimius cibus, & potus. Sanctus Thomas ait, quòd vsus vini non est illicitus ex se, potest tamen illicitus esse per accidẽs, vt potè si experitur homo se ab ipso facilè lędi. Igitur superfluum, & excedens quanto plus nociuũ erit? Attendite (dixit Dominus) ne fortè grauentur corda vestra in crapula, & ebrietate. In quibus verbis diuina sapientia manifestat, quam nociuum vitium hoc sit. Nam quid est corda grauari, nisi descendere ad ima? Igitur hoc vitium facit illos in profundũ inferni descendere. Auertat à nobis Deus rem tam pernicioſam, & quæ tam ingentium malorum est causa. Et experientia nos docet hoc malum, & etiam alia duo plus in diuitibus, & potentibus huius

D. Tho. 2. 2. q. 149. artic. 3. Luc. 21.

huius sæculi regnare, quam in alijs inferioribus hominibus. Qui 4
Roma. 13. bus merito dicere possumus verba illa diui Pauli, scilicet: Nox præcessit, dies autẽ appropinquauit, abijciamus ergo opera tenebrarum, & induamur arma lucis, sicut in die honeste ambulemus. Non in comessationibus, & ebrietatibus, non in cubilibus, & impudicitijs, non in contentione & æmulatione, sed induimini Dominum Iesum Christum, & carnis curam ne feceritis in desiderijs. Quasi dicat: Aduertite fratres, quod iam viuimus in luce legis gratiæ si in tenebris essetis, hoc est, si Arabes, Mauri, Turcæ, & infideles essetis non ita mirum esset, si vt modo vitam agitis, viueretis. At verò cum sitis illustrati cœlesti fidei lumine & quid pro vobis Deus fecit cognoscentes, & vitam perennem, aut tormẽta æterna sperãtes, & nihilominus ita viuatis, hoc profectò magnam admirationem infert, Abijciamus ergo opera te- 5
nebrarum, videlicet, peccata, quę tenebras, & caliginem animę nostræ obijciunt, vt induamur arma lucis, nempè virtutes, quæ sunt tela, armaque, quibus dæmones profligantur, & cœlorũ regnum debellatur. Et dicuntur arma lucis, quia clarificant, & illuminant ipsam animam. Et induimini Dominum Iesum Chri-
Simile. stum. Qui vestem perlongam induit, totus operitur, & nihil ipsius apparet, præterquam ipsum indumentum. Et siquidem Dominus noster Iesus Christus est vestis immensa. Ita illum debetis induere, vt nihil ex vobis appareat, sed quisquis vos viderit, dicat: Hic transformatus est in Iesum Christum. Et curam carnis ne feceritis in desiderijs, scilicet, eius adimplendis. Cęterum, ò Deus maiestatis infinitæ, quibus verbis tam magnam stragem, & corruptionem explicabo, qualis hodie inter multos 6
Christianos inuenitur? Cum mortis obliuione & spe vitæ longæuæ viuentes, existimantes, quòd tam citò non venies, vt rationem cum eis ponas, splẽdidis comessationibus, & alijs quam plurimis profanitatibus incumbentes: ob quæ in summam paupertatem deueniunt, & pignorati viuunt. Ex quo oritur pro-
Psal. 11. ximos affligere, & subditorũ sanguinem suggere. Sãctus Dauid ait: In circuitu impij ambulant, secundum altitudinẽ tuam multiplicasti filios hominum. Idest, cũ mundus peccatoribus sit plenus, & iustos vndique circunstent. Tu verò, ò bone Deus, secundum profunditatem occulti consilij tui aliquos fideles tibi elegisti, quos multiplicas, & conseruas in medio tantæ multitu-

dinis

7 dinis pessimorũ, qui eos obsessos habent, & assidue expugnant. Et in translatione Chaldaica habetur: Circumeuntes impij ambulãt tanquam sanguisuga, quæ suggit sanguinẽ filiorum hominum, quia impij circundãt pauperes & deglutiunt eos, & eorum bona. Ex his Domini verbis constat, quomodo quędã mala sunt causa aliorum. Et ita vbi nos legimus: Qui male agit, odit lucem, alia trãslatio habet: Qui mala agit. Et sic est in contextu Græco, & in translatione Syriaca. In quo significatur, quòd ex eo quòd quis aliquod malum perpetrat, deinceps in plura mala incidit. Nam ex mortis obliuione, & aduentus summi iudicis, hinc homines in comessationibus, & ebrietatibus profanantur, & inde in summam paupertatem deueniunt, & vt pauperiem suam redimant, hinc prouenit, vt proximos suos affligant, & res
8 familiares ab eis auferant. At quando non putant, veniet Dominus die, qua non sperant, & diuidet eos per mortem, scilicet, separando animas à corporibus eorum. Et partes eorum ponet cum hypocritis in inferno: ibi erit fletus, & stridor dentium. Cæterum, quia posset quis dicere: Certè Domine satis lætus, & consolatus ego manerem, si vlteriùs non procederes, nec amplius præter id futurum esse diceres: nam ex inde ego colligerem me non posse damnari, quandoquidem in his tuis verbis tantum asseris, gulosos, & voraces, & proximorum æmulos damnandos esse, à quibus sceleribus liberum & expeditum me inuenio. At verò, vt hanc falsam existimationem cœlestis magister tolleret, statim, vt de seruo nequam verba facere præterniisit, subdidit, dicens: *Tunc simile est regnum cœlorum de*
9 *cem virginibus, &c.* Exponatur breuiter totum Euangelium. Hãc parabolam supremus iudex proposuit, vt doceret, non solùm homicidas condemnandos esse, fures & gulosos, verum etiam plurimos, qui nihil horum perpetrauere, qui non occiderunt, nec furati sunt, nec voraces fuerunt, sed potius abstinentes, & virgines. *Tunc simile est regnum cœlorum.* Cum, Tunc, exorditur, quod, Tunc, vsque, Tunc hominum corda deberet terrere. O si hoc, Tunc, nusquam è memoria nostra prolaberetur, quam aliter, ac nunc viuimus viueremus. Nam hoc tunc, refertur ad tempus rigidæ, & strictæ rationis, quam Deo reddituri sumus. Hic virginum nomine intelligũtur Christiani propter fidelitatem, & virginitatem animæ, quæ in fide consistit, & sicut

Prophe-

Prophetę Synagogã hoc nomine appellabant. Virgo filia Sion: sic Christus Redemptor noster Christianos virgines vocat ob hanc eandem rationem. Et etiam ad denotandum, quanta obligatione adstringantur fideles, puriores, magis casti, atque pudici esse, quam cæteræ mũdi nationes. Vnde sanctus Apostolus ait: *Ephes. 5.* Estote ergo imitatores Dei, sicut filij charissimi. Fornicatio autem & omnis immunditia, aut auaritia nec nominetur in vobis, sicut decet sanctos, aut turpitudo. Et paulò inferiùs: Hoc enim scitote intelligentes, quòd omnis fornicator aut immundus, aut auarus, quod est idolorum seruitus, nõ habet hæreditatem in regno Christi & Dei. Et concludit, dicens: Nemo vos seducat inanibus verbis, propter hæc enim venit ira Dei in filios diffidẽtię: nolite ergo effici participes eorum. Vbi ponderãdum valdè est verbum illud: Nec nominetur in vobis. Ex quo infertur, quã puritatem sanctus Apostolus, & Deus per ipsum à Christianis deposcat. Diuus Hieronymus ait, hic auaritiam non significare inordinatam diuitiarum cupiditatem, sed desiderium inordinatũ *D. Hiero.* voluptatum. Vnde Diuus Paulus hic inter vitia carnis illud enumerat. Ad exaggerãdum autem, quam iniqua hæc vitia sint, ait, quod est idolorum seruitus: hoc est, quæ hominẽ idololatrare faciunt, vt in Salomone constitit, qui carnis voluptatibus operam dans, in tãtam miseriam deuenit, vt fœminarum (quas amabat) impulsu & suggestione Idola coleret. Itaque ille, qui à Deo fuit electus inter homines vniuersæ terrę, vt domum illi ædificaret, in qua coleretur, idemmet proprijs manibus, quibus ædificauit templum domino, ædificauit etiam templum Idolis, illaq; adorauit. Inuidit dæmon, quòd Deus in terra tam peculiarem, & egregiam domum haberet, in qua coleretur, & adoraretur. Et studuit versipellis, vt ille, qui Deo domum ædificauerat, ei etiã domum construeret. Ad hoc autem media magis congrua non inuenit, quã carnis voluptates. Ecce, quàm meritò Diuus Paulus dicat, quòd est Idolorum seruitus. Et vt confundantur qui ad excusandum suas iniquitates aiunt: quid mirum, si delectemur, & voluptuosè viuamus, quãdoquidem vitium humanum hoc est. Quid? vitium hominum appellas quod te bestiam efficit, & Idola adorare facit? O amens, amens vtique falleris. Dices, nõ video à carnalibus Idola coli, vt tu pater affirmas. Hoc me pœnitet, quòd id non cernas, siquidem dies noctesque insumis seruitijs amasiæ

13 amasiæ tuæ incũbens, & in illa cogitas dũ vigilas, & illam somnias dum dormis, cum multæ horæ & forte dies præterẽ ãtabsq; eo, q̃ tui cõditoris recorderis. Præterea. Nõne idololatria tibi videtur, vt coniugatus cõcubinam adoret, & sanguinem filiorũ & coniugis eius videlicet, rẽ familiarẽ illi sacrificet. O fratres amore Dei vos obtecro, vt recordemini Christianos vos esse, & summa obligatione adstringi, vt has turpitudines fugiatis, & in quocunq; statu vixeritis castos nimis & puros vos exhibete. Ob id enim Dñs, hic vos virginibus comparat. Et iam animã fidelẽ virginem dñs appellat, vt per hoc nos doceret, quam affectionem, quodnam desiderium in quocunq; fidelium postulet. Dicite, si potentissimus imperator eligeret in sponsam pauperculam virginẽ, quo amore, qua affectione, qua cura, & studio, qua deniq; 14 humilitate, submissione, & gratitudine hęc virgo hunc expecta ret sponsum, præcipue si illam quotidie certiorem faceret, se quã citius venturum? Hic ergo amor, hęc affectio, & desideriũ vult Deus, vt in qualibet animarum sit, quandoquidem cũ tam magnus ipse sit in sponsas illas sibi elegit. Cæterum inquiretis cur dominus decẽ virginibus fideles omnes assimilauit, & non viginti, aut quadraginta? Ad hoc respondetur id, quod alibi diximus rationẽ reddẽtes, ob quam vir ille nobilis vocauit decẽ seruos suos & dedit illis decem mnas, quos etiam denario numero assimilauit. Et etiã quia vocati sunt ad implendum sedes, & vacuũ in nouem choris Angelorum, & ad constituendum nouum chorũ super Seraphim, quẽ sacratissima virgo dña nostra cõstituit, quia vt de ea canit ecclesia, Exaltata est sancta Dei genitrix super cho 15 ros Angelorũ. Itaq;, sicut in terris fuit electa, vt sol, vna & singularis, vt in Cãticis illam spõsus vocat: sic in cœlo constituit statũ *Cant. 6.* & chorũ per se: Nam cæteri sancti intrant nouem choros Angelorũ, vnusquisq; secũdum propria merita: & ita decẽ chori sanctorum erũt. O vtinã hæc identidẽ, & sępe in cordibus nostris euolueremus, ne viueremꝰ cũ ignauia, cũ qua modo vitã agimꝰ. Cum ad aciẽ Saul appropinquaret Dauid antequam Philistæũ aggrederetur ait: Quid dabitur viro, qui percusserit Philistçũ hũc, & tulerit opprobrium de Israel? Huiusmodi enim est humanũ ingeniũ, quod difficile ad ardua mouetur, nisi spe pręmij inuitetur. Ideoq; nimis oportet, vt recordemur q̃ sumus vocati ad vitã æternã in Angelorũ consortiũ. Etiam fideles decem dicun *1. Reg. 17.*

tur ad ſignificãdum, perfectionẽ legis Euangelicæ, quã profite- 15
mur. Nã ſicut denarius numerus eſt omniũ ſupremus, ad quem
mox, vt peruenitur non eſt vltra aſcendendum & hoc apud om
niũ nationes, ſtatim enim ad vnitatem reuertitur, vt ſi numeres
vndecim ſunt decem & vnum, & duodecim, decẽ & duo: & tre-
decim decem & tria. &c. vnde Græci denarium numerum de-
cadẽ appellant, ideſt, numerum continentem omnem numerũ:
ſic lex excelſior & vltima, quæ in mundo obſeruatur eſt lex
gratiæ. Nam lex naturæ legem ſcriptam expectauit, & lex ſcri-
pta legem gratiæ. At vero hæc nullam aliam hic expectat: nã ip
ſa perfectior & vltima eſt. Etiã dirus Mahoma. 3. capi. ſui Alcho
rani dixit: qui voluerit perfectus eſſe ſeruet Euãgeliũ Ieſu Chri
ſti. Et interrogatus deinde, ſi hoc verum eſt, cur legẽ tã contrariã
illi ſcripſiſti, quã adeò perfectam eſſe fateris? Reſpondit: Scitote 17
Deũ in mundũ Ieſum miſiſſe, vt eius Euangelio ex hominibus
Angelos faceret, & ſciens Deus paucos fore, qui illã perfectionẽ
ſequerentur miſertus hominũ ne dãnarẽtur me miſit, vt hãc le-
gẽ tã amplam darẽ, & tã cõformẽ carnis appetitui propter debi
les. Aduertite hominis infernalis vafritiem, qui cũ non poſſet al
tiſsimam perfectionẽ legis gratiæ negare hoc artificiũ quæſiuit
vt ſtupidos homines falleret. Nã ſatis ſtolidus & amens ille eſt,
qui credit, quod idẽ Deus, qui vires ſuggerit hominibus ad ob-
ſeruandũ cũ ſuauitate perfectiſsimam legem Euangelicam, alte
ram ità cõtrariam illi daturus erat. Obſecro ergo vos fratres per
viſcera miſericordiæ Dei noſtri, vt memoremini obligationis,
qua adſtringiminiad viuendum nunc in maiori puritate, & ſan-
ctitate, quã illi, qui in lege naturę, & ſcripta vixerunt, vt plurimi 18
ex vobis confundamini de veſtro viuẽdi modo, & emẽdemini.

Quæ accipientes lampades ſuas exierunt obuiam ſponſo, & ſponſæ.
Sponſum venturum eſſe certiſsima res eſt. Et etiam certiſsimũ
eſt quod ſic viuimus acſi ſponſus nunquam venturus eſſet. Nam
vita noſtra, & conuerſatio noſtra non eſt eorum, qui expectant
Philipp. 3. ſponſum, ſed eorum, qui non credunt illum eſſe vẽturum. Diui-
nus Apoſtolus, poſtquam dixit: Noſtra conuerſatio in cœlis eſt
ſtatim ſubdidit: Vnde etiam Saluatorẽ expectamus dominũ no
ſtrũ Ieſum Chriſtũ. qui reformabit corpus humilitatis noſtræ,
cõfiguratũ corpori claritatis ſuæ. Primũ quod hic notare occur
rit, eſt quomodo inquit: Corpus humilitatis noſtrę. Nã corpus,

com.

19 cõptũ, ſuperbũ, pfanũ, vanũ, & inobediẽs nõ reformabitur, nec configurabitur corpori claritatis Chriſti, niſi perverã pœnitẽtiã humiliẽtur. Secũdo notandũ eſt, q illi iure hãc reformationẽ expectãt, quorũ conuerſatio in cœlis eſt. At verò quorũ conuerſationes ſunt in inferno, quo titulo, aut quo iure Saluatorẽ expectãt? O infœlices, quomodo deceptiviuitis, quorũ omnis cõuerſatio eſt, quomodo ditabimini, quomodo alijs præficiemini, quomodo delectabimini, quomodo veſtrã voluntatẽ cõtra diuinam volũtatem, & legẽ adimplebitis, & nihilominus Saluatorẽ expectatis, qui ſuam gloriam vobis cõferat? fallimini equidem.

Quinque autem ex eis erant fatuæ, & quinque prudentes. Orẽ tremẽdã. Dicite fratres ſi decẽ hominibus in cubiculo ſimul edẽtibus, & lętũ diẽ agentibus nunciaretur: Vnus veſtrũ trucidãdus, & ſe *Simile*

20 uere nimis cõburẽdus eſt, nõne magn⁹ tremor omnes occuparet & mœſtitia ſumma afficerẽtur? Quid ſi eis diceretur quinq; ex eis illã tã acerbã mortẽ eſſe paſſuros? Vah, quã perterriti, & obſtupefacti manerẽt. Nos ergo quomodo tã lapidei ſumus, q tan quã ſtatuæ inſenſibiles manemus, & impauidi cũ ſumma veritas hic videatur nobis ſignificare dimidiã Chriſtianorũ partẽ cœli ianuã nõ fore intraturã, ſed extra illã manſurã, vt in perpetuũ diro inferni igne cremetur? Et vtinã dimidia tantũ Chriſtianorum *Luc. 8.* pars cõdẽnaretur. Sed heu dolor: nã alibi dominus de ſemine pa- *Matth. 7.*
rabolã proponẽs dixit, ex quinq; ſeminis partibus, quatuor deperdi. Et alibi: Intrate per anguſtã portã, quia lata porta & ſpatioſa via eſt, quæ ducit ad perditionẽ, & multi ſunt, qui intrant per eam. Quã anguſta porta & arcta via eſt, quę ducit ad vitã, & pau

21 ci ſunt q inueniũt eã. Per portã latã, & viã ſpatioſam intrãt, & rotãt plauſtra, & beſtię onuſtę incedũt, & plures homines ſimul, illac intrare & iter facere poſſunt. At per anguſtã portã & arctam viã nec plauſtra, nec beſtiæ onuſtæ, nec plures homines ſimul intrare, nec incedere poſsũt, ſed ſigillatim vnuſquiſq; perſe, modo vn⁹ deinde alius. Sic per inferni viã, quę lata & ſpatioſa eſt, homines latę cõſciẽtię iter faciũt, tãquã carrucę, & beſtię bonis tẽporalib⁹ rapina, & dolo partis onuſti. O vos miſeros, quia põpa, & autoritas ipſa, quib⁹ modo inceditis in cõfuſionẽ, & tormẽtũ vobis cõuertẽtur. Via cęli vt arcta eſt, nõ capit auaros, nõ ſuperbos nec eos q tãquã mulę onuſtę ſic peccatis onerati incedũt. Nõ capit niſi pauperes ſpiritu, humiles corde, & eos, q per verã pœnitẽ-

tiam à peccatorũ onere, quo alij grauãtur se leuare & expedire 22
sciũt. Vnde fit manifestũ, vt hic summa veritas asserit plures es
se, qui per viã latam & spatiosam simul iter faciunt. Paucos ve-
Cyrillus. ro, qui per arctã viã cœli sigillatim incedũt. Refert Cyrillus de
quadã vulpecula, quę per proluuij foramẽ, ideſt: (*Por vn albañar*)
in cellariũ lautis epulis refertũ introiuit, vbi tãtũ glutiuit, quòd
obesſa nimis remãsit, & cũ egredi conaretur per foramẽ proluuij, quo ingressa est minime potuit, vnde quod exederat morte
soluit. Idẽ miseris peccatoribus cõtingit, qui per ianuã baptismi
sanctã ecclesiã intrauere, dicẽtes: Abrenuntio Sathanæ, & omnibus põpis eius. Et cũ hac nuditate & humilitate intrãtes, postea
sæculi vanitatibus & põpis se dedũt, & cõmittunt, quarũ inglu-
uie tã pingues reddũtur, & bonis tẽporalibus, cupiditate partis,
& auide cõseruatis, ita incrassantur, q; cum è mũdo exeũt nullo 23
modo per angustã cœli portam intrare possunt. Vnde per latã
inferni debẽt intrare. Ecce quomodo summa veritas merito dicit paucos esse, qui saluãtur respectu eorũ, qui dãnatur. Ex quo
infertur in hac hodierna parabola significare noluisse dimidiã fi
deliũ partẽ esse, quæ saluatur, sed dicens, quinq; intrasse cũ spõ
so ad nuptias, quinq; verò nõ, in hoc docere voluit, quib⁹ medijs
iusti saluãtur, & quibus peccatores condẽnantur. Hic numerus
quinarius in sacris literis mysteriosus est. Nã quinq; panib⁹ quin
q; millia hominũ pauit Dñs in deserto. Et quinq; præcipua vul
nera in suo sacratissimo corpore suscepit. Et dicẽs saluãdos quin
q; esse, est quasi diceret, quòd illi, qui horũ quinq; vulnerũ meri
tis, & eius morte, & passione sacratissima vti nouerint, æternæ
Eccle.33. gloriæ conuiuio fruentur. Et quia cõtra bonum malum, scilicet 24
est, sicut iusti quinq; dicuntur propterea quòd illis quinq; sacra
tissimis stigmatibus vti nouerunt & fructum ex eis perceperũt,
ita etiam peccatores quinq; appellantur quia ex illis vulneribus
emolumentum capere noluerũt. ℭ Dicit deinde: *Sed quinq; fatuæ acceptis lampadibus non sumpserunt oleum secum.* Admiror nimis, ò
Christe agne mãsuetissime, vt cũ tu ipsa modestia, & comitas sis
hoc titulo has virgines appelles & tãta ignominia illas afficias, fa
tuas illas vocãs. Nonne ingẽs fatuitas vobis videtur mittere solũ
oleum in lampadibus, & non sumere illud etiam in vasis olearijs, quasi nunquam oleum lampadarum consumendum es-
set? Ah fratres, hæc est fatuitas & amẽtia, & ratio, ob quã homi-

nes

25 nes damnẽtur est, quoniam omne oleũ fundunt in proprijs lam
padibus, & non in vasis alienis. Omnem deliciam illecebram &
lenem cultum, omnes denique diuitias sibi adscribũt, vt propriæ
delectationi, & gustui vacẽt. Quid rex intendit? Oleum sumere
in propria lampade. Quid episcopus intẽdit? quid moderator, &
rector? Fere omnes sibi inquirunt: Proximis vero pauci. Omnes *Philip. 2.*
quærunt quæ sua sunt non quæ Iesu Christi, ait diuinus Apostolus. Omnes in lampades suas oleũ immittunt, non autẽ in vasa olearia, quę sunt pauperes & viduæ, & orphani. Et in pœnã huius, videlicet, esse homines immisericordes, & tyrãni hinc proue
nit, vt illis sacris quinq; stigmatibus, & meritis Iesu Christi vti
nesciant, nec eius diuinam misericordiam obtineant.

Prudentes vero acceperunt oleum in vasis suis cum lãpadibus. Hoc est,
26 pie & clementer secũ & cũ proximis se gesserunt, & ideo misericordiã à Deo impetrauerunt. Quia vere dictũ est: Beati misericordes, quoniã ipsi misericordiã consequentur. Et Ecclesiasticus *Matt. 5.*
ait: Deus protector est eius, qui reddit gratiã, eius meminit in po *Eccle. 3.*
sterũ & in tempore casus inueniet firmamẽtum. Reddere gratiã est gratum se ostendere, cum bonis à Deo acceptis eius seruitio incumbendo, & præcipue humanũ, & misericordẽ in pauperes se præbere, hic in tempore casus inueniet firmamentum. O mirificũ priuilegium, q̃ si properuinã hic fuerit inueniet eleemosynam, tanquã firmamentũ, sustentaculum, & fulcimen, ne cadat. Nam tẽpus casus est tentationis tẽpus: tũc enim homines cadere solẽt. Vel casus potest dici tempus mortis, & tũc inuenies firmamentũ in operibus misericordiæ, quæ feceris. Etiam de illo, qui
27 mittit oleum in vas olearium dicit S. Dauid: Beatus, qui intelligit *Psal. 40.*
super egenũ, & pauperem in die mala liberabit eum Dñs. Dñs cõseruet eũ & viuificet eum, & beatum faciat eũ in terra, & non tradat eum in animã inimicorum eius. Dñs opem ferat illi super lectum doloris eius, vniuersum stratum eius versasti in infirmitate eius. Attendite quot quanq; excellentes benedictiones sanctus Propheta illi impertit, qui erga proximum suum misericordiam exercet. Dñs prosperet, & cõseruet illũ (ait) in bonis, quæ possidet, & viuificet eũ quando pene extinctus, & eius salus desperata fuit, & beatum, prosperũ, & fœlicem tam in spiritualibus quam in temporalibus illum faciat super terram. Et ibi in lecto, in quo iacuerit (*haga el señor por el lo q̃ el no puede hazer por si*) Et

mox ſanctus Propheta ſermonem ſuum ad Deum conuertit & illum alloquitur dicens: Vniuerſum ſtratũ eius verſaſti in infirmitate eius. Quaſi dicat: Recte domine ego te noui, (*Que haras por el mas de lo que yo aqui digo.*) Et tanquã mater pia leniter illũ tractabis, ideſt, (*Le regalaras, y le mulliras la cama para que eſte blanda.*) Et hoc ſignificat: vniuerſum ſtratum eius verſaſti in infirmitate eius, de præterito propter beneficij certitudinẽ. Et eſt valde notandum hæc omnia, quę in noſtra tranſlatione in optatiuo habẽtur B. Hieronymum de futuro legere, qui ſic vertit: Dominus cuſtodiet eum, viuificabit eum, & beatus eritin terra, & non tradet eum animæ inimicorum ſuorum. Dñs confortabit eum, in lecto infirmitatis, totũ ſtratum eius vertiſti in ægrotatione ſua. O benedictus, & glorificatus ſit talis Deus, (*Que ſe haze enfermero del hõbre miſericordioſo.*) Hos omnes fauores perdit crudelis, qui non vtitur miſericordia, niſi erga ſeipſum, quæ non miſericordia, ſed potius crudelitas eſt dicenda, ſiquidẽ æternæ damnationis eius eſt cauſa. Vtinam hæc ſacræ ſcripturæ verba in laudem miſericordiæ prolata tanquã ſagittæ acutæ corda veſtra dilectiſſimi tranſfigerent, vt qui ex vobis duri & inhumani erga proximos veſtros huc vſq; extitiſtis blandi, humani, & pij modo redderemini, vt hac via veſtris malis remedium adhiberetis.

D. Hiero. 28

29

*Morã aut*ẽ *faciẽte ſpõſo dormitauerũt oẽs, & dormierũt.* Per hãc morã ſignificatur ſpatiũ tẽporis, quod nobis cõceditur, vt in eo ęternã vitã lucremur & in toto hoc tẽpore dormimꝰ. Sõnus dicitur peccatũ. Vnde D. Paulus ait: Euigilate iuſti & nolite peccare. Si nõ peccare eſt vigilare, ergo peccare eſt dormire, & peccatũ dicętur ſomnus. Somno omnes corporei ſenſus ſunt ligati, & ſuas operationes non exercent. Cuius rationem reddit Philoſophus in libro de ſomno, & vigilia dicens, cauſari ſomnum ex vapore cibi, qui eſt in ſtomacho, ex quo vapores exhalãt & vadunt ad cerebrũ, & ibi frigefacti deſcẽdunt denſiores, & ſpirituum vitalium vias claudunt, & etiam ſpecierũ, quibus fit ſenſatio, & ob id ligantur humani ſenſus, ita, vt ſentire nequeant. Vnde nec videt homo, nec audit, nec odoratur, nec guſtat, nec ſentit, quanuis tangatur. Eodẽ modo ex abundantia bonorum tẽporaliũ, & ſecunda ſorte aſcendunt quidã fumi, & vapores ſuperbiæ ad cor, adeò frigidi & ſpiſsi, quod obſtruũt vias, ad operationes, & dona diuini ſpiritus, ex quo remanet anima tanquã ſopita & oblita ſui, & crea-

1. Cor. 15.

Ariſto. l. de Somn. & vigil.

30

creatoris ipsius cũ sensibus ligatis, & stupore correptis. Pro quo est notandum id quod D. Bernardus in quodã sermone de quinque sensibus ait: videlicet, quòd sicut in corpore quinque sensus corporei sunt, ita etiam in anima sunt quinq; sensus spirituales. Visus est fides, auditus obedientia, gustus amor, olfactꝰ spes, & tactus patientia. Et anima in peccato iacens hos omnes sensus ligatos habet. Ita enim credit & viuit, acsi non crederet, & ita sperat ac si non speraret, absq; obedientia, patientia, & amore & ita manet sopita. Vnde nõnulli exponentes illud: Dormitauerunt omnes, & dormierunt idem significare aiunt ac illud, quod Salomon ait, scilicet: Nõ est homo, qui non peccet. Et ità humanam fragilitatem contemplantes amplius admirari deberemus, vidẽdo homines in virtute perseuerare, quam cernere illos in peccata prolabi. Acsi quosdam videremus in duo vasa vitrea plures lapides iacientes, si horum alterum tot ictibus illęsum videremus, profecto plus admiraremur, quam si alterũ frangi cerneremus. Omnes nos tãquam vasa vitrea sumus, & natura nostra fragiles. De quibus sanctus Apostolus ait: Habemus thesaurum in vasis fictilibus, & assidue varijs dęmonum tentationum ictibus impetimur, & quanto iustior quis est, eo plus ab eis vexatur. Vnde S. Iob de quolibet horum dæmoniorũ ait, fœnũ, vt bos comedet. Est valde ponderandum, quod non dicit: comedet fœnum, vt equus, aut sicut asinus, vel vt quodlibet aliud animal, sed vt bos. Nam equus, & asinus si præsepio admoueantur statim os immittunt, & comedunt quidquid primo offendunt, siue mundum siue immundum, & minus purgatum sit. Non sic facit bos, quin imo os aperit, & magis selectum capit, nec dentibus terit fœnũ, quod non sit purgatum. (*De toda maleza y horrura*) Sic dæmon facit, qui studet perfectiores, atq; sanctiores & á seculi tumultu magis semotos deglutire & eos fortius tẽtat, nõ admodũ curans de mũdanis qui sunt tanquã fœnũ immundũ puluere & paleis admixtum. Vnde D. Gregorius ait: Dæmon eos tentare negligit, quos iure quieto possidere sentit. O viri religiosi, oculos vestros aperite obsecro, viuite cũ maxima vigilantia, & cautione siquidẽ hostis vester dæmõ vestram condẽnationẽ adeo sitit, & tanto desiderio angitur, vt vos mordicus consumat: nam, vt bos fœnum mũdum, & purgatum comedit dicebat S. Dauid: Custodi animam meam quoniam sanctus sum. O bone rex, si sanctus es, cur

Simile.

D. Bernar. *ser. de quinque sens.*

3. Reg. 8.

2. Cor. 4.

Iob. 40.

D. Greg. in moralibus.

Psalm. 85.

es, cur tam efficaciter petis, vt Deus animam tuam custodiat? 34
Quia quo sanctior quis est, eo plus à Sathana expugnatur, debel
Cant. 4. latur, & aggreditur. Vnde in Cãticis de anima sctã dicitur, quod
est tanquã turris, & quod mille clypei pendent ex ea. Nam sicut
plures sunt ictus, quibus impetitur, & sagittę, quibus vulneratur
ita plures clypei, & diuina præsidia ei opus sunt, vt ab illis eripia
tur & defendatur. Cum ergo hoc ita sit, plus nobis mirandũ est,
si videamus iustum, qui vas vitreum est, tentationum ictibus vn
dequaq; petitum, & quod aliquo peccato mortali nõ frangatur,
sed quod in iustitiæ integritate perseueret, quã si videamus aliũ
eisdem tentationum iaculis frangi, & peccare. Cęterum quanuis
verum sit non esse qui vel mortaliter, vel saltem venialiter non
peccet, at vero hic, *Dormitauerunt omnes, & dormierunt*, non deno
tat omnes in peccato iacere, quãdo sponsus venit. Et hoc planũ, 35
videtur, quandoquidem etiam virgines prudentes dormiebant,
& in ipso somno paratæ erant. Vnde scire opus est, quod sicut
est somnus malus, peccatũ, scilicet, etiam est bonus sopor, nem
Psal. 4. pe diuina cõtemplatio. De quo S. Dauid ait: In pace in idipsum
Cant. 5. dormiam, & requiescam. Et in Canticis dicit sponsa: Ego dor-
mio, & cor meum vigilat. Et virgines fatuę videlicet, mali Chri-
stiani, qui non acceperunt oleum misericordiæ in vasis suis dor-
miunt in peccato, & adueniens spõsus in hora mortis imparatas
illas inuenit: vnde absq; vllo remedio in æternum manent. At
virgines prudentes, scilicet, boni Christiani, quam plurimis pie
tatis operibus præparati dormiunt somnum hunc suauissimum
contemplationis diuinæ. Quas ita præparatas, & gratia insigni-
tas sponsus inueniens eas secum ad gloriæ nuptias ducit, quam; 36
mihi & vobis donare dignetur Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodẽ Communi Virginum

Concio Secunda.

Simile est regnum cœlorum decem Virginibus, quæ accipientes lampades suas, &c. Matth. 25.

Hæc

HAEC Sancta militans Ecclesia, quæ à mũdi in[1]
tio cœpit nũquã regni cœlorũ titulũ sortita est,
quousq; vnigenitus Dei filius in terris homo fa
ctus apparuit. Nunc enim qui in ea viuũt maio-
ri obligatione adstringũtur, quãdam effigiẽ, &
exẽplar esse eorũ, qui in illa superna patria, & triũphãti Ecclesia
habitant. Et est res valde vsitata nomẽ rei ipsius imagini aptare
Habet quis, verbi gratia, mũdi theatrũ, aut orbis descriptionem
cubiculi parieti fixã, & dicit familiari suo: Ecce Roma hic, ecce
illic Venetiæ, Ecce illic Neapolis, &c. Romę imaginẽ Romã
appellat. O quã ingẽti beneficio nos omnes Christianos Deus
donauit, si quidẽ in tã sublimi statu qualis est huius sacrosanctæ
militãtis ecclesiæ nos collocauit, quæ imago & exẽplar est cœ- 1. Cor. 1.
2 lestis ac supernę triũphantis ecclesiæ. Vnde D. Paulus ait: Fide
lis Deus, per quem vocati estis in societatẽ filij eius Iesu Christi
Dñi nostri. Per quem, idest, per cuius gratiam, & bonitatẽ voca
ti estis, & nõ propter vestra merita. Certa res est, quod nos, qui
in hac sacra militanti Ecclesia viuimus nõ sumus in gloria, & so
cietate Christi R. N. Cęterũ ait S. Apostolus, quod sumus voca
ti in societatẽ & cõuersationẽ eius. Nã Christianus prę animę ocu
lis debet semper habere, & existimare, quod ambulat semper in
pręsentia, & societate huius cœlestis magistri. Aliquãdo iungẽs
adesse sacratissimę natiuitati eius in Bethlehemitico pręsepio. Nõ
nunquã vero quod comitatur illũ in Aegyptiaca peregrinatio-
ne. Aliquãdo autẽ, quod adest cũ illo ieiunãs in deserto. Aliquã
do verò, quod subsequitur illũ in prędicatione sancti Euãgelij,
3 & quod ab illo diuino ore altissimas cõciones, quas prædicauit
audiat. Tandẽ studeat memoria, & meditatione præsto esse om
nibus mysterijs, quæ in hac vita operatus est, quousq; in cruce
emisit spiritũ, & quę deinde fecit quousq; in cœlũ ascẽdit. Et ad
recuperandũ halitũ (vt aiũt) siue ad refrigerandũ spiritũ & refo-
cillandã mentẽ, debet etiam homo nõnunquam meditari, quod
est cũ illo in gloria, vbi sedet ad dexterã Dei patris, & ab vniuer
sa cœlesti curia adoratur. O vtinã ex tot horis, quot indies insu-
mimus, terrena corporibus nostris inquirendo, saltim dilectissi-
mi vnã horã mane, & aliã sero, in his cõsiderãdis mysterijs collo
carem⁹. Vt iq; flagraremus diuini amoris igne, & facili negotio à
malis nos expediremus, & manifeste in sancto virtutũ exercitio
proficeremus. In Genesi dicit: Formatis igitur Dñs Deus cũctis ani Gene. 2.

mātibus terræ, & vniuersis volatilibus cœli adduxit ea ad Adā, 4
vt videret quid vocaret ea. Statuens Deus coram Adamo tot ge
nera creaturarū, in hoc celsitudinis & potentiæ suæ infinitæ con
templationis materiam illi præbuit, videns illum verbo dunta-
xat cuncta creasse. Et sequitur statim: Immisitque Dñs Deus so
porem in Adam, quem soporem septuaginta interpretes dicunt
quandā ecstasim fuisse. Et crediderim ego ecstasim illam causa-
tam fuisse ex bonitatis, & maiestatis Dei infinitę cōsideratione,
quam ostendit in formatione tam diuersarum creaturarū. Quod
si illa creaturarum diuersitas sufficiens fuit ecstasim in Adamo
efficere, multo profecto mirabiliora sunt opera redemptionis
nostræ, & efficatiora ad causandam ecstasim in nobis, si cum cor
dis puritate, profunde, & assidue eorum cōtemplationi incum-
beremus: ob cuius defectum nec diligimus, nec admiramur, res 5
tam stupendas & mirabiles, quas pro nobis Deus operatus
est. Sed dicetis, Cur Dominus non assimilauit hanc Sanctam
ecclesiam decem coniugatis, aut decem viduis, quemadmodum
comparauit illam decem virginibus? Ad hoc respondeo, quod
quanuis status coniugatorum, & viduarum bonus sit, at verò vir
ginum melior, perfectiorque est. Et cum quis aliquid pluris æsti
mat ad insinuandum valorem, & pretium eius excellentiori rei
illud cōparat. Vnde dici solet: iuuenis hic vnus Angelus est, iu-
uenis hic quidam Seraphim est. Sic sponsus dilectam comparat
Cant. 6. dicēs: pulchra, vt luna, electa, vt sol. Nam hæ creaturæ alias cor-
poreas excellūt. Similiter hic dominus sanctam ecclesiam perfe
ctiori statui, videlicet, virginū cōparat, vt ostēderet, quanti ęsti
met virginitatē. Nam coniugatis fructus trigesimus datur, vi- 6
1. Cor. 7. duis sexagesimus, virginibus verò centesimus. Tam infimus fru
ctus aptatur cōiugatis, quia sicut diuinus Apostolus ait: Qui cū
vxore est solicitus est quæ sunt mundi, quomodo placeat vxo-
ri, & diuisus est. Et hoc intelligitur de bonis coniugatis: nā ma-
li coniuges non reportant fructum, sed potius damnationē æter
Prou. 7. nam. Quem fructum (dicite) ferret illa mulier profana, de qua
in Prouerbijs dicitur, quod seduxit iuuenem, dicens: veni fruā-
mur cupitis amplexibus, donec illucescat dies. Non enim est
vir (scilicet meus) in domo sua, abijt via longissima. Et paulo an-
te sacer textus dixerat de ea, quanuis cōiugata erat: Ecce occur
rit illi mulier in ornatu meretricio, præparata ad decipiēdas ani
mas, garrula, & vaga, quietis impatiens, nec valens in domo cōsi-

stere

7 stere pedibus suis, nunc foris, nunc in plateis, nunc iuxta angulos insidians. Auertat à nobis Deus tam dirum Sathanæ instrumentum, quale est mulier cum his qualitatibus, quibus spiritus sanctus hic depingit, quarum maxima turba in mundo est. Et viduis fructus sexagesimus datur, quia magis expeditæ sunt ad obsequẽdum Deo. Hoc etiam intelligitur de bonis viduis, quæ obseruant id, quod D. Paulus docet his verbis: Quæ vere vidua est & desolata speret in Deũ, & instet obsecrationibus nocte ac die. Nam quę in delicijs est, viuens mortua est. Virginitati verò cẽtesimus fructus donatur, tanquam rei perfectiori, & quæ nimium præparat animam ad diuinam contemplationem. Vnde inter omnes Sanctos Apostolos, & Euangelistas de nullo legitur tot tantasque reuelationes, & raptus habuisse sicut Diuus Ioannes 8 Euangelista, & D. Paulus: cuius ratio esse creditur, quia hi duo sacri viri erant virgines, cæteri vero non, quia coniugati fuerũt, vt D. Ambrosius affirmat. Et illa virginitas perfectior est, quæ simul corporis, & animæ puritatem includit, quanuis difficilior sit sicut in laboribus contingit, ideſt, (*En los lauores*) illi sunt pulchriores, & difficiliores, qui ex vtraq; facie laborantur, (*Que se labran a dos haz es.*) Ita quanuis omnes virtutes sunt difficiles (quia teste philosopho, virtus versatur circa difficile) at inter omnes primas tenet, virginitatem in corpore conseruare, & cogitationes, & desideria casta in anima habere. (*Porque esto es labrar a dos haz es.*) Et sicut difficilius, ita pretiosus est. Reginę & dominæ plus gloriantur de inuersa vestis facie, quã de facie ipsius, ideſt, (*Mas se precian de los afforros de sus ropas, q̃ de la haz.*) Vnde in vestibus serici gausapij, ideſt, (*De terciopelo, ponen afforros de tela de oro.*) Huius 9 modi sunt sponsæ superni regis Iesu Christi, quæ plus gloriantur de virginitate interiori, quam de exteriori. Vnde Regius Dauid ait: Omnis gloria eius filiæ regis ab intus. Omnis gloria eius ab intus, ait, non quia plurimum non æstimet virginitatem exteriorẽ, sed quia interiorem multo plus æstimat. Et sponsus dilectam laudans illi dicit: Quam pulchra es amica mea, quam pulcha es absque eo, quod intrinsecus latet. Quasi significãs in hoc quod suppetũt verba ad laudandũ virginitatem exteriorẽ, & desunt ad laudandum interiorem, quæ est mirifica ponderatio. Et Diuus Hieronymus ad Eustochium ait: In carne præter carnẽ viuere magis Angelicũ est, quam humanũ. Et etiã dici potest virginitatẽ in hominibus maioris pretij esse, quam in Angelis: quia

1. Tim. 5.

D. Ambro. sup. epi. 2. ad Cor. capi. 11.

Aristot. 2. Ethicorum.

Simile.

Psal. 44.

Cant. 4.

D. Hieron. ad Eustoch.

plus

Plinius lib. 35. cap. 10. plus æstimatur aliqua res, quæ cum sit arte fabricata naturalis vi10 detur, quam quę natura sua talis est. Vuæ illæ, quas clarissim⁹ pictor Zeuxis in scænā detulit tāto artificio depictas, vt ad eas aues aduolarent, plus æstimabātur, quā si naturales essent. Et rosæ flosculiq; quos aurifices in argento sculpūt, & quos plumarij, id est (*Los brosladores.*) In serico fabricantur præter ipsam materiā supra quā hæc laborātur, pretiosiores sunt propter artificium quā si naturales essent. Quòd Angeli sint puri, & casti (*Pocas gracias a ellos*) si sic dici fas est, & gratias ingētes Deo, qui tā puros, & speciosos illos creauit. At verò quod artificiosè, & cū tanto labore quædā virginitas Angelicæ similis in carne fiat, hoc plus multò æstimatur. Quod malus mala, & vitis vuas ferāt, nihil mirū, cæterū, q tribuli vuas, & rubus mala ferāt, hoc profecto mirabile esset. Rubi & tribuli sunt homines respectu Angelorū, qui sunt tāquā arbo12 res nobilissimæ. Et q̄ hi miseri homines ad Angelorū puritatem perueniāt hoc magnā admirationē fert. Et ex eo q̄ virginitas tā pulchra, & speciosa sit illi Sāctā ecclesiā Dñs cōparat etiā dicēs: Simile est regnū cœlorū decē virginibus in quo denotat sanctā eius ecclesiam esse regnū virginū propter honestatē, quā decet habere in omnibus statibus eius, quanuis sit coniugatorū, quod
1. Pet. 3. apud alias mundi nationes nō obseruatur. Et ita, quanuis B. Petus Apostolus in sua canonica fœminas peculiariter exhortetur, dicens: cōsiderantes in timore castā conuersationē vestram, omnibus etiā Christianis hæc dici opus est, & cū maxima efficacia prædicari. Et est notandū quod vbi nos hic legimus: considerantes in timore castā conuersationē vestrā, alia translatio habet cōsiderantes in timore sanctam cōuersationē vestrā. In quo sig.12 nificatur, quod quāuis ad hoc, vt quis sanctus sit plus requiritur, quam quod sit castus, at verò castus esse est via rectissima ad impetrādam sanctitatē. Sed væ & millies væ quāta penuria castitatis hodie apud Christianos est, & quanta corruptio, & turpitudo
Gene. 5. in quā plurimis sanctæ ecclesiæ mēbris. In Genesi legitur: Noe cum quingentorum esset annorū genuit tres filios, & cōstat illū ab omni carnali actu abstinuisse vsque ad quingentos ætatis suæ annos, siquidē vsq; tunc filios nō habuit. O mirificam continētiam, & castimoniam viri. Et vt in plurimū in diebus illis vsq; ad centesimum ætatis annum se cōtinebant homines: nunc heu dolor, vix pueri loqui sciunt, & de carnalitatibus agūt, & prius quā filij esse fiant, patres esse volūt. Vnde prouenit, vt respectus, &

honor

13 honorerga parẽtes amittatur, quia parẽtes & filij fere pueri se cõ
sequũtur. Et sic videbitis plures matres, quæ filias tã intẽpesti-
ue suscipiunt, quod vix discernere poteritis, vtra earũ mater, aut
filia sit, & sic vt ęquales cõuersantur absq; vllo respectu, & obe-
dientia. Quid de nõnullis dicã in suis sermonibus, & colloquijs
tã parũ circunspectis, & incautis, vt passim oculis proprijs vide
mus? Vnde prouenit, vt turpiter cõtaminentur, & inde in pluri-
ma vitia prolabantur. Nam luxuriæ vitiũ plurimũ miserum ho
minẽ debilitat, vt Iacob patriarcha significauit filiũ suũ Rubẽ *Gene. 49.*
alloquens his verbis, Effusus es sicut aqua, nõ crescas, quia asc ẽdi
sti cubile patris tui. Aqua effusa omnino deperditur & absq; vl-
la vi manet. Et ideò hoc vitiũ iter prębet ad alia plurima vitia, &
sic indies homo deterior fit. Prius sacer textus dixerat, quod ho
14 mines visa fœminarũ pulchritudine ad malũ illecti fuerunt, ex *Gene. 6.*
quo in tantã miseriã sunt prolapsi, quod dicitur ibi: Repleta est
terra iniquitate: omnis quippe caro corruperat viam suam. Ecce
quẽ finem habent vitia carnis, & in quantã stragẽ, & corruptio-
nem miseros homines inducunt. De quolibet horum huic vitio
dedito potest dici illud Isaię vaticinij ũ: Cor impij, quasi mare fer *Isai. 57.*
uens, quòd quiescere nõ potest, & redeunt fluctus eius in concul
cationẽ, & luctum. Nam omnia carnalis negotia tẽdunt ad hoc,
vt se inquinet. O miseri, quã rigidas pœnas soluetis, nisi vestris
dissolutionibus frænum adhibebitis, & veram pœnitẽtiam ege *Gene. 12.*
ritis. In Genesi legitur: Flagellauit Dominus Pharaonẽ plagis
maximis, & domum eius propter Sarai vxorẽ Abraham, quia
existimans illam innuptam esse iusserat eam ad se adduci, vt cũ
15 ea peccaret. Quod si Pharao Ethnicus tam acriter punitus fuit
propter adulterium, quod ignoranter perpetrare volebat, quid
erit de Christianis, qui consulto tam frequenter illud commit-
tunt? Si quis obijciat (vt verum est) dominum illum flagellasse,
quia etsi ignorabat Saram coniugatam esse, bene tamen nouerat
alienam esse, & id satis erat ad hoc, vt illum Deus puniret, ad
hoc respondeo, quod exinde potestis inferre: si propter simpli-
cem fornicationem Deus Ethnicum sic punis quibus supplicijs
Christiani hominis adulterium puniet? Et scitote, quod quamuis *D. Aug. li. de adulterinis coniugijs.*
leges ciuiles æqua pœna mariti, ac vxoris adulterium puniunt,
at vero apud Dei tribunal grauius delictum committit adulter,
quam adultera, & grauius punietur, sicut D. Augustinus decer-

nit

nit libro de adulterinis coniugijs. Nam vir maiori obligatione 16
adstringitur ad viriliter cuilibet vitio resistendum quia maiorē
rim & perfectionē habet, quam mulier. Obsecro vos fratres, vt
hæc nimium pensetis, & saltem pœnæ timor vos terreat, quos
amor Dei non mouet, & hac via veram pœnitentiam agatis, &
B. Aegidius ord. Min. à tantis malis vos eripiatis. Beatus Aegidius Minorum frater à
quodam homine interrogatus: Pater à vitijs carnis quomodo
nos eripere, & continere poterimus? Sanctus vir sapienter re-
spondit. Qui tigna grossa, aut ingentes rupium moles transfer-
re aliunde vult, plus arte quam viribus facit. Quo exemplo do-
cuit quod, vt hanc vitij carnis molem à nobis semoueamus, non
tam viribus corporeis vti debemus, quàm artificijs. Et vnum ex
præcipuis est, quod viros spirituales conueniamus & tanquam
magistros, & vulnerum animarum medicos habeamus, vt San- 17
S. Ioa. Cli. cap. 11. ctus Ioannes Climacus exhortatur. Quando filios Israel Deus
voluit educere de Aegypto misit ad illos Sanctum Moysem, vt
Exod. 3. magistrum, & ducem qui homo ex carne erat, Caterum ereptu
Gene. 19. rus Loth & filios eius ab incendio Sodomę (quæ locus turpitudi
nis erat) non misit Abraham, aut alium quempiam hominum,
sed Angelos misit, qui illos adiuuarent, vt ab immūdo loco illo
exirent. In quo significatum est, quod quanuis ad exeundum ab
alijs peccatis satis esset alios viros minus perfectos consulere, at
vero ad euadendum pericula carnis opus est viros spirituales, &
angelicos conuenire, & ab hac dira pice valde semotos.

Quæ accipientes lampades suas exierunt obuiam sponso, & sponsæ.
Bene infertur noctu esse, siquidem opus fuit lampades accen- 18
sas portare. Et ità verum est, quod vita præsens nox est respe-
ctu illius lucidissimi diei gloriæ. Ideoque nobis opus est non so
lum lumine naturali sed etiam lumine fidei diuina gratia, & cha
ritate illustrato. O mirifica lux, quæ sic nos illuminat, vt quic-
quid est in mundo nox videatur, & nihil amabile præter Chri
stum verum animarum nostrarum sponsum. Et est valde ponde
randū, quod solus rex gloriæ Iesus Christus dicitur hic sponsus
& sponsa. In quo denotatur illum Deum & hominem esse.
Nā in cœlestibus illis spōsalibus sacratissimæ incarnationis ver
bū diuinum humanitati vnitum, & desponsatum est, vnde ver-
bum diuinum est sponsus, & humanitas sponsa. Et propterea
dicitur: Exierunt obuiam sponso, & sponsæ. Vbi planè con-

flat

19 stat in hac parabola Dominum non loqui de infidelibus, qui hãc
lucem nunquam habuerunt, nec obuiam sponso exierunt. Vn-
de Diuus Ioannes in Apocalypsi ait: Datus est mihi calamus si-
milis virgæ, & dictum est mihi: Surge & metire templum Dei, *Apoc. 11.*
& altare, & adorantes in eo, atrium autem quod est foris templũ
eijce foras, & ne metiaris illud. Vbi per illud: Quod foris tẽplũ
est omnes infideles significantur. De quibus Diuus Paulus ait: *1. Corin. 5.*
Quid enim mihi de his, qui foris sunt iudicare? Nec hic loquitur
de malis Christianis, qui publice sunt adulteri, homicidæ, fures,
voraces &c. quia in parabola præcedenti de his dominus verba
fecerat, sed loquitur de his, qui exierunt obuiã sponso, & fuerũt
iusti & illuminati, & bona opera aliquando fecerunt, ex quibus
postea quã plurimi condẽnantur. O rem mirã, & dictu tremen-
20 dam, quod in vno conuentu centũ monachi cohabitẽt, & in alio
totidem monachę clausæ seruentur, & hi omnes ieiunent, carnẽ
disciplinis macerent, vigilijs & orationibus vacent omnes de-
nique ad laudes Deo exoluendas nocte surgant, & horum aliqui
bus ianua claudatur, quibusdam verò reseretur? Quis fratres hęc
audiens nõ cõtremiscit, & stupet? O Christe lux vera, illumina
nos obsecro pro tua infinita clemẽtia, vt rectè hęc pẽsare nosca-
mus. Si dũ alij orationi vacãt, alij ludo incũberẽt, si dũ alij horas
matutinas decãtant, alij detrahendis proximis operã darent, si
dum flagellis alij carnẽ rumpunt, alij comessationibus & ebrie-
tatibus darentur non mirum esset, quod alijs ianua clauderetur,
alijs verò panderetur, & quod alij fatui, alij verò prudentes dice
rentur. At verò quod bonis operibus omnes simul dediti, qui-
21 dam condemnentur, alij vero saluentur, hoc ingentem admira-
tionẽ parit. O quam meritò D. Gregorius in homilia super hoc *D. Greg.*
Euãgeliũ ait: Sæpe vos fratres charissimi admoneo praua opera
fugere, & mũdi huius inquinamenta deuitare. Sed hodierna san
cti Euãgelij lectione cõpellor dicere, vt & bona, quæ agitis mag
na cautela teneatis, ne per hoc, quòd à vobis rectũ agitur fauor,
aut gratia humana requiratur, ne appetitus laudis subrepat, &
quod foris ostẽditur, intus à mercede euacuetur &c. Sicut fatuis
virginibus cõtigit, quę postquã bonis operibus insudauerant, &
cũ lampadibus accẽsis sponsum expectauerãt tandẽ ceciderũt, *D. Aug. li.*
& perierunt, quia gloriam hominum pluspquam Dei quæsierũt *83. q. 59.*
D. Augustinus aliam expositionem huius loci posuit dicens:

quod

quod lãpas accensa vnius cuiusq; statũ significat, & oleum signi- 22
ficat bonũ testimoniũ status illius. Et quia sunt nõnulli, qui sta
tũ accipiunt, & nõ curãt de eo, quod ad statũ illum attinet, ideo
quidã saluantur nonulli vero condẽnantur. Quia nonnulli satis
esse putãt, si religiosi sint, si clerici, si cõiugati, aut prẽlati, siue mi
nistri iustitiẽ, & quę ad statũ illos pertinẽt nõ curãt exequi. Alijs
vero nõ satis videtur status, in quo vitam degũt, sed insuper stu
deant bonũ testimonium de illo habere, opere exequendo quic-
Psalm. 118. quid ad illũ statum spectat. Hæc est vera prudentia, & sapientia.
Vnde S. Dauid ait: Intellectus bonus omnibus facientibus eum
Idest, ille optimã sapientiã optimãq; prudentiã habet, qui secũ-
dũ propriũ statũ operans Deo famulatur. Ideo D. Thomas ait:
D. Tho. 2.2 quod vnus ex prẽcipuis prudẽtiẽ effectib⁹ est prẽcipere, vt ope
p. 47. ar. 8. re exequatur quidquid decet. De hoc oleo hoc est de hoc testi- 23
2. Corin. 1. monio dicit Apostol⁹: Gloria nostra hæc est, testimoniũ cõsciẽ
tiẽ nostrę: Idest, hoc lętificat animas nostras. Hęc nostra securi-
tas est, scilicet, testimoniũ, q̃ de nobis prębet cõsciẽtia nostra. Et
quod testimoniũ reddit: o diuine Apostole? ipse statim assignat
scilicet, q̃ in simplicitate cordis, & sy[n]ceritate olei, & nõ in sa-
piẽtia carnali, sed in gratia Dei cõuersati sumus in hoc mũdo. O
beatũ illũ cui⁹ cõsciẽtia tale de seipso testimoniũ perhibet, & quã
securus hic super faciẽ terræ viuit, nã eius cõscientia illi dictat, q̃
quicquid facit, p̃pter gloriã Dei eiusq; amorẽ facit. Et inferi⁹ di-
cit: qui vnxit nos Deus, & qui signauit nos, & dedit pignus spirit⁹
in cordibus nostris. Attẽdite si iure optimo cõsolati viuant, qui
pignus cœleste acceperũt, idest, qui Dei suffragiũ habẽt. (*Que tie*
nẽ el voto de Dios) vt eis gloria cõferatur. Statim, vt rex sy[n]graphã 24
Simile. ad equiten mittit dicẽs, se illũ cõmẽdatariũ facere cõmẽdatari⁹
appellatur, quanuis nondũ prẽscripserit, seu muneris possessio-
nẽ acceperit, quia regis suffragiũ habet. Similiter iusti in hac vi-
ta beati dicuntur, quia Dei suffragium habent. Hoc est dilectissi
mi testimonium, quo omnes habere studere debemus. Non sa-
tis vobis esse debet, vt alij de vobis testimonium præbeant, (*con*
que otros os abonen) & vt iustos vos habeant. Nam hæc fuit fatui-
Galat. 6. tas illarum virginum infœlicium. Opus suum probet vnusquis-
q̃ue, & sic in semetipso tantum gloriam habebit, & non in alte-
ro, ait diuinus Apostolus. Et in hoc consistit prudentia.

Moram autem faciente sponso. Iustis tantum moram facere videtur
sponsus.

ſponſus. Vnde ſanctus Dauid querebatur dicens: Hei mihi, qui[a] incolatus meus prolõgatus eſt. De Anna Tobiæ matre legitur quòd videns filium (quem bonum ſuum appellabat) tandiu immorari, nullo modo cõſolari poterat, ſed quotidie exiliens circũſpiciebat, & circumibat vias omnes, per quas ſpes remeandi videbatur, vt procul videret eum. O vtinã efficaciter Deũ noſtrũ ſummumq; bonum, ſicut oportet diligeremus, quot lachrymas funderemus, & quam crebra ſuſpiria daremus, vt citò diſſoluere mur, & eſſemus cum illo. At plurimi ex nobis ita viuimus, quod quanuis poſt ducentos annos Deus veniret videretur nobis cito & intẽpeſtiue aduẽtare. Sicut Rex Ezechias, qui plorãs dicebat: Præcila eſt, velut à texente vita mea, dũ adhuc ordirer ſuccidit me. Hoc eſt (*En lo mejor de mi vida me corto el hilo*) & è medio ſuſtu-
26 lit me. Ille ſanctus Rex plorabat, quia abſque prole, à qua Meſſias deſcẽderet è vita diſcedebat. At tu miſer peccator gemis, qa hunc mundum caducum relinquis. Crede mihi frater, ſi ſapis, qꝫ inuenies Dñm moram feciſſe. Nam etiam ſi mox, vt primũ peccatum admiſiſti veniret morã feciſſet. (*Pero aborrarastodos los peccados*) quæ poſteà commiſiſti. Dicis illum cito venire? In inferno experieris, quanto melius tibi fuiſſet, ſi cũ tot mala nõ perpetraueras è medio te tolleret. Miſericordiarũ pater, vt cõuertereris expectabat, & te expectare fuit (culpa tua) ad maiorem condennationem tui.

Morã autẽ faciente ſponſo dormit auerunt omnes & dormierunt. Hoc dupliciter poteſt intelligi. Primo modo, qꝫ prudẽtes dormitauerunt & fatuæ dormierunt, quia iuſti per vitæ ipſorũ ſpatiũ in ali-
27 quot ignauias, & negligentias ſolẽt incurrere: qꝫ ſi forte aliquando in aliquod graue peccatũ incidunt ſtatim ab eo ſurgunt, quã to citius poſſunt. At verò præſciti ſtertẽtes in vtrãq; aurẽ dormiẽtes ſopiti in peccato iacẽt omni verecũdia, omniq; timore exuti, ſicut qui veſtẽ exuit, vt melius in lecto dormire poſsit. Et hi quãuis impulſibus & clamoribus excitẽtur, mox vt impelli & excitari prętermittũtur, iterũ ſopiũtur. Mittit ſagittarius iaculũ in aues, quæ influẽto enatãt, & percutit vnã ex eis & occidit, reliquæ vero exterritæ inde exeũt, & gãnientes per aera volitãt, quæ mox euẽtus oblitæ, iterũ reuertũtur, & mergũtur ſub aqua, & ſtatim ſupernatant, & refocillantur, ita lætę & iucundæ ſicut antea. Et hoc nihil mirum profecto, quia bruta animantia ſunt, *Simile.*

& ratione cārentia. Hoc autem magnam admirationem inferet, 28
quod degentibus hominibus, & immergentibus se sub aquis vo
luptatum, soluit Deus arcum iustitiæ suæ, & mortis iaculo vnū
eorum occidit, & cæteri perterriti mortis timore, per breue tem
poris spatium ab aquis ipsis exeunt. Cæterum vix amicus, aut so
cius, vicinus, siue frater sepultus est cum mox redeūt, & sub eis
dem voluptatum aquis immerguntur, acsi nunquam tale vidis-
sent. O homines brutis irrationabiliores, quādoquidem nullum
artificiorū, quæ Deus adinuenit, vt vos ab ipso pergraui somno
omnino excitet sufficit. Aliter hæc verba possunt intelligi, vide
licet, dormitauerunt omnes, & dormierūt, ꝙ omnes cōprehēdat
tā fatuas, quàm prudentes, quāuis diuersimode. Nam fatuæ dor
miūt in somno culpæ, & ex minoribus peccatis in maxima pro
labuntur. Vnde ex dormitare prouenit dormire. Prudētes verò 29
dormiunt diuinæ cōtemplationis somnū, & ex imperfecta con
templatione ad perfectam ascendunt. Vnde similiter ex dormi-
tatione procedit dormitio in illo perfectissimo somno, de quo S.
Psal. 67. Dauid ait: Si dormiatis inter medios cleros pennæ colūbæ dear-
gētatę, & posteriora dorsi eius in pallore auri. Hoc est, si dormia
tis inter duas sortes, alas deargentatas habebitis, & dorsum de
Scotus in. 3. d. 14. q. 1. auratum, ideſt, (*el cerro dorado.*) Hæ duæ sortes sunt sacratissima
filij Dei incarnatio, & pretiosissima eius mors. Scotus ait, quòd
Christus R. N. in quantum homo obtulit patri æterno passionē
suam pro prædestinatis secundū gradus illos gloriæ, ad quos de
stinatos illos habebat, & hoc in primo instāti incarnationis suæ.
Et postea in cruce tanquam rem actualiter exhibitam illam ob-
tulit. Vnde conuenienter hæc duo mysteria sortes appellantur. 30
Fœlices ergo animæ, quæ quiete & assidue inter has duas sortes
dormiunt per diuinam cōtemplationem, nam ex iugi & crebra
meditatione tam sublimium beneficiorum adeo magnū profe-
ctum spiritualem, & cordium reformationem inde deprom ent,
quòd tādem pennas deargentatas habebunt. Pennę vitam signi
ficant, cum qua peruolamus in cœlum, aut prolabimur in infer-
num. Et habere pennas columbæ deargentatæ est habere vitam
synceram, & sapientem. Dorsum finem denotat, qui est mors, &
aurum charitas. Et habere dorsum deauratum est habere mortē
eū charitate, & amore. Vnde S. Rex hic denotare vult ꝙ illorū
vita, qui mysteriorū diuinorū contemplationis somno sunt dedi

ti

31 ti ratione ducetur, & eo mors charitati comes erit. Et hoc maxime desiderandum est, scilicet, viuere, vt sapiens & obire, vt sanctus. Huic sacro somno prouidę virgines illę deditę vitā degebāt fœlicē accepto prius oleo gratiæ, & lętitię spiritualis, & ideo spōsus ad glorię nuptias illas secū tulit, & intulit. Fatuis verò, qa vitā in somno culpę consumpserant clausa est ianua. Quādo in Regis palatio lætissima, iucundissimaq; festa, & ludi celebrātur & vos illuc confertis spectandi illorum gratia vobisq; ianua claditur, ideſt, (*os dan con la puerta en los ojos,*) magnopere id sentitis, & molestè fertis, quia priuamini ab spectaculo tātæ iucunditatis & lętitiæ. Quid ergo erit, ò cæci filij Adā, cùm vobis dicetur: Clausa est ianua, non solū Deo nō fruemini, quin potius ite in ignē ęternum? Et si quidē hęc creditis, & his malis nunc remedium adhibere potestis, ego vos obsecro vestrę saluti consulens, vt per verā pœnitentiam ad Deum conuertamini, quia per ipsam vobis gratia donabitur, & aperietur ianua gloriæ. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen. *Simile.*

32

In eodē Communi Virginum

Maxime pro Beata Catherina vir. & Mart. Concio Tertia.

Simile est regnum cœlorum decem Virginibus, quæ accipientes lampades suas, &c. Matth. 25.

1 HOdie S. mater Ecclesia festum B. Catherinæ celebrat, quæ nobilis fuit secundū carnem, & nobilior multo secundū spiritū, Nobilis, quia Regis terreni filia fuit, nobilissima vero, quia regis cœlorum sponsa. Pulchra facie, sed anima pulchrior, in naturali & terrena Philosophia edocta, sed philosophię cœlestis multo peritior, si quidē omnibus naturalib⁹ donis, quę Deus illi cōmunicauit probe vti nouit. Cuius cōtrariū quā plurimi filij Adæ faciūt, qui eisdē donis, & beneficijs, quæ à Deo acceperūt, tanquā armis vtuntur, vt eius diuinam celsitudinē aggrediantur. Nam dicite amore Dei, quæ hodie sapientia vix in vllo hominū inuenitur, quæ non sit præsumptio, & telum, quo

ſuum conditorem offendit? Aut quæ generis nobilitas, ſiue corporalis pulchritudo, quæ vt in plurimũ tanquam arma nõ deſeruiant cõtra ipſummet Deũ eorum datorẽ? In hunc ſcopum diriguntur homines iacula gratiarum, & beneficiorum, quæ Deus illis cõtulit, vt quãtũ in ſe eſt eundẽmet Deũ cum ipſis vulnerent. *Oſea. 2.* Vnde per Oſeam idẽ dñs cõqueritur dicẽs: Dedi ei frumentũ, & vinũ, & oleum, & argentũ multiplicaui ei, & aurũ quæ fecerunt Baal. O infelix homo, qui ex omnibus quæ Deus tibi donauit Idolum cõflas, & illud adoras. Attẽdite (dicit Deus) ſi eſt ingẽs malitia, & ingratitudo hæc populi mei q̃ eis bona cõtuli & illis tanquam armis vſi ſunt, vt me debellarẽt, & ex auro, quod eis dedi idola fecerunt, vt me cõtumelia magna afficerẽt. Huc uſq; malitia humana peruenire poteſt, videlicet, vt beneficia in maleficia cõuertant. Huius moris & ingenij B. Catherina minime fuit, 3 quinimo ſapientiã, pulchritudinẽ, & cætera Dei dona, vt arma accepit, & illis ſe muniuit, vt mundũ & dæmonem debellaret. Quæ cum adeò pulchram ſe cerneret indigna res ei viſa eſt hæc dona expẽdere, & exhibere in alicuius hominis terreni ſeruitio & cõtemnẽs omnia ſpõſalia terrena, cœleſtẽ ſibi elegit ſpõſum. Canitur hodie Euangeliũ, in quo Dñs regnũ cœlorum decem virginibus cõparat, non autem decem coniugatis, vt denotaret, quam grata virginitas, & puritas illi ſit. *Apoc. 14.* In Apocalypſi legitur D. Ioanni quandam gloriæ mirificam viſionem fuiſſe demonſtratam. Cui poſtquam innumera Angelorum, ſanctorumque multitudo inceſſabili voce laudantium Agnum immaculatum oſtenſa eſt, deinde vidit ſanctus Apoſtolus aliud genus beatorum, qui peculiarem quandam lætitiam prę ſe ferre videbantur 4 & aſpiciebant agnum, & agnus eos attentiſsime intuebatur. De quibus ibi ſacer textus inquit: Et vidi, & ecce agnus ſtabat ſupra montem Sion, & cum eo centum quadraginta quatuor millia, habentes nomen eius, & nomẽ patris eius ſcriptum in frontibus ſuis. Et audiui vocem quaſi citharœdorum Citharizantium in citharis ſuis, & cantabant quaſi canticum nouũ ante ſedem Dei. Et nemo poterat dicere canticum, niſi illa centum quadraginta quatuor millia, qui empti ſunt de terra. Et ſubdidit ſtatim explicans, qui ſunt hi. Hi ſunt qui cũ mulieribus non ſunt coinquinati. Virgines enim ſunt, hi ſequuntur agnum quocunque ierit. Hi empti ſunt ex omnibus primitiæ Deo, & agno. Ideſt,

Hæ

5 Hę primitię ſunt Dei agni facti. Hoc eſt, Primus fructus (*y las eſtrenas del arbol de la redempcion*) fuit virginitas quē fructū Chriſtus verus Deus & homo per eius mortē ſacratiſsimā è mūdo duxit. Ille fecit, vt virgines eſſent: nā antea pauci hāc virtutē obtinebāt. O mirificā virginitatis excellētiā, q̄ ſit ipſa Primitię Dei agni facti. Et taſſerēs quod tantū virgines poterāt illud canticū dicere, qđ erat quaſi cāticū nouū ſignificauit, quā recēs virginitas in mūdo eſſet, & virgines peculiare gaudiū habere, eo q̄ illā obſeruauerint. Et dicēs. Sequūtur agnū quocūq; ieritetiā in hoc denotauit, virgines ſpeciales imitatores eſſe immaculati agni Ieſu Chriſti propter hāc virginitatis ſingularitatē, qua alij ſancti caruerūt, & etiā peculiarem diſpoſitionē illos habere ad ſubſequē dū illū. O ſi hæ tantæ virtutis excellētiæ in oculis hominū tanti
6 pōderis eſſent, quāti in oculis Dei ſunt, & illarū amatores eſſent & omne ſtudium adhiberent, vt illam conſeruarent, vtique ſolutos, expeditoſque ſe inuenirent ad obſeruandum legem Dei. Explicetur hæc parabola ad literam vſque *Amen dico vobis, neſcio vos*. Quis harū virginum nō compatietur, atq; miſerebitur, quāuis alias fatuæ, & imprudentes eſſent. Quæ poſtquā ſponſo ſeruitia exhibuerant, eiuſq; aduentū expectauerant, eo q̄ negligentes extiterunt in prouidēdo ſibi oleū tam infœlices fuerint? O rigidū & ſeuerū ſponſum. O ſtrictum nimis iudiciū. O durum verbum: Neſcio vos. Quid hoc dñe poſt tot ſeruitia tibi exhibita tuas virgines neſcis? Poſt tot vigilias, & ieiunia, dicis. Neſcio vos? Hoccine eſt præmiū ſuorum bonorū operum? Hiccine eſt ſuorum laborum fructus. Eia fratres, euigilate & aures porrigite,
7 Audite quod hic dicit Dominus. Quia non ſolū quinq; virginibus, ſed multò pluribus hæc calamitas ſolet contingere, quæ ab ineūte ętate ſeruiūt ſponſo, ieiunātes, orationi vacātes, diuina ſacramenta ſuſcipientes, & tandem incaute in aliquod lethale peccatum incidunt, & extinguūtur eorum lāpades & excluſæ, foris in perpetuum manent. O quanta confuſione anima infœlix afficitur, quam primum è carne exit, quæ collocari ſperabat inter cœleſtes Hierarchias, videns ſe æternis flammis tradendam? Quæ ſuſpiria emittet? quibus lamentationibus tunc preclamabit? Cæterum pœnitentia ſera nihil illi proderit. Clauſa eſt ianua. Hæ lamentationes illuc non audiuntur. Formidemus dilectiſsimi, ne ſaltim per breuiſsimum temporis ſpatiū ſinamus

animas nostras lethali labe inficiamus: nam ingens amentia est, vt tan 8
to periculo homo se exponat. Quid scis, vtrum superueniat spō
sus, & cum lampade mortua imparatum te inueniat? Quid ti-
bi proderit per multa temporum curricula illam accēsam anteà
habuisse, si in illa hora, quando magis opus erāt illam extingui
prætermisisti? O cæce, cæce, habes infra pedes tuos infernum
te deglutire paratum, & in peccato commoraris, in vtrāque
aurem dormiens? Vnde hæc tanta securitas tibi infelix pro-
uenit? Heus, heus fratres attendite, periculum magnum hoc
esse: surgite, nolite dormire. Ex sacris literis cōstare videtur Deū
erga hominem duobus extremis vti: altero cum iustis, altero ve-
rò cum peccatoribus. Cum iustis hoc extremo vtitur, videlicet
q̄ propter lethalem offensam sibi illatā, omnium seruitiorū sibi
exhibitorū obliuiscitur. Cum peccatoribus vero alio extremo 9
vtitur, nēpe q̄ propter seruitium calificatum & omnibus nu me
ris absolutū sibi præstitum omnium peccatorū præteritorū obli
Ezech. 18. uiscitur. Hoc ipsum per Ezechielem significauit Dñs his verbis:
Si impius egerit pœnitentiā ab omnibus peccatis suis, quæ ope-
ratus est, & custodierit omnia præcepta mea, & fecerit iudiciū
& iustitiam, vita viuet, & nō morietur, omnium iniquitatū eius
quas operatus est non recordabor. Si autē auerterit se iustus à iu-
stitia sua, & fecerit iniquitatem omnes iustitiæ eius, quas fecerat
non recordabuntur: in peccato suo quod peccauit morietur. O
immensam Dei seueritatem & iustitiam. Quid Domine acrius
erga seruos tuos te geris, quam sæculi domini erga suos? Nullus
est omnino, qui propter vnum demeritum omnium seruitiorū
obliuiscatur, tu verò omnium illorū obliuiscī comminaris? Ma- 10
xime. Et hæc, quę vobis extrema videntur, sunt media maxime
necessaria ad salutionē iustorum & peccatorū. Iustis enim ma-
xime conuenit ne peccare audeant, & cum timore viuant, quia
si forte dominus in morte cum aliquo lethali peccato eos inue-
nit in æternū peribunt. Et peccatoribus etiā hoc valde neces-
sariū est, ne quis illorū desperet, sed credat, vt quantumuis mag-
nus peccator quis sit, si tamē per verā pœnitētiā ad Deū cōuer
tatur benignissime à Deo charitatis visceribus recipietur. In hac
parabola hanc veritatem Deus confirmat, quam per Ezechielē
testificatus est, siquidē exclusę hæ virgines erant, lāpades in ma-
nibus habebāt, denig; spōsum expectabāt. Et nihilominus, quia

in

11 in illa hora oleũ illis defuit ab ſpõſi conſortio excluſæ fuerunt. Quid ergo de illo erit, qui horũ nihil habuerit? Excluditur virgo, & ſuſcipietur immũdus? Quæ bonorũ operũ lampadẽ geſtabat reijcitur, & ei qui mala opera multa fecit aperietur? Nolite errare fratres, quia Deus nõ iocatur. Attẽdite ſpõſum hęc dicere, illũ inquã qui conſtitutus eſt iudex viuorũ, & mortuorũ, nõ à me metipſo hæc loquor, non illa ego fingo. Quare ergo decipimini peccatores, & vobis metipſis blãdimini, cœlũ vobis falſo promittẽtes. Quomodo vobis perſuaſum habetis, ſine lãpadibus operũ & ſpõſum nõ expectãtes ad nuptias debere introduci? O quã miſere fallimini. Hoc eſt, qđ prędicat, & docet hoc Ieſu Chriſti Euãgeliũ, ſi vobis aliud eſt Euãgeliũ oſtendite illud, & ſiquidẽ vobis aliud nõ eſt qs vos deceptos trahit, vt in ſomno tã
12 pfundo vĩæ obliuionis ſepulti ſitis? O quã merito id, qp Iohel pphęta alijs vobis ſimilibus prędicabat, vobis etiã dicere poſſum⁹: Expergiſcimini ebrij, & flete, & vlulate qui bibitis vinũ in dulcedine: quoniã perijt ab ore veſtro. O quã cito miſeri hoc vinũ á vobis auferetur, & amaritudinis calix, cuius fæx nunquã exinanietur, vobis ppinabitur. O Deus pietatis infinitę, tua potẽti virtute illos excita, ante q̃ in hoc ſomno ſopitos illos mors rapiat. Ioel. 1.

In libro Iudicũ legitur cũ tyrãnus ille Siſara pedes fugitiu⁹ incedẽs à bello reuerteretur, quandã fœminã Iahel nomine obuiã illi exijſſe, & ſitibũdo loco aquę lac illi dediſſe, quo hauſto ſopitũ clauo illũ terrę fixit. Peccatori, qà paſſionibus victus terga dãs reliquit, caſtra Dei ſui obuiã exit fallax Iahel. Monacho, q habitũ exuit, & miles fit, clerico, q eccleſiaſticę vitę morẽ deſerit, &
13 incedit, vt leno, cõiugato, q domũ, & familiã relinquit, & in quibus nõ decet verſatur, hic victus fugit à bello, in quo Deus illũ cõſtituit, huic deniq; fugitiuo exit obuiã doloſa Iahel, quæ eſt fallax ſenſualitas. Hęc illi lac voluptatũ ſenſualiũ ppinat quo exhauſto, ſic pene alienatus, & abſorptus eum relinquit, & in tam profundo ſomno obliuionis Dei, & ſuimet illũ ſopit, vt nec gloriæ, nec inferni penitus memoretur, & ſic miſer cõſopitus remanet, quouſq; mortis clauo inferno figitur. Quod ſi virginib⁹, qa oleum eis defuit, ſponſus dixit: Neſcio vos, quid illis dicet, qui omni bono penitus exuti ab hoc mũdo exeũt? Hæc parabola dilectiſſimi vndiq; ſtupẽda & terribilis eſt. Quia alibi legim⁹: Malos male perdet. Et alibi, nõ tantũ eos, q male faciũt cõdẽnandos Iudic. 4. Matth. 21.

Matth. 7. cere, sed etiam qui non bene operantur, vt patet apud Matthæũ, 14
vbi dñs ait: Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum excide
tur, & in ignẽ mittetur. Vnde hominũ insania manifeste constat
qui ad tãtam miseriam deuenerunt, vt satis eis videatur, si nõ ma
lefaciant. Vnde plures videas iustificari dicentes: Ego non ra-
pio, non latrocinor, non occido, non adulteror, & hoc cõtentus
Simile. viuit. Quemadmodũ si quis alteri diceret: Dñe, ego amicus tuus
sum, quia te sagitta non transfigo. Illum non occidere, qui iniu-
riã tibi non intulit, vt seruitium allegas? Hoc argumento non re
cte comprobatur amicitia, nec experitur quis amicus esse, si alte
rũ non læ dat, sed, si benefaciat illi. Igitur insania est existimare
te amicũ Dei esse tantũ, quia voluntatis tuæ arcũ nõ tẽdis, & pec
catorũ lethaliũ sagittas acutas in eũ non mittis. Ideo fratres non
satis vobis esse debet, si solũ proximos non læ datis, aut malum 15
faciatis, sed curate semper benefacere, siquidem dicit Dominus:
Omnis arbor, quę non facit bonum fructũ excidetur, & in ignẽ
mittetur. Attamen in hac parabola vlterius Dominus progredi
tur dicens: non satis esse benefacere, si oleum desit. Hoc oleũ si
ne dubio est Charitas, sine qua non solum virginitas Deo non
placet, verum nec reliquæ omnes virtutes, vt optime Diuinus
1. Cor. 13. Apostolus asserit his verbis: Si distribuero in cibos pauperũ om
nes facultates meas, & si tradidero corpꝰ meũ ita, vt ardeat, cha
ritatẽ autẽ non habuero nihil mihi prodest. Ecce quomodo san-
ctus Apostolus hic affirmat, absq; charitate, nõ solũ virginitatẽ
1. Ioan. 2. non prodesse sed neq; martyriũ. Hoc fratres est oleũ qd lucere
facit intelligẽtiæ lãpadẽ. De quo dicitur, vnctio eius docet vos.
Nimiũ ergo aberrant qui absq; oleo has lãpades accẽdere conã 16
tur: qui dies noctesq; insumũt, libros euoluẽtes: id vero de quo
minus agitur est de charitatis operibus, immittite, immittite fra
tres charitatis oleũ in vestras lãpades, & mox sciẽtiæ perspicuę
dilucidęq; apparebũt. Nã propter huius olei defectũ, quã pluri
mas veritates ignoramus. Illi sagittario Esau similes sumus, cui
frater simplex domiq; receptus benedictionẽ surripuit. Menti
bus nostris cœlũ terrãq; summo studio lustramus, vt aues capia
mus, hoc est, veritates arduas, & difficiles, & in hoc defatigamur
D. August. & diebus atq; noctibus cõsumimur. Et sicut D. Augu. ait: Peruo
lat intellectus & sequitur tardus, vel nullus affectus. Et dũ vitam
insumimus in his veritatibus capiẽdis, quędã simplex atq; deuo

ta

17 ta vetula ad regna cœlorũ admittitur, & nos cũ nostris scientijs misere excludimur, & foris relinquimur. Vnde D. Augu. etiam dixit: Surgunt indocti, & rapiunt cœlũ, & nos cum nostris scientijs mergimur in infernũ. Multò gratior est Deo cũ charitate deuota simplicitas, quã nimis acuta sapiẽtia, absq; ipsius charitatis oleo. Hæc charitas, quam hic sponsus oleũ appellat, quia mollificat, & lenit animã, in Apocalypsi dicitur aurũ, quia omnem valorẽ omnemq; decorẽ nostris operibus reddit. Vbi dicit Deus: Suadeo tibi emere à me aurum, quo locuples fias. Sed est dubiũ quomodo nos hic Deus admonet, vt emamus aurũ cum D. Paulus dicat: Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per spiritũ sanctum, qui datus est nobis? Dico gratiam emi, & gratis donari hoc modo, quia tam parum est, quod pro illius commutatione
18 datur respectu valoris ipsius, vt gratis dari iure dicatur. Et pretiũ quo emitur sunt lachrymæ, suspiria, orationes, eleemosynæ, & alia spiritualia, & pia exercitia. Sed aduertite illũ dicere: Eme à me, vt sciatis vos ipsos ad eum debere conferre ad emẽdum seu quærendum hoc oleum, & aurum.

D. Augu. 9

Apoc. 3.

Rom. 5.

Virgines fatuæ non ad illum, sed ad prudentes se contulerũt, illudq; ab eis petierunt dicentes: *Date nobis de oleo vestro, quia lampades nostræ extinguuntur. Et responderunt prudentes dicentes: Ne forte nõ sufficiat nobis, & vobis. Ite potius ad vendentes.* O quomodò, cũ alias hæ virgines prudentes & sanctæ essent secundum consuetudinẽ & modũ iniquorum responderunt, à quibus cũ eleemosyna postulatur existimantes, q; si crumenã aperiant, & in pauperes distribuant illis deficiet, simile huic responsum dant, nõ cõsideran
19 tes eleemosynã amplissimũ esse aditũ ad spiritalia, & tẽporalia beneficia recipiẽda. Quod si eleemosynã pauperibus nõ impendunt in suę crudelitatis pœnã quod habẽt auferetur ab eis, sicut dñs cõminatus est per sapientẽ dicẽs: Qui dat pauperi nõ indigebit, & subdit, qui despicit deprecãtẽ sustinebit penuriã. Et prius dixerat: Sunt qui rapiũt aliena, & semper sunt in egestate: sunt qui diuidunt propria, & ditiores fiunt. Experientia compertum est, quod quãuis aqua à puteis nõ hauriatur, non obid plus aqua abundant: & quanuis quotidie aqua ab eis hauriatur nõ obid decrescũt, nec minuũtur, quia mox, vt aqua hauritur aquã manalia præbẽt. Ita pij eleemosynarij tanquã putei, à quib⁹ pietatis opera emanãt, quo plus ex se impẽdũt eo magis aliunde, videlicet,

Prouer. 28.

Prou. 11.

Simile.

ex manali, quod est Deus illis prouenit. Et impij immites & cru-20
deles qui necessitatibus egenorũ nõ cõpatiuntur non ideo ditio
res fiunt, quinimo hac via in pauperiem deueniunt. At vos, ò vir
gines sanctæ, charitate plenæ quomodo in tam extrema necessi-
tate fororibus vestris nõ subuenitis? Certe, vt prudẽtes erant, ità
prudenter, & argute satis responderunt, dicẽtes: Ne forte nõ suf
ficiat nobis. Nã in illo tẽpore prudentia magna est, existimare
Prouer. 28. posse merita deficere: quia in Prouerbijs dicitur: Beatus homo
qui semper est pauidus: & prẽcipue in illa hora. Ettiã in huius re-
spõsi ariditate (vt ita dicã) quod hæ virgines prudẽtes, fatuis dãt
acerbitas, & rigor denotatur, quẽ erga improbos iusti in illa die
habebũt. Nã bonus pater tunc faciẽ suã ad filiũ improbũ nõ cõ
uertet, quinimo tã Deus, quã Angeli, atq; iusti, vt extranei, & 21
ignoti erga impios se gerẽt. Ibi bonis alienis vti nulli fas erit, nec
propria vitia aliorũ virtutibus palliare. Ideoq; vnusquisq; vi-
deat & cõsideret quomodo vitã agat. Rursus ex hoc virginum
prudẽtiũ responso discãt oportet qui alienas lãpades cibate, &
adimplere studẽt proprias autẽ vacuas exhaustasq; relinquunt.
Plæriq; enim sunt, qui doctrinæ, prædicationi, & alijs pijs operi
bus vacãt nec tamẽ vnã horã dũtaxat in studio salutis animarũ
suarũ impẽdere memorãtur. Nõ sic hæ sapiẽtes virgines fecerũt
quarum præcipua cura fuit lãpades suas refertas habere. Quia vt
Matth. 16. dñs dixit. Quid prodest homini, si vniuersum mundũ lucretur,
animæ verò suæ detrimẽtũ patiatur? Prius fratres vobismet oleũ
accipite, & postea si in animabus vestris fortitudinẽ sentitis ad re
sistẽdũ tẽtationibus, quę in externis negotijs sese offerũt, tũc pro
ximorũ necessitatibus subuenire studete. Ne alienis dãnis cũ ve 22
stri iactura remediũ adhibeatis. Hoc enim suo exẽplo sanctę vir
gines nos docẽt. Sed interrogo, cur ab spõso oleũ nõ petierunt?
Rom. 10. Cur ad illũ nõ clamauerunt? Existimo enim, si clamassent, reme
dium necessitatibus suis impetrarẽt, quia. S. Apost. inquit: Om
nis, qui inuocauerit nomẽ dñi saluus erit? Locus hic, dilectissimi
omnibus huius parabolæ terribilior est, videlicet, q hæ virgines
fatuę vidẽtes oleo se carere omnino perturbatę nescierũt petere
oleum à quo illud postulare debuerant. In quo significatur ex
totius vitæ obliuione oriri cõtingere in hominibus in hora mor
tis quandã ingẽtem animi perturbationẽ. Vnde in pœnã pecca
torũ præteritorum, & illius obliuionis, nesciunt pœnitere, sicut

opor-

23 oportet, nec misericordiã, sicut decet postulare. Et ita absque re
medio manẽt. ¶ Perpẽdite etiã quã quiete & trãquille virgines
quæ oleũ secũ sumpserãt aduẽtãti sponso obuiã exierũt, quomo
do nõ fuerunt perturbatę, nec exterritę, quanuis vocẽ illã audie
runt: Ecce sponsus venit, quia pertimescẽdi eis causa nõ erat. Fa-
tuæ verò quanta perturbatione hinc inde perterritæ discurre-
bant, quærẽtes oleũ. Hoc proprijs oculis quotidie cernimus, vi-
delicet, seruos Dei absq; perturbatione & cũ maxima quiete è
vita discedere, peccatores verò perturbatos, quia in illã horã ser
uant quidquid per totã vitã erant facturi. O terribilẽ imprudẽ-
tiam. Quid infœlix amisisses, si testamẽtũ paulatim ordinasses,
qui ne vnũ dunta xat diem impenderes, vt domui tuæ dispone-
res, & testamẽtũ ordinares efficis, vt filij tui, & hæredes per totã
24 vitam assiduis litibus misceantur? Et ita existimans illos diuites
te relinquere, rẽ familiarẽ, & numos nõ relinquis, nisi procura-
toribus, iurecõsultis, & causidicis. Quid etiã tũc amisisses, si pro
ximis tuis fuisses reconciliatus, & animæ tuæ strages resarcisses,
quando prospera valetudine fruebaris, & cõmodum habebas, vt
id opere perficeres? O terribilẽ cõfusionẽ, q vt in plurimũ gau-
dẽt homines loqui otiose, ideſt, (*de espacio*) incedere otiose. ede-
re, & bibere otiose, deniq; dormire otiose, solũ animarũ suarum
salutẽ cõcitè fieri volunt, in ictũ oculi. Testamẽta cõcite dispo-
nantur, cõfessio, & cõmunio similiter quia vsq; in illam horã mi
seræ animæ non fuerunt recordati. Ideo concite dicunt, Veniat
tabellio, veniat confessor, veniãt animarum curator citissime. Et
ita vt in plurimum hæc tã cõcite, turbulẽter, & importune fiũt,
5 vt potius cõducant ad hoc, vt sanctę ecclesiæ satisfaciant, quam,
vt animabus suis prosint. Nã quid gubernaculũ post naufragiũ
prodest? Quid post finitũ bellũ arma cõducũt? Quid post homi
nis obitũ pharmaca, & medicamina prosunt? Quid deniq; ad rẽ
pertinet postquam ægri frenetici sunt, & graui somno correpti,
confessores vocare, & tabelliones asciscere? O te infelicem, qui
vt tibi tempus ad peccandum supereſſet, voluisti, & vt reme- *Simile.*
dium tibi adhiberes, deesset. Molendinarius quando tempus
tranquillũ intuetur, aquæductum siue retinaculũ reficit, ideſt,
(*adereça la presa*) & prouidus incola domus, quãdo nõ pluit sarcit
tectum (*trasteja la casa*) hoc secum considerans, q veniet tempus,
cum exhalabunt, ascendentq; nubes, & super domum suam
pluent.

pluent. Nobis ergo plus necessarium est præpropere, & cito ad 26
mortem præparari.

Dum autem irent emere venit sponsus, & quæ paratæ erant intrauerunt cum eo ad nuptias, & clausa est ianua. In his verbis satis apparet & confirmatur, quã parum prosunt diligentiæ, & studia animarum importune facta, vt paulò antea diximus. Hoc enim significat ianuam virginibus claudi, dum irent emere oleum, siquidem ad nihil illis profuisse videmus, nisi ad hoc vt negligentia earum propalaretur, & peccata diuulgarentur: & defectus, quos tantũ quinque prudentes sciebant, & secretum inter se seruabant vniuersæ ciuitati innotescerent. Nam nocte intempesta lustrare vicos, pulsare ianuas, per tabernas olearias oleum quærendo discurrere, denique dormientes excitare, quid hoc cernentes dicerẽt? Ecce fatuas. Et qua hora oleum inquirunt. Cur die non vene- 27
runt? Et re vera hoc ita contingit, sæpe multos in hora mortis angi solere, (*γ les toman vascas*) & timore perterriti, suas vsuras propalant, rapinas, & furta manifestant, tyrannides publice confitentur, & alia quam plurima scelera, quæ perpetrarunt ostendunt, & hæc pene iudicio priuati, & frenetici dicunt, & prædicant, quod nihil eis prodest, quam, vt diffamati in republica maneant & peccata sua diuulgentur, atque ignominia affecti hic & in alia vita remaneant. Legitur inter Ioab
3. Reg. 2. & Abner ingens bellum per integrum diem perdurasse. Et iam die inclinante videns Abner exercitum suum minui misit nuntium ad Ioab, veniam sibi suisque, & inducias deposcens. Qui respondit: viuit Dominus, quod si locutus fuisses mane
28 pepercissem tibi. Quasi diceret: Sero sapuisti: (*Acudiste tarde*) Sic peccator per totam vitam bellum contra Deum gerit, & in fine eius misericordiam deposcit. Et sæpe contingit, vt illam non inueniat, quia cum debita dispositione non accedit. Sicut ille infœlix Antiochus, de quo dicitur: Orabat sce-
2. *Mach.* 9. lestus dominum, à quo nõ esset misericordiam consequuturus.
2. *Paral.* 13. O peccatores, quod vobis modo prædicamus id Propheta Abia à montis cacumine ad Hebræos proclamabat dicens, Filij Israel, nolite pugnare contra Dominum Deum patrum vestrorum, quia non vobis expedit? Attendite quod vos perditis, nec proinde cõtra Deũ vestrum pugnare desistitis? Dies erit cum desiderabitis cum posse reconciliari, & non obtinebitis; quinimo

ianuam

ianuam clauſam inuenietis. Illa miſericordię ianua, quę nũc omnibus patet, qui ab oriente, & occidente venire voluerint. Ianua, inquam, illa, quam modo homicidæ, adulteri, fures, & alij quam plurimi peccatores cũ claue verę contritionis quotidie aperiũt, tunc clauſa erit. Quid infœlices illi ſentient, quãdo nullis precibus eis aperiatur, quam obſtupefacti & abſq; ſpiritu manebũt ſicut D. Iob ſignificauit dicens: Oculi impiorum deficient, & refugium peribit ab eis. Cum quis malefactor mortis reus à iuſtitiæ miniſtro fugiens eccleſiam petit: quod ſi primam eius ianuã clauſam inuenit, ad aliam properat, ſi illam ſimiliter obſeratam reperit adhuc ſpem habet ſi forte patulam aliã inueniat. At verò poſtquam totam Eccleſiam circuiuit, & omnes ianuas clauſas inuenit animo delinquit, cernens neceſſariò in iudicis miniſtri manus debere incidere. Hac ſimilitudine verba illa ſancti Iob egregie explicantur. Nam cum peccatores miſericordiæ ianuam, & pœnitentię ianuã, & pijſsimorũ, dulciſsimorũq; viſcerum Ieſu Chriſti ianuam, denique interceſsionis omniũ ſanctorũ ianuã clauſam inuenerint, tunc oculi impiorũ deficiẽt, & refugiũ peribit ab eis. Vbi illud, Et, cauſam denotat, & facit hũc ſenſum. Oculi impiorũ deficient, quia refugium peribit ab eis.

Iob. 11. Simile

Dicent enim: *Dñe domine aperi nobis, & reſpõdebitur eis: Amen dico vobis, neſcio vos.* O Chriſte ſapiẽtia infinita, & cordiũ diſcretor. Propheta Iſaias ait, Agnouit bos poſſeſſorẽ ſuum. At bos dñm ſuũ nõ creauit, & tu qui has virgines feciſti aſſeris te illas neſcire? Ita imaginem vitiare poteſtis, & deluſtrare, vt nec pictor qui illam depinxit eam agnoſcat. Omiſeri & peruerſi filij Adam, qui ſic vos vitiaſtis, & omnino corrupiſtis, ſicque animas veſtras fœdaſtis, quòd idem Dominus, qui vos depinxit, minime agnoſcit, vt vobis benefaciat, & remedium præbeat. Per Hieremiam comminans Deus Hebræos ait: Ecce ego inducam ſuper vos gẽtem de longinquo, gentẽ robuſtam, gentem, cuius ignorabis linguam, nec intelliges quid loquatur. Nec veſtras calamitates & miſerias intelligant, quando eis illas proponetis. Si magna exaggeratio eſt dicere apud illam gentem alienigenã pietatem illos inuenturos non eſſe, & ſi pietatem apud homines non inuenire tam moleſtum eſt tantoque dolore afficit, quid erit, quando apud Deum pietatem non inuenietis, & vobis dicat ipſe, Neſcio vos?

Iſai. 1. Simile.

Hiere. 5.

Ideo

Ideo concludit Dominus nos admonēs & dicens: *Vigilate itaque* 32
quia nescitis diem, neque horam. Hæc est clauis, eū qua tota para-
Simile. bola aperitur. Ingēti beneficio vos donat, qui in vestris manibus
pretiosis, lapidibus capsam, ideſt, (*cofre*) refertam ponit, & dein-
de clauem vobis præbet, vt illā aperiatis, & vt illis vtamini. Hæc
parabola capsa quædam est mirifica mysterijs plena tanquam la
pidibus pretiosis. Et clauis qua hæc capsa aperitur, vt pretiosis il
lis lapidibus vti possimus, hæc vltima verba sunt. Fidelissimus
amicus noster Iesus Christus in manibus nostris illam cōstituit,
quis ergo deinceps dormire audebit, cum ille, qui nos adeo dili-
Prou. 8. git, vt vigilemus admonet? Et præterea cum resita conducibilis
nobis sit, vt eadem summa veritas dicat: Qui mane vigilauerint
ad me inuenient me. Attendite, quod dicit mane: Ne vigiliam in
Psalm. 62. noctem differatis, siquidem perendinare, vt diximus, tam peri- 33
culosum est. Ideo Regius Dauid dicebat: Deus Deus meus ad
te de luce vigilo. Primo diluculo, ideſt, cum primum ratione vti
incipimus vigilare debemus, vsq; ad mortis noctē in vigilia per
seuerantes. O gloriosa virgo Catherina, quomodo vigilauit cor
tuum de mane pueritiæ tuæ, & quam præparata existi obuiam
illi. Omnibus dicitur: *Ecce sponsus venit exite obuiam ei.* Cæterum
quam plurimi illi obuiam non exierunt: nam hic cœlestis spon
sus vna via venit, & ipsi alia ire volunt, vnde illi non occurrunt.
D. Augus. Diuus Augustinus ait: Christus est sponsus sanguinis, & per san
guinis viam, videlicet, crucis & ignominiæ venit, nos vero per
viam voluptatum, & illecebrarum ire contendimus, vnde obuiā
illi non eximus. Hæc tamen illi occurrit per viam plurimorum,
& crudelium tormentorum, quæ pro eius amore æquo ani 34
mo perpessa est. Et ideo plena gratia meruit illi
occurrere in gloria. Ad quam nos per-
ducat Iesus Mariæ filius.
Amen.

In

In eodem Communi Virginũ Maxime pro Beata Clara Concio Quarta.

Simile est Regnum cœlorum decem virginibus, quæ accipientes lampades suas &c. Matth. 25.

BEATVS Basilius super illa verba Psalmi: Sub vmbra alarum tuarum protege me, asserit, alas, quibus suos Deus protegit, amorem, & timorem esse. Et est valde notandum sancto Regi non satis fuisse vmbram vnius alę petere, sed ambarum simul vmbrã postulauit. Nouerat enim, quam necessarium sit, vt ab his duabus virtutibus amore, scilicet, & timore anima cooperiatur & protegatur. Inter munera, & exercitia hominis Christiani, & ex eorum difficilioribus vnũ est, nempe nõnullas virtutes, quæ inter se pugnare videntur inuicẽ connectere. Nam oportet simplicitatẽ cum prudentia cõnecti, miseri cordiã cũ iustitia, humanitatem cum Christiana grauitate, Magnanimitatẽ cum humilitate, seueritatem cum mansuetudine, discretionem cũ zelo gloriæ Dei, tandem timorem cũ amore. Et has omnes virtutes scire copulare, & inuicem connectere, ita, vt alteram altera non offendat, nec lædat diuinæ gratiæ ingens donũ est. Ille summus artifex, qui hæc corpora inferiora ex contrarijs qualitatibus cõposuit, etiã has virtutes, quæ inuicem pugnare videntur connẽctere poterit, & in eodem pectore, & corde conseruare. Ita, vt idem homo sit prudens, sicut serpens, & simplex vt columba, quòd sit rectus, & pius, sit grauis, & suauis, mãsuetus, & seuerus. Et sicut Diuus Gregorius ait: vt ridens possit timeri, & iratus amari: denique, vt amore & timore plenus sit. Has duas virtutes intendit Christus Redemptor noster in hodierno sacro euangelio cordibus hominum imprimere, amorem, scilicet, sponsum se appellans. Nam certa res est quod amor noue nuptorum, & qui nondum matrimonij amaritudines ponderum, & grauitatum eius degustarũt, dulcior & magis

Psal. 16.

D. Greg.

teneꝛ

tener esse contingit, quam illorum, qui per assiduam conuersationem sui met obliti sunt. Dicens ergo æternus Dñs se animarum sponsum esse & nõ maritũ significare voluit quandã cordis teneritudinẽ, & extraneam dulcedinẽ, qua secundum nostrum modum exprimere vult nimium amorẽ, quẽ erga nos habet, vt
2. Cori. 11. cum hoc nos inuitaret ad hoc, vt cordibus teneris tanquam sponsarum illum diligamus. Vnde D. Paul. ait: Despondi enim vos vni viro virginẽ castam exhibere Christo. Hoc est, sicut virgo casta, quæ viro secundũ cor suũ despõsatur tenere illũ diligit, sic ego vos despõsaui cũ cœlesti viro Iesu Christo, vt illũ tenere diligatis, sicut virgo casta sponsum suum diligit. Quis ergo tam lapideus erit, qui propriam vilitatẽ agnoscẽs, & infinitam Dei maiestatẽ, & videns illum nõ dedignari sponsum eius dici diuino illius amore nõ flagret? Hęc sponsalia sunt, quidam nexus inter Deũ & ipsam animã, adeò fortis & intimus, vt ex duobus spiritibus vnus fiat. Tantam vim voluntatis consensus habet, quando per syncerum, & purum amorẽ cum Deo cõuersatur & agit, vt eum
D. Diony. de diui. non. capit. 4. illo ita vniatur q̃ desinens esse sua cõstituit Deum in plenã, & totali possessione sui. Vnde. D. Dionys. ait: q̃ amor à semetipso alienat amantẽ, & totum in rẽ amatam trãsformat, & ponit exẽplum, in D. Paul. dicens: Paulus ille magnus, cum diuino amore flagraret excessiue, illius particeps virtutis fact⁹ sacro ore dicit.
Gene. 2. Mar. 10. Viuo iam nõ ego, viuit verò in me Christus. Ideoq;, si de matrimonio corporali dicitur: Erunt duo in carne vna multo magis hic intima, & singularis vnitas debet reperiri. Quod si de altero matrimonio dicitur: Propter hoc relinquet homo patrẽ & matrẽ
Matth. 10. quid propter hunc diuinum sponsum relinqui debet? Vnde idẽ 6
Dominus ait. Qui amat patrem, & matrem plus quam me non est me dignus, quinimo vobis dico nulli alij spiritui posse animam desponsari, præterquam ipsi Deo, inter quos tantum hæc vnitas esse potest. Nequit enim Angelo, aut Seraphim anima desponsari: nam inter animam, & Seraphim non potest
D. Ber. ser. 5. sup. Can. hoc vinculum vnitatis operari, nempe vnus spiritus esse. Vnde Diuus Bernardus ait: illud autem scitote, nullum creatorum spirituum per se nostris mentibus applicari posse, ita, vt in illa infundatur. Bene potest Angelus inspirare animæ, illuminare
Magister. 2. sent. dist. 8. illam, adiuuare, fortificare, docere, & consolari eam, quæ sui mentis sunt: at verò ipsam animam intrare, id quod theologi

appel

7 appellant, illabi animæ, hoc solus Deus efficere potest. Ideo Regius Dauid dixit: Immittit Angelus Domini in circuitu timentiũ eum. Immittit, id est, operatur in circuitu iusti, at interius intrare nequit. Est anima hortus cõclusus, in quem solus Deus intrat, & illam purificat, illuminat, & suo diuino amore inflãmat. *Psal. 33.*

Nubes obscura est ex se, & res vilis, quia ex terræ vaporibus generatur, at radius solis illam penetrãs, pulchram reddit, lucidam & perspicuã, mox enim ex radiorum solis reflexione variis colonibus pulcherrimis vestitur. Eodem modo, quamuis anima ex se vilissima creatura est, tamẽ verus iustitiæ sol, qui est Deus intrans in eam perspicuam, & pulchram nimis illam reddit. *Simile.*

Alia virtus, quam hic Dominus intendit cordibus nostris imprimere est timor, hanc parabolam tam terrificam nobis proponens, in
8 qua significare videtur, dimidiam Christianorum partem condemnari. Nam hic non loquitur Dominus de infidelibus, quia ipsi nunquam expectauerunt sponsum. Dicite, si vir magnæ auctoritatis & fidei modo per ostium illud intraret, quem nullo modo posse mentiri cognosceremus, diceretq; vnum ex astantibus hic forcipatum, id est (*Atenazado,*) & crudeliter concrematũ esse moriturum, quis non maximo angore afficeretur, vnusquisq; secum considerans, Nunquid ille futurus sum? Quid si vir ille dimidiam hic astantium partem sic fore morituram testificaretur? quanto plus angustiaremur? Quod autem summa Veritas asserat ex decem virginibus (per quas fideles omnes significantur) quinque ex illis, quia fatuæ fuerunt, nec ad sponsi aduentum se præuenire nouerunt, extra cœlestes nuptias foris relictas esse, & *Simile*
9 æternis supplicijs punitas nos verò non obstupescamus? Equidẽ huius causa est, quia profundè id non consideramus, quia si, vt oportet consideraremus, vtique sensus nostros custodiremus, vitam Euangelicam amplecteremur, nimia diligentia, & studio præcepta diuina obseruaremus, summa promptitudine iniurias nobis illatas remitteremus. Hæc transitoria libentissimè à nobis expelleremus, & denique vitam nostram diuino timore dimetiremur: quod vnum ex præcipuis signis est in ipsa anima Deum habitare. Cum magni Principis ianitor ad ostium stat, & nullũ ingredi permittit absque eo, quòd diligenter vnumquenq; per se iniscitetur, & examinet, quid sibi velit, & quosdam dimittit, nonnullis verò aditum præbet signum euidens est, dominum in *Simile.*

tus esse. At verò cum ianitor abest, & fores omnibus patent; om- 10
nesq; facile ingrediuntur, signum est domi ipsum Dominum nō
esse. Similiter quando in Christiano diuinus residet timor & tā
quam ianitor claudit sensus ne videāt, ne audiant, ne tangant, ne
denique gostent quicquid eis libet, nec praua desideria intrare per
mittit, signum est dominum domus, qui est ipse Deus intus es-
se. At vero quando Dei timor non adest, qui has operationes in
homine efficiat, quinimo cernimus illum dissolutos sensus ha-
bentem liberū ingressum omnibus desiderijs præbere, signum
est Deum intra ipsum non habitare. Ecce quam singulare donū
timor Dei sit. Vnde habenti illum dicitur: Quam magnus qui
inuenit sapientiam, & scientiam, sed non est super timentem
dominum, timor Domini super omnia se suppposuit. Beatus ho-
mo, cui donatum est habere timorem Dei. Super quæ verba no- 11
tetis velim, quòd vbi nos hic legimus: Timor Dei super omnia
se superposuit, in cōtextu Græco habetur: Timor Dei super om
nia excelluit in claritatem. In quo denotatur timorem Dei effi-
cere homines claros, & illustres coram Deo. Consideremus ergo
dilectissimi huius parabolæ seueritatem. In qua summa veritas
ore proprio asserit, ex Christianis, qui in hac sancta Ecclesia vi-
uunt, quam plurimos esse condemnandos, nequis nimium cōfi-
dat dicens: Christianus sum. Hæc enim fatua confidentia, quam
plurimos in peccatis detentos habet. Stupendum est id, quod
proprijs oculis quotidie cernimus, videlicet, aues sylvestres, vt
nisos, & accipitres facilius tractari, & leniri, quā aues domesticas
vt gallinas & gallos gallinaceos. Et re vera ita contingit, facilius
Iudæum, siue Turcam ad fidem catholicam conuertetis, quam 12
Christianum à peccatis suis remoueatis aut concubinam relin-
quere illum faciatis. Nam cum Ecclesiæ domestici sint, & Chri-
stiani securi viuere sibi videntur, sicut coturnices, quæ si caput
coopertum habeant securæ sibi videntur esse, ita Christianus
peccator securus viuere sibi videtur, cū intellectum fide cooper
tum habeat. Per immensam Dei charitatem dilectissimi vos ob
secro, ne sic decipiamini, quinimo vestrum periculum, & dam-
nationem perhorrete, vt hac via vos præparetis, & dum tempus
suppetit remedium vobis adhibeatis.

Ecclc. 25.

Simile.

Simile.

Ait ergo Dominus. *Simile est regnum cœlorum decem virginibus.* Hanc rempublicā, quā Dās in terris conseruat, decē virginibus

similem

similem esse perhibet, hac similitudine nos docẽs, quales, vt nos
docẽs essemus, equũ erat. Nã per virginitatẽ fides, & per denariũ
numerũ decẽ præcepta decalogi intelligũtur. Vnde Christianos
decẽ virgines appellãs significare voluit, eos simul fidẽ, & obser
uãtiam decẽ præceptorũ profiteri, hoc est, q̃ debent fidem cum
operibus habere. Diuinus Apostolus magnũ catalogũ, & seriẽ Hebr. 11
sanctorũ patrũ texens eorũ, qui fidem habuerunt, nõ sistit ibi,
sed vlterius addidit, dicẽs, illos per fidẽ obtẽperauisse Deo, &
plurima bona opera fecisse, his verbis: Fide plurimã hostiã Abel
quã Cain obtulit Deo. Fide Noe aptauit arcam. Tamq; obe-
diẽs hic S. patriarcha erat, cũ anno integro maxima angustia, &
labore inclusus in arca fuisset, etiã diluuio finito, & terrã siccã vi
dẽs mense integro in ea cõmoratus est, quousq; illi Deus præce-
pit dicẽs: Egredere de arca tu, & vxor tua, &c. Fide, qui vocatur Gen. 8.
Abrahã obediuit, & exijt nesciẽs, quo iret. Et de fidelibus patri
bus legis gratiæ idẽ S. Apostolus ait: per quẽ (scilicet Christũ) ac Rom. 1.
cepimus gratiã, & Apostolatũ ad obediendum fidei in omnibus
gentibus. Hoc est, si Deus eius sacri euãgelij nos cõcionatores ele
git, & hãc gratiã apostolatus muneris nobis cõmunicauit, scitote
hoc illũ fecisse, vt prædicatione nostra gẽtes trahamus ad fidei
agnitionẽ, & simul ad obedientiã eorũ, quę in ea nobis præcipiũ
tur. Hæc obedientia quõdam in primitiua Ecclesia adeo viguit,
& in fidelium cordibus tã generaliter regnabat, vt idẽ B. Apostolo- Philip. 4.
lus omnes illius ætatis fideles sanctos appellaret. Vnde ait: Salu-
tant vos omnes sancti maxime autẽ, qui de Cæsaris domo sunt.
O tẽpora fœlicissima, in quibus gens palatij sancta erat. Quod si
illi, qui in regijs Palatijs habitabãt Sãcti erãt quales essẽt, qui in
cœnobijs, & in desertis vitã agebãt? Recte intellexistis, fratres,
qd dñs hic intẽdat fideles decẽ virginibus cõparans, videlicet,
(vt diximus) vt denotaret præcipuũ quod ab eis postulat, fidẽ
& obseruantiã decem præceptorum esse. Quãuis plurimi hac
tantũ viuendi norma nõ sunt contẽti, sed diuino ispiritus impul-
su relinquũt mundũ, & in sacras religiones se recipiũt, vbi ad ob
seruantiã multorũ sancti Euãgelij consiliorũ per vota obligãtur
quod maxime peculiare opus potentis manus Dei est. Mirabile Simile.
est profecto accipitrẽ in agro cernere ità refugum, idest, (cuhare
no y ehquino) vt hinc inde volitans quietari non possit. At vero
postquam pedicis ligatur, & captiũ ei ponitur, quam mãsuetus

lenis & tractabilis manet, absque eo, quòd ab vno loco moueatur. At mirabilius est cernere iuuenem in sæculo ita liberum, & solutum, vt nulli omnino subijciatur, & in temporis momento Spiritus sancti impulsu tactu, illu in monasterio clausum videbitis cũ pedicis & capitio, hoc est, sanctæ religionis veste indutũ & eius præceptis ligatũ, agno mansuetiorẽ effectũ. Scitote fratres, quòd sicut sanctus Dauid Regijs indumentis exutus est, vt coram Arca Domini saltaret: ita vos oportet, qui ad perfectionẽ adspiratis omnibus pompis, & bonis temporalibus exui, vt sic expediti corã diuina celsitudine in sancta religione tripudietis. Non me latet, quòd sicut nõ defuit quædam Michol quæ Dauidem subsannaret, dicẽs: Quam glorioſus fuit hodie Rex Israel, discooperiens se ante ancillas seruorum suorum, & nudatus est, quasi si nudetur vnus de scurris: ita non deerunt amici, & cognati, qui vos allicient, & leducent, dicentes, vilitatem esse cum diuitijs, pauperes velle fieri, & cum libere, voluptuosè, & splendidè viuere possetis, tãto rigori, & asperitati subijci. At sicut Regius Dauid tunc viriliter respõdit, dicens. Viuit Dominus, quia ludam ante Dominum, qui elegit me, & ludam, & vilior fiam, plusquam factus sum, & ero humilis in oculis meis: ita oportet, vt his omnibus contradictionibus spiritus pro viribus resistatis, & eas deuincendo ab huius sæculi desiderijs exoluamini, atque expediamini, & sitis serui fidelissimi Iesu Christi, & virtutum sectatores, quas, vt consiliũ nobis proposuit, videlicet, paupertatem, obedientiam, & castitatem cum vinculis, & ligaturis votorum. Nam virtutũ exercitia, quæ ex voto sunt, magis meritoria sunt, quam ea, quæ sine voto, & obligatione exercentur.

Act. 28. Diuinus Apostolus cùm in vinculis coniectus esset, dicebat: Propter spem Israel cathena hac circundatus sum. In quibus verbis gloriari videbatur, eo quòd propter Christum ligatus esset. O beatum illum, qui etsi nondum ligatus, & incarceratus ab infidelibus propter fidei confessionem fuerit, ex propria tamen voluntate in aliqua sancta religione abditus, & votorum eius cathenis circundatus est, & ligatus. Et præ cordis lætitia videns se ita propter Deum ligatũ, dicit cum Diuo Paulo: Propter spem Israel cathenis his circundatus sum. Cæterum perpendatis velle vos, qui hanc hostiam & sacrificium de vobis Deo feceritis, aut qui illud facere intenderitis scriptum esse: Omne, quod Domino consecratur,

Leuit. 27.

19 secratur, siue homo fuerit, siue animal redimi non poterit. Quic
quid semel fuerit consecratum sanctum sanctorum erit Domi-
no. Huius autem literæ spiritus est, quod illi, qui modo in lege
gratiæ Deo se consecrarunt, ab ipsa diuina captiuitate non de-
bent redimi, nec contaminari, aut infici, iterum ad seculũ reuer-
tentes, sed quod perseuerent. Quia, etsi ecclesiastes ait: De car- *Eccle. 1.*
cere catheniſque interdum quis egrediatur ad regnum, hoc nõ
est impossibile omnino; si quidem omnes, qui in diuinæ legis ob
seruantia perseuerant, & præcipuè qui in obseruatione promis-
sorum se exercent, in morte ab hoc carcere exeunt, & ab his vin
culis absoluuntur, vt cum Deo in perpetuum regnent, nisi fortè
aliquid necessariò purgatorij igne prius consumẽdum sit. Oleũ,
quo virgines prudentes præuentæ erant, & quod imprudenti- *Isai. 10.*
20 obus, & fatuis defuit est illud, de quo Isaias dicit: Computrescet
iugum à facie olei. Quod oleum est pietas & misericordia, cum
qua anima à misero Sathanæ iugo, quod est peccatum eripitur.
Vnde Diuus Chrysostomus ait: Hanc parabolam posuit Domi- *D. Chryso. homil. 79. sup. Matth.*
nus, vt ostẽdat, quia si cætera vniuersa virginitas habuerit, & ca
ruerit eleemosynæ fructibus cum fornicatoribus ejicitur. Idque
merito: fornicator enim corporum, iste vero pecuniarũ cupidi-
tate vincuntur. Non est autem corporis, & pecuniæ, par cupidi
tas, sed acrior multò, atque vehementior corporum est. Quanto
igitur imbecilliori reluctamur tanto minus si vincimur, venia di
gni sumus. Idcirco & fatuas appellauit, quoniam difficilioribus
superatis faciliora perdiderunt. Hæc ille. Et ex eo quòd hęc vir
tus adeò necessaria est, admonens nos Diuus Paulus, vt pluri- *Colos. 3.*
21 mis virtutibus nos ornemus prima, de qua sermonem fecit, hæc
fuit, dicens: Induite vos sicut electi Dei sancti, & dilecti viscera
misericordię benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiã *D. Thom. 2. 2. q 30. ar tic. 4.*
&c. Hinc & Diuus Thomas, perquam docte decernit miseri-
cordiam secundum se esse maximam virtutem, eamq; inter om
nes virtutes, quæ ad proximum sunt esse potissimam, atque po- *Ose. 12.*
tioris actus. Et Oseas Propheta ait: Misericordiam, & iudicium
custodi, & spera in Deo tuo semper. Quasi dicat, si hoc cares va-
na est tua spes. Optimè sanctus Dauid hoc seruabat, cum dice- *Psal. 51.*
bat: Ego autem sicut oliua fructifera in domo Dei speraui, in mi
sericordia Dei in æternum, & in sæculum sæculi. Et non solum
hæc virtus potioris est actus ad merẽdum per illam nimiũ cor-

Hebræ. 13. Deo, sed etiã ad reportandum ex dęmonibus victoriã. Et ita vbi 22
nos legimus: Charitas fraternitatis maneat in vobis, & hospitali
tatẽ nolite obliuisci, per hãc enim placuerũt quidã; alia trãslatio
habet: Per hãc enim latuerũt quidam. Et sic est etiã in contextu
Græco. Vbi denotatur charitatẽ fraternalẽ, & hospitalitatẽ scu
tũ esse, quo iusti ita cooperiuntur, & protegũtur, vt vix à dęmo
nibus cerni possint, quotidiẽ, vt noceant, insidias parantibus.

Et de his omnibus virginibus ait spõsus *Dormitauerunt, & dor*
mierunt, videlicet, per totius vitæ tempus, quod Deus illis cõcẽs
sit. Nã siue grauiter, aut leuiter omnes delinquunt. Ideo ne mire
mini cum in seruis Dei aliquos defectus videritis, quinimo mira
ri debemus, & ingentes gratias agere Deo, eiusq; bonitatem glo
rificare, cũ absq; imperfectionibus, & miserijs quosdã viderim⁹.
Nam dicite obsecro de quo nã plus admiraremini, si capitalẽ flu 23
uium rapido cursu deorsum fluere videretis, aut aliũ cernere re-
tentũ, & non dilabi? Equidẽ mirabilius esset cernere fluuium nõ
2. Reg. 14. dilabi. Omnes quasi aqua dilabimur, dixit quædam mulier Da-
uidi. Hoc est, omnes sumus quidã fluuij, & per naturã corruptã
ad malũ propensi. Vnde plus admirandũ nobis est si hominẽ in
virtute constantem videamus, quã alium in peccatũ prolapsum.
Vt autem deorsum non defluamus misericordiarũ pater, pluri
ma gratiæ suæ retinacula, idest, (*presas*) ponit, eius siquidem præ
cepta, conciones, impulsus, flagella, deniq; beneficia omnia reti-
nacula sunt quæ nos detinent, ne appetituũ, & passionũ nostra-
rum fluenta sequamur. Et nihilominus sensualitatis impetus tã
magnus rapidusq; est, q̃ multi hæc retinacula rumpunt, & laxis
habenis vitijs se cõmittunt. De quibus absolute dicere possum⁹ 24
q̃ dormierũt. Et quod terribilius est q̃ molestè ferũt si excitan
Simile. tur. Forte alicui vestrũ somniasse cõtingit copiosæ pecuniæ the
saurum se inuenisse, & superuenit amicus, qui dormientem exci
tat, & indignat⁹ dicit: Age Dñe, quia à dulci & suaui somno me
excitasti. Hæc & hæc somniabam. Cui ille: Non ne hoc figmen
tum esse vides? Recte noui id, quod somniabã figmentum esse,
attamen ingenti gaudio afficior his somnijs. O peccator amens
& cæce, hæ voluptates, pompæ, & conuiuia, quibus delectaris,
somnia sunt, & ridiculę res, & graue molestęq; fers cũ prędicato
res suis concionibus, & proximi suis correctionibus, & monitis
salubribus, ab hoc graui somno te excitare nituntur, quia his fig

mentis

mentis & somnijs plurimum delectaris, & excitati nolles, vnde iterum sopiris, & somniare denuo incipis.

At quando non putas adimplebitur quod summa veritas hic dicit, scilicet: *Media autem nocte clamor factus est. Ecce sponsus venit exite obuiam ei.* In mediæ noctis clamore denotatur, q̃ cum homines non putant solet mors superuenire, & hora intrandi in strictum iudicium cum Deo. Vnde Diuus Paulus illam furi comparat, qui intempesta nocte, cum eius aduentus non suspicatur, nec sentiri possit aduenit, his verbis: Ipsi enim scitis, quia dies domini sicut fur in nocte, ita veniet. Cum enim dixerint, pax & securitas tunc repentinus eis (scilicet peccatoribus) superueniet interitus, & non effugient. Id miseri tunc facient, cum illis quatuor rebus obsessos se viderint. De quibus Beatus Bernardus ait. Quid horribilius morte? quid terribilius iudicio? quid miserabilius gehenna? quid iucundius gloria? Ibi timor amittendi gloriam illos anget, & timor in hæc tria horribilia incidendi. Et cum absq; oleo se reperierint incipient tunc illud inquirere, & non inueniẽt, quia in pœnam delictorum suorum non inquirẽt illud, sicut oportet. Vnde Diuus Augustinus ait: Cum vult improbus homo non potest, quia quando potuit noluit. Ideo per malum velle perdidit bonũ posse. Et alibi dicit: Non facile inueniuntur in aduersitate præsidia, quæ non fuerunt in pace quæsita. Ideoque concludit Dominus dicens: *Vigilate itaque, quia nescitis diem neque horam.* Sicut nautæ nauis instrumẽta, idest, (*las xarcias*) tranquillo tempore parant, & reficiunt, ne inopinate in eos tempestas irruat.

1. Tes. 5.

B. Ber.

D. Aug.

Simile.

27 Canitur hoc sacrum Euangelium in hodierna solemnitate Beatæ virginis Clarę: & est accommodatissimum huic festo. Quia, siquidem Euangelium non est quod de vna virgine tantum loquatur, sed de multis hoc recitetur vni, quæ sola fecit quod aliæ quam plurimæ non fecerunt, & quæ plurimarum merita sortita est. Postquam Diuus Paulus magnum catalogum texuit multarum rerum, de quibus gloriari posset, subdidit dicens: Quæ quidem retro sunt obliuiscens ad ea, quæ sunt priora extendens me ipsum ad destinatum prosequor brauium supernæ vocationis Dei in Christo Iesu. Extendere se est seipsum excellere, & hominis limites pertransire in vitæ æternæ consequutione. Hunc diuinum Apostolum

Philipp. 3.

lum gloriosa virgo Clara imitata est, excedens se ipsam, (*Yhaziendose mas que muger*) diuino auxilio præuenta, & sicut in meritis se extendit, sic in præmio illam Deus extendit & prolongauit. Vnde cum Beato Iob dicere potuit: In nidulo meo moriar, & prolõgabo dies meos. Congruè satis religio sancta nidus appellatur. Nam quemadmodum nidificat auis ex pennis, fœno, paleis, & alijs vilibus, & abiectis rebus: ita religio structa est ex rebus, quas mundus posthabet, & à se repellit, vt potè fame, subiectione, cilicio, & recollectione. Et quo plus quisque in hoc nidulo se mortificauerit, extendens, & prolongans seipsum, eò magis illum Deus prolongabit, hoc est, præmium augebit. Desunt verba, quibus explicari possit quantum hæc pia virgo in hac sacra religione se mortificauit, quam imitari vos dominæ religiosæ magna obligatione astringimini, siquidem in eius nido estis. Mos erat legis antiquæ, vt virgines, quæ in templo cõmorabantur animalium pellibus, quæ in eodem templo Domino oblata fuerant, calcearentur. Et nunc par est, vt sanctæ, & Deo dicatæ virgines affectionum pedes cum memoria sanctorũ exemplorum seruorum Dei, qui in eisdem religionibus, in quibus ipsæ commorantur Deo oblati fuerunt, quia hæc sancta eorum exempla per illas pelles significata fuerunt: & vestras affectiones in eis collocantes in eorũ imitatione perseuerabitis. Refert Valerius Maximus, quod vrbe Roma à Gallis capta, cũ Vestales virgines simulacra deorum ex hostibus exceptа traducerẽt, in oppidum Cęre potissimum conuenerunt. Vbi Cæretani eos qui vna cum sacris æterno q́ue Vestæ igne ad se profugerant, comiter hospitio fuscepерũt, donec á Gallis ciuitas per Camillum liberata fuit. In cuius beneficij memoriam Romani præstiterũt vt omnis diuinus cultus cæremoniæ à Cære dicerentur. Ecce quantum Gentiles virgines reuerentur: & nunc æquum est, vt vos plus nimium æstimemus, siquidem superni Imperatoris Iesu Christi sponsæ estis.

Iob. 29. 28

29

Valerius Max. libr. 1. c. 1.

30

Cæterũ, vt vos moneamus, & exhortemur oportet, dicentes, *Prudentes virgines aptate vestras lampades: ecce sponsus venit, exite obuiã ei.* Verè prudentes, quæ mundum propter Dominum reliquistis, & pro æternis temporales, & breues voluptates commutastis, & graue matrimonij onus à vobis repulistis, & duram seruitutem seculi pomparum propter libertatẽ spiritus abiecistis, &

3 noluistis mortalis hominis ancillas esse, vt illi, qui iustorum vita
est desponsaremini. Vtinam, atq; iterum vtinã, quid reliquistis,
& quid elegistis, perfectè intelligeretis: vtiq; diuinam celsitu di-
nem pro tã singulari beneficio glorificare, non faturaremini. Et
siquidem prudentes estis, aptate vestras lampades. Hoc vnicum
& singulare munus vestrum est. Ad hoc vos ibi recepistis, ob id
Deo vos consecrastis. Nulla alia vobis est cura, nec filios alere,
nec viro placere, nec familiæ prouidere. Quid ergo respondebi
tis, si in vltima hora vestrę lampades absq; oleo repertæ fuerint?
quam excusationẽ de hac negligentia reddetis? Studete ergò, vt
in vestris lampadibus, amoris ignis, deuotionis oleum, deniq;
bonæ famæ lumen nõ desit, & sic lampades vestras à terra leua-
te. Res notatu digna est, quòd sermonẽ hic Dominus faciens de
3 2 virginibus, dixit, lãpades illas habere. At alibi de seruis loquens
dixit: Et lucernæ ardentes in manibus vestris. In quo significare Luc. 11.
voluit vnũ discrimen inter alia, quæ inter homines, & mulieres
versantur esse, fœminas sicut lampades vitreas esse, fragiles, quę
quam primũ offendũt, frangũtur, & oleũ effunditur. Ideo opor
tet, vt à terra leuatę sint corã sanctissimo sacramento, vt securio
res sint. Ita fœminas, ne frangãtur aliquo peccato, & deuotionis
gratiæq; oleum fundatur omnem terrenam conuersationem fu
gere oportet, & orationi simul, & contemplationi vacare stude-
re coram Deo. Homines verò sunt sicut lucernæ & faculæ accẽ
sæ, quæ vim habent ad resistendum ventis. Itaq; quanuis diu, no
ctuq; per vicos accẽsæ portentur, nõ extinguũtur. Sic viri Apo
stolici discurrentes per mundũ, & cum peccatoribus conuersan
3 3 tes ad illuminandum eos diuini amoris ignem conseruant, & san
cti exempli splendorem emittunt, & fortitudinem habent ad re
sistendum contradictionibus, quæ eis se offerunt absq; eo quòd
extinguantur. Et siquidem corda vestra, ò prudentes virgines,
lampades fragiles sunt, vigilem curam adhibete, illas hoc modo
conseruare. Attendite præterea, quòd noctuæ, quæ circum lam-
pades volitant, solent oleum lingere, lampadesq; extinguere. Ita
contingit ad montalium conuentus infernales noctuas volitare,
videlicet, homines sensuales, & profanos, qui à Sathana & à pro
prijs appetitibus impulsi Christi sponsas contaminare nitũtur,
& oleum virtutis earum imbibere. O Christe Angelorum glo-
ria, sponse dulcissime virginum, benedicta sit patientia tua, qui

fic pateris, vt tuæ diuinæ celsitudini tam ingens contumelia in- 34
feratur. At si ipsi non se emendauerint, certo sciant æternis supplicijs puniendos esse. Cauete ergo, o superni domini sponsæ, ne has noctuas accedere patiamini. Sed potius in omni integritate & puritate corporis & animæ conseruari satagite, vt plenæ gratiæ ingredi mereamini cum illo ad nuptias gloriæ: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

IN COMMVNI sanctarum Mulierum, & maximè pro Beata Anna Concio Prima.

Simile est Regnum cœlorum thesauro abscondito in agro &c. Matth. 13.

QVoplus aliqua res hominibus necessaria, & in se pretiosior est tanto maiori cura, & solicitudine ab eis inquiri solet. Hac ratione diuus Apo-
Act. 17. stolus Paulus, vt in Actibus habetur nixus est Athenienſibus persuadere, vt Deū qui summū bonū est, & nobis maximè necessariū totis viribus, & industria inquirerēt, his verbis dicēs: Quærere (scilicet, oportet) Deū, si forte attrectent eū, aut inueniant, quāuis nō lōge sit ab vno quoq; nostrū: in ipso enim viuimus, mouemur, & sumus. Pisces, nisi in aqua nō mouētur, neq; aues nisi in aere volitāt & astra in firmamneto propriū esse, & locū habent, homines vero, neque moueri, nec viuere nec esse absq; Deo possunt: vn de illum diligēter inquirere maximè necessariū sibi est. Propterea Christus verus Deus in hac parabola, thesauro abscondito, & gemmæ pretiosæ se comparat, ad denotandum se esse thesaurum, qui animas nostras ditat, & gemma, quæ eas ornat, & pul-
Coloss. 2. chras efficit. Vnde Diuus Paulus verba de illo faciēs ait: In quo sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ abscōditi. Cum autē in Christo Domino omnes thesauri sint recōditi, nullus terrenus

thesau

3 thesaurus sufficit ad satisfaciẽdum necessitatibus, quibus homo subiacet, præter ipsum. Nullus enim thesaurus visum tibi resti tuere sufficit, si cæcus es, nec ad vitã reuocare, si es mortuus, nec opem ferre in afflictionibus innumeris, nisi ipse. Quondam Hebræis duo celeberrima nomina fuerunt, quibus Deum appellabãt. Alterum Iehoua, alterum vero Sadai. Iehoua, id est, qui est, esse Deum infinitum significat. Sadai, id est, qui sufficit, sufficiẽtiam, quæ in illo est, denotat. Primum nomẽ, scilicet, Iehoua, illi conuenit, quatenus rerum omnium principium est. Sadai verò ei adscribitur, quatenus vltimus earum est finis. Quia rationi vltimi finis competit, vt sit solus sufficiens ad perfectionem, & fœlicitatem omnium. Vnde intelligetis quantum aberrent, qui fœlicitatem extra Deum in creaturis inquirunt. Ideò Beatus

4 Augustinus ait: Quærite, quod quæritis, sed ibi non est vbi quæ B. Aug. ritis. Quomodo vita beata erit, vbi non est vita? Nam etsi aliquã delectationem & suauitatem in creaturis Deus constituit, hoc ita disposuit, vt hac saltim via homines excitarentur ad inquirendum suauitatem æterni gaudij, non autem, vt eis verum gaudium cordi prębere possent. Hinc Regius Dauid cecinit, dicẽs: Psal. 30. Quam magna multitudo dulcedinis tuę Domine, quam abscõdisti timentibus te. Perfecisti eis, qui sperant in te in conspectu filiorum hominũ. Idest, si tantam dulcedinẽ, ò Domine, pulchritudinem, & gustum in creaturis posuisti, quod quidẽ omnibus commune fecisti, quanta erit dulcedo, pulchritudo, & gaudium quod te diligentibus seruasti? Propter cuius immensitatem nihil aliud sanctus Propheta facit, quã illud admirari quod verbis Simile.

5 satis exprimere nõ poterat, dicẽs: Quã magna multitudo dulcedinis tuæ, &c. Vnde qui in creaturarũ dulcedine tanquã in vltimo fine gradũ sistũt, tã fatui sunt, quasi qui aliquẽ inquirit, & quã primũ vestigia eius offendit, satisfactus manet, nec vlterius progreditur, vt illum, cuius vestigia illa sunt inquirat. Aut sicut illẽ, qui vmbrã elegantẽ conspicẽs diceret: O quam elegans vmbra & ex illi⁹ aspectu gaudio superfusus nõ se cõuerteret, vt illũ cui⁹ est vmbra intueret, qui ipsam pulchritudine nimiũ excellit. Hos appellat Spiritus sanctus (*Hõbres por demas*) & vanos, dicẽs: Vani autem sunt homines, in quibus non subest sciẽtia Dei, & de his, Sap. 13. quæ videntur bona non potuerunt intelligere eum, qui est, nec operibus eius attendentes agnouerunt, quis esset artifex.

Non

D. Augu. Non sic Beatus Augustinus faciebat, cum dicebat: Si tãta tribuis 6
nobis in carcere, quid dabis in patria? Si tãta tribuis amicis, & inimicis, quid est quod reseruasti solis amicis? De quodam celeberrimo pictore legitur equã ita apprime depinxisse, vt equi prætereuntes illam intuentes hinnirent. Alter famosissimus pictor Zeuxis nomine, vuas à vite pendentes tanto successu, id est, (*Al proprie*) depinxit, vt ad eas aues aduolarent, veras esse existimantes. Dicite si iter vobis agendum esset, nunquid ad equitandum illam equam assumeretis? Minime. Non videtis ad viuum depictã esse? Quid nostra? dicetis, siquidẽ depicta tãtum est. Quod si fame confecti essetis, nunquid manum ad illas vuas mitteretis? Neutiquam. Quid? nonne omnes veras apparere dicunt? Quid nostra si re vera non sunt. Omnes mundi huius creaturæ quãtumuis speciosæ, pulchręque appareant, sunt velut picturę, quę 7
etsi exteriores sensus delectant, nullo prorsus gustu, satietate, siue requie animam afficiunt. Verum est tamen, quòd sicut per illas perfectas imagines, & picturas, artificis excellentia dignoscitur: ita per excellentiam creaturarum conditoris excellentia cõspicitur, ex quo anima ipsa diuini amoris igne exardescit. Si
Simile. eques amicus vester in domum vestrã diuerteret, & pro cubiculo, & lecto in stabulum illum reciperetis cum equo, & pro cibo paleas, & hordeum illi præberetis, quanta ignominia ille afficeretur? Quandoquidem, si equo ipsa sufficiant, nõ tamen equiti. Corpus & anima habent se sicut equus & eques. Anima est eques, corpus verò equus, & hęc omnia terrena paleæ & hordeũ sunt equo, id est, corpori duntaxat conuenientia, quia corpus tãtum reficiunt & delectant, quæ animæ magis improportionata 8
sunt quam paleæ & hordeum equiti. Ingẽti ergo iniuria animã vestram afficitis, dum verum cibum, quo alitur, & verum thesaurũ, quo ditatur, qui est Deus non inquiritis. Sed sciatis oportet vnamquamq; rem in proprio loco inquiri debere. Nõ enim pisces in luco, nec lepores in fluuio reperiuntur, sed in aqua pisces, in luco lepores inueniuntur. Sic non reperitur Deus in voluptatibus, neque in dissensionibus, nec in ambitionibus seu cupiditatibus, ibi enim Deum inquirere, est in luco pisces capere, & in aqua lepores velle venari. Vt autem illum inueniatis, inquirendus est in pœnitentia, in ieiunio, in paupertate spiritus, & in sanctæ orationis studio. Hoc mystice significat quod

9 cat quod sanctus Dauid cecinit, dicens: Ecce audiuimus eam (scilicet maiestatem Dei in Arca fœderis figuratam) in Ephrata, inuenimus eam in campis syluæ. In Ephrata, id est, in abundantia Dei voces recte audiuntur, quia non est status, quantumuis profanus, & dissolutus, in quo diuinæ inspirationes non audiantur, quæ sunt voces, quibus cor Deus alloquitur. Cæterum vbi reperitur? in Campis Syluæ, videlicet, in vitæ pœnitentis asperitate. Psal. 131.

Hic est ager, de quo in hodierno sacro Euangelio dicitur. *Simile est regnum cœlorum thesauro abscondito in agro.* Quia in hac sancta militanti ecclesia sub paupertate, fame, & laborum tolerantia hic thesaurus latet, tandem absconditus est vbi nullus omnino id cogitaret, nisi Deus ipse assereret. Forte vobis contingit per agrum sæpe transisse, in cuius superficie nihil vidistis, præter Simile.

10 quam ipsius terræ ariditatem, & deformitatem. Postea ingentē thesaurum inde educi videntes admirati dicitis: quis vnquā putaret talem thesaurum ibi absconsum esse? Similiter, quis diceret, sub fame, cilicio, paupertate, deniq; alijs rebus vilibus, & deformibus tam ingentem, & opimum thesaurum, qualis est Deus latere, nisi ipsemet proprio ore asseruisset. Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnū cœlorum: Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur? Hic est ager, quem illa pia mulier emit, de qua in Prouerbijs dicitur: Considerauit agrum, & emit illum. Vbi ponderatione dignum est, illam prius eum considerasse quam emeret. Inter bonorum, & malorum emptiones hoc discrimē versatur, quòd mali (*Compran a carga cerrada*) (vt aiunt) quid emant non considerantes. Nam vitam consumunt, & in- Matth. 5. Prou. 30.

11 gentes labores atque afflictiones tolerant, vt res mundi emant: at verò quid sibi lucrentur mortem, videlicet, & gehennam non considerant. Rusticum, qui ad cœnam inuitatus ire renuit respondisse dicitur: Quinque iuga boum emi, eo probare illa. Ex quo patet, quod prius emit, quam illa experiretur. Hæc est peccatorum cæcitas. O miseri homines, cur non consideratis honores, voluptates, & diuitias, quas tanto labore & sudore emitis ad vestram damnationē esse? (*O sancta Maria señora,*) quid peccato res tolerant, vt appetitus suos compleant, & hæc terrea obtineāt (*Y todo lo dan por bien empleado.*) De Hebræis Propheta Oseas inquit: Super capita montium sacrificabant, & super colles accendebant thymiama. In quo denotatur, quanta defatigatione Luc. 14. Ose. 4.

& lassi

& lassitudine, & cum sui dispendio iniqui Sathanæ deseruiunt, i. Hoc etiam sanctus Dauid asserit, dicens: Die ac nocte circunda bit eam super muros eius iniquitas, & labor in medio eius, & iniustitia. Eleganter ait: In medio eius labor, quia etsi peccatores in executione voluptatum suarum ingenti delectatione affici videantur, intus tamen eos conscientia remordet, & labor, atque tristitia intus cauſatur. Quem admodū intra pruna os inuenies, cuius nucleus amarissimus est, quāuis externus fructus dulcedine quadam gustum afficiat: similiter peccata in superficie aliquam dulcedinem præferunt, intrinsecus verò omnia vanitas amaritudo, & afflictio sunt. Vnde in Apocalypsi dicitur: Non habēt requiem die ac nocte, qui adorauerunt bestiam, & imaginem eius. Non ab re dicemus imaginem bestiæ peccatum esse, quia ipsa prima fuit, quæ hanc imaginem depinxit, & quotidie in cordibus hominū depingere studet. Vnde sicut dicimus: Hęc imago est Michaelis, quia illam depinxit: ita peccatum Sathanę (qui est bestia illa) imago dicitur, quia illā depingit. Et per Isaiā dicit Dominus: Ego ipse sum, qui deleo iniquitates tuas, & Regius Dauid ait: Dele iniquitatem meam, & planum est non deleri, nisi quod est depictum. Igitur si iniquitates delentur, depictæ sunt, & de illis, qui bestiam adorant, & eius imaginem quod est peccatum inquit sacer textus, quòd non habēt requiem die, ac nocte. Hi labores pretium sunt, quo miseri suorū appetituū executionem emunt, & simul gehennam, non considerantes quid emant magis, quam si bruta animantia essent. Non sic anima sancta facit, sed considerauit agrum, & emit eum.

Psal. 54.

Simile.

Apoc. 14.

Isai. 4.

Psal. 50.

Dicit præterea sanctum Euangelium: *Quem qui inuenit homo abscondit.* Statim, vt homo ille thesaurum inuenit, ne sibi furaretur illum abscondit. Vbi Diuus Gregorius ait: In præsenti etenim vita quasi in via sumus, qua ad patriam pergimus. Maligni autē spiritus iter nostrum, quasi quidam latrunculi obsident. Deprędari ergo desiderat, qui thesaurum publice portat in via. Hoc autem dico, non, vt proximi opera nostra bona non videant (cum scriptum sit: Videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum qui in cœlis est) sed, vt per hoc, quod agimus, laudes exterius non quæramus, sic autem sit opus in publico quatenus intētio maneat in occulto. Hæc ille. Sic, vt nos Deus præmiaret hominum suffragia acciperet, id est (*Vuera de tomar las voto.*) sicut in

14

D. Greg. in homilia huius Euangelij.

electione

electione prælati, aut in cathedræ prouisione suffragandi mos est, tũc opus esset hominibus placere. At siquidem Deo non est habẽda ratio præterquam de illis, quæ in nostris conscientijs inuenerit, vanitas ingens est de hominum iudicijs rationem habere. Rationis strictæ tempore frater, cum solo Deo solus ingredi debes. Ideo illi soli placere, atque seruire studeas. Quid prodest si multi te cœlũ mereri proclament, si tamen conscientiam tuam corruptã, & labefactatam Deus inuenerit? Ideoq; diuinus Apostolus ait: Mihi autem pro minimo est, vt à vobis iudicer, aut ab humano die, qui autem iudicat me Dominus est. Quis tam stupidus & amẽs esset, qui si preciosum lapidem inueniret, rustico, aut rudi homini traderet, vt illum appretiaret? Quis ergo mũdo rusticior, qui bonorum operum valorem nõ cognoscit? Ergo ne adeo stupidus, & amens sis, vt eius manibus virtutes tuas tradas, vt illas æstimet, & appretiet, sed potius in manus Dei illas statue qui eorum valorem scit. Qui æquatis hastis certat, plus ad iudices, in quorũ manibus brauium est, attendit, quam ad insipiẽtis populi dicta. Et siquidem credimus id, quod Regius Dauid ait: Dominus de cœlo prospexit super filios hominum, vt videat, si est intelligens, aut requirens Deum, deniq; qualiter pugnemus considerat, & quomodo passiones nostras debellamus, vt nobis coronam secundum merita nostra tanquã rectissimus iudex tribuat, in illum oculos nostros collocemus, & ei attentionẽ præstemus hominũ sententias nõ attendẽtes. Sic Propheta Hieremias clamabat: Tu autem Domine Sabaoth (scilicet, es) qui iudicas iuste, & probas renes & corda, tibi enim reuelaui causam meã. Perpendite verbũ illud, Tibi, tibi Dñe rectissimo iudici, & non hominibus reuelaui causam meam. Et, vt melius huius rei scopum attingatis, studete id facere, quod prudens viator dum longum iter agere parat, qui numos aureos, & selectos in crumenam mittit, & in sinũ abscondit. Pro impensis verò itineris, ad soluendũ cauponibus, & stabularijs per diuersoria, aliã monetam æneã, & minutã separatim in alia crumena patẽter portat. Sic vos gerere debetis discrimẽ statuendo inter obseruantiã præceptorũ, & cõsiliorum. Nã quod attinet ad præcepta vult Deus, vt publice illa obseruetis. Hæc est pecunia minuta, quã per huius mundi diuersoria impendere debetis, debita proximis vestris per bona exẽpla soluentes. Vnde si quis alij alapam impingit, aut aliqua

1. Cor. 4.

Simile.

Simile.

Psal. 13.

Hiere. 11.

Simile.

alia

alia contumelia hic ab illo afficitur, obligatus manet taliter erga 18
iniuriam sibi illatam se habere, vt omnes adstantes cognoscant,
& etiam vtriusque cognati illum vindictam nō appetere: quin
imo iniuriam ex animo illi remittere, & cum eo reconciliari vel
le. Cæterum quicquid consilij est, vt potè, cilicium induere, fla-
gellis carnem reprimere, orationi prolixè vacare, ieiunia extra-
ordinaria seruare, & huiusmodi alia, hæc abscondite, & secretò
fieri opus est. Quia sunt aurei, qui in sinu abscónditi gestari de-
bent: quę cum opus fuerit, vt reuelentur, quibus vijs Deus nouit
innotescent. Etiam abscondere hominem thesaurum, quem in-
uenit, ne illum perdat significat, quòd si aliquam sanctam inspi-
rationem, & bonum desiderium cordi tuo Spiritus sanctus im-
pressit, ne ipsum secretum alijs reueles, quia si parentibus, aut
amico dixeris, te velle mundo renunciare, & religionis habitum 19
induere, ibique thesaurum illum libere possidere, obstabūt tibi
ne id exequaris. Si dicis iniuriam tibi illatam velle remittere, nō
deerit, qui obstet, & ne tale facias admoneat, dicens ignominiā
esse, si honori tuo non satisfacias. Si dicis alienum te velle resti-
tuere, respondebit tibi coniux tua, & dicet: quodnam patrimo-
nium filijs tuis relinques? Ideòque si thesauro ipso frui desideras
Iud. 6. illum abscónde. Quondam Gedeon præcepit Deus, dicens: Tol
le taurum patris tui, destrueque aram Baal, quę est patris tui, &
nemus quod circa aram est, succide, & ædificabis altare Domi
no Deo tuo. Tolleque taurum, & offeres holocaustum. Et subdi
dit statim facer textus. Assumptis ergo Gedeon decem viris de
seruis suis, fecit sicut præceperat ei Dominus. Timens autem do 28
mum patris sui, & homines illius ciuitatis per diem noluit face
re, sed omnia nocte compleuit. Quid conuenientius afferri pos-
set, vt discas frater sancta desideria, quę concepisti mille seris (vt
aiunt) in corde clausa seruare, ne alijs innotescant? Huius fortissi
mi, & maximi ducis zelo Dei cincti industria nos do-
cet, quam cautionem adhibere, & quantum perhorrescere de-
bemus, ne domestici, aut familiares nostri pia desideria, & sancta
proposita intelligant, ne nobis impedimento sint, quominus il-
la impleamus. Cum Deus, ò frater, ianuas animæ tuę pulsauerit
& obtemperare illi volueris, & altare Baal, quod in corde tuo
erectum habes, destruere volueris, in quo sacrificia dæmoni of-
fers, & alterum denuò erigere ad libandū Deo, ne id manifestes

Idolo

21 idololatris, sed quã primũ poteris id opere exequere nocte, cũ nemo videat, hoc est, secreto, & abscondite. Attende, quid idololatræ illi fecerunt, postquam eis innotuit Gedeon altare destruxisse. Qui dixerunt ad Ioas: Produc filium tuum, vt moriatur, quia destruxit aram Baal, & succidit nemus: quid si illum destruentem & succidentem cernerent? Idem re ipsa hodie contingit, quòd tres quatuor ve socij, & amici tui murmurant, quia tecum aduersario tuo confœderasti, aut si humilitatis opus fecisti, quid si scirent, quod facere intendebas antequam illud exequutus fuisses?

Et præ gaudio illius vadit, & vẽdit vniuersa, quæ habet, & emit agrũ illum. O quanto gaudio, & lætitia innumeri tam viri, quã fœminæ se à bonis suis temporalibus expedierunt & deniq; vita mul-
22 ctati sunt, vt hunc pretiosissimum thesaurum inuenirẽt, atq; obtinerent. Si hic, v. g. ager esset, qui iudicio humano nullius pretij seu valoris esset, & aliquis thesaurum ibi absconditum esse cognoscens, vniuersa bona, quæ possidet venderet, vt agrum illum emeret, alij quibus mysterium nõdum innotuisset illũ subsannarent, dicerentque: Quid rem tam vilem tanti appendis? Solus emptor lætus esset, quasi qui rectè nouerat (*quan bien empleado era todo*) dũmodo ingentẽ thesaurum ibi latẽtem obtineret. Denique alij thesaurum educi intuentes, quam falsa, & inania eorum iudicia essent cognoscerent. Hoc modo infideles & tyranni Christianos subsannabant, & insanos illos esse putabant, videntes illos tam lætè, & iucunde terrenis bonis renuntiare, & æquo animo horribilia tormenta pro Christi amore tolerare. Vnde in
23 inferno id fatentur dicentes: Nos insensati vitam illorum æstimabamus insaniam, & finem illorum sine honore. Ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, & inter sanctos sors illorum est. Notabile quidem est, vt de hoc homine dicatur, quòd vadit, & vendit vniuersa, quæ habet, qui ne aciculam quidem retinuit, quin venderet, ideſt, (*no se quede ni con vn solo alfiler.*) Heu dolor quàm pauci inueniuntur huiusmodi. Nonnullos reperies, qui rem sacram audiunt, conciones frequẽtant, sanctissimam eucharistiam accipiunt, assiduas preces fundunt, & simul proximis detrahunt, vicos perambulant, ludo, & aleis vacant, & effræna tè loquuntur. Hi non vendunt omnia, quæ habent, vt thesaurum hunc emant. In Numeris præcipiebat Deus Naza- *Num. 6.*

Simile.

Sapi. 5.

raris, statim, vt eius cultui dedicarentur, vino & omni quod ine- 24
briare posset abstinerent. Et non tantum hoc illis est prohibitum, sed etiam sacer textus subdidit: Acetum ex vino, & ex qualibet alia potione, & quidquid de vua exprimitur non bibent. Vuas recentes, siccasque non comedent. Et rursus addit: Quicquid ex vinea esse potest, ab vua passa vsque ad acinum non comedent. (*Valame la beatissima Trinidad con tanta menudencia.*) Nimirum, vt Deus præciperet, ne vuæ passæ, nec etiam acina, quæ sunt granula earum comederentur? Maxime. Nam hæc omnia poterant in memoriam vinum reuocare. Et ideo illis vti prohibuit ne saltim recordarentur illi eius, quod homines inebriat, & à se alienat. In quo significatum est, non solum hominem peccato inebriandum non esse, verum etiam fugere debere quicquid ad illud eum ferre potest. Quid pro- 25
dest frater, si dicas: Non aliena rapio, non occido, si tamen ex alia parte iudicijs temerarijs, & negligentijs erga dome-
1. Reg. 15. sticos, denique alijs quam plurimis miserijs plenus es? Quondam Sauli Deus præcepit dicens: Vade, & percute Amalech, & demolire vniuersa eius, non parcas ei, & non concupiscas ex rebus ipsius aliquid. Qui, etsi plurima euertit quæ Deus illi imperauerat, non tamen vniuersa. Ideo prophetæ Samuel dixit ei: Pro eo quod abiecisti sermonem Domini, abiecit te dominus. O quantis hæc sententia inferetur, quia, etsi ab aliquibus malis se continuerunt non tamen ab omnibus. Quid, dicito, tibi prodest non rapere, & non occidere, si alijs quam plurimis peccatis inuolutus es, vt pote passionibus tuis, & propria voluntate plenus? Nonne scriptum esse 26
audisti: Qui offendit in vno factus est omnium reus? Et
Luc. 2. tu soror sciens iuuenem illum vicum perambulantem, te quoties intuetur concupiscere, nec vis hoc scandalum tollere, sed è fenestra cachinnos soluere: notum tibi facio, quod propter hoc tantum condemnaberis, quanuis alia peccata non commiseris. Omnia soror vendere debes propter thesaurum hunc, visum, consortia, & risum solutum propter illum, qui pro te to-
Leui. 1. tum se dedit. Hoc etiam in Leuitico significatum est, vbi Deus præcepit masculum immaculatum sibi offerri. Itaque animal sibi immolandum non fœmineum nec diuersorum colorum futurum erat: hoc enim significat immaculatum. In quo

docemur,

docemur, vt qui Deo sacrificandus est, nõ debet esse effœminatus, ignauus, seu inconstans, qui mox terga vertat, sed fortis, virilique corde. Et præcipiens Dominus, ne varios colores haberet hoc ad vnitatem exercitiorum applicari potest: nam oportet seruum Dei, vt vnum exercitium eligat & in illo perseueret. Et ita secundum Beati Bonauenturæ sentẽtiam perfectionis culmen citò pertinget, sicut viator citò conficit iter, quanuis pedetẽtim incedat, si quotidie iter agendo perseuerat. Et quemadmodum cani venatico, cui plures lepores occurrũt contingit, qui modo vnum, modo alium aggrediens nullum vsq; in finem sectatur, & sic nullum capit: ita D. Gregorius ait, animum hominis mentemque hinc inde vagantem plura appetendo, plura inquirendo nihil ad finem vsque perducere. Ideò Spiritus sanctus vnum quẽque nostrum admonet, dicens: Fili, ne in multis sint actus tui. Et hoc est animal immaculatum esse: videlicet, vnius non autem versicoloris. Cæterum secundum propositum nostrum loquendo, quod animal versicolor non sit denotat virum iustum vnius duntaxat propositi, & desiderij esse debere, scilicet, placẽdi seruiendique Deo, & reliqua omnia desideria, & proposita, quæ huic nõ adstipulantur, & fauent, vendere debet, & se ab eis alienare, vt hunc thesaurum obtineat. ¶ Hoc sacrum Euangelium satis congrue in hodierna solennitate Beatissimæ Annę canitur: siquidem cuiusdam fertilissimi agri dominа ipsa fuit, in quo infiniti pretij thesaurus absconditus erat. Ager hic est sacratissima virgo Domina nostra, & thesaurus, qui in ea fuit absconditus, Christus verus Deus & homo est. Et Beata Anna hunc agrum, atque diuinum thesaurum possedit quando quidem sacratissimæ virginis mater fuit, & huius cœlestis imperatoris auia. Apud sacras literas quatuor Annas fuisse legitur. Prior Samuelis mater fuit, quæ vt sacra historia refert, vberrimis lachrymis benedictionis fructum, videlicet, Samuelem à domino impetrauit. Secunda Anna fuit mater Tobiæ, quæ etiam copiosis lachrymis filij sui absentiam proluxit. De Tertia fit mentio in Euangelio, vbi dicitur. Erat Anna prophetissa filia Phanuel, & hæc vidua vsque ad annos octoginta quatuor, quæ non discedebat de templo diebus, & obsecrationibus seruiens nocte ac die. Hæc Sancta Femina Christum Redemptorem nostrum in vlnis matris suæ sacratissimæ gerere meruit, quando

D. Bonau.

Simile. Eccle. 11.

D. Greg.

1. Reg. 1.

Tob. 10.

Luc. 2.

Simile. illum obtulit in templo. Quarta Anna est hæc sanctissima matrona, quæ cæteras nimium excelluit. Contingit pretiosum tapetum e Flandria asportari, quatuor Annas habens (sic enim præcipuæ tapeti partes dicuntur) & ementi illud mercator ait: Ecce Domine, quam bona hæc prior Anna est: Ecce quam bona secunda, & etiam tertia. Cæterum quarta hæc reliquis pretiosior, meliorque est, quia perfectiores figuras, atque labores habet. Ita hæc glorioſissima Anna cæteris pretiosior est. Si enim prior Anna assiduis lachrymis tam bonum fructum, qualis fuit Samuel, à Deo impetrauit, hæc vltima plurimis etiam lachrymis dum annis multis sterilis esset, mirabiliorem fructum qualis fuit Domina nostra obtinuit. Quod si secunda Anna Tobiæ mater lachrymis irremediabilibus filij sui absentiam luxit, plus nimis hæc glorioſa Anna sanctissimi pueri Iesus, & eius 31
sacratissimæ matris absentiam luxit, cum propter impij Herodis persecutionem in Aegyptum fugerunt, vbi per septem annorum spatium commorati sunt. In quibus, verbis humanis exprimi nequit, quid hæc venerabilissima mulier sentiret, quãtaq; mœstitia afficeretur. Quod si tertia Anna meruit pretiosissimũ puerũ Iesum in vlnis sacratissimę matris eius cernere, hæc beatissima Anna non semel, sed sæpe cum maxima reuerentia, dulcedine, & suauitate spiritus in suas benedictas vlnas suscipere meruit. Hoc nomen Anna quadrupliciа significata sortitur: significat enim gratam, mitericordem, pacificã & liberalem: & hæc significata sunt secundũ quadruplicem virtutem, quæ in coniugata fœmina micare debet, vt Salomon in hodierna epistola assignat, qua sancta illa mulier insignita erat. Prima est, vt sit viro 32
Prouer. suo grata. Et ideo ait: Confidit in ea cor viri sui: scilicet, quia reddet ei bonum, & non malum omnibus diebus vitæ suæ. Singularis mulieris virtus est, sic se gerere erga virum suum, vt reddat ei pro malo bonum, non autem malum pro malo. Nam hac via sibi illum deuinciet; ideſt, (*le ganara la voluntad*) & victoriam ab eo reportabit. Secunda virtus est quòd sit erga domesticos misericors, & humana. Ideo ait: De nocte surrexit, deditq; prædam domesticis suis, & cibaria ancillis suis. Tertia est, quòd pacem cum vicinis gerat. Ideò ait: Laudent eam in portis opera eius. Quarta est, quòd sit pia & liberalis erga pauperes. Ideo ait; Manum suam aperuit inopi, & palmas suas extendit

ad pau-

33 ad pauperem. Et hoc nomen Anna hæc omnia denotat, quæ omnia hæc gloriosa sancta perfecte habuit, vt secundum nomen eius, ita laus eius sit. De qua iure optimo verba illa dici possunt, scilicet, veni electa mea, & ponam in te thronum meum, in cuius visceribus tanquam in aula regia Deus maiestatis suæ solium, quæ eius mater sacratissima est, collocauit. Et quemadmodum regius thronus in aula varijs, & pretiosis auri, & serici tapetibus collocatur: ita æquum fuit, quod siquidem Beata Anna futura erat aula, in qua thronus Dei, scilicet, beatissima virgo locandus erat diuersis virtutum tapetibus ornata esset. Hanc igitur glorioſam fœminam dilectissimi, vt singularem patronam habeamus, siquidem mater est matris nostræ Mariæ virginis, & nostri fidelissimi fratris Iesu Christi auia: & in nostris necessita-
34 tibus eius patrocinium imploremus eam deprecantes, vt vna cum sacratissima eius filia domina nostra coram diuina celsitudine gratiam nobis obtineat, cum qua gloria impetratur. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodem Communi sancta rum Mulierum, Maxime pro Beata Elisabeth tertij ord. B. Francisci Concio Secunda.

Simile est Regnum cælorum thesauro abscondito in agro &c. Matth. 13.

IN præcipuis, & maioribus miserijs, & calamitatibus, quibus nos miseri Adæ filij subiacemus, vna est animi remissio, atque negligentia viam qua ad Deum itur, inquirendi. Hac miseria Regius Dauid carere optabat, siquidem tanta vi & efficacia Deum deprecabatur dicens: Notam fac mihi viam, in qua ambulem, quia ad te leuaui animam meam. Quasi di- *Psal. 142.*
ceret: Obsecro te domine, vt viam, qua in cœlum itur, mihi

demonstres, semitam, qua illac peruenitur edoceas me, quia ni 2
mio desiderio tecum in domo tua habitandi exardesco, & nol-
lem viã, qua illuc pergitur, aberrare. Hoc eo dẽ desiderio flagrãs
alibi dicebat: vtinam dirigantur viæ meæ ad custodiendas iustifi
Psal. 118. cationes tuas in omni tempore. Vtinam quotidie simili spiritus
feruore idem à Deo postularemus. Hanc esse decebat nostram
priorem deprecationem, quam primum electo mane surgimus:
videlicet: vtinam dirigantur viæ meæ ad custodiendas iustificatio-
nes tuas in omni tempore. Placeat tibi Deus meus mihi auxi
lium præstare, vt viæ meæ in tuæ sanctæ legis obseruantia sem-
per dirigantur. Cæterum nostra peruersitas atque vecordia tan
ta est, vt rei adeò nobis conducibilis vix recordemur. Deus au-
tem, vt pius pater diuersos modos, variasque vias quærit, vt mo
ueat nos ad hoc, vt exoptemus ad illum ire. Et videns nos terræ 3
ita adhærere cupidos, se gloriamque suam diuersis rebus terrige
nis comparat, vt saltim hac via corda nostra excitentur ad illum
D. Greg. in homil. huius Euange. desiderandum: vt ex his, quæ animus nouit surgat ad incogni
ta, quæ non nouit, ait Beatus Gregorius. Nam, si ludorum spe-
ctaculis, & alijs voluptatibus delectaris, aspice simile regnũ cœ-
lorum esse homini regi, qui fecit nuptias filio suo. Quod si thesauros ardenter affectas, attende simile esse regnum cœlorum
thesauro abscondito in agro. Si emptiones & contractus dilli-
gis animaduerte simile esse regnum cœlorum homini negotia-
tori. O miserum illum, qui huiusmodi artificijs tantoque amo
re non vtitur. Quid homines maiori ambitu, cura, & solicitu-
dine inquirunt, quam thesauros, & lapides pretiosos? His ergo
Deus se comparat, vt ardenter illum inquiras, atque diligas. Ad 4
Gloss. supra. nostræ tepiditatis confusionem referam quod dicit glossa in. 3.
3. Reg. 9. Reg. 9. capit. de insula Ophir, ad quam serui Hiram cum seruis
regis Salomonis se conferebant, vt aurum asportarent. Quæ
insula auro abundat, tamen propter ferarum immanitatem,
quibus inhabitatur in illam homines intrare non audent, nisi
quam celeriter, & sic furtiue terram leonum vnguibus effos-
sam colligunt, & mox terga vertunt, & naues intrant: ex qua
terra in fornacem missa aurum educitur. Quid amplius dici
posset de auiditate, qua homines aurum inquirunt, siquidem,
vt illud obtineant tam ingenti periculo se exponunt? Et deni-
que illud obtinentes atriori fame inhiant; quam antea. Nam, vt

Eccle-

5 Ecclesiasticus ait, Auarus non implebitur pecunia. Et diuinus Plato ait, cor eius esse, sicut vas cancellatum, id est, (*agngerado*) quod aqua impleri nequit. Et ad hoc illud Esaiæ alludit, scilicet: Repleta est terra auro, & argento. Non dixit repletum est cor auari auro, & argento, quia istis nunquã satiatur, nec adimpletur. Auari supplicium patiuntur, quod poetæ fingunt filiabus Danai, apud inferos præscriptum esse, nempe dolium pertusum aqua implere, è quo tantundem effluat, quantum infundatur. Inde originem traxit prouerbium Dolium Danaidum. Quod in auaros retorquetur, quorum auaritiæ nihil est satis. Si ergo seculi amor cum tanto vitæ discrimine, & periculo inter leones aurum inquirit, quod nec satiare, neque adimplere cor valet, cur diuinus amor non inquiret
6 Deum, qui valoris infiniti thesaurus est, & qui solus cordano stra, etsi inter plurimos labores constituta sint, satiare atque ditare sufficit? Anima nostra capacitatem infinitam passiuam habet, eamque, nisi solus Deus nihil adimplere potest. In hoc sensu Diuus Augustinus exponit illud Geneseos: Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostrã hoc est, secundum infinitatis meæ mensuram. Ideo Diuus Bernardus ait: Ad imaginem Dei facta est anima rationalis. Cæteris creaturis occupari potest, impleri non potest. Igitur dilectissimi omittite, omittite terrenum ipsum thesaurum, qui terræ scoria est, & ne tantum bonum propter ipsum perdatis. Quondam Israelitico populo Sanctus Moyses dixit: Cum introduxerit te Dominus Deus tuus in ter-
7 ram, pro qua iurauit patribus tuis Abraham, Isaac, & Iacob & dederit tibi ciuitates magnas, & optimas, quas non ædificasti, domos plenas multarum opum, quas non extruxisti, vineta, & oliueta, quæ non plantasti, caue diligenter, ne obliuiscaris domini Dei tui. In quo sanctus vir significauit tam ingentem humanam miseriam esse, quod ex bonis temporalibus à Deo acceptis solet homo occasionem sumere, vt benefactoris sui obliuiscatur, & quod eadẽ bona temporalia ligant, impediuntq; hominem ne creatori & benefactori suo, sicut decet, obsequatur, ideo qui illa relinquit optime sapit. Quinimo dico vobis, sæpe improbos ditari, fauorẽ Dei nõ esse; sed potius quẽ dã supplicij tacitũ modum. Vnde Sãctus Moyses murmuranti popu-

Eccles. 5.

Esai.

D. Aug. in Gene. 1.

D. Bernar.

Deut. 6.

Exod. 16.

populo dixit: Dabit vobis Deus vespere carnes edere, & mane panes in saturitate, eo quod audierit murmurationes vestras, quibus murmurati estis contra eum. Ecce quomodo id loco supplicij illis contulit. Ergo dilectissimi thesaurum, qui corda vestra satiet inquirite, cuius possessio amorem horum, quæ tantum damnum vestris animabus afferunt, à vobis tollat: Nam bona temporalia non æstimantur nisi ab illis, qui spiritualia, & æterna non gustant. Vnde Diuinus Apostolus, vt singularis contẽplatiuus, & quem cœlestia maximo gustu, & delectatione afficiebant, dixit: Quæ mihi fuerunt lucra hæc arbitratus sum propter Christum detrimenta. Veruntamen existimo omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam Iesu Christi domini mei, propter quem omnia detrimentum feci. Ecce quomodo omnes mũdi huius res contẽpserat, quia cœlestes degustauerat. 8 9

Philip. 3.

Ait ergo sanctum Euangelium: *Simile est regnum cœlorum thesauro abscondito in agro.* Hæc sacrosancta, & vniuersalis Ecclesia regnũ cœlorũ dicitur. Regnum appellatur, quia sceptrũ in ea Deus tenet, atq; etiam in ipsa colitur. Cœlorũ vocatur, quia cœlũ dicitur à celando, & in hac sancta Ecclesia omnia diuina mysteria fide celata sunt. Vnde quod sanctus Iob de vitę nostrę breuitate asserit possumus & nos de nobis metipsis affirmare, scilicet, quòd transimus, quasi naues poma portantes. Qui poma in nauibus portant fœno, & paleis inuoluta ferunt, quæ nec oculis cerni, nec ore degustari possunt, eorũ tamen tam fragrantia odorq; sentitur. At mox, vt ad portum appellitur, palcas nautæ tollunt, & poma illa discooperiunt, quorum pulchritudine delectatur visus, & eorum dulcedine reficitur gustus. Sic nos dum per mundi huius mare nauigamus, diuinis mysterijs, quasi pomis onusti pergimus, eaq; tanquam paleis fide inuoluta portamus, quæ nec cernimus, nec degustamus, solum nos reficit odor, atque sustentat, videlicet, spes, in qua viuimus, sperantes quòd aliquando hoc pretiosum pomum propriis oculis intuebimur, atq; gustabimus. Idq; erit quando per mortem ab huius mundi naui discedamus, & ad portum cœli securũ appulerimus. Vbi fidei paleis semotis videbimus Deum sicuti est, eritq; cibus noster æternus, ex quo gustum, & suauitatem ineffabilem capiemus. 10

Iob. 9.

Thesauro abscondito. O Deus liberalitatis infinitæ, quid hoc Domine? Auarorum hominũ proprium est thesauros suos nimiũ abscon-

11 abscondere, & vnam quãque thecarum septem (vt aiunt) clauibus obserare, septemq; nodos crumenæ injecere. At domine tu, qui ipsamet magnificentia es, cur thesaurum tuum abscondis? Ad hoc respondeo thesaurum hunc Deum eiusque ineffabilem gloriam esse. Et dicitur abscõditus, quia, etsi nimiũ de illo loqui velimus nihil erit in cõparatione eius, quod est in se. Vnde sanctus Apostolus, tanquam testis oculatus dixit. Oculus non vidit nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit quæ præparauit Deus diligentibus illum. Et quanuis Beatus Augustinus de hoc glorioso Apostolo ait, hunc thesaurum illum vidisse, quando (sicut ipse fatetur) raptus fuit in paradisum, cæterum quæ vidit nequiuit ore proferre. Quemadmodum, si in hoc templo quidam globus aureus esset, tam magnus, sicut ipsum templum recte ab ipso auri globus caperetur, cæterum per ostium educi non posset: similiter visio diuina, quando est in intellectu totam animam implet, at os exterius, quod est quasi ianua mentis illam non capit. Hoc est, verbis exprimi nequit. Præterea si sol tam magnus esset sicut firmamentum, & vniuersa terra plana esset, & crystallinis speculis strata, & sol refulgeret in specula illa, quem splendorem in illis efficeret? Quibus verbis id posset exprimi? Quanto ergo difficilius explicatu erit ille gloriæ splendor, vbi diuinus sol refulget in tam innumera specula crystallina, vt pote Angelos, & reliquos beatos spiritus? Ergo iure optimo ille thesaurus absconditus dicitur, siquidem verba desunt, quibus eius magnitudo & excellentia explicari possit. Vnde Beatus Thomas ait: quod 13 quanuis Beati Deum comprehendant, non tamen totaliter, ideſt, omnibus modis, quibus comprehendi potest. Qui talis ac tantus cum sit ad illum tamen adipiscendum vix mouemur, vt tam minimam diligentiam adhibeamus, qualis est diuinæ legis obseruantia, nec saltim ad illum efficaciter desiderandum accendimur. O detestabilem Christianæ gentis infamiã, qui talia credentes sic illa contemnunt. Per immensam Dei charitatem dilectissimi vos obsecro, ne patiamini, vt de vobis tale circunferatur.

1. Corin. 2.

D. Aug. l. de videndo Deum.

2. Cor. 12.

Simile.

12

Simile.

D. Th. 1. p. q. 12. art. 7. ad. 1.

Quem qui inuenit homo. Plurimum hic notare oportet, hunc hominem inuenisse thesaurum absque eo, quod illum inquireret, quia non dicitur illum quæsiuisse, sed inuenisse. In quo ostenditur,

dicitur, quod esse homo prædestinatus & vocatus nō est propter 14
eius merita, nec propter eius diligentiam, sed tantū propter in-
finitam Dei misericordiam. O quanta dilectissimi obligatione
adstringimur nos, qui fidei dono insigniti sumus & in sacrosan-
ctæ huius Ecclesiæ agro transpositi, vbi hic cœlestis thesaurus
inuenitur cum summa cordis exultatione, atq; gaudio Deo pro
tam singulari beneficio assidue ingentes gratiarum actiones re-
Col. 1. ferre. Ita Diuinus Apostolus nos exhortatur dicens: Cum gau-
dio gratias agentes Deo, & patri, qui dignos nos fecit in partem
sortis sanctorum in lumine, qui eripuit nos de potestate tenebra
rū, & trāstulit in regnū filij dilectionis suæ, idest, dilecti filij sui,
in quo habemus redemptionem, & remissionem peccatorū. Per
pēdite amore Dei qualiter S. Apostolus dicat: Deo patri vt cor
da nostra quadam teneritudine molliret, consideratione hac, sci- 15
licet, quod Deus pater noster est. Nec satis illi fuit dixisse vt gra
tiarū actiones huic cœlesti patri exhibeamus, sed insuper vult,
vt ipsę gratiarū actiones gaudio plenæ, sint nostræ gratitudinis,
& bonæ voluntatis significatiuū. Et peculiariter nos admonet,
vt gratias illi agamus, qui in sancta eius ecclesia nos collocauit.
Quo tēpore in vtero materno corpora nostra formata, & dispo-
sita erant, vt animę eis infunderentur, alia quā plurima similiter
concepta, & disposita erant in vteris multarū infidelium fœmina
rū, vt pote Turcarū, Arabū, Indicarum, hæreticarum, & aliarū
infidelium. Et in illo instanti creauit Deus plurimas animas, &
quasdam quidem infudit corporibus, quæ Constantinopoli, &
in alijs infidelium locis erāt, tuam verò in Hispania corpori dispo
sito in vtero mulieris Christianæ infudit, vt mox nascens huius 16
cœlestis thesauri, qui est Christus venam inuenires Baptismum
gratia, & sanctificatione plenū suscipiens. Reliquæ vero infide-
lium animæ, quas Deus simul cum tua creauit hunc thesaurum
non inuenerunt. Quo igitur obsequio tam singulari beneficio
absq; tuis meritis tibi exhibito Deo satisfacies? Quomodo si me
moria illud tenes, a diuinis laudibus poteris conticescere? Qui
exaltas me de portis mortis, vt annuntiem omnes laudationes
Psal. 9. tuas in portis filiæ Sion, dicit Sanctus Dauid. Inferni, & damna
tionis æternæ portæ sunt peccata, & ab his diris portis nos Deus
educit, vt ab eius laudibus nunquam cessemus. In portis filiæ
Zacha. 9. Sion. Filia Sion est hæc sancta ecclesia, vt Zacharias ait: Di-

cite

17 rite filiæ Sion. Et eius portæ sunt virtutes, per has enim ad cælum ingreditur. In his ergo portis Christianus stare debet, & ab illis Deum laudare, & glorificare. Videlicet in castitate patientia, humilitate misericordia. &c. Ab his inquam portis Deo gratias agere debet, qui illum à tanto malo eripuit, & tanto bono participem fecit. Sed, proh dolor, quam rari hodie inueniuntur, qui pro tam singulari beneficio gratos se Deo exhibere sciant, quinimo quam plurimi voluntariè ad portas mortis, & inferni reuersi sunt, & exinde acutas peccatorum, iniuriarumque sagitas quotidie in hunc summum benefactorem iaciunt.

Thesauro inuento, ait sacer textus, quod, *Præ gaudio illius vadit, & vendit vniuersa, quæ habet & emit agrũ illum.* Perpẽdite qualiter 18 dicat; præ gaudio illius vadit. In quo significatur gaudium ipsum, quo affectus est, vires, animumque illi præbuisse ad hoc, vt quicquid possidebat venderet. Nunquam homo satis mundo eiusque vanitatibus renuntiat, nisi postquam gaudia spiritus degustare cœpit. Et ita de iustis ecclesiasticus ait: in mandatis eius epulabuntur. Et in contextu Græco habetur: In mandatis eius lætabuntur. O ineffabilem Dei bonitatem. Omnes te domine hierarchiæ cœlestes, nec non omnes iusti terræ collaudent, qui tantam suauitatem, & dulcedinem amicis tuis communicas, vt obseruantia cœlestium tuorum mandatorum plus lætentur, & gaudeant, quam si splendidissimis epulis vescerentur. Et hoc beneficio illos Deus donat, vt præ gaudio vadant, & vendant vniuersa, quæ habent, hoc est, vt illo gaudio animari, omninò 19 expediantur ad hunc cœlestem thesaurum recipiendum. Nam eius diuinæ celsitudini placet, vt thecam expeditam & vacuam ad hos thesauros suscipiendos illi præbeamus, sicut Sanctus Eliseus viduæ præcepit, vt vasa vacua quæreret, vt eius deprecatione oleo adimplerentur. Et cum primum viduæ vasa vacua defuerunt etiam oleum cessauit. Nonne Deus, qui precibus eius sancti prophetæ oleum illud creabat vasa etiam creare potest? Maximè. Cæterum non omnimodè operari vult, sed, vt nos etiam concurramus, & aliquã diligẽtiã ex parte nostra exhibeam⁹. Ne autẽ cõquereremur, quod nobis deesset, in quo eius diuina dona reciperemus, dedit nobis Deus tantæ capacitatis cor, vt si annis centum millibus viueremus, & gratia diuina quotidie

Ecclc. 39.

4. *Reg. 4.*

in no-

in nobis accresceret, possemus magis, ac magis cor dilatare, & 20
adhuc nunquam adimpleretur, quin imo id quod Sanctus
Psal.62. Dauid asserit quondam populo Hebræorum Deum dixisse
nobis etiam diceret scilicet: Dilata os tuum & implebo illud.
Vendere omnia non significat, necessario cuncta, quæ possi-
detis vos vendere debere, quasi sine hoc thesaurus obtineri
nequeat. Sed significat, quod lege Dei in statera vna, & quic-
quid possidetis in alia statera posita firmissimum propositum
habeatis potius rem omnem familiarem, quam possidetis, cō-
burere, quam legis diuinæ vel saltim vnicum præceptum trās-
Psal.118. gredi. Ita, vt cum propheta regio dicere possitis: Dilexi man-
data tua super aurum & topazion. Etiam dicere possumus,
quod sicut homo, nec domus, nec vineæ, nec corporis adhuc
nec animæ suæ proprie dominus dici potest secundum portio 21
nem, qua corpus ipsa informat, quia hæc omnia ab ipso, vel
inuito tolli possunt, reliquum est, vt solius voluntatis, quæ li-
bera potentia est dominus sit. Hæc eius peculium est, & cui-
cunq; sibi libuerit donare potest: quod si per amorē illam Deo
tribuit, tunc vendit omnia quæ habet propter cœlestem thesau-
rum. Felix qui rem suam ita expendere nouit. Nam sicut ig-
nis semper agit, & adurit; ita voluntas nunquam est ociosa,
sed semper vult amare. Quod si Deum non diligit mundum
debet diligere. Ideo summopere expedit nobis in diuino amo-
re illam collocare, ne in mundi amore collocetur & pereamus.
Et cum hæc sit propria res familiaris hominis peculiariter il-
Prouer.23. lam deposcit Deus dicens: Fili præbe mihi cor tuum. Non vi-
neam, non domum, aut agrum, non primogenituram, non de- 21
nique dignitatem à te petit Deus imperans vt hæc dimittas &
vt ostiatim Eleemosynam petas. Nam hæc omnia cum bene-
dictione Dei possidere, & illis vti potes. Sed melius, quod in te
est à te Deus deposcit, voluntatem scilicet.

O gloriosa Elisabeth, quā serio totum cor tuum cōditori tuo
tradidisti. Duæ fœminæ sanctissimæ Elisabeth nomine extite-
runt. Altera legis antiquæ tempore, quæ filium B. Ioannem Ba-
ptistam habuit, altera verò in lege gratiæ quæ loco patris Beatū
Ioannē Euangelistā coluit, quē à primis ætatis suæ annis, vt pe-
culiarem patronū, & aduocatum habuit. Et cum D. Ioannes pi-
scator sit è profundo maris mundi huius illam piscatus est vt in

fer-

ferculo Deillam poneret. Hanc benedictam fœminam adimpleſſe dici poteſt, quod per Eſaiam dixit Deus, ſcilicet: Recedite, recedite exite inde, pollutum nolite tangere, exite de medio eius, quia è medio Babyloniæ fugit. Pauperes ſunt in littore Babyloniæ, quæ eſt mundus, & ideò facilius ab eo exire poſſunt, Nobiles & diuites ſunt paulò interius. At vero principes & Reges ſunt in medio Babyloniæ, & ideò difficilius illum ſolent relinquere. Hæc tamen ſancta & pia fœmina cum filia Regis eſſet, in profundo & medio Babyloniæ erat, & exinde glorioſus Ioannes eius patronus, vt egregius piſcator illam eduxit. Et cum ſit aquila adiuuit eam, atque ſubleuauit, vt altiſsime in diuina contemplatione volaret, vbi pretioſiſsimum theſauſum Ieſum Chriſtum inuenit. A quo hanc vocem audiuiſſe fertur: Si vis eſſe mecum ego ero tecum, quæ à pueritia ſua feruentiſsimè Deum diligere cœpit. Et credite mihi fratres valde neceſſarium eſſe vt à prima rationis ætate, ità vos viuere incipiatis, (*Queto me luego Dios poſſeſsion de voſotros.*) Vnde in Prouerbijs dicitur: Prouerbium eſt: Adoleſcens iuxta viam ſuam etiam cum ſenuerit nõ recedet ab ea. Et hinc myſterium intelligetis, videlicet, quod referens Sanctus Marcus quomodo Chriſtus Redẽptor noſter maledixit ficulneæ, quia ad illam appropians non inuenit fructum niſi folia tantum, idem Sanctus Euangeliſta ait, non enim erat tempus ficorum. O iuſtorum regula, & vere magiſter Chriſte fili Dei, ſi nondum tempus fructus eſt, cur huic arbori ſic maledicis, quia ficos non habet? Si ficorum tempus eſſet & illas nõ haberet, non mirum ſi illam malediceres. At cum ipſius fructus tempus nondum ſit, cur hoc facis? In hoc diuina ſapientia ſignificauit ſe velle, vt homines bonorum operum fructum ferant, etiam intempeſtiuè, & cum nõdum tempus eſt reddendi illum. Vt cum reddendi illum tempus opportunum fuerit quo illum dare tenentur reddere ſciant. Maledixit Dominus ficulneæ, cũ nondum fructus tempus eſſet, fortè quia cognouit tempore fructus ficus habituram non eſſe. In quo ſignificauit plurimum oportere ad hoc, vt quis bene operari ſciat quando tenetur, in pueritia quando nondum obligatione aſtringitur id opere exequi incipiat. Et formidandum valde eſt, quod ille, qui hoc fructu caret quando puer, poſteà quando vir ob induratam conſuetudinem, & denique quando ſenex opera fructifera non operabitur

Eſai. 52.

Prouer. 22.

Marc. 11.

bitur. Vt ex sacris literis constat sæpe Deus populum suum nu- 26
merare præcepit. In quo eximium amorem, quo illum prose-
Exod. 28. 32 & 34. quebatur ostendit. (Veluti qui paucos aureos habet, nunquam
Simile. illos supputare satiatur) quanuis ille, vt rebellis, huic maximo
Dei amori gratiam referre nescivit. Et est valde notãdum, quod
in Numeris præcepit Deus hunc populum numerari dicens:
Numerate omnem summam filiorum Israel à viginti annis, &
Nume. 26. supra. De filijs Leui dicit ibi sacer textus: Fuerunt omnes, qui
numerati sunt, viginti tria millia ab vno mense, & supra, qui nõ
sunt recensiti inter filios Israel, nec eis cum cæteris data est pos-
sessio. Quodnam mysterium est hoc? Vt præciperet Deus nu-
merari gentem populi à viginti annis, & supra, & solum qui de
tribu Leui essent, quia futuri erant ministri Dei ab vno mense, 27
& supra numerarentur? Dico in hoc Deum nobis significare vo
luisse, & nos docere discrimen, quod versatur inter seruire mun-
do, & seruire Deo. Vt homo mundo seruire sciat parum refert,
si sero incipiat, cito enim doctus euadet. Cæterum, vt Deo ser-
uire cognoscat debet à primæua ætate incipere, & nimiam curã
adhibere, quia vult Deus apprime seruiri. Hinc intelligetis, quã
decepti viuatis, qui filios habentes, in palatium illos ducitis, pro
uidendo illis de magistris, & ducibus, qui seculi vrbanitatem eos
doceant. Ad ea vero, quæ ad Dei seruitium attinent dicitis par-
uulos esse, & quod postquam creuerint id discent. Ne tam im-
mites & crudeles in filios vestros sitis obsecro, siquidem ante-
quam illos gignatis diuitias temporales illis inquiritis, at post-
quam nati vobis fuerint, & ad rationis vsum deuenti curate, vt
spirituales diuitias possideant, quibus in æternum beati sint. Hæc 28
sancta Fœmina à primæua vitæ suæ ætate tam fixas in virtute ra
dices misit, quod vsque in vitæ suæ metam vberrimum bo
norum operum fructum reddidit, & sic meritis ple-
na, & gratia insignita meruit de hoc mundo
transire ad gloriam. Ad quam nos
perducat Iesus Mariæ fi-
lius. Amen.

In

In eodem Communi sanctarum Mulierum, Concio Tertia.

Simile est regnum cælorum homini negotiatori, quærenti bonas Margaritas, &c. Matth. 13.

QVòd Christus Dei filius sanctã Ecclesiã spõsam suã homini negociatori, & institori cõparet ingentẽ admirationem infert. Quid domine? Nonne cõgruẽtius homini ingenuo, à negotijs expedito, à curis & solicitudinibus alieno illã asimilares? Nunquid (*Tan buen pecho os haz̃en*) & adeo grati negotiatores tibi sunt? Quinimo ni fallor, si erga alicui⁹ gẽtis gen⁹ rigidũ, & seuerũ te ostẽdisti, erga eos fuit flagellis è tẽplo illos eijciẽdo & fures illos appellãdo, vt apud Matthæũ habet. Vbi dicitur: Intrauit Iesus in tẽplũ Dei, & eijciebat oẽs vẽdẽtes & emẽtes in tẽplo, & dixit eis: Scriptũ est: Domus mea domus orationis vocabitur, vos autẽ fecistis illã spelunc ã latronũ. Matth. 21.

Et Oseas propheta de huius cõditionis gente ait. Chanaã, in manu eius statera dolosa, calũniam dilexit. Per Chanaan non intelligitur hic gẽs illa idololatra, quæ per ingressum filiorũ Israel è terra promissionis fuit expulsa. Ita quod Chanaã nomẽ sit propriũ: nõ enim est hic ꝓpriũ sed appellatiuũ significãs mercatorẽ. Sicut etiã in illo Prouerbiorũ: Sindonẽ fecit, & vẽdidit, & cingulũ tradidit Chananęo, idest, mercatori. Sic quã plurimi ex priscis, & modernis expositoribus hunc Oseæ locũ elucidãt, quib⁹ etiã & Chaldaica translatio adstipulatur. Vbi habetur: Ne sitis sicut mercatores, in quorũ manibus sunt bilãces, dolosæ rapinæ studentes. Huiusmodi ergo gẽti domine tuã sanctam Ecclesiam cõparas? Quin etiam Sanctus Dauid ait: Quoniam non cognoui literaturã, introibo in potentias Dñi, Dñe memorabor iustitię tuæ solius. Vbi alia translatio habet. Quoniam non cognoui negotiationẽ, introibo in potentias domini. Potentiæ Dei exteriores Angeli & sancti appellantur, quia sæpe cum illis tanquam Oseæ 12. Prou. 31. Psal. 70.

cum

cum instrumentis suam potentiam, & volũtatem exequitur. Et dicuntur exteriores Dei potentiæ: nã interiores sunt eius memoria, intellectus, & voluntas. Ait ergo Sanctus Dauid magnã spẽ se habere in has potentias introeundi, videlicet, inter Angelos & sanctos se fore collocandũ, quia cum regni sui statu contentus viuens non cognouit literaturam, idest, emptiones, & venditiones, nec cõtractus seu negociationes exercuit. Igitur negotiatorẽ aliquem esse periculosa res est? Ad hoc respondeo negotiorũ genera duplicia esse. Quædã sunt corporalia, quædam vero spiritualia: Negotia corporalia solẽt animæ periculosa esse & nociua. Et de his Regius Dauid loquitur. De quibus etiã Ecclesiasticus ait: Difficile exuitur negotians à negligẽtia. Alia negotia sunt spiritualia, & hæc bona sunt & necessaria, in quibus optimus quisq; Christianus se debet exercere. De his ergo loquitur hic dominus dicẽs. *Simile est regnum cœlorũ homini negotiatori.* Primum quod Christianus habere debet est, quòd sit homo. Scitote dilectissimi ex precipuis mũdi huius penurijs vnam esse videlicet, hominum. De Diogene Cynico legitur aliquando in medio fori se statuisse, & summa voce proclamasse: Heus homines, heus homines. Ad quem cũ plurimi homines conuenirent, ille dixit: Nõ voco vos. Cui cũ illi dicerent: Nũquid homines nõ vocasti? ille respõdit, An ignoratis nõ omnes, qui homines appellantur homines esse? Et verũ quippe dixit. Idẽ philosophus, cũ aliquãdo lucernam accẽsam gestans ambularet in foro clarissima luce quasi aliquid quærens rogantibus, quid ageret, hominẽ, inquit, quæro. Cui illi cũ dicerent: Ecce quã plurimi homines prętereũt ille respõdit: Iam video hęc animalia, cęterũ ego non reputo hominẽ esse pręter illũ, qui secundũ regulã rectę rationis viuit. Hi verò tam pauci sunt, quod in foro non inueniuntur, vnde oportet eos cum lucerna inquirere per angulos. Hoc Sanctus Hieremias melius cognouit cùm dixit: Aspexi terram, & ecce vacua erat, & nihil: intuitus sum & non erat homo. Quid sancte propheta terram vacuam dicis? Nonne fluminibus, plantis, animalibus, quam plurimis denique ædificijs abundat, quomodo ergo asseris, vacua erat & nihili? Quando theca panem, indumenta, aut aliquid huiusmodi in se non continet dici solet, hæc theca vacua est. Cur vacuam esse dicis? An ignoras aere plenam esse, cum non detur vacuum in natura? Verum est (dices)

Eccle. 26.

Diog. Cyni.

Hiere. 4.

Simile.

7 cæterum, quia non continet in se illud, propter quod fabrefacta fuit, vacua esse dicitur. Itaque vacuum dicitur illud, quod fine caret, propter quem id factum est. Vnde quia terra facta fuit, vt iusti, & serui Dei eam colerẽt, & iusti in ea non erant, dicit sanctus Propheta: Aspexi terram, & ecce vacua erat, & nihili, intuitus sum. Quasi diceret, aperui oculos, & consideraui, & iustos in terra non vidi. Vnde exponens se addit: Intuitus sum, & nõ erat homo. Quid? nõne quo tempore sanctus Propheta hoc dicebat: Innumeri homines in mũdo erant? Dico illum homines iustos appellare, qui secundum rectam rationem viuunt, nec à suis proprijs passionibus duci patiũtur. Vnde Sapiens ait: Deum time, & mandata eius serua, hoc est omnis homo. Vel secundũ translationem Septuaginta interpretum: In hoc consistit omnis homo. *Eccle. vlt.*

8 Et qui hoc caret, immerito homo appellatur. Contingit in scæna aliquem pastoris personam agere, rustico habitu indutus, horrido capillo, cum baculo in manu & pera post tergum, & crassa Minerua loquendo: accede, & dicito illi: Frater, siquidem pastoris habitum portas, nunquid quomodo agni pascendi, & qualiter ouium scabies sit expurganda nouisti? Respondebit ille, Domine, ego verus pastor non sum, sed eius personam habitu mentito ago. Ita quam plurimi sunt, qui nomen, & personam hominis præ se ferunt, & à planta pedis vsq; ad verticem, homines apparent, in vultu, in sermone, in gressu, &c. At verò si illos interroges, vtrùm proximorum compati sciant, num secundũ propriã rationem viuere, num per legem diuinam gubernare se norint: hi, si verum fateri velint, ingenuè dicent, & fatebuntur se nescire, quid est compati, siue duci ratione, aut diuinæ legis obseruãtia magis, quã si bruta animantia essent. *Simile.*

9 O miseræ creaturæ, quę sic vestram mentem naturam contumelia afficitis, & cum rationales sitis, vt bruta animantia, quæ proprijs appetitibus ducuntur, vinitis. Ante quam primus homo peccaret, non legimus aliud ei nomen inditum fuisse, nisi hoc tantum nomẽ homo. Nusquam sacer textus illum carnem appellat, nec etiam de corpore eius sermonem faciens carnem illud vocat, sed hominem, vt patet in Genesi, vbi dicitur: Formauit Dominus Deus hominem de limo terręe, & hoc nomine illum appellabat, quia priusquam peccaret ratione agebatur. Cæterum post peccatum idem Dominus illum carnem appellat, dicens: Non permanebit spiritus meus *Gene. 2.* *Gene. 6.*

meus in homine in æternũ, quia caro est. Huius ratio est, quia sicut domus denominationem accipit ab eo, qui plus in ea imperat, sic quoniam ante peccatum ratio in homine imperabat dicebatur homo, ideſt, res quæ ratione ducitur. At vero poſt peccatum, quia caro imperat, & ſpiritus illi obtemperat caro appellatur. Hinc Sãctus Dauid de hac miſera creatura ſermonem faciẽs ait: Omnis homo mendax. Quare ò ſanctę Prõpheta mẽdacem illũ appellas? An quia plura mendacia dicit? Satis ſuperque ſatis mentitur: cæterũ nõ tantũ de oris mendacio loquor, ſed etiã de mendacio operis. Omnis homo mendax, inquã, quia non eſt conformis prototypo, & imagini, ad cuius ſimilitudinem formatus fuit. Fecit enim Deus illum ad imaginem & ſimilitudinem ſuam. At ſi eius dicta, facta & negotia conſideretis, tam abominabilis vobis apparebit, quòd obſtupefacti dicetis: Hæccine Dei imago eſt? Voco ego illam diaboli imaginem. Non eſt ſecundum eius exemplar, qui illam formauit. Nimis à Deo diſsidet, nimis infecta, & labefactata eſt peccatis. Hoc eſt illud: Omnis homo mendax. Nolo inquam dicere hominem Dei imaginẽ propter peccatum deperdere, Veruntamen tam fœdata manet, quod idem Dominus ait: Neſcio vos. Ideo ſanctus Hieremias dicit: Intuitus ſum, & non erat homo. Nam, vt diximus hominẽ
Ezech. 34. eſſe in hoc ſenſu eſt, iuſtum eſſe. Vnde per Ezechielem dixit Deus: Vos greges mei, greges paſcuę meæ homines eſtis, & ego Dominus Deus veſter. Hoc eſt, vos, qui tanquã oues meæ diuinis verbis meis paſcimini, & vt paſtorem me agnoſcitis & me ſequimini, voci ac præceptis meis obtemperando homines eſtis: quia illi, qui hoc non faciunt iure homines dici non debent, ſed beſtiæ. Ecce quid per hæc verba ſignificetur.

Simile eſt regnum cælorum homini. Et ſequitur, *Negociatori.* Negociator, ideſt, negans otiũ. Huiuſmodi Chriſtianum quẽlibet eſſe oportet. Cuncta quæ Deus cõdidit, proprias habẽt operationes ergo indecens eſt, vt ſolus homo otioſus ſit, quinimo interea, quæ ſubterfugere debet, vnum eſt otioſitas. Ob duplicem enim rationem omnibus odio habenda eſt, & quia omnium malorum origo eſt, tum vero quia omni bono ianuam claudit. Nam cum nulla ſit virtus, quæ labore non comparetur, proinde, q̃ homo omnẽ laborem exoſum habet generali inſtrumẽto caret, cum quo omnes virtutes obtinentur. Quis ergo ſummo

odio

13 odio non prosequetur otium, cum hæc duo tam ingentia mala secum afferat? Dicite, quæ maior calamitas alicui vrbi contingere posset, si duas portas habens, alteram, per quã omnia pariter bona sibi intrarent, alteram verò, per quam omnia mala ingrederentur, bonorum porta semper obserata esset, malorum vero semper pateret? Quid damnatorũ calamitati, & miseriæ similius posset excogitari, quibus ianuà patet, per quã omnia mala sibi intrant, & clausam habent; ne aliquod vnquam bonum ad se possit ingredi? Huiusmodi ergo hominis otiosi anima est, quæ ad omnia mala ianuam patulam habet, ad bona vero clausam. Quis ergo dilectissimi hæc audiẽs rem tam pernicioſam à se repellere non studet, & cũ summa diligentia rem salutis suę agere? Prouerbium vulgare est, omnia cum tempore pertransire: quod 14 autem res corporeæ sic pertranseant nihil mirum, cum corporeæ sint. Cæterum, si spiritualis profectus cum tempore transit hoc profecto ingens malum est. Quia res corporeæ quamuis amittantur recuperandæ sunt, quando cœlo & terra purificatis corpora nostra reformata apparebunt. Itaque quãuis modo ætate ipsa vires corporeas, & pulchritudinem vultus amittas, & oculorum lumine prieris, & dentes tibi cadant, tunc perfectiora illa recipies. At verò si tempore elabente spiritalis profectus simul pertransit, irrecuperabilis est. Quod si dicas, ad hoc diuinam prouidentiam diem post diem fecisse, inuitans nos, vt quod hodie non fecimus cras operemur, ad hoc tibi respondeo, verum esse nos posse hodie operari, quod heri non fecimus. At vero hodie recuperare non possumus quod 15 heri amisimus absq; eo, quod denuo aliquid perdamus. Nam faciendo hodie quod heri à nobis faciendum erat, quod hodie eramus facturi, amisimus, nam peculiarem fructum quotidie reddere debemus. Ideò per Ecclesiasten Spiritus sanctus nos admonet dicens: Quodcunque potest facere manus tua instanter operare. Duo asserit. Primum, vt quicquid potes opereris. Alterum verò vt sit instanter. Et idem Spiritus sanctus hanc diligentiam laudans alibi dicit: Vidisti virum velocem in opere suo, coram regibus stabit, neque erit ante ignobiles. Quasi dicat: Quemadmodum diligentia, arte & negotijs corporalibus impetrant homines gratiam apud Reges, & sibi familiares fiunt, & plurimum ab eis æstimantur, vnde dedignãtur

Simile.

Eccl. 9.

Prou. 22.

cum gente vili & abiecta conuerſari: ſic vir in virtute diligens, 16
& ſtudioſus coram diuini Regis conſpectum magnam acceptationem comparabit, primaſque tenebit, & ideo dęmoniorum ſocietatem & cõſortium fugiet. Et ſiquidem Chriſtianus homini negotiatori ſimilis eſt, oportet, vt res eſtimare ſciat ſecundum earũ pretiũ & valorem: aliter enim res viles plurimi pendet, & è contra res pretioſas vilipendet. O glorioſe Apoſtole Paule, benedicta ſit altiſſima Dei maieſtas, quę ſic illuminauit, & docuit, vt vilitatem mundi rerum agnoſceres: & quam indigna res eſt, vt
Philip. 3. tanto laborum pretio emantur, quanto mundani eas comparare
Simile. ſolent, ſiquidem tam ex animo dixiſti: Omnia arbitratus ſum, vt ſtercora. Sicut, qui ſterquilinium intuetur, in quo excrementa, & ſordes quam plurimæ congeſtæ ſunt, claudit oculos, & nares, & citò pertranſire feſtinat, ne tam turpe ſpectaculũ cernat, 17
quod ingentem fœtorem ex ſe emittit, & ad nauſeam eius aſpectus intuentẽ prouocat: ita diuinus Apoſtolus ait, mũdi res ſterquilinium fœtidum, & abominabile ſibi videri, & ne illas intueretur, ſeu odoraretur, fugam parare ſtudebat. O quam ſtupidi negociatores peccatores ſunt: ſiquidẽ tanto ſudore, labore, & angu ſtia mundi huius ſtercora emunt, quibus laboribus, & adhuc minoribus diuinæ gratiæ theſaurum comparare poſſent. De qua
Sap. 7. Sapiens ait: Omne aurum in comparatione illius arena eſt exigua. Iure optimo profectò, aurum, & reliqua temporalia arena dicuntur, quę grauis nimis eſt, & parum valet, nec fructum reddit. O quam ingens pondus reges cum regnis ſuis, & principes, diuiteſque ſeculi cũ ſuis honoribus, & pecunijs ſuſtinent. Quod ſi propter has nænias diuinam gratiam amiſerint, quam illuſi in 18
Sap. 5. inferno inuenientur? Vtique plane etſi ſero tunc conſpicient, quomodo omnia ſunt arena arida grauis, & ſine fructu, & dicẽt, quod alij ibi iacentes proclamant: Quid nobis profuit ſuperbia, aut diuitiarum iactantia quid contulit nobis? Ergo dilectiſſimi, oculos veſtros aperite, ne ſitis tam ſtupidi negociatores, pro tam ſublimi pretiorem adeo vilem, infrugiferam, & oneroſam, quæ animam deprimit ne ematis, & quæ occaſionem præbet, vt eius
Iſai 55. rectitudo amittatur, in æternumque pereat. Attendite, quid vobis ſanctus Iſaias dicat: Quare appendiſtis argentum non in panibus, & laborem veſtrum non in ſaturitate? O inſani, qui cum tanta afflictione & anguſtia famem æternam emitis. O vos miſeros,

19 seros, qui res vanas huius sæculi tãti appẽditis, & pro bonis ęter nis, si quid à vobis postulatur, difficillime donatis. Hoc Diuus Chrysostomus admiratur, dicens: Si quidam lapidarius quosdã pretiosos, quosdam vero pseudolapides tibi venderet, & pretio sos falsorum pretio tibi appenderet, nonne magno beneficio in hoc te donaret? Nonne gauderes pro pretiosis tantum, ac pro fal sis lapidibus soluere? id que si acceptare nolles, nonne vt ingens amentia tibi imputaretur? Maximè. Quid ergo à te deposcit Deus, nisi tantum, vt diligentiam & studium, quod adhibes, vt bona terrea obtineas, idipsum adhibeas, vt cœlestia bona cõpa res, quæ sic absque dubio impetrabis? Hoc sanctus Isaias insinua uit his verbis: Cõuertimini, sicut in profundum recesseratis filij Israel. Hoc est eodem met affectu, quo fallaces sæculi huius vm 20 obras quæsiuistis, quærite lapidem pretiosum, qui sum ego, & la bores, quos patiebamini, vt bona illa caduca impetraretis pro pter me sufferte, & inuenietis me. Tu autem ò miser hoc facere respuis: meritò ergo insanum te prędicamus. Ecce damnũ, quod homini prouenit ex eo, quod ignorat, vt optimus negociator ap pendere & ęstimare res secundum proprium valorem. Alterum damnum est, quòd res pretiosas vili pretio vendit. Rem, quam plus in promptu habet ad vendendum, propria anima est. Vix delectatio, honoris respectus, aut quælibet mundi nænia incipit apparere, quin venalem illam promat. Quò mentem habes, o te infœlicem, quando talia agis? Quid? cum hac merce tam pretio sa nõ te geris, sicut rusticus cum venali lignorum strue se habet? Quam si quis emit, & per viam incedenti alter occurrit, vt eam 21 emat, ille respondet, (*Señor vendida va*) mihi parce, quia illam vẽ dere nequeo. Hoc duntaxat frater cum anima tua nõ facies? Cur dæmoni, aut mũdo tibi occurrenti, vt animam tuam pro aliqua voluptate, aut lucro emat non dices: Parce munde, parce dæ mon, quia Dominus meus Iesus Christus inæstimabili pretio videlicet, eius sanguine pretiosissimo eam emit? Sic Diuus Pe trus in sua Canonica ait: Scientes, quòd non corruptibilibus au ro, vel argento redempti estis, sed pretioso sanguine, quasi agni immaculati Iesu Christi. Etiã hominem negotiatorẽ scire opor tet quòd sicut in mundi cõtractibus plurimũ lucri comparatur, (*Vendiendo al fiado*) quam statim soluẽdo, sic in negotijs spiritua libus plurimum lucri fit, (*Vendiendo al fiado.*) Ideo frater, noli in

D. Chrys. *Simile.*

Esai. 31.

Simile.

1. *Petr.* 1.

D. Augus. Hebr. 10. hac vita retributionē accipere pro seruitijs Dei amore exhibitis 22
sed potius cū Beato Augustino proclama: Domine hic vre, hic
seca, vt in æternum parcas. Hoc Diuus Paulus docet cū ait: Pa-
tientia vobis necessaria est, adhuc enim modicum aliquātulum
qui venturus est veniet, & non tardabit. Iustus autem ex fide vi-
uit. Hoc est iustus in hac vita retributione temporali à Deo sibi
Simile. exhibenda nō viuit sed spe alitur. Nōnulli mercatores sunt, qui-
bus quia modicus census est, ideſt, (poco caudal) negotiantur, & vē
dunt (a luego pagar.) Alij sunt ditissimi, & hi omnia in diem ven-
dunt, ideſt, (todo lo fian.) Similiter in sancta ecclesia nonnullos ho
mines videas tam modici pensus, & ita virtute vacuos, qui nisi
mercede soluta nihil omnino faciunt. Et hoc forte nonnullis ec-
clesiasticis, contingit qui nec concionari, seu sacramenta admini
strare volūt, nisi mercede proposita. Alios Dei seruos virtute di- 23
uites cernas, qui omnia in diem vendunt, vel saltim finem præci
puum in lucro, & præmio huius vitæ nullatenus constituunt. In
1. Petr. 3. 1. Pet. 3. vbi nos legimus, vt nos offerret Deo mortificatos qui-
dē carne, viuificatos autem spiritu, alia translatio habet: Vt nos
offerret Deo (scilicet Christus) mortificatus autem carne viuifi
catus autem spiritu. Huius conditionis sacrificia nostra debēt es
se, nēpe cordis mortificatione oblata, ab omni cupiditate aliena
& spiritus viuacitate. Hoc est feruore maximo facta ab omni va
nitatis seu lucri scoria purificata.

Dicit prēterea: *Quærēti bonas Margaritas.* Nō solum quemlibet
Dei seruū fidelē, hominē, atq; negotiatorē esse oportet, sed etiā
Psal. 76. bonas Margaritas cōtinuò debet inquirere, quousq; vnā pretio
sam inueniat. Et modum quo quæri debeat Regius David insi- 24
nuat dicens: Deum exquisiui manibus meis nocte. Hæ duæ ma-
nus sunt intellectus, & voluntas. Intellectu debet se homo exer-
cere in contemplatione excelsorū Dei attributorum, vt pote sa
piētię, bonitatis, pulchritudinis infinitę, &c. Volūtate verò hūc
Deū amādo. Et est valde notandū S. Prophetā nō dicere: Deū
exquisiui manu mea, sed, manibus meis, quia nō sat est eius per-
fectiones contēplando, illū intellectu quærere si postea volūtati
locus non conceditur, vt illū diligat. Ius est, vt publicano, ideſt,
Simile. (al porta y guero) portoriū soluatur de cōmeatib⁹, & obsonijs, ideſt
(de las prouisiones) quæ per ciuitatis ostia portantur. At verò si ipse
portorius omnē cōmeatū sibi vsurparet, & nihil ad forū perue
nire

25 nire concederet planũ eſt, q̃ omnes vrbis ciues fame perirent. Intellectus animæ noſtræ oſtium eſt, per quod diuinorum myſteriorũ notitia ingreditur, quæ animæ cibus ſunt. Quapropter ſi ratio quæ portorius eſt quicquid per intellectum ingreditur ſibi vſurpat, qualis voluntas manebit, niſi ieiuna, debilis, & vacua? Ergo neceſſarium eſt, vt volũtati locum cõcedat, ad hoc, vt myſteria, quæ ille præmeditatus eſt & cognouit ipſa diligat, amplectatur, & cũ eis reficiatur: alioquin fame peribit. Et ideò S. Propheta inquit: Deũ exquiſiui manibus meis? Et addidit, Nocte. In quo ſignificatur ad hoc ſpirituale negotiũ ità ſeruos Dei oportere ſenſus habere obſeratos, præcipue viſum, vt pene nõ videãt magis, quã ſi noctu eſſet. Qui piſces ſtagni ſui ne pereãt vult, curam adhibet, vt omnes canales, per quos aqua defluere poſſet 26 obſtruantur. Sic animæ noſtræ, quæ tanquam ſtagnum eſt, quo ſanctæ cogitationes, & pia deſideria velut piſces enatare debent ſenſus obſtruere oportet, ne virtutis & gratiæ aqua dilabatur, in qua hi piſces conſeruãtur. Sed tamẽ, vt ipſis cõſeruatis gratia augeatur, qua gloria obtinetur. Ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius. Amen.

Simile.

In eodem Communi ſanctarum Mulierum Concio Quarta.

Simile eſt Regnum cœlorum theſauro abſcondito in agro &c. Matth. 13.

Theſauro, & gemmæ in hodierno ſacro Euangelio Dominus ſe comparat, quæ homines auide eximiaque cura atque diligentia inquirunt, licet inter cœleſtem & terrenum theſaurum plurimum interſit vt ab omnibus theologis comprobatur. Quod etiam ex verbis Philoſophi. 1. libr. Poſteriorum colligitur dicentis: Omne, quod eſt per eſſentiã, maius eſt & perfectius omni eo, quod eſt per participationem. Sol nanque, ſtellæ atq; luna claritatem habent: ſed quæro, quis eorum maiori pollet? Reſpondebis, Sol. Qua igitur de cauſa? Quia ſolis claritas ſibimet eſſen-

In. 4. d. 49. & Scot. in. 1. d. 1.

tialis est, claritas verò, qua stellæ & luna lucent, ex solis par- 2
ticipatione eis provenit. Etiam mel per se dulce est, dulcedo enim eius sibi essentialis est, ideòque, aquæ melle mixtæ dulcedinem excellit, quia eius dulcedinem illi cõmunicat. Huiusce modi sæculi bona sunt, quorum claritas, dulcedo, & denique omnis perfectio non ex se, sed ex summi boni Dei Opt. Max. participatione dimanat. Ideòque Deus essentialis verusque thesaurus est, qui solus animam ditare, satiareque valet. Bona tamen corporalia, quæ exigua sunt corpori, non verò animæ competũt. Nam, vt idem Philosophus affirmat: A proprio obiecto potentiæ simpliciter recipiunt suam perfectionem. Potentia visua non suaui concentu, sed speciosa colore gaudet. Auditus è contra non pulchro colore, sed sonora voce delectatur. Si enim oculis omnes mundi suaues concentus, & musicas obijcias, minimè 3
eis satisfacies: ipsi namque dulces musicæ harmonias (quod quidem est aurium) non vident. Dic ergo, mundus, & quæ in se continet, sunt ne animæ nostræ obiectum? Minimè quidem. Sed plus aberraret qui animam hoc mundo gaudere, illiusque gustu delectari assereret, quàm qui oculos suaui concentu refici diceret. Ex hoc infertur, quàm ingens fatuitas eorum sit, qui tanta cura & solicitudine huius sæculi bona, & thesaurum inquirunt, & ergà res spirituales inquirendas, vt potè ipsum Deum, qui vera satietas & salus est tam tepidè se gerunt. Si quidam pictor imaginem depingens oculos imperfectos relinqueret, dato, illa imago suum defectum sentiret, quid faceret? quo se conferret? Nunquid regias domos, quæ thesauris abundant, peteret? Minimè gentium: quia principes ipsi quatenus diuites eius desi- 4
derio satisfacere nequeunt. Sed potiùs in domum & officinam proprij artificis se conferret, ab eoque summis precibus contenderet vt eam perficeret. O ergo rationalis creatura, à quo, dicito mihi, esse quod habes accepisti? Nescis imaginem per manus Dei te esse depictam? An ignoras te imperfectam esse, & plurimum tibi deesse, vt perfectionis tuæ fastigium pertingas? Hoc verè appetitus tuus præ se fert, atque manifestat, qui nunquam satiatur, nec contentus viuit, imò semper anhelat, & plura appetendo suspirat. Disposuit enim diuina prouidentia, vt ipsamet necessitas per eius ianuas te introduceret, & ad illum te compelleret, & ideò noluit te ab initio ditare. Non quia par-

Arist. 2. de Anima. & 10. Ethic.

Simile.

cus,

5 cus, sed quod amoris tui auidus est: non, vt pauper esses, sed, vt te familiaret, non, vt egenus esses, sed, vt te secum haberet. Ergo, ô homo si pauper, si cæcus, & denique egenus es, cur te non confers ad artificem, qui te depingere cœpit, vt quod tibi deest perficiat? Ita Regius Dauid faciebat, cum diceret: Manus tuæ fecerunt me, & plasmauerunt me, da mihi intellectum, vt discam mandata tua. Quasi diceret: Fateor Domine manus tuas me totum in circuitu fecisse: cæterùm hoc opus nondum perfectum est: quia animæ meę oculi inter alia imperfecti sunt, vt sciam, quid me facere oporteat lumine careo. Vt tibi Domine seruire sciam illud mihi tribue. Et sicut huic Domino stat vltimam perfectionem intellectui donare, eodem modo voluntatem, & reliquas potentias perficere. Ecce frater, quantum
6 te oporteat illum inquirere, quia dato ab eius diuina & magnifica manu plurima dona recepisses, adhuc multò maiora recipere potes. In Prouerbijs dicitur: Est quasi diues cum nihil habeat, & est quasi pauper, cum in multis diuitijs sit. Hoc est vnum discrimen inter alia, quæ inter iustum, & peccatorem versantur, videlicet, quòd iustus etsi diuitijs spiritualibus sit plenus, semper tamen pauper sibi videtur. Et vt mendicus diuino conspectui se se offert, quasi micas deposcens, quæ ab splendida Dei mensa caduat. Peccator verò, cum re vera egenus sit paupertatem suam non considerans, remedium sibi non inquirit. Notandum est valdè, quòd duabus primis parabolis thesauro, & gemmæ cõparans se Dñs, de thesauro inquit, illũ quendã hominem inuenisse: & nõ dicit priùs eũ quæsiuisse. De gemma verò ait, eam hominẽ quæsiuisse, & inuenisse. In quo hic cœlestis Dñs ĩgnificauit à multis se inueniri absque eo quòd inquiratur imò ipsum eos quærere, & ab alijs inueniri, quia illum quærũt. Iter agente Diuo Paulo, vt Iesum Christum in suis persequeretur, absque eo quòd illum quæreret, è cœlo Christus descendit, illumque inuenit, atque ad se conuertit. Latro etiam Christum in cruce inuenit, & paradisum lucratus est absque eo, quòd illum quæreret. Et Samaritana etiam præter opinionem Messiam inuenit, qui illam illuminauit, atque conuertit. Alij verò ipsum Christum inueniunt quia quærunt, quemadmodum Magi: quem quia summa cum diligentia quæsierunt in Bethlehemitico præsepio inuenerunt. Et Beata Mag-

Psal. 118.

Prouer. 13.

dalena, quia ſummo ſtudio illum quæſiuit, in domo Simo- 8
nis Leproſi inuenit, vbi peccatorum veniam obtinuit. Hoc
debilibus maximum quidem ſolatium eſt. Nam cum ſalus no-
Exod. 33. ſtra præcipuè à diuina voluntate dependeat. (Vnde Diuus Pau
lus referens illa Moyſi verba, ſcilicet: Miſerebor cui miſertus
ſum, & miſericordiam præſtabo cui miſerebor, addidit, dicens:
Igitur non volẽtis, nec currentis, ſed miſerentis eſt Dei,) poſſet
quis angi, dicens: Quis ſcit, an ſors illa fœlix ſuper ſe cadet, vide
licet, vt Deus eius perquam ſuaui miſericordia illum protegat?
Ne quis ſimili præmeditatione animi deliquium patiatur, ſit
omnibus notum, duplicem viam ſeu aditum ad miſericordiam
Dei patere, alterum ſolius gratiæ & miſericordiæ diuinæ, alte-
rum verò gratiæ Dei, & per optimam hominis induſtriam atq;
diligentiam. Quod ſi tu frater ex illis non es, quibus abſque pro 9
prio labore, & induſtria gratia diuina aduenit: alia tamen tibi re
ſtat via, ſcilicet, vt ſtudio & diligentia illam quæras, vt inue-
nias, & ſtudeas ſimilis eſſe homini negotiatori, quærenti bonas
Margaritas. Scito frater, quòd quamuis vterque, videlicet, tã
Deus, quam tu, ſalutem tuam operaturi eſtis, & præcipuè erga
ipſam Deus operetur, cæterum tantam curam & ſtudium adhi-
bere debes, vt illam conſequaris, acſi præter alicuius adiutorium
Ioſ. 6. eam impetraturus eſſes. In Ioſue habetur, muros Hierico ſupre
ma Dei potentia corruiſſe, & nihilominus præcepit Deus Io-
ſue, vt ſepties cum militibus ſuis circuiret ciuitatem, & vt ſacer-
dotes clangerent buccinis, & tunc muri corruerunt. Itaque nec
militum clamoribus, nec vrbis luſtratione muri ceciderunt, ſed
Iud. 7. ſolius Dei virtute. At verò hoc medio, & diligentia illos ſolc 10
æquare diſpoſuit. Quondam Gedeoni Deus præcepit, vt mili-
tes formidoloſos, & timidos ab exercitu ſegregaret, eligeretque
viros fortes, & bellatores, & qui ad aquas ducti non proni, ſicut
canes aquam lamberent, ſed genuflexo biberẽt. Poſt hanc vero
experientiam non haſtas illi fregerunt, non gladios euaginaue-
runt, aut armis luſerunt, ſed hoſtes Deus perterruit, ſuiſque vi-
Gene. 32. ctoriam dedit. In Geneſi habetur Iacob Patriarchæ tot Angelo
rum obuiam fuiſſe, quòd illis viſis dixit: Caſtra Dei ſunt hæc. Et
quamuis omnes ſuperueniebant, vt illum cuſtodirent ille nihilo
minus feſtinabat populum ordinare, & muneribus fratrem Eſau
præueniebat, Deumque ſummis precibus exorabat, vt ab eius

fratre

11 fratre eum eriperet, ac si studium illud præcipuum medium fo-
ret, vt ab illo saluaretur. Quid amplius, quæso sanctus Patriar
cha faceret, si nõ ad eius præsidium Angeli aduentarent? His, &
similibus euentibus, quos sacra Scriptura commemorat, nobis
significatur, quòd quamnis salutis nostræ Deus præcipuus au-
tor sit, & qui gratiam animę infundendo eam iustificat, attamen
vult, vt omnem diligentiam homo adhibeat, ac si solus homo
ipse propriæ salutis autor esset. Propterea diuinus magister re
gnum cœlorum homini negotiatori comparat, qui ab emporio
in emporium quærens bonas margaritas migrat, quia optimus
quisque fidelis à ieiunio, in ieiunium, à valetudinario, in valetu-
dinarium, à carcere in carcerem, ab egeno in egenum, & à sancto
exercitio in sanctum exercitium migrare debet, tanto feruore,
12 & spiritu, ac si per illud duntaxat saluandus esset. Etiam erga hu
mana negotia tãta rectitudine, & puritate se gerere debet, vt ni
hil præter ipsum Deum in illis quærere videatur. Cum Ietro sa-
cerdos Madian veniret, vt viseret Moysen, videns vniuer- *Exod. 18.*
sum populum ad illum conuenire, huius causam scire exo-
ptans, sanctus Moyses dixit: Venit ad me populus quærens
sententiam Dei. Et alius interpres hic transtulit: Venit ad
me populus ad quærendum Dominum. Quia, etsi vt causas
agerent, properabant, ita tamen res suas agebant, vt in illis
Deum quærerent. Quanta ergo maiori obligatione Christia-
nus ad hoc faciendum adstringitur, qui cœlesti doctrina edo-
ctus est?

Præterea, sicut diues mercator quædam frusta & indicia pan- *Simile.*
13 ni non melioris ad ostium ponit, vt signum sit quod merca-
tor est: intus verò exactas, atque pretiosas merces custoditas
habet: sic Christianus tenetur facere opera exteriora exhi-
bendo, vt Christianus esse dignoscatur. Ad hæc tamen stu
dere debet in interiori animæ suæ receptaculo alia exactio-
ra opera, & virtutes reconditas habere, quam quæ exterius *Cant. 4.*
exhibet. Ita vt de eo possit affirmari quod in Canticis spon-
sus de dilecta ait, scilicet: Quam pulchra es amica mea, quam
pulchra es absq; eo quod intrinsecus latet. Hic est mundus quẽ
prudentissimus quisque negotiator obseruare debet, vt in humi
litate conseruetur. Nam hypocrita similis est vilium merciũ in-
stitori, quẽ dicimus (*Bohonero*) qui omnem mercem in propatulo
affert.

affert. Thesauro & margarita (quæ idem significant) inuentis. 14

Dicit præterea, *Quod vendidit vniuersa, quæ habuit, & emit agrũ illum.* Si pauper, & egenus dicat: Quo pater regnum cœlorum emam, qui nihil hic possideo? Ad hoc respondeo, quòd præcipiens Deus in lege veteri, vt dona in sanctuario sibi offerrentur inter alia pretiosa, quæ ibi sanctus Moyses eius nomine assignauit, vt potè aurum, & argẽtum, hyacinthum, & purpuram, etiã pilos caprarum enumerauit, ad significandum ipsum ab homine non petere plus quàm possideat. O benedictus, & glorificatus sit talis Deus. Ingentes gratias dilectissimi eius diuinæ celsitudini agite, qui tam paruo munere gaudet. Nam si aurum, vel argentum vobis deest, vt pro æterna vita illi offeratis, bonis duntaxat desiderijs, atque pijs cogitationibus per caprarum pilos significatis satisfactus manet. Quamuis etiam dicere possumus 15
his verbis: *Omnia quæ habet*, alia intelligi, quæ miserrimi hominis
Simile. propriora sunt his bonis temporalibus: nam hæc bona propriè sua non dicuntur. Si cui diuersorium aliquod intranti cum vasis & patinis argenteis sibi ministraretur, qui postea è mensa surgens in sinu vasa illa reconderet, volens secum asportare, vtique caupo diceret, hic homo delirat. Illique diceret: Nonne cernis hæc vasa tibi apposita esse duntaxat, vt in mensa illis vtereris? nunquid tua non esse ignoras? Vel inuitus hic ea relinques: nam ad seruitium viatorum parata illa habeo. Huiuscemodi sunt omnia, quæ homines in hac vita possident: siquidem peregrini & viatores sunt. Vnde Diuus Paulus ait: Non habe-
Hebr. 13. mus hic ciuitatem permanentem, sed futuram inquirimus. Et cum in humanæ vitæ diuersorium se recipit homo, mundus, 16
qui est caupo ei ministrat vineam, domum, & agrum. Ingens profectò hominis amentia esset, si diceret: Volo ex diuersorio hoc ista mecum portare. O amens, an ignoras ad seruitiũ & ministerium viatorum hæc omnia cauponem habere, & cum eadem ipsa domo, & vinea, atque agro, auo, atque parentibus suis satisfeciſſe, & tibi, filijs atque nepotibus tuis satisfacturũ? Ergo hæc propria hominis dici nequeunt. Quod igitur peculiũ vendet homo ad hunc thesaurũ atq; margaritã comparandã? Dico rẽ quandã tã propriã nos habere, vt neq; ipse Deus
Matth. 15. particeps ei' sit, nempè peccata. Quia, vt Dñs ait: De corde exeũt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furta

falsa

17 falsa testimonia. Quis ergo tam vilem mercem emet? Si quodam nundinarum die in medio fori aliquis se collocaret & mensam cum torali seu mappa sterneret stateram in manu habēs, & quæsitus quid cum tanto apparatu venale haberet, responderet: Peccata venalia habeo, nunquid aliquis esset, qui, vt talem mercem emeret, crumenæ manum admoueret? Auertat à nobis Deus tã diram mercem. O Patris misericordiarum ineffabilem clementiam, ipse enim est, qui tam horrēdas merces à peccatore emit. Habet in sancta Ecclesia Deus ministros, & exercitores suos, videlicet, confessores, ad quos peccatores properantes, per veram confessionem, & reliqua necessaria, eis peccatorum remissio cōceditur, & lapidem pretiosum, qui est Deus, eiusque gratia cōparãt. Agite ergo dilectissimi dum tempus suppetit ad hæc di-
18 uina Telonia cum ipsa pestifera merce properate, & hoc tã singulari, & admodum vobis necessario beneficio vtimini. Etiam dici potest, & iure optimo illũ, qui verus negociator est, & cuncta, quæ habet, vendit, omni cura studere, non solum à se expellere grauia peccata, sed etiam omnes, vel leuissimas imperfectiones. Plutarchus in libello, quem scripsit ad dignoscendum profectum in virtute, vltimum signum, quod ponit est, quod vir studiosus nullam culpam exiguam esse reputat: nam studet in omnibus perfectissimum se exhibere. Ad hoc autem appositissimã similitudinem affert, dicens: Velut qui in agro parietem extruit, vt prædium sæpiat, quãcunque materiam absque delectu congerit, nec lapides perpolire studet, quòd si aliquem casu perpolitum offendit inter alios informes cum lutea materia miscet
19 & interserit, quia non amplius studet quam vallare, & obstruere. Cęterũm qui eximium ædificium extruere intendit, vel lapides etiam fundamentales, vt sint exquisiti curat, & ne vngue quidem transuerso à regula & perpendiculo deuient, & etiam vt lapides superioris ædificij perpoliti sint. O quot Christiani sunt, quorum vita est similis parieti rudi & illaborato, qui miscent sacra profanis, pia opera cum mille imperfectionibus, legem Dei cum suis ambitibus, & secularibus curis preces cũ animi distractione, sacro & profano mixtum parietem extruuntur: quia amplius non intendunt, quam vallare & obstruere, & Christiani videri. At verò iusti, qui superna spe aluntur, & cœlestẽ fabricam virtutum extruere nitũtur, omnia perpolita, & speciosa habere,

studeant

Similе.

Plutar. lib. de profect. virt.

Similе.

studeant, & leuissimos etiam defectus à se remouere contendũt. 20
Et hoc est, vendere vniuersa, quæ habent, dummodo cum pretiosa Margarita maneant. His duabus parabolis præmissis addidit Dominus tertiam nimis terrificam dicens.

Iterum, *Simile est regnum cælorum sagenæ missæ in mare, &c.* vsq; ibi: *Erit fletus & stridor dentium.* Ex hac parabola fit manifestum quantum salutem nostram sitiat Deus, qui (vt aiunt) nullũ nõ lapidem mouet, id est, omne mediũ intentat, vt nos ad se trahat. In duabus siquidem prioribus parabolis amore tanti boni nos ducere conatur. Et quia multi timore plus mouentur, ideo hæc horrenda inferni supplicia ob oculos ponit, vbi in æternum
Psal. 62. peccatores punientur, qui hic Deum inquirere noluerunt. De quibus Regius Dauid ait: Introibunt in inferiora terræ, tradentur in manus gladij, partes vulpium erũt. Id est, quia nõ se disposuerunt, vt Deum tãquam proprium, & verum thesaurum possiderent, ab infernalibus vulpibus possidebuntur. Et quia hæc valdè necessaria omnibus erant, illos interrogauit Dominus? *Intellexistis hæc omnia? dicunt ei, etiam.* Vtinam sic à nobis intelligantur. Et concludit statim, dicens: *Ideo omnis Scriba doctus in regno cælorũ similis est homini patrifamilias, qui profert de thesauro suo noua & vetera.* Hoc est: siquidem tale præmium bonis, & tale supplicium malis paratũ est, Scriba doctus, hoc est, peritus cuius munus est homines ad illud bonum inclinare, & vt malum fugiant efficere, è sapientiæ suæ thesauro, tam veteris, quam nouæ legis res exhauriet ad terrendum homines, vt peccatum fugiant, & ad exhortandum eos, vt virtutem sectẽtur, vt gratia pleni gloriam obtineant: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. 21

Amen.

IN

IN DEDICATIONE tẽpli, Maximè profesto

Portiunculæ ordinis Fratrũ Minorum Concio Prima.

Egressus Iesus perambulabat Hierico. Luc. 10.

BEATVS Gregorius Nyssenus in tractatu de vita Moysi, cuidam sibi proposĩtæ quæstioni satisfaciens, videlicet: quæ nã esset meta, finis, & culmẽ perfectionis Christianæ vitæ, ait: Aliqua esse, quæ prę scriptos, certosq; terminos habent, vt quãtitas cõtinua, & discreta. Nam nouenarius numerus, nonã vnitatem, vt terminũ habet: similiter denarij numeri decima vnitas meta & finis est. Illi⁹ etiã colũnę terminus est summitas, qua terminatur. At virtus huius cõditionis nequit esse: qa rerũ bonarũ naturã sortitur, quarũ cõditio & natura est, fine & meta carere, nisi in earũ contrario: quemadmodũ vita, quæ ex se perduraret, sed terminatur re sibi cõtraria (nẽpe morte.) Nam cũ mediæ & fines cõmensurentur, & eiusdẽ naturę & qualitatis sint, nequit vita terminari, in re eiusdẽmet naturę, quia mediũ est vita, & quicquid eiusdẽ naturę est vita est, & vita alia vita finiri non potest. Ergo si terminatur ab eius cõtrario terminatur, morte, scilicet. Vnde quoties hanc vitã mortalẽ dicimus, impropriũ nomen illi tribuimus, cęterũ mortalẽ illã appellamus, qa res adeò cõtrarias habet, quæ illã terminare valent. Ita Christiana virtus in eiusmet natura terminum non habet, quia rerum bonarum naturam sortitur. Vnum terminum habere potest, & sibi contrarium, nempè, vitium, tamẽ virtus ex se nulla tantę perfectionis culmen pertingere potest quin perfectior esse possit. Vnde iure dicere nõ possumus, in hac miserrima vita hominẽ perfectũ, nec vitã perfectã, nisi in comparatione,

D. Greg. Nyssenus.

tione alterius minus perfectæ, Et ita hic glorioſus Doctor pro certo habet vitæ huius perfectionem plus deſiderium proficiendi dici debere, quàm metam, & culmẽ perfectorum operum. Ita enim te habere, ait, vt ad vlteriora ſemper in virtute ac bono velis aſcendere, id ipſum forſan humanæ naturæ perfectio eſt. Ad
Philip. 3. hunc ſenſum exponuntur illa Diui Pauli verba: Non quòd iam acceperim, aut iam perfectus ſim, ſequor ſi quomodo cõprehendam, in quo & comprehẽſus ſum à Chriſto Ieſu, fratres ego me non arbitror comprehendiſſe. Vnum autem quæ quidem retro ſunt obliuiſcens, ad ea verò, quæ ſunt priora extendens me ipſum. O quoties in tam breui ſermone diuinus Apoſtolus eadẽ verba reſumit, & inculcat dicens, nondũ perfectionis culmen ſe attigiſſe, ſed quòd intendebat pro viribus id obtinere, (*Haſta ha zer mas que hombre*) Hoc enim ſignificat: Extendens me, id eſt, excedo me ipſum. Quòd ſi Diuus Paulus, quem Deus ita ſublimauit, hoc ita de propria virtute ſentiebat, quid dicere poterũt, qui quo ipſe peruenit, nondum peruenerunt? Denique omnes iuſti quotquot ex diuina contemplatione, bonitatis, atque celſitudinis infinitæ Dei maiorem notitiã conſequuntur, tanto plus virtutes ſuas, operaque imperfectiora reputãt. Vnde Diuus Chry
D. Chryſo. hom. 1. de incomprehen. natura Dei. ſoſtomus dilucidans carmen illud Pſalmi. 138. Confitebor tibi quoniam terribiliter magnificatus es, ſcilicet, in corde meo, mirabilia opera tua, & anima mea cognoſcet nimis, ait: ſanctũ Dauid in illo verbo, terribiliter, alludere ad id, quod euenire ſolet illis, qui in turribus valde ſublimibus ſunt conſtituti, & inde proni ingentem profunditatis abyſſum verſus terram ſpeculantur, quibus oculorum lumen pene déficit: caput euaneſcit, capilli erigũtur, & carnes contremiſcunt, & timore correpti intra ſeipſos ſe recipiunt. Ita iuſti in excelſa contemplationis turri conſtituti infinitam Dei celſitudinem ex eius operibus, & effectibus mirificis contemplantes, obſtupefacti manent, & refugiũ quærentes ad humilitatem ſe ſe conferunt, ex illa ſuprema Dei cognitione propriæ vilitatis notitiam deducentes, & quam parũ exhibere poſſunt ſecundum nimiũ quod eius diuinæ celſitudini debetur. Et eſt notandum, quòd vbi nos hic legimus: Anima mea cognoſcet nimis, alij tranſtulerũt: Anima mea cognoſcit nimis. Et ſic eſt in contextu Græco, & ſic etiam legit Beatus Hilarius. In quo oſtenditur, quàm præſens, & perſeuerãs ſit iuſtorum notitia,
Simile.

ctia, quam de Deo habent, siquidem cognoscunt, & cognoscēt. Ex hac feruidissima Dei cognitione sanctorum desideria oriuntur magis, ac magis diuinæ celsitudini seruiendi. Ex quibus desiderijs feruidissimi effectus in illis nascūtur: & vnus duntaxat horum actuum vehementissimorum plus efficit ad seipsum annihilandum, & mortificandum, quā plures actus remissi. Quin etiā vno vehemētissimo actu citius in homine virtutis habitus gignitur, quàm multis remissis, & tepidis. Obliquus ensis melius citiusq; dirigitur, si versus partem contrariam semel nimis flectatur, quàm, si sæpe paulatim & leuiter dirigatur. His heroicis actibus Beatissimus, P. N. Franciscus assidue incūbebat. Nā cum ieiunijs & disciplinis aliquando carnem suam affligeret dę mon ad cellę eius ianuam pulsans dixit ei: Francisce, Francisce, Francisce, attende q̄ quamuis Deus erga peccatores misericors est, cæterū, qui rigidis disciplinis se occidit misericordiā coram ipso nō inueniet. Quibus auditis sanctus vir quandā grauissimā carnis tentationē sensit, quo plane cognouit dæmonē verbis suis dulcibus, & subdolis tanquā tartareo flatu illā flāmam excitauisse. Qui mox habitū exuens acerrime totū corpus flagello percussit, deniq; flagellādo lassatus sic nudus à cella exiuit, & in niuis aceruo (erat enim hyems) se volutauit, & per lōgam tēporis moram ibi iacuit. Tam ingentem victoriam hoc vehemēti duntaxat actu cōparauit, q̄ deinceps à carnis cōcupiscētia nusquā illectus fuit. Quo quidem actu castitatis habitum genuit, per quem etiam actum meruit, vt castitatis maxime peculiare donum illi deus infunderet. Dæmon verò visis singularibus seruī Dei diligentijs, quas adhibuerat ad vincendum illam tēptationē formidolosus deinceps mansit. Posteà verò sancto viro orationi vacanti, in forma Angeli lucis dæmō iterum apparuit, illum admonens, ne adeò vigilijs, & orationibus, tamq; prolixe incumberet, sed somnum caperet, & corpori quietem cōcederet, vt sic incolumis conseruaretur, & annis plurimis deo seruiret. Et cum dæmonis illusionē hanc esse cognosceret, ab oratione citò surrexit, & nudauit se hyemis tēpore, & sic quodā incredibili feruore exiuit, & ad quosdā rubi tribulorūq; frutices se contulit, & tā diu in illis se volutauit, quousq; per totum corpus sanguis defluebat. Et secum loquens dixit: Præstat tibi sic vulneratus, & punctus esse, vt dolores, quos Christus pertulit sentias, quam in

Similis

delicijs vitam degere, ſicut verſipellis ille tibi cõſulebat. Adeò grat
gratus & acceptus hic feruidus actus Deo extitit, quod ſubito lux magna de cœlo fulſit, & inter vepres, & ſpinas in quibus ſe volutabat, quaſdam purpureas, candidaſque roſas pulcherrimas vidit, & quẽdam Angelum dicentem ſibi: Franciſce vade protinus in Eccleſiam, quia cœlorum rex Ieſus Chriſtus, & eius mater ſacratiſsima, cũ ingenti Angelorum multitudine te expectant. Et cum miraculoſe indutum ſe inueniret, duodecim roſas candidas, & totidem purpureas colligens incredibili lætitiã affectus delubrum petijt, per viam angelorum miniſterio optime ſtratam, atque ornatam, & Eccleſiam deuotiſsime ingreſſus ineffabilem filij Dei maieſtatem cõtinuo aſpexit, & matrẽ eius ſacratiſsimam cum ingenti Angelorum multitudine. Et quanuis idem Dominus prius in eodẽ templo cum illo ſancto comitatu
tu, pio viro apparuerat, eiq; dixerat: Frãciſce noui deſideria tua, & quantũ animarum ſalutem ſitias, tunc benigniſsime illum appellans admonuit, vt ab eo aliquod beneficiũ pro hominũ ſalute peteret. At vir ſanctus adiutus patrocinio ſacratiſsimę matris cuius opẽ implorauerat, ſupplex petijt, vt omnibus Eccleſiã illã introeuntibus concederet veniã & indulgentiã omniũ peccatorũ ſuorũ quorũ confeſsionem ſacerdoti feciſſent. Cui Dominus reſpõdit: Franciſce rẽ magnã petiſti, ſed maiora tua deſideria impetrare merentur. Id libentiſsime tibi concedo: hac tamẽ lege, vt vicarium meum adeas, & ab eo indulgentiã nomine meo poſtules. Et habita à ſummo Pontifice facultate, in hac ſecunda apparitione vir pius illi has roſas profunda humilitate obtulit, ab eoq; ſummis precibus efflagitauit, vt indulgentię diẽ aſsignare
dignaretur. Illumq; aſsignauit à veſperis calendarũ Auguſti (cũ B. Petrus Apoſtolus ab Herodis vinculis mirifice fuit abſolutus) vſq; ad veſperas ſequentis diei. Et ita ſecundo indulgentiam illam conceſsit, atque confirmauit nocte illa, qua ſanctus vir illum vehementiſsimum mortificationis actum exhibuerat. Ecce quam grati Deo ſint feruidi iuſtorum actus, & deſideria. Huius etiam planũ exemplũ in S. Daniele Propheta habemus, qui aſsiduæ trium hebdomadarum orationi vacans, ſine intermiſſione lachrymas fundẽs, & ieiunans, profunda myſteria, quę Deus illi reuelauit meruit cognoſcere. Vt ipſe teſtimoniũ præbet his verbis: Ego Daniel lugebam trium hebdomadarũ diebus, panẽ
Dan. 10. deſide-

desiderabilem non comedi, & caro, & vinum non introierunt
in os meum. Et post hoc ieiuniũ venit Angelus, qui dixit ei: Da-
niel vir desideriorũ, intellige verba, quæ ego loquor ad te. Et cũ
tremulus esset, iterũ dixit ei Angelus: Noli timere vir desiderio-
rũ pax tibi, cõfortare, & esto robustus. Quem postquã Angelus
cõfortauit illi quam plurima mysteria, & visiones Deus osten-
dit. Et est valde notandũ in his reuelationibus Sãcto Danieli, &
B. P. Frãcisco factis peculiarẽ mentionẽ desideriorũ eorũ fecis-
se Dominũ, cognoscẽtẽ, q̃ quãuis hi sancti viri pro ei⁹ amore, &
seruitio multa operabãtur modicũ eis videbatur respectu illius,
quod facere desiderabãt. Ex quo patet, vt diximus sanctorum
perfectionẽ in hac vita plus consistere in proficiendi desiderio,
quam in meta, & summa operũ perfectorũ. Hæc desideriorum,
& actuum feruidorum materia optime quadrat cum sancto Euã-
gelio hodierno. In quo agitur de diligentia, feruore, & desiderio
quo Zachæus tenebatur videndi Christum mundi Redẽptorẽ.
Qui prę turba non potens præcurrens ascẽdit in arborem syco
morum, vt videret illum, quia inde erat transiturus. Hic breui-
ter sancti Euangelij exordium dilucidetur, vsque quo hic homo
propriæ salutis cupidus velociter in arborem ascendit. O quam *Simile.*
fœliciter incipit qui feruide bene operari exorditur. Quãdo ol-
lam carne refertam igni admouetis, curam adhibetis, vt quam
primum ferueat, vt spumet, & sordes emittat. Ita tyrones in vir-
tute oportet in principijs feruore nimio spiritus exordiri ad ma
los habitus eradicandos, & ad bonos gignendos. Vnde in Canti *Cant. 1.*
cis dicit sponsa: Adolescentulæ dilexerunt te. Adolescentulæ
sunt animæ recenter, & denuo ad Deum conuersæ. Et in hoc ver
bo, Dilexerũt, magna emphasis cõtinetur. Nãq; singularis amor
in eo significatur, quasi diceret: Dilexerũt te nimis, id est, feruen
tissime. Nihilominus, vt hi feruores quodam moderamine fiant
oportet ne natura ipsa nimiũ lassetur, & impossibilitetur ad pro
cedendum vlterius in exercitijs pœnalibus, & ad spiritualia dif *Prou. 13.*
ficiliter exercenda. Quia, vt in Prouerbijs dicitur: Substantia fe
stinata minuetur, quę autẽ paulatim colligitur manu, multiplica
bitur. Sic in spiritualib⁹ diuitijs cõtingit. Ex eo enim, q̃ nonnulli
hominũ aliquos incautos excessus in ieiunijs, vigilijs & alijs spi
ritualibus exercitijs fecerunt, postea fit, vt nunquam ieiunare
possint. Et propter ægritudines tam remissi & lenti manent,

Exod. 9. q̃ ne vnam quidem horam in orationis & cõtẽplationis studio impendere volunt. Legitur in Exodo, q̃ plaga illa grandinis, quæ super Aegyptum cecidit, læsit linum, & hordeum, eo q̃ esset virens, & linum iam folliculos produceret. Triticum autem & far non sunt læsa quia serotina erant. Itaq; linum, & hordeum quia intempestiue pullularant grandine læsa deperditaq; sunt. Et ita experimento comperimus quamlibet tempestatem, & tẽtationẽ virtutẽ destruere, quæ absq; prudentia, & cõsilio fuit facta, & sine modo acquisita, ita concite, vt sine ratione & iudicio exerceri videretur. Quę verò mature, serotinè, & prudẽter acquiritur quãuis nõ sine feruore, hæc modũ habet, vt sit perseuerans, & etiam, vt de bono in melius procedat. 16

Et cum venisset ad locum suspiciens Iesus vidit illum. Perpẽdite obsecro quanta cum modestia, & grauitate summus animarũ nostrarum magister incedebat, oculos in terra defixos ferẽs, ad nostram confusionem & ignominiam, qui per viam incedentes tã sublimes, & dissolutos illos ducimus, quod occasionem præbemus, vt mors per eos in animas nostras ingrediatur. O miseri mortales, qui ne puluis seu festuca vobis noceat oculos clauditis rebus autem, quæ maximum nocumẽtum animabus vestris adducere possunt illos non obseratis? Claudite eos fratres, ne tanto periculo vos exponatis. Aduertite in Prouerbijs dici: Sex sunt, quæ odit Dominus, quorum vnum est oculus sublimis. Ingens profecto miseria est, vt tam attente res huius seculi speculari cõmoremini, tãquam si pictores essetis eas ad effigiem deducturi. Et ita crediderim ego nonnullos ad tantam stragem, & corruptionem deuenisse, vt quod Ecclesiastes de se ipso confessus est, de se ipsis dicere possint: scilicet: Omnia, quæ desiderauerũt oculi mei, non negaui eis. O amentes, amentes, Deus mentem vobis restituat, vt vestram miseram sortem agnoscati? Nonne miseri aduertitis, ad hæc, quod magnum peccatũ admittitis, magno præterea labori vos exponere, siquidem verissimum est, nõ satiari oculum visione? Et velle hominem alere eum, qui nunquam satiatur, ingens dementia, & labor simul est. O vtinam cæcos vos fingeretis, quot damna deuitaretis. O in quot præcipitia hi pessimi duces cor da nostra trahunt, & in quot, quantasq; obscuritates, & conscientiæ tenebras splendidiores corporis nostri partes nempe oculi nos inducunt. Democritum Philoso- 17 Prou. 6. Eccles. 2. 18 Democrit.

phum

phum eruisse sibi oculos, legitur, ne cerneret ea, quæ iudicio suo verum visum auferre videbantur. Non ego vos fratres meos admoneo, vt oculos vestros eruatis, sed vt caute prudẽterq; seram illis obijciatis, ne occasionem præbeant, vt æterna dei beatifica visione priuemini. Hac prudentia sanctus Iob vtebatur. Et ita vbi nos legimus: Si secutus est oculus meus cor meum, id est, Nõ est secutus oculus meus cor meũ, cõtextus Græcus, & Paraphrasis Chaldaica habent: Si sequutum est oculos meos cor meum: & sic legit etiã B. Hieron. In quo significatur, q; si aliquando cor iusti inclinatur ad aliquod malũ, oculi illud sequi nolunt, nec id intueri, ad quod se inclinat cor, ne illud deniq; desideret. Et quãdo oculi aliquid illicitũ intuẽtur cor illos nõ vult sequi, ne quod oculis placet cõcupiscat. Fœlix ille, qui sic se gubernat, & gerit talis enim in seruitio Dei longum peregit iter. Non sic impij nõ sic, quinimo mox, vt cor suum ad aliquod malũ inclinatur, oculi post ipsum illud speculantur, idq; gratum oculis cõsiderantes statim corde concupiscunt. O Christe omnium nostrarum operationum regula rectissima, quanta domine cum modestia, & rectitudine oculos tuos direxisti. Nostra domine corda pro tua pietate & clementia dirige, vt sic nostros gubernare discamus. Iob. 31.

Suspiciens Iesus vidit illum, & dixit ad eum: Zachæe festinans descende, quia hodie in domo tua oportet me manere. O verba suauissima, quod nam est saxum, quod vos audiat, & amore nõ liquefiat? q; vniuersalis omniũ rerũ dominus terræ vermiculo dicat: Hodie in domo tua oportet me manere? Ad quid dñe tibi domus peccatoris est opus? Solet quis per quã familiari suo dicere: Dñe necessitas tua mea est, & adeò illã sentio tantãq; curã adhibebo, vt remedium illi præstem, ac si propria esset. Necessitas Zacheĩ erat, & dicit bonus Iesus, q; erat sua. Nã reuera tanta animi æquitate illi remedium adhibuit, sicut si sibimet opem ferret, dato q; in illa spirituali Zachæi necessitate cõstitutus esset. O Benedicta, & glorificata sit talis charitas, & amor. Omnia nostra dilectissimi cœlestis Dominus tãquã propria habebat. Et ita vbi apud Sanctum Lucam nos legimus, q; loquente illo cum discipulis dixit eis: Qui non est aduersum vos pro vobis est, alij verterunt: Qui non est aduersum nos pro nobis est. Et sic est etiam in contextu Græco. O vtinam vera charitas in nobis regnaret, vtique proximorum necessitates, vt proprias haberemus, eisq; vt tales Luc. 9.

remedium adhiberemus ad nostri capitis imitationem, & forte, 22
vt illis succurreremus nostrarū obliuisceremur. Sic enim Diuus
1. Cor. 10. Paulus nos exhortatur dicens: Nemo quod suum est quærat, sed
quod alterius. Et post pauca exemplum de seipso nobis præbēs
ait: Non quærens quod mihi vtile est, sed quod multis, vt salui
fiant. Et festinans descendit & excepit illum gaudens. Exponatur totū
euangelium ad literam. Animaduertite fratres, quam cito hic
D. Aug. 11 lib. de Ciui. cap. 12. peccator conuersus est, & quantum properabat, vt pietatis operibus incumberet. D. Augustinus in libris de ciuitate Dei rem notabilem asserit, de qua multi admirātur, videlicet quòd quantumuis protoparentes nostri fœlices atque beati in paradiso essent, & quantumuis nostram miseriam deplorare debemus, ad huc nostra forsan aliquo modo eorum forte fœlicior est, propter periculum, cui illi subiacebāt prolabendi, & in certitudinem re- 23
medij, si prolaberentur. Et propter certitudinem salutis, & remedij quā in nostro statu habemus, si forte prolabimur. Quia sup-
Gene. 3. posito, quod remedia, quæ hominū peccata in Dei bonitate habere poterāt, nō fuerūt eis reuelata, nisi post peccatum, quando Deus serpēti dixit: Ipsa cōteret caput tuū: qualiter fœlicitas illa protoparentibus nostris admodū grata esset cū se ruendi periculo subiacere cernerent, & omni fere remedio se destitutos viderent. Nā illi (cum alias sapientissimi essent) nō ignorabāt ab illo fœlici statu decidere posse, & omnino securos non esse, & quā-
Gene. 2. uis securos esse se existimare vellent non illos sinebat illa cōminatio Dñi, qui dixerat Adamo: De ligno scientię boni, & mali ne comedas. In quacunq; enim die comederis ex eo morte morieris. Igitur in tāto periculo se cōstitutos cernētibus, & si forte ca- 24
derēt remediū, vt exurgerētignorātibus, hoc profecto satis erat adminuēdum nimis & perturbandū illam cōsolationē, quā ibi habebāt. Ideo. D. Augustinus ait, miseriā nostrā eorū fœlicitate, beatiorē esse, quia adeò propinquū certūq; habet remediū (si forte ceciderimus) & quia spe diues est. Et quāuis hic noster la-
tus laboribus, & miserijs plenus sit interea tamē cōsolari nos debet. Id quod D. Chrysostomus ait: scilicet filiū Dei labores, &
D. Chrysostom. 1. sup. epi. ad Ephe. ærūnas, famē, & persecutiones in seipso posuisse, vbi ab Angelis adorarētur. Et ita considerandū vobis est angelos ante præsepiū procidētes, nō tātū Deum hominē factū adorasse, sed etiā nouā gloriā, quā in lachrymis, frigore, & paupertate eius inspiciebāt,

Etiam

2 5 Etiam q; consolari nos debet, si spiritualibus miserijs subiacere nos cernimus, q maior miseria ad maiorem pietatẽ Deũ inuitat. Vnde B. Chrysostomus elucidãs verba illa: In dispẽsatione plenitudinis tẽporis ait. Tẽpus aptũ, & plenũ, de quo S. Apostolus loquitur, vt mũdus redimeretur, tũc esse, quãdoad eũ statum ille peruenisset, vt iustitia Dei illũ pati nõ posset. Vnde quo maior miseria erat, eo cõgruẽtius tẽpus erat & opportunius, ad maiorẽ misericordiã faciendã, quam hucusq; facta est, nec fiet. Agite ergo peccatores ne formidolosi & meticulosi sitis, & siquidẽ tã certum tãque propinquũ remediũ habetis eo sicut Zachæus vtimini. Postquã S. Isaias mẽtionẽ fecit abominationũ Hierusalẽ, & quã inuerecunde Hebræi dicebant: Flagellũ inundans cũ transierit nõ veniet super nos, quia posuimus mẽdacium spẽ nostram, & mendacio protecti sumus, statim addidit: Idcirco hæc dicit Dns Deus, Ecce ego mittã in fundamẽtis Sion lapidẽ lapidẽ probatũ, angularẽ, &c. Qui crediderit non festinet. O Dei bonitatẽ immensam, quod tẽpore quo illi corruptissimi, & scelera tissimi homines plus demerebãtur eis dicatur: Idcirco, &c. Hoc est, quia vos tã iniquiestis, ideò hoc tãto beneficio vos Deus vult donare, vobisq; remediũ prẽstare, si eo vti velitis, videlicet, vnigenitũ filiũ hominẽ factũ ad vos mittere. Nõ enim pijssim⁹ Deꝰ vestra demerita, quin potius misericordiã suam respicit. Vbi est valde notandũ, quòd referens D. Petrus hæc verba prophetę sic ait: Ecce pono in Siõ lapidẽ, &c, Qui crediderit in eũ non confundetur. Et B. Apostolus Paul. eadẽ verba allegãs, sic legit: Dicit enim scriptura: Omnis, qui credit in illum non confundetur.

27 Vbi plane constat vtrum q; professinet, transtulisse: Non cõfundetur. Et quidem sententia mea erga hoc est, sacros Apostolos in his verbis prophetæ spiritũ exposuisse. Nam ille, qui cœleste auxilium expectans festinat, & lassatur, hoc illi proueuit ex modica spe, & confidentia. Cæterum qui longanimitate quadam in diuina misericordia sperat signum est, illam impetrandi spem habere, & hic nõ confundetur. Vnde idem est, ac si diceret. Qui has Domini promissiones crediderit, certus sit, quòd non confundetur, nec eius spes vana erit. Quasi dicat: Ne festinetis, quia mora, & retardatio Domini est, vt ad maiora beneficia spiritualia recipienda vos præparetis. Quis ergo hæc audiens spe diuinæ protectionis plenus ad ianuas tam pij patris pulsandũ non

D Chrysost. in epist. 1. ad Ephe.

Isai. 28.

1. Petr. 2.

Rom. 10.

prophetabit? Quis in ſuis tentationibus cum Sancto Dauid nō 28
Pſal. 34. clamabit, & dicet: Effunde framea, & conclude eos, qui perſequuntur me. Dic animæ meæ ſalus tua ego ſum? Hic Sāctus rem ſumit per metaphoram à quodam homine debili, qui ab hoſtibus agitatum ſe videns, ſub cuiuſdam nobiliſsimi principis protectione ſe ſe recipit, qui viriliter enſem proferens ad tutādum clientem procedit dicēs: Ego protector tuus, ego ſalus tua ſum, ne formides, neq; paueas hæc mea dextera te eripiet. Similiter peccator, & adhuc maiori cum fiducia ſub Dei potectione confugere debet, quandōquidē tam paratus eſt, vt libentiſsime nos defendat, q̄ non expectat, vt nos illum inquiramus. Sed ipſe potius ad nos ſicut ad Zachæū ſe confert, in cuius domo diſcubuit, & cum eo manducauit. Hæc eſt chariſsimi temporū noſtrorū fœlicitas, videlicet, ad miſerias noſtras tam propinquum reme- 29
diū habere. Vnde Sāctus Ioannes Baptiſta prædicare incipiens
Matth. 3. vt Sanctus Matthæus refert, prima verba, quæ protulit, hæc fuerunt, ſcilicet, pœnitentiam agite, appropinquabit enim regnum cœlorum. Vbi alij tranſtulerunt: Appropinquauit enim
Matth. 4. regnū cœlorum. Et ſic eſt in context. Græco, & ſic legit etiam B. Hilarius. Et idem Sāctus Euangeliſta alibi definitio prædicationis Chriſti domini noſtri loquens, eiſdem verbis fuiſſe exorſum cōmemorat, dicens: Pœnitētiā agite appropinquabit enim regnū cœlorum, vbi etiam alij tranſtulerunt: Appropinquauit enim regnum cœlorum. Et ſic eſt in contextu Græco & in tranſlatione Syriaca. O ineffabilem Dei pietatem, quanto deſiderio flagrans remittendi peccata mundū ingrediebatur, ſiquidem ip
ſemet, & per eius præcurſorem, vt omnes pœnitentiam agerent 30
mox inuitare incepit, & nō ſolum eis annunciabat, regnum cœlorū appropinquaturū, ſed q̄ certo certius haberent, iam appropinquaſſe. Hoc enim ſibi vult, appropinquabit & appropinquauit, & ſi hominibus placet regnum cœlorum, vt proprium habere poſſunt dummodo quod facere tenentur exequantur. Fœlices terq́; quaterq́; aures quæ talia audiunt. Euigilate ergo dilectiſsimi, ne ad tā fœlicia nuntia dormiatis ſed potius vitia prouiribus à vobis expellite, & maximo cum ſpiritus feruore pœnitētiam agite, vt diuina gratia inſigniti gloria in æternum perfruamini. Ad quam nos perducat, &c.

In

In eadem Dedicatione Tẽpli Concio Secunda.

Egressus Iesus perambulabat Hierico &c. Luc. 19.

INter celeberrima nomina, & titulos, qui apud sacras literas Deo Opt. Max. adscribuntur, vnus est, Miseratorẽ, & misericordem illũ appellare. Sed quæro, cũ misericordia in hominibus significet interiorẽ hominis habitũ, miseratio autẽ actũ dicit externu (est enim miseratio miserentis actio) in Deo verò misericordia solum sit secundũ effectũ, non tamen secundũ passionis affectũ, vt Sãctus Thomas determinat, quid miserator, & misericors in Deo significare potest? Dico misericordiã in Deo bene velle significare, seclusa passione tristitiæ (quæ in deo esse nequit) Miseratio autẽ in illo esse benefacere, & quia verè & realiter bene vult, & benefacit miseris, vocatur Miserator, & misericors. Ex his verò, in quibus diuina & ineffabilis misericordia magis relucet, vnũ est, videlicet, cũ ipse animã à peccati laqueo eripit. Vnde Regi⁹ Dauid canebat: Misericordia tua magna est super me, & eruisti animam meam ex inferno inferiori. Et, ideſt, Quia eruisti, &c. Ex his verbis colligitur duplicẽ infernũ esse, superiorẽ alterũ, alterũ vero inferiorẽ. Superior dici potest hic aer caliginosus, in quo nũc dęmones patiũtur. Et ideò D. Paulus illos appellauit, Principes, potestates, & rectores tenebrarũ harũ Nãvt venerabilis Beda dicit: Vbicũq; sunt cũ secũ habeãt culpã secũ habẽt & pœnã. Et sicut æger, aut febricitans, eisdẽ passionibus angitur si iaceat in eburneo, ac si in ligneo lecto iaceret, ita dæmones vbicunq; sunt eodẽ supplicio torquẽtur. Etiã infern⁹, superior dici potest illius cõscientia, qui in peccato lethali iacet in quo quædã assidua amaritudo, & cruciatus inhabitat. Et misera anima nisi opportune resipuerit remediũ sibi adhibẽs ab hoc superiori culpæ inferno, ad inferiorem pœnæ descendat. Et hęc est illa magna Dei misericordia, vt cũ homo à peccato in peccatum ingenti impetu per tam periculosam labinam ruat illum Deus eripiat ex inferno inferiori. Quod si obijcias; Nondum

D. Tho. 1. p. q. 20. artic. 1.

Psal. 85.

Beda.

prolapsus fuerat in infernum, quomodo ergo ab illo fuit ereptus? Quia sine dubio prolaberetur, nisi Deus infinita eius pietate, vocans, & iustificans illum eriperet. De hac ineffabili Dei misericordia in hodierno sacro euangelio singulare exemplum nobis proponitur, in quo de eximia Christi Redẽptoris nostri pietate agitur, qua publicum quendam peccatorem vocauit, atque cõuertit. Et dispositionem, quã in hoc homine inuenimus ad beneficiũ tãm singulare recipiendum, est, vt refert sacer text. quia quærebat videre Iesum quis esset. Faustum fœlixque prin
Prou. 2. cipium ad inueniendam diuinam gratiam est eius desiderium.
Simile. Vnde in Prouerbijs dicitur: Si quæsieris sapientiam, quasi pecuniam, & quasi thesauros effoderis illam, tunc scientiam Dei inuenies. Quando venator videt canem plus solito properare, & rectum tramitem festine sequi, statim cognoscit prædæ vestigia semitamque inuenisse, & spe illius incipit lætari, similiter homo tunc lætari potest cum viderit animam suam feruide properantem, vt Deum inquirat. Sed ò Dei bonitatem incomprehensibilem, Te omnes cœli Hierarchiæ, necnon iusti terræ Domine collaudent. Quia cum omnibus bonis maius perfectiusque sis, maiori desiderio inquiri non petis, quam quo pecunia, quæ omnibus bonis minimum est inquiritur.

D. Ambr. Et hic Zacheus, qui *Quærebat videre Iesum: Non poterat præturba, & ascendit in arborem sycomorum, vt videret illum quia inde erat transiturus*, Vbi Beatus Ambrosius ait: Nemo potest videre Iesum constitutus in terra. Vt amoris oculis Deus videatur oportet, vt à terra homo separetur, & proprias affectiones ab ea remoueat. In lege præcepit Deus dicens: Omne, quod reptat super terram abominabile erit vobis, nec assumetur in cibũ. Si ergo in lege veteri animal, quod super terram reptabat abominabile erat, quãto plus abominabilis erit homo, qui cũ conditus sit
Genes. 4. ad illã cælestẽ beatitudinem res terreas, vt animal brutum amplectatur? Primus, qui summa cũ auiditate terram colere, & ędificare cœpit in orbe, fuit Cain, vt in Genesi habetur. Et quia voluit in hac peregrinatione, tanquam perpetuus habitator cõmorari, cœlestem habitationẽ amisit. Ne autẽ sicut & ille, ita tu patriã illã perdas, nullatenus, sicut & ille sedem, affectionem q; tuã in terra constituas. Quantumuis enim frater plures diuitias

possi-

7 possideas, vere quod Sanctus Iob ait, tu asserere potes: Scilicet: Nudus egressus sum de vtero matris meæ, & nudus reuertar illuc. Molendinaria rota in gyrum continuo vertitur, at quantumuis gyret, & gyret, nihilominus in fero est vbi erat in mane absque vlla loci mutatione. O quam merito in filios Adæ hoc potest retorqueri. Nam reipsa contingit, qui nimium laborem impendentes mundum gyrant, maxima enim animi perturbatione, vt diuitias, & honores adipiscantur anhelantes, quando vero eorum negociationes, & gyri in morte sistunt, in eodem prorsus statu se inueniunt, in quo mundum ingressi sunt. Nam pauperes, & nudi intrauerunt, & sic sepulchrum ingrediuntur. Ergo prudentia magna est, hęc terrea, vel saltim eorum affectionem omittere, antequam ab 8 eis deseramur, & sint nobis occasio, vt diuinam gratiam propter ipsa amittamus, & summum bonum, quod inquirimus, non inueniamus. Nam quemadmodum inter planetas ille, qui terræ propinquior est, frequentius lumen amittere solet, (vt pote Luna,) & cornua habet, similiter in Sancta ecclesia ille, qui per affectionem terræ propinquior est, frequentius gratiæ splendorem amittere, & superbiæ, atque præsumptionis cornua acquirere solet. *Simile.* *Simile.*

Vt Dominum Zachæus cernere posset: *Præcurrens ascendit in arborem sycomorum*. Animaduertite huius probi viri profundam humilitatem. Qui cum alias ex præcipuis, & magnatibus ciuitatis Hierico esset, de quo Sanctus euangelista ait: *Hic erat princeps publicanorum, & ipse diues*. Hos hu- 9 manos respectus, nempe honorem & diuitias non attendens, sicut puer reptando arborem ascendit, vt quod exoptabat obtineret. O quanta confusio est considerare id, quod in mundo hodie agitur. Quot bona opera homines prætermittunt, eo duntaxat quòd autoritatem suam amittere videantur. Quidam iniurias sibi illatas remittere nolunt, ne ignaui, & effœminati videantur. Nonnulli vero elecmosynam facere prætermittunt, quia magno apparatu, & numerosa famulorum comitante caterua incedere volunt, quibus videtur id non facere ignominiam esse. Et plurimæ dominæ rem sacram audire omittunt, quia pedissequam non habent, quod earum autoritati maximi facere sibi videtur. Longum profecto

hic

hic esset recensere peccata, quæ contra diuinam celsitudinem committuntur, vt propriæ autoritati homines satisfaciant. Oculos vestros charissimi in hoc Zachæo, principe & diuite ob sacro collocate, attendite quemadmodum sua propria authoritate posthabita instar pueri cum humilitate profunda in arborem ascendit, vt paruuli ad similia spectacula reptando ascendere solent, siquidem Christiani estis, euangelica doctrina edocti quam adhuc ipse non audierat. Sanctus Iacobus in sua Canonica diuites exhortatur dicens: Glorietur dives in humilitate sua. O præclarum Apostoli consilium. O quam pulchrum ornamentum diuitibus est humilitas. Quasnam enim imagines, & figuras cælauit cœlestis sponsus in murænulis aureis, nisi vermiculatas? Murænulas aureas, inquit, faciemus tibi, vermiculatas argento. Vbi ait sponsus vermiculos argenteos super aurum se positurum. Tu ergo, ò homo, si aurum possides, hoc est, diuitiarum abundantiam da operam, vt in his diuitijs sint effigies vermiculorum. Idest cognosce te esse vermiculum te ipsum deijciens. Sic se vermiculum agnoscebat Rex Dauid, de quo dicitur: Dauid sedens in Cathedra sapientissimus ipse est, quasi tenerrimus ligni vermiculus. Hoc est, cum alias Rex potentissimus esset, sapientia propria se humiliabat, & tanquam terræ vermiculus (qui nullam vim nullamque resistentiam habet,) sic se existimabat, & cum hac profunda humilitate, humanam pompam & authoritatem contemnens regalibus indumentis exutus coram arca Domini saltauit. Quem cùm Michol subsannaret dixit illi: Viuit Dominus, quia ludam & vilior fiam pluſquam factus sum, & ero humilis in oculis meis.

1. Ioan. 1.

Cant. 1.

2. Reg. 23.

2. Reg. 6.

Et cum venisset ad locum suspiciens Iesus vidit illum, & dixit ad eum Zachæe festinans descende, quia hodie in domo tua oportet me manere. O liberalissime Domine attende, quòd occasionẽ peccatoribus prębes iniquę agẽdi, siquidẽ tã præpropere peccatorẽ adeò magnũ ad tuã amicitiã recipis? O proditor peccandi occasionem in hoc tibi nõ præbeo, sed potius emendãdi, & pœnitendi, si meã bonitatẽ rectè contemplari nouisti? Et cur Domine apud illum te cõfers, & cũ eõ mãducas? Quia volo, vt in eodẽ loco, vbi doli & lucra exercebantur, pietas mihi meisque discipulis ab eo exhibeatur. Vt singulare beneficium quondam Hebræis per

Oseam

83 Oseam promisit Deus dicens: Et erit in loco, vbi dicetur eis: Non populus meus vos, dicetur eis: Filij Dei Viuentis, vbi septuaginta interpretes transtulerunt: Et erit in loco, vbi dictū est eis: Non populus meus vos, &c. & ita legit Beatus Theodoretus. Vbi quod est de futuro propter prophetiæ infallibilitatem, de præterito vertunt. Nemo itaque de peccatoribus quantumuis deprauatis, dum in hoc mundo est diffidat, siquidem hi, de quibus Sanctus Propheta testificatur dicens, quod non erant populus Dei, iā illos appellat nō tantū, populus Dei, sed etiam filios eius charissimos, & maxime delicatos. Hanc mirificam mutationē idem Dominus per Isaiam promisit dicens: Glorificabit me bestia agri, Dracones, & struthiones, quia dedi in deserto aquas. Vbi per bestias varia peccatorum genera significantur, qui per 84 diuinam gratiam conuersi sunt. Et dicit hic, Filij Dei viuentis, vt intelligatur illos orphanos non esse, sed patrem viuum habere, qui eos protegat. Quod autem hic ad rem facit, est verbum illud in loco. Placuit enim Deo in eodem loco glorificari, in quo offensus fuerat. Fœlices illi, qui locum, quem proprijs peccatis fædauerunt, postea lachrymis irrigant, & alijs quam plurimis virtutum operibus ibi vacant. Ita regius Dauid se facturum pollicebatur dicens: Lauabo per singulas noctes lectum meum, lachrymis meis stratum meum rigabo. Nec tantum locum ipsum, sed etiam tempus, quo solitus erat homo Deum offendere inuigilare debet in eius diuino seruitio illud impēdere. Ita Sanctus Rex in memoriam reuocabat quæcunque in loco, & tempore illo contra diuinam celsitudinem admiserat, & com 85 punctus lachrymis dissoluebatur. In loco dilectissimi, vbi nō populus Dei fuistis, operam date, vt filij Dei viuentis efficiamini. Diuinus magister Zachæum in domum eius ducit, vt vbi illum offenderat, ibi ille ei seruiret.

Oseæ. 1.

Isai. 43.

Psal. 6.

Festinans descende, ais illi: quia Deus in seruis suis diligentiam, & festinationem requirit, pigritiam autem, & desidiā odio habet. Et *Excepit illum gaudens*. Animaduertite fratres quomodo Deus plus nobis donat, quam quod exoptamus. Zachæus videre Iesum tantum exoptabat: nec solum hoc impetrauit verum etiam excepit illum in domum suam. O quantæ confusioni nobis est, cernere quātā cū agilitate hic peccator præcurrit, & primæ Dei vocationi respondeat, ipsi vero tā surdos nos exhibeamus

Apoc. 3. mus ad tot clamores, & impulsus diuinos. In Apocalypsi expo- 16
nit Dominus modum, quem seruat, dum nos vocat, dicens: Ecce ego sto ad ostium, & pulso. Siquis audierit vocem meam, & aperuerit mihi ianuam, intrabo ad illum, & cœnabo cum illo. O dulcissima miseris peccatoribus verba, & omni consolatione plena, & vnũ quodque per se magna ponderatione dignum. Ideoq; incipit Dominus dicens: Ecce. Quasi dicat: Attendite, magnum quippe est quod volo vobis dicere: Etiam, Ecce, diligentiam denotat, qua hic diuinus Dominus nos accersit, & quo modo, vel vnico duntaxat temporis momento non retardatur. Secundum verbum est, Ego. Non satis illi est Angelos mittere, sed ipsemet cum sit omnium Dominus non dedignatur peccatorem accersire, & cum pace, & amicitia illum inuitare, quando ille de seipso plus oblitus est. O benedicta & glorificata sit 17
talis misericordia. Quis est, qui ad hostem suum se conferat, & in propria eius domo illum requirat, vt illi benefaciat? Tertium verbum est, sto. In quo significatur, quanta cura Deus salutem tuam agit. Attende, quòd stat, quasi viator transiens, quòd si cito ei non respondes forte abibit, & te relinquet. Ad ostium ait, ergo extra ipsam animam est, & ianua, quæ est voluntas clausa est. Quod si foris Deus est, qualis misera anima erit? Et pul- Simile.
so. Pulsare est sæpe percutere, & plures ictus impingere. Forte iudicis ministrum quidam malefactor fugiens, ad monasterium se confert, & ianuam clausam inueniẽs, desiderium intrandi magnum, quo affectus est, significans, iterum atque iterum tintinnabulum pulsat, nec modum seruat, in quo eius intrandi desiderium dignoscitur. Et siquidem Deus ipse ait: Sto ad 18
ostium & pulso, satis in hoc demonstrat quantum desiderat ad ipsammet animam ingredi, non propter suam, sed propter tuam vtilitatem. Et addit: Siquis aperuerit mihi ianuam, intrabo ad illum. O cœli, & terræ potentissime domine has seras cõfringere vtique & ianuam ipsam solo æquare potes, cur ergo ais: Siquis aperuerit mihi? Cur libero hominis arbitrio id relinquis? Velit, nolit peccator, vel ipso inuito ingredere. Id minimè faciam (ait Dominus) nolo homines, vt bruta animantia in cœlum trahere, sed vt me diligant, mihíque libenter obediant, maiori merito atque gloriæ eorum. Et quare Domine tam in singulari loqueris dicens: Siquis aperuerit mihi? Cur in commu-

ni

gni non loqueris? Quia scio paucos fore, qui mihi aperire velint. O rem sanguineis lachrymis deplorandam, vix dæmon pulsat cùm multi maximo eorum cum dispendio mox ei aperiunt, Deo autem pulsanti & intrare contendenti, vt maximis beneficijs animam donet (Ipse enim dicit: Cœnabo cum illo & ipse mecum) vix inuenitur qui aperiat, fere omnes hoc in posterum differunt, vsque quo miseri procrastinabitis? Quis vos securos reddidit in posterũ ipsum fore, quandoquidem forte cras vita vobis terminabitur? Quod si certo certius vobis esset vitam vestram tam citò finiendam non esse, cur naturam ipsam labefactari propter deprauatam consuetudinem vultis? Certum est si parieti clauum figatis, & primo ictu tam fixus manet, vt vix extrahi possit, si iterum, atque iterum ictus ei impingatis fixior manebit, difficiliusque diuelli poterit. Lethale peccatum admisisti ò frater, vocat te Deus, vt per veram pœnitentiam ab eo exeas, cur id opere non exequeris? Pater (dices) id molestè fero, adeo nanque ñxa anima mea est, quòd nequeo hoc negotium dimittere. Cras iterum percutis, alterum peccatum admittens, quodlibet enim peccatum est tanquam ictus, qui plus animam figit, & inhærere malo facit, quomodo postquam plures ictus acceperit illam euelles? Huiuscemodi ille est, qui dicit: Vlteriùs facilius emendabor, quasi qui diceret: Postquam assiduis, & pluribus ictibus hunc clauum trudero facilius illum euellam. Memini quendam nobilem iuuenem mihi dixisse, quòd cum aliquando à quodam concionatore hanc similitudinem audiret, se conuertit, pœnitentiam agens, & deinceps in melius vitam mutauit. O vtinam æternæ dei celsitudini placeret, modo his verbis meis efficaciam præstare, vt hac eadem hora, cum eadem similitudine fructum in cordibus vestris efficerent, antequam Diuinus furor vos rapiat. Viri Niniuitæ propter metum (duntaxat) mortis temporalis illam celebrem pœnitentiam, quam sæpe audistis, egerunt. Quid faciamus nos æquum est, vt ab æternis tormentis eripiamur? Cæterum neq; inferni minæ, neque gloriæ promissum nec assidua flagella, quibus nos Deus assiduè affligit, sufficiunt, vt nos sibi deuinciat. De Dæmone ait sanctus Iob: Indurabitur, quasi lapis, & stringetur quasi malleatoris incus. O appositissimam similitudinẽ, Quemadmodum enim multis ictibus

Simile.

Iob. 41.

ingens

incus nõ molleſcit, ſed quo plus malleo impetitur eo durior redditur: ſic homines inuenias cor Sathanæ habentes, qui quo pluribus ictibus impetũtur eò duriores, & obſtinatiores redduntur. Eia ergo fratres, nolite amplius diuinæ voluntati reſiſtere. Attẽdite interim Deum rem arduam ſeu difficilem à vobis nõn petere, nec vt præſtetis hinc vos exire oporteat. Rem petit, quã hic exhibere poteſtis, nẽpe omnium peccatorum veſtrorum verum dolorem & firmiſsimum propoſitum deinceps nunquam reincidendi. Ideo protinus id opere exequimini quandoquidem tã apportuna occaſio vobis ſuppetit, & an cras illam habebitis prorſus neſcitis.

Et cum viderent homines murmurabant dicentes quod ad hominem peccatorem diuertiſſet. Ecce quomodo humana malitia adhuc in diuina bonitate murmuris occaſionẽ inuenit, perperam iudicans quod cœleſtis magiſter, & medicus infirmo communicaret: vt illi ſalutem conferret. Auertat à nobis Deus linguas iniquas, quæ omnia ſubuertere nitũtur. Quemadmodum menſæ Regiæ chironomõ adeſt, ideſt, (*vn trinchante*) cuius munus eſt aues, quæ apponũtur in fruſta diuidere: ita principis tenebrarum menſæ chironomontes adſunt, videlicet, detractores, qui proximorum famam ita ſæuè trucidant, quouſque omnia oſſa eorum comminuunt. Hi ſimiliter, quibus non ſatis fuit id quod paulò antea dominus fecerat vidiſſe, nempe verbo duntaxat viſum cæco reſtituiſſe, quominus peruerſo corde ei detraherent. Qui manũ ęgro tam habet non ob id eam amputat, nec illi obeſt, nec eam deſpicit, imò id occaſio eſt, vt vnctionibus illam leniat, eiq; medeatur, in ſinumq; eam mittit, vt quieſcat, conſolidetur, & ſanetur. Ita pijſsimus Dominus peccatores ſecum habebat, quos leniter tractabat, cum eis agens, & manducans. Illi verò peccata ſua nõ conſiderantes quodam contemptu Zachæum peccatorẽ appellabant. Quando Deus præcepit Moyſi, vt ſe conferret ad increpandum Pharaonem dixit ei: Mitte manum tuam in ſinum tuũ. Quam cum miſiſſet in ſinum protulit leproſam. Sic quotieſcunq; de aliorum peccatis verba facere volueritis, prius in ſinũ veſtrum manum mittite, equidem dico vobis quod leproſam eã proferetis. Tot enim deplorãda, & dolenda in vobis inuenietis, vt confuſione nimia de alienis miſerijs ſermonem faciatis. Præterea quid de ipſo peccatore Deum facturum ſcitis? An ignoratis,

Similè.

Similè.

Exo. 4.

rtis, quod, vt imaginem perfectissimam pictor depromat prius carbone eam delineat? Inscius vero sic denigratam & informem imaginem intuens nihili æstimat illam, quia ignorat artificis sapientiam, nec prorsus scit, quid artifex desuper imponere habeat, quousque vltimam ei manum pictor imposuit. Tunc inscius ille contemplatus imaginem in admirationem rapitur. Ita nonnullos in peccatis prolabi Deus permittit, vt se humilient, & vilipendant, & denique Deus humilitatis fundamento plura dona spiritualia superimponit. Itaque homines in pec Simile.
cato iacentes sunt veluti imagines carbone delineatæ, posteà verò, per veram pœnitentiam conuersi sunt veluti imagines pulchræ, diuersis coloribus, vmbris, & picturis illustratæ. Et tu, vt
26 inscius es, peccatorem ita denigratum cernens illum cõtemnis, quem forte Deus in ictu oculi vt Angelum pulchrum reddet.

Quis vnquam putaret Zachæum hunc, qui tot tempora in defraudandis proximis consumpserat, in temporis momento talem mutationem in eius statu, & conscientia facturum, vt verè Christo domino domi suæ diceret: *Ecce dimidium bonorum meorum Domine do pauperibus*? In his verbis eleemosynæ circunstantiæ, quas habere debet, vt sit calificata, & omnibus numeris absoluta in summam redactę sunt. In particula, Ecce, promptitudo, & celeritas, qua debet impendi, significatur. Nam vt Diuus Paulus ait: Nõ ex tristitia, aut ex necessitate, hilarem enim datorem diligit Deus. Ille, qui eleemosynam erogat hoc duntaxat respectu, quia viri nobiles illam petunt, ex necessitate erogat. Et siquidem propter hos non autem propter Deum illam impẽdit mer- 2. Cor. 9.
27 cedem à Deo se recepturum nõ speret. In verbo, dimidiũ, multorum parcitas taxatur, quibus aliem erogare, aut panis buccellam impertire, satis esse videtur. Non sic Zachæus faciebat, sed dimidium bonorum suorũ pauperibus erogabat, quia oportet, vt quod amore Dei impenditur copiosum, bonumque sit. In verbo, meorum, significatur ex proprijs bonis eleemosynam esse debere. Nam aliena, si possibile est dominis suis debent restitui. In verbo Domine, significauit Zachæus se omnia amore Dei erogare. Et similiter omnis, qui eleemosynam facit agere debet ad hoc, vt meritoria sit. In verbo, do pauperibus, etiam docemur, quòd ea, quæ diuites alijs diuitibus duntaxat propter vanitatem, & humanum lucrum impendunt, nec est eleemo-

syna, nec Deus eam gratam habet. Est valde notandum, quod in 28
grediente Domino huius publicani domum, statim ipse exclamauit in hæc verba prorumpens: Quasi diceret: O Deus meus, qui tuo ingressu præcordia mea ità adusisti, cor meum dilatasti, atq; manus meas expandisti, vt deinceps in pauperes pius, liberalisque sim. Hic est dilectissimi vnus ex præcipuis effectibus, quem Deus operatur cum animam inhabitat. Tam Dei, quam dæmonis munus est corda plasmare, quanuis diuersimode. Nanq; Deus mollia, & compassiua illa format. Dæmõ verò lapidea illa facit, & cum hostes & inimici inter se sint fidelitatẽ in muneribus sibi inuicem non seruant, idest, (*No se guardan fidelidad en los officios*) Nam sæpe contingit, vt cor lapideum, in carneum Deus conuertat. Nonnunquam verò Dæmon carneum cor in lapideum conuertit, quemadmodum cor Iudæ prodito- 29
ris, quod aliquando carneum fuerat, dæmon in lapideum vertit. Et fur erat, & loculos habebat. Huius verò Zachæi cor lapideum erat, & in carneum illud Deus conuertit. Ideo fratres in manibus huius cœlestis artificis corda vestra collocate, vt si lapidea sunt, ea mollia, carnea, & compassiua faciat. Ait Iesus *ad eum*: *Quia hodie salus domui huic facta est*. In quo docet Dominus, quomodo in bonis Zachæi operibus, tota eius familia complacebat. Quemadmodum quando Dominus domus iniquus est, est manifesta occasio, vt tota eius familia similis ei sit, e contra quando probus est, exemplum de se præbet, vt omnes eum imitentur. Et existimo Sanctam Ecclesiam propter hæc verba, in dedicatione templi hoc sacrum Euangelium proponere, in
quo vniuersalis templi dedicatio repræsentatur in eodem Chri 30
sto vero Deo & homine fundata, extra quam non est salus. Et in ea per veram obedientiam vera salus & gratia impetratur, qua denique gloria perfruamur. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

¶ PRO quacunque communi calamitate sine pestis, siue belli, siue famis, siue pluuiæ penuria, multa notatu digna in omnibus concionibus Rogationum, quæ in nostro Dominicali volumine habentur, inuenies.

¶ IN omnibus voluminibus nostris multa notatu digna de morte

morte scripta sunt, ex quibus quam plurimæ conciones funerales confici possunt, præter has quatuor, quæ hic inferius habentur. Facile autem illa reperies, si ad tabulas in litera. M. attendas.

CONCIO PRIMA Funeralis.

Amen dico vobis, quia venit hora, & nunc est, &c.
Ioann. 5.

CHRISTVS Redemptor noster, de duplici mortuorum genere in hac sacrosancta Euangelij historia agit. De mortuis, videlicet, secundū spiritū, & de mortuis secundū corpus. Statim in ipsius Euangelij primordio agit, quam mortui homines absque Deo iaceant, & qualiter hanc vitā, quā propria culpa amiserunt, recuperare possunt: in fine verò agit de mortuis secundū corpus, ibi, scilicet vbi ait, omnes qui in monumentis sunt, &c. Inter omnes creaturas solus homo ex duabus naturis inter se differentibus, videlicet, corpore, & anima compositus est. Vnde ipse solus duplicem vitam habere potest. Non est homo, veluti Angelus, qui vitam spiritualem solum viuit, nec sicut brutum, quod vitam sensualem duntaxat agit: sed potius hęc omnia comprehendit. Ex hac duplici vita, quædam adeò potens & prope diuina est, quod prius esse homini tribuit ad quod fuit conditus. Hæc est spiritualis, & gratuita animæ vita, quæ in possessione ipsiusmet Dei cōsistit. Et ita Moyses quondam Israelitico populo dixit. Elige ergo vitam, vt & tu viuas, & diligas dominum Deum tuum, atque obedias voci eius, & illi adhæreas: ipse est enim vita tua. Alia vero vita, quæ corporalis est, adeò pauper & mendica est, quod nequit per se solum hominem in eius præcipuo esse sustētare. Itaque hominem viuere, & sine Deo viuere non est viuere, sed mori. Quod si viuere est, bestialis vita potius quam humana

Deut. 30.

Psal.31. dicenda est. Nam homo sine Deo, vt Sanctus Dauid ait est sicut 3
equus & mulus, quibus non est intellectus. Et quamuis illam
externam hominis imaginem gerit, vt pote illos pedes illas ma-
nus, illam carnositatem, &c. In executione tamen appetituum
bestiæ similis est. Quoniam si iustos etiam, qui viuunt secun-
dum Deum adeò caro opprimit & captiuat, quòd inquit Diuus
Rom.7. Paulus: Video aliam legem in membris meis repugnantem le-
gi mentis meæ, & captiuantem me in legem peccati, quæ est in
membris meis, & exclamans subdidit: Infœlix ego homo, quis
me liberabit de corpore mortis huius? quid erit de illis, in qui-
bus Deus non habitat? O Magne Deus, vtinam mortalium ocu
li aperirentur vt se intuerentur quales sine te sunt, quam defor-
mes & fœtidi. Mirum profecto est cernere iuuenem, elegantis
pulchrique aspectus, corporis delineamentis optime disposi- 4
tum, & quantumuis pulcher speciosusque sit, adueniente tamen
morte ab illa pulchritudine, & elegantia priuatur. Quid cau-
sę est? Quia anima à corpore abest quæ illam pulchritudinem
corpori communicabat. Si ergo (*tanta falta haze vna criatura à
otra*) vt ex eo quòd anima abest, in tantam corruptionem &
deformitatem deuenit corpus, quantum Deus creaturam iuua-
bit (*y que falta hara su absencia della*?) Si absque anima tale cor-
pus manet, absque Deo qualis anima erit? Quam deformis,
Psal.13. pauper, egena, misera, quam deniqúe fœtida erit? Et ita
vbi nos legimus: Omnes declinauerunt, simul inutiles fa-
Psal.56. cti sunt, alia translatio habet: Omnes fœtueruut, simul inu-
tiles facti sunt. Et alibi vbi nos legimus: In vmbra alarum
tuarum sperabo donec transeat iniquitas, verbum, He-
bræum, quod hic est etiam calamitatem significat. Et sic po-
test transferri: Donec transeat calamitas. Vbi maxima nocu-
menta, quæ peccatum infert significantur. Deformior nan-
que est peccatoris anima, qui plura peccata admisit ipso dæ-
mone. Quia dæmon secundum naturalia, cum sit Angelus, pul-
chrior ipsa anima erat, & propter vnum duntaxat mortiferum
peccatum, quod admisit adeò deformis mansit, quòd nullus
illum intueretur, quin animam exhalaret. Quanto ergo de-
formior anima erit, quæ cum ex se adeo pulchra non sit, sicut il
le, non vnum tantum, sed plura peccata admisit? Equidem exi-
stimo, quòd si peccator se intueri posset metu periret. Sanctus

Isaias

Isaias sub nomine, & titulo Babyloniæ ciuitatis vastatæ animæ peccatricis abominationem exponit dicens: Orientur in domibus eius spinæ, & vrticæ, & erit cubile draconum, & pascua struthionum, & occurrent dæmonia. Contemplamini obsecro hominem adeo iniquum, & deprauatum, in cuius pectore, & anima ne vestigium quidem amoris, seu timoris Dei, neq; vlla prorsus verecundia inhabitat, sed potius propriis passionibus omnino deditus est, quæ Babylon deuastata, quod bestiarum receptaculum huius anima facta est? Dicit præterea: Et occurrēt dæmonia, scilicet, tanquam ad propriam possessionem, & hęreditatem. Quia Diuinus Apostolus ait: Si quis non habet spiritum Christi hic non est eius: Ergo si nō Christi, cuius, nisi dæmoniorum. Idem Sanctus Propheta Isaias animam sanctam vireto florido odoriferoque comparauit dicens: Ponit solitudinem eius, quasi hortum domini. Ex his duabus diuersisque locis planè colligitur, discrimen, quod versatur inter desertum aridum, & bestijs refertum, & inter viretum apprime cultum, irrigatum, & varijs floribus vestitum, aliqualiter inter iustum & peccatorem id ipsum versari. Hoc Diuus Augustinus in quodam, sermone deplorat dicens, Quid tibi prodest ò homo domum bonis refertam habere, si iniquitatibus repletus es? Quid miser? plus æstimas in theca diuitias potius, quam in anima reconditas habere? Haud visin hac vita rem malam possidere, non vineā infructuosam, non domum inueteratam, non pallium scissum, non caligam repeciatam, vnicam verò animam, quam habes quamque tibi Deus donauit, ratione cuius hæc omnia possides, hanc corruptam esse fers? Obsecro te (ait ille) quod præponas animam tuam caligæ tuæ. Cum quidam Philosophus ab alio inuitaretur, & discumberet, videns domum valde ornatam, & mundatam, & illum, qui eum inuitarat incompositum & turpem esse, vertit os, vt spueret, & nullum turpiorem locum intuēs facie illius, in eà exspuit. Ita hi miseri peccatores conspui, & illudi merentur, quia cum alia omnia munda velint habere seipsos tantum fœtidos volunt. Confundimini ergo dilectissimi rem tam pretiosam, qualis est anima, in qua tantam pulchritudinem Deus posuit, tam vili pendere, & ita deturpare. Dicite quo maiore pictore affingeretur, qui postquam cuidam imagini depingendæ incubuit, & omnem operam adhibuit, vt pingeret

Isai. 34.

Rom. 8.

Isai. 51.

7

D. Aug.

8

Simile.

sui vires in ea experiretur, postea, labefactatam oblinitam quẽ cerneret? Quid etiam Deus sentiret (dato pœnæ capax esset) vi- 9
dens imaginem quam ita apprime depinxit, & quę tanti ei fe-
Ezech. 16. tit tam deturpatam, & infectam labe? Quo affectu per Ezechielẽ de hoc conqueritur idem dominus dicẽs: perfecta eras in decore meo, quem posuerã super te, & habẽs fiduciam in pulchritudine tua, fornicata es, væ, væ tibi, ait Dominus Deus. Et nõ tã tũ apud sacras literas ostenditur, quam iniqua res sit peccatũ, &
Plat. l. 9. de repub. quomodo peccatores spirituali vita sint priuati, sed etiam Plato rationis tãtum lumine ductus dixit: Nihil aliud est peccare, quã collo sibi vincula circundare. Et quemadmodum qui funem colloligat, & se suspendit, vita corporali se priuat: ita qui graui scelere ligatur vitam spiritualem sibi adimit, & mortuus manet. Et de his mortuis dicit dominus: *Quia venit hora, & nunc est, quan-* 10
do mortui audient vocem filij Dei, & qui audierint viuent. Refert San-
Ezech. 37. ctus Ezechiel, quomodo ab spiritu domini ductus fuit in campum ossibus aridis, & vetustis plenum, cui præcepit Deus, vt illis prophetaret. Qui virtute verbi diuini confisus non hæsitauit neque dubitauit vidẽs ossa arida, sine cute, carne, neruis, & absque medulla esse, & vnum quodque hinc inde dispersum. Vt illis prophetare decernens, cœpit, vt optimus Rhetor attentionem captare dicẽs: Ossa arida audite verbum Domini. Quo prophetante accesserunt ossa ad ossa, vnumquodq; ad iuncturam suam, & super ea nerui, & carnes ascenderunt: & extenta est in eis cutis desuper, & ingressus est in ea spiritus & reuixerũt, stetenuntq; super pedes suos. O Munde, munde campus hic mortuorũ ossibus plenus tu es. Peccatoribus nãq; siccis, & absq; medul- 11
la deuotionis propter peccatum refertus es. Et quemadmodum illa ossa diuisa erant, & seiuncta, sic peccatores discordes sunt, & nullus in propria iunctura est, quia nullus secundum proprium statum viuit, nullus inquam eorum qui in peccato sunt. Nam neque nobilis, vt nobilis, nec peritus, vt peritus, neque prælatus, vt prælatus, nec clericus, vt clericus, nec monachus, vt monachus, nec coniugatus vt cõiugatus viuunt, dum in peccato lethali sunt. Quia propter ipsum fines excedunt ipsius, quod eorũ status postulat: omnes nãq; absq; charitatis neruis sunt. Et sicut ossa illa carne exuta erant, ità illi omni teneritudine & lenitate pietatis & compassionis carent. Nam sibi inuicẽ non cõpatiũ

12 tur pluſquam canes felibus. Et pelle carere, quę eos protegat, eſt omni verecũdia, & timore carere. Ingens profectò calamitas eſt homines peccatores eſſe: cæterum tam diſſolute, & libere peccare, quod videntur gloriari carnales eſſe, vltores, tyranni, & ſuperbi, hoc peius profecto eſt, & aliorum peccatorum pœna. Et ita vbi nos legimus in Eſaia: Abſcondi à te faciẽ meam in paraphraſi Chaldaica habetur: Abſcõdi maieſtatẽ meã ab eis. Hoc eſt, in ſuorũ peccatorũ pœnã permiſit, vt meam infinitã celſitudinem nullatenus timerent, aut reuererentur, qua verecundia erga Deũ deperdita, nec erga homines habetur, vnde hi miſeri expoliati, atque excoriati manent, videlicet, improbi ſibi eſſe non tantum contenti, ſed etiam ſuis publicis peccatis alios prouocantes, vt improbi ſint. Cęterũ ſicut Sancto Ezechiele nomine Dei
13 illis oſſibus aridis prophetante reuixerunt, ità peccatores diuinum verbum audientes vitam recuperare debent. Oſſa arida audite verbum domini, quia quanuis adeò arida ſitis, verbum Dei mirificum fructum in vobis efficiet. Nã ſicut illic ſonus, & commotio facta eſt, & oſſa ad oſſa acceſſerunt, ſic verbum filij Dei corda veſtra commouebit, vt proximis veſtris reconciliemini, & mox fortiſsimis charitatis neruis ligabimini, & carnem lenem, & teneram, videlicet, pietatis viſcera habebitis, & honeſtatis, atque verecũdiæ pelle operiemini. Ità, vt meritò dicatis, erubeſcimus in quibus antea gloriabamur. Et ita recipietis ſpiritũ, & viuetis. *Eſai.57.*

Quia venit hora, & nunc eſt, quando mortui audient vocem filij Dei, & qui audierint viuent. Hic audire, obedire ſignificat, & diuinę vo-
14 luntati obtemperare, & propriam negare, quæ totius humanę miſeriæ cauſa eſt. Hoc manifeſte conſtat in Hieremia, vbi Dominus Hebræis dicit: Audite vocẽ meã, & ero vobis Deꝰ, & vos eritis mihi populus. Et quid eſſet vocẽ eius audire ſtatim expoſuit dicens: Et ambulate in omni via mea, quam mandaui vobis, vt bene ſit vobis. Et cõquerens de illis ſubdidit: & non audierunt neq; inclinauerunt aurẽ ſuam, ſed abierũt, in voluptatibus, & in prauitate cordis ſui, factiq́ue ſunt retrorſum, & nõ in ante. Et eſt notandum, quod vbi nos legimus hic: Sed abierunt in voluptatibus, alia tranſlatio habet, ſed abierunt in voluntatibus, & ſic legit Beatus Hieronymus. Et in paraphraſi Chaldaica habetur. Sed abierunt in conſilijs. Hic fons, & origo omniũ ma- *Hier.7.*

lorum est, videlicet, post appetitum suorum fluctus homines 15
abire & propriam voluntatem, & sua consilia sequi, non autem
Dei. Eia ergo mortui in peccatis attendite nunc horam esse, vt
audiatis & vitam recipiatis. Venit hora, & nunc est (ait.) Quia
etsi semper hora fuit dum homines in hoc seculo vixerunt ob-
temperandi Deo, & pœnitendi, modo vero postquam vitæ fons
Iesus Christus in mundum venit propius in ea sumus, post-
quam remedia tam singularia exhibuit, vt peccatores ad diui-
nam gratiam reuocarentur. Venit hora & nunc est. Modo est, ne
præterire eam sinatis. Nanque hora vitæ huius transacta nul-
lum post ea remedium, nulla que recuperatio erit. O animæ infe
rorum ignibus exardentes, quæ æternæ estis, ac proinde in sem-
piternum illis comburemini, cur à misericordiarum patre ve-
niam nō efflagitatis? Quoniam hora præterijt, quam nunquam 16
Iob. 29. recuperabimus. Patientissimus Iob in sterquilinio constitutus
vim maximam lachrymarum fundens dicebat: Quis mihi tri-
buat, vt sim iuxta menses pristinos, quādo lauabam pedes meos
D. Gre. 3 li. butyro, & petra fundebat mihi riuos olei. Beatus Gregorius in
Mor. c. 21. Moralibus ait: Plerunque res, quæ per historiam virtus, per sig-
nificationē culpa est, & ecōtra. Et ita hic plāctus sanctissimi Iob
quem mira patientia edidit, damnatorum planctum, eiulatum-
que significat quomodo lugeāt apud inferos dicentes: O nos mi
seros, & infœlices, quomodo è manibus elabi illam occasionem
datam que opportunitatem, quam in mundo nacti eramus abire
deliuimus? Quādo nostros pedes, hoc est affectiones nostras di
uinæ gratiæ butyro lauare potuimus; & eo tēpore, quo petra Chri
stus Seruator noster tot cruciatibus perforata, & vimulis plena, 17
vna tantūlachryma, vno interno & perfecto suspirio aut gemitu
à nobis edito effundebat nobis riuos olei misericordiæ. Sed iam
hæc opportunitas abijt: nunquā, nunquā, nunquā eā recuperare
pōterimus. Hic vere est ille cōscientiæ vermis, ille scrupulus re-
Eccli. 7. mordens, quē Spiritus sanctus illis minitatur dicens: Memento
in quit iræ, quoniā non tardabit: humilia valde spiritū tuū, quo
Isai. 66. niam vindicta carnis impijs ignis, & vermis. Et in Isaia etiam di
citur: Vermis eorum non morietur. Qui est rabies, id est, (vn
desperbo, y vna penitencia rauiosa) quam habent infœlices, quòd
Sup. 5. occasione oblata, vti non fuerint. Et eum sacra scriptura de
illis ait: Pœnitentiam agentes, & præ angustia spiritus gemen-

tes

18tes, intelligendū vobis est, non eos pœnitere offensionis diuinæ, nisi quod ex malefactis operibus suis tot, quot sustinēt, mala eis subsecuta fuerint. Itaque semetipsos, & non Deum offendisse dolent. O res dictu, auditu que horridæ. Quid non eis pauemus? Est ne hic aliquis mortuus? Aliquis in peccato mortali iacens? O iustorum vita Iesu Christe, fili Dei, illucesce illi pro tua pietate, vt vitam in hac hora recuperet.

Venit hora, & nunc est. Vocat hic Dominus vitæ spatiū, horam ad significandum eius breuitatem, & ad nos permouendos vt diligenter illā lucremur antequam effugiat, nō reuersura. Hęc vna est ratio, quare spiritus Sanctus in sacris literis vitam hominis, multis rebus fragilibus, & caducis, ac fugacibus comparat. Aliquando eam fumum dicit, vt in Psal. Defecerunt sicut fumus *Psal. 101.*
19 dies mei. Et Sapiens ait: Tanquā fumus, qui à vento diffusus est. *Sap. 5.*
Aliquando vapor dicitur. Quę est vita vestra? vapor ad modi- *Iaco. 4.*
cū parēs. Aliquando dicitur vmbra: Sicut vmbra cum declinat *Psal. 118.*
ablatus sum. Aliàs ventus vocatur: Memēto mei Deus, quia vē- *Iob. 7.*
tus est vita mea. Alias floribus cōparatur: Dies eius tanquā flos *Psal. 102.*
agri, sic efflorebit. Et alibi: Gloria eius tanquam flos fœni. Et flo- *1. Pet. 1.*
re quidē deterior est. Namq; flos marcidus, & siccus adhuc etiā bene olet, homo autē momēto temporis corrumpitur, ac graue olet. Denique Regius Dauid ait: Veruntamen vniuersa vani- *Psal. 38.*
tas omnis homo viuens. Quod perinde est acsi diceret: In hominis vita vniuersæ miseriæ, & calamitates, quæ alijs creaturis sunt diuisæ cumulatæ sunt. Cognoscentes iusti vitam esse breue momentum, ex hac cognitione tanquam præteritam iudi-
20 carunt, seque mortuos reputauere. Et ita Diuus Paulus inquit: *Colos. 3.*
Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum Christo. Et ex hac consideratione, videlicet, se mortuos esse existimantes, vel proximos esse vitæ fini tanquam si iam candelam in manu haberent fructus admirabiles perceperunt. Primo opportunè efficere conati sunt, quod vos fecisse cupietis, quando illam horam attigeritis, aderitisq; animę exhalationi. Secundo corsuum cinere humiliatis, & abiectionis proprię operuerunt, ad conseruandas, scilicet, amoris diuini prunas, quas Deus eorum animis incendit. Necnon & suo proprio cinere inimicorū suorū fallacias, & laqueos patefecerunt: quemadmodū Sanctus Daniel illorum sacerdotum vestigia reuelauit, qui po- *Dani. vlt.*

pulo persuadebant idolum illud, quod Babylonici adorabant, 21
comedere quod ipsi offerebãt. Idolum, quod nos adoramus, vẽ
ter est, vt Diuus Paulus ait: Quorum Deus venter est. Qui ve-
Phil. 3. rò nos solicitant, vt plurimum huic Deo offeramus, sunt dæ-
mones, non quod sit corpori nostro necessarium, sed, vt ipsi il-
lo pascantur, vtque appetitum suum expleant, qui est nostra
ruina, & damnatio. Cum persuasa à dæmonibus præstamus,
& exequimur illorum voluntatem satiantes pascimus vt Ba-
byloni j sacerdotibus suggerebant, quæ idolo offerebant. Sed
sparso cinere per templi pauimentum, vestigijs pessimorum sa-
cerdotum dolus apertus est. O helluo, ventris tui adorator, vis
ne Dæmonum astutias agnoscere? Vis nescire, quomodo te se-
ducant, significantes, & persuadentes tibi necessarium esse ni-
mis ventri indulgere? Dispergе cinerem per pauimentum cor- 22
poris tui, & quod sit in cineres reuersurum hac memoria illud
operi, & in hoc cinere dæmonum vestigia apparebunt, & quo-
modo te deceperint inducentes te, vt coquus vermium exis-
teres. Cum ergo fratres notum sit hanc vitam quandam horam
breuem esse, necesse est, vt quod temporis deest, diligentiæ su-
persit. Illi beatissimi Angelici spiritus, breuissimo spatio (quod
Theologi secundum Angelorum instans vocant) plus multò,
quam complures sancti, qui per multos annos vixerunt merue-
runt. Illa enim morula infinita tempora eis ob oculos proposita
& repræsentata fuerunt, quibus se Dei Optimi Maximi serui-
tio deuouerunt in illa fide, & amore feruido, si eos sine repenti-
na confirmatione reliquisset. Et ità tantum obtulerunt, quan-
tum facere, & absoluere cupierunt, & illi desiderio meritum cor- 23
respondit. Contra vero maligni spiritus tantam pœnam merue
re, quantum mali patrare desiderauerunt. Ita nobis omnibus ex
pedit multa artificia, & modos opere, & desiderio exquirere, vt
tota hac breuissima hora multa merita in diuino conspectu lu-
cremur. Sic ecclesiasticus admonet dicens: Fili à iuuentute tua
Eccles. 6. excipe doctrinam, & vsque ad canos inuenies sapientiam. Qua
si is, qui arat, & qui seminat, accede ad eam, & sustine bonos fru-
ctus illius, in opere enim ipsius exiguum laboris, & citò edes de
generatione illius. O verba mirifica, quibus nos docet Spiritus
Sanctus, quod sicuti agricola arat, seminat, & accuratè munus
suum exequitur, ac nox, & lux in illo rustico labore eum in-

ter-

34 tercipiunt, eodem prorsus modo nos, tanquam præcipuum munus salutem nostram vt perficiamus suscipere debemus. In idque summa cura, atque diligentia totum vitæ tempus collocanda est. Sed væ, væ, & millies væ. Quia verba desunt, quibus incuriam, quã prę se ferunt multi ex Christianis satis significare valeamus, qui tantam rationem habentes temporis arandi, & seminandi ne prætereat, totum vitæ spatium sine vllo lucro, aut fructu spirituali transcurrere sinunt. Metue, metue obcæcate peccator, ne te illa sanctissimi vatis Hieremiæ maledictio de infœlicissima quadam anima comprehendat, mystice dicentis. Nullus auertet eam, omnes, qui quærunt eam non deficient, in mensibus eius inuenient eam. Hoc est, nullus eorum, qui eius saluti inuigilant poterit eã à suis iniquitatibus remouere, & quot *Hier. 2.*

35 quot eius damnationem inquisierint, videlicet, dæmones non deficient, nec lassabuntur, & in tempore strictiore & magis laborioso inuenient eam, quando se expedire non potsit. Cùm suis abominationibus & turpitudinibus, adeo inuolutam & irretitam se viderit. (*Que no se sepa dar a manos*) ibi eam comprehendent, videlicet, in hora mortis: hoc enim significat, in &c. In mensibus eius inuenient eam. Super illo, quod in Iob legitur, nimirum in vnaquaque rerum iactura quendam nuntium venire, vt Iob patientissimo de ea renuntiaret, Diuus Hieronymus inquit. Hunc nuntium dæmonem esse. Nanque miraculosa res videtur in vno quoque eius labore, & calamitate, vnum tantum nuntium venisse. Iuxta hanc igitur opinionem, dæmon, qui damnum inferebat, ipse nuntiabat. Haud aliter tibi *Iob. 1.* *D. Hier.*

36 peccator continget. Etenim tui obitus hora ipse diabolus, qui te ad scelera inuitauit, & incendit, nuntium condemnationis tuæ tibi afferet. Omnia hæc euenire solent peccatori, quoniam filij Dei vocem audire respuit, quo tempore, spatium & opportunitatẽ à Deo obtinebat. Quod si quis dicat: Quãquam modò nõ audiam, morti propinquus illum accipiam, eiq; obtemperabo, verisimamq; agam pœnitentiam, quisnam te certum facit, aut securum ò stulte tunc te occasionem habiturum ad rem tãti momenti conficiendam, cum omnibus requisitis circunstantijs? In libris Regum legitur, illum Semei, qui tot maledictis & iniurijs Dauidẽ lacessierat, postea, cũ in suũ imperiũ ac maiestatẽ restitutũ conspexisset ei obuiã processisse, & coram Rege prostratũ *2. Reg. 19.*

confessionem prima quidem facie humilem fecisse, his verbis: 27
Ne reputes mihi, domine mi, iniquitatem, neq; memineris iniu
riarum serui tui, agnosco enim seruus tuus peccatum meum.
Quod cum audisset famulus quidam Dauid, ostendens se sto-
machatum, & ira percitum propter illud figmentum ait: Nun-
quid pro his verbis non occidetur Semei? O quot quantisq; acci-
dit, vt toto vitæ suæ curriculo in inferendis quam plurimis sum
mo regi Christo iniurijs transacto ipso tamen mortis puncto,
ipsius summi regis omnipotentiam contemplantes, & timore in
sistitiæ eius ægritudine perturbatos confiteri peccata sua, & mi-
sericordiam eorum tam imperfectè postulare, vt dignisint, qui-
bus dicatur: Nunquid pro his verbis non occidetur Semei? Ne-
que tamen hoc dico fratres charissimi, vt interdicam vobis pœ-
nitentiam in illa postrema hora, quamuis prauitate vestra, to- 28
ta vita id non curasstis, sed tantum, vt persuadeam, ne in illud
Simile. tempus eam differatis, in quo tam parua opportunitas ad agen-
dam, vt conuenit dari solet. Qui iter faciunt terris niuosis, illo
nimio candore acie videndi obtusi, diuersorium ingredien-
tes nihil prorsus cernunt, atque ideo periculosissimum est tunc
loca procliua & tenebrosa adire. Eodem certè modo compluri-
res hominum alboribus, & prosperis mundi huius rebus insi-
stentes, eis se nimium deuouentes (quæ quasi nix facillime
dissoluuntur) cùm ad mortis ianuas ad æternam beatitudinem
intraturi perueniunt, ita caligant, & cæcutiunt, & visu he-
betes sunt, vt quod sua pluris interfit, minime distinguant.
Vnde fit, vt iudicij & mentis expertes moriantur, neque sui
ipsorum compotes. Communiter enim, qui malè viuunt ma- 29
lè moriuntur. De Saule in sacra scriptura dicitur, maximas
1. Reg. 31. crudelitates & iniustitias dum viueret exercuisse. Postea verò
inquit sacer textus, exeuntem illum à prælio vulneratum dixis
se ad Armigerum suum. Euagina gladium tuum, & percute me,
ne forte veniant incircumcisi isti, & interficiant me illudentes
mihi. Cum per vitæ cursum superbiæ vanitatique seruiuisset,
etiam in illa vltima hora, ità in illo dominabatur, vt ne lu-
dibrio ab Ethnicis se habitum videret, agnoscens armige-
rum seruum ei manus inferre nolle arripuit gladium suum,
& irruit super eum. Et sic, vt reprobus vitam finiuit semiter
nis inferni ignibus exarsurus. Ita quoquam aliquibus tunc

pru-

prudentiam retinere contingat, vt domestica negotia optime disponant, vt autē animæ prouideant, consilium & prudētia de facere solet. Quemadmodum infœliciſsimo Achitopheli contigit. De quo dicitur: Porro Achitophel videns, quod non fuisset factum consilium suum, abijt in domum suam & dispositā domo sua suspendio interijt, ordinauit domum, & deordinauit vitam, famam & animam. Deniq; vitæ mors respondit. Ecquis est ita corde durus, qui hæc audiens se corrigere & emendare, & ad Deum sese conuertere non curet? Quia venit hora quando mortui audient vocem filij Dei, & qui audierint viuent. Diuinus spiritus vos illuminet ò fratres, vt id ita faciatis. 2. Reg. 17.

Sequitur amplius. *Sicut enim pater habet vitam in semetipso, sic dedit & filio, vitam habere in semetipso.* Hoc est, quemadmodum pater habet vitam in semetipso non accidentalem, sed essentialem & quemadmodū est fons vitæ, ita mihi vitam essentialem dedit habere, & fontem vitæ, vt ipsemet, esse. Et *potestatem dedit ei iudicium facere quia filius hominis est.* O verbum super mel, & fauum dulce. Maxima profecto beneuolentia fuit, omnia mea negotia patrem æternū fratri meo credere, meumq; iudicem facere quē dā hominem, & talem, qualis Iesus Christus: qui propter nos homines & propter nostrā salutē crucifixus, & mortuus est. Quis ergo illum cum propria causa adibit, quin ab ipso pijs oculis respiciatur? Hoc Diuus Paulus perpendit, dicens: Quis est, qui cōdemnet? Christus Iesus, qui mortuus est, imo qui & resurrexit, qui est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis. In nostrum solatium protulit pijssimus Iesus hæc verba, videlicet: potestatem dedit ei iudicium facere, quia filius hominis est. Iudicem hominū illum constituit, quia est homo studiosiſsimus, & amiciſsimus hominum. Rom. 8.

Nolite mirari hoc quia venit hora, in qua omnes, qui in monumentis sunt audient vocem filij Dei. O summa veritas, & cōsummata sapiētia Christe, quid ais: Quia venit hora? Quandoquidem vniuersa Ie adhuc iudiciū non aduenerit, veniſse iā affirmat, quia certiſsimū est futurū, & quia nos taliter vitam agere oportet, ac si iam actualiter iudicaremur. Sic etiā, vbi nos legimus: Patientes estote, & vos, & cōfirmate corda vestra, quoniā aduentus domini appropinquabit: alij transtulerūt: Quoniā aduētus dñi appropinquauit. Et sic est etiā in contextu Græco. Ponitur de præterito, Iac. 5.

vt

vt significetur infallibilitas, & certitudo illius aduẽtus & ipsius 33
breuitas respectu æternitatis, & durationis bonorũ, & malorum eorũ, qui iudicãdi sunt. Et notandũ est, quod etsi dominus dicat: venit hora, non addidit; Et nũc est, nec quãdo hæc vniuersalis resurrectionis hora futura esset declarauit, vt nos commoueret ad hoc vt omnibus horis parati essemus. Et procedẽt, qui bona fecerũt in resurrectionẽ vitæ, qui verò mala egerũt in resurrectionẽ iudicij, id est condẽnationis. O fœlices quibus tam fœlix sors cõtinget, vt illa hora resuscitentur ad vita tam singulari fruendũ, vt hæc vita cum illa collata potius mors, quam vita dicenda sit. Vnde dominus cuidã iuueni dixit: Si vis ad vitam ingredi serua mandata: Non dixit: Si vis ad vitam æternam ingredi. Nam dicens vitam simpliciter, & absolute per antonomasiam, & per quandam singularitatem intelligitur de illa vita sempiterna, ad 34
quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

Matth. 19.

Concio Secunda Funeralis.

Audiui vocem de cœlo dicentem mihi, &c. Apoc. 14.

BEato Apostolo, & Euangelistæ Ioanni in insula Patmos exulanti omnes persecutiones in ecclesiam sanctã superuẽturas alias ab Imperatoribus alias ab hæreticis, & inter eas quandam terribilissimã, & acerrimam, quæ erit Antichristi Deus 1
reuelauit. Vnde ipsemet ait: Vidi de mari bestiã ascendentẽ, habentẽ capita septem & cornua decem, & super cornua eius decẽ diademata, & super capita eius nomina blasphemiæ. Et aperuit os suũ in blasphemias ad Deũ, blasphemare nomẽ eius, & tabernaculũ eius, & eos qui in cœlo habitant. Omnes doctores hãc prophetiã ad literam de Antichristo qui ante finẽ mundi vẽturus est, declarãt. Vocatur vero bestia quia erit homo bestialis, ritu ferino, qui effrenato impetu omnibus flagitijs & peccatis mortalibus sese tradet. Cornua vero eius plurimi reges & principes erunt qui eum protegent, opemq; ferẽt ad cũcta scelera sua exequẽda. Hęc autẽ cornua coronas habebãt quia

Apoc. 13.

illi

illi maledicti Reges, coronas honoris omnibus vitiosis hominibus imponēt. Liberet nos Deus à tā periculoso tēpore. Nā si modo mundū tot flagitijs redundare, opertumq; videmus, cū multi principes & prælatię qui iustiq; existant, qui his obsistāt, delinquentes puniendo virtute autem prędditos præmiando, tanquā ministri Dei ab eo missi, vt Diuus Petrus in sua canonica ait: 1. Pet. 2. Ad vindictam malefactorum, laudem vero bonorum, quid, heu dolor, erit, quando Reges extiterint, qui puniant probos, improbos verò coronēt? Quid quęso sentiret glorioſissimus Apostolus, quando tam tristia, & acerba ei Deus reuelauit? Quanta amaritudine cor eius affectum remaneret, audiens sibi dici: Antichristum, & eius sequaces prędicaturos esse Christum non esse Deū, ecclesiā q; catholicā nō esse salutis æternæ statū. Apostolos deniq;, martyres, confessores, & virgines, qui Iesu Christi seruitio addicti è vita discesserunt, nō esse in beatitudine, sed sempiternis ignibus deputatos? In diebus igitur illis (ait ipse) cū viscera mea dolore transfixa erant: *Audiui vocem de cœlo dicentem mihi, Scribe: Beati mortui, qui in Domino moriuntur.* Quasi dicat: Ne vocibus istius maledictæ bestiæ credatis, quæ blasphemię sunt. Audite potius & credite, quod mihi vox de cœlo dixit, scilicet, Omnes, qui in obsequio, & gratia Iesu crucifixi moriūtur saluos fieri, beatosq; esse: Tunc tēporis cū illud bestiæ arcanū ei aperuerat, hanc vocē simul misit in eius solatiū, & nostrā subleuationē. Attēdite cui vox cœlestis dirigitur, exultāti, maribus circūdato, nō, nisi herbas comedēti. Quid ergo illi dicit? *Scribe*. O tu qui exulas, tuo animo ac memorię hoc imprime. Quod scribimus eo scribimus, vt tanquā res nobis vtilissima in nobis remaneat. *Quid igitur scripturus est: Beati mortui, qui in domino moriuntur.* O anima exul, quę in labore versaris, fame, siti, & afflictionibus vis ne magno animo ista perpeti? Scribe in mēte tua venturā esse diē, qua de hoc carcere, & exilio liberatū iste labor & omnes, quoscūq; modo suffers corā Deo, & Angelis te comitabuntur.

Opera enim illorum sequuntur illos. Omnia mala, quæ malus committit, quāquā ipse nō sic existimet, in libro Dei scripta sunt. Et licet tu, ò peccator illorū obliuiscaris tēp⁹ erit, quo omnia absq; eo quod iota vnū aut apex desit conscripta videbis. Vnde S. Dauid ait: Imperfectum meum viderunt oculi tui, & in libro tuo omnes scribentur. Et propheta Ezechiel ait, ostendisse sibi Deū librum, *Psal. 138. Ezech. 2.*

librum,& ſcriptas eſſe in eo lamentationes,&carmen,& vę.Ec ce quomodo quanuis Iſrael minime cogitabat ſcripta habebat
Simile. Deus in illo libro eius mala,& ſupplicia,quib⁹ opportuno tẽpo re eũ affecturus erat.Accipit quis à mercatore ſub cautione, & nominibus alias ſoluturus credito,ideſt(*Alfiado*)modovnũ dein de aliud,altera die aliud &c.Et quoniã illud nõ prẹſenti,ſed cre dita pecunia datur,nullã rationẽ de ipſo habet.Mercator verò cũcta ad vnguem in rationario,ſeu exceptorio ſcribit. Cũq; minus ille opinatur accedit exactor ad oſtium,& nuntiat ei dicẽs, Redde quod debes.Et ita ad carcerem trahitur propter debita quorum fortaſsis oblitus erat.O peccator cæce modò in hoc ſe culo voluptates recreationeſque illicitas accipis, quaſi creditas ideſt,(*Fiadas.*)Omnia tamẽ te neſciẽte Deus ſcribit, & omnia ſi mul quando nõ putaueris ſolues.Cõtra verò probus quanquam 6
maximis perſecutionibus infeſtari ſe videat, ſi tamẽ librũ Deũ habere cõſideret in quo omnia eius facta,& labores excipit, de
Iſt.6. bitumq; præmiũ redditurum cõſcribit,maximè conſolabitur. Quã abiectus ad fores palatij regis Aſſueri Mardocheus erat. Sed quoniã in annalibus regijs ſcriptũ erat,quod fecerat pro Rege,ipſo inopinãte librũ aperiri rex imperauit, & obſequiũ ſibi exhibitũ à Mardocheo inueniẽs ſummis titulis illũ honorauit. Cũ librũ Deus patefieri iuſſerit,vbi iuſtorum merita deſcripta ſunt,quo honore illos afficiet?Lętamini ergo ſerui Dei:nãq; ſine vllo dubio ita cõtinget,quãdoquidẽ cœleſte verbũ id ita aſſeue rat dicẽs:Beati mortui qui in dño moriũtur:opera enim illorũ ſe
D.Chryſ. quũtur illos.D.Chryſoſt.ex peccato duas filias ortas eſſe aſſerit triſtitiã,ſcilicet,& mortẽ.Niſi peccatũ exiſteret, hęc duo mini 7
me eſſent:ex hac enim peſsima matre ortæ ſunt. Et perpẽdite ſa piẽtiã Dei,qui ſtatuit,vt hæ duę filię iſtã peſsimã matrẽ deſtrue rẽt,veluti vermes,qui à lignis naſcũtur & ipſamet exedũt atq; cõſumũt:ſicut cineres,& pulueres cõbuſtæ viperæ (vt refert La ctãtius)ad ipſius morſum ſunt prẹſentiſsimũ remediũ.Quod au
Lactã. Fir. li.de ira Dei. cap.13. tẽ triſtitia cõſumat peccatũ D.Paulus affirmat dicẽs:Quę enim ſecundũ Deũ triſtitia eſt pœnitentiã in ſalutẽ ſtabilem operatur.Et ante hoc dicit illis noue credẽtib⁹:Si cõtriſtaui vos in epiſtola,nõ me pœnitet,nõ quia contriſtati eſtis,ſed quia contriſta
Roma.5. 2.Cor.7. ti eſtis ad pœnitẽtiam.Quod autem mors deſtructionis peccati ſit cauſa,idẽ ſanctus Apoſtolus affirmat,peculiariter de Chriſti

Redem

Redemptoris nostri sacratissima morte agens, his verbis: Reconciliati sumus Deo per mortem filij eius. Ideoque sancta Ecclesia canit: Mortem nostram (scilicet peccatum) moriendo destruxit. Dicitur præterea peccatum à morte destrui, quoniam ipsiusmet mortis memoria peccator conuertitur, & conuersus in gratię vita conseruatur. Vnde vnumquemque nostrum Spiritus sanctus monet, dicens: Memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis. Perpendite obsecro, qualiter particulariter dicat: Nouissima tua. Quoniam etsi nouissima aliorum recordari, homini vtilissimum sit: vtilius tamen est sua propria mente tenere, atque agitare. Magnam operationem apud animũ hominis facit mortem cuiusdam principis cernere, à quo multorum spes pependerunt, cui multa capta sunt regna, cui multi parebant, & grati esse desiderabant, cuius oculi, & aspectus modò tristes, modo lætos plurimos reddidere, ac si magis animis, quam corporibus dominaretur. Sic hunc diuitem, & præpotentem die mortis suæ coram tribunali maioris, ac potentioris Regis, videlicet, Dei circunferri, & suorum omnium suffragijs egentem considerare magnam operationem apud animũ hominis facit. Et quidem rationi valde consentaneum est, vt principes mortui occasioni nobis sint ad Deum quærendum, quando quidem viui ad eundem perdendum etiam offendiculum nobis præbent. Quod si hoc nostris oculis intueri, & in memoriam postea reuocare efficacissimum medium est ad destruendum peccatũ, potissima huius causa est, quoniam hæc via nostri proprij finis memoria in mentem venit. Hoc enim est commodũ (vt inquit Salomon) quod ex accessu ad domum luctus deducitur. Melius est (ait ille) ire ad domũ luctus, quam ad domum cõuiuij. In illa enim finis cunctorum admonetur hominum, & viuens cogitat, quid futurum sit. Migratio cuiuslibet à vita, nobis in memoriã reducit, quomodo principes, & infimi omnes interituri sint, & in tantam corruptionem hos quantã illos vertendos esse: Omnis caro fœnũ, & omnis gloria eius, quasi flos agri. Exiccatum est fœnum, & cecidit flos, dixit sanctus Isaias. Fœno significauit popularem multitudinem, flore verò principes & potẽtes. Et cum fœnum, & flos virescũt pulchrior est flos fœno, sed solis ardore superueniente, simul vtrumque marcescit, tam deforme est vnum quam aliud. Similiter magnates, & ignobiles, diuites, & inopes, in corruptionem

Eccli. 7.

Eccle. 7.

Isa. 40.

fœditatem, & miseriam per mortem vertuntur. Ethnicus cõsideratione viuens cogitat quid futurum sit, scilicet, de seipso. Cogitat igitur, ô mortalis homo, quid de te hodie, aut mane futurũ sit & nihil prodesse ita tecũ agere, iuuenis sum, ideo longius quam senes viuam, cum mors iuuenes, & senes æquo pulset pede, ne minimq; parcat. Si quis figuli domum ingrediens multa vasa fictilia inspiceret, & figulum interrogaret, quod nam illorum durabilius esset, sane figulus talem interrogationem irrideret, respondereteque: Cum omnia sint ex luto & æqualiter fragilia illud prius frangetur, quod prius e manibus ceciderit, vel cui læsio facta fuerit. Valorum nanque, neque quod duobus ante annis, neque quod duobus ante mensibus factum est, alterum altero est fortius. Idem dicendum est de corporibus mortalibus. Omnia enim sunt lutea & caduca, ita puer, vt senex. Ille, quem Deus prius ictu lædere, pulsareque voluerit, frangetur, & prius morietur: tot siquidem mors aditus habet quot membra in homine sunt. Antiqui mortuorum sepulchra monumentum vocabant, quasi monens mentem de memoria mortis. Viui autem etiam in vita sua sepulchra sibi condebant, quo sibi in memoriam reuocarent citò se esse morituros. Ipsa die, qua Imperator coronabatur quatuor, aut quinque artifices, cum lapidibus diuersi generis ad eũ ingrediebantur, & ipsum met interrogabant: Ex quo horum lapidum vis, ô Imperator vt tuum monumentum fabricemus? Idque fiebat, vt memoria recoleret (quamuis Imperator esset) mortalem tamen esse, & ne illa tanta dignitate peruerteretur. Si ergo Ethnici has rationes, & adinuenta excogitabant, vt mortis recordarentur, & illius memoria à vitijs auerterentur, & virtutes optarentur, quid æquum erit nos Christianos facere, vt eius nunquam obliuiscamur, siquidem animæ immortalitatem, præmiorumque, & tormentorum æternitatem credimus? Sed proh dolor: nam multi Christianorum suorum nouissimorum plus forte, quam ipsi Ethnici obliti sunt: atque hoc malum non solum in adolescentibus, verum etiam in senibus reperitur. Quibus illud Hieremiæ merito dici potest: Væ vobis, quia longiores factæ sunt vmbræ vesperi. Naturale est vmbras occidente sole, & etiam oriente longiores fieri. Sanctus tamen Propheta non sicuit eo, quòd maiores sunt vmbræ in ortu solis; flet autem quo-

Similè.

Hier. 6.

14 quoniam augentur in eius occasu. Ex quo intelligetis sanctum Prophetam non propter id, quod littera sonat in cortice, flere: nam id naturale est. Sed loquitur de vita præsenti, quæ est veluti vmbra vitæ, quam expectamus. Flet autem, quoniam quando vita finitur, quando senio proximi estis, tunc viuendi desiderium, & acquirendi cupiditas in vobis augetur & etiam imperandi ambitio accrescit. Quod non tam flebile est in iuuentute, id est, in solis ortu contingere quam in senectute, quæ est solis occasus. Per immensam Dei charitatem vos obsecro, fratres, tam iuuenes, quam senes vt tam efficaci medicina, qualis est propriæ mortis memoria, vtamini, & in æternum non peccabitis. Aqua fluuij Tigris lauit pedes suos Tobias. *Tob. 6.*
Tigris idem est, quod sagitta. Vocatur autem hoc nomine fluuius ille, eo quod rapidissimo impetu fluat, quo vitæ humanæ
15 breuitas significatur: cuius breuitatis consideratione affectus defideriaq; cordis abluuntur.

Cum ergo tristitia, & mors, quæ sunt filiæ peccati, ipsius met peccati destructrices sint, illis peccata vestra, siquidem peccastis, profligate, & destruite, vt vere de vobis in obitu dici possit: *Beati mortui, qui in Domino moriuntur.* O Deus infinitæ sapiētię quid mortem rem, scilicet, tam horridam & exosam beatificas, & laudas? Iob alias sanctissimus & patientissimus dicebat, *Iob. 10.* Manus tuæ fecerunt me, & plasmauerunt me totum in circuitu, & sic repente præcipitas me? Hoc est. Quicquid in me est, opus manuum tuarum est domine: & sic subito vis hanc machinam corporis dissoluere? hæc membra destruere? De-
16 nique ea res est mors, vt de ea sacra scriptura dicat: Deus mortem non fecit: impij autem manibus, & verbis accersierunt illam. Non eam fecit Deus, nam in illo non est exemplar nec idea illius, ipse enim vita est substantialis, in quo, & per *Sap. 1.*
quem omnia viuentia viuunt. Vnde Sanctus Ioannes dicit: Quod factum est, in ipso vita erat. Hoc est, omnia, quæ *Ioan. 1.*
in tempore facta sunt, vitam & esse mentale ab æterno in verbo diuino habebant. Cum ergo ideam, siue exēplar mortis in se nō haberet quomodo mortem à se educturus erat? Et nihilominus dicit: Beati mortui, qui in domino moriuntur. At verò vitam adeo ab omnibus expetitam & charam (quod optimè dę mon cognoscens), dixit Beato Iob: Pellem pro pelle, & cun-

ta, quæ habet homo, dabit pro anima sua; id est, pro vi- 17
ta sua. Pellem nanque filij vxoris, & fratris, dabit homo
pro sua propria pelle, sic enim propriam vitã diligit.) Hanc vi-
tam, inquam, tam charam, quam tu Domine fecisti cur quẽ-
admodum mortem, ita eam non laudas? Imò potiùs tuo di-
Eccle. 4. uino spiritu dixit Sapiens: Laudaui magis mortuos, quam
viuentes? Ad hoc respondeo, si vitam consideretis, vt à ma-
nibus Dei exiuit, cum formauit hominem de limo terræ, & in-
spirauit in faciem eius spiraculum vitæ, & factus est homo in
Gene. 2. animam viuentem, vt in Genesi habetur, istam vitam pre-
tiosam & amabilem esse, tanquam rem à visceribus Dei edo-
ctam. Cæterum si consideretis mortem, vt à manibus homi-
num egressam, ita odibilis, & abominabilis est. At verò si vi
tam consideretis, qualem homo peccato reddidit, tam fœdam 18
tamque miseriis plenam, hoc modo vix est, quod in ea laude-
tur. Et ita sancti Epiphanius, & Eucherius, Chrysostomus, &
Theodoretus affirmant, illa verba, quæ Dñs dixit, postquam
Gene. 3. Adã peccauit, scilicet: Nunc ergo, ne forte mittat manum
suam, & sumat etiam de ligno vitæ & comedat, & viuat in æter
num. Post quæ verba statim sequitur: Emisit eum Dominus de
paradiso voluptatis, aiunt isti sancti Doctores non fuisse suppli
cium, sed potius maximam Dei misericordiam, eum, scilicet,
occasione priuare, ne posset immortalis esse in hac vita, tot mise
riis calamitatibusque subiecta, quia vnum leuamen num quod in
prudentibus habet, est, parum esse duraturam. Atque ita vide-
tur à Deo data fuisse, & concessa, quasi huius mundi pœnarum
leuamen. Nam cum ibi homini Deus diceret: Maledicta terra 19
in opere tuo, spinas & tribulos germinabit tibi, in sudore vul-
tus tu vesceris pane tuo, mox subiecit: Donec reuertaris in ter-
ram, de qua sumptus es, quia puluis es, & in puluerem reuerte-
ris. Acsi diceret: Consolare, quoniam hæ pœnæ non multum
durabunt, sed solum donec è vita migres. Et notate vos obse-
cro primam possessionem, quam mors adiuit, non in Adam ma
lefactore fuisse, sed in innocente Abel. O incomprehensibilia
iudicia Dei. Quænam hæc iustitia Dñe? Quid Abel admisit, vt
prius mortis ianuas ingrediatur, cum tam iustus, & innocens sit?
Quid prius iustitiam hanc tuam exerces in viro innocẽte, & vir
gine? Potius Domine manum deberes extendere contra prodi-

torem

totorem Adamum, vel contra proditorem Cain, ne terram innocente sanguine iusti Abel cruentaret. Meritò certè condemnãte Domino Adamum ad mortem innocens Abel soluit priùs, vt Theodoretus notat super Genesim, vt significaret nobis mortem non esse repulsam, id est, (*Disfauor*,) sed maximum fauorẽ, quandoquidem primus, in quo eam exercuit maior amicus fuit quem in terris tunc habebat. Vnde Sapiens ait: Placens Deo factus est dilectus, & viuens inter peccatores trãslatus est. Raptus est ne malitia mutaret intellectum eius, aut ne fictio deciperet animam illius. Si verò mortem consideretis, non qualis ab hominum manibus egressa est, nisi qualiter illam Deus adornauit (*Ysaboneo*) planè videbitis, inter se eas iam sortes mutasse, & quomodo Deus a morte venenum abstraxit, vt per Oseam promiserat, dicens: Ero mors tua ò mors. Vita mortis, amaritudo, & acerbitas eius erat, & infernj portam esse, hanc vitam ab ea Deus abstulit, dulcem, cœlique ianuam eam faciens. Ideo illam iam, vt rem mortuam, puellæ, pueriq; irrident, & gaudentes ad martyriũ properant, & tyrannorum minas contemnunt, velut si quis serpentis pellem paleis refertam inspiceret: quæ quanquam exterius serpentis similitudinem præ se ferat, scit tamen interius serpentem non esse, & nihil præter illud exterius existere. Ita iusti mortem contemnunt, quia vitæ autor Iesus Christus iam eã necauit. Iam præter illud exterius, præter illam figuram, & apparentiam nihil remansit, sed illud tantum, scilicet, tollit nos è vita, quod in maiorem vtilitatem nostram redundat. Habetis globulos precatorios, id est, (*Vnas cuentas*) in maximo honore, & pretio, quoniã aliquas sanctas reliquias tetigerũt. Eodè modo post quam Christum Redemptorem nostrum mors tetigit maximi ponderis & æstimationis est. Hinc est quòd olim Deus Israelitis longam vitam pollicebatur, propter legis eius obseruantiam dicens: Custodite, & facite quæ præcepit vobis Dominus, vt viuatis, & bene vobis sit. Modo verò in præmium magnorum seruitiorum mortem discipulis suis promittit, dicens: Calicem quidem meum bibetis. Et alibi: Tradet autem frater fratrem in mortem, & pater filium, & insurgent filij in parentes propter nomẽ meũ. Singulare Dei beneficium, & quasi præcedentium meritorum præmiũ est, impartiri Deum alicui fortitudinem, ad mortem amore suo tolerandam. Et ita Diuus Ambrosius testatur se

Theodoret. in Gene. 46.
Sap. 4.
Ose. 13.
Simile.
Simile.
Deut. 5.
Matt. 20.
Matt. 10.
D. Ambro.

ex ore Pauli accepisse in somnis, deque Sanctis Gerualio, & Pro-
thasio dixisse: Hi sunt qui in vrbe hac per decem annos in Dei
seruitio perdurantes ad hæc pertingere meruerunt, vt Christi
martyres fierent.

Et quia mors ità adornata erat, postquam reliquiam tam cœ-
lestem, qualis est Christus tetigit, ait vox de cœlo. *Beati mortui, qui in domino moriuntur.* Et ideò adiungit: A modo enim iã dicit
spiritus, vt requiescant à laboribus suis. A modo, ideſt, postquã
agnus occisus est, sacratissimoque sanguine suo cœli ianuas ape
ruit. Cæterum aduertite, vt dicat: illos mori, vt requiescant à la-
boribus, qui in Domino moriuntur: hoc est, in eius diuina gra-
Isai. 57. tia. Vnde Sanctus Isaias inquit: veniat pax, requiescat in cu-
bili suo qui ambulauit in directione sua. Cubili suo: ideſt, in
mansione sua. Quia in domo patris mei (ait Dominus) man-
siones multæ sunt. Perpendite diligenter fratres mei hæc ver-
ba qui ambulauit in directione sua. Flete ergo, pœnitentiam
agite viasque vestras dirigite, & rectas eas facite, qui adhuc pra-
uas habuistis, & nunc sæpe in mente vestra moriamini, vt po-
Simile. steà in Domino moriscatis. Cum equus stadium aliquod est
decursurus prius eques per eundem locum illum pedetentim
deambulare facit, vt terram olfaciat, & agnoscat, quam po-
stea decursurus est, vt quando cucurrerit tutius id efficiat, vt
pote cognoscens nullam esse foueam, nec obstaculum, in quo
offendere possit. Sic tu, si mortis stadium rectè vis conficere
illud sæpissime, & lenter nimis modo deambula, & terrã, in quã
citissime cõuertenduses, olfac. Diuus Ambrosius asserit: quòd
D. Ambr. Ser. 10. in Psal. 118. si basiliscus hominem inspiciat antequam ab eo inspiciatur illũ
interimit, Contra verò, si homo basiliscum prius intueatur ante
quam illum cernat basiliscus, ipse basiliscus ab homine interimi
tur. Ita si mortem sæpe meditans modò vides eam interficies, &
ad te mortua veniet. Sin autẽ illa te prius videt non visa à te, ne-
q; considerata, teque imparatum offendit ipsamet te in æternũ
occidet. Cæterũ dicetis: Si iusti moriũtur in domino, vt requie-
cãt à laboribus suis, vt quid hæc suffragia, & exequiæ in sancta
ecclesia fiũt? Ad hoc dico quòd quanuis nõnulli in domino mo
riãtur, & vt in gloria requiescãt, aliquid tamen debitum, & inso
lutum deferunt in aliam vitam, nã culpa hic remittitur pœna ta-
men æterna in temporalẽ commutatur, vt in hoc sęculo, aut in

alio

a alio persoluatur. Vt cũ quis, v. g. pro delicto morti adiudicatus erat, deniq; veniam à Rege impetrat, & capitis pœna in decem, aut viginti annorum exilium ei commutatur. Et ità in libr. Regum legitur Dauidem Absaloni filio indignatum, quia fratrem Amnonem interemerat, precibus Ioab remisisse ei crimen: illa tamen lege ne per triennium in eius Regium palatium intraret. Sic Deus per veram pœnitentiam culpas mortales in hac vita remittit, & in pœnas temporales commutat, quibus in hac vita bonis operib⁹ satis fit, vel saltim in purgatorio. De quo asserit decretum Distinct. 25. Qui in aliud, &c. Igni purgatorij nulla pœna temporalis comparabilis est. Vnde Diuus Augustinus ait: Fratres charissimi, ille ignis purgatorius, & si non sit æternus durior tamen est, quum quicquid in hoc sæculo pœnarum posset cogitari, sentiri, vel videri. Post hanc verò vitam Purgatorium esse probatur illo, quod Christus. R. N. dixit: Scilicet: Qui blasphemauerit in Spiritũ sanctum, neq; remittetur ei in hoc sæculo, neq; in futuro. Vnde colligitur peccata saltim venialia in alia vita remitti, ad hæc enim expianda purgatoriũ est. Si enim in alio sæculo, alicuius peccati remissio non esset, Dñs nequaquam diceret. Non remittetur ei in futuro sęculo. Ac si in hac vita nõ esset peccatorũ remissio, dñs nõ diceret de peccato in spiritũ sanctum: Nõ remittetur ei in hoc sæculo, siquidem de nullo peccato remissio erat. Præterea in lib. Machabæorũ dicitur: Sancta, & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, vt à peccatis soluãtur. Et B. Apostolus Paulus ait: In nomine Iesu omne genu flectatur cœlestiũ, terrestrium, & infernorũ. Et in Apocalypsi dicitur: Et omnem creaturã, quę in cœlo est, & super terram, & sub terra omnes audiui dicẽtes sedẽti in throno & agno: Benedictio, & honor, & gloria, & potestas in sæcula sæculorum. Ex hoc apertissime colligitur subtus terram esse aliquos, qui nomen Dñi Iesu reuerẽtur, in illoq; cõfidunt, & eximia atq; incredibili pietate benedicũt sedenti in throno. Hi verò sunt in purgatorio. Nam de damnatis Sanctus Isaias inquit: Non infernus confitebitur tibi, neq; mors laudabit te, nec expectabũt qui descendunt in lacum veritatem tuam. Et ideõ ad succurrendum defunctis, & satisfaciendum pœnis, illorum exequias celebramus, multa denique pietatis officia præstamus. Et in hoc sensu possunt illa Diui Pauli verba interpretari, scilicet: Alioquin.

Simile. *2. Reg. 13.*

Decr. D. 2. qui in aliud. *D. August.*

Luc. 12.

2. Mac. 12. *Phil. 3.* *Apoc. 5.*

Isai. 38.

1. Cor. 15.

quin ſi reſurrectio mortuorum non eſt, quid facient qui ba- 29
ptizantur pro mortuis? Si omnino mortui non reſurgunt, vt
quid & baptizantur pro illis? Hic baptizantur ſimile eſt illi,
Luc. 12. quod Dominus dixit: Baptiſmo habeo baptizari. Vbi baptiſ-
mum ſuam ſacratiſsimam mortem, ſuoſque labores vocauit.
Tunc ergo pro mortuis baptizamur cum nos flagellamus, ieiu
namus, flemus, proilliſque oramus. Quòd ſi non eſſet mortuorũ
reſurrectio, ait ſanctus Apoſtolus, nihil hęc omnia prodeſſe poſ
ſent: ſed quoniam eſt reſurrectio plurimum conferunt. Legitur
cum quidam pater de familia Prædicatorum in die animarum
concionaturus eſſet, nocte præcedente eiuſdem ordinis fratrem
defunctũ ei apparuiſſe, dixiſſeq; ei: Venio te admoniturus cum
tibi hodie ſit prædicandum, vt commendatiſsimum populo re-
linquas, vt in hac die ſummopere animabus defunctorum Pur 30
gatorij faueant, quandam enim ſummã miſericordiam eſt Deus
hodie eis impertiturus, propter Chriſtianorum ſuffragia eis ex-
hibenda. Hodie nanque animarum quindecim millia à cruciati
bus, & flammis, quibus vexantur egreſſura ſunt. Quam viſionẽ
idem prædicator in cõcione ſua populo retulit. Cum ergo infal
libilis veritas ſit purgatorium exiſtere, & ſuffragia animabus vti
liſsima eſſe, potiſsimum verò ſacroſanctum Euchariſtiæ ſacra-
mentum præcipit ſancta Synodus Tridentina, in principio Seſ-
Concil. Tri- ſionis. 25. Epiſcopis, vt ſanam de purgatorio doctrinam à ſanctis
dent. Seſsio Patribus, & ſacris concilijs traditam, à Chriſti fidelibus credi, te
no. 25. neri, doceri, & vbiq; prædicari diligenter ſtudeant. Idcircò ſe
mel, & millies ſingulos patres concionatores ad pedes vniuſcu-
iuſque humiliter prouolutus, obſecro ne tantæ pietatis operis 31
obliuiſcantur, ſed, vt magna cura, & aſsiduitate populos exhor-
tentur, vt ad ſubueniendum illis animabus ſuffragijs, & altiſsi-
mo myſterio ineffabilis altaris ſacrificij excitentur. Quod ſi illę
animæ, pro quibus hæc ſuffragia offerimus, fortè ex hoc mũdo
purgatæ diſceſſerunt: hæc, inquam, ſacrificia proſunt, vt adiuue
mur illas ad agendum gratias Deo pro tam ſingulari beneficio,
quod eis contulit, ad ſuam beatitudinem eas tollendo. Illæ enim
animæ beatæ non ſe ſufficientes inueniunt ad laudandum, ſicut
debent diuinam celſitudinem, eaſque ſancta eccleſia in hoc præ
uenit, vt illis ſubueniat. Cum in veteri lege eſſent tot ſacrificia,
quædam, quæ pro peccatis offerebantur, quædam vero, quibus

gratiæ

32 gratiæ agebantur pro acceptis beneficijs: sic in lege gratiæ supremũ missæ sacrificium pro omnibus illis fiat, quoniam in eo illa omnia sacrificia continẽtur, ipsum est summa, & circunscriptio id est, (*La cifra y tantomonta,*) & etiam infinities plus omnibus, quę in veteri lege offerebantur, Deoq; immolabãtur. Vnde Divus Paulus ait: Impossibile enim est sanguine taurorum, & hircorum auferri peccata. Ideò ingrediens mundum dicit: Hostiã & oblationem noluisti, corpus autem aptasti mihi, holocausto-mata, & propeccato nõ tibi placuerunt. Dixi, ecce venio. Et ita hoc pretiosissimo sacrificio, de quo sancta ecclesia dicit: Hoc sacrificium laudis, animas glorioſas diuinæ bonitati gratias agere adiuuamus propter singulare beneficium, quod ex eius liberalissima manu acceperunt. *Hebr.* 10.

33 Dixit vlterius vox illa de cœlo: *Opera enim illorum sequuntur illos.* O benedicta sit talis vox, & benedicta talia nũcia, quæ iustis tãlæta sunt. Cõsolamini serui Dei, nã omnia vestra opera bona, & labores patienter tolerati vsque ad diuinum conspectum vos sunt comitaturi. Cum Dominus Eliã Prophetam in paradisum terrestrẽ transferre vellet, inquit sacer textus: Ecce currus igneꝰ & equi ignei diuiserunt vtrumque, scilicet, Eliam & Eliseum, & ascendit Elias per turbinem in cœlum. Quid Domine? siquidem seruum tuum honorare volebas, nõne honorabilior esset currus crystallinus, aut adamantinus, & eiusmodi equi fulgidi, quã currus, & equi ignis desolatoris? Minimè, quia de Elia dicitur: Surrexit Elias Propheta, quasi ignis, & verbum ipsius, quasi facula ardebat. Et siquidem omnia verba, & opera eius ignea erãt, ab hoc 34 viuendi modo in igne transeat. Curate dilectissimi, vt verba, & opera vestra sint amoris igne accensa: illa enim currus, & equi erunt, qui vsque ad Dei conspectũ vos comitabuntur. O quam meritò apud Isaiam dicitur: Dicite iusto quoniam bene, quoniã fructum adinuentionum suarum comedet. Statim q; subditur: Væ impio in malum, retributio enim manuum eius fiet ei. O verba iustis dulcia, contra vero peccatoribus amara. Et enim, vt bona opera iustos, ita mala opera peccatores sequuntur. Vnusquisq; enim opus suum portabit, inquit Diuinus Apostolus. O quibus oneribus pressi exibunt infœlices, qui suas libidines in hoc sæculo explere voluerunt. Quot peccata, & scelera, ò peccator perpetrasti, tot onera super te baiulabis, quæ animam tuã *Ecclí.* 49. *Isai.* 33. *Gala.* 6.

oppriment, eamque etsi spiritualis sit ad tartari profunda descẽ 35
dere facient. Quapropter dilectissimi non tam rationibus quam precibus vltimam manum huic rei imponam. Vos obsecrans, vt aduertatis, quam citò hoc futurum sit, & neque vnam dunta-xat horam, vos certam habere. Idcirco abhinc vos præparate, vt cum mors venerit plenos gratia inueniat, & illam tanquam per portam ad æternam fœlicitatem transeatis: ad quam nos perdu cat Iesus Mariæ filius. Amen.

Concio Tertia Funeralis.

Ego sum resurrectio & vita. Ioannis. 11. 1

PRVDENTISSIME, ac conueniẽ tissime sacrosancta mater Ecclesia fidelibus defunctis exequias celebrat, eorũq; funeribus piam operam dat: est enim tam viuis, quam mortuis vtilissimum. Viuis, quia Deus dixit homini: De ligno scientiæ boni, & mali ne comedas, in quacunq; enim die comederis ex eo, morte morieris, mors necabit te: quasi diceret: Animæ mors propter peccatũ tuũ corpus interficiet, dæmõ autẽ dixit: Nequaquam moriemini. Homo verò miser hoc dæmonis elogiũ sequitur, adeò vt vix persuaderi possit obitũ sibi esse. AEquũ est ergo, vt exequiæ celebrentur, & hi tumuli erigãtur, vt his signis exterioribus & sensibilibus profundo obliuionis somno dormientes excitẽtur, & reminiscãtur cras, aut sequenti die idẽ fortasse de se faciendũ esse. Memor esto iudicij mei, sic enim erit & tuũ, mihi heri, & tibi hodie, inquit ecclesiasticus. O quanti nostra interest semper illa verba præ oculis habere, quæ prudentissima quædã mulier Regi Dauidi pronuntiauit, scilicet: Omnes morimur, & quasi aqua dilabimur. Aquæ nos comparat, nam ipsa saporem accipit à terra, qua defluit. Si auri, vel argẽti venis decurrit est perutilis, & dulcissima; sin autem sulphureis venis pertransit, insipida, nociuaq; est. Similiter talis est mors, qualis vita, qua trãsit. Qui bene viuit,

Gene. 2.

Gene. 3.

Eccli. 38.

2. Reg. 14.

viuit bene moritur, & qui male viuit, vt plurimum male moritur. Qualis est tela, quæ texitur, talis eius ora & extremitas est. Si tela est stupea, & rudis, eodem modo ora crassa est, si verò tela tenuis est, etiam ora tenuis existit. Vita nostra est tela textorio huius mundi intexta. Huius autē telæ extremitas, & ora est mors. Quod si vita syncera, integra, & tenuis, & sancta existit, mors etiam, quæ eius est fimbria ei correspondet. Sin autem vita est rudis, imperfectionibusq; plena magnopere pertimescendum est, ne talis mors sit. Vnde in Apocalypsi dicitur: Væ enim habitantibus, & morientibus in terra. Hoc est: O miseros illos, quorum mors sicut & vita terrena est. Iusti verò neque in terra habitant, nec in terra moriuntur, sed semper in cœlo corde sunt fixi. Siquidem cum Diuo Paulo dicere possunt: Nostra conuersatio in cœlis est. In Deuteronomio dicitur: Ascendit Moyses super montem Nebo, mortuusque est ibi. Mirū quidem videtur Moysen solùm in monte interire. Cęterum quia iustus erat, rectèque vixerat, nihil ei id nocuit, quoniā Deum præsentem habebat, quanquā homines illa hora ei defuissent. Deus tamen consolator in obitu illius non defuit. Et dicens sacer textus: Mortuus est Moyses seruus Domini, subdit statim: Et sepeliuit eū in valle terræ Moab. O benedictus, & glorificatus sit talis Deus, qui sic seruos suos honorat. Quoniā Moyses fidelissimus eius seruus fuit ipsemet Deus illum sepeliuit. Qualis nanque vita extitit talis, & mors fuit. Satagite ergo fratres sanctam vitam ducere, si similem mortem obtinere cupitis. Dicit etiam quasi aqua dilabimur. Nam fluuij etsi omnes dulces sunt, fines tamen amarissimos habent, siquidem, vt ait ecclesiastes: Omnia flumina intrant in mare, quod quidem amarum est. Ita omnes homines, qui in hoc mundo voluptuosè, delicateque viuūt, in morte tristitia, & amaritudine terminantur. Vnde ecclesiasticus ait: O mors, quam amara est memoria tua viro habenti pacem in substantijs suis, & cuius viæ directæ sunt. Non omnibus dicit nimis amaram esse, nisi illi tantum, qui contentus est, & pacem habet cum diuitijs suis, cuique omnia ex animi sententia ad libitumque succedunt. Hic est peccator, qui bona temporalia, licet male parta, absque vllo conscientiæ scrupulo, & remorsu possidet. Nam iustus eas in pace non possidet, imò potius scrupulum diuitiæ ei inferunt, an bene cōparatę fuerint,

Apoc. 8.

Philip. 3.

Deut. vlt.

Eccli. 1.

Eccli. 41.

fuerint, an eas secundum diuinum beneplacitum expendat, an 6
deniq; occasioni futuræ sint, vt propter illas conditorem suum
offendat. Et huic mors ita amara non est. Cum Socratem aliquã
do Plato interrogaret, quomodo se in vita habuisset, & quo pa-
cto in morte se habere cogitabat, ille respondit: In iuuentute re
ctè viuere, in senectute verò bene mori laboraui, atque ita inte-
riori cruciatu, seu dolore non afficior, neque mori recuso. Nam
cum vita honesta fuerit, mortem cũ hilaritate expecto. Væ, væ,
væ, quanta nobis Christianis ignominia est hæc Ethnici Philo-
sophi verba audire. Quis nostrum, quæso, tanta cõfidentia mor
tem expectare poterit, cũ nostra peccata formidabilem, & hor
rendam nobis illam efficiant? Perpendite vlteriùs quomodo di
cat: Quasi aqua dilabimur. Vbi significatur vitam nostram pro
lixitatem quandam moriendi vsque ad finem ipsius vitæ esse. 7
Vnde ecclesiasticus vocat eam mortem decurrentem & prola-
Eccli. 51. bentem, his verbis: Pro morte defluente deprecatus sum, quæ se
D. Grego. stinanter magnoque impetu fluit. Et Diuus Gregorius ait: Quo
tidianus defectus corruptionis humanæ, quid est aliud, quam
quædam prolixitas mortis? Itaque vita nostra ex multis morti-
bus composita est. Nanque mors nihil aliud est, quàm vltima li
nea, & meta ipsius vitæ. Quid enim hora decima est, nisi finis
temporis, quod illuc vsque peruenit? Decima etiam, & dimidia
est finis vitæ, quæ illuc vsque peruenit. Atque ita quæcunque
temporis pars mors dicitur, quia finis est temporis quod illuc
vsque peruenit. Est igitur tota vita mortibus compacta. Vnde
Dominus ait: Amen dico vobis, quia qui verbum meum audit,
Ioan. 5. & credit ei, qui misit me, transiet à morte in vitam. Vbi hanc vi 8
tam mortem vocare videtur. Aliam verò vitã appellat, & mor-
tem transitum dicit, quo ex hac morte ad vitam transgreditur.
O vtinam hæc omnia frequentissimè mentibus nostris euolue-
remus, quàm facilè pompas, sumptus, & voluptates huius seculi
Similes. contemneremus, siquidem tam citò, & cum tanto dolore ea reli
cturi sum? Accidit pueris in hortũ fructibus consitũ ad furandũ
poma ingredi. Adhoc autem aliqui eorum in arbores ascendũt,
& à ramo in ramum saltus edunt, fructus carpentes, & in sinus,
& manicas mittentes. Alij verò pueruli stant sub arboribus vo-
ciferantes, dicentesque: Mittite ad me, at mittite ad me, at mitti
te ad me. Illi verò vocibus eorum obsurdescũt, nec nisi tantum

sibi

sibi colligere nituntur, & cum sunt omnino referti & onusti pomis, manicas & sinus plenas habentes, ab horto quę exire contendunt, ad pomarij ostium olitorem offendunt, qui eos omnibus fructibus expoliat, & insuper crudis verberibus illos afficit. Mundus hic est tanquam hortus arboribus consitus, quæ sunt diuersi status, voluptatum fructibus, honoribus, lucris, & illorum ambitionibus onusti. Et homines veluti pueri ex arbore in arborem scandere, & reptare incipiunt, & ex ramo in ramum saltare, quia fere nullus inuenitur, qui sua sorte contentus viuat. Eques nanq; Comes esse cupit, Comes autem Dux, at Dux Rex, Rex verò Imperator, Imperator denique omnibus dominari, cunctaque possidere desiderat. Nec solum in secularibus statibus, sed etiã in ecclesiasticis hoc vitium regnat. Beneficiarius nanque Canonicus esse contendit Canonicus, Episcopus, Episcopus, Archiepiscopus, Archiepiscopus, Cardinalis, Purpuratus præterea Summus Pontifex: Maximus autem Pontifex adhuc habitis & possessis his non est satiatus. Postquam igitur homines in has arbores ascenderunt, vix, nisi sui ipsorum recordantur, quotquot fructus possunt sibi colligere studentes. Etenim si de quibusdã paucis socijs, qui Diuum Paulum comitabantur, ait ipse: Præter Timotheum, Omnes quæ sua sunt, quærunt, nõ quæ Iesu Christi, quid his calamitosis temporibus ab hominibus sperari potest? Videmus nanque paruulos, & mendicos, qui has arbores nondũ conscenderunt ex profundo indigentiæ suæ magnos clamores edere ad illos, qui in eis sunt constituti, dicentes: Mihi largimini ah mihi impartimini. Quidam sic: O Domine habeo filiam nuptui dandam, subuenias mihi obsecro ad illius dotem. Quidã verò ait: Aegritudine premor, opem ferte, vt medicinã mihi possim adhibere. Plurimi tamen horum pauperum clamoribus auribus feras obijciunt non nisi sinus, crumenas, & thecas vsque ad summũ reficere nituntur. Cum verò ex voto satis referti, onustique sunt ex horto mũdi huius exeuntes, in hortulanum, qui est mors incidunt, quæ omnibus eos expoliat, nec tantũ bonis temporalibus eos nudos relinquit, sed præterea plurimis etiam crudelissimisque verberibus cruciat. Quid aliud obsecro illi remorsus, anxietates, agoniæ & horrores, quos seculi magnates, & diuites patiuntur in exitu, quam quædam mortis cruda verbera sunt, quibus ab huius mundi horto exeuntes eos afficit? De Catholi-

Philip. 2.

tholico Rege Ferdinando literis commendatum est, postquam
Ferdinãdus Rex Carholicus. res tam sanctas expedisset, aeternaq; memoria dignas, hortis proximum, alta voce, vt omnes circumstantes audirent, animaduertentem, quam parum diuitiæ prosint, quantumque noceant in hæc verba prorupisse. O vtinam, & diuinæ maiestati mo nachum laicum alicuius conuentus fuisse placuisset, dummodo tam exacte & strictè, tot regnorum & prouinciarum, quæ mihi subditæ fuere ratio reddenda nõ esset. (O *sancta Maria semper*, Iesu non summam paritadmirationem, summumque terrorem incutit, Regem Christianissimum, qualis hic extitit, qui tot tantaq; pietatis opera edidit, hoc timore contuti, hæc que verba proferre in huius mundi exitu. Moysi in vitæ suę extremis constituto dixit Deus: Ascende in montem istum Abarim, & contemplare inde terrã, quam daturus sum filijs Israel. Cumque videris eã, ibis, & tu ad populum tuum, sicut iuit frater tuus Aaron, quia offendistis me in deserto Sin in contradictione multitudinis, nec sanctificare me voluistis coram eis super aquas. Hoc ita factum fuit, quoniam præcipiente eis Domino, vt ad petram loquerentur, vt aquam eis præberet, ipsi tamen virga percusserunt eam, vt in Numeris dicitur. Hæc profectò verba animum terrorẽ nobis debent incutere. Si enim Deus Moysi tanta sanctitate prædito, instãte morte vnum duntaxat peccatum exprobrat, quid nõ bis, qui tot tantaque passim committimus, accidet? Atque ideò minimè miremur maximos esse timores, conscientiæque stimulos, quos crudelissimi, & elati tyranni illa hora patiuntur, siquidem talia iustis tunc ante oculos obijciuntur. Hæc itaque sunt verba, quibus mors, velut alter hortulanus, fructus, atque bona temporalia ab hominibus aufert. Quid ergo, ò mundani, tanti facitis, tantaque diligentia, & anxietate hæc inquiritis, quæ tãcito cum tanta acerbitate dimissuri estis? In Leuitico præcipiebat Deus, vt in prædiorũ aliarumque rerum venditione annus Iubilei obseruaretur, qui erat quinquagesimus, in quo hæreditates, & omnia ad priscinos, & priores dominos redibant. Et, vt quo plures residui anni essent vsque ad Iubilei tempus plus pretium augeretur, siquidem diutius eis fruiturus emptor erat. Et quo pauciores restarent dies minoris venderẽtur. Ita æquũ erat vt homo in rebus terrenis faceret, vt, scilicet, spatiũ vsq; ad mortem, quæ est sicut annus Iubilei metiretur, annosq; numeraret,

Num. 27. 5

Num. 20.

14

Leuit. 25.

quando

15 quando res ad proprios dominos redibunt, videlicet, ad mundū diuitiæ, corpus ad terrā, spiritus ad Dūm qui fecit illū. Sed hoc est discriminis, quid in illo Hebræorū Iubileo anni certi erant, & definiti, & ita certum & constitutum pretiū dari poterat: hic autem ne vnam quidem horam certam habemus. Dicite fratres, ū Iubileus ille omnibus inopinantibus, de repente aduenire posset, aut intra vnius diei spatiū, quisnā, quæso, prudens, rebus pretium imponere auderet? Cū igitur hic noster Iubileus à diuina volūtate pendeat, & hodie, vel cras superuenire possit, quid tantum laboris pretiū pro illis rebus damus, quę statim, aut crastino die á nobis auferēdæ sunt? O quā quietus, & trāquillus in tempestatibus, & turbinib⁹ maris seculi huius, tāquā piscis magnus huius cōsiderationis profundo pelago immergeretur, quē ad mo-
16 dū pisces maximarum tēpestatum tēpore faciūt, quas hoc modo nequaquā sentiūt. O Dei mirabile artificiū, q sumpsit ad culpæ remediū ipsius met culpę pœnā, quæ est mors. Quia per peccatū mors ait D. Paulus. Et ideò vocatur mors à morsu, quia per Rom. 5.
pomi peccatū intrauit ipsa immūdū. Et vt illius memoriā tenere m⁹ statuit Deus. vt stomachus noster cadauerū cœmiteriū esset quādoquidē in eo aues, pisces, & reliqua animalia, quæ quotidie comedimus, mortua sepeliūtur. Cum igitur nobis cū sepulchrū habeamus, ingens profecto miseria est nimiū mortis non memi- 1. Reg. 21.
nisse. Quondam Rex Dauid petiuit ab Achimelech sacerdote, Si habes hic ad manum hastam, aut gladium da mihi. Et dixit sacerdos: Ecce hic Gladius Goliath Philistæi, quem percussisti in
17 valle Terebinthi, est inuolutus pallio. Et ait Dauid: Nō est huic alter similis, da mihi eū. Maximū profecto mysteriū hic latet, q noluerit Dauid prælaturus contra Goliath, arma Saul accipere cōtra ipsum Philistæū, & arma Goliath cōtra Saul sumpserit, quo gladio illū interemerat, & de hoc dicit nullū eiesse similē. Quo significatū est mortē gladiū esse Sathanę artificio fabricatū, quādoquidē propter peccatū in mūdum introiuit, & qua ipsemet Sathanas in homines dominabatur, in suāq; potestatē & iurisdictionē redigebat, eisdē omnino armis ipse dæmō vincēduserat, scilicet, morte pretiosissima Christi Redēptoris nostri. Et hoc eodē gladio vult Deus, vt modo aduersus Goliath, & Saul, hoc est, cōtra dæmonē, & peccatū pugnemus. Dicēs verò: Non est alter huic similis, significatū est, quā efficax remedium

quamque acutus gladius ad debellandum dæmonem, & peccatum, necnon ad omnes mundi fastus, & vanitates contemnendas, mortis memoria sit. Vnde inuenietis, vbi nos legimus dixisse Moysen ad populum: Testes inuoco hodie cœlum, & terram quòd proposuerim vobis vitam & bonum, alia trãslatio habet: quòd proposuerim vobis vitam, & mortem: & sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. Itaque id quod vna electio bonum appellat, altera mortem dicit. In quo significatur quantum commodum mors hominibus afferat, siquidem eius consideratione à malis cõuertũtur. Deut. 30.

Prophetа Baruch interrogat: Vbi sunt principes terræ, qui dominantur super bestias, quæ sunt super terram? qui in cœli auibus ludunt? (id est, qui sunt aucupes,) qui argentum thesaurizant, & aurum, in quo confidunt homines, & non est finis acquisitionis eorum? Exterminati sunt, & ad inferos descenderunt, & alij loco eorum exurrexerunt. Animaduersione dignissimũ est, sanctum Prophetam, cum loqueretur de ijs, qui actualiter dominabãtur super bestias, & in cœli auibꝰ ludebant, & argentum, & aurum thesaurizabant, affirmare subinde, quòd iam exterminati erant, & ad inferos descenderant, & alij loco eorum exurrexerant. Et hoc ad demõstrandum, ijs tam citò ex hac vita fore migrandum, & ad inferna descendendum, vt eos iam illic esse, & exardere (ad exaggerandam temporis breuitatem) dici posset. Vos ergo, qui cùm Christiani sitis, tam proteruè, turpiter, & dissolute vitam ducitis, sicuti illi, qui Ethnici erant, fingite vos iam inferorum ignibus comburi. Nam cùm vita sit tam exigua, & breuis, nisi mores vestros corrigatis, citò vos illic videbitis. Baruc. 3.

Quæ cum ita sint fratres charissimi, vnusquisque id, quod Spiritus sanctus admonet exequi studeat, dicens: Ante obitum tuum operare iustitiam, quia non est apud inferos inuenire cibum. Hebræis etiam dixit Deus: Verterunt ad me tergũ, & non faciem, & in tempore afflictionis suæ dicent: Surge, & liberanos. Vbi sunt dij tui, quos fecisti tibi? Surgant & liberent te in tempore afflictionis tuæ. O verba tremenda, & ancipitibus gladijs acutiora ad corda scindenda. Si sumus idololatræ vt illi Israelitæ, & Deum, ventrem, pecuniam, libidinem, voluptatem & honorẽ iudicamus, & habemus, & si vt ea adoremus, Creatori terga vertimus, cur non veremur, ne nos eodem supplicio, quo & illos, Deus puniat permittens, vt in illa hora adeo cæci simus, Eccli. 14. Hiere. 2.

vt

21 vt misericordiam sicut oportet ab eo deposcere nesciamus & ic[a]
illam non obtineamus. Nam etsi verum sit, vt idololatris in illo
extremo labore nobis dicat meremur: Vbi sunt Dij tui quos fe
cisti tibi? Surgant & liberent te, id minime diceret si misericor-
diam, vt par est petere tunc sciremus, vt re vera nonnulli posce-
re sciunt, ipsamq; tunc assequuntur. De quibus illud ecclesiasti
ci dicitur: In tempore consummationis effundent virtutem, & *Eccles. 39.*
furorem eius, qui fecit illos confundent, vbi alia trãslatio habet:
Et furorem eius, qui fecit illos placabunt: & sic est in contextu
Græco, veruntamen, quia periculosissimum est ad illam horam
expectare, eam modo opportuno tempore petamus. Expergi- *Gala. 6.*
scimini & nolite errare, Deus non irridetur (ait diuinus Aposto-
lus,) quæ enim seminauerit homo hæc & metet. Qui seminat in
22 carne sua, de carne & metet corruptionem, & qui seminat in spi
ritu de spiritu metet vitam æternam. Post Domini resurrectio-
nem, quibusdam discipulis piscantibus cum ipse Dominus ap-
pareret in littore maris, Simõ Petrus tunica succinxit se, erat
enim nudus, & misit se in mare. Magis expeditus Sanctus Apo- *Ioan. 21.*
stolus enatare si nudus in mare se mitteret, cæterum maluit la-
boriose vestitus natare, quàm postea in littore coram eius diui-
no magistro nudus apparere. Ita nos omnes decet per mare hu-
ius calamitosi mũdi virtutibus indutos enatare, tametsi laborio
sè, vt illis vestiti, & ornati ad litus mortis in cõspectu superni iu-
dicis appareamus, quàm virtute, timore, & verecundia exutii na
nibus delicijs in mari mũdi huius enatare, & deniq; ad mortis
littus ignominiose nudos apparere, ad opprobria ęternamq; dã
23 nationem accipiendã. Sunt præterea defunctis vtilissima suffra
gia, & exequiæ, quoniam sacrificijs precationibus, & eleemosy
nis eis adiumento sumus ad satisfaciendum, si forte aliquo debi-
to hinc obstricti discesserunt. Si in huius defuncti obitu hãc cau
sam mihi commendatã aliquis Orator Ethnicus humane tracta
re vellet, copiosam profecto dicendi materiam inueniret, in quo
ingenij sui dexteritatem ostentaret, & rhetoricæ stylum dilata
ret, & etiam in multis illum commendare, siue laudare posset.
Cæterum Euangelicus concionator, cui omnis ostentatio, adu-
latioq; prohibetur, & cui in omni doctrina, quæ ad ædificatio-
nẽ, & vtilitatem animarum non dirigatur immorari nõ licet agẽ
do de donis eius naturalibus, & de dotibus corporis, sed tantũ

Eccli. 1. aliquot ex eius virtutibus ad præsentium ædificationem manifestare decet, quoniam scriptum est: Timenti Deum bene erit in extremis, & in die defunctionis suæ benedicetur. Quo mortuus perueniat scire non possumus, nec tam acutam aciem oculorum habemus, vt hinc cœlestes sedes, & domicilia prospicere possimus. Est tamen defuncti salutis indicium bona fama, quam de se reliquit, quando omnium vox est. Quam bonus vir hic erat quam pacificus, quam pius, quam vtilis Reipublicæ, quamque timens Deum. Hoc satis aperte in huius defuncti morte experimento patuit, cuius exequias celebramus. Ideò æquum est, vt

Simile. eius virtutes rectèque facta publicè laudemus. Cum arbor eradicatur in vacuo, quod reliquit, quãta esset conspicitur. Si enim magnum vacuum relinquit, signum est magnam fuisse arborẽ. Vultis ne quantus seruus Dei hic defunctus esset cernere? attendite, quam ingens vacuum suo obitu reliquerit. Quot proseucæ, id est, (*hospitales*,) quot carceres, quot viduæ, quot orbi, & pupilli, quot ægroti, & pauperes vacui remanserunt, quos omnes fouebat, & sua ope tutabatur pietateq; implebat. Si casu defunctus cum esset virtute præditus morte subita perijt dices: Scito te fratres puram, & integram vitam morte repentina non maculari, neque fœdari, quinimo in hoc cõspicitur, quam bonũ sit sanctè, & integrè vitam agere, siquidẽ mors subita accidere potest. Et ideo sancta ecclesia non solum orat, vt à morte subita liberet nos Deus, sed etiam addit: A subitanea, & improuisa morte libera nos Domine. Nam quanuis subitanea sit, nisi sit improuisa nõ

Sap. 4. præiudicat ei, qui obijt. Sic spiritus sanctus affirmat his verbis dicens: Iustus si morte præoccupatus fuerit in refrigerio erit. Et cõstituit Deus sua diuina prouidẽtia, vt aliquis iustus sic subito moriatur, vt tu, peccator consideres, si illa mors te sicut illum iustũ inuaderet, qualẽ te inueniret. O adulter, ò vltor, ò vsurarie, ò ambitiose, & superbe, quid de te esset infœlix, si heri, vel hac nocte, aut hoc mane, te mors sicut hunc seruũ Dei subito raperet? Quid hæc considerans non contremiscis? Expergiscere ò peccator tã vehementi tuba, & stimulo quantus hic est, & incipe statim ab hinc te præparare, veram agẽs pœnitẽtiam. Etenim licet à Deo syngraphã, te non repente è vita tollendum haberes, ingens

Simile. amentia est, illud tempus expectare, vt te præpares, in quo vix opportunitas adest ad id quod tua interest absoluẽdum. Quãta

demen-

27 dementia dicito esset, si in die Paschatis, quando ad audiendū rē
sacram iturus es accersiri iuberes sartorē, qui vestem tibi scinde
ret. Quid tunc cum tanta breuitate effici potest? Multo maior er
go dementia est, vt habens nunc tot vitæ dies (cū beatitudinem
ornatus ingredi velis bonis operibus) vt ea exequēda differas in
Pascha quod est dies mortis. In Numeris legitur, iussisse Deum
quēdā lapidibus obrui quoniā ligna in sabbato collegerat. Hoc Num. 15
tibi valde pertimescēdū est, ne in te impleatur. Time ne in æter
nū te iubeat Deus in inferno lapidari, quoniā ligna colligē da, &
penus quærēdū (*hæc per prouisionem*) in mortis tēpus reseruasti, quod
est dies sabbati, & requiei, quādo ab hac vita iustis operibus ple
nus trāsiturus eras. An nescis dolores, ægritudines, plāctus vxo
ris, filiorūq; eiulatus te tūc impediturōs esse, ne sicut tua refert
28 præparari scias? Et præterea dominō tūc animā tuā vocabit, his ver
bis eā alloquēs: Age socia exi, exi, veni cito, quoniā, quādoquidē mihi in mūdi huius illecebris obsequuta es, ratio postulat vt
cruciatibus, quos ego perfero fruaris, & delecteris. Quod, vt ope
re exequatur iudiciū tuū peruertere nitetur Deo ita in malorū
tuorū pœnā permittēte, ne verā pœnitētiā agere valeas. Perpē Eccli
dite fratres illa verba ecclesiastici: Timēti Deū bene erit in extre
mis, quibus docemur nostra interesse vt bene in extremis nobis
sit, in sancto timore viuere. Iustus erat patriarcha Iacob, cui cū Gene. 28
Deus promisisset dicens: Ero custos tuus quocunq; perrexeris,
& reducā te in terrā hāc, tamē à Mesopotamia rediēs fratrē suū
Esau valde timuit, & plurima ei dona ad eū placādū misit. Quid Gene. 32
vir sancte times, si quidē Deus se seruaturū te promisit? Quia cū
29 diu apud Labā cōmoratus fuisset, timebat ne forte inter idolola
tras illos Deū offenderet. Nā diuina promissa cōditionalia sunt
videlicet, si homo fideliter ei inseruierit. Ideo merito timebat
vtrū debitū obsequiū ei præstitisset. Ideoq; iusti timēt, & diuinā
iustitiā suis donis placare satagūt, atq; properāt, suspicātes se in
hoc misero seculo inter totidololatras viuētes, Deo, vt par est
nō famulari. Idcirco bene erit illis in extremis, quia quanuis cor
poraliter obeant, illis tamen summa veritas Christus dicit. *Ego
sum resurrectio & vita, qui credit in me etiam si mortuus fuerit viuet.* O
Christe beatorum spirituum lætitia, benedicta sit lingua tua Do
mine, & benedictum os tuum, quo tam sanctum, glorioſumque verbum protulisti. Et quomodo fidelissimo tibi amore

Roman. 6. debeamus seruire nos in forma sti, siquidem nostri miseri casus, resurrectio, mortisq; nostræ vitæ es. Hoc optime Diuus Paulus perpendit dicens: Existimate vos mortuos quidem esse peccato, viuentes autem Deo in Christo Iesu. Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore vt obediatis concupiscentijs eius sed exhibete vos Deo tanquam ex mortuis viuentes. Acsi diceret: Quid in vobis peccatum effecerit cõsiderate fratres, scilicet, quòd ex immortalibus mortales vos reddidit. Et siquidem adeò vobis nocuit, non regnet in corpore vestro mortali. Omnes vos in Christi obsequium exhibete, qui vos ex mortuis cum tanto Psal. 137. sui dispendio viuos effecit. Hoc idem vaticinatus fuit Dauid dicens: Dominus retribuet pro me, Domine misericordia tua in sæculum. Vbi Beatus Hieronymus vertit ex Hebræo: Dominus operabitur pro me. Et quoniam propter tanta, ac tam sublimia beneficia huic cœlesti Redemptori summopere obtẽperare debemus, animaduertit Diuus Paulus Corinthijs maxima promptitudine omnem inobedientiam puniendam esse, dicens: Arma militiæ nostræ non carnalia sunt, sed potentia Deo, ad destructionem munitionum, &c. Et in promptu habentes vlcisci omnem inobedientiam. Verbum illud: In promptu habentes, subiunxit Sanctus Apostolus, vt quantum malum inobedientia sit illi cognoscerent. Igitur dilectissimi prompte nostræ veræ resurrectioni, & vitę Christi seruiamus, vnde efficacissimum desiderium videndi illum nobis exorietur. Dicemusque cum Regio Dauide: Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum ita desiderat anima mea ad te Deus. Sitis iusti, cerui siti comparatur. Quoniam, vt naturales dicunt, & etiam Diuus Augustinus asserit: Ceruus serpentes interficit, quos postquam interemit, ardentiori siti maioriq; impetu ad fontem frigidum currit. Ita homo qui peccata vera contritione peremit, maiori anxietate anhelat, celeriorique cursu ad vitæ fontem Iesum Christum properat. Nam quanto animus diuina gratia mundior est, eo maiori desiderio angitur videndi Deum in gloria. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius.

Psal. 41. D. Agust.

Amen.

Concio

Concio Quarta Funeralis.

Deo autem gratias, qui dedit nobis victoriam per Iesum Christum Dominum nostrum. 1. Cor. 15.

HIVius nostræ miserrimæ tẽpestatis hæretici, vsq; adeo conati sunt arbitrij humani libertatẽ volutatisq; nostræ vires deprimere, vt dixerint, nos nihil boni operari posse, sed oẽs studiosas actiones omnino Deo autori tribuẽdas esse. In cuius talli dogmatis confirmationẽ nonnulla sacræ Scripturę loca perperã intellecta intorquẽt. Quidã locus est B. Apostoli Pauli Philippẽsibus dicẽtis: Deus est enim, qui operatur in nobis & velle & perficere p bonã volũtate, hoc est, Deũ ipsum desideriũ operisq; executionem nobis elargiri. Alius est Isaię, nomine Iudæorũ dicẽtis: Omnia opera nostra operatus es nobis. Ad quod tamen B. Augustinus respondet dicens: Initium salutis nostræ Deo inspirante fit. Deus est qui intellectum illuminat, impellitq; in bonũ voluntatem, eamq; in operatione comitatur, non tamẽ cogit, vt id agat, ad quod illam mouet, sed potius in sua libertate relinquit: vnde & sui arbitrij est Deo vocanti audire, vel aduersari. Et ita D. Paulus ait: Dei enim coadiutores sumus. Ecce, quia nõ tantũ asserit Deũ operari, sed etiam nos cum ipso simul. Et alibi hoc ipsum insinuat dicẽs: Abũdantius illis omnibus laboraui, non ego autem, sed gratia Dei mecũ. Ambo fecimus, nõ ego solus. Hoc exẽplo id perspicuum fiet. Si viator, cui longũ iter conficiendum restat, dormiat, quomodo iter facere poterit? Si illi tñ sic somno oppresso alius comes superueniẽs inclamet: Eia frater expergiscere, longũ enim iter nobis supereſt, hoc certe facto excitat illũ, mouet q; ad iter capessendũ, & si necessariũ iudicat, pane, vinoq; suo famelicũ reficit, lassum equo vehit, exanimatũ eloquio confirmat. His tamen minime cogit illum ad iter agendũ. Sic se Deus nobiscũ habet, quibus lõgũ iter quousq; in cœlũ perueniamus agendũ supereſt. At tamẽ nostra volũtas obliuionis somno ità oppressa torpet, vt bonũ operari, nec à vitijs expergiscere possit, nisi Deo excitante moueatur. Eãq;

Philip. 2.

Isai. 26.

D. Augustin. l. de præd. & grat.

1. Cor. 3.

1. Cor. 15.

Simile.

non ſolum excitat verum etiã ne deficiat in via iuſtitiæ, diuina 4
grãtia, alijſq; quam plurimis fauoribus confirmat. Hoc igitur eſt
quod inquit Apoſtolus, Deũ operari in nobis, & velle, & perfi-
cere. Hoc autẽ nullis noſtris exiſtentibus meritis, ſed pro bona
ſua voluntate. Et hunc horũ verborum ſenſum verũ eſſe ex eo
conſtat, quoniã immediatè antea dixerat: Cum metu, & tremo-
re veſtram ſalutem operamini. Ecce quomodo illoſmet operatu
ros eſſe ſignificet, quos vt ad opus hoc exequendum animaret
Deũ adiutorẽ fore promiſit. Vnde addidit: Deus eſt enim, qui
operatur in nobis, & velle & perficere. Quaſi diceret: Confirma
mini fratres ad hoc bonũ opus exercẽdum, hoc tãto dño duce &
coadiutore. Verũ eſt tamẽ Deũ in hoc opere potiſsimum ſugge
rere, ſiquidem principia tribuit, medijs fauet, nec vſq; infinẽ de
ficit. Homo vero vſum bonum liberi arbitrij tantũ præſtat, qđ 5
ſatis parũ eſt, reſpectu eius, quod Deus confert. Quod licet ità ſe
habeat Deũ, ſcilicet, potiſsimã noſtrarũ actionum partem ſugge
rere, eius tamẽ diuina bonitas optime nobiſcũ ſe gerit, optimũ
nobis elargiẽdo, nõ quomodo vulgo dici ſolet (*Parte Nicolas, y pa
ra ſi las mas, mas parte a ley de buena compañia*) quia ſeruato optimę ſo
Apoc. 4. cietatis iure, totius negotij vtilitatem nobis elargitur ſibi dũta-
xat gloria & honore retento. Vnde B. Ioãnes ſe vidiſſe teſtatur
ſuper thronos viginti quatuor ſeniores ſedentes, circũamictos ve
ſtimentis albis, & in capitibus eorũ coronas aureas. Et paulo in-
ferius: Et procidebant viginti quatuor ſeniores ante ſedẽ in thro
no, & adorabant viuentem in ſęcula ſæculorum. Et mittebant
coronas ſuas ante thronũ dicẽtes: Dignus es dñe Deꝰ noſter ac-
cipere gloriam, & honorẽ. Mittere coronas ante pedes Dei nihil 6
aliud eſt, quam profiteri, ſi coronas beatitudinis habẽt omnia eſ
ſe diuino auxilio tribuenda, & illi propterea gratiarum actiones
gloriam, & honorem referre. Hac de cauſa D. Paulus his verbis
nos docet, vt gratos nos exhibeamus, immortaleſq; Deo noſtro
gratias agamus pro hac tã infigni victoria, quam nobis vnigeni-
ti filij ſui meritis interuenientibus dedit. Sed dicetis: Quibus nã
de rebus hæc victoria cõparatur? Quæ bella gerimus? Imo à vo
bis ego quærerem: De quibuſnam rebus nobis non poſſumus vi
ctoriam reportare? Aut quid eſt in orbe, quod cõtra nos aſſidue
bellum non gerat? Nihil fere eſt. Et integerrima victoria hora
mortis comparatur. Ideoq; maximo animi affectu eam Beatus

Iob

7 Iob præoptabat dicẽs. Cunctis diebus, quibus nunc milito expecto donec veniat immutatio mea. Cupiebat mutare vitã belli in vitam pacis: Atq; vt iure optimo hanc miserã vitã, belli vitam appellari sciatis notate quot lites, & contradictiones miser homo in se continet. Et incipiendo ab anima, quæ cũ vna sit potentiasq; suas tam vnitas cõiunctasq; habeat, vt omnes eiusdem sint essentiæ, nihilominus tamen inter ipsas exitiale bellum cõtradictioneſque variæ versantur. Ita, vt in peccati materia intellectus voluntatem decipiat, in virtutis verò negotio voluntas intellectum superet, & captiuet. Certum est peccatum non admitti, nisi præuio voluntatis consensu, quem quidem cõsensum voluntas non præbet, nisi sub specie boni, quia nemo operatur ad malum aspiciens, ait S. Dionysius. Finis enim, & scopus no- *Iob 14.* *Dionys. l. de Div. nomi. cap. 4.*

8 stræ voluntatis bonũ tantum est, quod illa sua sponte diligit, & amplectitur. Quod si aliquando in hoc negotio delirat, ex eo est quoniam intellectus cæcutiens ipsam errore suo in errorẽ induxit. Putat enim etiã si malum operetur ibi tamẽ aliquid boni latere vnde prius quam opus ipsum aggrediatur excæcata est. Ideo Regius Dauid de peccatoribus agens dicit: Ad nihilũ deuenient, tanquã aqua decurrẽs. Et de quadam anima peccatrice in Prouerbijs dicitur: Pedes eius descendunt in mortẽ, & ad inferos gressus eius penetrãt. His duobus locis satis aperte demõstratur quemadmodũ peccatũ nõ subito fiat, sed quòd suos gradus, & cursum habeat, cũ descensus appellatur. Primus quidẽ passus dæmonis suggestio est, cum delectabilium rerũ obiectione. Secũdus delectatio à parte appetitus sensitiui. Tertius est ani- *Psal. 57.* *Prouer. 5.*

9 mæ cõdelectatio, quia cũ appetitu sensitiuo valde coniuncta & cõglutinata est. Et hæc cõdelectatio est voluntatis passio, nõ autẽ actus eius. Atq; ita falso Gabriel Scoto imputat dixisse, hos animæ actus esse, quod nusquã ille somniauit, sed passiones esse dixit. Ab isto aũt tertio gressu quartus oritur: Qui est quãdo voluntas dicit: Ego volo, tũc enim, & nõ ante peccatũ cõsummatur. Curate idcirco fratres metus quosdã, & formidines animã perturbãtes à vobis expellere. Ah pater (dicet quis) mille phãtasiæ mẽti meæ obijciũtur, & repræsentãtur. Nihil refert: nã si eis minime assẽtiris in eo nõ peccas, imo resistẽs mereris. Peccatũ enim nõ in phãtasiæ delectatiõe, aut sensualitatis, siue voluntatis cõdelectatione cõsistit, siquidẽ eius passio nõ autẽ actus est, verũ quidẽ est, *Gabr. in 3. d. 5.*

hanc voluntatis delectationem instar pulueris esse obcæcãtem 17
intellectũ. Nam ipse intellectus, voluntatem delectatione implicatam aspicieus obcæcatur, ac illud bonum iudicat, volũtatique vt bonum offert, ipsa autem bonum existimans ait: Volo illud. Ecce quomodo in rebus vitiosis intellectus voluntatẽ euertit. In rebus etiã virtutis volũtatem cum intellectu pugnare, eũq; subiugare inuenietis. Etenim voluntatem altius tendere amãdo, quam ratio ipsa intelligendo constat. Nanq; intellectus nõ nisi corporea sensus ingredientia consequitur. Et quãuis eius officium sit veritates indagare, & cõcludere vulgo, *sorigunt* atque diffinire, (sicuti gustus officium est sapores distinguere) illas tantũ veritates concludere quas dignoscere, potest. Vnde, sicut veritates diuinas, & fidei catholicæ intelligere non potest, ita neq; eas determinare, seu cõcludere. Voluntas verò cum earũ amorem 18
assequatur, iubet & quodammodo cogit intellectũ, vt eas accipiat, atque credat. Quia sine fide impossibile est placere Deo, inquit D. Paulus. Hoc quadam similitudine facillime agnoscetis. Indiget quis, verbi gratia, potione amara, quam si non sumpserit, vt purget corpus procul dubio corrumpetur, & morietur. Et quamuis propter amaritudinem gustus potionem abhorreat, ratio tamen illum adigit, vt eam vel saltem pillulas accipiat, easq; integras glutiat, si enim masticauerit eas, amaricabũt valde & difficile vorari, seu glutiri poterunt. Eodem modo se habet intellectus, cũ supernaturalibus veritatibus. Nequit enim ũdei articulos, quasi Absintium vorare. Voluntas vero cum has veritates reuelatas adamet iubet ipsum eas credendo sumere, & tanquam pillulas integras glutire, nè illas dentibus terat, nam ità acerbiores existent. Hoc Spiritus sanctus consulit dicens: Altio 19
rate ne scrutatus fueris, sed quæ præcepit tibi Deus illa cogita semper. Et in pluribus operibus eius ne fueris curiosus, nõ enim est tibi necessarium ea, quæ absconditasunt videre oculis tuis. Quid clarius, quod hic tractauimus dici posset, quam his verbis ipsa summa veritas significat? Et hoc est, quod D. Paulus inquit Captiuantes intellectum, &c. Vbi dicit: Arma militiæ nostræ non carnalia sunt, sed potentia Deo (quibus, scilicet, sumus.) In captiuitatem redigentes omnem intellectum in obsequiũ Christi. Ex his verbis colligitur voluntatem amore ornatam, & reliquis virtutibus, intellectũ victũ captiuumq; tenere. Cũ victor

victum

Hebr. 10. *Simile.* *Eccles. 3.* *2. Cor. 10.*

victum se se tradere facit, ex illius patria eum educit, & captum Simile.
catenisque ligatum in terram alienam eum portat. Sic voluntas
intellectum victum retinet, & sic ad cœlum enehit, eumq; ad fi
dei mysteria ducit, & cum extraneis agere, & conuersari cogit,
quoniam eius natura est veritates, quæ indagari possunt discu-
tere. Quod si intra animam, quæ tam vna, & singularis est, tot
repugnātiæ, & contentiones sunt, quid quæso inter animam, & Gala. 5.
corpus fiet? Dequibus Diuus Paulus inquit: Caro concupiscit
aduersus spiritum, spiritus autem aduersus carnem: hæc enim si-
bi inuicem aduersantur. In Genesi legitur, magnum inter domū Genes. 13.
Abrahæ, & domum Loth ortum fuisse dissidium. Vterq; enim
eorum multa habebat pecora, terra autē exigua, angustaq; erat.
Ideoq; omnia simul pasci non poterant: & propterea lis erat do
14 nec Abrahā à Loth diuisus fuit. Hoc ipsum inter corpus & ani
mā agitur. Vnusquisq; gregem habet, suas, videlicet, passiones,
& appetitus. Terra autem, in qua pastū grex accepturus est, vo-
luntas est ipsa, quæ tā arcta existit, vt simul amborū gregespasci
minimè possint. Si enim animæ desideria pascūtur, atq; explen-
tur, corporis desideria satiari non valēt, & è cōtra. Coangustatū Isai. 28.
est enim stratū ita, vt alter decidat, & pallio breue vtrunq; operi Roma. 8.
re nō potest. Et D. Paulus ait: Si secundū carnē vixeritis morie-
mini, si autē spiritu facta carnis mortificaueritis viuetis. Ecce quā
difficiliter tā dissimile pecus in voluntate pascatur. Et quoniā ho
rum quodlibet sua desideria pasci & explere cōtendit, alterum
aduersus alterum insurgit, & inuicem reluctantur, & hęc pugna
quousq; per mortē diuidantur permanebit. Tunc enim spiritua
15 lēs animæ conflictus, quos intra se habet, & quos gerit cū carne
absoluentur, & implebitur quod Dñs per Isaiam promisit dicēs: Isai. 32.
Sedebit populus meus in pulchritudine pacis, in tabernaculis fi
duciæ, & in requie opulenta. In hoc mūdo domicilia animarum
sunt corpora, sed tamē non sunt tabernacula fiduciæ, quādoqui
dem quotidie vitiantur, & paulatim corruunt. Hodie nanq; no-
bis dētes excidūt, cras visus obtunditur, postridie venustas vul-
tus marcescit. Cæterùm illa cœli tabernacula, dequibus Dñs di
xit: In domo patris mei māsiones multæ sunt, summa cum cōfi- Ioan. 14.
dētia possidebūtur, quia nūquā deficient. Alia sunt prelia, & cō
flictus externi cū rebus exterioribus, quanquā iusti non tanti la
bores famis, pauperiei, & ægritudinis æstimant, nec molestias,

Rom.12. & hostium persecutiones, spe enim coronæ inde reportãdæ sub 16
D. Aug. in. leuantur. Et ità D. Paulus ait: Spe gaudẽtes, in tribulatione pa-
Psal. 46. tiẽtes. Qua propter D. Augustin. præpõderat illa D. Pauli verba,
2. Cor. 9. quę D. Paulus Corinthijs scribẽs dixit, videlicet: Quasi moriẽ-
tes, & ecce viuimus, vt castigati, & nõ mortificati, quasi tristes,
semper autẽ gaudẽtes, tanquã nihil habẽtes, & omnia possiden-
tes. Vbi aduertite, quomodo oẽs aduersitates, & tribulationes
ab Apostolo mala nõ dicãtur, sed quasi mala. Quasi tristes quasi
moriẽtes sicut egẽtes. Omnia autẽ cõtraria, quæ animæ bona
erãt, nõ adiũgit eis, Quasi vel tãquã, nec sicut, siue vt, sed simpli
citer & absolute dicit: Ecce viuimus, semper autẽ gaudẽtes, om-
nia possidẽtes, tanquã res firmissimæ, solidæ, atq; veræ. Profe-
ctò secũdũ mundi iudiciũ quæ diuinus Apostolus perpessus est
nõ deberet quasi mala illa dicere, quãdoquidẽ tantã inopiã tãtã, 17
persecutionẽ, tantã delassationẽ, tot verbera, & carceres tot de
niq; naufragia tolerauit. Cæterũ quia in his omnibus nunquã il
li Deus defuit, qui vera lætitia est, omnia mala ludibrio habebat.
Quod vero iusti laborẽ summũ iudicãt est, q̃ quanto sanctiores
extiterũt, eo magis Deũ timuerũt. Adeo, vt cũ Propheta Hie-
remias in vẽtre matris sanctificat⁹ esset, adeo hoc timore cõcu-
Isai. 15. tiebatur, vt Deo diceret. Solus sedebã, quoniã cõminatione re-
plesti me. Quare factus est dolor meus perpetuus, & plaga mea
desperabilis? O mirã exaggerationẽ. Attẽdite quo huius sanctis
simi viri timor pertingebat, & quãto dolore int⁹ eo afficiebatur.
Prẽterea quia his verbis significat hæc vana nõ esse, sed diuini
spiritus impulsu nata, siquidẽ dicit: Replesti me. Iob etiã cũ ta-
Iob. 27. lis esset q̃ merito dicere potuit: Nec reprehẽdit me cor meũ in 18
omni vita mea, (quoniã lethale peccatũ in vita sua nõ admisit)
dę se tamẽ fatetur: Sẽper quasi tumẽtes super me fluctus timui
Iob. 31. Deũ, & põdus eius ferre nõ potui. Vix alijs verbis explicare
Simile. aut plus exaggerare hũc timorẽ sanctus vir posset. Cõsiderate,
quæso, timorẽ, quo homines in medio mari cõstituti nauicula
vecti afficiũtur, vndiq; vẽtis agitati, vndis cœlũ tẽpestatis impe
tu ascẽdentibus, & quasi singulis momẽtis eos absorbere volen-
tibus. (O sancta Maria señora) quã stupẽdũ id erit cernere, siquidẽ
tãtũ audiri summũ terrorẽ incutit. Talis igitur sancti Iob cruci
atus erat propter timorẽ. Quod si, quare sic sancti trepident, & ti-
meãt interrogetis, quæ ve huius metus causa assignari potest ad

hoc

19 hoc alijs rationibus omissis respondeo: Præcipuam huius timo-
ris causam esse, quoniam sancti non tantũ admissorũ malorum,
sed etiã acceptorum bonorũ rationem reddituros se esse intelli-
gunt. Vnde Dñs dixit: Cui mandauerunt multum plus exigẽt Luc. 22.
ab eo. Et ideò D. Paulus ait: Væ mihi est, si non Euãgelizauero. 1. Cor. 9.
Ad hoc enim munus gratiã acceperat. Rectè etiã sanctus Iob si-
gnificauit vnde hic timor sibi suboriretur cum dixit: Posuisti in
neruo pedem meum, & obseruasti omnes semitas meas. Quan- Iob. 13.
quã in alijs sacræ scripturæ locis neruus pro ipso neruo corporis
accipitur, hic tamen caudicem ex duobus lignis confectum sig-
nificat, quem dicimus (El cepo) quæ ligna inuicem connectũtur,
& pedem in medio claudunt, & stringunt, vt vix homo moueri
ad hanc vel illam partem possit. Pedes animæ affectiones sunt.
20 Caudex verò ex duobus lignis qui ipsos constringit, vltimi iu-
dicij metus est, & timor carendi beatifica Dei visione in inferno. Vnde postquam Sanctus vir dixerat: Posuisti in neruo pedẽ
meum, ideſt, hi timores Domine meas affectiones tanquam cau-
dex deuinctas habent, vt nunquam abs te diuidar, subiunxit ra-
tionem huius. Et obseruasti omnes semitas meas. Vbi, &, causa-
lis est, & significat: Quia obseruasti, &c. O huius sæculi filij, si
hæc profunde cõsideraretis, vtiq; resipiscere tis, Deũq; timere-
tis. Maxima cõfusio vestra est iustos cernere tãta cõscientię pu-
ritate nitere, & tãto mœrore, & Dei timore affici, nos autẽ pec-
catis onustos tã à metu remotos tãtaq; hilaritate vitã ducere. No-
li lætare Israel, noli exultare sicut populi, quoniã fornicatus es à Osc. 9.
dño Deo tuo, dicebat S. Oseas. Ideſt, Nescio Israel quomodo lę-
21 titię capax sis, cũ Deo vera lætitia careas fidẽ habẽs, quã habes.
Si, vt Ethnici crederes qui sibi persuasum habẽt, nihil residuũ no-
bis esse, quã nasci, & mori, nõ mirarer, vt ita lætus inter tot flagi-
tia, & ita absq; timore viueres: cũ verò credas, quod credis læte-
ris sicut populi? O magnã cęcitatẽ. O quã rectè astãtiũ hic mul-
tis hęc verba quadrãt, q sicut Arabes sine fidei lumine viuẽtes, sic
& vos viuitis. Vnde cũ fratres vestros è vita discedere cernitis,
terremini, sed hũc tremorẽ tãquã bruta animãtia mox deponi-
tis. Gallinã videbis duodecim pullis comitatã, vnoquoq; diui- Simile.
sim per pratũ gramẽ comedẽte omnis dãni oblito, altero culicẽ
sequẽte altero vermiculũ, alio verò herbã rostro petentẽ. Trans-
uolat miluus (ἁρπαγὸς) & vnũ illorum in vnguibus rapit.

Tunc

Tunc omnes ocyus ad rubum confugiunt, ibiq; terrore concussi sunt nec prodire audent. Paruo tamen tẽporis spatio trãsacto statim obliuiscuntur, & sicut anteà per pratum vagari incipiũt. Reuertitur interũ miluus, & eos adoritur (*da otro çarpaço*) & aliũ aufert. Tunc pulli denuo in rubũ sese recipiunt. Quod si prioris obliti sunt, secundi huius nõ minus. Iterumq; egressis redit miluus, & alterum tollit. Deniq; toties ad pratum regrediuntur q omnes ab ipso miluo consumuntur. Nunquam periculo sapuerunt, & nihil mirum cum creaturæ irrationales sint, mirãdum tamen est, tot homines rationis & fidei compotes in pratis huius seculi mortem imparatos offendere. Videas eos in agmina veluti pullos eulices, vermiculos, nugas, ac ludicra huius seculi insectantes, tam obliuiosos, ac si Deus non esset eos intuens. O peruersam, & diabolicam cæcitatem. O homines bestijs irrationabiliores, quid sectamini? quid inquiritis? quid in mundo expetitis? Et quid Deum infinitæ maiestatis offenditis, nisi propter culicẽ, vermiculũ, aut herbulam minutissimam? Vobis verò vestri ipsorum oblitis superuenit miluus, scilicet, mors. Et impetum faciens (*da vn çarpaço*) aduncis vnguibus harpagat, & tollit vnum ex sodalibus vestris. Obit demũ vnus illorum, qui vobiscum ludebat, & deãbulabat, & omnes stupefacti remanetis, & ad rubũ spinosum pœnitẽtiæ cõfugitis, cõtristatiq; estis, & marcidi, meditantes singuli, atq; dicẽtes: Nõne sicut illũ mors abstulit, me potuit auferre? Quã Deo miserationẽ redderẽ, si in hac vitę cõditione me mors inuasisset? Duos aut tres ad summũ dies sic manetis, sed mox omnia hęc è mẽte effluunt, & ità denuò per vitia dispergimini, quasi tale nũquã accidisset. Iterũ mors reuertitur aliãq; direptionẽ facit (*da otro çarpaço*) & tollit alterũ atq; alterũ nec tamẽ ideò emendatur qui remanent, quin imò inopinatò super eos irruit imparatosq; inueniens in infernum eos detrudit. O luminum pater hanc gentis multitudinem çaligine circũfusam pro tua clementia illumina, vt in tanti mali cognitionem deueniant. Concipite charissimi, vos obsecro, sanctissimum perpetuumque timorem, non transeuntem cito, aut demissum instar bestiarum, quandoquidem periculum, in quo iacetis cernitis, & vtrum hodie, an cras ventura sit mors, ignoratis, à qua quidem neque potentia, neque opes, neque iuuentus vos eripere possunt. Hoc, vt sæculi magnatibus in animum

inducat

25 inducat egregius vates Hieremias præclara vtitur metaphora di
cens: Ascendit mors per feneſtras veſtras, ingreſſa eſt domos ve Ierc. 9.
ſtras. Ideſt, ad vos ò ſeculi potentes videtur mors ingreſſum nō
habere. Nā re vera apparet quòd diuitijs veſtris omnē aditū in
greſſumq;, quo ipſa intrare ſolet, intercluſa tenetis. Nihil tamē
id obſtat, quoniam ſi morti non fuerit ingreſſus per inferiores ia
nuas ſuperioribus tamen feneſtris intrabit. Inopi & mendico ip
ſa pauperies, nuditas, parcus cibus, & potus, humilis deniq; &
abiectus lectus hæc omnia mortem illi minātur. Nanq; iſthæc
omnia fores ſunt, quibus ingreditur. Opulentus autem cum iſtas
ianuas occluſas habeat, quia lautè edit lautiuſq; induitur, & pre-
tioſum lectū habet, &c. difficillimè ſibi mortem poſſe eſſe exi-
ſtimat. Huic itaq; inquit Hieremias: Quanquam ò diues ad te
26 mors per ianuas ipſas non ingrediatur ſiquidem clauſas illas ha-
bes, nō deerunt feneſtræ per quas intret. Ideſt: Impoſsibile eſt,
quin mors poſticum aliquem, quo ad te ingrediatur inueniat.
Meditare, in quid omnes ante te magnates redacti fuerint. Hoc
enim deberet ſufficere, vt ad pœnitentiam agēdum te incitaret.
Hebræi catholici idololatris prædicantes, vt à tanto idololatrię
peccato eos deterrerent, mortuorum oſſa, atq; Caluarias in ido-
lorum altaribus ponere conſueuerant, exiſtimantes medium
efficacius hoc eſſe, vt timorem vehementem hoc modo conci-
perent, & idola deteſtarentur. De optimo Rege Ioſia legitur 4. Reg. 23.
quòd miſit, & tulit oſſa de ſepulchris, & combuſsit ea ſuper al-
tare, in idololatriæ deteſtationem. Hæc omnia dixi fratres ti-
moris cauſa, quo cum iuſti viuunt ſemper ob oculos habētes mi
27 nutiſsimā & ſtrictiſsimā rationē, quā Deo reddituri ſunt. Ideo
q;, ſi vitā vt perpetuum bellum habent, non tantum eſt, vt dixi
propter corporales labores, & afflictiones, quas perpetiuntur,
quā ob aſsiduas ſpirituū ſuorum anxietates, cruciati metu ne for
te Dei celſitudinem offendant. Simul etiam inflammatiſsimo
quodam deſiderio cruciantur, iam ſe in cœlo cernere cupiētes,
quietè & trāquille Deum amantes. Hoc autem cœli deſiderium Gal. 4.
tam egregia res eſt, vt D. Paulus affirmet: Munus ſpiritus, quem
Chriſtus, R. N. nobis meruit in terra eſſe, videlicet, in pectora
hominū ardentiſsimum videndi Deum deſiderium accendere,
& cum eo conuerſandi. Et ità inquit: Miſit Deus ſpiritū filij ſui
in corda veſtra clamantem. Abba pater. Et puto cum Beato Au

guſtino

gustino vocem patris additam esse à sancto Apostolo, nõ ad pe- 18
regrinæ vocis explicationẽ, sed ad maiorem affectum augẽdum more Hebræorum, quoniam hæc geminatio verborũ habet maximam emphasim secundum Hebræos. Et ita clamantẽ, Abba pater, significat: Spiritũ sanctum desiderium intensissimum mittere iustis videndi Deũ, quo omnes clamare dicereq; facit: O Pater Pater, quando te aspiciam? Idcirco tantum quisq; potest conijcere de iustis, quod habeant spiritum Christi quanto maiori cœli desiderio exardescunt. Ob hæc iustorũ vita proprius militia dicitur, quam peccatorum. Diesq; mortis est dies victoriæ huius tam assidui certaminis. Et sicut perfecta charitas, bona proximorũ, vt propria censet, cum proximum nostrum moriẽtem viderimus Christiano ordine, bonis operibus ornatum, quod D. Paulus ait agamus: Deo autem gratias, qui dedit nobis victo- 57
riã. Etenim nostra est & nobis ab eo data, liquidẽ eam fratri nostro tribuit. Peculiariter etiã eum laudare debemũs, cũ aliquos iuuenilis ætatis è vita discedere videmus virtutibus ornatissimos meritisq;. Ibi enim præcipue quædã occasio ad diuina, & profunda iudicia cõmendanda relucet. Experientia cõperimus aliquos fructus statim veris initio maturescere, aptosq; esse ad colligendũ, & comedendũ, vt cerasa acerba, & dulcia. Alij fructus sunt, vt quædã pyrorum species, quos quãuis totius veris sole calefiant, calores eos adurant, aquæ inundent, semper tamẽ, vt saxa dura manent, vt vix mandi possint. Eodẽ modo nõnullæ animę sunt, quę vel minimo calore, aut impulsu diuino, primo vere ætatis suæ statim maturescũt, & præcoces sunt, vt Deus eas colligat exhorto mundi huius in mẽsam & patinã suã. Quædã 59
adeò duræ, & immaturæ sunt, vt postquã plurimi calores, ventorũ flatus, aquarum deniq; inundationes, videlicet, plures cõciones, plura monita, & reprehensiones, plures inspirationes, & labores eis superuenerint, vix maturę sint. Sẽper obstinatę proteruæq; manent. Diuinam igitur maiestatem deprecemur, vt si duri sumus, eius diuini spiritus charismatibus nos molliat, mites vero, & clementes magis, ac magis leniat suæ gratiæ suauitate, vt hoc modo omnes ad perfruẽdam beatitudinem hinc euolemus. Amen.

Simile.

LAVS DEO.

INDEX OMNIVM CONCIONVM QVAE IN hoc opere continentur.

IN Ascensione Domini. Euangelium: *Recũbẽtibus vndecim discipulis apparuit illis Iesus.* Marci vlti mo, p.1.p.125.& p.135.& p.145.& pag.155.

In die sancto Pentecostes, Euangelium: *Si quis diligit me, sermonem meum seruabit.* Ioan.14.par. 1.p.164.&.p.173.&.p.183.

Feria secũda in Pentecoste, Euangeliũ: *Sic Deus dilexit mundũ vt filiũ suũ vnigenitũ daret.* Ioan.3.p.1.p. 192.&.p.202.&.p.211.&.p.218.

Feria tertia in Pẽtecoste, Euãgeliũ: *Dixit Iesus Phariſæis, Amẽ, amen dico vobis, qui nõ intrat per ostiũ, &c.* Ioan.10.p.1.p.226.&.p.234.

In festo sanctiſsimæ Trinitatis, Euangelium: *Data est mihi omnis potestas in cælo & in terra.* Matthæi.28.par.1.pa. 241.&.p.252.&.par.261.&p.271

In festo sacrosancti Eucharistiæ Sacramenti, Euangeliũ: *Dixit Iesus turbis Iudæorũ: Caro mea verè est cibus.* Ioan.6.p.1.p.281.&.p.292.&.p.303.& in concione quarta thema: *Ego enim accepi à Domino quod & tradidi vobis, &c.* 1.Corinthi.11.p.1.p.314 In eodẽ festo thema: *Dominus Iesus in qua nocte tradebatur, accepit panem, &c.* 1.Corinthi.11.p.1.pa.126

Proprium Sanctorum,

In mense Februarij.

In festo sancti Mathiæ Apostoli *Die* thema: *Tu Domine qui corda nosti.* 24. *hominũ, ostende quem elegeris, &c.* Actuũ.1.p.1.p.1.& Euangeliũ: *Respondens Iesus dixit, Confiteor tibi Pater, &c.* Matth.11.p.1.p.10.

In mense Martij.

In festo annuntiationis Virginis Mariæ, seu incarnationis Domini, Euangelium: *Missus est Angelus Gabriel, &c.* Lucæ.1. par.1. p.19.&. pag.28.&.p.38.&.p.49 *Die* 25.

In festo sancti Ioseph, Euangeliũ: *Cum esset desponsata mater Iesu Maria Ioseph.* Matth.1.p.1.p.59 *Die* 19.

In mense Maij

In festo sanctorum Apostolorum Philippi & Iacobi, Euangeliũ: *Non turbetur cor vestrum.* Ioan.14. par.1.pag.69.&.p.79 1.

In festo inuẽtionis sanctæ Crucis, Euangeliũ: *Erat homo ex Phariſæis Nicodemus nomine.* Ioãnis.3.pa.1. p.89.&.p.98.&.pa.108.&p.116 *Die* 3.

In mense Iunij.

Die 13. In festo sancti Antonij de Padua ordinis Minorum, Euangeliũ: *Vos estis sal terræ.* Matthæi.5. par. 2.pag.264

Die 24. In festo Natiuitatis sancti Ioannis Baptistę, Euangelium: *Elisabeth impletum est tempus pariẽdi.* Lucę. 1.p.1.pa.336.&.pag.347.&.pa. 358.& pag.369

Die 29. In festo sanctorũ Apostolorũ Petri & Pauli, Euãgeliũ: *Venit Iesus in partes Cæsareæ Philippi.* Matthęi 18.p.1.pa.379.& pa.391.&.pag. 402.&.p.414

In mense Iulij.

Die 2. In festo Visitationis sacratissimæ Virginis Mariæ, Euangelium: *Exurgens Maria abijt in montana cum festinatione.* Lucæ.1. par. 1.pagi.424.&.p.436.&.p.447. &.p.457

Die 22. In festo sanctæ Mariæ Magdalenæ, Euangelium: *Rogabat Iesum quidam Pharisæus, vt manducaret cũ illo.* Lucæ.7. part.1.pagi. 468.& pagina. 478. Tres etiam aliæ conciones pro hoc festo reperies feria quinta post Dominicam in Passione, in Quadragesimali volumine.par.1. pag.376. &.p. 2.pag.305.&.p.3.p.473

Die 25. In festo Sancti Iacobi Patroni Hispaniæ, Euangelium: *Accessit ad Iesum mater filiorum Zebedæi.* Matthæi.20.p.1.pag.487.&.pa.499. & in Quadragesimali volumine quatuor conciones reperies, feria quarta post Dominicam secundam.p.1.p.153.&.p.2.p.133. &.p.3.p.202.&.p.4 p.115

Die 26. In festo sanctæ Annæ matris Virginis Mariæ, Euãgeliũ, *Simile est regnum cælorum thesauro abscondito in agro.* Matth.13.p.2.p.394

In mense Augusti.

Die 2. In Dedicatione sanctæ Mariæ Angelorum seu portiunculæ ordinis Minorum, Euangelium: *Egressus Iesus perambulabat Iericho.* Lucæ.10.p.2.p.471

Die 4. In festo sancti Patris Dominici, Euangelium: *Vos estis sal terræ.* Matth.5.p.2.p.241

Die 5. In festo sacratissimæ Virginis Mariæ ad Niues, Euangelium: *Loquente Iesu ad turbas.* Lucę. 11. p.1. p.507.&.p.519

Die 6. In festo sanctissimæ Transfigurationis sex conciones reperies in Quadragesimali volumine. par.1.pagi.118.&.p.3.p.156.& p.1.p.127.&.p.2.p.121.&.p.3. p.167.&.p.4.p.103

Die 15. In festo Assumptionis sacratissimæ Virginis Mariæ, Euangelium: *Intrauit Iesus in quoddam castellum.* Lucæ.10.p.1.pa.532. &. p.547.&.p.559.&.p.573.

Die In festo sancti Bartholomæi Apostoli, Euangelium: *Exijt Iesus in montem orare.* Lucę.6. p.1.p.584. &.p.594

Die 29. In festo Decollationis sancti Ioannis Baptistæ, Euangelium: *Misit Herodes & tenuit Ioannem*. Marci. 6. p. 1, pa. 606

In mense Septembris.

Die 8. In festo Natiuitatis sacratissimæ Virginis Mariæ, Euangelium: *Liber generationis Iesu Christi*. Matthæ. 1. p. 1. p. 617. &. 626. &. pag. 638. &. p. 650

Die 14. In festo Exaltationis sanctæ Crucis, Euangelium: *Nunc iudicium est mundi*. Ioannis. 12. p. 1. p. 661 &. p. 672

Die 21. In festo sancti Matthæi Apostoli & Euangelistæ. Euangelium: *Vidit Iesus hominem sedentem in telonio*. Matth. 9. p. 1. p. 682. &. pag. 694.

Die 29. In festo Dedicationis sancti Michaelis Archangeli, Euangeliũ: *Accesserunt discipuli ad Iesum dicẽtes: Quis putas maior est in regno cælorũ*. Matth. 18. p. 1. pag. 705. &. p. 719. &. p. 733. &. pag. 745

In mense Octobris.

Die 4. In festo sanctissimi P. N. Francisci. Euangelium: *Confitebor tibi Pater Domine cæli & terræ*. Matt. 11. p. 1. p. 756. &. p. 770. &. pag. 783. &. p. 795

In mense Nouembris.

Die 1. In festo omnium Sanctorum, Euãgelium: *Videns Iesus turbas ascendit in montem*. Matth. 5. part. 1. p. 807. &. pag. 818. &. pag. 830. &. pag 840

Die 19. In festo sanctæ Elisabeth tertij ordinis sancti Francisci, Euangelium: *Simile est regnum cælorum thesauro abscondito in agro*. Matth, 13. p. 2. p. 405

Die 25. In festo sanctæ Catherinæ Virginis & Martyr. Euangelium: *Simile est regnum cælorum decem virginibus*. Matt. 25. p. 2. p. 371

In mense Ianuarij.

Die 17. In festo sancti Antonij Abbatis. Euangelium. *Sint lumbi vestri præcincti*. Lucæ. 12. p. 2. pag. 295

Die 20. In festo sanctorum Fabiani & Sebastiani, Euãgelium: *Descendẽs Iesus de monte, stetit in loco campestri*. Lucæ. 6. p. 2. p. 185

Die 22. In festo sancti Vincentij martyris, Euangeliũ. *Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit*: Ioannis. 12. par. 2. pag. 129

Commune Sanctorum:

In communi Apostolorũ, Euangeliũ: *Hoc est præceptum meũ*. Ioan. 15 par. 2. p. 1. &. pag. 11. & pro concione. 3. thema: *Hæc mando vobis, vt diligatis inuicem*. Ioannis. 15 p. 2. p. 23. &. pag. 33

In communi Euangelistarum: Euangelium: *Designauit Dominus & alios septuaginta duos*. Lucæ. 10. part. 2. pa. 44. & pagi. 55. & pa. 65. &. pag. 72

In communi vnius Martyris, Euãgeliũ: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum.* Matthæi, 16. p.2.p.80.& pag.90. &.pag.99.
In eodem communi vnius Martyris, Euangeliũ: *Amen, amen dico vobis, nisi granũ frumenti.* Ioannis. 12.par.2.pag.110. & pag.119.& pag.189
In communi vnius Martyris tempore Paschali, Euangelium: *Ego sum vitis, & vos palmites.* Ioannis. 15.p.2.p.138
In communi plurimorum Martyrum, Euangelium: *Cùm audieritis prælia & seditiones.* Lucæ. 21.par. 2.pag.148.&.pag.157
In eodẽ cõmuni, Euangelium: *Descendens Iesus de monte, stetit in loco campestri.* Lucæ. 6.par.2.pa. 166. &.p.175.&.pag.185
In cõmuni Confessorũ Pontificũ, Euangelium: *Homo quidam peregre proficiscens.* Matthæi.25.part. 2.pagi,193.&.pag.203
In eodem cõmuni, Euãgelium: *Nemo accendit lucernam.* Lucæ.11.p. 2.pag.213.&.pag.222
In communi Doctorum, Euangelium: *Vos estis sal terræ.* Matthæi.5 par.2.pa,231.&.pag.241.&.pa. 252.&.pag.264
In communi Confessorum non Pontificum, Euangelium: *Sint lumbi vestri præcincti.* Lucæ. 12. parte.2.pag.275. & pagin. 285. &.pag 295
In eodem communi, Euãgelium: *Homo quidã nobilis abijt in regionem longinquam.* Lucæ.19.p.2.p.304.
In eodem communi, Euangeliũ: *Ecce nos reliquimus omnia.* Matthæi.19.par.2.pag.313.&.pagi. 323.&.p.333.&.pa.341
In communi Virginum, Euangelium: *Simile est regnum cælorum decem virginibus.* Matthæi.25. par. 2.pag.349.&.pag.360.&.pagi. 371.& pag.383
In communi sanctarum mulierũ, Euangelium: *Simile est regnum cælorum thesauro abscondito.* Matthæi.13.part.2.pag.394.&.pag. 405.&.pag,423
In eodem communi, Euangelium: *Simile est regnum cælorum homini negotiatori quærenti bonas margaritas* Matth.13.p.2.p.415
In dedicatione templi, Euãgeliũ: *Egressus Iesus perambulabat Iericho.* Lucæ.10.p.2.p.431.&.p.441.

Pro mortuis.

Euangelium: *Amen dico vobis, quia venit hora, & nunc est.* Ioannis.5. p.2.p.451.thema: *Audiui vocẽ de cælo dicentem mihi* Apocalyp.14. p.2.p.462.Euãgelium: *Ego sum resurrectio & vita.* Ioannis.11.p.2 p.474 thema: *Deo autẽ gratias, qui dedit nobis victoriam.* 1. Corinth. 15 par.2.pag.485

INDEX AVTHORITATVM SACRAE SCRIPTVRÆ, quæ ſparſim in hoc opere ab authore explicantur, ſecundum ordinem veteris ac noui teſtamenti.

Ex Geneſi.

IN PRINCIPIO creauit Deus, fiat lux, &c. part.1.pagi.198. nume.17

Vidit Deus cuncta, quæ fecerat, & erant valdè bona.p.1.p.661.nu.1

2 Faciamus hominem ad imaginem & ſimilitudinem noſtram.p.1.p.266.num. 16.& p.2.p.407.nu.6

Formauit Dominus Deus Adam de limo terræ.p.2.p.93.nu.4

Immiſitq; Dñs Deus ſoporem in Adam. p.2.p.362.num.4

Hoc nunc os ex oſſibus meis.p.1.p.200.nu. 25.& p.296.num.14

Creauit Deus hominem ad imaginẽ, &c. p.2.p.93.num.9

3 Super pectus tuum gradieris, & terram comedes omnibus diebus vitæ tuæ.p.1. p.179.num.19

Nunc ergo ne fortè mittat manum ſuam, &c & viuat in æternum.p.2.pa.468 numer.18

Et collocauit ante paradiſum voluptatis Cherubin & flammeum gladium.p.1. p.504.num.16

poſſedi hominem per Deum p.1.p.336. num.1

6 Videntes filij Dei filias hominũ, quòd eſſent pulchræ, &c.ex omnibus quas elegerant.p.1.p.653.nu.9

Gigantes autem erant ſuper terram in diebus illis.p.1.p.249.nu.24

12 Faciam te in gentem magnam.p.1.pa. 337.nu.2

13 Ambula coram me, & eſto perfectus. p.2.p.47.nu.12

18 Si inuenero Sodomis quinquaginta iuſtos in medio ciuitatis.p.1.pa.110.nu.9

28 Apparuit ei Dominus in conualle Mãbre, &c. Ne tranſeas ſeruum tuum.p. 1.p.279.nu.25

37 Inuenit eum vir errantem in agro.p.1. p.729.nu.31

Ex Exodo.

7 Deuoranit virga Aaron virgas eorum. p.1.p.286.num.14

8 Abominationes AEgyptiorum immolabimus Deo noſtro.p.2.p.131.nu. 8.

13 Primogenitum hominis pretio redimes. p.1.p.676.nume.23

23 Ecce ego mitto Angelum meum, qui præcedat te, &c. Et eſt nomen meum in

illo.par.1.pag.740.num.24
Non adorabis Deos Amorrhæorum, &c. Et auferam infirmitatem de medio tui. p.1.p.171.num.23
29 Tolle vitulum de armẽto, &c. Eo quòd pro peccato sit. p.1 p.627.num.5

Ex Leuitico.

27 Omne quod Domino consecratur, siue homo fuerit siue animal redimi non poterit, &c. sanctum erit Domino. p.2. p.388.num.18

Ex Numeris.

20 Quia non credidistis mihi &c. interram quam dabo eis. part.2.pagin.246. nume.14.
21 Fac serpentem æneum & pone eum pro signo p.1.p.97.num.25
23 Populus solus habitabit, &c. Et sient noui ssima meahorum similia p.2.pa.73. numer.3

Ex Deuteronomio.

4 Attende tibi ipsi, ne fiat verbum occultum in corde tuo. part.1. pagina. 611. numer.18.
31 Tollite librum istum, & ponite illum, &c. Vt sit ibi contra in testimonium. p.1.pa.275.nu.15.
32 Concrescat sicut pluuia doctrina mea, descendat sicut ros eloquium meum p.2. p.60.num.4.

Ex libro Iudicum.

9 Ierunt ligna, vt vngerent super se Regẽ. &c.p.1.p.492.num.17.

Ex primo Regum.

13 Filius vnius anni erat Saul cum regnare cœpisset. p.1.p.723.num.12
20 Hirã Hiraites erat sacerdos Dauid. p.2. p.31.num.25

Ex secundo Regum.

14 Omnes morimur, & quasi aqua dilabimur. p.2.p.474.num.2

Ex tertio Regum.

19 Vidit enim spiritum grandem, &c. Et operuit vultum suum pallio. p.1.pagin. 264.nume.10
Spiritus grandis & fortis subuertens montes & conterens petras, &c. p.2.pagi. 288.num.11

Ex quarto Regum.

4 Accinge lumbos tuos, & tolle baculum meum in manu tua, &c. nõ respondeas illi. p.2.p.54.nume.32
10 Est ne cor tuum rectum cum corde meo. p.2.p.83.num.9

Ex secundo Paralip.

9 Beati serui tui hi, qui assistunt coram te omni tempore, &c. quia diligit Deus Israel, & vult seruare eum in æternũ. p.1.p.594.nu.1

Ex Tobia.

5 Ego sum Azarias magni Ananiæ filius de filijs Israel. p.2.p.328.num.29

Ex lib. Esther.

14 *Tu scis Domine necessitatem meam, quòd abominer signum superbiæ & gloriæ meæ, &c. nisi in te Domine Deus meus, p.2.p.345.nu.14*

Ex Iob.

1 *Circuiui terram & perambulaui eam. p.2.p.86.num.17*

9 *Verebar omnia opera mea, sciens quòd non parceres delinquenti. par.1.pagin. 370.nume.5*

In turbine conteret me, & multiplicabit flagella mea etiam sine causa. p.1.pagi. 401.num.30

11 *Oculi impiorum deficient, & refugium peribit ab eis. parte.2.pagina. 381.numero.29*

13 *Posuisti in nervo pedem meum. p.2.pa. 491.num.19*

14 *Homo natus de muliere, &c. & nunquam in eodem statu permanet p.1.pa. 800.nu.17. & sequentibus*

15 *Cunctis diebus suis impius superbit, & numerus annorum incertus est tyrannidis eius p.1.p.59.num.1*

16 *Operui cinere carnem meam p.1.p. 335. nume.28*

Terra non operias sanguinem meum, nec inueniat in te locum tacendi clamor meus p.1.p.311.num.25

17 *Mundis manibus addet fortitudinem. p.1.p.289.num.26*

22 *Si reuersus fueris ad omnipotentẽ, &c. & pro silice torrentes aureos p.1. pag. 469.num.6*

24 *Sic in tenebris quasi in luce ambulant. p.1.pag.433.nu.n.35*

28 *Sapientia vbi inuenitur? &c. part.1.p. 1.pag.441.num.17*

Ecce timor Domini ipsa est sapientia, &c. ibidem.

29 *Ros morabitur in mensa mea p.1.pagi. 308.num.17*

31 *Si despexi pereuntem eo quod non haberet indumentum p.1.pag.254.nu.8*

Si vidi solem, cũ fulgeret, &c. & negatio contra Deum altissimum p.1.pag.259. nume.24

Dixerunt viri tabernaculi mei, Quis det de carnibus eius: vt saturemur? p.1.pagi. 326.nume.3

33 *Ecce hæc omnia operatur, vt reuocet animas eorum à corruptione, & illuminet in luce viuentium parte.2.pagina. 215. nume.7*

38 *Quis dimisit lapidem angularem eius, cum me laudarent astra matutina, & iubilarent omnes filij Dei p.1.pag.727. nume.25*

Nunquid gyrum Arcturi poteris dissipare? p.1.p.576.num.12

39 *Nunquid ad præceptum tuum eleuabitur aquila &c. inde contemplatur escã. p.2.p.279.num.54*

Ex Psalmis.

1 *Beatus vir, qui non abijt in consilio impiorum, & in via peccatorum non stetit, & in cathedra pestilentiæ non sedit. p. 1.p.697.num.12*

Non resurgent impij in iudicio. p.1.p.378 numer.30

2 *Seruite Domino in timore parte. 1. pagi. 295.num.12*

3 *Multi dicunt animæ meæ, Non est salus ipsi in Deo eius, &c. & exaltans caput*

meum.p.2.p.6.num.18

4 *Sacrificate sacrificium iustitiæ, & sperate in Domino.p.1.p.840.nu.1*

7 *Exurge Domine in præcepto, quod mandasti, &c. & propter hanc in altum regredere.p.1.p.553.nu.25*

Ecce parturit iniustitiam, &c.p.1.p.290. num.28. & pag.458 num.6

8 *Domine Dominus noster.par.1.pa.269 num.25*

9 *Sedisti super thronum, qui iudicas iustitiam.p.1.pa.106.nu.24*

Vt quid Domine recessisti longe? &c. dum superbit impius, incenditur pauper.p.1. p.539.num.24

Mitte Domine legislatorem super eos, vt sciant gentes, quoniam homines sunt. p. 1.p.19.num.3

11 *In circuitu impij ambulant secundum altitudinem tuam multiplicasti filios hominum.p.2.p.350.nume.6*

13 *Dixit insipiēs in corde suo, Nō est Deus. p.1.p.263 numer.7*

Veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem.p.1.p.450.num.10

Multiplicatæ sunt infirmitates earū, &c. per labia.p.2.p.301.num.19

15 *sanctis, qui sunt in terra eius, &c.p.1. p.212.num.2*

Funes ceciderunt mihi in præclaris, &c. Benedicam Dominum, qui tribuit mihi intellectum, &c.par.1.pagin.784. nume.4

16 *Ego autem in iustitia apparebo conspectui tuo. satiabor cum apparuerit gloria tua.p.2.p.167.nu.4*

De absconditis tuis adimpletus est venter eorum, &c.p.2.p.205.num.9

Ego clamaui, quia exaudisti me.p.1.p.383 nume.15

Sub vmbra alarum tuarum protege me.p. 2.p.383.num.2

Domine præueni eum, &c. frameam tuā ab inimicis manus tuæ.p.1.pa.602.nu. 24. & p.2.pa.32.nume.30

17 *Laudans inuocabo Dñm.p.1.p.3.nu.8*

Intonuit de cælo Dominus, & c. & reuelata sunt fundamenta orbis terrarum ab increpatione tua Domine.par.1.p.155. num 2

Cum sancto sanctus eris & cum peruerso peruerteris.p.2.pa.310 nu.19

Sub vmbra alarum tuarum protege me,p. 1.p.513.nu.19

Protector est omnium sperantium in se.p.1. p.606.num.2

18 *Si mei non fuerint dominati, &c. & emundabor à delicto maximo.part.1.p. 260.nu.25*

Lex Domini immaculata conuertens animas, &c.præceptum Domini lucidum illuminans oculos p.1.pa.808.nume.3

21 *Manducauerunt & adorauerūt omnes pingues terræ, &c. & anima mea illi viuet.p.1.p.213.nume.6*

Ne longe facias auxilium tuum à me.p.1. p.327 nume.4

22 *Parasti in conspectu meo mensam.p.1. p.327.num.5*

23 *Sacrificium laudis honorificabit me & illic iter quo ostendam illi salutare Dei p.1.pag.783.nume.1*

26 *Credo videre bona Domini in terra viuentium.p.1.p.841.num.4*

Circuiui & immolaui, &c. psalmum dicā p.1.pa.356.nume.30

28 *Ne simul tradas me cum peccatoribus, & cum operantibus iniquitatem ne perdas me.p.414.nu.2*

29 *Et in templo eius omnes dicent gloriã. p.1.p.598.nu.12*

30 *Quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, &c.p.2.p.395.nu.4*

In manus tuas Domine commendo spiritum meum, redemisti me Domine Deus veritatis.p.1.p.768.nu.38

32 *Exultate iusti in Domino, rectos decet collaudatio.p.1.p.524.nu.15*

33 *Gustate & videte, quoniam suauis est Dominus.p.2.p.48.num.13*

Immittet Angelus Domini in circuitu timentium eum.p.1.p.754.nu.29.& p.2.p.385.num.7

Diuites eguerunt & esurierunt, p.1.pagi. 684.num.6

Accedite ad eum & illuminamini, & facies vestræ non confundẽtur.p.2.p.125. nu.17.& p.166.nu.2.& p.48.n.18

34 *Exurge Domine & intẽde iudicio meo, &c. nec dicant diuorabimus eum.p.1. p.526 num.21*

Surgentes testes iniqui, quæ ignorabam, interrogabant me.p.1.p.509.num.6

35 *Inebriabuntur ab vbertate, &c.p.2.p. 280.num 16*

36 *Mutuabitur peccator, & non soluet.p. 2.p.198.num.17*

37 *Non est sanitas in carne mea à facie iræ tuæ.p.1.p.2.num.3*

39 *In capite libri scriptum est de me, &c. p.1.p.785.nu.5*

40 *Beatus qui intelligit super egenum & pauperem, &c.p.2.p.227.nu.15.& p.357.nu.27*

41 *Abyssus abyssum inuocat.p.1.pa.601. nume.12*

43 *Deus auribus nostris audiuimus, fere totus psalmus exponitur.p.2.p.39.nu.20*

Conglutinatus est in terra venter noster, p. 2.p.339.nume.21

Vendidisti populum tuum sine pretio, & non fuit multitudo in commutationibus eorum.p.1.p.114.nu.19

44 *Omnis gloria eius abintus. p.1.p.527. num.27*

Audi filia & vide, & inclina aurem tuã. p.1.p.551.num.13

Pro patribus tuis nati sunt tibi filij, &c.p. 1.p.602.nu.26

Constitues eos principes super omnẽ terrã &c.propterea populi, &c.p.1.pa.603. num.27

Sagittæ tuæ acutæ, populi sub te cadent in corda inimicorum Regis par.2.p.169. nume.10

Sedes tua Deus, &c. propterea vnxit te Deus, Deus tuus.p.1.p.267.nu.16

45 *Vacate & videte, quoniam ego sum Deus.p.2.p.48.nu.13*

47 *Circundate Sion & complectimini eã p.1.p.841.num.6*

50 *Domine labia mea aperies, &c.p.1.pa 457.num.2*

Amplius lauame.ibidem.

Benigne fac Domine, &c. Tunc acceptabis sacrificium iustitiæ, oblationes, & holocausta, &c.p.1.p.627.nu.5

52 *Dixit insipiens in corde suo non est Deus p.1.p.419.num.28*

54 *Quis dabit mihi pennas sicut columbæ p.1.pa.256.nu.15*

Et labor in medio eius, &c.p.2.pag.398.

num. 12
55 Ipsi calcaneum meum obseruabunt. p.1 p.74.nu.17
Memento mei Domine in beneplacito populi tui, &c. Vt lauderis cum hæreditate tua. p.1.p.580.nu.25.
58 Exaltabo mane misericordiam tuam. p.1.p.388.nu.28
59 Quis deducet me in ciuitatẽ munitam? Quis deducet me vsq; in Idumæam? p.1. p.579.nu.21
60 Mendaces filij hominũ in stateris, &c. p.2.p.247.nu.19
63 Accedet homo ad cor altum & exaltabitur Deus. p.2.p.183.nu.24
64 Parasti cibum illorum, quoniam ita est præparatio eius. p.1.p.286.nu.16
Visitasti terram & inebriasti eam, &c. vsq; in finem psalmi. p.2.p.331.nu.23
Te decet hymnus Deus in Sion. p.1.p. 788. num.16
66 Benedicat nos Deus, Deus noster, benedicat nos Deus. p.1.p.252.nu.3
67 Exurgat Deus & dissipentur inimici eius, &c. fere totus exponitur. p.1.pag. 160.nu.16
Si dormiatis inter medios cleros pennæ columbæ deargentatæ & posteriora dorsi eius in pallore auri. p.2.p.370.nu.29
Ascendisti in altum, cepisti captiuitatem, dedisti dona hominibus. par.1.pag.181 num.24
Et Domini Domini exitus mortis. p.1.p. 269.nu.25.
Dixit Dominus: Ex Basan cõuertam, &c. Pes tuus in sanguine. p.1.p.360.n.7
Nine dealbabuntur in Selmon. p.1.p.531. num.36
Pluuiam voluntariam, &c. tu vero perfecisti eam p.1.p.181.nu.25
68 Infixus sum in limo profundi, & nõ est substantia. p.1.p.668.nu.22. & pag. 669.n.24. & pag.694.n.3
Saluum me fac Deus, quoniam intrauerunt aquæ vsq; ad animam meam. p.1.p.127 num.9
Eripe me de luto, vt non infigar. p.1.p.398 num.22
Obscurentur oculi eorum, ne videant, & dorsum eorum semper incurua. pa.1.p. 482.nu.12
Super dolorem vulnerum meorum addiderunt. p.2.p.113.nu.11
70 Suscipiant montes pacem populo, & colles iustitiam. p.1.p.638.n.1
Quoniam non cognoui literaturam introibo in potentias Domini. p.1 p.662.nu.4. & p.2.p.415.n.3
71. Coram illo procident Æthiopes & inimici eius terram lingent. par.1. p.619. num.8
Erit firmamentum in summis montium. p. 1.p.306.nu.11
Quid mihi est in cælo, & à te quid volui super terram? p.1.p.464.nu 22
Et adorabunt de ipso semper. p.1. p.489. num.9
72 Quã bonus Israel Deus iis, qui recto sunt corde. p.1.p.211.nu.1
Quid mihi est in cælo & à te quid volui super terram. p.2.p.341.nu.2
In labore hominum non sunt, &c. Prodyt quasi ex adipe iniquitas eorum. p.1.p. 108.n.3. & pag.503.n.13
Mei autem pene moti sunt pedes, &c. velut somniũ surgentium Domine, &c.

p.2.p.189.nu.13.
73 Deus noster ante sæcula operatus est salutem in medio terræ p.1.p.521.n.7
74 Calix in manu Domini vini meri plenus mixto, &c. bibent omnes peccatores terræ p.1.p.496.nu.28
Nolite extollere in altum cornu vestrum p.1.p.749.nu.14.
75 Dormitauerunt, qui ascendunt equos. p.1.p.556.nu.28
76 Deum exquisiui manibus meis nocte. p.2.p.422.nu.24
80 Dilata os tuum, & implebo illud.p.1. p.45.nu.21
82 Hæreditate possideamus sanctuarium Dei, &c. & in ira tua turbabis eos. p.2 p.121.n.6
83 Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum, &c. vbi ponat pullos suos. p. 2.p.302.nu.23
Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum viũ, etenim passer inuenit sibi domum, & turtur nidum, &c.p.1.p. 170.nu.18
85 Suauis & mitis & multæ misericordiæ p.1.p.848.nu.25
96 Dominus regnauit, exultet terra, &c. p.1.p.674.nu.8
97 Respice vineam istam, quam plantauit dextera tua, & super filium hominis, quem confirmasti tibi.p.1.p.626.n.3
98 Confiteantur nomini tuo magno, quoniam terribile & sanctũ est.p.1.p.248 num.23
100 Misericordiam & iudicium cantabo tibi Domine.p.1.p.470.nu.7
Superbo oculo & insatiabili corde cum hoc non edebam.p.2.p.320.nu.24
102 Qui redimit de interitu vitam tuam. p.1.p.664.nu.8
103 Auferes spiritum eorum & deficiẽt, & c.p.1.p.223.nu.16
Emitte spiritum tuum & creabuntur, & renouabis faciem terræ.par.1.pag.225 num.21
Deficient peccatores à terra.par.1.p.443. num.23
106 Si non Moyses electus eius stetisset in confractione in conspectu eius.par.1.p. 337.nu.4
Effusa est contentio inter principes, & errare fecit eos in inuio & non in via.p.1. p.342.nu.17
108 Caro mea immutata est propter oleum p.1.p.142.nu.23
109 In splendoribus sanctorum ex vtero ante Luciferum genuite.p.1.p.278.n.23.
De torrente in via bibet, propterea exaltabit caput.p.1.p.128.nu.11.& pag.32. num.11
110 Confitebor tibi Domine in toto corde meo, &c. fere totus explanatur. p.1.p. 291.nu.2
Misericors & miserator Dominus. p.1.p 848 nu.25
115 Credidi propter quod locutus sum.p.1. p.279.nu.27
Calicem salutaris accipiam, &c. vota mea Domino reddam.p.1.p.497.nu.31
117 Constituite diem solennem in condensis super cornu altaris. par.1.pag.428. num.14
118 Super inimicos meos prudentem me fecisti mandato tuo.p.1.p.169 n.16
Confitebor tibi in directione cordis. p.1.p. 276.nu.17

Confige timore tuo carnes meas : à iudicijs enim tuis timui. p.1.p.2.num.3

Beati qui scrutantur testimonia eius in toto corde exquirunt eum. p.2.p.256.nu.12.

Intellectus bonus omnibus facientibus eum p.2.p.366.nu.22

Defecit in salutare tuum anima mea. pa.1. p.394.num.10

Dormitauit anima mea præ tædio. p.1.p. 419.num.16

Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore. p.1.p.494 nume.24

Incola ego sum in terra, nõ abscondas à me mandata tua, ibidem.

A iudicijs enim tuis timui. In iudicijs tuis superspera ui. Hæc duo hemistichia concordantur. p.1.p.503.num.12

In mandatis tuis exercebor & considerabo vias tuas. p.2.p.39.nume.18

Pax multa diligentibus legem tuam, & nõ est illis scandalum p.2.p.33.num.2. & pag.34.nume.3

Declaratio sermonum tuorum illuminat. p. 2.p.34.nume.5

Bonitatem & disciplinam & scientiam doce me. p.1.p.798.nume.10

Tempus faciendi Domine dissipauerunt legem tuam. p.2.p.283.num.25

121 *Quia illic sederunt sedes in iudicio. p. 2.p.346.nume.17*

125 *Euntes ibant & flebant, mittentes semina sua. Venientes autẽ venient, &c. p.2.p.66.num.13*

126 *Cum deberit dilectis suis somnũ, &c. fructus ventris. p.2.pa.294. nume.27*

Sicut sagittæ in manu potentis ita filij excussorũ. p.1.p.449.n.6. & p.840.n.2

Beatus vir, qui implenit desiderium suum ex ipsis. p.1.p. 449.num.7

Non confundetur, cum loquetur inimicis suis in porta. p.1.p.449.nu.6

128 *Supra dorsum meum fabricauerũt peccatores, &c. p.1.p.681.nume.28*

129 *Propter legem tuam sustinui te Domine. p.1.p.807.num.2*

131 *Viduam eius benedicens benedicam p. 1.p.305.num.8*

De fructu ventris tui ponam super sedem tuam ibidem.

Ecce audiuimus eam in Ephrata, inuenimus eam in cãpis syluæ. p.2. p.388. n.9

136 *Si non proposuero Hierusalem in principio lætitiæ meæ. p.1.p.73.nu.12*

Beatus, qui allidet paruulos suos ad petram. p.1.p.475.nume.24

138 *Nimis honorificati sunt amici tui Deus, nimis confortatus est principatus eorum. p.1.pa.406.nu.10*

Confiteor tibi quia terribiliter magnificatus es. p.2.p.432.nu.5

Mirabilis facta est scientia tua ex me, confortata est. &c. ibidem.

Accipient in vanitate ciuitates suas. p.1. pa.493.nume.20

143 *Domine inclina cœlos tuos & descende. p.1.pa.163.nu.24*

144 *Memoriã abundantiæ tuæ eructabũt, & iustitia tua exultabũt p.1.p.822.n.13*

Regnum tuum regnum omnium sæculorũ. p.2.p.303.nume.25

145 *Lauda anima mea Dominum. p.1.pa. 381.num.7*

Ex Prouerbijs.

3 *Et cingulum tradidit Chananæo. par.2. pag.*

p.415.nu.3.
8 Deliciæ meæ esse cum filijs hominum. p.1 p.206.nu.11.
Quando præparabat cœlos, aderam. p.1.p. 618.n.5. & p.646.nu.24.
9 Misit ancillas suas, vt vocarent ad arcem & ad mœnia ciuitatis. Si quis est paruulus veniat ad me. p.1.p.762.nu.20. & p.254.nu.5.
Sapientia ædificauit sibi domum, excidit columnas septem. p.2.p.253.nu.4.
11 Circulus aureus in naribus eius. par.1.p. 474.nu.21.
15 Doctrina mala deserētiū viā vitæ, qui increpationes odit, morietur. p.1.p.416.n.9
Mens iusti meditabitur obedientiam. p.1.p. 655.nu.3. & p.2.p.254.nu.7.
Iter pigrorū quasi sepes spinarū, &c. p.1.p 699.nu.17.
16 Qui recta loquitur, dirigetur. p.1.p.452 nu.16.
18 Mors & vita in manibus linguæ. p.1.p 380.nu.3.
19. Derisorem percuties, & simplex ingeniabitur. p.1.p.82.nu.9.
25 Scrutator maiestatis opprimetur à gloria. p.1.p.373.nu.14.
30 Quis ascendit in cœlum, atq; descendit? quis continuit spiritū in manibus suis? Quis colligauit aquas quasi in vestimēto Quis suscitauit omnes terminos terræ? p.1.p.125.nu.2
Tria sunt mihi difficilia, &c. & viam viri in adolescentia. p.1.p.138.nu.12.
31 Manū suā misit ad fortia, & digiti eius apprehēderunt fusum. p.1.p.581.n.25.
Accinxit fortitudine lumbos suos, &c. non extinguetur in nocte lucerna eius. parte.2.pagina.297.num.8.

Ex Ecclesiaste.

1 Generatio præterit, & generatio aduenit terra autē in æternū stat. p.1.p.583.n.31
2 Sapientis oculi in capite ipsius. p.1.p.796 num.5.
8 Sunt iusti, quibus mala proueniunt, quasi opera egerint impiorum, & sunt impij, qui ita securi sunt, quasi iustorum facta habeant p.1.p.610.nu.13.
9 Sunt iusti atq; sapientes, &c. Sed omnia in futurum seruantur incerta. p.1.p.371. num.8.
Quodcunq; potest facere manus tua instanter operare. p.2.p.419.nu.15.
12 Finem loquēdi omnes pariter audiamus. &c. Hoc est enim omnis homo. p.1.p.1. n.2. & p.386.n.21 & p.2.p.417.n.8

Ex Canticis.

1 Oleū effusum nomē tuum. p.1.p.219.n.2
Adolescentulæ dilexerunt te. p.2.p.435. nume.14
Nigra sum, sed formosa, sicut tabernacula cedar, sicut pelles Salomonis. p.1.p.529 num.29.
Nolite me considerare, quòd fusca sim, quia decoloravit me sol. p.2.p.92 nu.8.
Oculi tui columbarum. p.2.p.208.nu.16.
Murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argēto. p.1.p.33.n.14. & p.798.n. 11. & p.641.n.10. & p.2.p.444.n.11.
2 Leua eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me. p.2.p.178.n.10
Introduxit me in cellā vinariā, ordinauit in me charitatem. p.1.p.219.nu.3.
Dilectus meus, &c. Qui pascitur inter lilia

lia, donec aspiret dies & inclinẽtur vmbræ. p.1.p.314.nu.2.

Tẽpus putationis aduenit. p.1.p.458.n.3

3 *Quæ est ista, quæ ascẽdit per desertum sicut virgula fumi? p.1.p.583.nu.32*

4 *Vulnerasti cor meũ in vno crine colli tui. p.1.p.198.n.18. & p.466.n.27. & p.2.p.299.n.12. hortus cõclusus. p.1.p.275.nu.13.*

Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te. p.1.p.437.nu.5.

Emissiones tuæ paradisus malorum punicorum. p.1.p.527.nu.27.

Sicut turris Dauid collum tuum, &c. Omnis armatura fortiũ. p.1.p.573.n.3.

5 *Guttur eius suauissimũ. p.1.p.844.n.13*

Ego dormio, & cor meum vigilat. p.1.p.66.nu.22.

Spoliaui me tunica mea, &c. Quomodo inquinabo illos? p.1.p.174.nu.2.

Veniat dilectus in hortũ suum, vt comedat fructum pomorũ suorũ. p.1.p.275.n.13

Manus illius aureæ plenæ hyacinthis. p.1.p.292.nu.3.

Caput eius aurum optimũ comæ eius sicut elatæ palmarum, nigræ quasi coruus. p.1.p.622.nu.16.

6. *Reuertere, reuertere Sunamitis, &c. p.1.p.485.nu.22.*

7 *Nasus tuus sicut turris Libani. p.1.p.580.nu.24.*

Quam pulchri sunt gressus tui, Filia principis. p.1.p.769.nu.19.

Venter tuus sicut acerus tritici vallatus liliis. p.1.p.32.nu.11.

8 *Soror mea parua est, & vbera non habet, &c. munianus illud tabulis cedrinis. p.1.p.44.nu.18.*

Fuge dilecte mi, &c. super montes aromatum. p.1.p.553.nu.26.

Fortis est vt mors dilectio. p.1.p.176.n.8. & pag.599.nu.15.

Pone me vt signaculum super cor tuũ, &c. p.1.p.176.nu.9

Quis mihi det, te fratrẽ meũ, &c. & iã ne me despiciat. p.1.p.533.nu.6.

Ex libro Sapientiæ.

1 *Benignus est enim spiritus sapiẽtiæ, &c. & linguæ eius auditor. p.1.p.693.n.33*

4 *Creaturæ Dei factæ sunt in tẽtationẽ, animabus hominum & in muscipulã pedibus insipientium. p.1.p.517.nu.32.*

Condẽnat autẽ iustus mortuus viuos impios, &c. longã vitã iniusti. p.2.p.333.n.3

7 *Nec comparauit illi lapidem pretiosum, &c. quoniam intextinguibile est lumen illius. p.1.p.44.nu.14*

8 *Attingit à fine vsq; ad finem, & disponit omnia suauiter. p.1.p.281.nu.2. & p.2.p.87.nu.21.*

13 *A magnitudine speciei & creaturæ cognoscibiliter poterit eorum creator videri. p.1.p.242.n.5.*

Ex Ecclesiastico.

1 *Qui addit scientiam, addit laborem. p.2.p.243.nu.7.*

3 *Deus protector est eius, qui reddit gratiam, eius meminit in posterum & in tempore casus inueniet firmamentum. p.2.p.357.nu.26*

4 *Fili eleemosynam pauperis ne defraudes & animam esurientem ne despicias. p.1.p.612.nu.21*

Declina pauperi sine tristitia aurem tuam

ſuam, &c. & miſerebitur tui magis quam mater. p.1.p.456.nu.27

7 Noli de mortuo gaudere ſciens quoniam omnes morimur, & in gaudium volumus introire. p.2.pa.38.nu.17

8 Ne deſpicias hominem auertentem ſe à peccato p.1.p.553 nu.21

11 Nullus ſperauit in Domino & confuſus eſt. p.1.p.191.nu.21

Malitia horæ obliuionem facit luxuriæ magnæ. p.1.p.401.nu.30

13 Qui diligit Deũ exorabit pro peccatis, & continebit ſe abillis, & in oratione dierum exaudietur. p.1.p.599.num.16

14 Beatus vir qui in ſapientia morabitur, &c. Circũſpectionem Dei. p.1.p.439. num.10

15 Iucunditatem & exultationem theſauriZabit ſuper illam. p.1.p.439.nu.10.

Deus abinitio conſtituit hominem, & reliquit eum in manu conſilij ſui. par.1.p. 576.num.10

24 Ego quaſi aquæductus exiui de paradiſo &c. & inebriabo partus meifructũ. p.1.p.439.num.9.

Ab initio & ante ſæcula creata ſum, &c. p.1.p 642.nume.12

Quaſi oliua ſpecioſa in campis. p.1.p.644. nume.18

Tranſite ad me omnes, qui concupiſcitis me, &c. & hæreditas mea ſuper mel & fauum. p.1.pa.793.nu.31. & p.2. p.341.num.1

25 Tres ſpecies odiuit anima mea, &c. & ſenem inſenſatum. p.1.pag.651.num.5

Timor Dei ſuper omnia ſe ſuperpoſuit. par. 2.p.386.num.10

27 Homo ſenſatus in ſapientia manet vt ſol. p.1.p.775.nu.16

42 Melior eſt iniquitas viri quam mulier benefaciens. p.1.p.469.nu 4

43 Vas admirabile opus excelſi p.1.pa.26. nume.23

Vox tonitrui eius verberauit terram. p.2.p. 58.num.8

45 Dedit illi cor ad præcepta. p.2.p.4.n.11

Ex Iſaia.

1 Væ gẽti peccatrici, &c. addentes præuaricationem, p.2.p.108.nu.26

3 Agnitio vultus eorum reſpondebit eis p. 1.p.325.nume.11

Effœminati dominabuntur eis. p.1.pa.25. nume.20

Et os meũ nõ interrogatis. p.1.p.707.n.7

6 Væ mihi quiaTacui, &c. & in medio populi polluta labia habentis ego habito. p.1.p.414.nume.3

Væ vobis quia longiores factæ ſunt vmbræ veſperi. p.2.p.466.num.13

7 Vocabitur Emanuel. p.1.p.212.num.4

Pete tibi ſignum à Domino Deo tuo, &c. Non petam & non tentabo Dominũ. p.1.p.42.num.11

Ecce virgo concipiet & pariet, &c. p.1.p. 43.num.15

8 Voca nomen eius, Accelera, ſpolia, deprahe feſtina, prædare. p.1.p.30.nu.5

10 Aſſur virga fũroris mei, &c. ſed Væ Aſſur. p.1.pa.255.nume.12

Computrieſcet iugũ à facie olei, p.2.p.389. nume.20

Viſitabo ſuper fructum magnifici cordis Regis Aſſur, &c. p.1.p.259.num.24

11 In illa die radix Ieſſe, &c. & erit ſepulchrũ eius glorioſum. par.1.p.105.nu.25

Et requiescet super eum spiritus Domini. p.1.p.182.nu.26.

Habitabit lupus cũ agno, &c. & puer parvulus minabit eos. p.2.p.68.nu.9

Et replebit eum spiritus timoris Domini. p.2.p.237.nu.20.

14 *Quomodo cessauit exactor? &c. gauisa est & exultauit. p.1.p.669.nu.25.*

17 *Oblita es Dei saluatoris tui, & fortis adiutoris tui non es recordata propterea plantabis plantationem fidelem. p.2.p.124.nu.16.*

19 *Dedite in lucem gentium, vt sis salus mea vsq; ad extremũ terræ. p.1.p.159.num.13.*

23 *Erubesce Sidon, ait mare. p.1.p.272.num.6.*

25 *Domine Deus meus es tu, & exaltabo te, &c. cogitationes antiquas fideles amen. p.1.p.320.nu.21.*

Et faciet Dominus exercituũ omnibus populis in monte hoc conuiuium pinguiũ. p.2.p.321.nu.23. & p.2.p.275.nu.2.

26. *In illa die cantabitur canticum istud in terra Iuda. Vrbs fortitudinis, &c. Nomen tuum & memoriale tuum in desiderio animæ. p.1.p.495.nu.25.*

28 *Audite viri illusores. par.1.pag.123.num.22.*

Et nunc nolite illudere, ne forte constringantur vincula vestra. par.1.pag.188.num.13.

Qui crediderit non festinet. par.2.p.439.num.26.

In loquela enim labij & lingua aliena loquetur ad populum istum, &c. reficite lassum. p.2.p.36.nu.10.

29 *Deũ Israel prædicabunt. p.1.p.1.n.2.*

Et erit quasi Pythonis de terra vox tua. p.1.p.52.nu.10.

Miserator eorum regit eos, &c. & semitæ meæ exaltabuntur. p.1.p.131.n.21

33 *Væ qui prædaris Nõne ipse prædaberis? p.1.p.14.nu.12.*

Dicite iusto quoniam bene, &c. Væ impio in malum. p.2.p.473.nu.34.

Quis poterit habitare de vobis cum igne deuorante, &c. Qui habitat in iudicijs, & loquitur veritatem. p.1.p.55.nu.20.

37 *Penam circulum in naribus tuis, & reducam te in via, per quam venisti. p.1.p.135.nu.14.*

38 *Domine vim patior, responde pro me. p.1.p.285.nu.14*

Præcisa est velut à texente vita mea, dũ adhuc ordirer succidit me. p.2.p.369.n.25

Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ. p.1.p.333.nu.22

41 *Quis suscitauit ab oriente iustum. pa.1.p.61.nu.9.*

43 *interpretes tui prænaricati sunt in me. p.1.p.93.nu.15.*

Non me inuocasti Iacob, &c. nec laborem tibi præbui in thure. p.1.p.174.nu.4

45 *Rorate cæli desuper, &c. & iustitia oriatur simul. p.1.p.101.nu.8.*

46 *Qui portamini à meo vtero, &c. & vsq; ad canos ego portabo. p.1.p.121.n.19*

Audite me duro corde. p.1.p.149.n.14

47 *Denuda turpitudinẽ tuã, discooperibo merum, reuela crura. p.1.p.273.n.8*

Nequaquam vocaberis vltra Domina Regnorum. ibidem.

48 *Propter nomen meum longe faciam furorem meum, & laude mea infrænabo te, ne intereas. p.1.p.458.nu.4.*

Audite

49 *Audite insulæ, &c. Sub vmbra manus suæ protexit me. p. 1. p. 364. nu. 20*

In vacuum laboraui, sine causa & vanè fortitudinem meam cõsumpsi, ego iudiciũ meum cum Domino, & opus meum cum Deo meo. p. 1. pag. 666. nu. 16

50 *Dñs dedit mihi linguam eruditam, vt sciam sustentare eum, qui lapsus est verbo. p. 1 p. 83. nu. 13. & p. 228. num. 8.*

Erigit mane, mane erigit mihi aurem. p. 1. p. 84. nume. 14

51 *Consolabitur Dominus Sion, &c. p. 1. p. 222. nu. 12*

Corpus meum dedi percutientibus, & genas meas euellentibus p. 1. p. 681. n. 28

Attendite ad petram, vnde scissi estis, & ad cauernam laci, de qua præsciſi estis. p. 2. p. 213. nu. 2

52 *Quam speciosi pedes euangelizantium pacẽ, euãgelizantiũ bona p. 2. p. 44. n. 2*

53 *Quis credidit auditui nostro, ascendet sicut virgultum coram eo, & sicut radix de terra sitienti. p. 1. p. 134. num. 28*

Ipse infirmitates nostras accepit. p. 2. pa. 15 nume. 12

Generationem eius quis enarrabit? p. 2. p. 130. num. 4. & p. 120. num. 2

55 *Omnes sitientes venite ad aquas p. 1. pa. 17. num. 20*

Quare appenditis argentum & non in panibus p. 1. pa. 571. num. 36

57 *Descende, sede in puluere filia Babylon, &c. Tolle molam, & mole farinam p. 1. p. 109. num. 4*

In multitudine viæ tuæ laborasti, &c. propterea rogasti me. p. 1. p. 689. nu. 23

62 *Gratis venundati estis, & sine argento redimemini p. 1. p. 664. nu. 9*

64 *Vtinam dirumperes cælos, &c. p. 1. p. 111. num. 11*

Ecce tu iratus es, & peccauimus tibi. p. 2. p. 13. num. 6

65 *Et vos qui dereliquistis Dominũ. &c. qui ponitis fortunæ mensam, & libatis super eam p. 1. p. 688. nu. 18*

Ex Ieremia.

1 *Ecce dedi verba mea in ore tuo, ecce cõstitui te hodie super gentes & super regna vt euellas & destruas. &c. p. 1. pa. 603. num. 28*

2 *Obstupescite cæli super hoc, & portæ eius desolamini vehemẽter p. 1. p. 227. n. 4*

Nullus auertat eam, omnes qui quærunt eã non deficient in mensibus eius inuenient eam. p. 2. pa. 459. nu. 24

3 *Facilitate fornicationis suæ contaminauit terram. p. 1. pag. 227. nu. 6*

4 *Ecce peruenit gladius vsque ad animã. p. 1. p. 81. num. 7*

6 *Defecit sufflatorium, &c. quia Dominus protecit illos p. 2. pa. 57. nu. 9*

7 *Filij colligunt ligna, & patres succendunt ignem, & mulieres conspergunt adipem, &c. p. 1. pa. 199. nu. 21. & p. 2. p. 61. num. 17*

11 *Mittamus lignum in panem eius. &c. p. 1. p. 105. num. 26*

18 *Quia oblitus est mei populus meus. &c. vt ambularent per eas in itinere non trito. p. 1. pa. 81. num. 6*

23 *Vocabunt eum, Dominus iustus noster. p. 1. p. 268. num. 22.*

31 *In charitate perpetua dilexi te, idcò attraxi te miserans tui. p. 2. p. 66. nu. 3*

51 *Fugite de medio Babylonis. parte. 1. Sanct. ij. pars.*

pagin.473.num.16

Ex Threnis.

1 Sordes eius in pedibus eius, & non est recordata finis sui.p.1.p.207.num.16

3 Bonum est viro,cum portauerit iugum ab adolescentia sua,sedebit solitarius, & tacebit quia leuabit se supra se.par.1.p.830.num.1

Bonus est Dominus sperantibus in eum animæ quærenti illum.p.1.p.212.num.12

Dabo scutum cordis laborem tuum.p.1 pag.680.num.26

4 Qui nutriebantur in croceis, amplexati sunt stercora p.1.p.445.nu.28

Ex Baruch.

3 Non est qui possit scire vias eius,nec qui exquirat semitas ex se. &c. imprudentia sua.p.1.pa.440.num.12

4 Delicati mei ambulant vias asperas p.1 p.678.num.21

Ex Ezechiele.

2 Et ingressus est in me spiritꝰ,&c.& statuit me supra pedes meos p.1.p.470.n.4

3 Ecce data sunt super te vincula,&c.& eris mutus.p.1.pa.151.nu.20

13 Ipse ædificabat parietẽ, illi autem eũ liniebãt luto absq; paleis p.1.p.416.n.8

16 Et dedi inaurem super os tuum.p.2.pa.143.nume.16

17 Et sumam de medulla cedri sublimis, &c.& erumpet in germen, & faciet fructum.p.1.pa.215.num.13

18 Considerans & auertens, &c. non morietur.p.1.p.356.num.18

22 Ecce complosi manus meas super auaritiam tuam.p.1.pa.684.nu.7

28 Et in Cherub extentus posuit te in monte Sancto Dei,in medio lapidum ignitorum ambulasti p.1.pa.227.nu.26

36 Effundam super vos aquam mundam, &c.& spiritum nouum penam in medio vestri p.1.p.96.nu.21

Ex Daniele.

4 Et cum bestijs erit habitatio tua.par.1. p.216.num.14

6 Quia coram Deo iustitia inuenta est in me sed & coram te rex.par.1.pagina. 729.num.32

10 In diebus illis ego Daniel lugebam,&c. caro & vinum non intrauerunt in os meum.p.1.pa.699.num.18

Ego veni propter sermones tuos, princeps autem Persarũ restitit mihi viginti & vno diebus,&c.p.1.p.731.nu.37

Ex Osea.

1 Nõ populus meus vos,&c.Fili Dei viuẽtis.p.2.p.445.nume.13

2 Auferat fornicationes suas à facie sua, &c.& interficiam eam siti p.2.pagi. 220.num.24

Sepiam viam tuam spinis, & sepiam eam maceria, & semitas tuas non inueniet, & sequetur amatores suos.p.1.pa.601. nume.11

Et nunc reuelabo stultitiam tuam.par.2. p.343.nu.7

4 Non est veritas,non est misericordia,nõ est scientia Dei in terra.parte.2.pagin. 254.num.7

Fornicatio & vinum & ebrietas auferũt cor.p.2.pa.289.num.14

9 Ephraim quasi auis euolauit.p.1.pagin. 677.num.16

12 Chanaan in manu eius statera dolosa,calumniam

lumniam dilexit.p.2.p.415.nu.3

Ex Ioele.

1 *Ficum meam decorticauit, nudans spoliauit eam, & proiecit, albi facti sunt rami eius.p.1.p.529.num 29*

2 *Reddam vobis annos, quos comedit locusta, bruchus, & rubigo, & eruca.par.1 p.620.num.10*

Ex Michæa.

1 *In domo pulueris puluere vos conspergite.p.1.pa.660.num.31*

4 *Præcocas ficus desiderauit anima mea. p.1.pa.787.nume.10*

6 *Quid dignum offeram Domino? curuabo genu Deo excelso? &c. Nunquid placari potest Dominus in milibus arietum? p.2.p.76.nume.14*

Ex Habacuc.

1 *Facies hominis quasi piscis maris, par.2. p.190.num.17*

2 *Væ qui congregat auaritiam magnam domui suæ, &c. quia lapis de pariete clamabit, &c.p.1.p.687.nu.15*

Iustus ex fide viuit.p.1.p.776.num.19

3 *Domine opus tuum in medio annorum viuifica illud, in medio annorum notũ facies, &c.p.2.p.44.nume.3*

Viã fecisti in mari equis tuis, &c. à voce cõ tremuerũt labia mea.p.2.p.89. nu.27

Cornua in manibus eius, ibi abscondita est fortitudo eius p.1.p.671.nume.19

Ingrediatur putredo in ossibus meis, &c. vt requiescat in die tribulationis. part. 2.pag.302.nume.22

Ex Aggæo.

2 *Si tulerit homo carnem sanctificatam in ora vestimenti sui, & tetigerit de summitate, eius &c. & dixerunt, contaminabitur.p.1.p.704.num.31*

Ex Zacharia.

1 *Perpendiculum extendetur super Hierusalem.p.1.p.93.nu.14*

9 *Et exibit vt fulgur iaculum eius.part.1. p.57.nume.24*

Quid enim bonũ eius est, &c. & vinũ germinans virgines? p.1.p.298.nume.19

11 *Assumpsi mihi duas virgas, vnã vocaui decorem, & alteram vocaui funiculũ, & paui gregem.p.2.p.203.nume.2*

Ex Malachia.

1 *Maledictus dolosus, qui habet, &c. & nomen meum honorabile in gentibus.p. 1.p.199.num.22*

Ex Matthæo.

2 *A diebus Ioannis Baptistæ regnum cælorum vim patitur p.1.p.365.nu.20.&. pag.481.nume.9*

Cæpit Iesus dicere ad turbas de Ioanne.p. 1.p.376.num.24

Inter natos mulierum non surrexit maior, &c.p.1.p.376.num.24

3 *Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me? p.1.p.372.nu.12*

6 *Ne solliciti sitis animæ vestræ, quid manducetis.p.2.p.116.nume.18*

Baptismo habeo baptizari, & quomodo coarcter vsq; dũ perficiatur p.1.p.175.n.6

7 *Omnis arbor, quæ non facit fructum bonũ excidetur & in ignem mittetur.p. 2. pag.376.num.14*

Omnis, qui audit verba hæc &c. & facit ea, assimilabitur viro, &c.p.1.p.525.n.19

8 *Vt adimpleretur quod dictũ est per Isaiã*

prophetam, Ipse infirmitates nostras accepit. p. 2. p. 15. num. 12

10 *Inimici hominis domestici eius. part. 1. p. 414. num. 3*

11 *Quid existis in desertum videre? p. 1. p. 545. nu. 42*

Iugum enim meum suave est, & onus meũ leue. p. 2. p. 2. nu. 6

Venite ad me omnes, qui laboratis, &c. p. 2. p. 91. num. 4

15 *Deus vt quid dereliquisti me? par. 1. p. 406. num. 30*

Sic luceat lux vestra coram hominibus. p. 1 p. 110. num. 89

16 *Facto vespere dicitis, serenum erit, &c. Signa autem temporum non potestis. p. 1. p. 697. nu. 10*

Quid prodest homini si vniuersum mũdum lucretur, &c. p. 2. pa. 378. nu. 21

17 *Si habueritis fidem sicut granum sinapis, & dixeritis monti huic, Transi hinc, transibit. p. 1. p. 775. num. 18*

18 *Nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut parvuli, &c. p. 1. pag. 481. num. 9*

19 *In regeneratione cum sederit filius hominis. p. 1. pa. 583. nu. 31*

20 *Calicem quidem meum bibetis. par. 1. p. 607. nu. 5. & p. 2. pag. 496. nu. 22*

22 *Quomodo in spiritu vocauit eam Dñs dicens dixit Dñs, &c. p. 1. p. 267. nu. 18*

25 *Amen dico vobis, quandiu fecistis vni de his fratribus meis minimis, mihi fecistis. p. 2. p. 228. num. 19*

Vigilate, quia nescitis nec diem nec horam p. 2. p. 296. num. 5

26 *Transeat à me calix iste p. 1. p. 496. n. 3*

Ex Marco.

3 *Sine modo, sic enim decet nos implere omnem iustitiam. parte. 2. pagina. 217. nume. 14*

16 *Et portæ inferi non prævalebunt aduersus eam. p. 1. p. 227. num. 5*

Assumptus est in cœlum & sedet à dextris Dei. p. 1. p. 221. nu. 8

Ex Luca.

1 *Benedicta tu in mulieribus. par. 1. p. 433. num. 28. & pa. 762. num. 18*

Aue gratia plena. parte. 1. pagina. 516. nu mer. 28

Ecce ancilla Domini. p. 1. p. 518. num. 35. pag. 659. nume. 28. & pagi. 648. num. 31

Quod enim ex te nascetur, sanctum vocabitur, &c. p. 2. p. 46. num. 6

Et ecce Elisabeth cognata tua, & ipsa concepit filium in senectute sua. p. 1. pagin. 447. num. 1

Quia fecit mihi Dominus magna, qui potens est, & sanctum nomen eius. part. 1. p. 246. num. 23

2 *Omne masculinum adaperiens vuluam sanctum Domino vocabitur. par. 2. pag. 45. num. 6*

3 *Cuius ventilabrum in manu eius. part. 1 p. 511. num. 14*

7 *Cui ergo similes dicam homines generationis huius? &c. & non saltastis. par. 1 p. 446. num. 31*

9 *Domine vis, dicimus, vt ignis descendat è cœlo. p. 1. p. 838. nu. 27*

10 *Videbam Sathanam sicut fulgur de cœlo cadentem. parte. 1. pagina. 676. nu mer. 14*

Maria optimam partem elegit. parte. 2. pagin.

pag.89.nu.26
11 Quod superest, date pauperibus.par.2.p. 77.nu.17
12 Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi vt accendatur? parte.1.pa.175. num.6
Qui blasphemauerit in Spiritum sanctum nec ei remittetur in hoc seculo, neque in futuro.p.2.p.471.nu.27
Cum videritis nubem Satanam ab occasu, &c.quia æstus erit, & fit.p.2.p.225.n.6
Anima mea habes multa bona, &c. Quæ autem parasti, cuius erunt? p.2.p.288. num.29
Baptismo habeo baptizari.p.2.p.472.n.29
13 Domine si pauci sunt, qui saluantur? Cõtendite intrare per angustam portam. parte.1.pag.519.num.1.& pag.763. num.23
Cum inuitatus fueris ad nuptias, &c.p.2. p.54.nu.32
Qui venit ad me & nõ odit patrem suum, &c.nõ potest meus esse discipulus. p.2. p.319.nu.20
Quis enim ex vobis volens turrim ædificare, &c.non potest meus esse discipulus. p.2.p.337.nu.14
15 Gaudiũ erit in cœlo super vno peccatore pœnitentiam agente.parte.1.pag.633. num.12
17 Quãdo regnũ Dei venturũ est? &c.regnum Dei intra vos est p.1.p.527.n.23
22 Ipse annisus est ab eis quantum iactus lapidis.p.2.p.115.nu.16
Simon, ecce Sathanas expetiuit te, &c. Vt non deficiat fides tua.par.1.pag.398. nu.20
24 Nonne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam? p.2.p.118. numero.25. & parte.1.pagina.274. num.11

Ex Ioanne.

1 In principio erat Verbum, &c.huius euangelij bona pars exponitur.par.1.pa.268. num.20
Quia prior me erat. parte.2.pagina. 39. num.20
2 Nuptiæ factæ sunt, &c. & manifestauit ibi gloriam suam.parte.1.pagina.268. num.21
3 Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret.par.2.pag.44 num.2
Qui malè agit odit lucem.par.2.pag.351. num.7
5 Est Moyses, qui accusat vos in quo vos speratis.p.1.p.276.nu 16
Qui vero mala egerunt in resurrectionẽ iudicij.p.1.p.214.nu.8
6 Ego sum panis viuus.parte.1.pag.105. num.21
Panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.p.1 p.283.nu.9
Amen, amen dico vobis, nisi manducaueritis carnẽ filij hominis, non habebitis vitam in vobis.p.1.p.296. nu.15. & p. 306.nu.12
Numquid & vos vultis abire? par.2.p.91. num.3
7 In die magno festiuitatis stabat IESVS &c.quem accepturi erant credentes in eum.p.1.p.210 nu.23
8 Abraham pater vester vidit diem meũ. p.1.p.51.nu.8
Qui ex Deo est verba Dei audit. parte.1. sanct.ij.pars.

p.102.nu.11
12 Et domus repleta est ex odore vnguenti. p.1.p.510.nu.10
14 Ego rogabo patrẽ, &c. & in vobis erit p.1.p.184.nu.1
Vos autem cognoscetis, eum quia apud vos manebit, & in vobis erit, ibidem.
Quid factum est, quia manifestaturus es te ipsum nobis? p.1.p.186.nu.8
15 Ego sum vitis vera. p.1.p.283.nu.8
16 Exiui à patre, & veni in mundum, iterum relinquo mundum & vado ad patrem. p.1.p.135.nu.3
17 pater glorifica me gloria, quam habui priusquã mũdus fieret. p.1.p.105.n.21
Pater sancte serua eos, &c. vt sint vnum, sicut & nos. p.2.p.100.nu.4
19 Et baiulans sibi crucem exiuit. & c. p.1.p.668.nu.21
Sciens IESVS quia omnia consummata sunt, vt consummaretur scriptura, dixit: Sitio. p.1.p.667.nu.17
Vnus militum lancea latus eius aperuit. ibidem.nu.18

Ex Actibus Apostolorum.

3 Pœnitemini igitur, &c. vt cum venerint tempora refrigerij. par.2.pa.267.nu.6
Stephanus autem plenus gratia & fortitudine, &c. p.2.p.51.nu.24
13 Audientes gentes gauisæ sunt, & glorificabant verbum Domini, & crediderũt. quot quot erant prædestinati ad vitam æternam. p.1.p.427.nu.12

Ex epistola ad Romanos.

1 Quod antea promiserat per Prophetas, & c. qui factus est ex semine Dauid secundum carnem p.1.p.51.nu.6
Propter quem accepimus gratiã & apostolatum. p.2.p.42.nu.29. & .p.1.p.151. num.20
Iustus ex fide viuit. p.1.p.97.nu.27. & p 776.nu.19
Reuelatur enim ira Dei de cælo, &c. vt sint inexcusabiles. p.1.p.810.nu.10
2 Gentes, quæ legem non habent, &c. aut etiam defendentium. p.1.p.437.n.4
3 Nunc autem sine lege iustitia Dei manifestata est, testificata à lege & prophetis. p.1.p.29.nu.3
Iustificatis gratis per gratiam ipsius, & c. per fidem in sanguine ipsius. p.1. p.82. nu.9. & .p.254.nu.9
5 Lex subintrauit, vt abundaret delictum, & c. & inuentum est mandatum, quod erat ad vitam mihi esse ad mortem. p.1 p.157.nu.9
6 Si cõplãtati facti sumus similitudini mortis eius, simul & resurrectionis erimus p.2.p.133.nu.15
Gratia Dei vita æterna, & c. p.1.p.734.n.5
Existimate vos mortuos quidẽ esse peccato, & c. ex mortuis viuẽtes. p.2.p.484.n.3
7 Quæ sub viro est mulier, viuente viro alligata est legi, &c. & vos mortificati estis. p.2.p.141.nu.20
8 Diligentibus Deũ omnia cooperãtur in bonum. p.1.p.468.n.3. & .p.2.p.12.n.5
Vt sit ipse primogenitus in multis fratribus. p.2.p.12.nu.5
Et de peccato dãnauit peccatũ in carne, & c. sed secundum spiritum. par.1.pa.675. num.12
9 Ostendit Deus diuitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ

misericordiæ, quæ præparauit ad gloriã. p.1.p.478.nu.1
Cum enim nõdum nati fuissent, aut aliquid boni egissent, &c. Iacob dilexit, Esau autem odio habuit. p.1.p.11.nu.4
10 Quomodo credent ei, quem non audierunt, &c. Euangeliz antium bona. p 2. p.44.nu.2
12 Non ergo blasphemetur bonum nostrũ: p.1.p.219.nu.4
Quasi moriẽtes, & ecce viuimus, &c. & omnia possidentes. p.2.p.490.nu.16
13 Nox præcessit dies autem, &c. & carnis curam ne feceretis in desideriis vestris. p.2.p.350.nu.4
15 suscipite vos invicem sicut Christus suscepit vos. p.2.p.751.nu.20
Spes autem non confundit. par.2.pag.191. nu.21

Ex Epistola.1.ad Corinthios.

1 Quannis verbum crucis pereuntibus stultitia est, ijs qui salui sunt, Dei virtus est. p.2.p.145.nu.24
Factus est nobis sapientia, iustitia, &c. Vt qui gloriatur in Domino glorietur. p.2. p.309.nu.14
2 Non iudicaui me aliquid scire inter vos nisi Iesum Christum & hunc crucifixũ p.1.p.122.nu.19
Oculus nõ vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, &c p.1.p.185.n.19
Non sumus sicut plurimi adulterantes verbum Dei, Sed ex synceritate, Sic vt ex Deo coram Deo in Christo loquimur. p. 2.p.48 nu.15
3 Dei ædificatio estis, Dei agricultura estis. p.1.p.479.nu.3
9 Bonum est mihi magis mori quã vt gloriã meam quis euacuet. p.1.p.752.nu.23
11 Quicunq; manducauerit, &c. & sanguinis Domini. p.1.p.28.n.9
12 Æmulamini autem charismata meliora. p.2.p.245.nu.11
13 Videmus nunc per speculum. p.1.p.245 num.12
14 Nolite pueri effici sensibus. p.1.p.725. num.20
15 Cum tradiderit regnum Deo & patri, &c. vt sit Deus omnia in omnibus. p.1. p.160.n.18. & p.2.p.229.nu.22
Sicut portauimus imaginem terreni, portemus imaginem cælestis. par.1.pa.640. num.7
Alioquin si resurrectio mortuorum non est &c. Vt quid baptizantur pro illis. p.2. p.472.nu.29
Cum autem mortale hoc induerit immortalitatem. p.1.p.763.nu.21
Sicut portauimus imaginem terreni portemus & imaginem cælestis. p.2.p.322. num.30

Ex epistola.2.ad Corinthios,

1 Gloria nostra hæc est testimoniũ conscientiæ nostræ, &c. p.2.p.368.nu.23
3 Fiduciã talem habemus per Christum ad Deum, &c. non literæ sed spiritu. p.2. p.46.nu.8
Idoneos fecit ministros noui testamenti. p.1 p.596.nu.6
4 Deus, qui dixit, de tenebris lucem splendescere, &c. p.1.p.241.nu.2

Habentes hanc administrationẽ, &c. sed in manifestatione veritatis cõmendantes nosmetipsos ad omnem conscientiam hominum coram Deo. p. 2. p. 234. nu. 11 & p. 251. nu. 29

5 *Mente excedimus Deo. p. 1. pag. 799. numero. 14*

6 *Non angustiamini in nobis, angustiamini autem in visceribus vestris. p. 1. p. 389. nu. 31*

10 *Arma militiæ nostræ, &c. & in captivitatem redigentes intellectum in obsequium Christi. parte. 2. pagina. 67. num. 7*

11 *Despondi enim vos vni viro virginem castam exhibere Christo. par. 2. pag. 384 num. 4*

12 *Datus est mihi stimulus carnis meæ angelus Sathanæ, qui me colaphizet par. 1 pagina. 739. numero 20. & pagi. 423. num. 28*

Ne magnitudo revelationum extollat me, &c. par. 1. pag. 423. nu. 28. & p. 739 num. 20

13 *Gratia Domini nostri Iesu Christi sit cũ omnibus vobis, amen. parte. 1. pag. 252. num. 2*

Crucifixus est in infirmitate, &c. p. 1. pag. 671. nu. 29

Ex Epistola ad Galatas.

3 *De maledicto legis factum pro nobis maledictum. p. 1. p. 120. nu. 13*

O insensati Galatæ, quis vos fascinauit, non obedire veritati? p. 2. p. 143. n. 18

4 *Estote sicut ego, quia ego sicut vos sum. p. 1. p. 471. nu. 10*

Vbi venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum factum ex muliere. p. 1 p. 49. nu. 2. & p. 637. nu. 35

Vellem esse apud vos modo, &c. quoniam confundor in vobis. parte. 2. pagina. 78 num. 20

Scitis, quia per infirmitatem carnis euangelizaui vobis iampridem, &c. Vbi est ergo beatitudo vestra? parte. 2. pag. 107. num. 24

6 *Qui sunt Christi carnem suam crucifixerunt cum vitijs. p. 1. p. 678. nu. 19*

Ex Epistola ad Ephesios.

1 *In Christi sorte vocati sumus, &c. vt simus in laudẽ gloriæ eius. parte. 1. p. 595. num. 3*

In dispensatione plenitudinis temporum. p. 2. p. 439. nu. 25

2 *Ipse est pax nostra, qui fecit vtraq; vnũ per crucem interficiens inimicitias in seme ipso. p. 1. p. 120. nu. 14*

Flecto genua ad Patrem Domini nostri Iesu Christi, vt det vobis secundum diuitias gloriæ suæ, virtutẽ corroborari per spiritum eius in interiori homine. p. 2. p. 297 num. 8

4 *Ipse dedit quosdam Apostolos, &c. alios autem pastores & doctores. par. 1. p. 5. num. 12*

Irascimini, & nolite peccare. par. 1. p. 828 num. 30

In quo signati estis in diem redemptionis. p. 2. p. 282. nu. 24

5 *Videte itaq; fratres, quomodo cautè ambuletis, &c. quoniam dies mali sunt. p. 1. p 450. nu. 8*

Omnis fornicator, aut immundus, aut auarus, quod est Idolorum seruitus. par. 2.

p.320.numer.23.& p.352.numer.10
Cantantes & psallentes in cordibus vestris Domino.p.1.p.771.nu.6
6 Per omnem orationem & obsecrationē orantes omni tempore, &c.p.1.p.601. nume.23
Calciati pedes in præparatione Euangelij pacis.p.1.p.812.num.15
13 Flecto genua ad Patrem, &c. vt implemini in omnem plenitudinem Dei p.1. p.246.num.17

Ex epistol.ad Philippenses.

1 Coarctor autem è duobus, &c.quid eligā ignoro.p.1.p.389.num.31
Hoc oro, vt charitas vestra magis ac magis abundet, &c. vt probetis potiora.p.1.p. 442.num.18
2 Non rapinam arbitratus est esse se æqualē Deo p.1.p 39 nume.2
In humilitate superiorem se inuicem arbitrantes, &c.sed ea, quæ aliorum p.2.p. 194.num.4
Si æmulor super sacrificium & obsequium fidei vestræ gaudeo, &c.p.2.pag 298. numer.11
3 Nunc autē deponite vos omnia, &c. qui creauit eum.p.2.p.344.nu.15
Vnde Saluatorem expectamus, &c. configuratum corpori claritatis suæ.p.2.pa. 354.nume.18
Non quod iam acceperim, aut iam perfectus sum, &c.quæ sunt priora extendens me ipsum.p.2.p. 432. num.4
4 Nil soliciti sitis, sed in omni obsecratione, cum gratiarum actione orationes vestræ innotescant apud Deum p.1.pagi. 784.num.3

Ex epistola.ad Colossenses.

1 Gratias agentes Deo & Patri, &c.& remissionem peccatorum.p.2.p.410.nu mero.14
Non cessamus orare pro vobis, &c. vt impleamini in agnitione voluntatis eius.p. 1.p.403.num.2
2 Et vos cum mortui essetis in delictis in præputio carnis vestræ affigens illud cruci.p.1.p.106.num.23
Et estis in illo repleti, qui est caput nostrū. p.1.p.734.nu.6
Si mortui estis in Christo, &c. neque contrectaueritis quæ sunt omnia in interitu in ipso vsu.p.2.p.135.num.21
Induite vos sicut electi Dei sancti viscera misericordiæ, &c. sicut Dominus donauit, ita & vos.parte.1.pagina.554.numero.23

Ex epistola prima ad Thessalonicenses.

5 Omnia probate, & quod bonum est, tenete.p.2.p 77.nu.17

Ex epistola secūda ad Thessalonicenses.

2 Veniet in omni seductione iniquitatis. &c. vt credant mendacio.p.1.p.49.nume.309.num.11
4 Bonum certamen certaui, cursum consummaui, fidem seruaui. parte.2.pagi. nume.15

Ex epistola prima ad Timotheum.

3 Manifestè magnum est pietatis sacramē

tum, quod manifestatũ est in carne. p.1. p.21. num.9

Qui episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. p.1. p.492. nu.18

6 Qui solus habet immortalitatem, &c. sed me videre potest. parte.1. pagi.126. nume.5

Radix omnium malorum cupiditas, &c. Quam quidam appetentes errauerunt à fide, & inseruerunt se doloribus multis. p.1. p.609. num.12

Diuitibus huius sæculi præcipe non sublimè sapere, &c. vt apprehendant bonam vitam. p.2. p.327. num.11

Ex epistola secunda ad Timotheum.

4 Insta opportunè, importunè. p.1. p.536. nume.15

Ex epistola ad Titum.

1 Paulus seruus Dei, Apostolus autem Iesu Christi, &c. Deus ante tempora sæcularia, &c. p.1. p.734. nu.6

3 Non ex operibus iustitiæ, quæ fecimus nos, sed secundum misericordiam suam saluos nos fecit. p.1. p.478. num.1. & pag.501. nume.8

Ex epistola ad Hebræos.

1 Multifariam multisq; modis, &c. purgationem peccatorum faciens. p.2. pa.100. nume.2

2 Nusquam Angelos apprehendit. p.1. p.39. nume.3

Vt gratia Dei pro omnibus gustaret mortẽ p.2. p.6. num.16

Vt per mortem destrueret eum, qui habet mortis imperium. p.1. p.675. nu.10

4 Viuus est sermo Dei & efficax, &c. & intentionum cordis. p.2. p.122. num.9

5 Qui in diebus carnis suæ preces, &c. & exauditus est pro sua reuerentia. p.1. pa. 589. nume.15

6 Impossile est, eos, qui semel illuminati sunt, &c. rursus reuocari ad pœnitentiam. p.1. pag.9. num.25

Qui confugimus ad tenendam propositam spem, &c. incedentes vsq; ad interiora velaminis. p.2. p.324. nu.3

In quo volens Deus abundantius ostendere pollicitationes hæredibus, &c. p.1. pag. 304. numero.4, & par.2. pag.323. numero.1

10 Habentes itaq; fratres fiduciã in sanguine Christi, &c. & abluti corpus aqua munda. p.1. pa.290. nu.30

Corpus aptasti mihi p.2. p.45. num.6. & p.1. p.785. num.5

Ingrediens mundum dicit, Hostiã & oblationem noluisti, &c. vt faciam Deus voluntatem tuam. p.1. p.785. nu.5

11 Per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. p.1. p.124. num.24

Est autem fides sperandarum substantiarum, argumentum non apparentium. parte.1. pagina.242. numero.3. & pagina.262. numero.2. & pagina.668. numero.22. & pagina. 669. numero.25

12 Qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem, &c. p.1. p.340. num.11

Patres quidem carnis nostræ habuimus eruditores. p.1. p.639. num.4

13 Iesus Christus heri & hodie ipse & in sæcula. p.1. p.48. nume.29

Index Authoritatum.

Ex Epistola Sancti Iacobi

1 *Omne datum optimum, & omne donũ perfectum desursum est descendens à Patre luminum. parte. 1. pagina. 419. numero. 17*

Patientia opus perfectum habet. parte. 2. p. 69. nume. 12

2 *Fides sine operibus mortua est parte. 1. p. 776. nu. 20*

Ex Epistola prima Diui Petri.

1 *In quem desiderant Angeli prospicere. p. 1. p. 734. nu. 6*

2 *Vos autem genus electum, &c. in admirabile lumen suum. parte. 2. pagina. 30. nume. 23*

3 *In fide omnes vnanimes, &c. sed è contrario obedientes. parte. 2. pagina. 222. numer. 1*

4 *Tempus est vt incipiat iudicium â domo Dei p. 1. p. 607. nume. 5*

Ex Epistola secunda Diui Petri.

2 *Iustum Lot oppressum à nefandorum iniuria, ac luxuriosa conuersatione eripuit, aspectu enim & auditu iustus erat, &c. par. 1. p. 444. num. 25*

Ex Epistola prima Diui Ioannis

1 *Quod vidimus & audiuimus, &c. & cum filio eius Iesu Christo parte. 1. pagi. 654. nume. 14*

3 *Omnis, qui natus est ex Deo, peccatum non facit. p. 1. p. 468. nume. 1*

Omnis, qui non est iustus, non est ex Deo. p. 2. p. 50. num. 21

4 *Qui non diligit, non nouit Deum. p. 1. p. 442. num. 18*

Ex Epistola Beati Iudæ.

Væ qui errore Balaam mercede effusi sunt. p. 2. p. 63. nume. 24

Angeli verò, qui non seruauerunt suum principatum, sed dereliquerunt suum domicilium, &c. parte. 1. pagina. 737. numer. 15

Ex Apocalypsi.

1 *Ego sum primus & nouissimus, & habeo claues mortis & inferni. p. 1. p. 422 num. 27*

2 *Vincenti dabo manna absconditum, & nomen nouum. parte. 1. pagina. 103. numero. 15*

3 *Amen, testis fidelis & verus. p. 1. pagi. 449. num. 7*

Suadeo tibi emere à me aurum, quo locuples fias. p. 2. p. 377. nume. 17

Ecce ego sto ad ostium, & pulso. p. 2. pagi. 446. num. 16

Ecce dedi coram te ostium apertum, quod nemo potest claudere, quia modicam habes virtutem, &c. p. 1. p. 791. nume. 25

Ego dilexi te, quoniam seruasti verbum patientiæ meæ, &c. habitantes in terra. p. 2. p. 157. nume. 1

Index Authoritatum.

4 Et mittebant coronas suas ante thronum. p. 2. p. 486. num. 5

5 Fecisti nos Deo nostro regnum. p. 1. pag. 30. nume. 24.

11 Datus est mihi calamus, &c. atrium autem quod est foris templum ejice foras & ne metiaris illud. parte. 2. pagina. 367. num. 19

12 Proiectus est Draco ille magnus, &c. qui accusabat illos ante conspectum Dei nostri die ac nocte. parte. 1. pagina. 69. nume. 2

Mulier amicta sole, & luna sub pedibus eius. p. 1. p. 546. num. 44

Factum est prælium magnum in cælo, Michael & Angeli eius, &c. parte. 1. pagina. 736. num. 10

Data sunt mulieri alæ duæ, vt volaret in desertum parte. 1. pagina. 763. numero. 23

13 Vidi de mari bestiam ascendentem, &c. & eos, qui in cælo habitant. p. 2. p. 462. num. 2

14 Et vidi, & ecce agnus stabat supra montem Sion, &c. Hi empti sunt de terra ex omnibus primitia Deo & agno. p. 2. p. 372. nume. 4

Non habent requiem die ac nocte, qui adorauerunt bestiam & imaginem eius. p. 2. p. 398. nume. 12

22 Et ostendit mihi fluuium aquæ viuæ, & splendidum tanquam crystallũ procedentem de sede Dei & agni. p. 1. pag. 209. nume. 22.

FINIS.

INDEX RERVM ET SENTENTIARVM MEMO-rabilium, quæ in hoc opere continentur, iuxta ordinem alphabeticum conscriptus.

A.

A B, C, D, Et reliquæ literæ moraliter applicantur. part. 1. pagin. 751. num. 18

Abraham. S. Trinitas apparuit forma visibili. part. 1. pag. 229. nu. 25

Abraham qua de causa à Lot recessit. par. 2. pag. 489. n. 13

Abraham magnam erga pauperes & peregrinos habuit misericordiam. par. 1. pag. 546. nu. 2

Abraham cur à Diuo Paulo de fide laudatur. par. 1. pa. 650. nu. 1

Abelis & Caini contentio. par. 1. p. 813. nu. 19

Abstinentia Diui Ioannis Baptistæ. par. 1. pag. 373. nu. 15

Abundantia rerum sæpe iniquitatem parit. part. 1. pag. 652. nu. 8

Abnegare nos ipsos debemus. part. 2. pag. 105. n. 18. & pag. 345. nu. 12

Abnegatio sui ipsius nouum præceptum. part. 2. pag. 93. nu. 8

Abnegatio sui ipsius qualis præcipiatur à Christo. par. 2. p. 93. nu. 9

Abnegare seipsum quid. part. 2. pa. 94. nu. 12

Accidens nullum est in Deo. part. 1. pag. 246. n. 15. & pag. 277. n. 21

Actus voluntatis Saluatoris nostri cur erat meriti infiniti par. 1. pag. 627. num. 4

Actus vnicus vehemens plus efficit quam remissus, part. 2. pagi. 433 num. 7

Adam omnibus animãtibus nomẽ imposuit, pa. 1. pag. 342. nu. 19

Adam peccãte omnes peccauimus. par. 1. pag. 679. nu. 24

Adamas virtute attractiua magnetem superat. par. 2. pagi. 98. nu. 23

Adolescẽtium huius temporis viuẽdi licentia. par. 2. pag. 313. nu. 2

Adolescẽtes ne sint in sermone dulces. par. 1. pag. 816. nu. 29

Adoratio, quæ Deo, cruci, Virgini Mariæ, & sanctis debetur. part. 1. pagi. 107. nu. 26

Adoratio latria præcisum obsequiũ Dei est. par. 1. pag. 489. nu. 9

Adoratio latria absoluta & respectiua vndè dimanet. p. 2. pag. 12. nume 4.

Adulatio cito cognoscitur, part. 1. p. 416. nu. 8

Adulter grauius punietur quã adultera

tera. p.2.pa. 365.num.15
Aduentus Domini quam desideratus, p.1.pag. 153.num.27
Aduentus Christi & hominem repa rauit, & mundum restituit, p.1.p. 195. num.10
Aduentus Christi quot bona mundo attulit. p.2.p.248. nu.22
Aduersitates libenter suscipiendæ, p.1.p.66. nu.23
Affectus rerum terrenarum inordinatus cui noceat, p.2.p.338. nu.18
Affectiones à terra sunt eleuandæ, p. 1.pa. 812.num.13.&.p. 2.pa. 442. num. 6
Afflictos quid cõsolatur, p.1.p.768. num. 36
Agrippina mater Neronis vitam ni hili fecit, vt filius imperio potiretur, p. 1.p. 490.nu.12
Agnum paschalem, qui in peccato comedebat, non peccabat, p.1.pa. 284.num. 10
Agnus innocentiam denotat, p.1.p. 340.num. 11.
Alexander cur laudauit Achillem. p. 1. pa.376.nu.23
Alexander cur è palatio eiecit quen dã Philosophum, p.1.p 416.nu.9
Alexãder magnus Indias expugnaturus quid fecit, p.2.pa.180.nu.16
Alfonsus Rex Castellæ quarè Zaidam vxorem noluit Mariam appellari, p.1.p.24.nu.16
Alma quid significet p.1.p.44.n.17
Amadeus princeps quos habuit canes venaticos, p.1.p.549.num.9
Amanti Deum præmium assignatur. p.1.p,172.num.25
Ambitio omnia deuorare vult, par. 1.p.493.nu.20
Ambitio cunctos aggreditur, par.1. p.709.nu.11,&.pa. 720.nu.5. &. p.741.num.25
Ambitio plura mala committit, p. 1.p,745.nu.2.&.pa.749.num.12
Ambitioni quid medeatur, p.1.pag. 742.num.30
Ambitiosus diuinitate potitus qualiter se gerat, p.1.pag.492.nu.18
Ambitiosus à dignitate excludendus, p.1.p.591.nu.22
Ambitiosorum ingenium, p.1.pag. 708.num.10
Ambitiosis post obtentam dignitatẽ quid superst, p.1.p.494. nu.22
Ambitiosi omnia se posse putant, p.1,p.495.nu.26
Amen Hebraica vox &quid significet, p.2.p.110.nu.2
Amicus verus quas debeat habere cõditiones. p.2.p.17.nu.20. &.21
Amici Dei in quo Christum conantur imitari, p.1.p.783.num.1
Amicitia quæ sit vera, p.2.p.10. numero.30
Amicitia ficta in quo appareat, p.2. p.13.nu.8
Amicitia inter quos habenda est, p. 2.p.17.nu.20
Amicitia non repentè abrumpenda est, p.2.p.18.nu.23
Amor in rationali creatura qualiter debitum Deo persoluat, p.1.pag. 166.num.7
Amor quantus sit quomodo cognoscendus.

cendus.p.1.p.167.nu.10
Amor sine operibus,si adest operãdi facultas, est inanis,p.1.pa. 168. num.33
Amor diuinus cur morti comparetur.par.1.pag.176.nu.10.&. pagi. 699.num.15
Amor diuinus qualis fingendus, p. 1.p.177.num.11
Amor diuinus potens,singulare, & vnicum mundo beneficium, par. 1.pag.203.num.2
Amor diuinus non est cæcus, vt profanus.p.1.p.218.num.1
Amor diuinus vsquequo peruenit. p.1.p.204.nu.7
Amor diuinus ex qua notitia dimanet,p.1.p.370.n.4
Amor diuinus erga omnes creaturas æqualis,p.2.p.65.nu.7
Amor diuinus ex parte creaturarũ non dicitur æqualis,ibidem.
Amor diuinus erga peccatores, par. 1.p.789.nu.17.&.pag. 197.nu. 4
Amor Christi Domini in quo maximè enituit.p.1.p.322.n.26
Amor Dei vnde nobis proueniat, p.2.pa.126.nu.20
Amor mutuus vigere debet,p.1.pa. 22.num.10
Amor quo sit pretiosior,p.1.pa. 193 nume.3
Amor perfectus qui sit,p.1,pa. 220. nume.7
Amor perfectus non admittit consortium.p.1.p.266.nu.15
Amor Christũ interfecit, & sic amari vult,p.1.p.274.num.11
Amor facilè operatur,p.2.p. 300.nu mer.16
Amor feruidus quid in anima causet.p.1.p.280.nu.29
Amor,qui nequit opus adimplere, voluntatem manifestat,p.1.pagi. 326.num.3
Amor proximi ex Dei dilectione dimanat.p.2.p.28,nu.18
Amor est beneficiorum origo,part. 2.p.36.nu.9
Amor verus cui inniti debeat,par.2 p.74.nu.8
Amor est sicut aqua p.1.p.658.n.24
Amor est desiderij centrum,p.1. pa. 723 .num.14
Amor proprius ianuas Deo claudit, p.2.p.132.num.10
Amor nostri sit regula amoris proximi.p.2,pa.15.num.17
Amor proprius quot vitiorũ sit autor,p.2.p.116.nu.19
Amor est animæ ala,par.2.pag.383. nume.2
Amor à semetipso alienat amantem p.2,pa,384.nu.5
Amor fortior omnibus,p.1.pag.205. nume.10
Amor amore rependitur,p.1.p.206. nume.11
Amor rerum terrenarum ne nos offuscet,p.1.pag.311.nu.25
Amori nihil est graue.p.1.pa. 169.n. 17.&.p.176.nu.8.&.pa.70.nu.20
Amoris veri argumentum,p.1.pag. 203.num.4
Amoris diuini signum,p.2.pagi.36. nume.10

tera. p.2.pa. 365.num.15
Aduentus Domini quam desideratus, p.1.pag. 153.num.27
Aduentus Christi & hominem repa rauit, & mundum restituit, p.1.p. 195. num.10
Aduentus Christi quot bona mundo attulit. p.2.p.248. nu.22
Aduersitates libenter suscipiendæ, p.1.p.66. nu.23
Affectus rerum terrenarum inordinatus cui noceat, p.2.p.338. nu.18
Affectiones à terra sunt eleuandæ, p. 1.pa. 812.num.13.&.p. 2.pa. 442. num. 6
Afflictos quid cõsolatur, p.1.p.768. num. 36
Agrippina mater Neronis vitam ni hili fecit, vt filius imperio potiretur, p. 1.p. 490.nu.12
Agnum paschalem, qui in peccato comedebat, non peccabat, p.1.pa. 284.num. 10
Agnus innocentiam denotat, p.1.p. 340.num. 11.
Alexander cur laudauit Achillem. p.1.pa.376.nu.23
Alexander cur è palatio eiecit quen dã Philosophum, p.1.p.416.nu.9
Alexãder magnus Indias expugnaturus quid fecit, p.2.pa.180.nu.16
Alfonsus Rex Castellæ quarè Zaidam vxorem noluit Mariam appellari, p.1.p.24.nu.16
Alma quid significet p.1.p.44.n.17
Amadeus princeps quos habuit canes venaticos, p.1.p.549.num.9
Amanti Deum præmium assignatur. p.1.p.172.num.25
Ambitio omnia deuorare vult, par. 1.p.493.nu.20
Ambitio cunctos aggreditur, par.1. p.709.nu.11,&.pa.720.nu.5. &. p.741.num.25
Ambitio plura mala committit, p. 1.p.745.nu.2.&.pa.749.num.12
Ambitioni quid medeatur, p.1.pag. 742.num.30
Ambitiosus diuinitate potitus qualiter se gerat, p.1.pag.492.nu.18
Ambitiosus à dignitate excludendus, p.1.p.591.nu.22
Ambitiosorum ingenium, p.1.pag. 708.num.10
Ambitiosis post obtentam dignitatẽ quid superfit, p.1.p.494. nu.22
Ambitiosi omnia se posse putant, p.1,p.495.nu.26
Amen Hebraica vox &quid significet, p.2.p.110.nu.2
Amicus verus quas debeat habere cõditiones. p.2.p.17.nu.20. &.21
Amici Dei in quo Christum conantur imitari, p.1.p.783.num.1
Amicitia quæ sit vera, p.2.p.10. numero.30
Amicitia ficta in quo appareat, p.2. p.13.nu.8
Amicitia inter quos habenda est, p. 2.p.17.nu.20
Amicitia non repentè abrumpenda est, p.2.p.18.nu.23
Amor in rationali creatura qualiter debitum Deo persoluat, p.1.pag. 166.num.7
Amor quantus sit quomodo cognoscendus,

cendus.p.1.p.167.nu.10
Amor sine operibus,si adest operãdi facultas, est inanis,p.1.pa. 168. num.33
Amor diuinus cur morti comparetur.par.1.pag.176.nu.10.&.pagi. 699.num.15
Amor diuinus qualis fingendus, p. 1.p.177.num.11
Amor diuinus potens,singulare, & vnicum mundo beneficium, par. 1.pag.203.num.2
Amor diuinus non est cæcus, vt profanus.p.1.p.218.num.1
Amor diuinus vsquequo peruenit. p.1.p.204.nu.7
Amor diuinus ex qua notitia dimanet,p.1.p.370.n.4
Amor diuinus erga omnes creaturas æqualis,p.2.p.65.nu.7
Amor diuinus ex parte creaturarũ non dicitur æqualis,ibidem.
Amor diuinus erga peccatores, par. 1.p.789.nu.17.&.pag. 197.nu. 4
Amor Christi Domini in quo maximè enituit.p.1.p.322.n.26
Amor Dei vnde nobis proueniat, p.2.pa.126.nu.20
Amor mutuus vigere debet,p.1.pa. 22.num.10
Amor quo sit pretiosior,p.1.pa. 193 nume.3
Amor perfectus qui sit,p.1,pa. 220. nume.7
Amor perfectus non admittit consortium.p.1.p.266.nu.15
Amor Christũ interfecit, & sic amari vult,p.1.p.274.num.11
Amor facilè operatur,p.2.p. 300.numer.16
Amor feruidus quid in anima causet.p.1.p.280.nu.29
Amor,qui nequit opus adimplere, voluntatem manifestat,p.1.pagi. 326.num.3
Amor proximi ex Dei dilectione dimanat.p.2.p.28,nu.18
Amor est beneficiorum origo, part. 2.p.36.nu.9
Amor verus cui inniti debeat,par.2 p.74.nu.8
Amor est sicut aqua p.1.p.658.n.24
Amor est desiderij centrum,p.1. pa. 723.num.14
Amor proprius ianuas Deo claudit, p.2.p.132.num.10
Amor nostri sit regula amoris proximi.p.2,pa.15.num.17
Amor proprius quot vitiorũ sit autor,p.2.p.116.nu.19
Amor est animæ ala,par.2.pag.383. nume.2
Amor à semetipso alienat amantem p.2,pa,384.nu.5
Amor fortior omnibus,p.1.pag.205. nume.10
Amor amore rependitur,p.1.p.206. nume.11
Amor rerum terrenarum ne nos offuscet,p.1.pag.311.nu.25
Amori nihil est graue.p.1.pa. 169.n. 17.&.p.176.nu.8.&.pa.70.nu.20
Amoris veri argumentum,p.1.pag. 203.num.4
Amoris diuini signum,p.2.pagi.36. nume.10

Amori

Index Alphabeticus.

Amoris effectus præcipuus quis sit. par.1.pag.790.nu.20

Amor proprius cui sit impedimento.par.2.pag.95.num.15

Amoris maximi signum. par.2. p. 126.nume.20.

Amor mutuus multis ex causis dimanat.par.1.pag.463.nu.16

Amor Christi & amor virginis Mariæ quam habeant connexionem par.1.pag.658.nu.25

Amor Christi erga homines.part.2. pag.115.nu.16

Amor Dei nullum alium admittit. par.2.pag.117.nu.22

Ananias quid significet. par.1. pag. 729.nu.30

Anaxagoras cur fuit capite damnatus.par.1.pag.263.nu.5

Anaxagoras quid amissis diuitijs dixerit.par.2.pag.319.nu.21

Analogice plura dicuntur de Deo non per naturam.part.1.pag.285. num.7

Angelus quare positus sit in paradisi custodiam.par.1.pa.504.n.16

Angelus propinquior Deo magis participat voluntatem illius.par. 1.pag.516.nu.29

Angelus nequit animam introire. par.1.pag.754.num.29

Angelus quid possit agere in anima part.2.pag.384.nu.6

Angeli plura redẽptoris nostri mysteria vsquequo ignorarunt.par. 1.pa.99.nu.4

Angelus beatus est in vinculis,par. 1.pag.289.nu.25

Angelus in alicuius corporis assumptione qualiter se habeat. part.1. pag.344.num.23

Angelum per gratiam esse excellentius est quam per naturam. part. 1.pag.344.num.24

Angeli in præsepio non tantum Deum hominem factum adorabant.par.2.p.438.num.24

Angeli in illo instanti,quo fuerunt viatores quantum meruerunt.p. 2.pag.454.nu.22

Angeli superiores ad nos mitti non solent.part.1.pag.353.num.19.& pag.719.nu.2

Angeli maiores minores illuminãt. par.1.pag.456.nu.26

Angeli lętantur de conuersione peccatoris.par.1.pag.633.num.13

Angeli fuerunt creati in gratia,p.1. pag.642.nu.13.&.pag.734. nu.4. &.pag.682.nu.2

Angeli in hominum ministeriũ destinantur.par.1.pag.716.nu.33

Angeli post Christi aduentum efficacius nos custodiunt.par.1.pag. 728.num.27

Angeli non descendunt per generationem.part.1.pagi.728. num.29

Angeli quàm in promptu sunt, vt seruis Dei inseruiant.part.1.pagi. 729.num.31.&.34

Angeli cur sæpe nos à periculis non eripiunt.par.1.pag.729.nu.32

Angeli quare alis depinguntur.p.1. pag.730.nu.33

Angeli cur inter se decertasse dicuntur. par.1.pag.731.nu.36

An-

Angeli in quo cælo sunt. part. 1. pa. 733. num. 2
Angeli non occupant locum. part. 1. pag. 733. nu. 2.
Angeli in qua fide creati fuerunt in gratia. par. 1, pag. 734. num. 5
Angeli quarè exoptarunt aduentũ Christi. par. 1. pagi. 734. nu. 6
Angeli quod peccatũ commiserunt. par. 1. pag. 735. nu. 8
Angeli nullum in intellectu possunt errorem habere. p. 1. pagi. 735. n. 8
Angelorum rebellionis causa. part. 1. pag. 743. num. 33
Angeli de quo in cælo decertarunt. p. 1. pag. 736. num. 10
Angeli quibus armis in cælo dimicarunt. ibidem.
Angeli boni per quem malos viceruut. par. 1. pag. 736, nu. 12
Angeli magno cum labore gloriam compararunt. ibidem. nu. 11
Angeli ante electionem sunt liberi. p. 1. pag. 737. nu. 13
Angeli mali non habuerunt pœnitẽdi locum. p. 1. pa. 738. nu. 16
Angeli boni in hoc sæculo quod bellum cũ malis gerant. ibidẽ. nu. 18
Angeli boni aliquando nos castigãt. part. 1. pag. 740. nu. 24
Angeli mito quodam modo visionẽ suam spiritui nostro infundunt. p. 1. pag. 755. nu. 30
Angeli nimium zelum habent erga animas ibidem nu. 32
Angeli omnes specie differunt. p. 2. pag. 278. nume. 11
Angeli sunt innumerabiles. ibi. n. 12
Angelorum perfectiones vnde possint colligi ibidem nume. 11
Angelus non est nomen naturæ sed muneris. par. 1. pag. 42. num. 10
Angelorum mittendi ordo. p. 1, pa. 719. num. 2
Angerona tristitiæ Dea. par. 1. pag. 554. nu. 24
Anima à mundi strepitu semota in quo se exercere debet p. 1. pag. 34. nu. 19
Anima indurata quo tendit. par. 1. p. 148. num. 12
Anima absque Deo deformis. p. 2. pag. 452. nu. 4
Anima qualiter ad imaginem Dei facta sit par. 2. pag. 407. nu. 6
Anima in gratia est alterum cœlum empyreum. par. 1. pag. 171. nu. 22
Anima in beatitudine quam inclinationem habeat p. 1. pag. 174. nu. 2
Anima licet sit tota in toto & tota in qualibet parte, magis in vno mẽbro quam in alio operatur. p. 1. p. 185. num. 6
Anima iusti quod plus eleuatur eo magis disponitur p. 1. p. 186. nu. 7.
Anima Spiritus sancti plena quam decora. par. 1. pag. 201. nu. 28
Anima sedendo & quiescendo fit sancta par. 1. pag. 190. nu. 21.
Anima trãquilla in virtute proficit. par. 1 pag. 280. nume. 28
Anima Christi per veram cõcomitãtiam est sub panis & vini accidentibus. p. 1. pag. 282. num. 6
Anima quem habeat cibum & medelam. par. 1. pag. 297. nume. 18

Anima quo exercitio plurimum lucretur coram Deo.p.1.pa.381.n.7
Anima sine gratia qualis manet.p.1. p.418.n.16
Anima Dei plena vtilitati proximi vacat p.1.p.443.n.21
Anima iusta qualiter se habeat in recordatione peccati p.1.p. 457.n.2
Anima quo satiatur par.1.pa. 464.n. 22.&.p.2.pa.407.n.6.&.pag.409. nume.11
Anima habet infinitam capacitatem passiuam,ibidem.&.par.2.p.407 num.6
Anima sancta quales habeat cogitationes p.1.p.528.n.28
Animæ pedes.part.2.p.491. num.20
Anima & corpus quomodo inter se se habent p.2.p.396.n.8
Anima iusti pulcherrima.p.1. p.529 num.31
Anima & corpus in continuo iurgio versantur p.1.p.575.n.7
Anima nostra secundum Philosophum est tanquam tabula rasa.p. 1.p.475.n.9
Anima qualiter perficienda sit. p.1. p.576.n.10
Anima naturaliter desiderat corpus suum informare.p.1.p.581.n.27
Anima à Deo potissimè seruatur.p. 1.p.608.nu.7
Anima doctrina indiget.p.2.pa.60. nume.15
Anima citius purganda est à peccato.p.2.p.78.nu.18
Anima peccatrix appetitui subiacet. p.1.p.600.nu.
Anima iusti gladius acutus.p.1. pag. 602.nu.25
Anima quæq; angelum habet custodem.par.1.pag.716.nu.34
Anima pura mirabiles operationes angelorum recipit.par.1.pag.755. nume.31
Anima quãdo vel magis illustratur, vel obcæcatur. p.777.p. 11.nu. 13
Anima duplicem habet effectum.p. 2.p.123.nu.11
Anima quibus illustratur.p.2. p.167 num.4
Anima nostra post lapsum ex se quid producat.p.2.pa.232.n.6
Anima beata nitidior erit cũctis corporibus glorificatis. part.2. p.303. nume.25
Anima duas alas habeat.p.2.pag.383 nume.2
Anima soli Deo vnitur.part.2. pagi. 384.num.9
Animæ sanctæ affectio.p.2.pag.353. nume.13
Animæ peccatricis abominatio.p.2. p.453.num.6
Animæ ita nos conformemus, vt corporis non obliuiscamur, & è contra.p.1.p.280.n.29
Animæ de partis diuitijs quid superfit.p.1.p.459.nu.8
Animæ sanctæ desiderium. par.1.p. 464.nu.23
Animæ & corporis discrimen.part.1 pag.575.num.8
Animæ quando indulgemus. p.1.p. 678.nu.21
Animæ prius medeatur quam corpu-

pori.p.2.pa.178.num.9
Animæ non omnes vnam eandemque affectionem habent in Deũ, p.2.p.310.n.17
Animarum prægnantium duo sunt genera.p.1.p.459.n.6
Animarum cura est ars artium, p.1. p.492.nu.16
Animarum salus maxima cum diligentia exquirenda.p.2.p.54. n.32
Animalia habẽtia debile cạput toni truo perturbãtur.p.1.pa.475.n.23
Animus in quo vires suas habeat. p. 1.p.774.n.13
Animus vagus nihil perficiet.p. 2.p. 403.nu.28
Animus fero ad periculorum patientiam post pericula instruitur.p.2. p.39.n.18
Animus noster finitus.p.1.pag.796. nume.3
Animus noster quare quo magis speculationem intendat, eo minus habeat virtutis affectum.par.1. pagi. 796.nu.3
Animi propensio parte.1. p.835.numero.16
Animi canales parte.1.pagi.796. n.3
Anna mater Virginis Mariæ de qua tribu descendit parte.1. pag. 498. num.3
Antichristus omnium acerrimus.p. 2.p.462.n.1
Annæ nomen quadruplicis significationis.p.2.pag.404 n.32
Annæ nominis quatuor fœminas fuisse refert scriptura.p.2.pa.403. nume.29
Apellis industria.p.1.p.696. nu.7.& pag.764.n.25
Apes vbi libenter maneant. part.1. par.190.n.21
Apostoli quibus armis mundum debellarunt.p.1.p.236.n.8. &.p.2.p. 67.num.8
Apostoli si in illo passionis triduo consecrassent, qualiter conficerẽt p.1.p.287.n.20
Apostoli quot labores pertulerũt in conuersione mundi.par.1.pag.389 nume.31
Apostoli omnes ad fuerunt Mariæ virginis morti.p.1.p.579. num.20
Apostoli & gratiam iustificantem & recte lequendi gratiam habuerunt.p.2.p.43.n.30
Apostolus quid significet,p.1.p.603 nume.28
Apostolos cur sæpius in ambitionẽ incidisse,euangelica narrat historia,p,1.p.720.nu.5
Apparatus & sumptus superfluus rescindendus,p.1.p.293.n.6
Appetitus hominis quam pœnam sortiatur.p.1.p.601.n.22
Appetitus hominis importunus.p. 1.p.600.n.20
Appetitus sunt coercendi.p.2.p.300 num.16
Appetit' causa quę sit p.1.p.58.n.10
Appetitui resistendum. par.2. p.94. nume.11
Aqua quare suffocat parte.1.p. 223. nume.15
Aqua quibus de causis ascendat sursum.p.1.p.425.n.6

Index Alphabeticus.

Aquila quomodo renouatur. p. 2. p. 101. num. 7

Aquilæ sunt viuaciſsimi olfactus. p. 1. pag. 329. nume. 10

Arbitrium liberũ nulla conſtellatione tollitur par. 1. pag. 159. nume. 15

Arbitrium liberum tollere hęreticũ. par. 2. pa. 485. nume. 2

Arbitrium liberum à Deo non tollitur. par. 2. pagi. 87. nu. 21

Ariſtenes philoſophus cur ægre tulit laudari. part. 1. pag. 392. num. 4

Ariſtides quid de quodam Themiſtoclis conſilio ſenſerit. part. 2. pa. 312. num. 23

Ariſtoteles fuit quoddam naturæ prodigium.

Arca fœderis quid obumbrauerit. pa. 1. pa. 593. nume. 17

Arca fœderis licet ex ſe grauiſsima leuitis non põderabat. part. 1. pagi. 169. num. 17

Arſeni⁹ Abbas moribũdus Angelos alloquebatur. par. 1. pag. 628. nu. 7

Aſcenſio Dñi in cœlum ad quæ nos inuitet. par. 1. pag. 154. num. 28

Aſſentatio nocet plurimum. part. 1. pag. 140. num. 17

Aſiæ mos. par. 1. pag. 619. num. 9

Attentio in concione præſtanda. p. 1. pag. 585. nu. 5

Attributa Dei omnia ſunt æqualia. par. 2. pag. 65. num. 2

Auarus ſemper eſt inquietus & anxius. par. 1. pag. 685. nu. 9

Auarus nunquam ſatiatur par. 2. pa. 407. num 5

Auari ingenium. par. 2. p. 408. nu. 10

Auarus fugiendus. part. 2. pagi. 320. nume. 24

Auari diuitias adorant. part. 1. pagin. 684. num. 6

Auaritia ligat auaros. par. 1. pagin. 14. nume. 11

Auaritia non curatur rerum affluentia. par. 1. pag. 685. nume. 10

Auaritia quibus communis. part. 1. pag. 683. nu. 5

Auaritia non ſenectute curatur. par. 1. pag. 684. num. 8

Auaritiæ vis. part. 2. pag. 328. num. 16

Auaritia quæ vocetur. part. 1. pagin. 254. num. 7

Auenza Rabbi antiquiſsimus Hebræorum. par. 1 pag. 305. nu. 9

Sancto Auguſtino quid quædam vox è cælo lapſa dixit. part. 1. pag. 293. num. 4

Auguſtus Cæſar qua de cauſa Alexandriam non vaſtauit. part. 1. pa. 567. num. 17

Aurum qua auiditate inquiratur. p. 2. pag. 406. num. 3

Aurora vnde dicitur. par. 1. pag. 647. num. 28

Auxiliũ efficax cui concedatur. p. 1. pag. 45. nu. 21. & pag. 285. num. 14

Auxiliũ in rebus exterioribus ſemper eſt occaſio iacturæ interioris. p. 1. pag. 540. nu. 26

Auxiliũ Dei in conflictu ſpirituali nunquã deeſt. p. 1. pag. 676. nu. 15

Auxilium ſufficiens nulli denegatur. par. 1. pagi. 760. nu. 12

Auxilio Dei ad ſalutem expeditius pauper quam dives vtitur. part. 2.

par.316.nume.11
Azarias quid significet. part.1.pagi. 729.num.30

B.

BAculus episcopalis quid significet.part.1.pag.629.n.12
Bamba Rex Hispaniæ cuius religionis fuit monachus,p.2.pagin.332. nume.26
Baptismus idem pollet quod lauacrum,par.1.pag.118.n.8
Baptismus hominem renouat, part. 1.pa.101.n.8
Baptismus quando dandus adultis par.1.pag.256.n.15
Baptismus ex passione Christi emanauit,p.1.p.111.n.11
Beatitudo & omnia ad eam consequendam per quem nobis donata sunt,p.1,pa.20.n.6
Beatitudo qualiter contineatur in verbi diuini auditione,par.1. pagi. 526,num.22
Beatitudo in quo consistat,par.1,pa. 723.n.14,&pag.849.n.30,&,par. 2,p.280.n.17
Beatitudo in quo à philosophis ponebatur,p.2,p.171,n,16
Beatitudo nostra obiectiua quæ sit, p.2,pag.279.n.15
Beatitudo extra Deum non reperitur,par.2,p.395,n.4
Beatitudinem in fruitione diuini amoris consistere vsque adeo probabilis est sententia,part.1,pagin. 849.num.30
Beatus quis erit,par.1,pag.6,n.15
Beatus quisque quantum loci occupabit,par.1,p.84,n.16
Beatus quisq; suo gloriæ gradu quiescit,par.1,pa.85,n.19
Beatus alter alterius gloria delectatur,par.2,pag.101.n.5
Beati quomodo dicantur Dei comprehensores,p.1,pag.126,nu.5,&, par.2,pa.409,n.13
Beati omnes quoad desideriũ æquales sunt,par.1,pag.85.n.18
Beati cur malorum supplicio delectantur,par.1,pag.790.n.22
Beati cum malorum pœnas misereã tur, quatè nõ afficiantur tristitia, par.1.pag.791,n.23
Beati esse naturaliter cupimus,part. 2,pag.170.nu.15
Beatificari in quo speramus, part.1, p.453,n.19
Bellum spirituale quæ arma requirat,p.1,p.739,n.21
Bella omnium ferè malorum origo, p.2,p.151,n.9
Bellum inter corpus & animam,p.2 p.489,n.14
Benedicere quid sit,part,1, pag. 120, nume.14
Benedictio aliquando donum & beneficium significat,p.1,p.36, n.24
Sancti Benedicti visio,part.2, pagi. 331,nume.25
Beneficium maximũ est inter Christianos nasci,par.1.pagi,6,num.17
Beneficium redemptionis admirabile.par.1,pag.663,num.5.
Beneficium Dei præcipuum,part.1, Sanct.ij.pars, 113 pag.

pag.784.nu.3.& pa.807.num.1
Beneficia Dei erga homines diuersa par.1.p.11.n.3
Beneficia cur minutatim hominibus impartitur Deus.part.1. pagi.181. num.25
Beneficia Dei cur nobis denegentur vel concedantur,part.1.pagin.186. nume.9
Beneficia collata in lege gratiæ potiora sunt quàm in scripta,part.1. pa. 282.nume.5
Beneficia homines subijciunt par.1. pag.328.num.9
Beneficia quantò potiora, tanto ad Dei confessionem nos obligant, par.1.pa.395.n.11
Beneficia Dei consideranda sunt,p. 1.pag.446.num.32
Beneficia Dei sunt innumerabilia,p. 1.pa.662.n.4.&p.778.nu.26
Beneficia recẽtia gratitudinẽ recẽtẽ exquirunt,par.1..pa.664.num.10
Beneficia Dei cui assimilentur, par. 2.pa.311.nu.20
Beneficijs Dei qui abutuntur, par.1. pag.108.num.3
Beneficijs crescentibus crescant gratiarũ actiones p.1.pa.605.num.13
Beneficijs Dei negotiandum est,pa. 2.pa.310.num.19
Beneficijs Dei vti nõ abuti oportet, par.2.pa.311.nu.29.&,pa.372,n. 2.&.pa.407.nu.7
Beneficiorum Dei recordatio quid efficiat,par.1.pa.662.nu.4
Beneficia plura curata non licet habere,par.2.pa.85.nu.15.&.pagin. 262.num.30
Benefaciens diligit beneficiatum,p. 1.pag.372,num.10
Bethsamitæ quare à Dño percussi post arcæ visionẽ.p.1,pa.301.nu.3
Blasphemia non solùm est intellectus sed & voluntatis, par.1. pagi. 220.num.5
Blasphemi supplicium, par.2. pagi. 112.num.8
Blandiri alijs non licet,par.1.pagin. 416.num.7
Boni cum malis in hac vita mixti sunt,part.1.pa.511, nu.13.& pagi. 604,num.30
Boni tàm interius quàm exterius simus.par.1.pa.415.num..6
Bonus ex parte circa quod omnino malo est deterior p.2.pag.325.n.6
Bonus solus honore dignus, par.2.p. 128.num.27
Bonus ex beneficijs sibi collatis Deo seruiendi ansam sumunt, p.1.pag. 361.num.9
Bonum hominis quid sit,par.1. pag. 437.num.3
Bonum est diffusiuum sui,par.1.pa. 544.nume.37
Boni non timent detractores, part.1 pag.554.num.22
Bonum est quod omnia appetunt, par.2.pa.18.num.21
Bonum nostrum quod sit,par.1.pa. 219.nume.4
Boni natura quæ sit,par.1.pagi.212, nume.2
Bono incepto insistendum, part.1. pag.526.num.20

Bono detrahere quid sit, part.1.pagi. 553.n.20
Bonus sua causa non est dicendus bonus,par.2.pag.14.n.9
Bona spiritualia quo æstimantur,p. 2.pag.408.nu.8
Bonum ne fiat propter humanos respectus,par.1.pag.347.nu.2
Bona temporalia ad quid instituta, par.1.p.646.nu.22
Boni totius fundamentum,part.2.p. 145.num.23
Bonitas diuersimode dicitur de Deo & hominibus.p.2.p.308.n.13

C.

CAin quam ob causam terram coluit, par.1.pa.813.n.18
Calciamenti vsus quidam antiquus, par.1.pag.546.nu.44
Camillus Romam restituit,part.2.p. 392,num.30
Caro Christi verè est cibus in toto rigore sermonis,p.1.pa.283.num.7
Caro iustos opprimit seu potius nititur,par.2.pag.452.num.3
Caro spiritui aduersatur, par.2.pagi. 489.num.13
Caro quas partes agat,par.1.pag.739 nume.20
Caro cur maceranda,par.1, pagi.739. nume.21
Caro crucifigenda, part.1. pagi.678. nume.20
Caro coercenda.p.2.pa.104. num.15
Caro qua arte fugienda.part.2.pagi. 366.nume.16
Castitas facile deperditur,part.1.pa. 630.num.15
Castitas donum Dei est,part.2.pagi. 289,num.12
Castitas via rectissima ad impetrandam sanctitatem.par.2. pagi.364. num.11
Castitas est quoddam martyrij genus,par.1.pa,655.nu.7
Causa cur non omnes sancti sumus, par.1.pag.45.num.21
Causæ sibi inuicem sunt causæ,part. 2.pag.224.nu.6
Sancta Catherina Senensis quam gratiam à Deo impetrauit,p.1.pa. 529.num.31
S. Catherina Senensis quid rogauit à Domino,& quod responsum accepit,p.1.p.551.nu.14
Sancta Catherina virgo Alexandrina nobilibus orta parentibus, par. 2,p.371.nu.1
Cedrus serpentes fugat.part.1.pagi. 518.num.34
Cæremoniæ Ecclesiæ non sunt otiosæ,par.1.pag.529.num.29
Cœlibatus magis præstat quam nuptiæ,par.1,p.32.nu.12
Cælum nõ propter sanguinis cognationem,sed propter merita obtinetur,par.1.pag.501.nu.7
Cœlum quibus virtutibus præcipue promittatur,par.1,pa.850.nu.32
Cælum empyreum reliquos nitore excellit,par.2 pag.330.nu.25
Cœli ianua quæ sit,part.2.pagi.18. nume.25
Cœlum quo acquiritur.pa.2. pagin.

327.nume.13
Cœlum nisi moueretur,non esset generatio nec corruptio,part.1,pag. 436,n.1
Cœlum non recipit peregrinas impresiones,par.1,pag.436,n,2
Cœlum quare est incorruptibile, p. 1.pag.437,n.5
Cœlum ante Christi passionẽ clausum erat,par.1,pa.422,n.15
Cœlorum claues quæ sint,part.1,pa. 421.nu.24
Cœlorum claues quis habeat,part.1, pa.410.n.23.n.3
Cœlorum amplitudo,par.1. pag.84, nume.16
Cœlum multi exoptant, sed paucis contingit ad illud peruenire, part. 1.pa.81.nu.8
Cœlum empyreũ omnes amplitudine excellit,par.1,p.84,n.16
Cœlum aliquãdo sumitur pro aere, par.1,pa.303.nu.3
Cœlum angustum habet aditum,p. 1,p.763,n.25
Cære oppidi in virgines veneratio, pa.2,p.392,n.29
Charitas calamitates & labores & imperfectiones tolerat p.1,p.790.n.20
Charitas duo extrema coniungit, p. 1.pa.254,n.9
Charitas quid,par.1. pagi.266.nu.14
Charitas à quo nobis commendatur p.1.p.456.nu.26
Charitas erga proximos signum est habentis Deum,p.1.p.460.num.1
Charitas alias virtutes requirit, part. 2.pa.25.num.9
Charitas summa totius doctrinæ, p. 2.pag.36,nu.10
Charitas in quo consistit. ibidem.
Charitas discordes coniungit, par.2. p.68,nu.9
Charitas peccato repugnat,part.1.p. 728.numer.27
Charitas quando perfecta,part.1.pa. 842.nu.8
Charitas inopia rerum augetur,part. 2.pa.194,nu.3
Charitas virtus excellens,par.2,pag. 217 num.15
Charitas operibus valorem tribuit, par.2,pa.218.nu.17
Charitas non est mercenaria, part.2. p.226.nu.11
Charitas est animæ medulla, part.2, pa.236,nu.17
Charitas est scientia præstantior, p. 2.p.245,num.12
Charitas etiam se extendit ad extraneos,par.2,pa.260.nu.24
Charitas cordis cingulum,part.2.pa. 289.nume.23
Charitas bene ordinata &c.ab aliquibus non probe intellectum axioma,par.2.pa.317.num.15
Charitas cęteris virtutibus tribuit valorem,par.2,p.376.num.15
Charitas quo acquiratur,par.2, pagi. 377,nume.18
Charitatis ordo quid postulet, part. 1.pa.219.nume.3
Cherub quid,par.1,pa.727.nume.26
Christus Dominus quare se ipsum aliquando laudauit,part.1.pag.13 nume.8

Christus quare dicitur agnus. part.1. p.17.num.22
Christus & eius aduentus quibus de causis à Diuo Paulo vocetur iustitia. par.1.p.29.nu.3
Christus quanta patientia discipulos edocebat par.1.pa.80.nume.2
Christus quàm liberalis fuerit erga homines.p.1.pa.119.n.10
Christ⁹ si modò posset tristari, quid ei tristitiam afferret.p.1. pagi.175. nume.6
Christus cur non missus est, vt iudicet mundum par.1.pag.208.nu.19
Christus in priori aduentu operá iudicauit, in secundo verò homines. par.1.pa.209.num.20
Christus propter quẽ cruci affixus par.1.pag.212.num.3
Christus quarè velatum sub specie panis & vini nobis se præbuit. pa. 1.pa.286.num.26
Christus quare dedit se nobis sub bina specie, part.1. pag.287.n.19
Christus in quolibet accidentium integer manet.p.1.pa.287.nume.19
Christus patri quatenus gratias egit par.1.pa.320.nu.21
Christus doluit mortem Ioannis Baptistæ.par,1.pa.376.n.22
Christus est fundamentum Ecclesię par.1.p.389.nu.29
Christus est filius Dei naturalis etiã secundum quod homo.par,1.pag. 408.num.16 &.p.418.num.14
Christus ex qua tribu duxit originem.par.1.pag.448.nu.2
Christus calicem passionis absque vlla consolatione ebibit. par.1.pa. 496.num.30
Christus in morte cuique Apostolorum affuit.par.1.pag.663.nume.13
Christus verũs Deus & homo prædicandus.par.2.pa.72.nu.2.
Christus ad quid sequaces suos inuitat.par.2.pa.91.num.3
Christus passus est amore & charitate.par.1.pag.670.nu.27
Christus in conuersione iustorum lętatur & malorum damnatione.p. 1.p.759.nu.10
Christus nobis gratiam promeruit. par.2.pa.141.nu.11
Christus in quantum homo pro quibus patri obtulit passionem. part. 2.pa.370.nu.19
Christus quare dicitur via.p.1. pa.83 nume.11
Christus est regula nostrarum actionum.par.1.pa.94.nu.17
Christus in cruce fuit redemptor & magister.p.1.pa.121.nu.17
Christus diabolum domuit. par.1.p. 136.num.46
Christus cur glorioſus nõ mansit in mundo.par.1.pa.137.nu.9
Christus in obseruantia diuinæ legis suos asseclas corroborat. part.2 pa.5.nume.15
Christus corpori simul & animæ medebatur.par.2.pa.15.num.13
Christianus quid.par. 1.pa.61.nu.8
Christianus fidelis fide ad diuina mysteria vtitur.par.1.pa.261.nu.1
Christiani quantũ ab antiqua firmitate deflexerint.p.1.p.400.nu.29

Christianus negotiatori similis. par. 2.pag.420.nu.16
Christianus quomodo crucem portare debet.par.2.pag. 95. nume.15
Christiani qua teneantur obligatione,par.1.pag.470.nu.5
Christianus quid in Baptismo Deo vouit par.1.pag.497.nu.31
Christianum esse publicè confitendum.par.1.pag.72.nume.4
Christianos omnes, sacerdotes esse, asserere,hæreticum est.part.2.pa. 30.nume.24
Christiani cur ab alijs nationibus sæpè vincuntur.part.1.pa.593. nu.29
Christianum esse donum Dei est.p. 1.pa.595.nu.3
Christianus Christi vitã & seipsum intueatur.par.2.pag.344. num.11
Christianus quid præ oculis habiturus.par.2.pag.361.num.2
Christiano quid inter alia difficile. par.2.pa.383.num.2
Christianum esse maximũ Dei beneficium.part.2.pag.410.nume.15
Cibus animæ quis sit.par.2 pag. 182 nume.21
Cibus nimius quantum noceat.part. 2.pag.349.nu.3
Ciborum quanta sit hodierna die in inquisitione diligentia.par.1.pag. 141.nume.21
Ciborum abundantia animæ operationes impedit.par.1.pa.142.n.21
Ciborum temperantia quam vtilis. par.1.pag.146.num.5
Ciuitas quid.par.1.pag.21,num.9 *
B.Clarę laudes.par.2.pa. 392.nu.28
Clausura cordis & corporis puritatẽ conseruat.par.1.pag.34.nu.17. &. pag.44.num.17
Cleopatræ amor erga Marcum Antonium.par.1.pag.322.nu.26
Clementia quocunq; tempore prodest.par.1.pag.544.nume.38
Cogitare debemus sæpius de beatitudine.part.1.pag.104.nu.17
Cogitatio inquietissima res.par.1.p. 123.nume.3
Cogitationes siue bonæ siue malæ quando &vnde radicantur in homine.p.1.p,774.num.15
Cogitatio sancta qualiter in Dei amore accẽdatur,p.1.p.775. nu.17
Cogitationes bonæ cordi fortitudinẽ tribuunt.par.2.pagi.125.nu.18
Cogitatio circa quę occupanda.part. 1.pag.542.num.31
Cognitio Dei per quid nobis innotuit.par.1.pag.100.nu.6
Cognitio à creaturis ad creatorem descendit.part.1.pagi. 213.nu.5,& pag.242.num.5
Cognitionis diuinarum personarũ quę fuit causa.pa.1.pagi. 252.nu.2
Cognitio Dei vnde dimanet. p.1.pa. 440.num.12.&.pag.442.num.18
Cognitio Dei ab effectibus ad summã causam assurgit p.2.p.277.n.9
Cognitio omnis à quo exordiatur.p. 2.pag.277.nume.9
Cognitio propriæ miseriæ ad quid conducat.par.1.pag. 128. nu.12
Cognitio Dei per creaturas est imperfecta.par.1.pagi.420. nume.19
Cognitio Dei quæ sit in hac vita perfectior.

fectior.par.1.pag.420.num.21
Cognitio rerum duplex.par.1.pagi. 439.num.11
Cognitio diuini radij per quod habe tur.par.1.pag.245.nume.12
Cognitio sui ipsius cuiq; necessaria par.1.pag.403.nu.1
Comessatio multorum vitiorum ori go.par.1.pag.472.nu.13
Communicatio malorum nociua p. 1.pag.414.nume.2
Comparres quando tenentur cate chizare spirituales filios.par. 1.pa. 257.num.26
Concionator diuini verbi sit tanquã Agnus.par.2.pag.73.nu.3
Concionator cui parum afferat vtili tatis.par.2.pagi.76.nu.13
Cõcionator ob quid operari debeat. par.2.pag.50.nu.21
Concionator quæ verba habiturus sit.par.2.pag.59.nume.12
Concionator licet nullũ conuertat. meritum non deperdit.par. 2. pa. 64.nume.26
Concionator quẽ in dicendo modũ seruaturus est,part.2.pa.78. nu.20
Concionator quid sit dicturus. part. 1.pag.603.num.28
Concionator operaturus est quod prædicat.par.2.pag.234.nu.11.&. pag.251.nume.31
Concionator ne sit ignarus. par.2.p. 243.num.6.&.pag.253.nu.4.&p. 254.num.5
Concionator quid ad ædificationẽ audientium facturus est.par.1.pa. 374.num.18
Concionator absque lucri spe prædi cet.par.2,pag.422.nu.22
Concionator conuersationes euitet. part.2.pag.169.nu.10
Concionator si vnam eandemq; sen tentiam sępe repetat,nõ est taxã dus.par.2.pag.168.num.9
Concionatores sint vitæ austeræ.p. 2.pag.75.num.10
Cõcionatores hodierni quales sint. par.2.pag.76.num.12
Concionatores loquaces sunt velut ranæ.par.2.pag.50.nu.20
Concionatores plures esse gauden dum est.par.2.pag.56.nu.4
Concionatores sint quasi tubæ.part. 2.pag.58.num.10
Concionatores non dedignẽtur prę dicare in villis & in pagis. part.2. pag.59.num.13
Concionatores hominibus rudibus quæ prędicaturi sint.part.2.pa.60. nume.16
Concionatores ne sint cupidi. part.2 pag.63.num.23
Concionator quarè fæpè nullũ con uertat.par.1.pag.735.nu.8
Concionatores huius temporis cur tam paruæ sint efficaciæ. par, 1.p. 799.nu.12. & pag.191.num.22. &. par.2.pag.46.nu.7
Concionatoris munus.part.2.pagin. 232.nu.4.&.par.1.pag.367.nu.28
Concionatoris munus Dei est. part. 2.pag.234.num.11
Concionatorum duplex genus.par. 2.pag.243.num.5
Concionatoris munus supernatura-

le.

le.par. 2.pag.251.nu.21
Concionatores quo affectu audiendi sunt.par.1.pag.83.nu.13
Concionatores quo spiritu loquuturi ibidem
Concionatores quo artificio in reprehensione vtantur.par.1.pagin. 141.n.19
Concionator defunctos ad populũ commendet.p.2.p.472.n.30
Concionatores diuersa remedia secundum dispositionem audientium daturi sunt.part.1. pagi. 191. nume. 22
Concionatoris gloria in quo consistat p.1.p.487.nu.2
Concionatores sunt tanquam venatores.p.2.p.47.n.10
Concionatores cur taceant veritatẽ. p.1.p.832.n.9
Concio ad quid audienda.p.1.p.611. nume.18
Concio licet à multis audiatur, pauci tamen corriguntur.part.2.pag.66. nume.4
Concio omni tempore audienda.p. 2.p.247.n.17
Conciones qui libentius & frequentius audiunt.p.1.p.527.n.11
Concio cur ab aliquibus non libenter audiatur.p.1.p.523.n.12
Concio piam affectionem requirit. par.1.p.536.n.15
Concio non cauillanda est.part,1. p. 538.n.20
Concio à quibus exercenda part.1.p. 508.n.20
Concordia commendatur.p.1.pagi. 341.nume.16
Condelectatio cuius sit passio, part. 2.pag.488.n.9
Confidendum est in Deo. part.1.pa. 768.n.38
Confessio sit mũda & simplex.part. 1.pa.477.n.30
Confitenti Deum non solũm in hac vita sed etiam in altera præmium impartitur.par.1.pag.396.n.15
Coniugum labores plurimi.p.1.pag. 32.n.13
Coniuges sint concordes, par.1.pagi. 342.n.18
Coniuges ferè semper in bonitate vel malitia communicant. part.1. pag.348.n.4
Coniuges qua de causa sæpè inter se discordent.par.1.pa.349.num.8
Coniugatæ Fœminæ virtutes, part. 2.pag.404.nu.32
Coniugum solatium par.1.pag. 451. nume.12
Coniuges qualẽ vitam acturi sunt. p.1.p.451.nu.13
Coniuges optimi & perfecti aliquos monachos & moniales possunt excellere.p.1.pa.452.n.14
Coniuges boni, viduæ meliores, virgines optimæ.p.2.pa.362.nu.6
Conscientia bona iustos consolatur. p.1.p.64.num.16
Conscientia praua nullum non timet.ibidem
Conscientia cùm remordet, Dei est vox.par.1.p.251.n.30
Conscientia pura magnitudinem Dei ostendit,par.1.pag.457.nu.2

Conscientia mala semper timidâ, p. 1.pag,823.num.15
Conscientiæ optimæ desiderium,p. 2.pag.282.num.23
Conscientia iusti quid ei dictet, par. 2.pag.368,nume.23
Consideratio vitæ æternæ vitijs resistit,par,1.pagi.2.7.num.16
Consideratio peccati dolorem parit, par.1.pag.356.num.28
Consideratio in omnibus necessaria par.2.pag.397.num.10
Consideratio quæ primo mane faciẽda.p.2.p.406.num.2
Consilium bonum amplectendum, par,1.pag.416.nu.9
Consilium optimum ad omnes mũdi machinas & dæmonis fallacias facilè deuincendas.part. 1.pagina. 500.nume.5
Consilijs Dei nemo potest resistere. par.2.pag.129.num.3
Consilia secreto facienda sunt,part. 2.pag.400.nume.18
Consilium in rebus dubijs à quo capiendum.par.1.pag.707.num.4
Consilio etiam homines acutioris ingenij indigent p.2.pagi.195. nu.6
Consilium iuxta appetitum petunt multi.p.2.pag.336.nu.11
Cõsiliarios optimos habere Dei est beneficium.part.2.pag.336. nu.11
Consolatio propria ab omnibus exquiritur.par.1.pag.191.nu.24
Consortium bonorum nõ relinquẽdum.part.1.pag.414.num 2
Consulendus est Deus.par.1.pag.98 nume.1
Consulendi sunt viri probi.part.1.p. 99.num.2.& pag.614.nu.27
Consulere etiam seruos nostros, si prudentes sunt, nõ dedignemur, par.1.pag.99.nu.3
Consulendi homines periti sunt, p. 2,pag.246.nume.16
Consulendum quid,part,2. pag.336. nume.12
Constantini magni Imp. in sacerdotes religio.par.2.pag.240.num.29
Constantino Imp. quid concessum in concilio par.1.pag.351. num.14
Contemplatio ad Dei cognitionem & eius amorem maximè conducit.par.1.pa.104.num.18
Contemplatio animam eleuat.part. 1.pag.440.nu.13
Contemplatio potius eligit vitam pauperem quam locupletem.par. 1.pag.440.num.13
Contemplatio Dei facilè contemnit omnia par.1.pag.440.nume.14
Contemplatio ne impediat charitatis officia.par.1.pagi.443.num.21
Contemplatio potentias exteriores fortificat.p.1.pa.541.num.29
Contemplatio quid homines doceat par.2.pa.236.nu.18
Contemplatio mentem accendit. p. 2.pag.361.nume.3
Contemplatio propter salutem proximorum ad tempus relinquenda.par.1.pag.461.num.12
Contemplatio est paradisus in terra par.1.pag.439.nu.10
Contemptus proprius vnde proueniat.par.1,pag.370.nu.4.& pagi.

342.nu.18
Contentus nemo sua sorte,part.2.p. 96.num.18
Contraria vniri non possunt. part.1. pag.300.num.26
Contritio quid.part.1.pagin.332. nume.21
Contritio super omnia peccata debet cadere.par.1.pag.332 num.21
Contritio quæ sufficiat ibidem.
Contritio quas habeat partes.part.1. pag.332.nu.21
Contritio veri pœnitentis, par.1.pa. 359.num.5
Conuersatio nostra qualis sit, part.1. pag.101.num.10
Conuersatio de quo habenda.part.1. pag.463.nu.19
Conuersatio nostra sit in ædificationem proximi.par.2.pag.78.n.20
Conuersatio bonorum quãtum prodest.par.1.pag.229.n.20
Conuersari cum Deo dulcoris plenum.par.1.pag.599.n.17
Conuersandum minime cum peccatoribus.par.1.pag.703.n.30
Conuersis denuo minimè detrahendum.par.1.pag.554.n.22
Conuersus denuo non ijs rebus, quibus antea,delectetur.par.1.pagin. 700.n.12
Conuersio peccatoris duo includit, par.1.pag.691.n.29
Conuersio peccatoris est tanquam dies solennis.p.1.pag.700.n.21
Conuiuia splẽdida plurimas in Deũ offensiones sæpe pariunt. part.1. pag.130.n.16
Conuiuium homines attrahit.part.1 pag.328.n.7
Conuiuium quale futurum sit.part. 1.pag.471.n.11
Conuiuia hodierna quibus fiunt.p. 1.pag.612.n.21
Conuiuia in conuersione peccatoris qua de causa fiebant.par.1. pagin. 701.num.23
Cor durum tenax malorum. p.1.pa. 148.n.12
Cor duplex.par.1.pagi.156.n.6
Cordis tactus cui attribuitur. p.1.pa. 149.nu.14
Cor quando rectum.par.1.pag.276. num.17
Cor humanum cui assimiletur. part. 2.pag.53.n.29
Cor à Deo adiutus quid possit, p.2. pag.68.n.12
Cor iusti velut fornax accensus,par. 2.pag.78.n.20
Cor negotijs expeditũ liberi⁹ oratio ni vacat.part.1.pag.598.n.13
Cordis tranquillitas vnde proficiscatur.par.1.pag.846.n.20
Cor in qua parte sit, & cui potius faueat.par.2.pag.178.n.9
Corpus Christi & sanguis verè & realiter non figuratiue insunt Eucharistiæ,par.1.pag.283.n.9
Corpus castigandum.par.1.pag.535. num.11.&.par.2.pag.27.n.14.&. pag.75.n.11.&.pa.1.p.786.nu.10
Corpus quomodo dolendum.part.1. pag.576.n.10
Corpus quam propensionem habet ad animam.par.1.pag.581.nu.27.

Cor-

Corpus noſtrum quàm debile ſit. p. 1.pag.643.n.15
Corpus beneficijs rebellior efficitur.par.2.pag.124.n.14
Corpus quo glorificationem conſequetur.p.2.pag.355.n.19
Correctio recipienda.par.1.pa. 416. n.9.&.pag.750.n.17
Correctionem minime oderis. part. 1.pag.155.nu.3
Crates Thebanus diuitiarum contẽptor.par.2.pag.320.n.22
Creare quid.par.1.pag.225.n.21
Creator vnus eſt.part. 1.pagin. 242. nume.6
Creaturæ inſenſibiles ſuis perfectionibus ad Dei laudes inuitant.par. 1.pag.181.n.11
Creatura quadruplex eſt.part.1. pa. 242.num.5
Creaturæ ad vnum creatæ ſunt. par. 1.pag.243.n.7
Creaturæ omnes ad quod tendunt. ibidem.
Creatura ſenſibilis quare non poteſt viuere ſine cibo.part.1.pagin.296. nume.14
Creaturæ in cognitionem Dei nos ducunt.par.1.pag.420. nu. 19. &. pag.706.n.14
Creaturarum ordo triplex.par.1.pa. 455.n.25
Creatura quæ magis egeat.par. 1. pa. 543.n.36
Creaturarum ſeparatio hominem in creatoris cognitionem inducit. par.2.pag.48.n.13
Creaturæ quædam ſunt aliarum cauſæ.par.2.pag.55.n.1
Creaturæ in quibus Deo ſint ſimiles.par.2.pag.56.n.2
Creaturæ omnes æquali potentia à Deo creatę ſunt.par.2.pag.65.n.1
Credere Deo, & credere Deũ, & credere in Deũ non idem ponunt.p. 1.p.98.n.28.&.pag.200.n.24
Credere tripliciter contingit.part.1. pag.245.n.13
Crux à Chriſti corpore virtutem habet.par.1.pag.105.n.22
Crux thronus fuit Chriſti.part. 1.pa. 106.n.25
Crux qua adoratione veneranda.p. 1.pag.107.n.27
Crux Chriſti cur dicatur exaltatio. par.1.pag.112.n.15
Crux in hoc mundo duplex: part.1. pag.122.n.20
Crux etiam gentibus fuit veneratio nis ſignum.par.1.pag.672.n.3
Crux ob quid veneranda.par. 1.pa. 674.n.7
Crux ſuper Adami ſepulchrum fuit collocata.p.1.pa.675.n.11
Crux quam gloriam Chriſto attulit.par.1.pag.668.n.21
Crux Chriſti ad quid nobis inſeruiat.par.1.pa.679.n.24
Crux ad abnegationem propriam multum conducit.par.2.pag. 106. num.20
Crucis baculo aquas huius mundi pertranſibimus. part. 2. pag. 109. nume.30
Crux quæ ſit ſequenda.par. 2. pagi. 106.nu.22.

Crux diuinam potentiam ostendit. par.2. pagi.145.nume.24
Crux quæ tollenda:part.2. pagi.94. num.13.& pag.96.num.18.
Cultus diuinus in quo consistat.par. 2.pag.12.nume.14
Cupiditas omnia ambit, par.1. pagi. 567.num.25
Cupiditas malorum inuentrix. part. 1.pag.683.nu.5.& pagi.813.nu.18
Cupiditas initium mali.par.1.pagin. 812.nume.16
Cupiditas vitium perniciosissimum par.2.pag.320.num.23
Cupiditas obstaculum ad gloriam. par.2.pag.328.nume.14
Cura proximorum ita aliquibus incumbit,vt sui ipsorum nullam habeant.par.1.pag.534 num.9
Cura æqualis de omnibus est Deo.p. 2.pagi.605.nu.2
Curæ exercitationes spirituales impediunt,par.2.pag.297.nu.7
Curiositas principium perditionis mundi,part.1.pag.708.nu.8
Cypriani martyris constantia.part.2 pag.89.nu.28
Cyprianus martyr quo præmio carnificem afficiiussit,par.2. pag.90. numer.29

D.

Damnatorum pœnitentia qualis,par.2.pag.457.nu.18
Damna quis Reipublicæ inferat,par. 1,pag.387.nu.24
Damnatis nihil prodest,part.1.pag. 422.num.27
Damnati quod habeant desiderium. par.1.pag.459.num.7
Damnantur plures quàm saluantur, par.2.pag.85,num.16
Damnationis causa,part.2,pagi.356. nume.24
Dauid cur in genealogia Christi sanctis patriarchis anteponitur, part. 1.pag.651,num.5
Debitum reddendum est. par.1.pag. 456,num.27
Decimæ ex optimis terræ frugib⁹ soluendæ,par.1.pag.199 nume.22
Deæ fortunæ qui immolant, part.1. pag.688.num.18
Defectus proximorum facile videmus,par.1.pag.404 nu.4
Defuncti bonitas in quo apparet,p. 2.pagi.482.nu.24
Delectatio quid. part.1.pagina 206. num 11
Delectatio conseruat operantem in opere.par.1.pag.428.num.13
Delphinis in aqua velocitas. part.2. pag.271.num.23
Democritus cur sibi oculos eruit.p. 2.pag.436.num.18
Demosthenis commendatio.part.2. pag.274.num.32
Denominatio à quo sumatur. par.2. pag.418.num.10
Dentes igni resistunt.par.2. pag.162. nume.15
Desiderium veræ sanctitatis & iustitiæ quid sit.par.1.pag.494.nu.24
Desiderium habeamus videndi Deũ. par.1.pagi.562.nu.9

Desiderium ad virtutem dilatare debemus.p.2.p.182. nu.23
Desideria quę in animis nostris oportet exardere,part. 2. pagin. 303. nume.25
Desiderium vehemẽs laudatissimũ, par.2.pag.435.num.13
Desiderijs optimis reuelatis non deerit,qui obsistat,part.2. pagi.400. nume.20
Desiderium Dei principium ad inueniendam gratiam,par.2.p.442. nume.4
Desperet de diuina misericordia nullus.par.1.pag.355.num.27
Detractio alicuius nulli sub amicitiæ prætextu denuntianda,par.1. pag.405.num.7
Detractio graue malum,par. 1. pagi. 507 num.1
Detractio bonitatem perficit,part.1 pag 510,num. 9
Deus non tam conqueritur de peccatore eò quòd ab eo defecit, quàm quòd ad eum redire nolit, part.1. pag.8.num.23
Deus se incarnaturum olim patribus non solum promisit sed etiam iurauit,p. 1.pag. 30.nu.5
Deus quare sine virginis cõsensu noluit incarnari,ibidem.num,7
Deus id opus acceptat, quod sponte fit,p.1.pa.31.num.8
Deus inopinatè succurrit iustis.part. 1.pag.66.nu.22
Deꝰ ab homine non plus exigit quã habet,p.2.pag.428.nume.14
Deus iustorũ mortis e, affuturũ promittit.p.1.pa.74.num.16
Deus nos præuenit licèt non rogatus à nobis.p.1.pag.101.nu.8
Deus erga peccatores qua vtatur clementia,p.1.p.145.n.3
Deus quos prædicatores elegit sufficientiam illis tribuit.p.1, pag.151. nume.21
Deus in assumptione humanæ naturæ se humiliauit.part.1. pagi.163. nume.26
Deus aliter se habet erga populum Christianum quã erga populum Hebræum,p.1.p. 172.num.24
Deus non præcipit nobis difficillima.p.1.p.174.nu.4
Deus ab æterno dilexit electos,par. 1.p.180.num.22
Deus quidquid nobis impertitur, amore donat,p.1.pag.197.num.15
Deus eodem amore prospera & aduersa immittit .ibidem.
Deus cum hominibus conuersari delectatur,p.1.pag.206.num.11
Deus esse trinus non nisi lumine supernaturali cognoscitur,p.1.pagi. 244.num.10
Deus in qua creaturarum magis elucet,ibidem num.11
Deus quod sit vnus lumine naturali cognoscitur.par.1.pag.245.nume. 14.& pag.262.num.4.& pag.419 nume.18
Deus vtitur potentibus & tyrannis ad nos puniendos,p.1.p.255.n.12
Deus quod sit vnus rationibus comprobatur,p.1.pa.263.n.5
Deus maior est omni laude,p.1.pag.

266.nume.14.
Deus diuersimode in hac vita ac in alia se reuelat par.1.p.268.n.22
Deus quod excellentius beneficiũ fecit Hebræis p.1.pa.275.num.14
Deus non est subiectum accidentiũ, par.1.p.277.n.21
Deus creaturas gubernat secundum earum naturas par.1.pa.281.n.2
Deus cũ sit inuisibilis, quare in specie visibili voluit adorari. ibidem
Deus licet in specie rei visibilis adoretur, non tamen res visibilis adoratur.ibid.n.3
Deus tam in veteri quam in nouo testamẽto in specie rei visibilis adoratur.ibidem
Deus cui nunquam deest.part.1.pa.285.n.14
Deus non est contentus res difficiles simplici verbo affirmare par.1.p.304.num.4
Deus solus habet res in alias transmutandi potentiam.p.1.p.317.n.10
Deus quam magna erga mundum misericordia vtitur. par.1. pa.337.num.3
Deus vt quid deficiente agno hœdũ immolari iussit part.1.p.341.n.11
Deus superbos conterit par.1.pagin.354.n.23
Deus tanquam filios iustos punit,p.1.p.354.n.29
Deus est vltor criminum ibidem.
Deus facile peccatis indulget.part.1.p.355.n.27
Deus ex malis pœnæ bonum elicit. p.1.p.359.nu.4
Deus quoad maiorem dignitatẽ aliquem designat,tãto potiora ei dona communicat.p.1.pag.363.n.17
Deus cui peccatori non parcit.part.1 pag.371.n.7
Deus cur tanti æstimat,ne de illo peruerse loquatur par.1.p.380.n.4
Deus quare à bonis laudari vult par.1.p.381.nu.5
Deus quantam dignitatem iustis tribuat p.1.p.405.n.10
Deus in quibus rebus iustos probat par.1.pa.411.n.26
Deus quid postulet ab anima peccatrice par.1.p.418.n.15
Deus cui munus committit, etiam aptitudinem impertit.par.1.pag.421.n.23
Deus est sidus nostrum part.1.pagi.428.n.13
Deus ante incarnationem terribilis, par.1.pag.433.n.30
Deus quibus modis in hac vita cognoscatur par.1.p.439.n.11
Deus triplicem creaturarum ordinẽ creauit.par.1.p.455.n.24
Deus in initio conuersionis consolationes infundit p.1.p.465.n.24
Deus illi se dat, qui ei seipsum dat,& ei resistit, qui illi p.1.p.466.n.29
Deꝰ prędestinatos cur peccare finat p.1.p.468.n.2.& p.2.pa.449.n.25
Deus & misericors est & iustus pa.1.pag.470.n.8
Deus multis modis nostrã salutem curat par.1.pag.479.n.3
Deus sua potentia nos præuenit, ne in plura peccata incidamus. part.1.pag.

pag.484.num.18
Deus labores pro voluntate impertit.p.1.p.496.n.29
Deus iustorum partes agit.p.1.p.510. nume.10
Deus cur sæpe eligat debiles.p.1.pa. 524.num.15
Deus nihil nos haberevoluit nisi per Mariam'p.1.p.530.n.34
Deus ante aduentum videbatur inaccessibilis.p.1.p.533.n.5
Deus magis pronus est ad præmiandum quam ad puniendũ. p.1.pa. 545.n.41.&.p.549.n.18
Deus possibilia præcipit part.2.pa.2. nume.4
Deus ad ea,quæ præcipit, auxilium præstat.p.2.p.4.n.11
Deus mille modos quæsiuit, vt in vnione conseruaremur.p.2.pa.11. nume.2
Deus cur vnum tantum hominem creauit.p.2.p.11.n.2
Deus tam prædestinatos quam præscitos nouit ab æterno par.2.pa.12 nume.5
Deus hominem iam creatũ cur non laudauit,sicut & cętera.p.1.p.575. nume.9
Deus qualem se habet erga gubernationem Ecclesiæ militantis.p.1.p. 590.nu.18
Deus nõ omnia opera per se solum facit.p.1.p.590.n.18
Deus non est acceptor personarum, sed temporum considerator.p.2. p.40.n.23
Deus non tam dona quam corda respicit.p.1.p.633.n.24
Deus disparia nomina in nouo ac in veteri testamento sumpsit.p.1.pa. 621.nu.15
Deus quid in bonis & malis operetur.p.1.p.640.n.7
Deus seruos suos honorat.part.2.pa. 475.nu.4
Deus nullum affligit supra vires.pa. 1.pag.607.n.6
Deus semper ob oculos habendus.p. 2.p.49.n 16
Deus eodem modo se habet in Ecclesię regimine,quo in mundi gubernatione.p.2.p.56.n.2
Deus non plus laborauit in creatione formicę quam in creatione cœlorum.p.2.p.65.n.1
Deus quid à nobis exposcat.p.2.pa. 77.num.15
Deus disponit omnia suauiter. pa.2. pag.87.num.21
Deus postquam humanitatem assumpsit,quam mitis mansit. pa.1. pag.659.nu.27
Deus qua in conuersione peccatoris arte vtatur.p.1.p.689.n.21
Deus ex peccatoribus prædicatores & iustissimos viros efficit.p.1.pa. 695.nume.6
Deus si pater,etiam seuerus. part.1.p. 789.nume.19
Deus non solum iustos ad gloriam, sed ad media,quibus compararetur, prædestinauit.p.1.p.784.nu.4
Deus quam vnionem causat in beatis.p.2.p.100.nu.4
Deus per quem iurare consueuit.p.

2.pag.112.n.3
Deus cur primis parētibus omnium rerum dominium concesſit, & in euangelio relinquendum conſulit,p.1.p.835.n.18
Deus quare iuſtos ſæpe puniat & nō peccatores,p.2,p.144.n.20
Deus qualē nobis ſe repræſentat.p. 2.p.185.n.3.& pa.310,n.18
Deus in bonos miſericors, in malos vero ſeuerus.p.2.p.203.n.1
Deus continet infinitè in ſe omnes creaturarum perfectiones,p.2,pa. 277.nu.9
Deus iuſtos laudat.part.2.pagin.308 num.12
Deus ſolus per eſſentiam bonus. pa. 2.pag.308.n.13
Deus non patitur ſimul cum eo vitia coli.p.2.p.326.nu.9
Deus ad obſequium ſuum, quo ſoleat homines excitare,par.2.pagi. 341.n.1
Deus quot muneribus propter ſe omnia relinquentes afficiat, p.2. pag.347.n.19
Deus erga homines duobus vtitur extremis,p.2.p.374.n.8
Deus diligentiſsimè exquirendus, p.2.p.394.nume.2.&.pagin.405. nume.1
Deus duo nomina habuit celeberrima apud Hebræos,p.2.pagi.395. nume.3
Deus quam dulcedinem eis ſeruientibus tribuat,par.2.pagi.411.nu. mer.18
Deus ſimul nobiſcum operari vult. par.2.pag.411.n.19
Deus quo magis ſimulat, eo grauius puniet.par.1,pa.810.n.9
Diabolus vtitur fœminis tanquam inſtrumento ad homines decipiē dos,p.1.pa.50.n.5
Diabolus hora mortis hominibus inſidiatur.p.1,pag.74.n.17. & pagi. 562.num.9
Diabolus quomodo euertere fidem nititur,p.1.p.81.n.5
Diabolus viliſsimis rebus peccatores decipit,par.1.pag.114.n.19.
Diabolus qua ſagacitate in homines vtitur,par.1.p.136.n.5
Diabolus non poteſt intrare nec animam tangere.part.1.pag.216.nume.14
Diabolus quo illudit bona opera.p. 1.pag.259.n.22
Diabolus quem perhorreſcit, part.1. pag.288.nu.24
Diaboli aſtutia,par.1,pa.406.nu.11
Diabolus ſine Dei voluntate nemini nocet.p.1.p.444.nu.26
Diabolus quare dicitur Spiritus Domini malus,ibidem
Diabolus quid intendat, part.1.pag. 470.num.8
Diabolus quam in peccatoribus diſpoſitionem inueniat,part.1.pag. 473.num.16
Diabolus nondum habet pœnam completam,part.1.pagin.545.numer.40
Diabolus patientiam nobis conatur adi-

adimere.par.2.pag.6.nu.18
Diabolus cur ab oratione nos diuertere nititur.par.1.pagi.588.nu.13
Diabolus quasi fune vinctos trahit peccatores,par.1.pag.612.nu.19
Diabolus quem habeat cibum, part. 1.pag.629.num.12
Diabolus nulli hominum perse nocere potest,p.1.p.607.nu.1
Diabolus quo ordine nos aggreditur par.2.p.487.num.8
Diaboli arrogantia ibidem.
Diabolus quod per se facere nequit, per homines malos facit, par.2.p. 52.nume.27
Diabolus quam facile decipiat homines,par.2.pag.77,nu.15
Diabolus bonis inuidet, part.2.pagi. 85.num.16
Diabolus quos prius intendat euertere,par.2.pag.248.nu.20
Diaboli cum malis simulatio,part.2 pag.325.num.7
Diaboli ingenium,part.2.pagin 339. nume.19
Diabolus vbique torquetur.par.2.p. 441.num.3
Die eodē,quo peccauit Adā,incarnatus est Christus,p.1.pa.40.num.5
Dies mortis per antonomasiam dicitur dies tribulationis.par.2.pagin. 302.nume.22
Dies mortis & iudicij quare ignoratur,par.2.pag.296.num.4
Dies Domini certissimus & incertus,par,2.pag.354 nu.18
Dies rationis est tam certus acsi iam fuerit transactus, part,2.pagi.209. nume.19
Dignitates & honores huius sæculi quanta cum anxietate exquirantur,par.1,pag.232,num.2
Dignitates appetere stultissimi est hominis,par.1.pag.747.num.7
Dignitate quis sit dignus, par.1, pag. 595.nume.29
Diiudicare quid, part.1.pag. 335.numer.29
Dilectio est legis plenitudo, par.1.p. 179,nume.18
Dilectio ab amore Dei ad amorem creaturarum descendit,par. 1.pag. 213.num.5
Dilectio cognitionem rei denotat, par.1.pag.442.nume.19
Dilectio ad inuicē pacem conseruat & labores leuat,par.2.pa.1.num.3
Dilectionis præceptum omnia continet,par.2.pag.7,num.21
Dilectionis præceptū cur Christus vocat suum.ibidem.
Dilectio amicorum & inimicorum vtra earum sit magis meritoria,p. 2.pag.16.nume.17
Diligere actum voluntatis significat par.2.pag.2.nu.4
Diligentia ad malum commutanda est in bonum,part.2.pa.421.nu.18
Diluuij causa.par.2.pa.365. num.14
Diogenes Cynicus philosophus quid in foro quęrebat,part.2,pag. 416.num.5
Diogenes cur vas quoddam confregit,par.2.pag.320.num.22
S.Dionysij de virgine Maria sententia,par.1.pag.45,num.20

Discrimen bonorum & malorum, p.1.p.54,n.16,&p.2.p.435.n.6.& p.1.p.280.nu.30.&.par.2, pa. 205. num. 1,&.pag.257.nume.15
Discrimen inter filios Dei & diaboli.pa.1.pagi.154,num.30
Discrimẽ inter cultores legis & Euãgelij par.1.pag.836,nu.20
Discrimen præceptorum & consiliorum,par.2.pag.329.nu.15
Discrimen inter ferre & tollere, par. 2,pag.96.nume.17
Discrimen inter seruire Deo & mundo,par.2.pag.414.nu.27
Discrimen inter thesaurũ cælestem & terrenum,part.2,pagi.423.nu.1
Discordia Deo est odibilis,par.1.pa. 341.num.16
Discordia fons &origo malorum.p. 1.pa.342.nume.17
Discordes se inuicem dilacerant.p.1. pa.342,num.18
Dispositio etiam minima animæ excitat Deum,vt illi faueat,part.1.p. 73.num.9
Diuitiæ ex vsuris acquisitæ non pijs legatis sed proprijs Dominis relinquendæ,pa.1.pag.62,nume.10
Diuitiæ cum auaritia non sunt congregandæ,par.1.pag.687.num.15
Diuitiæ quando relinquendæ, part. 1.pag.698.nu.14
Diuitiæ perfectioni sunt impedimẽto,par.2.pag.315.num.8.&.pagin. 342.nume.3.&pag.343.nume.6, &pag.346.num.16
Diuitias multi etiam ethnici reliquerunt,part.2.pag.319.n.21
Diuitias amare est angustia animi, par.2.pa.320,nu.22
Diuitiarum abundantia superbos efficit,par.2.pa.320.nu.24
Diuitiæ non curandę.par.2.pa.420. nume.17
Diuites auari sanguinem pauperum sugunt,par.1.pa.14.nu.11
Diuites quando magis ad misericordiam excitantur,par.1.pagin.438. num.8
Diuites difficilè disponũtur ad Dei honori consulendum,part.1.pagi. 512.num.17
Diuites in quo bona sua consumpturi sunt,par.1.pa.612.nu.21
Diuites & potentes erga quos se liberales ostendunt,p.1. pa.613. nu.22
Diuites difficilè Deo seruiunt,par.1. pag.653.num.10
Diuites occasiones irrumpant ibidem.
Diuites in hac vita cuius indigeant, par.1.pa.645.nume.21
Diuitum fames, part. 1. pagin.645. nume.22
Diuites cui sint similes, part.1, pagi. 698.nu.14
Diuites aliqui ex diuitijs fructum desiderant,alij verò vmbram. par.1. pag.848.nu.26
Diuites rerum suarum non domini sed œconomi sunt,p.2.pagin.198. num.16
Diuites difficulter saluantur. part.2. pag.315.nu.8
Diuitibus quid exhortandum, part. 2.pag.327.num.11

Dives amico pauperi si nõ subuenit, nugator est, par. 2, pag. 29. num. 29
Dives in quo mereri possit. part. 1. pa. 685. nu. 11
Diuiti auaro difficilis est aditus in cælum. part. 1. pag. 699. nu. 16
Dives non sibi soli diuitias habet, p. 1. pag. 769. num. 39
Dives & auarus leones, p. 1. pag. 684. num. 6
Dives studiosus quid efficiat, part. 1. pag. 813. num. 20
Dives sit humilis, part. 2. pagin. 444. num. 10
Docti viri cur aliquando sunt curiosi & mali, par. 1. pagi. 797, nu. 8
Doctores Ecclesiæ quare dicantur lux, par. 2. pag 249. nu. 23
Doctrina Christi amplectenda, part. 1. pag. 122. num. 19
Doctrinã bonam amplecti & sequi donum Dei est, part. 1. pa. 586. nu. 6
Dolium Danaidum quid, par. 2. pagi. 407. nume. 5
Dolor Christi excessiuus, par. 2. pagi. 113. num. 18
S. Dominicus ter catena ferrea se flagellabat, part. 2. pagi. 250. num. 27
Domini cur seruos non reprehendũt. par. 1. pag. 130. num. 18
Domini aliquid oblatum male aut vi acquisitum à seruis non accipiant, par. 1. p. 250. nu. 28.
Domini temporales ne excorient subditos. par. 1. pag. 34. nu. 12
Domini seruis sint loco parentum, par. 1. pag. 777. num. 25
Dominatio quæ conueniat omni Christiano. p. 1. pa. 777. nu. 24
Donum Spiritus sancti, par. 2. p. 136, nume. 22
Donis diuinis & à diabolo fictis quid insit. par. 1. pag. 761. nume. 17
Dona Dei quare appellentur habitus, par. 1. p. 216, nume. 15
Dona Dei ad quos perueniant, parti 1. pag. 455. num. 23

E.

Ebrietas hebetat intellectum. par. 2. pag. 289. num. 14
Ebrietas nociua nimis, par. 2. pa. 349. nume. 3
Ebrietas multorum vitiorum origo. par. 1. pa. 472. num. 13
Ecce, diligentiam denotat, part. 2, p. 445. num. 165
Ecclesiam qui frequentent, part. 1. p. 523. num. 13
Ecclesia ex diuersis nationibus congregata quam pacem conseruet, par. 2. pag. 68. nume. 9
Ecclesia præsens cùm militans dicatur, quos exercitus habitura est. p. 1. pag. 766. num. 31
Ecclesiæ muri qui sint. part. 1. pa. 803 nume. 26
Ecclesia præsens cur militans appelletur. p. 1. p. 843. nu. 10
Ecclesia cui assimiletur, part. 2. pagi. 200. num. 21
Ecclesia licet ab hæreticis impetatur, non tamen aboleri poterit, p. 2. pag. 263. num. 33
Ecclesia militans est Ecclesiæ cæle-

stis imago,part.2.pagi.361. num.1
Ecclesia cur regnum cælorum vocatur,par.2.pag.408.num.19
Ecclesiasticæ res sint maximæ veneration,par.1,pa.352,nu.16
Ecclesiastici sint Ecclesiarum veri operarij.par.2.pag 79.nu.21
Ecclesiastici viri sint cor Ecclesiæ,p. 2,pag.248,num.20
Ædificium spirituale quod habeat fundamentum,par.1.pag.849.nu. 30.& pag.251.num.32
Effectus animæ Deum habentis.p.2 pag.450.nu.28
Effigies Diui Frãcisci piam in Deũ ingerit affectionem,par.1.pa.779. nu.30.&,pagi.795.nu.35
Ægyptij qua lingua vtebantur, part. 1.pag.304.nu.6
Ægritudines spirituales difficilè curãtur,par.1.pag.129.nu.13
Ægrotus morti proximus vulgo qui dicatur,par.1.pagi.126.nu.4
Beatus Ægidius quid de luxuria euitanda rogatus respondit,par.2.pa. 366.num.16
Electio præcipuè ad aliquem promouendum ad anim. rum regimẽ quomodo facienda,part.1. pagin. 3.num.8
Electio ad quem pertineat,& quem finem expectet,par.1.pag.4.nu.9
Eligendus quis,par.2.pa.208. nu.16
Electio quam regulam sequi debet. par.1.pag.591.nu.23
Electio & vocatio Dei gratuita est. par.1 pag 470.nu.5
Electio Dei homines idoneos facit. par.1.pag 596.num.6
Electio ad quamuis dignitatem oratione facienda est.part.1,pag.596. num.8.&.pag.599.nu.17.&. pa.2 pag.208.nume.18
Electio fiat sine ordinata affectione par.1.pag.597.num. 10.&.pagin. 600.nume.19
Electiones ad dignitates & munera quem delectum habebunt.part.2 pagi.207.num.13
Electio inepta Reipublicæ & communitati plurima damna infert.p. 2.pag.208.num.17
Eligi debent ad munera sapientiores & aptiores.part.2.pagi.244.nu.8. &.pag.270.num.19
Electores quem in dignitatem promouere debeant.part.1.pagi.595. nume.3
Eleemosyna elargienda,part.1.pagi. 14.num.13
Eleemosyna ex optimis facienda.p. 1.pag 199.num.21
Eleemosyna proprijs manibus elargienda,part.1.pagi.548.nu.5
Eleemosyna pro eam elargiẽte orat. par.1.pag.549
Eleemosyna quare facienda . part.2. pag.77.num.17
Eleemosyna quid operetur. par.2.p. 172.nume.19
Eleemosyna quarè iustitia dicatur, par.2.pag.217.nu.15
Eleemosyna cum affectione erogan da.par.2.pag.227,num.15
Eleemosyna opus heroicum. part.2, pag.317.nume.15

Eleemosyna est tanquam firmamentum, par.2.pag.357.nu.26
Eleemosyna homines diuites facit. par.2.pag.177.nu.19
Eleemosyna quid, vt sit qualificata. par.2.pag.449.nu.26
Eleemosyna ex proprijs non alienis facienda.ibidem num.27
Elenæ pulchritudo Troianis bellorum causa,p.2.pa.280.nu.18
Elephas quare per aquam transire formidet.par.1.pag.523. nume.11
Elisabeth cur dicitur cognata virginis Mariæ,par.1.pag.448. num.2
Elisabeth ordinis Sancti Francisci laudes,par.2.pag.412.nu.22
Enos etymologia, part.1. pagi. 829. nume.32
Episcopatus ob quid desiderandus, par.1.pag.492.nu.18
Episcopus non flectat genu coram principe,par.2.pag.239.nu.27
Esau damnatus fuit,part.1.pagi.623, nume.20
Error quorundam hominum,part.1. pagi.217.nume.17
Æstimatio propriæ virtutis fugienda,par.1.pag.335.num.28
Esdras titulos psalmis addidit, par.1. pag.787,num.13
Essentia diuina Deum,Angelos, & homines beatificat,par.2.pag.211. nume.26
Esse Dei quod vocetur. part.1.pagi. 353.num.20
Et,in scriptura aliquando sumitur, pro quia,par.1.pag.414.nu.3
Ætas hominis triplex,part. 2.pagin. 294.nume.29
Ethnici in virtute etiam voluptatẽ reperiebant,par.1.pagi.823.nu.14
Ethnici Christianos aliquos virtutibus moralibus excelluerunt,part. 2.pag.312.num.23
Eua cur non ex osse recto sed ex costa curua creata,part.1.pagin.226. nume.2
Eua cur appellatur virago,par.1,pa. 845.num.17
Euangelistæ cur in enarrandis ignominijs Christi longiori sermone vsi sunt, quam in eius honoribus & gloria,par.1.pag.133.nu.26
Euangelium,quia lex amoris, suaue par.1,pagi.169.nu.17,& pag.276. nume.16
Euangelium erit testis terribilis contra malos,par.1.pag.276,nu.16
Euangelium non seruatur credendo solùm sed operando, part.1.pagi. 383.nume.13
Euangelium cur pax nuncupetur,p. 1.pag.638,num.1
Euãgelium Dei quibus testimonijs comprobatur,part.2.pag.66,nu.4
Euangelij contemptores quod supplicium maneat,part.2.pagi.557. nume.21
Euangelium quam hilari animo accipiendum,par.1.pag.808. nu.4
Euangelium à quibus promulgatũ, par.1.pag.809.num.7
Euangelium quid significat, part.1. pag 819.num.4
Euangelium sæpius repeti non tædeat nos,par.2.pag.242.nu.2

Euangelium multi audiunt, sed non omnes obseruant. part. 2. pagi. 66. nume. 4

Euangelium crux est. part. 2, pagin. 94. nume. 13

Eucharistiæ sacramentum quando institutum est. part. 1. pagin. 282. numer. 5

Eucharistia si non esset aliud quam panis, qui indigne sumeret, non peccaret mortaliter. par. 1. pa. 284 nume. 10

Eucharistiam dignè qui accipit, duplici de causa gratiam recipit, par. 1. pag. 284. num. 12

Eucharistia ex vi verborum quid cõtineat. par. 1. p. 287. n. 20

Eucharistia reddit homines fortiores. par. 1. pag. 288. nu. 23. &. pagi. 289. num. 26

Eucharistia Christi mortem in memoriam reuocat. ibidem. n. 24. &. pag. 299. num. 23

Eucharistia qualiter sumenda. part. 1 pag. 290. num. 9

Eucharistia non mutatur tanquã cibus materialis in accipientẽ. par. 1. pag. 293. nume. 4. & pagin. 299. nume. 24

Eucharistia quoddam est memoriale debiti nostri in Deum. par. 1. p. 295. nume. 10

Eucharistia quare cibus & panis nominetur, par. 1. pag. 299. n. 13

Eucharistia est cibus animæ, part. 1. pag. 296. nu. 15

Eucharistiæ præcipuus effectus, par. 1. pag. 287. num. 16

Eucharistia quam efficiat in anima pulchritudinem. ibidem. num. 17

Eucharistia animas reddit puras. par. 1. pag. 298. nu. 19

Eucharistia quam similitudinem requirat, par. 1. pag. 299, nu. 5

Eucharistia duas continet benedictiones, par. 1, pag. 306. nu. 10

Eucharistia præstat in gratia perseuerantiam. ibidem. nu. 12

Eucharistia tam viuorum quam defunctorum est sacrificium, part. 1. pag. 307. num. 14

Eucharistia summa veneratione digna. part. 1. pag. 302. num. 31. & pag. 312. num. 30

Eucharistia duo habet munera, part. 1. pag. 307. nu. 14

Eucharistiæ veneratio argumento suadetur, par. 1. pag. 311. nu. 25

Eucharistia quam exigat præparationem. p. 1. pag. 312. nu. 30. &. pagin. 334. nu. 25. &. pag. 335. nu. 29

Eucharistia quando instituta, part. 1. pag. 313. num. 2

Eucharistia requirit intellectum subiectum, part. 1. Pagina. 315. nume. 4

Eucharistiæ mysterium non curiose inquirendum ibidem nu. 5

Eucharistia quare nocte instituta. p. 1. pag. 317. nu 12

Eucharistia vsque ad quod tempus sine hæreticorum contradictione fuit. par. 1. pag. 318. nu. 15

Eucharistiam qui frequentent, part. 1. p. 323. nu. 29

Eucharistia quid in bonis & malis effi-

efficiat.p.1.p.332.nu.20
Eucharistia quam contritionem requirat.par.1.pag.332.nu.21
Eucharistia omne in se habet oblectamentum.par.2.pa.293.n.25
Excellentiæ Diui Ioannis Baptistæ, par.1.pagi.375.nu.21
Exempla sanctorum quæ vocentur. par.1.pag.424.nume.2
Exemplum duarum sororum coniugatarum.par.1.pag.451.nume.13
Exemplum cuiusdam magistri parisiensis nolentis renuntiare beneficia,par.2.pag.85,num.25
Exempla antiquorum sanctorum quantum prosint.par.1.pagi.695. nume.4
Exemplum de puero blasphemante.par.1.pag.714.num.26
Exemplum cuiusdam, qui hospitio excepit fratres minores.par.1.pa. 718.num.38
Exemplum cuiusdam philosophi. par.1.pag.747.n.6
Exequię defunctorum iure optimo ab Ecclesia institutæ.part.2.pagi. 474.nume.1
Exequiæ defunctorũ tam viuis quã mortuis prosunt.ibidem.
Exercitia optimi cuiusque patris familias.par.1.pag.370.nu.5
Exercitia corporalia cum moderamine facienda.part.2.pagin.435. nume.15
Exercitationes pœnales ad quid prosint,par.1.pag.740.num.22
Exercitationes corporales habent in se thesaurum inclusum.part.2. pag.397.nu.10
Exhortandum est potius quam reprehendendum.part.2.p.196,nunume.10

F.

FActa plus mouent quam dicta. par.1.pag.743.num.33
Fama difficilè restituitur.par.1.pag. 509.num.7
Familiaritas nimia non solùm ab extraneis sed etiam ab affinibus euitanda.par.1.pag.610.nu.14
Fœlicitas solùm in Deo est. par.2.p. 395.num.3
Fœminæ debent pauca loqui. par.1. pag.356.nume.29
Fœminæ prægnantes quare non habeant vestes arctas.par.1.pag.118 num.7
Fœminis,quæ ex industria enecant in vtero infantes, quæ pœna infligatur.pa.1.pag.118.num.8
Fœminarum status duplex.par.1.p. 432.num.26
Fœminæ conspectus nocumento est castitati.par.1.pag.518.nu.33
Fœminæ fragiles.part.2.pagin.393. nume.32
Fœmina quo excellat virum. part.1. pag.50.num.5
Ferdinandus Hispaniæ Rex quam segrentiam moribundus protulit.par.2.pag.478.num.12
Festa quæ obseruatione digna,part. 2.pag.45.nu.5
Festa sanctorum qualiter celebranda,& quid in eis animaduertẽdũ, par.

par.2.pag.333.num.2
Festum in meditatione mysteriorũ ipsius expendendum est,par.1.p. 162.num.24
Fœtus in ventre versus quid faciem habet,par.1.pag.431.nu.24
Fides Abrahæ & Saræ magna , sed maior virginis Mariæ,par.1, pagi. 38.num.29
Fides vires dat,p.1.pagi.69.nu.1
Fidem viuam certa manet victoria. pa.1.pag.70.nu.5
Fides quid nobis boni afferat,part.1. pag.80.num.4
Fides quid sit.ibidem.&pag.242.n. 3.&.pag.262.nu.2
Fides est fundamentum spiritualis ædificij,par.1.pagi.8.n.9
Fides viua quæ sit.part.1.pagi.97.nu mer.27
Fides est fundamentum nostræ iusti ficationis,p.1.pag.200.nu.25
Fides non quemcũque iustificat.ibi dem.
Fides & spes post peccatum remanent,par.1.pa.242.nu.3
Fides fortificat intellectum, par.1.p. 345.num.12
Fides est supra intellectum , par.1.p. 262.num.1
Fidei & veritati summæ subijciendum est,par.1.pag.276.nu.18
Fides captiuat intellectum , par.1.p. 277.nu.19
Fides quæ sit vacua,part.1,pagi.290. nume.30
Fides quomodo omni laude digna, par.1.pag.383.num.12
Fides explicita ad salutem necessaria.par.1.pag.407.nu.14
Fides est fundamentum omnium virtutum theologicarum.par.1.pagi. 669.nu.23
Fides ad peccatoris iustificationem proponitur,par.1.pagi.849.nu.30
Fides sit coniuncta charitati, part.2. pagi.142.nu.14
Fidei subiectum , part.2. pagin.143. nume.17
Fides sola non saluat homines. pa.2. pag.121.nume.16
Fides certior est visu.par.1.pagi.100 nume.7
Fides omnes docet.par.2. pagin.223. nume.2
Fides multa bona operatur in nobis. par.2.pag.387.nu.23
Fidelis quis dicatur.p.2.p.309.nu.15
Fidelitas famuli erga dominum,p.1. pag.663.nu.5
Fides cui comparetur.par.1.pag.775 nume.18
Fides quando inutilis,par.1.pag.776 nume.19
Fides sine charitate otiosa. ibidem. nume.20
Filius Dei ad quid venit in mundũ. par.1.pag.221.nu.8
Filius Dei cur manus appelletur.p.1 pag.50.nu.3
Filiorum desiderium ad quid habendum.par.1.pagi.338
Filij naturali quadam propensione parentes imitantur.part.1. pagin. 639.num.4
Filij qualiter educandi. part.2.pagi. 314.

314.numer.4
Filij cur inhonorent parentes,p.2.p. 365.nume.13
Finis præcipuus cõcionatoris & præfidis.p.2.p.50.n.21
Finis perfectior considerandus , p.2. p.225.n.9
Flendum nobis est in hoc sæculo , si in altero volumus lætari, p.2.pag. 188.num.10
Fontis Macedoniæ proprietas, p. 1. p.811.n.14
Fortitudo quæ sit magna, p.2.p.51. nume.2
Fortitudo nostra vnde dimanat,p.1. p.679.n.24
Fragilitas humanæ naturæ,p.2.pag. 359.n.32
S.Franciscus mortis tempore pœnitentiam fratribus hortabatur, p.1. p.628.num.7
S.Francisci paupertas & humilitas, p.1.p.764.num.25.pa.782.&.numero.39
S.Franciscus è mõte Aluerna Christi stigmata tam pedibus, manibusque,quam latere impressa gestauit.p.1.p.766.num.32.&.pagi. 779.nu.30.&.p.794.nu.33. &.p. 804.n.28
S.Francisco Dei laudes decantanti, Latrones obuiarunt.p.1.pag.707. nume.3
S.Franciscus quam de carne habuit victoriam.p.2.p.473.n.8
S.Franciscus postquã in vepribus se volutauit, , quam habuit visionẽ. p.2.p.433.n.9
S. Frãciscus omnes creaturas ad Dei laudes inuitabat,p.1.p.771.nu.5
S.Francisci contemplatio assidua,p. 1.p.782.n.39
S.Franciscus pauperum Patriarcha & ordinis Minorum caput,p.1.p. 794.nu.33
S. Francisci splendor & dignitas,ibidem,num.34
S. Francisci in concione efficacia,p. 1.p.799.n.12
S. Franciscus quot viros in vna concione adreligionem conuertit,p. 1.p.799.nu.12
S. Franciscus in quibus ordinem Minorum fundauit,p.1.p.802. n.23
S. Franciscus super omnes ordinum fundatores quinque portionibus à Deo donatus.p.1.p.803.n.26
S. Franciscus martyrij desiderio Syriam adiuit,p.1.p.804.n.29
S. Francisco quis martyrium contulit,p.1.p.805.n.30
S. Franciscus & B. Dominicus Patres nostri,vno eodemque tempore floruerunt.p.1.p.804.n.27
Fratres Minores cur vestitu cineritij coloris vtantur,p.1.p.803.n.24
Fraternitas quid possit.p.2.p.195.numero.7
Frigiditas congregat heterogenia,p. 2.p.339.n.20

G.

GAbriel quid significat.p.1.p.21 nume.7
Gabrielis Angeli dignitas,p.1.p.41. nume.8

Gabriel quid falso imponit Scoto. p.2.p.487.n.9
Gades insulæ consuetudo. part.1.pa. 430.n.19
Gaudium iusti & peccatoris. p.1. pa. 435.n.35
Gaudium perfectum in tribulationi bus habendum.p.1.p.498.n.35
Gaudium in quo consistat. p. 2.pag. 191.n.21
Gaudendum est in tribulatione. p.2. p.191.n.21
Gaudendum est tam in prosperis quam in aduersis,part.1. pag.435. nume.35
Gaudendum est de bono proximorum,p,1.p.339.n.8
Generare sibi simile cui sit propriũ. p.1.p.278.n.22
Generatio perfectissima in Deo reperitur.p.1.p.278.n.24
Generatio hominis duplex.par.1.pa. 583.n.31
Generatio non est solum cuiuscunque natiuitas.p.1.p.639.n.2
Generis ex nobilitate non gloriandum.p.1.p.640.n.5
Generis nobilitas vel humilitas, si sufficientia adsit,non impedit prę sulatum.p.1.p.593.n.29
Gentiles bene operantes gaudebãt. p.1.p.437.n.4
Gentiles quare statuam Deæ Angeronæ ore seram habentis in tẽplo Deæ Volupiæ collocarunt.par.1. p.554.n.24
Gentiles quo artificio ad euangeliũ ducti sunt.p.1.p.696.n.6
Gentiles quo præcipuè cõuersi sunt p.2.p.75.n.11
Germani Imperatoris cum caudauer cremaretur, cur eius cor illæsum remansit.p.1.p.216.n.16
Germania qua de causa à fide defecit.p.2.p.42.n.17
Gloriæ consideratio animum sedat. p.1.p.73.n.12
Gloria æterna non habet gaudium successiuum.p.1.pa.208.n.18
Gloria bonorum operum cui referẽda est.p.1.p.258.num.20.&. pagi. 275.n.13
Gloriæ gradus diuersi.p.1.p.85.n.14
Gloria vana bona opera deperdit.p. 1.p.259.n.22
Gloria expetenda est.par.1. pa.579. nume.21
Gloria sine operibus non speranda. p.1.p.581.n.26
Gloria ab omnibus Dei auxilio comparari potest.p.2.p.86.n.18
Gloria nolenti eam non datur. pa.2. p.87.n.21
Gloriam maximã expectare licet.p. 1.p.723.n.14
Gloria animæ Christi quoadusque corpori, & inferiori portioni fuit communicata.part. 1, pagin. 785. nume.6
Gloria quo expugnatur, p.1.pa.841. nume.6.&.p.843.n.10
Gloriæ præmium inexplicabile, p. 1.p.843.nu.12
Gloria propriis viribus acquisita laudabilior est quam alienis. par.2.p. 197.n.14

Gloria omni voluptate plena.par.2. p.293.n.24
Gloria ſine operibus nõ adquiritur. p.2.p.375.n.11
Gloria theſauro comparatur.p.2.pa. 409.n.11
Gloria eſt indicibilis.pa.2.pag.409. num.12
Gloriari in quo nos oportet.par.1.p. 122.nu.20
Gloriari ex proprijs operibus non oportet.p.1.p.275.n.13
Gloriari de propria virtute non licet p.1.p.335.n.28
Gloriari de generis nobilitate vaniſſimum.p.1.p.514 n.22
Gratia maior quæ ſit.part.1.pagi.29. nume.3
Gratiæ ſignificatio duplex. par.1.p. 35.num.20
Gratia ſublimis & ſublimior quæ dicatur.p.1.p.252.num.3
Gratia in baptiſmo collata à quo procedat.p.1.p.258.nu.20
Gratiam baptiſmalem quis nobis meruit.p.1.p.258.nu.20
Gratiam baptiſmi & aliorum ſacramentorum, licet à tota Trinitate procedat, Chriſtus nobis meruit. p.1.p.274.nu.12
Gratiæ Deo agendæ cum primum ſurgimus.p.1.p.356.n.30
Gratiæ principium quod ſit.p.1.pa. 516.num.28
Gratia diuina eſt candor lucis æternæ.p.1.p.529.nu.31
Gratia diuina quid efficiat in anima p.1.p.529.num.31
Gratiæ Deo reddendę tam de aduerſis quam de proſperis.p.1.pa.772. nume.7
Gratias Deo agentes quam rem agimus.ibidem.
Gratiarum actionẽ nihil impediat. p.1.p.784.n.3
Gratia diuina nihil in homine vacuum eſſe patitur.par.1.pag.799. nume.13
Gratia excludit omne debitum.p.2. p.198.nu.15
Gratiæ pro beneficijs Deo agendæ. ibidem.num.17
Gratia lux eſt iuſtis. par.2.pagi.215. nume.7
Gratia ob triplicẽ rationem lux appellatur.ibidem.
Gratiæ naturales etiam malis conceduntur.p.2.p.244.n.10
Gratia Dei qui abutitur, bonis naturæ damnabitur,p.2.pa.311.nu.22
Gratitudo eſt velut hamus.part,1.p. 372.num.10
Gratitudo noſtra de omnibus & in omnibus qualis futura eſt erga Deum,p.1.p.772.nu.9
Grati Deo ſimus.parte.1.pagin.336. nume.1
Gratus alicui beneficio ad aliud ſe diſponit.p.1.p,3.n.8
Grato omnia augentur.p.1. pa.784. nume.2
Gubernatores ciuitatis eam peruigilent.p.1.p.109.nu.6

H

HAbitus boni gignendi, mali eradicandi.par.2.pa.435.nu.14.

Hebio-

Hebionitæ hæretici, p.1.pa.268.numero.20
Hebræi carent ſuperlatiuis, quorum loco vtuntur genitiuis, p.1.p.189 nu.16.&.p.269.n.25
Hebræi quid maiori veneratione habuerunt, p.1.p.301.nu.30
Hebræi de quo maximè gloriabantur, p.1.p.513.n.20
Hebræi quo ab idololatria infideles Hebræos deterrere conabantur, p.2.p.493.n.26
Hœdus peccatum denotat, part.1.p.340.nu.11
Heloi Dei eſt nomen, & eius ſignificatio.p.1.p.197.nu.16
Herbæ, ſi in die Sancti Ioannis colligantur, quid habeant virtutis, p.1.p.357.n.33
Hæredes bonorum teſtatoris tenentur implere voluntatem.p.2.pag.3.num.8
Hæredes cæli qui volunt eſſe, Dei legata impleant, ibidem
Hæreſes ſunt portæ inferi, p.1.pagi.409.nu.10
Hæretici ſunt quaſi portæ inferni, p.1.p.227.n.5
Hæretici Eccleſiam ſubuertere nitũtur, p.1.p.529.n.29
Hæretici ſunt tãquam lupi callidiſſimi, p.2.p.73.n.3
Hæretici debiliorem partem Eccleſiæ aggrediuntur, par.2.pagin.73.nume.4
Herodes quid ſenſerit de Diuo Ioanne Baptiſta, p.1.p.385.n.18
Herodes cur ab Angelo interfectus, part.1.pag.27.n.27
Hieronis tyranni quæſtio, p.1.p.243 num.8
Hieruſalem qua de cauſa deſtructa, p.1.p.657.n.21
Homo in hoc mundo ſit tanquã peregrinus, p.2.pa.426.n.16
Homo maioris perfectionis eſt capax quam eius, in qua creatus eſt, p.1.p.39.n.1
Homo plus ſe ipſum fugiat, quam dæmonem, p.1.p.146.n.6
Homo fuit creatus cum libero arbitrio, p.1.p.159.n.15
Homo rectè diſpoſitus beneficia à Deo recipiet, p.1.p.187.n.10
Homo fuit in libertate creatus, p.1.p.188.n.14.&.p.2.p.307.n.8
Homo ſecundum quod in Scriptura diuina nomen diuerſum ſortiatur, p.1.p.188.n.15
Homo eſt tanquam emblema & mũdi pulchritudo, p.1.p.195.nu.10
Homo Deo abiectum tribuit, diabolo verò bonum, p.1.pagi.199.n.19
Homo eſt quaſi mundi facies, p.1.p.225.nu.22
Homo non ſolùm ſibi natus eſt, p.1.p.228.n.9
Homo ad vnam tantum tendit naturam, p.1.p.243.n.7
Homo in hac vita aliqua poteſt, quę non vult, aliqua tamen vult, quæ minimè poteſt, p.1.pa.235.n.13
Homo poſt peccatum quem cẽſum incurrit, p.1.p.285.n.15
Homo pro omnibus creaturis Deũ laudet, p.1.p.341.num.14

Homo quandoq; infirmitatē, quandoque fortitudinem denotat, p.1. 386.nu.26
Homo vnus alteri auxilietur, p.1.p. 544.numer.37
Homo microcosmon dicitur, ibidē.
Homo inter cæteras creaturas solus exul dici potest, p.2.pa.11.nu.2
Homo est quodammodo finis omnium, par.1.pa.571.nu.36
Homo quid ardentius inquisiturus est, p.1.p.570.nu.33
Homo & sibi, & Deo est contrarius, p.1.pag.572.nu.39
Homo est tanquam arcturus, p.1. pa. 576.num.12
Homo qualis post peccatum remanfit, parte.1.pagin. 630.nu.15. &.p. 2.p.53.nu.28
Homo nequam etiā sibi benefacientibus obest, p.2.p.74.nu.7
Homo quando ignominia, quando verò honore dignus, p.1.p.604.numero.32
Homo indiget Dei auxilio ad sanctitatem comparandam & tuendam, p.1.pa.762.nu.18
Homo est miseriarum abyssus, p. 1. p.801.nu.19
Homo quo satis fiet, p.1.p.820.nu.5
Homo præter cætera animalia cur erecta facie creatus, parte.2.pagin. 271.num.22
Homo post peccatum plurima damna incurrit, p.2.p.276.num.4
Homo ad difficilia capessenda quo moueatur, p.2.p.353.nu.15
Homo secundum naturam corruptā ad malum est propensus, p.2.pag. 390.num.23
Homo quando satis mundo renuntiat, p.2.p.411.nu.18
Homo duplex, p.2.p.93.nu.9
Homo post lapsum caro appellatur, p.2.pa.417.nu.9
Homo duabus rebus diuersis cōstat. p.2.p.451.nu.1
Homo quid prestet in opere, p.2.p. 486.num.4
Homo nisi peccasset, an moreretur, p.1.p.226.nu.2
Homo insipiens creaturis abutitur, p.1.p.517.nu.31
Hominis vita duplex, par.2. pagina. 451.num.2
Homines sunt termini terræ, p.1.pa. 128.num.11
Homines huius temporis solùm habent sanctitatis specimen, p.1.pa. 78.num.28
Homines qua regula metiri se vellent, p.1.p.93.nu,14
Homines ne sint beati, res pueriles impediunt, p.1.p.174.nu.3
Homines diuersimode se habent in Dei cognitione, ac eius dilectione, p.1.p.213.nu.5
Homines à quo didicerunt quæcunque adepti sunt, p.1.p.281.num.2
Homines quibus rebus maximè euanescant, p.1.p.373.nu.13
Homines non nisi ad beneficia mouentur, par.1.p.446.nu.32
Homines qua celeritate currunt ad malum, p.1.p.450.nu.9
Homines quam debiles sunt, p.1.pa.

488.nume.5
Homines sæpius rerum inutiliũ curam habeant vtilia non curantes, p. 1.p.697.nu.10
Homines sicut ad custodiam singulos habent angelos, ita etiã ad virtutis exercitationem singulos diabolos, p.1.p.739.num.19
Homines quales se habeant in mortis alicuius expectatione, p.2.pa. 491.num.21
Homines rebus temporalibus saturati spiritualia bona non esuriunt, p.2.p.181.nu.20
Homines quo efficacius moueantur, p.1.p.820.num.7
Homines cur ad præmia æterna parũ commoueãtur, p.1.p.821.nu.10
Homines quare quanto diligentius humanis scientijs intendunt, tanto tepidius plerunq; Deũ ament, p.1.pa.795.num.2.&.pagin.798. nume.9
Honor alicui minime detrahendus, p.1.p.380.num.2
Honor Dei illæsus maneat, ibid.
Honos plus debetur ætati quam diuitijs.p.1.p.712.nu.22
Humili grauius est laudari, quam superbo ignominia affici, p. 1.pagi. 27.num.26
Humilis quo maiora recipit, eo magis illorum indignum se iudicat. p.1.p.186.nu.8
Humilis nullius rei se dignum existimat, p.1.p.371.nu.9
Humilis recipiet dona Dei, p.1.pagi. 455.nume.24
Humilis quis verè sit, p.1.p.742.nu. nume.29
Humilior quo quisq; fuerit, eo beatior erit, p.1.p.741.nu.27
Humilitas Virginis Mariæ, p.1.pa. 36.num.24
Humilitas Virginis Mariæ & Iacob, p.1.p.648.nu.31
Humilitas animam perficit, p.1.pa. 18.nu.23
Humilitas requiritur ad sacramentũ altaris, p.1.p.334.nu.27
Humilitas honores acceptos in Deũ refert, p.1.p.369.nu.3
Humilitas remedium generale contra vitia, p.1.p.369.nu.3
Humilitas S. Ioannis Baptistæ, p.1. p.372.num.11
Humilitas & vrbanitas gratiam comitantur, p.1.p.429.n.17
Humilitas quanti ponderis sit apud Deum, p.1.p.466.n.27.&.pa.765. num.28
Humilitas vnde denominetur, p.1.p. 648.nu.31
Humilitas vnde possit in nobis oriri, p.1.p.654.nu.12
Humilitas vera in quo consistit, p.1. p.711.num.17
Humilitas etiam Angelis inest, p.1. p.727.nu.25
Humilitas virtutum dux, p.1.p.736. nume.12
Humilitas via in cælum vna est, & Angelis & hominibus, p.1. p.754 nume.27
Humilitas quo facile adquiratur. p.1 1.p.75.num.16

Humilitas vera diuinis donis accrescit,p.1.p.761.nu.16
Humilitas in quolibet statu reperiri potest,p.1.p.762.nu.20
Humilitas quo augeatur,p.1.pa.763. nu.22.&.p.782.nu.37
Humilitas non solùm exterius, sed interius sit,part.1.pagi.781. numero.36
Humilitas quam grata sit Deo, p.1. p.800.nu.15.&.p.845.nu.17
Humilitas per antonomasiam iustitia dicitur,p.2.p.217.nu.14
Humilitas pulchrum diuitibus ornamentum,p.2.p.444.nu.10
Humilitas ad quid animã disponat, p.1.p.279.nu.27
Humilitatis qui plus habuerit, cur beatior erit,p.1.pa.747.nu.9
Humilitatis diffinitio par.1.pa.749. num.14
Hypocrisis tandem tandem appare bit,p.1.p.347.nu.3
Hypocrisis Deo odiosa,p.2. p.28.numero.16

I.

S. Iacobus maior ante dispersionẽ Apostolorũ Hispaniã prædicaturus adiuit,p.1.p.506.nu.23
S.Iacobus maior primus omnium Apostolorũ martyrio coronatus, ibidem,
S.Iacobus maior in Hispania prædicauit,p.1.p.488.nu.4
Iacynthus quem habeat colorem, p. 1.p.292.num.3
Idololatria per quod in mundũ inoleuit,p.1.p.812.nu.17
Idonei maxima cum difficultate curam animarum suscipiunt, p.1.pa. 492.num.18
Iehoua Dei est nomen & eius significatio,p.1.p.197.nu.16.&.p.2.p. 138.nu.21.&.p.395.nu.3
Iericó significatio,p.1.p.678.nu.21
Ignoratio perfecta Dei est eius vera cognitio,p.1.p,420.nu.21
Illabi in animam solius Dei est, p.2. p.385.num.7
Illecebræ mũdanæ quibus maximè noceant,p.2.p.70.num.17
Imaginatio quandoq; facit casum,p. 1.p.517.nu.31
Imbecilles sumus absq; Dei auxilio, p.2.pa.145.nu.24
Imitari Christum debemus,p.1.pag. 94.nu.18.&.p.640.nu.7
Imperfectionis & imbecillitatis signum.p.1.p.704.nu.33
Imperfectiones nostras difficilè cognoscimus.p.1.p.404.nu.4
Impulsus Dei necessarius,p.1.p.691. num.29
Incarnatio filij ex infinito patris amore processit,parte.1.pagi.193. num.3
Incarnatio Christi fuit amor infinitus,& donum infinitum,p.1.pag. 194.num.6
Incarnatio verbi fuit Spiritus sancti operatio,p.2.pa.179.nu.12
Incarnatio Christi fuit principium iustificationis,p.1.p.501.nu.8
Incarnari Christo fuit suaue, p.1.pa. 618.nu.5
Incitatores ad peccandũ puniẽtur,p.

1.par.715.num.29
Inconſtãtia Apoſtolorum ante Spiritus ſancti aduentum.p.1. pa.165. nume.3
Inconſideratio plurima incommoda.part.pag.37.nu.26
Inducere alios ad peccandum ſignũ reprobationis.p.2.p.219.nu.21
Indulgentia quo tempore fiebat. p. 1.p.620.nu.11
Inepti cũ maxima lætitia recipiunt animarum curam.par.1.pagi.492. nume.17
Infernus duplex.par.2.pagin.441. num.2
Infernus quas portas habeat. p.1.pa. 409.num.19
Infidelitas vnde proueniat.part.2.p. 143.num.18
Ingenium bonum ſæpe animam deſtruit.p.1.p.816.nu.29
Ingrati Deum fugiunt.part.1.p.212. nume.4
Ingratus qua pœna ſit dignus.par.2. p.311.nu.21
Ingrato omnia è manibus euaneſcũt. par.1.pag.784.nu.2
Ingratitudo peccatoris quanta ſit. p. 1.pa.113.nu.17
Ingratitudo noſtra vnde manifeſtatur.p.1.p.25.nu.12
Ingratitudo noſtra magna eſt. part.1. p.446.nu.32
Inimicus diligendus.p.2.p.37. n.14. &.pag.9.nu.26
Inimicus quod commodum afferat. p.2.p.38.num.15
Inimicis parcendũ eſt.ibidẽ.nu.12
Inimicis noſtris tanquam inſtrumẽto ad nos puniendos ſæpe Deus vtitur.par.1.p.22.nu.12
Iniuria non vindicanda,p.1.pa.61.n. 7.&.p.838.nu.27
Iniuriæ citius dimittendæ.p.1.pa.25. nume.29
Iniuriarũ vltores non impunes abibunt.p.1.p.251.nu.80
Iniurias inferẽti licet parcas,niſi pœnitentiam egerit,punietur.p.1.p. 752.num.21
Iniuriæ illatæ triſtitiam generant.p. 1.p.817.nu.30
Iniurijs illatis non retaliandum.p.1. p.553.nu.25
Inobedientia quam graue malum. p.484.nu.31
Inſignia regum quæ ſint.p.1. pa.18. nume.23
Inſpirationes non reuelandæ.p.2.p. 400.num.19
Inſpirationibus diuinis reſpondendum.p.2.p.57.num.5
Intellectus quo magis Deum ſcrutatur,eo minus intelligit.p,1.p.127. nume.8
Intellectus cui ſubijciendus.p.1.pa. 276.num.18
Intellectus quid in myſterio Trinitatis poſsit indagare.p2.1.pa.277. nume.21
Intellectus noſter quanto altiora inquirit,tanto minus verba, quibus ea appellet,inuenit.part.1.pa.343. num.22
Intellectus tam angelicus quam humanus,quo à Deo eleuatur.part.1 pag.

1.pagin.353.nume.20
Intellectus humanus in quæ facile feratur.p.1.p.363.nu.17
Intellectus ſine voluntate debilis.p.1.p.774.nu.13
Intellectus ſol appellatur.p.1.p.775.nume.16
Intellectus eſt mentis oculus. p.1.pa.796.nume.4
Intellectui duplex ineſt portio.ibi.
Intellectus bonus qui ſit.p.1.p.797.nume.6
Intellectus cum voluntate qualiter habendus.p.1.p.797.nu.7
Intellectus non debet ſemper ſpeculari.ibidem.nu.6
Intellectus quare quo illuſtrior, eo inanior eſt volũtas.p.1.p.797.n.7
Intellectus eſt fidei ſedes.par.1.pagi.849.num.30
Intellectus quo fit lucidior.part.2.p.254.nume.6
Intellectus nõ eſt in ſua libertate relinquendus.p.2.p.298.nu.11
Intellectus bonis occupationibus occupandus.p.2.p.299.nu.12
Intellectus pervolat & tardus vel nullus ſequitur effectus.par.2.p.376.nume.16
Intellectus ſimplex bene affectus tutior eſt quam inſtructus veritatibus male affectus.p.2.p.376.n.16
Intellectus in quo exercendus. par.2 p.422.nu.24
Intellectus tribuat locum voluntati. ibidem.
Intellectus quid conſequitur p.2.pa.488.num.10
Intellectus officium.ibidem.& pag.489.num.13
Intemperantia multa damna infert. p.1.p.373.num.15
Intentio operis per quod ſignificetur.p.2.p.223.nu.4
Intentio recta in operibus habenda. p.2.p.226.nu.12
Intentiones alienæ non ſunt nobis ſcrutandæ.p.2.p.9.nu.27
Interpretes ſeptuaginta inter ſe miraculoſe cõcordarũt p.1.p.304.n.5
Inurbanitatum inuentiones. p.1.pa.429.nu.18
Inuidus ſine delectatione peccat. p.1.p.339.nu.9
Inuidi quocunque bono proximi indignantur.p.1.pa.361.nu.9
Inuincibilia tria.p.1.p.289.nume.25
Ioannis ſignificatio.par.1.pagi.342.nume.19
S.Ioannes Baptiſta quam curam ſui corporis habebat.p.1.p.344.n.24
S.Ioannis Baptiſtæ dignitas. p.1.pa.347.nu.1
S.Ioannes Baptiſta nullum miraculum fecit.p.1.364.nu.19
S.Ioannis Baptiſtę quę ſit præcipua laus p.1.p.364.nu.19
S.Ioannes Baptiſta in vtero matris habuit vſum rationis p.1.pag.365.num.23
S.Ioannes Baptiſta fuit terminus legis veteris & prophetarum.par.1.p.375.nu.20
S.Ioannes Baptiſta quem ſuarum laudum præconem habuit.p.1.p.376.nu.23

S. Ioannes Baptista non solùm iustificatus, sed etiam fuit ratione præuentus, p.1.p.431.nu.22
S. Ioannes Baptista prior matre fuit Spiritus sancti plenus, ibid. nu.23
S. Ioannes Baptista in ventre matris prosiliit, ibidem, nu.24
S. Ioannis Baptistæ excellentia, p.1. p.545.nu.42
S. Ioannis Baptistæ exemplar vitæ, p.1.p.615.nu.29
Iob quis calamitates nuntiabat, p.1. p.459.num.25
S. Ioseph Virginis Mariæ purissimo amori fuit deditissimus.par.1. pa.624.nu.22
S. Ioseph Virginis Mariæ sponsus duplici de causa Redemptoris nostri pater appellatur, p.1.pa. 67. nu.27
S. Ioseph in tempore passionis Christi adhuc viuebat. p.1.p.68.n.30
Ira nisi citius expellatur, altas agit radices, p.1.p.828.num.29
Ira comprimenda est, p.2.pagina.4. nume.10
Ismael fuit condemnatus, p.1.p.623. nume.20
Ismara fuit mater sanctæ Elisabeth, & soror Diuæ Annæ. p.1.p.448. nume.3
Ismara cuius tribus fuit, ibidem.
Iter faciens non sinat recitare & audire missam. p.1.p.392.n.2
Iudæi perfidi omne, quod fecerunt, vt Christum Dominum deprimerẽt, fuit causa exaltationis ipsius, p.1.p.104.nu.19
Iudæi quot habuerunt præcepta, p.1.pa.169.num.16
Iudæi quare tam proni erant ad idololatriam. p.1.p.171.nu.23
Iudæi mysterium crucis voluerunt obscurare. p.1.p.674.n.8
Iudex optimus nec à consanguineis extorquendus, p.1.p.177. n.4
Iudex ne proferat sententiam sine interrogatione partium, parte.1.pa. 500.num.5
Iudex quando non astringitur iuris regulis, p.1.p.544.nu.39
Iudex secundum quam regulam est sententiam prolaturus, p.1.pagin. 595.nu.5
Iudex aliorum se introspiciat, p.2.p 448.nu.24
Iudicare temerè tyrannis quędã est, p.1.p 59.nu.2
Iudicare non solùm sed nec occasionem præbere, p.1.p.60, nu.33
Iudicandus nullus, parte.2. pagi.194. nume.4
Iudicium duplex, parte. 1. pagi.209. nume.20
Iudicij dies incertus, parte.2. pagin. 295.nu.1
Iudicium Dei duplex, p.1.pa.503.numero.3
Iudicia Dei recta, hominum verò falsa, p.1.p.59.nu.3
Iugum mundi grauissimum, Dei autem leue, p.1.p.793.nu.30
Iulianum & Celsum multi hodierna die imitantur, p.1. p.526.nu.22
Iurare quando meritorium, p.2.pag. 111.num.4
Iurandi consuetudo blasphemiã ge-

nerat.p.2.p.112.n.7
Iuramentum antiquorum patrum, p.2.p.111.nu.4
Iuramentū debitis circunſtantijs ornatū cuius ſit actus,ibidem.nu.3
Iuramentū iniuſtum iurare nunquā licet,ibidem.num.4
Iurandum quando,ibidem.
Iuramentum iuſtum adimplēdum, p.2.p.112.n,6
Iuramentum falſum quid teſtetur, ibidem,num.7
Iuramentum falſum grauius homicidio,ibidem
Iuriſperitorum ingenium, p.1.p.77. nume.25
Iuriſperiti ſæpius iniquè maioratus inſtituunt,parte.1.pagina.686.numero.14
Iuriſperitorum intentio,p.1.pa.687. nume.16
Iuſtitia Dei in quo apparuit maximè,p.1.p.120.nu.19
Iuſtitia perfecta in quo conſiſtat,p.2 p.167.num.5
Iuſtitiæ diffinitio,parte.2.p.249 numero.23
Iuſtus non ſolùm pro ſe orat, & gratias agit, ſed pro omnibus, p.1. p.12.nu.6
Iuſtus cum laudatur in facie,flagellatur in corde,p.1.p.46.num.23
Iuſtus nulla re perturbatur, p. 1.p. 52. nu.9
Iuſtus eo plus humiliatur,quo magis extollitur,p.1.pa.57.nu.26
Iuſtus non poteſt non apparere iuſtus,p.1.p.116.n.1
Iuſtus cruci ſuaui eſt affixus, p.1.pa. 123.n.23
Iuſtus arcus eſt triumphalis, & quædam cæli porta, p.1.pa.226.n.3
Iuſtus non pro vno tantū præcepto ſeruato, ſed pro omnibus iuſtus erit,p.1.p.348.n.5
Iuſtus in omnibus meretur, p.1.pag. 378.n.29
Iuſtus quomodo excipiatur ab Angelis.p.1.p.461.n.14
Iuſtus ſecurè viuit,parte.1.p. 513. numero.19
Iuſtus totus ſe debet Deo conſecrare.p.2.p.45.n.8
Iuſtus etiam in laboribus delectationem reperit,p.2.p.92.n.8
Iuſtus vnde elicit iuſtificationē ſuā, p.1.p.776.n.19
Iuſtus non ſolùm exterius, ſed interius,p.2.p.214.n.4
Iuſtus lucerna dicitur,parte.2. pagi. 221.n.25
Iuſtus tenacius à dæmone tentatur, quam mundanus, part. 2.pagina. 359.nu.33
Iuſtior quo quis eſt, eò durius tentatur.p.2.p.195.nu.7
Iuſto nunquam deeſt contradictio, p.1.p.552.nu.17
Iuſti ſunt velut Chriſti ornamenta, p.1.p.96.nu.22
Iuſti habent quandam liberam ſeruitutem,p.1,p.202.nu.29
Iuſti mundum conſeruant,p.1.p.337 num.4.&.p.2.p.306.nu.6
Iuſti verētur opera ſua ſint bona nec ne,p.1.p.371.n.8

Iusti semper sancto timore viuunt, p.1.p.371.nu.9
Iusti in medio laborum delectantur, p.1.p.396.nu.16
Iusti quid emolumenti ex ruinis eliciant, p.1.p.710.nu.15
Iusti expoliuntur tanquam lapides, p.1.p.401.nu.29
Iusti per adoptionem dicuntur filij Dei, p.1.p.418.nu.15
Iusti quantum in contemplatione delectentur.p.1.p.440.nu.12
Iusti plurimis consolationibus tribulationis calicem imbibunt, part.1 pa.496.nu.29
Iusti persecutionem patiuntur, p.2. p.39.nume.20
Iusti cur in hac vita viatores, in altera verò comprehensores vocantur, p. 2.p.47.nume.12
Iusti absque timore viuunt.p.1.pag. 609.num.11
Iusti in hac vita sæpè puniuntur, ac si mali essent, p.1.p.610.nu.13
Iusti à quibus laboribus liberantur, p.1.p.606.nu.2
Iusti à Deo affliguntur, par.1.pa.607 num.5
Iusti æquo animo virtutis difficultates tolerant, p.2.p.69.nu.13
Iusti ab initio mundi ob quæ multa passi sunt, p.2.pa.75.nu.9
Iusti cui sint similes, parte.2. pagina. 85.num.14
Iusti os Dei sunt, p.1.pa.707.nu.7
Iusti non solùm ad gloriam, sed ad media prædestinati sunt. p.1. pa. 784.num.4
Iusti quo magis Deum cognoscunt, eo se humiliant, p.2.p.432.nu.5
Iusti quibus per mundum deprimũtur, eisdem per Deum eriguntur, p.2.p.130.num.4
Iusti in tribulatione securi, p.2.pagi. 155.num.21
Iusti non patientur confusionem, p. 2.p.167.nu.6
Iusti laboribus delectantur, & expoliuntur, p.2.pa.190.nu.16
Iusti hic peregrinantur.p.2, pa.204. nume.5
Iusti signa diei iudicij alacres expectabunt.p.2.p.166.nu.3
Iusti cito se à peccato erigunt, p.2.p. 369.nume.27
Iusti cur etiam in hac vita dicantur beati, p.2.p.368.num.24.&.p.1.p. 823.num.16
Iusti videntur sibi Deum retardare, p.2.p.368.nu.24
Iusti quare violenti vocentur, parte. 2.p.94.num.11
Iusti etsi sancti, etiam timidi, p.2.pa. 490.nu.17
Iustorum desiderium, p.1.p. 228.nu. 7.&.p.701.nume.24
Iustorum mos, parte.1. pagina. 449. nume.5
Iustorum in virtute suauitas, p.1.pa. 812, num.11
Iustorum status per quod significantur, p.2.p.195.num.6
Iustorum solamen, parte.2.pag.473. nume.33
Iuuare nos inuicem debemus, parte. 2.p.46, num.9

L.

Labores pro Christo pati quàm sit illustre. p.1.pa.412.num.30
Labores ob quid mittantur, parte.1. p.402.num.32
Labores si pateris non ob id derelictus à Deo.p.1.p.539.nu.23
Labores iustorũ propter Deum dulces sunt,p.2 pa.6.nu.17
Labores maximè necessarij & à Deo missi,p.2.p.33.nu.31
Labores qui fugit,lucrũ fugit,p.1.pa. 606.num.3
Labores hominibus non casu eueniunt,p.1.p.607.nu.5
Labores qui vocentur à Deo,p.1.pa. 607.nume.6
Labores immittit Deus in mensura, ibidem.
Labores cum gaudio perferendi, p.2 p.97.nume.20
Labores peccatorũ nullius sunt frugis.p.2.p.146.nu.25
Labores æquo animo tolerare præmium & donum Dei est,p.2.pag. 146.num.26
Labores,dolores, & afflictiones per peccatum intrarunt in mundum, p.1.p.669.nu.23
Labores vt æquo animo tolerentur, quid prosit,p.2.p.160.nu.8
Lacedæmones cur homines pingues à Republica expellebant. p.2. pa. 233.num.7
Lacedæmonum mos in sacrificijs, p. 1.p.166.num.9
Lachrimæ peccata abluunt,p.1.pa. 480.nume.8
Lachrymæ Deum placatũ reddunt, p.1.p.481.nu.10
Lachrymæ non omnes laudandæ,p. 1.p.846.nu.20
Lachrymę ob aliena peccata sanctissimæ,p.1.p.847.nu.22
Lachrymæ quæ Deo placent,p.2.p. 185.num.2
Lachrymarum causæ, parte.2.pagina.186.num.4
Laicis prohibitum est, ne in Ecclesijs cum clericis misceantur,p.1.p. 351.num.14
Laudes sanctissimæ Trinitatis,p.1.p. 247.num.19
Laudes vt sint Deo acceptæ, quid,p. 1.p.388.num.27
Laudes Dei sunt gaudia spiritus, p.1. p.388.nu.28
Laudes à quibus dandæ,parte.1.pag. 392.num.4
Laudes Mariæ Virginis,p.1.pa.641. nume.10
Laudes diuinæ sunt præstantissimi actus amoris.p.1.p.783.nu.1
Laudes Dei nũquam ore nostro excidant,p.1.p.770.num.2
Laudes Deo infinitæ reddendæ,p.1. p.788.num.16
Laude humana sæpè homines euanescunt,p.1.p.27.nu.27
Laus exterior vnde prouenit.p.1.pa. 453.num.17
Lectio sacrorum librorum vtilissima,p.1.p.34.n.19
Leonis & mustellæ ludus.p.1. pa.70. nume.13
Leonis effigies cur Diuo Marco tribuitur,

uitur.p.2.pag.80.n.25
Lætitia quæ vana, quę verò optima, p.1.p.445.n.29
Leuitas quorundam, parte.1.pa.400. num.26
Lex peccati ſtimulus quare dicitur, p.1.p.158.n.11
Lex Chriſti ſuauis. parte.1.pag.179. nume.18
Lex gratiæ nobis collata maximum fuit beneficium. pa.1.pagina.275. nume.14
Lex diuina quid emolumenti obſequentibus illi, & eam negligentibus, quid damni afferat. p.1.pagi. 276.nu.16
Lex quo maximè intelligatur. pa.2. p.34.nu.5
Lex quæ ſuis obſeruatoribus pollicetur.p.2.p.35.nu.6
Lex quibus lata.p.2.p.35.nu.8
Lex euangelica incipit ab amore.p. 1.p.618.n.5
Lex diuina vnde grauis appareat, p. 2.p.92.n.6
Lex Dei quo ſuauior efficiatur, p.1. p.794.n.32
Lex eſt ſingulare Dei beneficium. p.1.p.807.n.1
Lex vetus ante Chriſtum cui ſimilis.p.2.p.141.nu.20
Lex quæ excelſior & vltima, p.2.p. 354.nu.16
Lex Dei non præcipit impoſsibile. p.2.pa.2.nu.6
Legis prohibitio cupiditatem irritauit.p.1.p.158.n.10
Leges æquali pœna adulteros coniuges puniunt.p.2.p.365.nu.15
Liberales ſimus in pauperes, p.1.p. 254.nu.7
Liberalitas in pauperes prædeſtinationis ſignum.p.1.p.613.n.25
Liberalitas Dei erga peccatores non præbet occaſionem peccandi.p.2 p.444.num.12
Libertas vera exoptanda, p.1.pagin. 214.n.23
Libertas Chriſtiana nulla captiuitate vincitur.p.1.p.835.n.17
Libidinoſi idololatræ vocantur.p.1. p.732.n.39
Lingua peruerſa eſt tãquam fera indomita, p.1.p.183.n.29
Lingua Hebraica omnibus fœcundior, p.1, p.304.n.6
Lingua vt rectè loquatur, quid, p.1. p.380.n.3
Lingua peruerſa in quo delectatur, p.1.p.463.n.18
Lingua primo frænanda eſt, p.1.pa. 507.nu.2
Literæ Hebraicæ omnes habent propriam ſignificationem, p.2.p.223 nume.3
Loci duo ſacræ Scripturæ conciliantur, p.1.p.271.n.3
Loca ſacra quantæ olim fuerint venerationi.p.1.p.351.n.13
Loquela indiciũ eſt turbati vel compoſiti cordis. p.1.p.452.n.15
Loqui recta vnde dimanet. p.1.pagi. 452.n.16
Lot cur non fuit contaminatus Sodomitarum conuerſatione, p.1.p. 444.n.25

S. Lucas Euangelista multa dixit, quæ cæteri tacuerunt, p.2.p.664. num.27
Lucifer quare post ruinam Cherub non Seraph nuncupetur, p.1.pag. 728.nu.27
Lucifer quot angelos secũ attraxit, p. 1.p.735.nu.7
Lucifer per quem arbitratus est fore beatus.p.1.p.735.n.9
Lucifer quibus viribus naturalibus pollebat, p.1.p.736.n.11
Ludere cum damno alterius non licet.p.1.p.233.n.8
Ludouicus Francorũ Rex, quos militeis dixit seruare suum regnum in pace.p.1.p.549.n.9
Lumen gloriæ tam angelos quã homines eleuat, p.1.p.353.n.20
Lumen rationis omnibus inditum, par.2.p.306.n.5
Luna qualiter eclipsatur, p.1.pagin. 522.nu.8
Luna quo temporis spatio cursum peragit, p.1.p.546.nu.44
Luna quando magis lucet, p.1.p.777 nume.22
Lapsores sunt idololatræ.p.1.pa.771. nume.38
Luxuria fugienda, parte.2.pagi.289. num.14
Luxuria brutos facit homines. p.2. pag.289.n.14
Luxuria vires eneruat, parte.2. pagi. 290.nu.15
Luxuria peruertit homines, p.2.pa. 352.n.11
Luxuria hominem debilitat, p.2.pa. 365.nume.13
Luxuriæ finis, p.2.p.365.n.14
Luxuriæ euitandæ consilium, parte. 2.pag.366.n.16
Luxuriæ remedia, p.1.p.401.n.30

M.

MAgister quidã Parisiensis post mortem Episcopo apparuit. p.1.p.511.n.3
Magnates habeãt seruos iuxta agrorum prouentus.p.1.p.294.n.7
Magnates sunt velut plebis margaritæ.p.1.p.653.n.11
Magneris virtus & proprietas, p.1.p. 227.n.6
Magnes habet virtutem attrahendi, p.1.p.426.n.9
Magni sunt in duplici differẽtia, p.1. p.353.n.20
Magnificare Deum quid, p.1.p.463. num.19
Magnus in Scriptura non semper proceritatem significat, p.1.p.337. nume.2
Magnum multipliciter dicitur, p.2. p.273.n.30
Mahometus perfidus quod de Christi Domini Euangelio protulit testimonium, parte.2. pagina.354. nume.16
Mahometus de Ioanne Baptista in Alcorano facit mentionem, part. 1.p.347.n.1
Maioritas quæ sit apud Deum, p.1.p. 377.nu.25
Maioratus sunt multorum malorũ occasio-

occasiones.p.1.p.802.num.23
Mala quædam sunt causa aliorum, p.2.p.351.n.7
Mala omnia in libro Dei scripta sunt par.2.p.463.nu.4
Mala, quæ nos premunt, ad Deum ire compellunt,p.1.p.503.num.12
Mala ne crescant, statim rescindenda.p.1.p.720.nu.4
Mala plurima vnde sæpè oriantur. p.1.p.797.nu.7
Malagatarum consuetudo,p.1. pagi. 850.num.31
Maledicere quid sit,p.1.p.120. nu.14
Malitia humana murmurationis occasionem inuenit,p.2.p.448. numer.23
Mali prauis operibus Deum negãt, p.1.p.263.nu.7
Mali omnes tales esse existimant. quales ipsi sunt, p.1.p.512. nu.16
Mali cur de bonis murmurent, p.1. p.569.nu.30
Mali qua velocitate ad malum currunt,p.1.p.615.nu.28
Mali cui comparentur,par.2.pag.85 num.14
Mali animo tuti esse non possunt,p. 1.p.823.num.16
Mali quare in hoc seculo maledicti nuncupentur.p.1.p.824. num.17
Mali in medio voluptatum infernũ & afflictionem patiuntur,p.2.pa. 189.num.33
Mali cur oderunt conciones, p.2.pa. 273.nume.28
Mali ita peccant,ac si Deus non nouisset omnia,p.2.p.307.nu.9
Mali quando nullum habebunt recursum,p.2.p.381.nu.29
Mali licet hilares apparent, intus tamen corroduntur,p.2.pa.398.numero.12
Malorum pœnæ nuntium,p.2.pag. 473.nu.34
Malos ditari non est fauor Dei, p.2. p.407.num.7
Malum non facere non est satis, p.2. p.376.num.14
Malum contrariatur bono,p.2.pagi. 19.num.21
Mandata Dei omnia adimplenda sunt.p.1.p.348.nu.5
Mandata Dei suos obseruatores custodiunt,p.2.pa.34.nu.4
Mandragoræ per Cyprianũ quid,p. 1.p.280.nu.28
Mandragoræ quam virtutem habeant,p.2.p.70.nu.17
Manere in Christo dupliciter, p.2.p. 142.nume.14
Manichæorum error,p.1.pa.571.numero.38
Mansiones Hebræorũ quid adumbrarunt,p.1.p.711.n.18
Mansuetudo omnibus est grata, p.1. p.17.nu.22
Marcus cognomen fuit Romanorũ, p.2.p.80.nu.24
S. Marco Euangelistæ cur effigies leonis tribuitur.p.2.pa.80.n.25
Margaritæ qua arte cælentur, p.1.p. 653.num.11
Maria Virgo vas gratiæ plenum,& opus Dei singulare,parte.1. pagi. 86.nume.23

Maria virgo quare turbata est in salutatione Angeli, part. 1. pagin. 26, num. 24
Maria virgo per antonomasiam dicitur gratia plena, part. 1. pa. 45. n. 19
Maria virgo Deo vouit virginitatẽ. par. 1. pa. 54. nu. 15.
Maria virgo qua hora verbis Angelicis assensum præbuit & peperit. par. 1. p. 57. nu. 25
Maria virgo in quo maximè meruit. par. 1. pag. 58. num. 28
Maria virgo caruit omni labe peccati, par. 1. pag. 377. num. 26, & pag. 437. num. 5
Maria virgo hortus conclusus, part. 1 pag. 424. num. 3
Maria virgo qua salutatione visit Elisabeth, p. 1. pag. 430. nu. 21
Maria virgo quam benedictionem in se habuit, par. 1. pag. 432. nu. 27
Maria virgo quam maiorem habet laudem, p. 1. pag. 437. num. 29. & pag. 436. num. 1
Maria virgo est vera mater Dei & non hominis tantum, par. 1. pagi. 433, num. 30
Maria virgo non fuit suaptè natura impeccabilis. par. 1. pag. 437. n. 5.
Maria virgo quam consanguinitatẽ habuit cum Elisabeth, part. 1. pa. 448. num. 3
Maria virgo pedes incedebat, part. 1. pag. 454. num. 21
Maria virgo propter quid fuit grata Deo, par. 1. pa. 466. nu. 27
Maria virgo omnibus creaturis Deo est propinquior. part. 1. pagi. 516. nume. 29
Maria virgo eam intuentibus sensualem ardorem aliqualiter sedabat, pa. 1. pag. 517. num. 31
Maria virgo habuit omnes potentias subiectas, par. 1. pa. 577. nu. 23
Maria virgo quam maiorem habuit dignitatem, par. 1. pagi. 637. nu. 36
Maria virgo Angelos vicit puritate par. 1. pag. 642. nu. 13
Maria virgo qualiter fuerit creata in gratia, par. 1. pag. 643. nu. 14. & pa. 734. num. 4
Maria virgo plurimum in tentationibus prodest, ibidem. nume. 16
Maria virgo multo ante quam Adã peccasset, caruit originali peccato. par. 1. pa. 644. nume. 17
Maria virgo per antonomasiam mater misericordiæ appellatur, part. 1. pag. 644. nu. 18
Maria virgo in hac vita cæteris mundi rebus prætermissis sola generis nobilitate illustrata fuit. p. 1. pagi. 655. nu. 16
Maria virgo cum esset ex regali stirpe cur pauperem vitam gesserit ibidem. num. 17
Maria virgo an esset Dei genitrix, si Adam non peccasset. part. 1. pagi. 660, num. 32
Maria virgo quare auroræ comparatur, par. 1. pa. 647. nu. 28
Maria virgo quando habuit rationis vsum, p. 1. pa. 546. nu. 43
Maria virgo & pauperrima fuit & humillima, par. 1. pa. 763. nu. 23
Maria virgo fuit plusquam martyr.

par.1.pag.780.n.32
Maria virgo nouum chorum per se constituit par.2.pa.353.nu.14
Mariæ nominis excellentia part.1, pag.23.num.14
Mariæ nominis quælibet litera bi formiter applicatur. ibidem. nume.15
Mariæ virginis puritas part.1. pagin. 637.num.34
Mariæ virginis patientia par.1.pag. 646.num.24
Martyres pro quo mortui sunt, part. 2.pag.52,num.25
Martyres non se defendendo vicerunt.ibidem.
Martyres necromantici appellati sunt.ibidem.nu.26
Martyres vnde tantas vires sumebãt par.2.pag.89.nu.27
Martyrum fortitudo vnde prouenit par.1.pa.233.num.22
Martyrium duos præcipuos habet effectus.part.2,pagi.163.nu.18
Martyrium absque charitate nõ prodest,par.2.pag.376.nu.15
Martyrij quod genus acerbitate leuius sed tẽporis diuturnitate grauius par.2.pag.250.num.28
Maternitatis relatio in virgine Maria prima omnium incomprehensibilis est par.1.pag.57,nu.25
Matthæus Euangelista Cur Euangelium suum,liber generationis Iesu Christi vocauit part.1. pagin. 626.num.2
Medium prædestinatorum quod sit par.2.pa.12.nu.4
Membra Christi cæli possunt appellari,par.1.p.111.nu.11
Mensa parca Deum habet comitem par.1.pa,129.num.15
Mens voluntatem euertit part.2.pa. 488.nume.10
Mens quos habeat oculos par.1.pag. 796,nume.4
Mensis primus apud Hebræos à quo ducebat initium part.1.pagi. 4.nume.4
Mercatores in acquisitione diuitiarum taxim habere deberent part. 1.pag.686.nu.12
Mercator sæpe proximorum sanguinem fugit part.1. pagina. 686. nume.14
Merita nostra per Christum valorẽ habent part.1.pag.75.nu.20
Merita Christi non euacuantur par. 1.pag.497.nu.32
Merita Christi cui prosunt part.2.p. 83.nume.8
Merita non sunt causa nostræ prædestinationis part.2.pagi. 13.nu.7
Michael Archãgelus olim princeps Synagogæ nunc autem Ecclesiæ par.1.pa.731.num.37
Michaelis significatio part.1.pa.736. nume.10
Michaelis Archangeli munus part. 1.pag.717.nu.37
Minerua cur induta fingebatur. p.1. pag.475.num.22
Miracula in ascensione Christi Domini par.1.pa.152.nu.24
Miracula gloriam Dei manifestant, par.1.pa.268.nu.21

Miraculum Dei præcipuum part.1. pa.353.num.20
Miraculum quod fit alijs mirabilius par.1.pag.813.num.20
Miracula ad quid cõstituta à Deo p. 2.pag.334.nu.4
Missa magna cum corporis deuotione audienda par.1.pagi.351.nu.13
Missæ sacrificium stat pro defunctis par.2.pag.473.num.32
Miseratio quid part.2.p.441.nu.2
Miseria propria præ oculis habenda par.1.pag.550.num.15
Miseria magna est huius temporis, par.1.pa.522.num.8
Misericordia homines ad cælos disponit par.1.pa.152.nu.22
Misericordia in hac vita non in altera exercenda par.1.pagi.644. nume.19
Misericordia erga peregrinos & egenos par.1.pa.547.nu.3
Misericordia ad quid conducat part. 1.pag.644.nu.19
Misericordiæ opus sacrificium appellatur par.1.pa.704.nu.33
Misericordia Dei ne sit nobis ansa peccandi par.1.pa.681.nu.28
Misericordia duo connotat p.1.pagi. 847.num.24
Misericordia circa quod non reperitur in Deo part.p.848. nu.25
Misericordia mirabiles effectus in proximis producit par.1.pag.848 nume.26
Misericordia diuina quare dicatur oriens par.1.p.166.nu.3
Misericordiæ Dei quid tribuendum sit par.1.p.484.nu.19
Misericordia non solùm compassionem cordis sed etiam subuentionem includit par.2.pa.255.num.8
Misericordia in pauperes part.2.pa. 357.num.25
Misericordia virtus necessaria par.2. par.389.nu.21
Misericordia in Deo quid significat par.2.pag.441.nu.2
Misericordia Dei erga peccatores p. 1.p.697.nu.12
Misericordia & miseratio diuersos actus dicunt par.2. pagin.441. num.2
Misericordia in quo magis elucet p. 2.pag.441.num.2
Misericordia maxima virtus part.2. pag.389.nu.21
Misericors & miserator Dei sunt tituli par.2.p.441.nu.2
Mites qui sint part.1.pagin.838, numer.25
Modestiæ munus part.2.pagi. 214. nume.5
Monachus quid par.1.pa.76.nu.21. & pag.781.nu.35
Monachus quidam quomodo partem gloriæ in hac vita degustauit par.1.pag.85.nu.19
Moniales titulis non vtantur part.1. pa.132,nu.24
Moniales quo ad religionis perseuerantiam excitantur.part.2.pagin. 392.num.28
Moniales à curis coniugatorum grauissimis sunt expeditæ par.2.pag. 393.num.31

Monumentum vnde pa.2. pag.466. nume.12
Morbi sunt peccatorum supplicia, par.2.p.15.nu.13
Mors omnia transmutat, par.1.pagi. 109.num.5
Mors Christi exaltatio appellatur, par.1.pag.112.nu.14
Mors alterius qualis terror sit aliquibus, par.1.pa.224.nu.17
Mors Christi per quod significetur, par.1.pa.287.nu.21
Mors homines tanquam falce metit par.1.pa.308.nu.17
Mors iusti prouenit cum gratiæ rore è contra verò malorum ibidem. nume.18
Mors cur à iustis desideretur, à peccatoribus verò timeatur. p.1.pagin. 581.num.25
Mors Christi quid efficit par.2. pag. 179.nume.22
Mors vnde ortum habet part.1.pagi. 675.num.10
Mors Christi grano frumenti comparatur par.2.pa.110.nu.2
Mors malos perturbat. p. 2.pa.181. nume.19
Mors quare hominibus ignota part. 2.p.199,nu.19.&.pagi.296.nu.4
Mortis recordatio ob oculos habenda par.2.pa.88.nu.9
Mors cùm præparatione expectãda par.2.pa.281.nu.21
Mors ostium arctissimum part.2.p. 294.nu.27
Mors propter quid desideranda par. 2.pag.369.nu.25
Mors in charitate habenda par.2.pa. 370.num.30
Mors animum perturbat, part.2.pa. 378.num.22
Mors quo præuenienda par. 2.pagi. 379.num.24
Mors multos angit par.2.pagin.380. nume.27
Mors inopina venit par.2.pagin.391 num.25
Mors incerta part.2.pagi. 466.nu.11 & par.492.num.24.&.pagi.479. nume.15
Mors causa destructionis peccati p. 2.pag.464.num.7
Mors iam non repulsa sed fauor est. par.2.pa.469.nu.20
Mors iam irridetur.ibidem nume.21
Mors iam non supplicium sed præmium.ibidem.num.22
Mors præuenienda par.2.pagi. 470. nume.24
Mors subitanea si præuisa nõ obest par.2.pag.482.nu.25
Mors talis est, qualis vita per quam transit par.2.pa.474.nu.2
Mors quibus amara par.2.pagi.475. num.5
Mors laudatur.par.2. pa.467. nu.16
Mors pœnarum. leuamen. par.2.pa. 468.num.19
Mors cuncta diripit par.2 . pag.477. num.11
Mors vnde dicatur par.2. pagi.479. nume.16
Mortis consideratione à peccato abstinendum.par.1.pag.224.nu.19
Mortis consideratio sæculari potentiæ

tiæ anteponenda p.1.p.654.n.12
Mortis dies est dies redemptionis p. 2.pa.282.n.22
Mortis obliuio præbet peccandi licentiam part.2.pag.350.n.6.&.p. 375.n.12
Mortis statim obliuiscimur.p.2,pag. 369.n.27
Mortis obliuio facit homines desidiosè viuere.p.2.p.354.n.18
Mortis obliuio pœnitentiæ insciti infert p.2.p.378.n.22
Mortis memoria frænum peccati p. 2.p.465.n.8
Mortis tempore ad præuidendum consilium animus solet deficere. p.2.p.461.n.30
Mortis descriptio p.2.p.476.n.7
Mortis memoria ad quid vtilis part. 2.p.480.n.18
Mortuorum duo genera par.2.pagi. 451.n.1
Mortis temporalis metus Niniuitas conuertit.p.2.p.447.n.21
Mortuos qui comitentur par.1.pagi. 730.nu.35
Mos Dei quis sit par.1.pag.303.nu.2
Mos vsitatus in primitiua Ecclesia. p.1.pag.288.n.23
Mos Dei vsitatus,p.1.pag. 547.nu.2
Moysis & Diui Francisci combinatio par.1.pag.765.nu.20
Moyses quos vixantes reprehendit, p.1 p.827.n.20
Moyses cur non intrauit terram promissionis p.2.p.478.n.13
Mulier in sacra scriptura pro re vili & debili accipitur p.1. p.469.n.4
Mulier prudens viri furorem sedat, par.1.p.659.nu.27
Mulier nomen est contemptus,par. 1.p.800.n.16
Munera,&officia publica magna cũ quiete exercenda p.1.pag.696.n.9
Munditia cordis auget fortitudinẽ, p.1.p.289.n.27
Mundus cui assimilatur par.2.pagi. 477.n.7.&.p.202.nu.28
Mundus dignitatis ordinem peruertit,par.1.p.10.n.28
Mundus oneribus premitur. part.1. p.16.nu.17
Mundus nobis deserẽdus est si Deo placere volumus.p.1.p.117.n.4
Mundus nihil dat nisi mutuo Part.1. p.196.n.12
Mundus inescat homines rebus temporalibus.p.1.p.196.n.13
Mundus à quibus plus diffametur ibidem.nu.14
Mundus cui est auarus part.1.pagin. 527.n.24
Mũdus vniuersus hominũ desiderijs angustior est.p.1.p.85.n.7
Mũdus,quem honoraturus sit,ignorat p.1.p.605.n.33
Mundus quomodo expugnatus à Deo.par.2.p.67.n.7
Mundus mutabilis par.1. pagi. 678. nu.21
Mundus ægrotus quo egebat medica par.1.p.683.nu.4
Mundus hic ad quid deseruit par.2. p.144.n.21
Mundus turbulentum mare par.2. p.56.nu.18

Mundus in quo ſtatu redemptus. p. 2.p.439.nu.25
Mundi habitatio qualis ſit.par.1.pa. 678.nu.21
Mundi penuria p.2.p.416.nu.5
Mundani res huius ſæculi diligunt. p.1.p.578.nu.16
Mundani iugum Dei eſſe leue non poſſunt capere.p.1.p.793.n.30
Mundani ob id tot patiuntur labores.p.1.p.678.nu.20
Murmurator ſerpenti comparatur. p.1.p.96.nu.4
Murmurator prius ſibi ipſi nocet.p. 1.p.507.nu.1
Murmuratoris lingua ad quid deſeruiet.p.1.p.362.nu.13
Murmuratoris cuiuſdam ſupplicium. p.1.p.365.n.14
Murmuratores dæmonis chironomontes.p.2.pa.448.nu.23
Murmuratio nos vbique inſequitur. p.1.pa.552.nu.17
Muſicæ virtus.pa.2.pagi.23.nu.2
Myrrha vermes extinguit.part.1.p. 518.nume.31
Myſterium nobis reuelatum nõ illi co detegendum.p.1.pa.64.nu.36
Myſterium B.Trinitatis cur clarius in nouo quam in veteri teſtamento reuelatum.p.1.p.267.n.19
Myſterium S.Trinitatis breuiſsime tractant Euangeliſtæ.ibidem.
Myſteria potius præmeditanda quam enarranda.par.1.pagi.152. nume.22
Myſteria diuina ſcrutanda.par.1.p. 159.nu.14
Myſteria diuina reuerenter loquenda.p.1.p.269.nu.23
Myſteria fidei quare res fidei dicuntur.p.1.p.277.nu.19
Myſteria fidei noſtræ non ſunt contra ſed ſupra rationem.p.1.p.278. nume.22
Myſteria Dei margaritæ ſunt & cui reuelentur.p.1.p.776.nu.21.&.p. 778.n.27
Myſteria duo inter multa Diuo Frãciſco reuelata recenſentur.p.1.pa. 779.n.28
Myſteria fidei alia ab alijs contemplanda.p.2.p.125.n.19
Myſteria diuina cui contẽpláda primo data & cui ſecundario.p.2.p. 126.nu.21

N.

NAbuchodonoſor ſaluatus eſt. p.1.p.12.n.7
Nabuchodonoſor cur Mathaniæ aliud nomen impoſuit.p.1.p.397. nume.18
Natura humana in quo conſiſtit.p. 1.p.31.n.10
Natura humana aduẽtu Chriſti fuit nobilitata.p.1.pag.31.n.10
Natura paucis contenta.p.2.pag.130 num.16
Natura humana dedoláda & excolenda eſt.p.1.p.373.n.14
Natura quę nobis dedit,nõ ſũt nobis laudi vel vituperio.p.1.pa.639.n.3
Natura humana quando perfecta remanſit.p.1.p.660.n.30
Naturę humanę in Dei cognitione vſq;

quo peruenit.p.1.p.246.num.15.
Nativitas S.Ioannis Baptistæ cur solennius quam eius decollatio celebretur.p.1.p.358.num.2.
Nazareni statutis tẽporibus Deo cõsecrabantur.p.1.p.556.nu.30.
Necessitas est diuersorum desiderio rum origo.p.1.p.543.nu.34.
Necessitates proximorũ tanquã propriæ habendæ.p.1.q.437.nu.21.
Negare seipsum quid.p.2.p.93.nu.10
Negotia animæ & conscientiæ ante mortem agenda.p.2.p.379.nu.24
Negotiatio periculosa res.p.2.p.416 numer.4.
Negotiationum duplex genus. ibid.
Negotiatores dolosi.p.2.p.415.nu.2.
Nero matrem occidit. p.1.pag.49. num.12.
Nestorius hæreticus refutatur.par.1. pag.433.num.29.
Nobiles pro ignominia ducunt laborare.p.1.p.515.num.25.
Nobiles quid potius curare deberẽt. p.2.p.305.num.4.
Nobilitas generis quo illustrior apparet.p.1.p.655.num.15.
Nobilitas absq; virtute apud Deum nil æstimatur.p.1.p.656.nu.18.
Nobilitas vera quæ sit ibidem.nu.19.
Nobilitas sit cum virtute coniuncta. p.2.p.270.num.20.
Nocumenta peccati.part.2.pag.452 num.5.
Nomen sæpe quales simus insinuat. p.1.p.397.num.19.
Numerus septenarius pro multitudine sumitur.p.2.p.254.nu.5.
Numerus denarius omnium supremus.p.2.p.354.num.16.
Numerus quinarius in sacris literis nõ vacat mysterio.p.2.p.356.n.25

O.

OBediens perfectus instar cadaueris.p.1.p.178.num.14.
Obediendum est veritati.p.2.p.143 num.18.
Obedientia Abrahæ,par.1.pag.178. num.15.
Obedientia fidelium,par.2.pag.68. num.9.
Obedientia nobis insit.p.1.pag.651. num.3.
Obedientia perfecta.par.1.pag.816. num.27.
Obedientia sapientiæ iter.part.2.p. 254.num.7.
Obedientia Ecclesiæ primitiuæ.par. 2.p.387.num.14.
Obedientia fœcunda.p.2.p.130.n.6.
Obliuio alicuius rei non est signum amoris p.1.p.167.num.9.
Obseruantia decem præceptorum à Deo expostulatur.p.2.p.387.n.15
Obstinatio peccatorũ.p.1.p.55.n.19
Obtrectator timeat diuinam iustitiã p.1.p.693.nu.33.
Occasio peccandi omittenda.pa.1.p. 610.num.15.
Occasio quæcunq; vel leuissimæ fugienda.p.1.p.630.num.14.
Occasiones, quæ conuersionem impediunt,omnino tollendæ.p.1.p. 398.num.22.
Occasiones fugiẽdæ.p.1.p.473.n.15.
Occasio bene operandi nos rele-

quenda par.2.p.458.nu.23
Occasiones,quæ conuersionẽ impediunt,omnino tollendę.p.1. pagi. 398.nu.22
Occasiones fugiẽdæ.p.1.p.473.n.16
Oculi vnã eãdemq; potentiã visiuã participant.p.1.p.796.n.4
Oculi ab illicitis amouendi part.2.p. 437.nu.19
Oculi summissi non sublimes par.2. pag.436.n.17
Odium omittendum.part.2.pagi.9. nume.26
Odium vnde ortum habuit part.2. pag.26.n.10
Odibilia tria.p.1.p.651.nu.5
Omega vltima Græci alphabeti litera par.2.pa.223.n.3
Omnipotentia Dei cui soli conuenit par.1.pag.774.n.13
Onuphrius eximiæ abstinentiæ vir par.1.p.17.n.21
Onus spirituale fere nullus recusat, par.1.p.491.nu.19
Opera nostra quo perueniunt in cælum par.1.p.106.nu.23
Opera nostra ex amore procedant, par.1.p.198.n.8
Opera nostra cui niti debent part.1. pag.234.nu.2
Opera Dei misericordiæ plena par. 1.pag.360.n.8
Opera vnde valorem habent.p.1.p. 549.n.30.&.p.2.p.223.n.4
Opera propter peccatum mortificata per quodreuiuiscant.p.1.pagi. 619,nu.9
Opera nostra à Deo considerantur par.2.pag.61,nu.17
Opera sine amore non sufficiunt p. 1.pag.168.nu.12
Opera Redemptoris nostri simul cõsiderata quam pariant admirationem p.1.p.662.n.2
Opera ex charitate sunt ingentis valoris p.1.p.717.nu.33
Opera iustorũ in Dei memoria sunt par.1.p.651.n.3
Opera nostra quis appretiet part.2. pag.399.num.16
Opera spiritualia corporalibus præferenda par.2.p.197.nu.12
Opera bona an gratiam mereantur par.2.pa.198.n.15
Opera bona sunt tanquam lucernæ. par.2.pag.214.nu.6
Opera bona qua intentione faciẽda par.2.pag.219.nu.19
Opera bona pro vana autoritate multi relinquunt.par.2.pag.449. num.9
Opera non in diem mortis differenda par.2.pa.483.nu.27
Opera sunt amoris igni accensa par. 2.pag.473.nu.34
Opera iuxta personarum conditionem facienda.par.2.pagina.200. num.22
Opera nostra quomodo vel ostendẽda vel celanda part.2.p.398.nu.14. & pag.367.nu.21
Opera virtutis quam citissime faciẽda part.2.pa.76.nu.14
Opera quæ publice & quæ secreto, par.2.p.427.nu.13
Operibus nostris quæ consideratio

profit par.2.pag.47.nu.12.
Operis boni deliberatio morã, executio verò celeritatem requirit.p.2.pag.271.num.23.
Operis præcipuum Dei est part.2.p.426.nu.8.
Operibus proprijs incumbendum, par.2.pag.378.nu.21.
Opus quantumuis minimũ ex charitate factum Deo placet.par.1.p.198.num.19.
Opus morale laudandum non naturale par.1.p.846.nu.20.
Opus bonum non vnicum tantum sed multa facienda par.2.pag.182.num.22.
Opus à quo sortiatur bonitatem par.2.pag.255.nu.9.
Opus redemptionis nostræ cuius sit fortitudinis.p.1.p.21.num.8.
Operari bene oportet.p.2.pag.376.num.14.
Operandum non remisse part.1.pag.428.num.13.&.p.449.nu.9.&.p.2.pag.77.nu.17.
Operantes malum naturaliter contristantur,è contra qui bonum.p.1.pag.437.nu.4.
Operandum est instanter par.2.pag.419.num.14.
Opinio seu controuersia nulla erit in cœlo.p.1.p.160.num.18.
Opiniones nouas sequi periculosum par.1.pag.81.nu.7.
Ophir insula auro plena.part.2.pag.406.nu.4.
Opportunitas ad vacandũ Deo quærenda.p.1.pag.598.nu.13.
Opportunitas in omnibus necessaria p.1.pag.697.nu.10.
Opportunitas agendæ pœnitentiæ non omittenda p.2.p.450.nu.17.
Optimates raro & difficillime conuertuntur par.1.pag.108.n.2.
Oratio sit initium omniũ nostrorũ operum.p.1.p.2.n.4.
Oratio multorum vim habet nõ paruam.p.1.pag.3.nu.7.
Oratio quàm Deo sit grata.par.1.pa.489.nu.9.
Oratio potius cordis affectu quàm verbositate faciẽda.p.1.p.551.n.13.
Oratio mentalis est maximi emolumenti.par.1.p.551.nu.15.
Oratio iustorum alijs prodest part.1.pag.568.nu.29.
Oratio in necessitatibus remedium singulare.p.1.pag.589.nu.15.
Oratio nõ tã verbis quã puritate cordis constat.p.1.pag.534.nu.1.
Oratio perseuerantiam requirit.par.1.pag.584.nu.3.&.p.599.nu.16.
Oratio est antidotum contra omnia mala.par.1.p.587.nu.9.
Oratio loca solitaria expetit part.1.pag.588.nu.12.&.p.698.nu.13.
Oratio quid.p.1.p.597.nu.10.
Oratio in persecutione necessaria,p.1.pag.602.nu.24.
Oratio iustorum quantæ sit efficaciæ part.1.pag.700.nu.19.
Oratio vocalis qualiter facienda, pa.1.pag.771.nu.6.
Oratio sagitta acutissima part.1.pag.843.nu.11.
Oratio non minuit scientiam, sed

augeat p.1.p.802.num.22
Oratio, vt sit efficax, quid requirat, par.2.p.146.nu.27
Orationi & contemplationi vacandum par.1.p.394.nu.9
Orationes nostræ à quo initium sumant par.1.pag.12.nu.16
Orationes sunt lachrymæ viuæ par.2.p.186.nu.5.
Orare peccatores, sanctissima res, p.1.p.443.nu.23
Orandi spiritus Dei est donum part.1.p.489, num.7
Orandum est cum maxima humilitate parte.1.p.488. num.6
Orandum est cum quiete & diu par.1.p.551.nu.15.
Orandum est non solùm in communi sed in particulari.p.1.p.598.n.11
Ordo Diui Francisci per vniuersum terrarum orbem propagatur part.1.pag.794.nu.33.
Ordo Diui Francisci omnimoda sanctitate floruit ibidem.
Oriri à bonis vel malis parentibus nec vituperio nec laude dignum, par.1.p.639.nu.3
Otium fugiendum, part.2. pag. 418. num.12
Oza quare percussus à Domino par.1.p.592.nu.24

P.

PAlesthinæ quoddam mortis genus.p.1.pag.752.nu.22
Palma absque alia comite nõ fructificat par.2.p.46.nu.9
Pambi Abbatis silentium, part.1.p.508.nu.3
Panthera ex se odorem emittit part.2.p.175.nu.2
Parentes ne constituant filios inuitos in aliquo statu part.1.p.31.nu.9.& p.2.p.88.num.2
Parentes bono exemplo sint filijs, p.1.p.714.nu.26.
Parentes filios Deum laudare doceãt. p.1.p.357.nume.32
Parentes quid facturi vt filios in pace seruent, par.1.pag.490.num.10
Parentes quæ cura angit.p.1. p.490. num.12
Parentes omni periculo se exponũt, vt filios ditent. ibidem.nu.12
Parentes corrigant filios p.1.p.713. num.25
Parentes iam beati damnationẽ filiorum quare gaudebunt, & è conuerso.p.1.p.760.nu.13
Parentes magna in culpa sunt, si filij sint improbi par. 2.p.313. nu.3
Parentes quomodò educaturi sunt filios par.2.pag.314.nu.4
Parentes quid de filijs debeant formidare, p.1.p.257. nu. 18
Parentibus optimis oriri bonum est, p.1.p.349.num.9
Parentibus bonis plus debemus quã malis par.1.p.639.num.4
Passio Christi per antonomasiam labor dicitur.p.1.p. 680. nu. 26
Passio Christi cui prodest part. 2. p. 83.nu.8
Passio Christi respectu damnatorum paucis prodest, part. 2. pag.

114.numer.12
Passio Christi sufficientissima part. 2.p.114.nu.13
Passio Christi virtutem reddit dulciorem.p.2.p.233.nu.9
Passionis Christi consideratio homines patientes reddit.p.1.p.497.n 31
Passio propria hominem excæcat,p. 1.pag.6
Passiones naturales quibusdam sunt occasio boni.p.1.p. 846. nu. 21
Passiones carnales deponendæ part. 2.p.131.nu.8.
Pater æternus gratis dedit nobis filiũ p.1.p.196.num.11
Pater æternus & filius in quo communicent.p.1.p. 253. nu. 4
Pater æternus ex quo producat filiũ p.1.p.278,num.24
Pater æternus per vnitatẽ essentię est in sacramẽto altaris.p.1.p.282.n.6.
Patres olim qui vocabantur parte. 1, pag.777.nu.24
Patres legis antiquę Deo aliquid gratum offerre desiderabunt par. 1.p. 307.nu.14
Patres eremitæ diuersa remedia, si peccarẽt,excogitabãt.p.1.p.54.n.16
Patientia maximè commendatur, p. 1.p.554.num.22
Patientia debet pericula præuenire pa.2.p.39.nu.18
Patientia ad quid est necessaria par. 2.pag.69.nu.12
Patientia alias virtutes ad perfectionem adducit ibidem.
Patientia quæ sit gratissima Deo, p. 2.p.68.nu.10
Patientia muta.ibidem num,11
Patientia est mentis dulcedo, part.1. pag.817.nu.30
Patientia in infortunijs quomodo conseruetur.p.1.p.838.nu.25
Patientia singularis virtus par. 2.pa. 858.num.2
Patientia difficilis.p.2.p.159.num.5
Patientia vt conseruetur, quid parte. 2.p.161.nu.11
Paulus Apostolus abscisso capite ter dixit,Iesus p. 1.p. 391. nu. 26
Paupertas est fons spiritus p. 1.pag. 827.num.26
Paupertas disponit ad perfectionẽ, p.2.p.180.nu.15
Paupertas ad quid conducit p.2.pag. 182.nu.21
Paupertas exosa est aliquibus p.2.p. 321.num.25
Paupertatis duplex genus,p. 2.pag. 172.nu.19
Pauperes à quibus præcipuè affligãtur.p.1.p.256.nu.13
Pauperes mitissimè audiendi part.1. pag.456.num.27
Pauperes spiritu qui sint p. 1. p. 814. nu.21.&p.816.n.27.&. pagi.825. nu.21.&.p.834.num.14
Pauperes magnam merendi habent occasionem.par.1. p.815. nu.26
Pauperes diuitibus vtilissimi.part.2. pag.314.nu,5
Pauperes cum benignitate recipiendi.par 2.p.229.num.20
Pauperes maximæ curæ sunt Deo par.2.p.336.nu.20
Pauperes abundantius viuunt quam

diuites par. 1. pag. 35. num. 2
Pauperibus opitulandum est, part. 1. pag. 254. num. 8
Pax bonum optimum part. 2. pagin. 151. num. 11
Pacem colentem spiritus viuificat, par. 1. pag. 190. num. 20
Peccans omnis ignorans, part. 1. pag. 735. num. 8
Peccantes cur naturaliter tristantur, par. 1. p. 437. num. 3
Peccatores qui anteà perfecti magna cum difficultate reuocantur. part. 1. pag. 9. num. 25
Peccatores citius cõuertũtur, cũ premũtur aduersitate, quã cũ prosperitate eleuantur, p. 1. p. 15. num. 14
Peccatores, in qua sint miseria, non vident, par. 1. p. 16. num. 19
Peccatores tanquam vinculis astringuntur, par. 1. p. 114. n. 22
Peccatores quam crucem habeant, par. 1. pag. 123. nu. 21
Peccatores sua pte natura blandi cordis maximo in periculo versantur par. 1. p. 157. num. 7
Peccatores multi publicè gaudent peccasse par. 1. pag. 215. nu. 11
Peccator qualis remanet part. 1. pag. 216. nu. 14
Peccator est nihil part. 1. pagina. 225. numer. 21
Peccator aliquando sic peccat, ac si non peccasset par. 1. pag. 227. nu. 6
Peccator, qui dicit se verè conuertere & non posse, mentitur. p. 1. pag. 285. num. 15
Peccator multipliciter dicitur cadere par. 1. pag. 377. nu. 26
Peccator timidus est & afflictus. p. 1. p. 377. nu. 28. & p. 513. nu. 18
Peccator quam ærumnose viuat, ipse viderit. p. 1. p. 396. nu. 16.
Peccator speret & fidat, part. 1. pagi. 398. nu. 21
Peccator cùm primum peccat, qua sententia multetur, par. 1. pag. 410. num. 24
Peccator vt de nullam habeat excusationem. par. 1. pag. 422. num. 25.
Peccator denuo conuersus quid sentiat part. 1. p. 458. nu. 4
Peccator ne multum fidat ob aliorum peccata remissa, parte. 1. pagi. 469. nu. 6
Peccator vnde sumat ansam augendi peccata, par. 1. pag. 503. nu. 13
Peccator inueteratus non habet cor p. 2. pag. 44. nu. 12
Peccator animam suam nondũ amare nouit. p. 2. pag. 8. nu. 23
Peccator semper est inquietus, part. 1. pag. 609. num. 10
Peccator quantumuis magnus nè desperet. part. 1. pag. 619. nu. 8. & p. 2. pag. 445. nu. 13
Peccator cuncta bona opera deperdit. par, 1. pag. 620. nu. 10
Peccator pœnitere festinet part. 1. p. 622. num. 17
Peccator verè pœnitens multis iustis anteponi potest, par. 1. p. 654. num. 13.
Peccator qua ratione moueri potest vt à peccato desistat, par. 2. pag. 61. num. 19

Peccator mancipium est.p. 1. p. 668. nu. 20
Peccator quo magis ad agendam pœnitentiam moueatur.par.1.p.694. nume.2.
Peccator mauult seruũ esse cum peccandi licentia, quàm liberum sine illa.p.1.p.793.nu.30
Peccator à Deo expolitur.p.1.p.683. num.3
Peccator quia niger quo fonte dealbatur.p.1.p.811.nu.14
Peccator non sua peccata sed iustorũ defectus animaduertit.p.2. p. 215. num.8.
Peccatoris stultitia.p.1.p.59. num.1.
Peccator cur dicatur maledictus,p.1. p.120.nu.14
Peccatoris notitia cuius rei sit occasio.p.1.p.188.nu. 13
Peccator impune nullus abibit. p. 1. p.354.num.24
Peccator quanti Deum æstimet.p.1. p.384.num.15
Peccatoribus nonnullis aliquis bonus virtutis respectus apparet. p.1 p.510.nu.14
Peccatoris impudentia.par. 1.p. 638. num. 9
Peccatorum gradus tres.par.1.p.697. num.12
Peccatori nõ procrastinandum est.p. 2.pag.447.nu.19.
Peccator non diligit Deum.par.1. p. 167.nu.11
Peccatum non solum fugiẽdum sed quælibet illius occasio.p.2.p.402. num.24.
Peccatum est animæ senectus.par.1. pag.225.nu.22.
Peccatum quonomine in sacra pagina compelletur.par.1,p.333.nu.22.
Peccatum appellatur casus.par. 1. p. 377.num.26
Peccatum maxime rationi contrariatur,par.1.pag.436.num.2
Peccatum quam malum sit.par. 1.p, 437.nu.5.& par.2.pag.454.nu.9.
Peccatum & pœna ei correspondẽs maledictum appellatur.par.1.pa. 120.nu.13
Peccatum efficit hominem ignauũ. p.1.p.512.nu.17.
Peccatũ quid in se annexum habeat. p,1.pag.609.nu.10.
Peccatum primum quare timendũ. par.1.p.631.nu.26
Peccatum lethale cui periculo homines exponat.p.1.pag.608.nu.8.
Peccatum mortale quam grauitatem habeat.p.2.p.78.num.18.
Peccatum mortale quæ infinitas cõsequatur.ibidem.
Peccatum legem Dei difficilem reddit p.2 p.92.num.6.
Peccatum omnes calamitates attulit par.1.p.669.nu.23
Peccatum pro volũtate commissum quid præcedat,p. 1.p. 735. num.8.
Peccatum omne quid.par.1.pag.723 num.12
Peccatum omissionis absque errore intellectus committitur.part.1.p. 735.num.8.
Peccatum graue ponderis p.1.p. 792. num.27

Peccatum quid. p. 2. p. 177. nu. 7
Peccatū lethale bona opera destruit. p. 2. p. 291. nu. 18
Peccatum cur frigori simile. p. 2. pag. 339. nu. 21
Peccatum somnus dicitur. p. 2. p. 358 num. 29
Peccatum vnicum lethale, licet mortem vsq; bona opera feceris, sufficit, vt cōdemneris. p. 2. p. 373. nu. 7
Peccatum vnicum omnia opera destruit. p. 2. p. 374. nu. 8
Peccatum duas peperit filias. p. 2. p. 464. nu. 7
Peccatum quomodo admittitur. p. 2. p. 487. nu. 7
Peccatum non fit subito. ibidē. nu. 8
Peccatum in quo cōsistat. ibidē. n. 9
Peccata publica sicut Deo sunt odio maximo, ita virtutes publicæ gratissimæ. p. 1. p. 110. nu. 9
Peccata sunt impedimento Spiritui sancto. p. 1. p. 223. nu. 15
Peccata propria sunt qui alienis excusent. p. 1. p. 349. nu. 8
Peccata deflentes quid fecimus. par. 1 p. 428. nu. 14
Peccata cautionem & vigilantiam prædestinatis præbent. p. 1. p. 468 num. 3
Peccata aliena perspicacius quā nostra videmus. p. 1. p. 482. nu. 12. & p. 2. p. 61. nu. 18
Peccata nostra cur Deo nimis exosa sint. p. 1. p. 605. nu. 34
Peccata post Christū crucifixū impossibilia admisisse deberent. p. 1. p. 669. nu. 25
Peccata sine occasione cōmissa Deo sunt nimis execrabilia. p. 1. p. 651. numer. 5
Peccata aliquam præ se ferunt dulcedinem. p. 2. p. 398. nu. 12
Peccati grauitas vnde attendatur. p. 2. p. 177. nu. 7
Peccati initijs obuiandum. p. 1. pagi. 475. num. 24
Peccati descriptio platonica. p. 2. pa. 454. num. 9
Pecunia quam parui facienda. p. 1. p. 8. num. 21
Pœna damnatorum duplex. p. 2. p. 177. num. 7
Pœna talionis quando infligatur. p. 2. p. 243. nu. 7
Pœnæ peccati ad quid à Deo hominibus infligi dicæ sunt. par. 1. pa. 845. num. 17
Pœnitēs vere quid faciat. p. 1. p. 356, nu. 28. & pag. 359. nu. 5
Pœnitentis opera reuiuiscunt. p. 2. p. 374. nu. 8
Pœnitentia theriaca probatissima. p. 1. p. 216. nu. 16
Pœnitentia iram Dei flectit. par. 1. p. 466. nu. 28
Pœnitentia in quo potius consistat. p. 1. p. 477. nu. 28
Pœnitentia agenda. p. 1. pag. 485. numer. 22
Pœnitentia porta angusta dicitur. p. 1. p. 520. nu. 2
Pœnitentia damnum per peccatum illatum recuperat. parte. 1. pa. 620 num. 11
Pœnitentia non solum veniam pec-

catorum impetrat, sed & alia quã plurima bona.p.1.p.632. nu.19
Pœnitentia salubre remedium.p.1. p.654.nu.14
Pœnitentia non differenda.par.2.p. 87.nu.22
Pœnitentia quo dulcis fiat, part.2.p. 92.nu.7
Pœnitentia quibus difficilis,par.1.p. 699.nu.17
Pœnitentia propter Deum facta illũ placat.p.2.p.226.nu.11
Pœnitentia non vsq; mortis tempus differenda.p.2.p.460. nu. 28
Pœnitentia sera nihil proderit. p. 2. p.373.nu.7
Pœnitentia mortis tempore dubia. p.2.p.459.nu.27
Pœnitentiæ rigor nunquam remittendus,p.1,p.428.nu.15
Pœnitentiæ quando non dabitur locus.p.2.p.310.nu.19
Pœnitentiæ veræ effectus. part. 2.p. 471,nu.26
Pœnitentiam in horam mortis differre periculosum, par. 2.pag.301. num.18
Pœnitentiam in dies differre reprobationis signum,part.1.pagi.427. num.10
Perdix alienæ prolis alendæ auidissima.p.1.p.238.n.12
Perfectio huius vitæ quæ sit.p.2.pa. 432.num.4
Perfectio in quo consistat,p.2.p.180 num,16.& pag.317.nu.15
Perfectio animæ quid doceat.p.2.p. 185.nu.25
Perfectio Euangelica quæ sit, p.2. 318.num.17
Perfectionis Christianæ culmen,p. 2.p.431.nu.2
Perfectionis culmen quis tito pertinget.p.2.p.403.nu.27
Perfectionis cupidus quid in corde repositurus est.p.1.p.757. nu.5
Perfectiones in Deo cur potius negari quam affirmari possint.par. 1.p. 265.nu.13
Perfectiones quæcũq; creaturarũ in gradu eminentissimo reperiuntur in Deo,p.1.p.278.nu.22
Periculo alieno sapere prudentis est. p.1.p.82.nu.6
Pericula timere & æque tolerare fortis est.p.1.p.54.nu.25
Periculis prẽuisis melius resistimus, p.2.p.161.nu.11
Perseuerandum est,part.1. pag.217. num.17
Perseuerare diu sine quo non possumus,p.1.p.306.nu.12
Perseuerantia promissa consequetur p.2.p.340.nu.22
Perseuerãtiæ laudes,p.2,p.340.n.23
Perseuerantiæ vis & effectus, par.1. p.6.nu.15
Personæ diuinæ quomodo vnaquęq; sit sacramentũ,p.1.p.282.nu.6
Personarum diuinarum professiones describuntur,p.1.p.246.nu.15
Peruersitas summa,p.2,pag.342,numer.4
Petrus Apostolus quem primum iurisdictionis actus exercuit.p.1.pa. 2.num.4

rus Apostolus prima petra fuit fundamentalis Ecclesiæ par.1.pa. 389.num.29
Petrus Apostolus quomodo crucifigi voluit par.1.p.390. nu. 34.
Petrus Apostolus cur isto nomine in eius confessione à Christo vocatus fuit par.1.pa 397.num.19
Petrus Apostolus licet peccãdo Christum negauit, non tamen fidem amisit par.1.p. 398. nu.21
Petrus Apostolus prior fidem explicitam confessus est.part.1.pa.407 num.14
Petrus & Paulus vna die passi sunt, par.1.pag.390.nu.31
Philosophi quam cognitionem de Deo habuerunt par.1.pag.243.numer.8
Philosophus Christianus inuincibilis.p.1.p.289.nu.25
Plato diuinum amorem quibus nominibus appellat par. 1.pag.203. num. 2.
Plato quid Reipublicæ maximè nocere asseuerarit.p.2.p.71.num.20
Plato rogatus cur tàm doctus euaderet,quid respondit.par.2.pag. 243 num 7
Plato diuitias contempsit part.2.pa. 319.nu.21
Plato & Aristoteles naturali lumine Deum esse vnum cognouerunt, par.1.pag.261.nu.4
Portiuncula solenne festum ordinis minorum.p.2. p.431.nu.2
Potentia ad quid à Deo hominibus tribuatur par.1.pagi.249 num.24 & pag.255.nu.11.& pagi.256.nu. 15.& pag.271.nu.2
Potentia quæcunque quando magis ad suam operationem mouea tur.par.1.p. 458. nu.2
Potentia Christi latuit in cruce part 1.pag.671.nu.29
Potentiæ animæ qua custodia indigeant par.1.pag.681.num.29
Potentiæ à quo suam perfectionem sumunt par.2.p.424. nu.2
Potestas non nisi à Deo part.1. pagi. 271.nu.2
Potestas & potentia sit sanctitati cõiuncta par.1.pag. 248. nu.23
Præcepta decalogi sunt mœnia Ecclesiæ part.1.pag.803,nu. 26.
Præcepta Dei voluntatem explicãt part.1.pag.808. nu.3
Præcepta diuina non omnia præmio, merito,& materia paria sunt part. 2.p.272.nu.26
Præcepta cur sint impletu facillima ibidem
Præcepta cur minima dicantur ibidem.
Præcepta publice obseruanda part. 2.pag.399.nu.17
Prædestinatio non cadit sub merito part.2.p.410.nu.6.
Prædestinationis signum par.1.pag. 155.nu.3.& pag 426, nu. 9
Prædestinationis nostræ quæ sit causa,p.2.p.13,nu.6
Prædestinati quo amore diligantur â Deo par.2.p.66.nu.3.
Prædestinati per quod lumẽ beatitudinem consequantur.ibidẽ.nu.4.

Prædestinatis à Deo media quibus saluentur, tribuuntur, p.1.pa.785. nume.6

Prædicatio discipulorum quid emolumenti mundo attulit, p.2.pagi. 444.num.3

Prædicator, vide concionator.

Prædicatio, vide concio.

Prælatus debet habere bonum nomen.p.1.p.415.nu.6

Prælatus quis eligendus, p.1.pa.5.numero.12.&.p.593.num.28

Prælatus quid, vt idoneus sit, habiturus est, p.1.p.421.num.23

Prælatus qua regula debet metiri subditos.p.1.p.591.nu.21

Prælati sint bono exemplo subditis, p.1.p.249.nu.26

Prælati siue principes nō patefaciāt subditis sua immoderata desideria, p.1.p.250.num.27

Prælati quomodo eligendi, p.1.pag. 590.nu.18.

Prælati quibus debent dignitates distribuere.p.1.p.592.n.28

Prælati bonitas quantum ad rem faciat.p.1.p.594.n.2

Prælato seu concionatori à Deo electis non deerit sufficientia. p.1.p. 596.n.7

Prælati non vtantur pompis mundanis, p.2.p.70.n.17

Prælati multa per se perficient, quæ per ministros non facient.p.2.pa. 62.nu.20

Prælati difficilè sine subditorū scandalo peccant, parte.1.pagina.343. nume.31

Prælati subditorum ingenijs, cur se accōmodant, parte.1.pagi.746.numer.4.

Prælati sint sapientia præditi, p.1.p. 838.nu.11

Prælati mali subditis sunt causa ruinæ, p.2.p.238.n.22.& pa.247.n. 19.&.p.258.n.18

Prælati cùm verbo curare possunt, non addant supplicia, p.2.pa.246. nume.15

Prælati sint omni virtute ornati, p.2 p.252.n.33

Prælatorum munus quod sit, p.1.p 150.nu.16.&.p.630.n.13.&p.2.p. 232.nume.5

Prælatorum quid sit proprium, p.1. p.150.n.17

Prælatorum probitas vel improbitas quid causet in subditis, p.1.pa. 272.n.5

Prælatorum obligatio, part.1.pagin. 274.nu.10

Prælatorum doctrina, p.2.p. 62.numero.20

Prælatorum quod sit præcipuū munus, p.1.p.832.nu.8

Prælaturam melius est recusare, quā admittere, p.2.p.222.n.28

Præmium ad difficilia inuitat, pa.2. pag.353.nu.15

Præparationes ad sanctissimam Trinitatem adorandam, part.1.pagi. 279.nu.26

Præparatio fiat ad Dei obsequium, p.2.p.297.nu.7

Præsumptio fugienda.p.1.p.259.numero.22

Præ-

Præsciti difficulter à peccato surgũt. p.2.p.369.nu.27.
Prætextatæ quondam fœminæ nobilissimæ exemplum. p.1.p.753. num.24.
Primates boni reipublicæ quid ferat emolumenti. par.1.p.277. num.9.
Principes sunt reipublicæ regula. p.1.p.94.nu.16.
Principes & capita reipublicæ si ne quam, quantum damnum afferant. p.1.p.94.num.17.
Principes & prælati grauiori punientur supplicio. p.1.p.249.nu.25. & pag.255.num.11.
Principes siue reges, vt appetitui satisfaciant, non curant subditorum nocumentum. par.1.pag.273. numer.8.
Principes imbecilles sequiunt. par.1.p.256.num.15.
Principia religionis Christianæ. par.1.pag.440.numer.12.
Principio quanto magis aliquid appropinquat tanto magis participat excellentiam illius. p.1.p.516 num.28.
Probatio negatiua difficilis est peragtu. p.1.p.644.num.17.
Probitas accidentalis vnde oriatur. p.1.p.662.num.2.
Promissio Dei sub qua conditione intelligenda est. p.2.p.304.nu.22.
Promissa Dei quando nobis proderunt. p.1.p.5.nu.14.
Prophetæ non solum verbis sed etiã exterioribus signis prophetabant p.1.p.748.nu.11.
Propositis bonis non fidendum. p.1.p.631.nu.26.
Proposita sancta in memoriam reuocanda. p.2.p.35.nu.7.
Proprietates diuinarum personarũ multæ sunt. p.1.p.210.nu.25.
Prosperitates homines paulatim enecant. p.1.p.70.nu.3.
Prosperitatis tempore omnibus noti aduersitatis verò ignoti sumus. par.1.p.69.nu.2.
Protogenes egregius pictor quo cognouit Apellem. p.1.p.100.nu.6.
Proximus diligẽdus est propter Deũ p.1.p.213.numer.5.
Proximus propter quod diligendus p.2.pag.13.nu.8.
Proximum quantum quis amat. p.2 p.16.nu.15.
Prudentia & sapientia vera. par.2.p.368.nu.22.
Prudentiæ effectus præcipuus. ibid. num.23.
Prudentiæ definitio. part.1.pag.757. num.4.
Psalmi quare titulis describuntur. p.1.p.788.nu.14.
Psalmorum quis sit author. p.1.pag. 787.num.13.
Ptolomæus Ægypti Rex ad quid septuaginta interpretes conuocauit. p.1.pag.304.nu.6.
Publij Mimmi sententia. p.2.p.14. num.9.
Pueri à primordijs in fide & bonis moribus erudiendi p.1.p.257.nu. 17.&.pag.365.nu.22.
Pueri ab incunabulis castigandi. p.1.

pagina.714.num.26.
Pueri non sunt inhumaniter tractãdi.p.1.p.751.nu.20.
Pulchritudo animæ non corporis desideranda.p.1.p.474.nu.19.
Pulchritudo quibus sit multorũ malorum causa.p.1.p.528.nu.26.
Purgatorium qualem ignem habet. p.2.p.471.num.26.
Purgatoriũ esse ineffabilis est veritatis.ibidem.nu.27.
Pythagoras ob quid fuit ab Atheniensibus relegatus.p.1.p.262.numer.4.
Pythagoras quomodo aliquem in discipulum recipiebat.p.2.p.66.numer.12.
Pythagoræ indocendo consuetudo. p.1.p.262.nu.3.

Q.

QVicquid in communi de Ecclesia dicitur de aliqua persona particulari debet verificari. p.1.p.437.nu.5.
Quæstiones de qua re habendæ. p.2.p.313.nu.2.&.p.334.nu.6.
Quies animę est preparatio spiritus. p.1.p.190.nu 21.
Quies & cordis tranquillitas virtutem auget.parte.1.pagina.280.numero.28.
Quies nulla est in mundo.p.1.p.577 num.15.
Quies orationem iuuat,par.1.p.588. num.12.&.p.598.nu.13.
Quietem in hac vita inquirere insanorum est.p.1.p.504.nu.16.

R.

RAmirus Aragoniæ Rex cuius religionis fuit.p.1.p.441.num. 16.&.p.2.pag.332.num.20.
Ratio Deo reddenda ob oculos habenda est.parte.2.pagina.493.numer.27.
Ratio etiam de verbo otioso reddenda.p.1.p.542.nu.32.
Ratio de omnibus reddenda est. p.2. pag.200,num.23,
Rationes cur hæc faciat vel cur hæc dicat non sunt in Deo inuestigandæ.p.1.p.276.nu.18.
Recollectio animæ ad quid necessaria,p.1.p.217.nume.17.
Recollectio domi laudatur.part.1.p. 444.nu.25.&.p.445.nu.27.
Recurrendum est ad Deum tanquã ad patrem.parte.1.pagina.598.numer.12.
Redemptio quid significet.p.1.pag. 627.nu.4.
Redemptio vera quæ dicatur. p.1.p. 664.nu.8.
Redemptionis beneficium quare iudicium appellatur.par.1.pag.665. num.11.
Reges quo apparatu excipiuntur.p. 1.p.279.nu.26.
Reges facile in populum errores inducunt.p.1.p.385.nu.18.
Reges vix habent qui eis bona nuntient.p.1.p.417.nu,12.
Reges plures magistratus vni cõmittentes longe aberrant.p.1.p.493. num.20.

Reges qui magis diligantur à subditis. p. 1. p. 620. n. 12
Regum principum & potentũ pompa, & fastus onus est Babylonis, p. 1. pa. 16. nu. 17
Regibus in Scriptura diuina taxis in diuitiarum acquisitione imponitur, p. 1. p. 636. num. 13
Reges & principes quid de illis sentiant, quæ interrogaturi sunt, par. 1. p. 383. nu. 15
Rex quidam vt bene gubernaret, quid faciebat. p. 1. p. 382. nu. 9
Regula Diui Francisci est quasi funda, p. 1. p. 779. nu. 29
Religio non ideo vituperanda, quod ex ea aliquis nequam prodierit, p. 1. p. 7. nu. 19
Religio S. Benedicti quot habuit Reges, & Imperatores, & sanctos, p. 1. p. 441. nu. 16. & p. 2. pagina. 332. nume. 26
Religio nido comparatur. p. 2. p. 392. num. 28
Religiosus vnde dicitur, p. 1. p. 76. numero. 22
Religiosus cuius rei memor sit fatuus, p. 2. p. 344. nu. 9
Religiosi & probi quid sit mundus clare vident. p. 1. p. 16. n. 17
Religiosi inuigilare debent, p. 1. p. 7. nume. 19
Religiosi veri qui sint dicendi. p. 1. p. 48. nume. 28
Religiosi quam obligati sunt Deo, p. 1. p. 65. nu. 21
Religiosi quà transituri sunt, p. 1. pa. 76. num. 22
Religiosi qua puritate nitere debẽt, p. 1. p. 386. nu. 22
Religiosi ne curent res externas, par. 1. p. 445. nu. 28
Religiosi olim qui vocabantur, p. 1. p. 781. nu. 35
Religiosi sunt tanquam sal à sæculo semoti, p. 2. pa. 267. nu. 11
Religiosi in omnibus obedientes sint, p. 2. p. 326. num. 10
Religiosi ne rebus temporalibus ita relictis attendant, p. 2. pa. 340. numero. 24
Religiosi voto astricti alacritatẽ præ se ferant, parte. 2. pagina. 388. numero. 18
Religiosi quid potius relicturi sunt, p. 2. pag. 345. n. 12
Religiosos quæ infectantur. p. 1. pa. 148. nume. 11
Religiosis sors cecidit fœliciſsima, p. 1. p. 786. nu. 8
Religiosis retrocedere non licet, p. 1. p. 806. n. 24
Religiosi qui condemnantur stupidi, ibidem, n. 25
Religiosis non deerit, qui eis asperitatem dissuadeat, part. 2. pagi. 388. nume. 16
Religiosis quid animaduertendum est, p. 2. pag. 388. nu. 18
Religiosorum onus omnium leuissimum, p. 1. pa. 793. nu. 30
Religiosos quæ faciant, p. 2. pagi. 330 nume. 22
Religiosum esse Dei est donum, p. 2. p. 387. nu. 25
Remedia peccati quando reuelata, parte

part.2.pag.438.num.22
Remissio peccatorum per quem nobis data, p.1.p.254.nu.9
Renunciatio rerum temporalium ad quid valdè vtilis, p.2.pagi.337.numero.15
Reprehendendus circa alicuius rei ignorantiam quis sit, par.1. pa.95. nume.20
Reprehendendum est asperè quando oportet, p.1.p.139.nu.15
Reprehensio mitis sit, p.1.pag.92.numer.11
Reprehensio nimis odiosa malis, p.1.p.611.nu.17
Reprobos respectu prædestinatorũ quo amore prosequatur Deus, p.2.p.66.num.3
Reprobationis signum, p.2.p.219.numero.21
Reputatio propria qualis futura, p.1.p.791.num.25
Res spirituales fastidire & terrenas appetere, corruptæ est conscientiæ, p.1.p.36.num.25
Res spirituales qui cum fiducia petit, non tentat Deum, p.1.pa.42. nume.12
Res spirituales difficillimæ sunt intellectu, p.1.p.103.n.15
Res mundi ne noceant quales considerandæ, p.2.p.148.n.2
Res quæ terminis præscribantur, & quæ non, p.2.p.431.n.2
Res excellentissima quomodo explicatur, p.1.p.343.n.22
Res temporales qualiter exiguæ apparent, p.1.p.86.n.21
Res omnis naturalis habet quoddam caput & mensuram, p.1.p.804.numer.28
Res mundi citò transibunt, p.2.pag.149.num.5
Res temporales quare Deus difficiles inuentu fecit, p.2.pa.206.n.10. & p.338.n.17
Res temporales cur sanctis patribus olim non fuerint impedimento sicut hodie nobis p.2.p.321.n.26.& p.327.n.11
Res immobiles duæ, par.2.pag.324. nume.3
Res plerunque, quæ per historiã virtus per significationem verò culpa est, & è contra, p.2 p.456.n.16
Res consideratu dignissima, p.2.pa.367.n.2
Respublica, quæ rectè gubernari potest, p.1.p.590.n.19
Respublica quo beneficio à Deo efficiatur, p.1.p.594.n.2
Reipublicæ Christianæ quid sit maximo nocumento, p.1.p.393 n.7
Respondendum est non temere, p.1. p.28.nu.28
Respondendum est Dei nutui & voluntati, p.1.p.446.n.31
Responsio diabolo mundo & carni & tentationi danda, p.2.p.421.numero.21
Resistendum est diabolo, p.1.p.676. num.14
Restitutio quibus difficilis, p.1.p.353 numer.23
Reuelatio cui fiat, parte.1.pagi.774. nume.13

Rogaturi Deũ quid ſumus, part.1.p. 606.num.3
Romani qui honeſtabant viros fortes ac ſapientes. parte. 2. pagi.80. nume.24
Romano imperatori terminos imperij propaganti quid conceſſum.p. 1.pag.803.num.26
Romanorum altercatio. par.1.p.203 nume.4
Romanorum in triumphis conſuetudo,p.1.p.423.nume.28
Romaà Gallis capta.par.2.pag.392. nume.29

S.

SAcerdos polleat ſanctitate, par.2. p.257,num.14
Sacerdos in ſacris literis ſæpe non dicit ordinem,p.2.p.31.nu.25
Sacerdos licet pauper venerandus.p. 2.p.239.num.26
Sacerdos bonus quantam habeat virtutem,p.1.p.636.nume.31
Sacerdotes qui frequenter cõmunicãt,quid præ cæteris habent lucri p.1.p.307.nume.13
Sacerdotes licet mali honorandi.p. 2.p.240.num.28
Sacerdotes angelos puritate ſuperãt p.1.p.330.num.15
Sacerdotes qua teneantur obligatione,p.1.p.331.num.18
Sacerdotes exemplo ſint caſtitatis. p.1.p.386.nu.22
Sacerdotes quantam habeant poteſtatem.p.1.p.410.num.23
Sacerdotes nouæ legis quam alieni debent eſſe à rerum cupiditate.p. 2.p.70.nume.15
Sacerdotes boni mundum reſtaurãt mali vero deperdunt.par.1.pagi. 634.num.25
Sacerdotes, quibus ad reſiſtendum vitijs non eſt virtus ſacerdotio indigni ſunt,p.2.p.71,num.18
Sacerdotum auctoritas vſq; in finẽ mundi perdurabit,par.1.pag.330. nume.14
Sacerdotibus doctrina ſaluberrima p.1.p.245.num.17
Sacerdotibus odoribus vti nec veſtibus coloratis licet.par. 2. pagi.71, num.20
Sacrificium quod ſit gratum Deo. p.1.pa.704,nu.33
Sadai Dei nomen eſt.part. 2. p.396. nume.3
Sal nunquam tædium generat, p.2. p.241.num.1
Sal ſignum fœderis,part,2. pag.265. nume.6
Salis proprietates,p.2.p.232. num.6, &,pag.242.num.3
Salis ſpecies duplex.par.2, pag.242. nume.4
Saltationes Deo exoſæ, p. 1.pa.614. nume.26
Saltationes dãna multa pariũt.ibid.
Saltatricis cuiuſdam ſupplicium. ibidem.nume.27
Salomon vnde aurum aſportabatur, p.2.p.406.nume.4
Salus animæ non concite exquirenda.p.2.pa.399,nu.24

Salus noſtra à quo præcipue dependeat, p.2. p.426, num.8
Saluantur pauci, p.1.p.520, n.2, &, p.2, p.355, nume.20
Salutandi modus, parte.1. pagi.430. nume.21
Salutatione præuenire debemus, p.1, pa.430, nu.19
Sanctus nihil ſe feciſſe putat in obſequium Dei, & ſi multa fecerit, p.1 p.628.num.7
Sancti minime his mundi rebus ſaturantur, p.1, pa.423, num.21
Sancti cur perſecutiones optabant, p.1, p.503, num.12
Sancti non incarnationem verbi ſed eius accelerationem meruerunt, p.1.p.546, nu.44
Sanctus non eſt alteri æqualis in gloria & claritate, p.1.p. 376, nume.4
Sanctus idem eſt ac miſericors, p.1, p.548, nu.5, &, p.2, pa.45, n.5
Sancti quomodo Deum in cœlo collaudant, p.1, p.642.num.11
Sancti non conſtituunt chorum angelorum, p.2, pa.353, nu.15,
Sandalia non ſunt proprie calciamẽta, p.2, p.70, nu.16
Sanguis eſt ſedes animæ, p.1.pa.286. nume.18
Sanguis quare à Deo in leuitico nõ bibi præcipitur, cum in Euangelio concedatur. ibid.
Sanguis in lege veteri quare prohibitus, p.1, p.310.nume.24
Sanguis Chriſti quam habet ſufficientiam, p.2, p.309, nu.16
Sapere alieno debemus periculo, p.1.pagin.355.nu.26
Sapiens quos habeat oculos, par.1, p.396.nume.5
Sapientes multi cum multas de Deo nouerint veritates, cur tam perperam viuunt, p.2 p.376, nu.16
Sapientes ad quid in mundo neceſſarij, p.1.p.456, nume.27
Sapientes dictum putant, p.1, p.642 nume.12
Sapientium & inſipientium diſcrimen, p.1, p.508.nume.5
Sapientia ſuperborum quæ ſit confuſio, p.2.p.67, nume.8
Sapientia ex quibus virtutibus oriatur. p.1.p.758.num.6
Sapientia in quibus magis appareat, p.1.p.655, num.16
Sapientia vnde & quid connotet. ibidem. num.7
Sapientiæ genus duplex, p.1.p.758. nume.8
Sapientia ſine probitate plus obeſt quam prodeſt. p.1.p.798. nume.11
Sapientiæ donum quid præſupponit, p.1.p.440. nume.12
Sapientia Dei in quo maxime manifeſtatur, p.2.p.55.num.1
Saræ nomen à Deo mutatum, p.2.p.139.num.4
Saulis inobedientiæ cur memor eſt Samuel. p.1.p.631.num.18
Scandalum nulli dandum, p.1, p.348 nume.7
Scandalum concionatorum perniciosiſsimum, p.2, pag.220.num.22
Scandalum grande malum, par.1.pa.744, nume.35

Scandalum qui dederit, grauissimè punietur, p.1.p.752.nu.22
Scientia non ad Dei gloriam, sed ad inanẽ ostentationẽ acquisita multos inducit errores, p.1.p.791.n.24
Scientia cui fundamento niti debet, p.1.p.798.nu.10
Scientia non repugnat peccato, p. 1. p.728.nu.27
Scientia sine virtute nõ prodest, p.2. p.236.nu.18.&.p.256.nu.11
Sciẽtia sine charitate vana est, p.2. p. 245.nu.12.& p.247.nu.19,&pag. 254.nu.6
Scientia quæ nobis maximè necessaria, p.1.p.559 nu.15
Sciẽtia quo dilucidatur, p.2. p. 376. num.16
Sciendi appetitus immoderatus diabolica est tentatio, p.1.p.776.n.21
Scipionis Africani temperantia, p.1 p.724.nu.17
Scythæ mores extraneos non admittebant, p.2.p.71.nu.20
Scriptura sacra quare verba iterat, p. 1.p.84.nu.14
Scriptura diuina, quãdo aliquod mysterium verbis explicare nequit, qua phrasi vtatur, p.1.p.194.nu.5.
Scriptura, quando fidem iustificationem nostram esse dicit, quomodo intelligatur, p.1.p.200.nu.25
Scriptura diuina duo habet canalia, p.1.p.808.nu.5
Scripturarum instrumenta vnde prouenerunt, p.1.p.617.nu.2
S. Sebastianus martyr quo amore sagittas pertulit, p.2.p.192.nu.24
Secretum non detegendum, p.1.pag. 64.nu.37.&.p.448.nu.4
Securus in mundo nemo, p.1. p.147. num.9
Securitatem nemo sibi promittat, p. 1.p.520.nu.4
Sæculares ecclesiasticorum peccatis propria cõtegũt, p.1.p.387.nu.27.
Sedechiæ significatio, p.1.p.397. numero.19
Senes salutandi & venerandi sunt, p. 1.p.430.nu.19
Senes recuperare debent in senectute, quod in iuuentute perdiderũt, p.1.p.712.nu.21
Senes diligentius diabolus insectatur, ibidem.
Senes sint exemplo iunioribus, ibidem, num.22
Senes maiori sunt in culpa, si improbi quam iuuenes, part.2.p.335.numer.8
Senes auari, p.1.p.685.nu.9
Seneca quos iuuenes & virgines ad virtutem exoptabat, p.1.p.816.numero.21
Sensus circa Eucharistiã debent esse tanquam mortui, p.1.p 315.nu.5
Sensus custodia iustitiam seruat, p.1 p.444.nu.25
Sensus corporis quinq;, totidemque animæ. p.2.p.359.nu.31
Sententia philosophorum probatissima, p.1.p.403.nu.1
Sententia egregia Senecæ, p.1.pagi. 814.num.23
Sẽtire debemus de nobis humiliter, par.2.pag.183.num.25

Sequi-

Sequi Christum magnum est solamen Christianorũ,p.2.p. 89.n.27
Sequi Christum omnibus permissum.p.2.p.91.num.3
Sequendus est Christus & quomodo.p.2.p.312.n.29. & p.339.n.17
Sequi Christum per amorem debemus,p.2.p.135. nume.14
Sequi Christum,cæli hæredes nos facit.p.2,p.81,num.3
Sequi Christum quomodo possumus.p.2,p.1. 17,nu.22
Seraph significatio, par. 1,p.727,numer.26
Sermo index cordis,par.1,p.452.numero.15
Sermo Dei cur alios mollefaciat, alios verò obduret,parte.1. pagin. 789.num.19
Sermo prudens,mitis,& suauis iram comprimit,p.1,p.792,nume.28
Serpens à Moyse electus,cuius typũ gessit,p.1,pa.112,nu.13
Seruiendum est Deo,p.1,pa.270.nu. 26,&,p.628,nu.7
Seruiendum est Deo fidelissimè & affectu animi,par.1,p.495,nume. 25,&,p.2,pa.458,nume.23
Seruire Deo & mundo non possumus,p.2,p.326,num.9,&,pa.342, nume.3
Seruire Deo cũ solicitudine prædestinationis signũ,p.1,pa. 426,nu.9
Seruienti Deo omnia in bonum redundant.p.1.p.406,nu.10
Seruienti Deo quæ conditiones insint.p.2.p.134,num.16
Serui Dei quibus in rebus probãtur, p.1,p.613.num.24
Serui Dei paucissimi sunt respectu ministrorũ diaboli, p.2,p,86,n.18
Serui Dei magnam in laboribus consolationem habent,parte.2.p.188. nume.12
Seruos Dei esse ne nos pudeat, p.1. p.71.nume.2
Seruos Dei esse & vocari,honorificẽtissimum,p.2,p.228.num.29
S.Seuerinus Archiepiscopus Coloniæ,cur detentus in purgatorio, p.1.p.319.nu.16
Silentium est ornatus mulierum,p. 1.p.356,num.29
Silentium virtus insignis,p.1.p.508. num.3.&.p.830.nume.2
Silere oportet, parte.1.pagi.555.numero.25
Simoniaci quem imitentur, part.1. p.156.num.11
Simonides philosophus rogat' quid de Deo respondit,parte.1.pa.243. numer.8
Sobrietas hominem diuinæ contemplationi disponit,p.2.p.174, n.25
Societas bona prodest,p.2.pa.46.numero 9
Socrates ob quid fuit capite plexus, p.1.pa.262.nu.4
Socratis patientia.parte.1.pagi.484. nume.19
Socrates diuitias paruipendit.p.2.p. 320.nume.22
Socrates Platoni de eius vita roganti. quid respondit,p.2.p.476.nu.6
Sol super omnes creaturas Deũ manifestat.p.1.pa.244.nu.11

Sol in quo prius calorem mittat, p.1. p.431.nu.23
Sol est tanquam terræ maritus, p.1.p. 436.nu.n.1
Solicitudo in seruitio Dei habenda, p.1.p.449.nu.6.
Solicitudo nimia circa res temporales spiritum perturbat, par.1, pag. 541.num.28
Solitudo ad quid quærenda, par.1.p. 832.num.7
Somnus vnde causetur, par.2.p. 358. num.30
Sors respectu nostri dicitur, non autẽ respectu Dei, p.1.p.785.nu.6
Sortes nullum respectum habent, p. 1.p.595.nu.3
Species numeros imitãtur, p.2. pag. 278.num.11
Speculum crystallinũ quomodo ignem producit, p.1.p.755.num.30
Spes in Deo sita facilè terrena despicit, p.1.p.73.nu.13
Spes vnica quæ sit, parte.1.pag. 580 numero.20
Spes quo maior eo fortior, p.1. pagi. 819.nu.2
Spes vsque ad honorem ducit, p.1.p. 374.num.4
Spes virtutem præbet ad labores tolerandos, p.1.p.840.nu.2
Spes est gloria animæ & corporis, ibidem.nu.3
Spes sit nobis in Deo, part.2. pagina 192.num.22
Spes gloriæ conseruat operantem in opere, p.2.p.498.nu.10
Spiritus sanctus cur vento assimiletur, parte.1.pagina.102.nu.12
Spiritus sanctus cur digitus vocatur, p.1.p.149.num.14
Spiritus sanctus Apostolos fortiores effecit, p.1.p.165.nu.3
Spiritus sanctus inuisibilis quotidie descendit, p.1.p.166.nu.6
Spiritus sanctus amor est, ibidem, numero.7
Spiritus sanctus quare linguis ignitis apparuit, p.1.p.183.num.29. & p.190.nu.20
Spiritus sanctus vbicumque mittendus dicitur, fit mentio Patris & Filij, p.1.p.184.num.2
Spiritus sanctus quæ fuit præcipua causa, vt mitteretur, p.1.p.201. numero.26
Spiritus sanctus fluuius aquæ viuæ, p.1,p.209.num.22
Spiritus sanctus à quo procedat, p.1. p.210.nu.23
Spiritus sanctus ad quid in discipulos descendit, p.1.p.222.nu.11
Spiritus sanctus vbi est, non potest non apparere, p.1.p.426.nu.9
Spiritus sanctus quomodo sit in Eucharistia, p.1.p.282.nu.6
Spiritus sanctus, est spiritus vitalis animæ, p.1.p.223.nu.15
Spiritus sanctus cur dicitur communicatio, p.1.p.253.nu.5
Spiritus sanctus cur per prophetas loqui dicitur, p.1.p.342.nu.19
Spiritus sancti in Ecclesiam militantem descensus fuit vtilior quam Christi Domini in triumphantẽ ascensus, p.1.p.164.num.2

Spiritus ſancti cognitio omniū ſcietiarum certiſsima, par. 1. p. 185. numero. 3
Spiritus ſanctus Chriſtum diligenti, & eius mandata cuſtodiēti cur promittitur, cum ſine illo neutrū fieri poſsit, ibidem, num. 4
Spiritus ſancti effectus, p. 1, p. 253. numero. 6
Spiritus aliquas imperfectiones patitur, ne in maiora pericula prolabatur. p. 1. p. 721. nu. 8
Spiritus etiam pro vento accipitur, p. 1. p. 844. nu. 15
Spiritus qua via impetratur, p. 2. p. 81. nu. 4
Spiritus quo reficitur, p. 2. p. 93. numero. 10
Spiritus aliquando accipitur pro cogitatione, p. 1. p. 123. nu. 3
Spiritualibus eſt claſsis & quidā ordo, ſicut in naturalibus. p. 1. p. 804. numer. 28
Sponſus cur tam tenere diligat ſponſam. p. 2. p. 384. nu. 4
Status electio quomodo ab hominibus facienda, p. 1. p. 32. nu. 12
Status diuerſorum hominum deſcribuntur, p. 1. p. 77. nu. 24
Status iuſtorum ſublimis, p. 1. p. 406. numer. 11
Stellæ quare die non apparent, p. 1. p. 279. nu. 27
Stellæ quomodo meridie videri queant, ibidem.
Sterilitas ſanctę Elizabeth, & aliarū ſanctarum mulierum nō fuit ſine myſterio, p. 1. p. 349. nu. 9
Studioſi quare aliquid apprehendere nolint, p. 1. p. 110. nu. 8
Stultus in terrenis occupat intellectum, p. 1. p. 796. nu. 5
Subditi quam erga ſuperiores fidem ſint habituri, p. 1. p. 271. nu. 3
Subditi quo ad obediendū maximè moueantur, p. 1. p. 272. nu. 4
Subditorum bonū vel malum à quo ſæpè dependet, ibidem, nu. 5
Subditis quæ doctrina ſit vtilior, p. 1. p. 150. nu. 17
Subſtantia in ſcriptura aliquando ſumitur pro fundamento, p. 1. p. 669 nu. 23. & p. 668. nu. 22
Sufferre nos inuicem debemus. p. 1. pag. 408. nu. 17
Suffragia defunctis vtiliſsima, p. 2. p. 481. nu. 23
Suffragia pro mortuis cur fiāt ab Eccleſia, p. 2. p. 470. nu. 25
Sumptus ſuperflui euitandi. par. 1. p. 293. nu. 6
Superbire ne quis poſsit, p. 1. pa. 423. numer. 28
Superbire de bonis operibus quid cauſet, p. 1. p. 260. nu. 26
Superbia grande malum, ibidem, numero. 25
Superbia è dignitate dimanans quomodo curatur, p. 1. p. 397. nu. 17
Superbia cuius ſit dux. p. 1. p. 736. numero. 12
Superbia ſcopulus periculoſiſsimus, p. 1. p. 745. n. 1
Superbia ad tyrannides exercendas homines commouet, parte. 1. pagina, 827. nu. 27

Superbiæ & humilitatis effectus, p. 1.p.36.num.24
Superbus quid ęgrè ferat, p. 1.pa.27. nume.26
Superbus quicquid facit, sibi refert, p.1.p.259.num.24
Superbus non se cognoscit, p.1.pag. 260.nume.26
Superbus captiuus & seruus est, p.1. p.503.nume.14
Superbus quo humiliatur, p.2.p.10. nume.28
Superbus in semetipso suæ elationis medelam habet, parte.1. pag.800. nume.16
Superbus omnia parui pendit, p.1. p.707.nume.5
Superbus quo nomine dignus, p.2. p.334.num.6
Superbi sunt veati diuites, p.1.pagi. 845.num.16
Superflua amputanda, parte,1.pagi. 542.nume.33
Supplicia corporis facilia, animæ verò grauissima, p.1.p.81.nu.7
Suspicio est amicitiæ venenũ, p.2.p. 18.num.22
Sydera propter homines creata sunt non è conuerso, parte.1. pagi.159. nume.15
Syncerias animæ commendatur. p. 1.p.725.num.18

T.

TAlẽta quæ sint nobis à Deo concessa.p.2.p.198.nume.16
Temperantiæ diffinitio, p.1.pa.757. nume.5
Templa colenda, parte.1.pagin.352. nume.16
Tempus legis gratiæ cur plenitudo appellatur, parte.1. pagina.49.numero.2
Tempus lapsum difficilè reuocatur, p.1.p.450.num.8
Tempus cum maxima consideratione consumendum, ibidem.
Tempus non conterendum frustrà, p.2.p.209.num.21
Tempus, quo Deus nobis beneficia confert, numerat. parte.2. pagina. 210.nume.23
Tempus in quo consumendum, p.2. p.283,num.25
Tentati ad quod confugient, p.1.pa. 680.nume.27
Tentationes nunquam deerunt, p.1. p.67.num.25
Tentationi ne succumbas, quid prosit, p.1.p.643.num.16
Tepiditas in Dei seruitio fugienda, p.1.p.524.num.15
Terminus quid sit, p.1.pa.128.nu.10
Terra pro nihilo reputanda, p.1.pa. 499.num.2
Terra nostra quæ sit, p.1.pa.642.numero.12
Testimonium falsum contra proximos inducere grauissimũ est peccatum. p.1.p.509.nu.6
Thau quid, p.2.p.149.num.3
Thau vltimum Hebræorum elementum, p.2.p.223.nu.2
Thebanus quomodo ædificauit vrbem Thebas, p.2.pa.23.nu.2
Themistocles Philosoph⁹ inter Græcos

cos celebratissimus, p.1.p.339.numero.8
Themistocles quod Athenienſibus conſilium dedit, p.2.p.311.nu.2
Theodoſius Imperator fuit natione Hiſpanus, p.1.p.351.n.15
Theodoſius Imperator â ſancto Ambroſio ob quid correptus, ibidem.
Theologia ſpeculatiua myſticæ cõ iungenda, p.2.p.255.num.9
Theologiæ duplex genus, p.2.pagi. 254.num.5
Theſaurus gloriæ, p.2.pagina.401. nume.25
Tigris fluuius, rapidiſsimus, p.2.pa. 467.num.15
Timemus ſæpè, quæ non timenda ſunt, p.1.p.726.nume.21
Timentibus Deum eſca cæleſtis datur, p.1.pa.295.nu.12
Timor Domini eſt ſapientiæ theſaurus, p.1.p.1.num.2
Timor Domini vnde proueniat, p. 1.p.2.num.3
Timor eſt quoddam donum diuinum. p.1.p.46.num.24
Timor Dei cuius rei ſit indicium, p. 1.p.47.num.25
Timor humanus eſt aliquibus impedimento virtutis, parte. 1. pagina. 71.num.2
Timorem Dei vt haberemus quid ſufficeret, p.2.p.58.num.8
Timor mortis & inferni ad quid, p. 2.pag.88.num.23
Timor de quo habendus, p.1.p.651. nume.4
Timor quis Angelis dominatur, p.2. p.237.nume.20
Timor animæ ala, p.2.p.383.nu.3
Timor Dei nobis neceſſarius, p.2.p. 385.num.8
Timor eſt tanquam ſenſuum ianitor, p.2.p.386.num.10
Timor illuſtres facit homines ibidẽ. nume.11
Timoris ſanctorum cauſa, p.2.pagi. 491.nume.19
Tituli magnam præſeferunt vanitatem, p.1.p.132.num.23
Tonitrua quæ animalia perturbent, p.1.p.475.num.23
Tranſgreſſores legis gratiæ grauius quam legis ſcripturæ punientur, p.1.p.384.num.16
Tranſlatio Rabbinorum à Chaldaica non diſcrepat, parte. 1. pagina. 307.nume.13
Tria difficillima cognitu, p.1.pagi. 277.num.20
Tribulationes à Deo mittuntur, p.1. p.71.nume.7
Tribulationes externæ medentur internis, p.1.p.401.nu.30
Tribulationes quid in ſe habent, vt ad beatitudinem diſponant p.1.p. 502.nu.9
Tribulatio maxima iuſtis mundi cõtemptum generat. par.2. pag.145. nume.22
Tribunalia cur olim in portis ciuitatum collocabantur, p.1.pagin.473 nume.3
Trinitas in quo magis repræſentatur, p.1.p.244.nume.10
Trinitatis myſterium non probatur

ratione aliqua, sed suadetur. pa.1. pag.265.nu.12.&.pagi.266.num. 15.&.pag.277.num.21
Trinitatis mysterium multis sacræ scripturæ locis affirmatur. p.1.pa. 266.num.16
Trinitatis mysterium excedit intellectum.p.1.p.277.num.20
Tristitia sancta vnde.p.1. pa. 839.numero.28
Tristitia sancta consumit peccatum, p.2.p.464.num.7
Tygridis erga hominem odium.p.1. p.782.num.39
Tyranni coronas martyribus fabricabant.p.2.p.129.num.3

V.

VAcuum quid dicatur,p.2.p.417 numer.7
Valor operum vnde.p.2.pa.216.numer.11
Venetiarum consuetudo.p. 1.p.251. nume.32
Vendere rem sacram grauissimũ crimen,p.1.p.746.num.5
Venditio duplex hominis,p.1.pag. 662.num.8
Venter tanquam idòlum.p.2. p.458. nume.21
Venti quare in montibus valdè sublimibus non flant.par.1.pagi.372. num.12
Venus quare nuda pingebatur, p.1. p.475.num.2
Verbum solùm carnem assumpsit, p.1.p.30.num.6
Verbum diuinum vnde sponsus & sponsa dicitur.part.2.pag.366. numer.16
Verbum diuinum per vnionem hypostaticam sub speciebus panis & vini manet.p.1.pag.282.nu.6
Verbum Dei audire,& ei non obtẽperare non audire est,part.1. pag. 525.num.18
Verbum Dei quem sauciet, p. 2.pa. 59.num.11
Verbum Dei etiam à sapientibus audiendum,ibidem.
Verbum Dei pauci capiunt.p.2.pa. 66.num.4
Verbum Dei ignitum, par.1. pagin. 193.num.2
Verbum Dei non contemnendum, p.1.p.656.num.20
Verba diuina sagittæ vocantur, p.2. p.168.nu.9
Verba qualia habenda,p.2.pag.478 nume.33
Verborum geminatio emphasim habet apud Hebræos,p.2.p.494.numer.8
Verborum inculcatio amorem aliquando denotat,p.1.p.161.nu.20
Veritas diuina omni alia veritate certior.p.1.p.262.num.3
Veritas cur taceatur.p.1.pag.832.numer.9
Veritas cur dura nobis.p.2. pag.331. nume.25
Veritates pauciores quis nouerit,p. 1.p.382.num.9
Veritates loqui ex quo dimanet, p. 1.p.617.num.3

Vespasianus cur beneficium reuocauit.p.2.p.71.nume.20
Vespasiani Imperatoris insignia,p.2.p.271.nu.23
Vestium inuentiones quantum Rei publicæ,noceant,p.2.p.71.nu.20
Via duplex ad misericordiam ,p.2.p.426.num.8
Via cæli arcta est, inferni verò ampla,p.2.p.355.n.20
Vicini boni non parui sunt commodi,p.1.p.339.nu.8
Victoria omnis à Deo est.p.2.p.152.num.3
Victoria quibus præcipuis armis cõparetur.p.2.pa.153.nu.15
Victoriam de diabolo reportare conemur.p.1.p.676.nu.15
Victus ab altero erogatus ad seruiendum ei obligatur,p.1.p.328.nu.8
Videis quis numerus congruit,p.2.p.363.nume.7
Vigilandum est nobis,p.2.p.382.nu 32.&p,86.nu.17
Vincentius martyr,splendor & Hispaniæ decus,p.2.p.129.nu.2
Vincentius martyr quos habuerit historiographos,ibidem.
Vinum ex fenon est illicitum,p.2.p.394,nu.3
Vipera morsui ab ipsa facto medetur,p.2.p.464.nu.7
Vir maiorem vim habet quam mulier contra vitia,p.2,pa.366.nu.16
Vir spiritualis tanquam medicus habendus,ibidem,nu.17
Vir vnde dicitur,parte.1,pagina.63.nume.13
Viri Christiani munus,parte.1,pag.771.num.6
Virgines custodiendæ,part.1.pagin.24.num.17
Virgines clausura ipsa commendat,p.1.p.25.nu.19
Virgines ne sint amorosæ,pa.1.pag.816.nu.29
Virginis exemplar & imago. p.1.p.33.num.15
Virginines ne vagentur,p.1.p.444.mer.25
Virginitas vt seruetur,quid requiratur,p.2.p.52.nu.26
Virginitas Deo placet,p.1,p.800.numer.15.&,p.2.p.372,num.3
Virginitas quanti sit apud Deum,p.2.p,362,num.5
Virginitas difficilis,parte.2,pag.363 num.8
Virginitatis status perfectior omnibus,p.2,p.363.num.7
Virginitas magis est angelica quam humana,ibidem.num.9
Virginitas fuit primus redẽptionis fructus.p.2.p.373.num.15
Virginitas quando fatua,p.2.p.389.nume.20
Virginitas etiam apud antiquos fuit æstimabilis.p.2.p.392.nu.29
Virginitatis excellentia.par.1.pa.56 num.22
Virginitas est cognata angelorum. p.1.p.644.nu.18
Virtus à pueritia incipienda,p.2.pa.413.num.24.&.p.1.p.830.nu.2
Virtus quo signo cognoscitur.p.2.p.429.num.18

Virtutis conditio, parte. 2. pagi. 431. nume. 2.
Virtus, si cum vitijs conferatur, appa ret illustrior, p. 1. p. 7. nu. 19
Virtus exterior interiori correspon deat. p. 1. p. 3. nu. 14
Virtutes aliquid occultant, ne hypo critæ appareant. p. 1. pagi. 110. nu mero. 8
Virtus primò difficilis, posteà verò suauis. par. 1. p. 131. nume. 20. &. p. 170. num. 20
Virtus à pueritia melius inchoatur. p. 1. p. 346. nu. 29
Virtus in quo magis eluceſcat, p. 1. p. 655. num. 19
Virtutes sine occasione peractę Deo gratissimæ. p. 1. p. 651. nu. 5
Virtutum duplex genus. p. 1. p. 757. nume. 4
Virtus ab adoleſcentia cœpta gratis sima Deo. p. 1. p. 787. nu. 10
Virtus vna sine altera parũ prodest, p. 1. p. 681. num. 30
Virtus ab Epicuro commendatur. p. 1. p. 823. num. 13
Virtus amabilis. p. 2. p. 136. nu. 22
Virtus quælibet ad quod inclinat, p. 2. p. 172. num. 21
Virtus primo amara, postea dulcis, p. 2. p. 231. num. 3
Virtus omnis difficilis, parte. 2. pag. 363. num. 8
Virtutes quæ inter se pugnare vidẽ tur, difficilè cognoscuntur. p. 2. p. 383. num. 2
Virtutes quæ magis meritoriæ. par. 2 p. 388. num. 17
Virtutes omnes absq; charitate ina nes. p. 2. p. 376. num. 15
Virtuosus vnde. p. 2. p. 94. num. 11
Virtus in pueritia tenacius quam in senectute adhæret, par. 1. pag. 365. num. 22
Virtus celanda, p. 1. p. 454. nu. 22
Virtus & vitium cuius sint qualita tis. p. 1. p. 704. num. 31
Visio diuina totam animam implet, p. 2. p. 409. num. 12
Visitationibus hodiernis de proxi morum honore agitur. p. 1. p. 463. nume. 18
Vita delicioſa belluina potius quam humana. p. 1. p. 73. nu. 26
Vita æterna quo comparatur, p. 1. p. 200. nume. 24
Vita præsens ad quid nobis conces ſa. p. 1. p. 294. nu. 8
Vita præsens emporium quoddam est. p. 1. p. 294. num. 8
Vita sine nota degenda, par. 1. p. 415. nume. 5
Vita agricolæ cur securior quam no bilium. p. 1. p. 515. num. 25
Vita contemplatiua & actiua vtrã earũ maioris sit meriti, p. 1. pa. 555. nume. 27
Vita corporalis pro inimicorum sa lute exponenda, p. 2. p. 9. nume. 25
Vita actiua cum debita vtilitate abs que contemplatiua non conserua tur. p. 1. p. 568. num. 29
Vita nostra est tanquam quędam na uigatio. p. 1. p. 744. nume. 1
Vita studioſorum beatissima. pa. 1. p. 793. num. 31

Vita æterna in manu nostra sita est, p.2.p.86.num.18
Vita iustorum quæ sit,p,1. pag.829. nume.32
Vita hęc breuis,p.2.p.181.n.20.&p. 209.n.21.&.p.307.n.10
Vita humana quæ sit,parte.2. pagi. 291.nu.20
Vita præsens nox est,parte.2.pagin. 366.num.18
Vita nostra multis rebus comparatur,p.2.p.457.n.18
Vitam malam sępè mors pessima sequitur,p.2.p.460.n.29
Vita animæ in quo consistat, p.2. p. 451.num.2
Vita qualis agenda,parte.2. pag.461 nume.32
Vita nostra prolixa mors, p.2.pagi. 476.num.7
Vita hominis bellum,p.2. pag.487. nume.7
Vitæ præsentis leuamen, par.2.pag. 468.num.17
Vitæ æternæ quid sit opus,p,1.pag. 214.num.8
Vitæ humanæ post peccatum census,p.1.p.285
Vitam angelicam quis agat, par.1.p. 344.num.24
Vitæ studiosæ difficultates ne terreant,p.1.p,461.nu.13
Vitæ nostræ exemplar quod sit,p.2. p.13.n.8
Vita sanctorum in quo magis consistat,p.2.p.435.nu.14
Vitium primò facile,posteà verò difficile,p.1.p.131.num.20
Vitium est contra rationis,p.1.p.437.num.3
Vita nostra non aliena considerada,p.2.p.194.nu.4
Vitiorum inuentores maximo supplicio digni, virtutum verò præmio,p.1.p.407.num.13
Vitia cruces sunt crudelissimæ, p.2. p.106.num.20
Vitijs cum virtutibus resistendum, p.2.p.290.num.16
Viuere quietè quis possit,p.1.p.71. nume.8
Viuendum est ingenti cura, p.2.pa. 307.num.10
Viuendum est sapienter, moriendũ verò sanctè,p.2,p.371.nu.31
Viuamus in Dei seruitio curtam remissè.p.2.p.176.num.3
Viuimus acsi nunquam morituri,p. 2.p.354.num.18
Vocati ad quid sint vocati,p.2.pagi. 353.num.14
Vocatio efficax corda mollificat,p. 1.p.470.num.5
Vocationi Dei respondendum, p.2. p.79.num.23
Vocatio Dei multiplex,p.1.pa.689. nume.21
Vocationi Dei non immorandum, p.1.p.699.num.17
Vocationi Dei quare non respondemus,p.1.pa.677.num.18
Vocationi standũ est, p.2. p.96.n.18
Vocationi primę Dei respondendũ, p.2.p.445.num.15
Voluntas efficax auxilium Dei consequitur,p.1.p.285.num.14

Voluntas

Voluntas diuersa in Deo ac in homine, p.1, p.595.nu.4
Voluntas nostra ex se cæca. par.1.p. 595.nu.5. & pag.796.nu.4
Voluntas angelica quam sit efficax. p.1.p.777.nu.13
Voluntas humana cur bonum vel malum facile dimittat.p.1.p.737. nume.13
Voluntas efficax opere complet omnia.p.1.p.774.num.14
Voluntas Dei reliqua eius attributa gubernat.p.1.pa.774.nu.14
Voluntas quantum inflammatur.p. 1.p.775.num.18
Voluntas non est mentis oculus. p.1 p.796.num.6
Voluntas cur hebes & inanis, p.1.p. 797.num.7
Voluntas nostra quando potentior. p.1.p.835.nu.16
Voluntas non libere dimittenda.p. 2.p.299.n.14
Voluntas Dei licet occulta non tamen iniusta.p.1.p.12.nume.5
Voluntas est animæ cor, p.2. p. 178. nume.10
Voluntas nunquam otiosa. par.2.p. 412.num.21
Voluntas propria est inferni via,pa. 2.p.93.num.8
Voluntas propria malorum origo. p.2.p.495.num.14
Voluntas in quo occupanda, p.2.pa. 422.nume.24
Voluntas nostra nisi à Deo excitetur nihil potest.p.2.p.85. num.3
Voluntatis scopus & finis.par. 2.pa. 487.nume.8
Voluntatis passiones quæ sint. p.2. p.487.num.9
Voluntas iubet intellectui ad accipiendas catholicas veritates.par.2 p.488.num.11
Voluntas amore ornata tenet captiuũ intellectum. p.2.p.488.nu.12
Voluntas nostra soli Deo tribuenda p.1.p.206.nu.13
Volupia Gentilium Dea. p.1.p.554 nume.24
Volupia voluptatis Dea.ibidem.
Voluptates non efficiunt homines beatos,p.1.p.77.num.26
Votum & iuramentum singulare remedium contra peccatum.p.1.pa. 54.nume.17
Vouere aliquid Diabolo pessimus mos & vsitatissimus.par.1.p.199. nume.20
Vouere aliquid diabolo ex córde peccatum est mortale.ibidem.
Vox proprij pastoris audienda,p.1. p.238.num.12
Vltores iniuriarum iustitia Dei expectat,p.1.p.251.nu.30
Vnicornis quo domatur. p.1.p.659. nume.28
Vnitas perfectionem parit, destructionem vero diuersitas. par.1.p. 243.num.7
Vnitas quid efficit.p.2.p.46.num.9
Vrbanitas in Euangelio non prohibetur.p.2.p.54.num.32
Vsus bonorum temporalium non absque ratione habendus, p.1.pa. 198.num.17

Vtilitas noſtra & honor vnde, p.2. pag.82.num.5
Vulnera Chriſti ſunt velut ora homines vocantia, p.1.pa.677.nu.16
Vulpeculæ cuiuſdam mors, p.2.pa. 356.num.22
Vxor maritum ſibi præferat, p.1.pa. 23.num.13
Vxor bona ſæpè maritum ad virtutem allicit, p.1.p.348.nu.4

Z.

ZAida vxor Regis Alfonſi ſexti, p.1,p.14.nu.16
Zelus dimouendi peccat[illegible] habendus, par.1. pagina.44 mer.9
Zelus Angelorum erga animas, p.1. p.755.num.32
Zelus prædicatoris, p.2.p. 249.n.24.
Zenon Philoſophus quid de ſuarũ diuitiarum iactura ſenſit, p.2.pag. 319.num.21
Zeuxis quam ad viuum vuas depinxit. part.2. pagina. 299. nume.13. &.pag.364.numer.10. &, pagina. 396.num.6

FINIS.

SALMANTICAE,

Excudebat Joannes Ferdinandus.

M. D. LXXXV.